

VOLDA KOMMUNE

MØTEINNKALLING

Utvalg: Formannskapet
Møtestad: Voldsfjorden, Volda rådhus
Dato: 13.03.2018
Tid: 12:00

Forfall skal snarast meldast til servicekontoret/utvalsekretær på telefon 70 05 87 00 eller postmottak@volda.kommune.no, som kallar inn vara. Varamedlemer møter difor berre etter eiga innkalling.

Folkevalde, både medlemer og varamedlemer, plikter å møte jf. kommunelova § 40 nr. 1, med mindre det ligg føre gyldig forfall.

Den som ønskjer å stille spørsmål om sin habilitet i ei sak, jf. forvaltningslova § 6 og kommunelova § 40 nr. 3, skal melde dette til utvalsekretær i god tid før møtet. Dette også grunna eventuell innkalling av varamedlem, jf. forvaltningslova § 8, 3. ledd.

Møtet er ope for publikum, men kan verte lukka ved handsaming av saker som inneheld informasjon som er unnateke offentlegheit.

Saksdokumenta er lagt ut til offentleg ettersyn på Volda kommune si heimeside <https://innsyn.ssikt.no/volda/dmb> og på servicekontoret.

Jørgen Amdam
ordførar

SAKLISTE

Saksnr.	Sak
PS 33/18	Godkjenning av innkalling og sakliste
PS 34/18	Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte
OS 29/18	Rekneskap 2017. Budsjett 2018 - status tiltak innsparing, struktur og digitalisering
PS 35/18	Planid. 2014004 - Detaljreguleringsplan Urbakkefoten. Klage over reguleringsvedtak.
PS 36/18	Bygningsmiljø og estetisk rettleiar – vedtak
PS 37/18	Reduksjon av minsteareal for jakt på hjort i kommuna
PS 38/18	Framlegg til "Hovudplan for vatn og avløp med del om vassmiljø 2017-2027"
PS 39/18	Flaumtilpasningstiltak i Melshornsida, alternative tiltak og finansiering av desse
PS 40/18	Politisk prioritering av investeringsprosjekt
PS 41/18	Utbetring Botnavegen Sak om tilleggsløyving eller reduksjon i prosjektomfang
PS 42/18	Mandat - planlegging av kino og kulturhus i Volda sentrum
PS 43/18	Designvegen Sykkylven-Stryn - økonomisk støtte til deltagelse i prosjekt
PS 44/18	Næringsfondet(kraft)- Årsrapport 2017
PS 45/18	Dekking av kostnader ved skredfarevurdering
PS 46/18	Søknad om støtte til eit regionalt 8. mars arrangement
PS 47/18	Orienteringssaker
OS 30/18	Ny utlysing av riksvegssambandet Volda-Folkestad - Ny ferje og nye ruter frå 010120

VOLDA KOMMUNE

- OS 31/18 **Referat styremøte Søre Sunnmøre IKT nr 1-2018**
- OS 32/18 **Høyring - Borgundfjord og Veddemarkstunnen –
Reguleringsforslag**
- OS 33/18 **Presentasjon Rute 6 c: Rv 15 Måløy-Otta**
- OS 34/18 **Møre og Romsdal fylkeskommune - Dei Nynorske festspela
har fått innvilga treårig driftstilskot for 2018**
- OS 35/18 **Presentasjon Oddbjørn Vassli - "Fleire statlege
arbeidsplassar i Møre og Romsdal"**
- OS 36/18 **Høyring - omfanget av leveringspliktige posttenester -
Høyringsfrist 06.04.2018**
- OS 37/18 **Human-Etisk Forbund Søre Sunnmøre - Tilgjengelege
livsynslokale for alle**

PS 33/18 Godkjenning av innkalling og sakliste

PS 34/18 Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte

OS 29/18 Rekneskap 2017. Budsjett 2018 - status tiltak innsparing, struktur og digitalisering

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Heltne

Arkivsak nr.: 2014/1344

Arkivkode: 2014004

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

35/18

Formannskapet

13.03.2018

PLANID. 2014004 - DETALJREGULERINGSPLAN URBAKKFOTEN KLAGE OVER REGULERINGSVEDTAK.

Administrasjonen si tilråding:

Formannskapet finn ikkje at det i klagen er kome fram nye moment som ikkje er vurdert tidlegare i planprosessen, og som gir grunn til endra haldning til saka.

Kommunen held fast på sitt vedtak i sak PS 122/17 frå møte den 30.11.2017.

Saka vert å sende Fylkesmannen i Møre og Romsdal for vidare handsaming av klage.

Vedleggsliste:

Kommunestyret sak 122/17 med vedlegg. 30.11.2017.

Einar Leikanger og Ragnhild Roald, Klage over planvedtak- brev av 13.12.2017

Vegard Aambø Langvatn, Klage over planvedtak- brev av 22.12.2017

Sverre Engeset Foldal, Klage over planvedtak- e-post av 27.12.2017

Planomtale justert 1.09.2017

Reguleringsplankart justert 1.09.2017

Reguleringsføresegner justert 1.09.2017

Notat- gjennomgang av innspel ved offentlig ettersyn.

Uprenta saksvedlegg:

Formannskapssak 87/16 med vedlegg (utlegging til offentlig ettersyn)

Tidlegare reguleringsplan for området.

Kommunedelplan Volda sentrum

Dokument knytt til avtalar om kjøp av grunn

Dokument knytt til varsel om planoppstart

Innspel ved førehandsvarsel

Diverse korrespondanse med partar.

Saksopplysningar/fakta:

Volda kommunestyret handsama den 30.11.2017, denne reguleringssaka som sak PS 122/17.

Det vart gjort slikt vedtak:

1. *I samsvar med reglane i Plan og Bygningslova §12 -12 vert detaljreguleringsplan for Urbakkfoten - slik det går fram av justert plankart og føresegner datert 1.09.2017-godkjent.*
2. *Kommunestyret legg til grunn at det vert ført ein tett dialog om detaljane i utbetring/ending av eigedomane til dei berørte grunneigarane både før, under og etter iverksetting av tiltaket.*

Melding om vedtak med orientering om klagerett mv, jf PBL§1-9 og reglane i forvaltningslova, vart sendt faginstansar og partar med brev av 4.12.2017.

Kommunen har etter dette motteke 3 klager over vedtaket.

Einar Leikanger og Ragnhild Roald, eigar av gnr 18 bnr 36, brev av 13.12.2017

Vegard Aambø Langvatn, eigar av gnr 18 bnr 345

Sverre Engeset Foldal eigar av gnr 17 bnr 12, brev av 27.12.2017

Dei to første er rettidig mottekne innan for gjeldande klagefrist. Den siste er eigentleg ikkje forma som ei klage, men som ein søknad om utsett klagefrist. Den er motteken etter at klagefristen er ute.

Nedanfor fylgjer ein gjennomgang og administrasjonen si vurdering av dei mottekne klagene.

Einar Leikanger og Ragnhild Roald, Engesetgeila 10, brev av 13.12.2017:

«Vi viser til reguleringsplanen for Urbakkfoten samt sakspapir frå Volda kommunestyre 30.11.2017 der kommunestyret vedtok planen.

Vi vil klage på vedtaket og ber om at planen endrast på vesentlige punkt over/ved vår eigedom (Engesetgeila 10, Volda. Gbnr 18/36). Planen tek ikkje høgd for å gjere oss som bur her skadeslause med omsyn til støy, og tek heller ikkje omsyn til dei logistiske problema ein får ved å fjerne akseptabel tilkomst til huset, underetasje og garasje.

I saksframlegget legg ein vekt på at planane har vore kjende lenge, men vi vil understreke at planen slik den no framstår over vår tomt ikkje vart gjort kjend/ sendt ut før ved påsketider i fjor. Før det var vegen plassert lenger vekk frå huset, og verkstad/uthus skulle stå som no.

Hadde vi kjend planane som vart presentert i fjor nokre år tidligare, hadde vi sannsynlegvis flytta herifrå medan der var tid til det. Vi meiner planlegginga over vår tomt er mangelfull og og vi meiner viktige problemstillingar ikkje er godt nok behandla i planen.

Planen skaper store problem for eigedommen (sjå saksdokumenta for kart og bilete, til dømes side 34 i reguleringsplanen):

1. Vi meiner støyplagene vert større enn det kommunestyret legg til grunn i sitt vedtak.

I planen har ein no planlagt støyisolering på nordvegg i andre høgda i huset i tillegg til støyskjerm for første høgda. Viss ein skal ta lovverket og prinsippet om at ein skal haldast skadeslaus og ikkje påførast ekstra ulemper som følge av utbyggingar alvorleg, kan ein ikkje akseptere at dette gir ei tilfredsstillande løysing. Vegen kjem svært nær veggen vår (ein (1) meter frå nordvesthjørnet, 2-3 favner frå vestveggen) og auken i trafikk blir frå ein handfull bilar til 1500 pr døgn.

a. Vi har tidligare stilt spørsmål om plangrunnlaget for estimering av støyforureininga.

Utrekningane vart gjort av Sweco Norge AS i 2014/15. Dei nye planane for vegen ved vår tomt vart imidlertid først presentert for oss ved påsketider i 2016. Vegen vart då flytta nærmare huset enn planen viste i 2014, og naturlige hinder som uthus var no planlagt fjerna. Endringane medfører naturlegvis meir støy, og det igjen medfører jo at estimata må reknast som ugyldige om ein då ikkje lenge har planlagt på basis av ein «skyggeplan» for vår tomt. Vi har etterlyst feilmargar på målingane slik som standardavvik/

konfidensintervall som vil seie noko om kor sensitiv metoden er for lokale feilkildar som bratt bakke, indirekte støy, tunge kjøyrety. Ingenting av dette er nevnt i rapporten frå SWECO.

b. Vi trur til dømes ikkje at datamodellar som vert nytta i slike analyser tek omsyn til lokal topografi. Her er det planlagt ein mange meter høg vertikal steinmur umiddelbart på nordsida av vegen som vil reflektere lyd attende mot vårt hus. Indirekte lyd kjem då i tillegg. Mot vest har vi ein lang bratt bakke med (i overkant av) maksimal stigning for slike veganlegg. Belastning på motorar og derav støy aukar kraftig i slike bakkar. Analysen frå SWECO vurderar ikkje ekstra støy frå denne delen av vegen i det heile iflg. kartet deira. Vi veit heller ikkje om dei har berekna på grunnlag av flat veg eller bakke nord for huset.

c. Støyberekningar er vidare presentert som gjennomsnittleg støy over døgnet, og berekningsmetoden kamuflerar soleis støy langt over grenseverdiar i lange periodar, samt nattlege støytoppar som øydelegger naturleg søvn.

Hovedpoenget er at det er åpenbart for oss og dei fleste andre at 1500 bilar som køyrer opp ein bakke med stigning på 8-9% (?) frå berre vel 1 meter til 5-7 meter frå romma vi lever i gir ein stor auke i støytilhøva i huset (uisolert 10 cm. tømmerplank, passiv lufting gjennom ventilar og vindu). Endringane frå eit titals forbikjøyringar no til 1500 i døgnet slik planen seier er så stor at dette utan tvil sterkt vil redusere livskvalitet og levkår på eigedomen. Dette gjeld også mot aust og vest. Slik stoda er no i dag høyrer vi meir støy frå vegen i stova i sørvestenden av huset (vestover), enn vi gjer mot nord.

Vi meiner lovverket er klar på at a) retningslinene i forskriftene for støyforureining (T-1442/2012) berre er meint som anbefalingar og at det er klart formulert i det same dokumentet at støybelastninga lyt vurderast i dei einskilde tilfelle uavhenging av disse retningslinene, og b) lovverket er klart på at eit overordna prinsipp er at eigaren av ein eigedom skal haldast skadeslaus (ikkje berre økonomisk, men også gjennom naudsynte tiltak for å minimalisere nye påførte plager) ved utbyggingar. Behovet for skjermingstiltak er i denne planen mangelfullt utgreidd, og ein har heller ikkje tatt høgde for dei andre store negative endringane utbygginga vil medføre.

Vi ønsker primært at kommunen tek ansvar for meir lydisolering av veggjar også mot vest og aust, alternativt vil vi kreve nye uavhengige simuleringar/målingar og eventuelt rettslege forhandlingar før ein konkluderar.

Støyskjermen ved vegen bør strekke seg lengst mogleg mot aust for å ta mest mogleg av lyden mot uteområdet vårt av same grunn. Det er ikkje planlagt høgde på støyskjermen, vi antar det vert lav skjerm mot nordaust på grunn av siktproblem frå planlagte utkjøyringar frå vår og naboen si tomt. Ein lav støyskjerm vil ikkje fungere.

2. Vi meiner planen ikkje tek høgde for store problem knytta til tilkomst/framkommeligheit. Som ein direkte konsekvens av planen vert det for trangt på nordsida.

a. Vegkroppen og den 3 (?) meter høge støyskjermen vil kome omlag ein meter (mest truleg minus 10 cm; streken i kartet er midtlina, tilsvarande murar bygger 20 cm) frå inngangspartiet på huset (mellom bil og husveggen på biletet nederst side 34 i plandokumentet), og vil rekke om lag halvveis opp på veggen. Dette er eit hushjørne ein lyt gå forbi om ein skal til vaskerom i kjellar, frysarar, leiligheit i etasje under (vi har ikkje innvendig trapp), eller ned til garasje. Planleggarane ser ut til å være einige i at det smale inngangspartiet medfører problem, og antydgar i planen at ein kan vurdere at inngangspartiet til huset lyt flyttast, utan å presisere vidare. **Ei løysing som er naturleg er å flytte inngangen mot aust. Dette vil imidlertid medføre at ein lyt ta del av kjøkken (matbod) og sannsynligvis**

eit toalett for å bygge om til gang. Matbod og toalett lyt då planleggast ein annan plass (som ikkje gir seg sjølv på ei 45 m2 grunnflate).

Ny hovudinngang vil ikkje løyse problemet med den trange passasjen mot nordvest som ikkje vil være anvendelig for transport av verken folk med spesielle behov eller større objekt til nedre delar av huset/ eigedomen/garasja. Dette vert einaste rute ned til kjellar og garasje. Sjølv utan krav om universell utforming vil ikkje ei 3 meter høg «sjakt» på under ein meters breidde halde mål. For å løyse disse utfordringane lyt ein bruke ekstern konsulenthjelp som til dømes arkitekt.

b. På den vesle plassen mellom veg og hus vil der mot nordaust bli ein høgdeforskjell på om lag to og ein halv meter det korte strekket frå parkeringsnivå til (ny) inngangsdør, dette kan gi utfordringar sidan det kan bli behov for universell tilkomst til huset (sjukebåre, rullestolar, personar med spesielle behov etc.). Det er løysbart, men kjem kan hende i konflikt med tilkomst til nytt uthus og parkering.

c. Verkstaden inneheld store og verdifulle maskiner, og er i bruk mest dagleg som dreieverkstad/ snikkarverkstad. I tillegg er der lager for tilfang og ved innvendig og utvendig. Planen gir ikkje svar på kvar ein skal ha denne verkstaden i perioden mellom bygging av veg og bygging av ny verkstad. Ei midlertidig plassering i garasje nedst på tomta kan være mogleg, men då lyt ein (midlertidig) lage eit rom bakerst i garasje og finne ei løysing for 3-fase straum.

3. Ein lyt legge planane for endringar på tomta og verkstad og gjere ein del av byggearbeidet før eller samtidig som ein lagar vegen.

Viss ein slik som planen no implikerar fyrst lagar veg og parkering og seinare vil ordne med tilkomst, uteområde, verkstad på tomta vil dette a) låse vidare utforming for denne delen av tomta, b) gjere tilkomst for byggearbeid vanskelig og c) gjere det naudsynt med fordyrande mellomløysingar. Ein vil ha problem med å kome til med maskiner etter at tilkomsten slik den er no vert fjerna. Ein kan lett få det til om naudsynt grunnarbeid på tomta skjer samtidig som grunnarbeidet på vegen. Det er også viktig få gjort arbeidet mest mogleg konsentrert slik at vi ikkje lyt leve i usikkerheit og leven over mange år.

4. Planen slik den no framstår vil bety at tomt og hus for oss vil verte ubrukelig, og også umogleg å selje til normal pris. Å overlate arbeidet med å få til hus, uthus og tomt etter at vegen er bygd til oss (som slett ikkje er heilt friske ungdomar lengre) opplevast som djupt urimelig, og verkar uoverkomelig for oss. Vi vil då mest truleg motvillig måtte flytte frå plassen og krevje at kommuna kjøper oss ut.

5. Eit alternativ som kanskje kan være ei løysing er å flytte husa lenger ned på tomta, men det må jo då utgreiast, og hvis det er mogleg lyt vegplanen (tilkomst etc.) endrast. Dette er ikkje ønskelig og berre aktuelt hvis det viser seg umogleg å få til løysingar slik huset ligg no.

Oppsummering:

Ein ny samleveg og 1500 bilar i døgnet kjem delvis over tomta og sær nær huset vårt.

Vi protesterar mot planen då vi meiner ein ikkje tek nok omsyn til miljøbelastningar vegen gir oss, spesielt støyprobatikken for vår eigedom er undervurdert og vi krev betre støyskjerming enn det planen no viser.

I tillegg krev vi at det utarbeidast planar for korleis ein kan ivareta brukbar tilkomst til huset og mellom huset og kjellar/garasje, og også andre funksjonar vegen vil ta frå oss (verkstad/ funksjonar i uthus, gangløysingar). Problema kjem som direkte følge av vegplanen og kompleksiteten gjer at dette i alle fall delvis lyt være inkludert som ein del av reguleringsplanen viss ein skal få det til. Finn vi ikkje akseptable løysingar slik huset no ligg

lyt ein forhandle om meir radikale alternativ som til dømes flytting av hus som igjen krev ny tilkomst etc.

Det er ikkje tilstrekkelig at kommunestyret vedtar at ein skal samarbeide før, under og etter utbygginga. Vi ber konkret om at ein ved hjelp av arkitekt/planleggjarbistand lagar ein (del)plan som ivaretek problemstillingane som er nevnt og set på papiret ei akseptabel løysing for vår eigedom, før ein endelig godkjenner vegplanen. «

Kommentar:

Eg finn grunn til å vise til den omfattande saksgang og prosjektering/utgreiing som er lagt til grunn for dei løysingar som no ligg til grunn for godkjent reguleringsplan.

Gjennom prosjektering og detaljutforming av veg og inngrep i dei ulike eigedomane, har kommunen i dialog med røynde partar søkt å tilrettelegge for ei vegløyising gjennom området som både tek i vare naudsynte krav til vegstandard og tryggleik for brukarane av vegen og for framtidig drift, og ei løysingar som i minst mogeleg grad gjev ulemper for dei som grensar til vegen.

Det vert i klaga stilt spørsmålsteikn ved grunnlag for og konklusjonane i gjennomførte støyutrekningar for eigedomen.

Kommunen viser her til at dette er gjennomført i samsvar med gjeldande retningslinjer for vurdering av støy i arealplanlegging, og ved bruk av frittstående fagkonsulent og legg såleis til grunn at dette avklara i samsvar med gjeldande retningslinjer.

Berekna støybelastning er gjennomført ved ekstern fagleg utgreiing, og naudsynte skjermingstiltak som ivaretek omsynet til påvist støy er lagt som føresetnader i plankart og føresegnar.

Kommunen har elles teke høgde for ei ytterlegare støyisolering av vegg mot nord, jf reguleringsføresegnene pkt. 3.2.1.

I utgangspunktet legg kommunen til grunn at lydskjerming slik angitt i plankart, med innlagt støyskjerm, og støyisolering av vegg mot nord slik angitt i reguleringsføresegnene, gir tilfredsstillande skjerming mot støy i samsvar med krav/føresetnader i gjeldande retningslinjer for støy i plansak.

Eg kan såleis ikkje sjå at denne del av klaga gir grunn til endra haldning til saka.

Nærføringsulempenen og dei «logistiske problema ein får ved å fjerne akseptabel tilkomst til huset, underetasje og garasje» er også vurderte i planprosessen. Ein har ikkje funne det rett å endra plan ut frå huseigaren sine tidlegare innspel knytt til dette. Jf. Tidlegare vurderingar i saka der ein m.a. har vurdert å flytte vegen lenger mot nord, utan at ein har funne grunn til dette, ut frå dei konsekvensar dette vil få for andre eigedomar og ut frå krav til vegtekniske standard.

Kommunen har i dialog med klagar gjort det klart at ein ynskjer å ivareta desse tilhøva på ein best mogeleg måte, gjennom vidare detaljering av ny tilkomst, form og uttrykk av mur og støyskjerm, og utforming av restareal mellom veg og bustad. Dette vert å ta vidare i detaljprosjektering og utforming av avtale ved grunnkjøp. Jf. Også kommunestyret si pressissering under pkt 2 i sak PS 122/17.

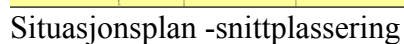
I klaga vert det vist til at det i tidlegare plan var vist løysing med vegen plassert lenger vekk frå huset, og der verkstad/uthus skulle stå som no.

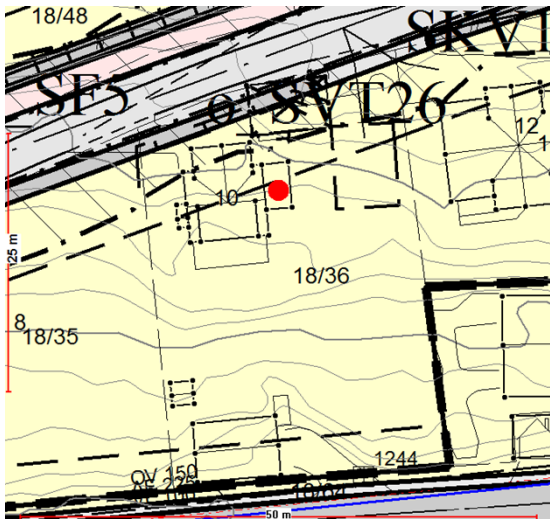
Denne tidlegare planen var utarbeidd og fremja som privat reguleringsplan og med grunnlag i manglande oppgradert, ikkje digitalt, kartgrunnlag. Det var her heller ikkje teke naudsynt høgde for dei tekniske krav til vegutforming som ein ynskjer for vegen. Dette er gjort klart i planomtale og i dialog med partane heile vegen i planprosessen.

Mogelege justeringar med tanke på reduserte inngrep i denne aktuelle eigedomen er vurdert undervegs og etter innspel ved offentleg ettersyn, utan at ein har funne løysingar som kan unngå inngrep, utan at dette gir for dårleg teknisk grunnlag, eller det gir tilsvarande uheldige konsekvensar i høve til inngrep i naboeigedomar.

Det vil såleis ikkje, som det vert vist til i klaga, vere umogeleg å nytte eksisterande inngang, og kommunen finn at det ved planlagt utbygging kan etablerast tilfredsstillande løysingar for dette. Jf også detaljteikningar og illustrasjonar tilknytt plan.

Som vist er avstanden her på det trongaste 1.7 og aukar til 3.2 m i austre kant av bygget. Innanfor desse avstandane vil ein kunne oppretthalde tilfredsstillande gangtilkomst.

Kommunen har i dialogen med huseigar i planprosessen også gitt signal om at ein vil sjå nærare på detaljering for planlagt gangtilkomst mellom ny parkeringsareal i nordaustre hjørne av tomte og ned til inngangsparti i samband med avtale om grunnavståing.

Problema knytt til at bygget har funksjonar som vaskerom-, frysar m.m i kjellar, at det her er eige husvære (utan innvendig trapp), og at tilkomst til eigedomen eigentleg er frå Øvrevegen, der det også er etablert garasje, er gjeldande situasjon også i dag, og vert etter kommunen si vurdering ikkje vesentleg endra ved planlagt vegbygging. Denne tilkomsten vert ikkje vesentleg endra eller gjort mindre tenleg ved vegbygginga etter ny reguleringsplan.

Den viste biloppstillingsplassen i nordaustre hjørne av eigedomen vil vere eit tilbod om ein ekstra oppstillingsplass for eigedomen. Kommunikasjon mellom denne oppstillingsplassen og dagens inngangsparti vil på grunn av høgdeskilnad ikkje kunne få universell utforming. Truleg bør denne gangtilkomsten opparbeidast med trappetrinn for å ivareta god funksjon. (stigning ca 1:5 utan trinn). Detaljar for dette vil bli utarbeidd som del av byggeplan og ut frå grunnavtalar. Spørsmål om grunnavståing i høve til gjennomføring av plan vil bli starta staraks planvedtaket er endeleg.

Kommunen er i samband med slike grunnavtalar og avtaleskjønn innstilt på at det vert sett nærare på detaljar tilknytt løysingar for tilkomst frå nytt parkeringsareal, og plassering/opparbeiding av areal for erstatningsbygg for uthus /verkstad som må rivast.

Det vil elles etter kommunen si vurdering vere fullt mogeleg å få bygd ferdig nytt uthus/verkstadbygg før det gamle må rivast. Kommunen legg til grunn at dette vert avklara i avtale om grunnavståing, og lagt inn i entreprise/kontrakt med utførande entreprenør.

Det er sjølvsagt at slike praktiske tilhøve knytt til naudsynte endringar på eigedomen må fastleggast i avtalar mellom kommunen og huseigar og leggst inn som føresetnader i utbyggingskontrakter/anbodsgrunnlag.

Kommunen legg då til grunn at huseigar skal haldast skadeslaus og at funksjonaliteten for eigedomen skal sikrast så godt som mogeleg også i anleggsperioden.

Dette er reine erstatnings/avtalemessige tilhøve som ikkje i direkte er knytt til godkjent planløysing.

Ein finn såleis ikkje at klaga gir grunn til å tilrå endringar i plan eller endring av kommunestyret sitt planvedtak.

Klaga vert tilrådd avvist, og kommunen søker gjennom avtalar om grunnavståing å finne løysingar som ivaretek dei påpeika omsyn som huseigar viser til.

Vegard Aambø Langvatn, brev av 22.12.2017:

«I forslag til ny reguleringsplan kjem det fram at Nils Engeset har fått tildelt delar av BLK 4. BLK 4 er eit areal som Volda kommune har vurdert som lite eigna til leikeareal, spesielt med tanke på trafikkmessige forhold, noko som ikkje vert mindre aktuelt etter den nye reguleringsplanen. Dette var grunnen til at vi (Leidulv Langvatn og underteikna) laga i stand leikearealet i austlege delen av Kapteinsvegen. Arealet i BLK 4 var lova å verte lagt til mi tomt, og i denne sammenheng var Nic Engeset interessert i å overta ein del av arealet for å få tilkomst frå Engesetgeila. Han hadde tidlegare veg og tilkomst via Øvrevegen, der eg også hadde vegrett. Trass i dette tok han i bruk arealet som no Volda kommune har teke med i forslaget til ny reguleringsplan.

Retten min til å overta arealet eller delar av det er klar og eintydig. Då Volda E-verk sette opp trafokiosk i Kapteinsvegen fekk Nic Engeset lagt denne i frå mitt byte og austover, og han fekk samtidig kompensert med garasje. Høspentkabelen fekk Volda kommune lov til å legge på mi tomt langs bytet. I forbindelse med dette vart gangvegen omregulert til å ligge over gata til den elektriske kabelen, dette viser også reguleringsdokumenta.

Planen for garasje og tilkomst vart med dette totalt endra og det er årsaka til at eg skulle få overta arealet på oppsida av tomta, slik at garasje og tilkomst til skulle vere frå Engesetvegen.

Det vart gjort ein heilt klar skriftleg avtale om dette som er å finne i forbindelse med dokumenta for omreguleringa av gangvegen.

Leikeareal, trafokiosk, grøft til høspentkabel og no sist omregulering med ny tilkomst for nabotomt har påført mi tomt betydeleg verdiforringelse uten at dette har blitt kompensert på nokon måte. Det er på bakgrunn av dette eit rimeleg krav å få kompensert arealet for å gjere det mulig å nytte tomta og samtidig følge eksisterande byggelinje i feltet.»

Kommentar:

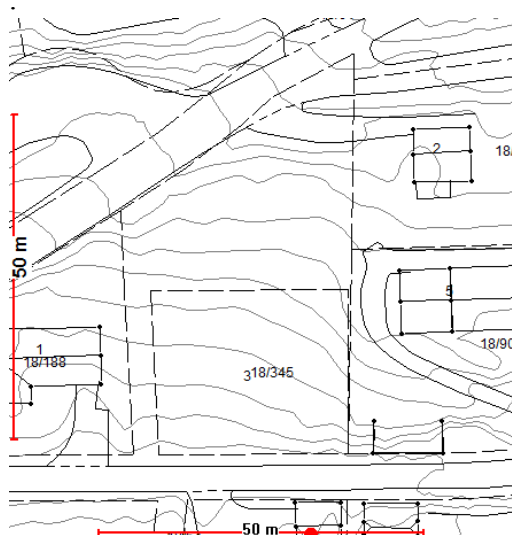
Kommunen finn ikkje at det er grunnlag for klagar sin påstand om krav på utviding av bustadtomt, og at areal frå friområde/planlagt leikeplass F4/BLK4 skal leggjast til hans tomt.

Spørsmålet om å legge til areal for tilkomstveg til eigedomen 18/128 er vurdert i høve planoppstart og planutforming. Jf. Planomtale.

Her har ein funne det rett ut frå trafikale tilhøve, og den etablerte faktiske situasjon, å legge eksisterande avkøyrsløse som tillegg til tomta. Dette har også etter kommunen si vurdering liten innverknad på funksjonaliteten for planlagt friområde/leikeplass.

Å kutte ut leikeplassen og legge denne som tillegg til Langvatn si tomt har heller aldri vore aktuelt, så langt ein kan sjå av tidlegare plandokument.

Ved omregulering i området i 1990, vart planlagt gangveg vist lagt til austre kant av tomta.

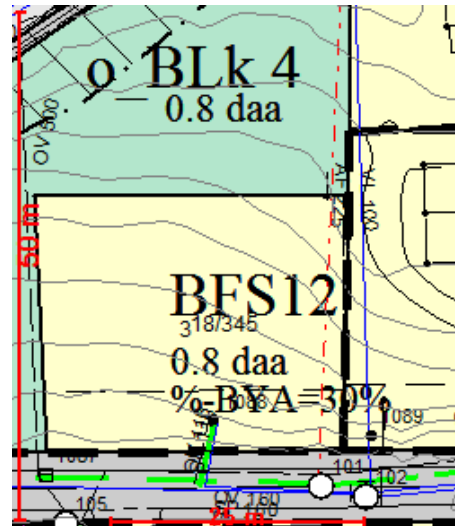
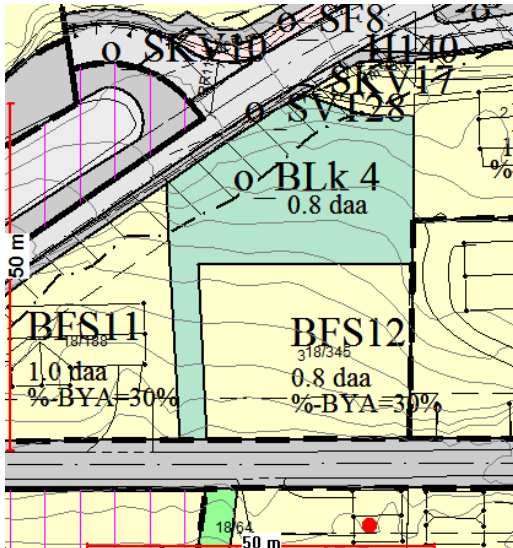

Eksisterande tomt/målebrev.

Reguleringsplan godkjent 1990 med forslag til

endra plassering av gangveg.

Tomtestorleik som i gjeldande målebrev – uendra. Leidningar i grensa mellom 18/345 og 18/90
Trafo plassert på 18/90

Eksisterande veg/rås ligg likevel enno uendra i vestkanten av tomta, og med grunnlag i at eksisterande gangveg ligg her også no, og det synest naturleg med ei gjennomgåande linjeføring for gangvegen, har vi foreslått at gangvegen vert lagt i dette området i ny plan. Dette er også i samsvar med tidlegare planløyising for området, og med etablert målebrev for eigedomen.

Kommunen kan ikkje sjå at planframlegget gir reduserte utbyggingsmulegheiter for den aktuelle eigedomen. Ein finn heller ikkje grunnlag for at areal til leikeplass skal reduserast til fordel for ei utviding av bustadtomt slik det vert kravd.

Ein rår til at klaga vert avvist og at planvedtaket vert oppretthalde.

Sverre Engeset Foldal, gnr 18 bnr 12, e-post den 27.12.2017:

«Søknad om forlenga klagefrist

Har vorte tipsa om at det skal eksistere ein gammal avtale mellom Volda kommune og tidlegare eigar av gnr. 18 bnr. 12, vedr. øvste del av Fjellvegen. Denne avtalen kan ha konsekvensar for korleis eg stiller meg til delar av planen og førebels oppgjær for avtått grunn. Dessverre har eg ikkje lukkast å finne avtalen i morfar sitt arkiv, og eit førebels søk i arkivet på Volda kommune, ved Asbjørn Moltudal og Bjørn Reite gav heller ikkje noko resultat. Asbjørn ville leite vidare, så ei klage vil evt. kome så snart avtalen er funne og vurdert i samråd med min advokat.

I tillegg har eg innvendingar mot påstanden – i svar til Barstad sin merknad – om at det ikkje eksisterer restareal mellom Engesetgeila (Veg 1) og innløyyst areal frå skjønet. I tillegg til Barstad (18-10) gjeld dette i høgste grad også for min eigedom, men dette er vel noko som ikkje har konsekvens for godkjenning av planen, og må takast i samband med oppmålingsforretning?»

Kommentar:

Heile problemstillinga her gjeld spørsmål knytt til grense for eksisterande veg-Engesetgeila-, i samband med oppgjær for grunn etter avtale inngått med eigarane.

Dette har så langt ein kan sjå ikkje innverknad på godkjent planutforming eller innhald i plan. Spørsmålet vil bli avklara gjennom den oppmålingssaka som skal gjennomførast tilknytt desse avtalane.

Grensepåvisning med tilhøyrande dokumentasjon av eigartilhøve og tidlegare avtalar, vil vere ein naturleg del av denne kartforretninga. Spørsmålet gjeld såleis eigedomsavklaring og ikkje tilhøve knytt til planutforminga.

Skal brevet vurderast som ei formell klage i høve til planvedtaket, finn ein ikkje at det gir grunnlag for å tilrå endringar i plan, eller til endringar i planvedtak.

Tilhøve til kommuneplanen sin samfunnsdel:

Avklara gjennom overordna plan og gjennomført planprosess.

Helse og miljøkonsekvensar:

Avklara gjennom overordna plan og gjennomført planprosess.

Økonomiske konsekvensar:

Klagene gir ikkje endra grunnlag for vurdering av økonomiske konsekvensar.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Klagene gir ikkje endra grunnlag for endra beredskapsmessige konsekvensar.

Vurdering og konklusjon:

Administrasjonen finn ikkje at det i klagene er kome fram nye moment som ikkje er vurdert tidlegare i planprosessen, og som gir grunn til endra haldning til saka.

Vi rår til at kommunen held fast på sitt vedtak i sak 122/17.

Saka vert då å sende Fylkesmannen i Møre og Romsdal for vidare handsaming av klagesak.

Rune Sjurgard
Rådmann

Jørgen Vestgarden
utviklingssjef

Utskrift av endeleg vedtak, vedlagt alle dokument i saka:

Til Fylkesmannen i Møre og Romsdal for vidare handsaming av klagesak.

Kopi:

Utvikling –byggesak

Teknisk sektor

Einar Leikanger, Engesetgeila 10, 6102 Volda

Sverre Engeset Foldal, Engesetvegen 18, 6102 Volda

Vegard Aambø Langvatn, Hamnegata 14 6100 Volda

VOLDA KOMMUNE
Servicekontoret

Utvikling - plan for kunngjering av planvedtak

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2014/1344	15586/2017	2014004	SVK/ SONHAV	04.12.2017

**MELDING OM POLITISK VEDTAK - PLANID. 2014004 -
DETALJREGULERINGSPLAN URBAKKFOTEN - SLUTTHANDSAMING AV
PLAN.**

Vi melder med dette frå at kommunestyret den 30.11.2017, hadde føre ovannemnde som sak PS 122/17, der det vart gjort slikt vedtak:

- 1. I samsvar med reglane i Plan og Bygningslova §12 -12 vert detaljreguleringsplan for Urbakkfoten - slik det går fram av justert plankart og føresegner datert 1.09.2017- godkjent.***
- 2. Kommunestyret legg til grunn at det vert ført ein tett dialog om detaljane i utbetring/ending av eigedomane til dei berørte grunneigarane både før, under og etter iverksetting av tiltaket.***

Sakutgreiinga følgjer vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Sonja Håvik
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Kopi til:
Per Heltne – planleggar

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Heltné

Arkivsak nr.: 2014/1344

Arkivkode: 2014004

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
175/17	Formannskapet	30.10.2017
122/17	Kommunestyret	30.11.2017

PLANID. 2014004 - DETALJREGULERINGSPLAN URBAKKFOTEN - SLUTTHANDSAMING AV PLAN.

Handsaming:

Habilitet:

Erlend Krumsvik reiste spørsmål om habilitet, han er næraste nabo til planområdet, jf.fvl. § 6. Han tok ikkje del i handsaminga og røystinga over spørsmålet om habilitet.

Røysting habilitet: (25 røysteføre)

Erlend Krumsvik er samrøystes kjend habil og tok sete.

Framlegg:

MDG v/Øyvind Festø kom med slikt framlegg:

Kommunestyret legg til grunn at det vert ført ein tett dialog om detaljane i utbetring/endring av eigedomane til dei berørte grunneigarane både før, under og etter iverksetting av tiltaket.

Røysting: (26 røysteføre)

Tilrådinga frå formannskapet vart samrøystes vedteken.

Framlegget frå MDG v/Øyvind Festø vart samrøystes vedteke.

Vedtak i Kommunestyret - 30.11.2017

- 1. I samsvar med reglane i Plan og Bygningslova §12 -12 vert detaljreguleringsplan for Urbakkfoten - slik det går fram av justert plankart og føresegner datert 1.09.2017- godkjent.*
- 2. Kommunestyret legg til grunn at det vert ført ein tett dialog om detaljane i utbetring/endring av eigedomane til dei berørte grunneigarane både før, under og etter iverksetting av tiltaket.*

Handsaming:

Arealplanleggar Per Heltne orienterte.

Røysting (ni røysteføre):

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 30.10.2017 til kommunestyret:

1. *I samsvar med reglane i Plan og Bygningslova §12 -12 vert detaljreguleringsplan for Urbakkfoten - slik det går fram av justert plankart og føresegner datert 1.09.2017- godkjent.*

Administrasjonen si tilråding:

1. *I samsvar med reglane i Plan og Bygningslova §12 -12 vert detaljreguleringsplan for Urbakkfoten - slik det går fram av justert plankart og føresegner datert 1.09.2017- godkjent.*

Vedleggsliste:

Planomtale justert 1.09.2017

Reguleringsplankart justert 1.09.2017

Reguleringsføresegner justert 1.09.2017

Notat- gjennomgang av innspel ved offentleg ettersyn.

Møre og Romsdal Fylkeskommune, trekking av motsegner -

Fylkesmannen i Møre og Romsdal , trekking av motsegner -

Uprenta saksvedlegg:

Formannskapssak 87/16 med vedlegg (utlegging til offentleg ettersyn)

Tidlegare reguleringsplan for området.

Kommunedelplan Volda sentrum

Dokument knytt til avtalar om kjøp av grunn

Dokument knytt til varsel om planoppstart

Innspel ved førehandsvarsel

Diverse korrespondanse med partar.

Samandrag av saka:

Området Urbakkfoten var tidlegare regulert til utbyggingsområde for bustader m.a i plan, Urbakkfoten- planID 2001006, godkjent av Volda kommunestyre den 29.03.2001.

Etter som planen var meir enn 10 år gamal og det var behov for betre prosjekteringsgrunnlag for vegar og tekniske anlegg tilknytt planområdet, vart det i 2014 starta opp ny planprosess for heile området.

Planområdet omfattar areala kalla B15 i kommunedelplan for Volda sentrum, og tilhøyrande vegareal mellom Kleppevegen og Gjølvelva.

Volda kommune varsla oppstart av planarbeid ved brev av 17.07.2014.

Utarbeiding av plan og underliggende teknisk prosjektering er gjennomført i samarbeid med plankonsulent P.Mulvik as.

Offentleg ettersyn vart gjennomført i perioden 14.05. - 25.06.2016.

I samband med offentlig ettersyn og i etterkant av dette vart det, gjennomført dialog med aktuelle faginstansar og partar, for mogelege tilpassingar og justeringar i plan, sett i høve til framsette ynskjer frå partar og problemstillingar tatt opp av fagorgan i innspel.

I denne dialogen har ein også hatt særleg fokus på konsekvensar og løysingar for hovudvegen på strekninga mellom Kleppevegen og kryss med veg f_SKV13, med tilhøyrande tilpassing av avkøyrslar-, mur og skråningsutslag mot den einskilde eigedom.

Planlagde løysingar forbi den einskilde eigedom er i samband med dette detaljprosjektet og illustrert ved egne kartskisser, -profilar og fotovisualisering.

Fylkesmannen og M.R.Fylkeskommune varsla motsegn til plan ved offentlig ettersyn.

Motsegna var knytt til omsyn til barn og unge, med krav om kartfesting av leikeareal i k-områda, (BKS 1-3).

Det vart gjennomført drøftingar med desse instansane med sikte på ei løysing, der kommunen foreslo at plassering og innhald for leikeplassar på desse små utbyggingsområda kunne fastsetast gjennom utbyggingsplan for det einskilde område.

Dette fekk kommunen ikkje gjennomslag for, og planen vert ut frå dette tilrådd endra til områdeplan, med krav om detaljreguleringsplan for områda BKS 1- 3. (jf. endra føresegner pkt 2.2.2 b)

Med denne endringa vart desse motsegnene trekt.

Innkomne merknader ved offentlig ettersyn er elles nærare gjort greie for i eige notat som vedlegg til saka.

Her er alle innspela gått i gjennom og det er gitt nærare grunngjeving for korleis dette er teke omsyn til i endeleg plan.

Avklaring av motsegner knytt til leikeplassar tok lang tid, men motsegner er no trekt og planen kan eigengodkjennast av kommunen.

Ei ny problemstilling som kom til på slutten av planprosessen var dei nye flaumskredkarta frå NGI. I fylgje desse karta ligg austlegaste del av planområdet i flaumskred-utsett område, og der skredfaren må nærare avklarast før eventuell utbygging innan området. Dette gav også grunnlag for nytt motsegnvarsel i frå Fylkesmannen.

Slik avklaring er gjennomført samla for områda i Håmyra og Urbakkfoten. Multiconsult asa vart engasjert til utarbeiding av slik skredvurdering.

Konklusjonane i rapporten datert 1.juni 2017 er lagt til grunn for plan. Jf. rekkefølgeføresegner i plan pkt 4.1 b og c.

Fylkesmannen har ut frå desse justeringane i plan trekt også denne motsegna.

Med grunnlag i dei tilpassingar som er gjort i høve tidlegare varsla motsegner, og mindre justeringar ut frå innspel til plan, (sjå nærare om dette i saksutgreiinga nedanfor), er planomtale, plankart og føresegner oppdatert. jf. plandokument sist datert 1.09.2017.

Justert plan vert tilrådd fremja med sikte på godkjenning av plan i kommunestyret i samsvar med reglane i plan og bygningslova §12-12.

Saksopplysningar:

Området Urbakkfoten var tidlegare regulert til utbyggingsområde for bustader m.a i plan, Urbakkfoten- planID 2001006, godkjent av Volda kommunestyre den 29.03.2001.

Etter som planen var meir enn 10 år gamal, og det var behov for betre prosjekteringsgrunnlag for vegar og tekniske anlegg tilknytt planområdet, vart det i 2014 starta opp ny planprosess for heile området.

Planområdet omfattar areala kalla B15 i kommunedelplan for Volda sentrum, og tilhøyrande vegareal mellom Kleppevegen og Gjølvelva.

Volda kommune varsla oppstart av planarbeid ved brev av 17.07.2014.

Grunna vakanse i ei stilling ved planseksjonen og sjukdom i 2014/15 vart framdrifta i planprosessen noko forseinka, og arbeidet vart teke opp att i 2015.

Det vart avsett auka midlar i budsjett for 2015 for planlegging av prosjektet.

Det vart etter innhenting av tilbod, etablert samarbeid med plankonsulent P.Mulvik as for deler av den teknisk planlegginga av infrastrukturen i feltet som grunnlag for planutforming.

P.Mulvik hadde då hatt i oppgåve å detaljprosjektare samlevegen mellom Kleppevegen og Raudemyrvegen, og planprosjektering av Urbakkfoten var ei naturleg vidareføring av dette.

Det vart i samband med dette sendt nytt varsel om planoppstart til partar og høyringsinstansar. (26.10.2015).

Mottekne innspel vart søkt teke omsyn til ved planutforminga, jf. tilrådd planutkast datert 20.04.2016.

Etter vedtak i Formannskapet i sak PS 87/16 den 10.05.2016, vart gjort vedtak om utlegging av plan til offentleg ettersyn i samsvar med reglane i plan og bygningslova §12-10.

Offentleg ettersyn vart gjennomført i perioden 14.05. - 25.06.2016, etter kunngjering i avisa Møre og på kommunen si heimeside.

Aktuelle faginstansar og partar i området vart varsla ved eige skriv.

I samband med offentleg ettersyn og i etterkant av dette vart det, ut frå mottekne innspel, gjennomført dialog med aktuelle partar, og sett på mogelege tilpassingar og justeringar i plan, sett i høve til framsette ønskjer og problemstillingar.

Som del av høyringa er også veglina for hovudvegen på strekninga mellom Kleppevegen og kryss med veg f_SKV13, med tilhøyrande mur og skråningsutslag utsett i marka og påvist/drøfta med dei røynde partar.

Planlagde løysingar forbi den einskilde eigedom er i samband med denne gjennomgangen detaljprosjektert og illustrert ved eigne kartskisser, -profilar og fotovisualisering.

Fylkesmannen og M.R.Fylkeskommune varsla motsegn til plan ved offentleg ettersyn.

Motsegna var knytt til omsyn til barn og unge, med krav om kartfesting av leikeareal i k-områda, (BKS 1-3).

Det vart gjennomført drøftingar med desse instansane med sikte på ei løysing, der kommunen foreslo at plassering og innhald for leikeplassar på desse små utbyggingsområda kunne fastsettast gjennom utbyggingsplan for det einskilde område.

Dette fekk kommunen ikkje gjennomslag for, og planen vert ut frå dette tilrådd endra til områdeplan, der det vert krav om detaljreguleringsplan for områda BKS 1- 3. (jf. endra føresegner pkt 2.2.2 b)

Med denne endringa vart desse motsegnene trekt.

Innkomne merknader ved offentleg ettersyn er nærare gjort greie for i eige notat som ligg som vedlegg til saka.

Her er alle innspela gått i gjennom og det er gitt nærare grunngjeving for om desse skal etterkomast eller ikkje, og oppsummert dei endringar som desse gir grunnlag for i plankart og /eller føresegner.

Det er ut frå desse innspela gjort framlegg til ulike mindre justeringar og fylgjande endringar er tilrådd innarbeidd i justert plan datert 1.06.2017:

Fylkesmannen og M.R.Fylkeskommune varsla motsegn til plan ved offentleg ettersyn.

Motsegna var knytt til omsyn til barn og unge, med krav om kartfesting av leikeareal i k-områda, (BKS 1-3).

Det vart gjennomført drøftingar med desse instansane med sikte på ei løysing, der kommunen foreslo at plassering og innhald for leikeplassar på desse små utbyggingsområda kunne fastsettast gjennom utbyggingsplan for det einskilde område.

Dette fekk kommunen ikkje gjennomslag for, og planen vert ut frå dette tilrådd endra til områdeplan, der det vert sett krav om detaljreguleringsplan for områda BKS 1- 3. (jf. endra føresegner pkt 2.2.2 b) Med denne endringa vart desse motsegnene trekt.

Innkomne merknader ved offentlig ettersyn er elles nærare gjort greie for i eige notat som vedlegg til saka.

Her er alle innspela gått i gjennom og det er gitt nærare grunngeving for korleis dette er teke omsyn til i rendeleg plan.

Avklaring av motsegner knytt til leikeplassar tok lang tid, men motsegner er no trekt og planen kan eigendokjennast av kommunen.

Ei ny problemstilling som kom til på slutten av planprosessen var dei nye flaumskredkarta frå NGI. I fylgje desse karta ligg austlegaste del av planområdet i flaumskred-utsett område, og der skred-faren må nærare avklarast før eventuell utbygging innan området.

Dette vart også grunnlag for nytt motsegnvarsel i frå Fylkesmannen.

Slik avklaring er gjennomført samla for områda i Håmyra og Urbakkefoten. Multiconsult asa vart engasjert til utarbeiding av ny skred-vurdering.

Konklusjonane i rapporten datert 1.juni 2017 er lagt til grunn for plan. Jf. rekkefølgeføresegner i plan pkt 4.1 b og c.

Fylkesmannen har ut frå desse justeringane i plan trekt også denne motsegna.

Endringar i planomtale/plankart og føresegner gjennom offentlig ettersyn:

- endring frå detaljreguleringsplan til områderegulering. - med krav om detaljregulering for områda BKS 1 -3.

Endringar i plankart ut frå merknader:

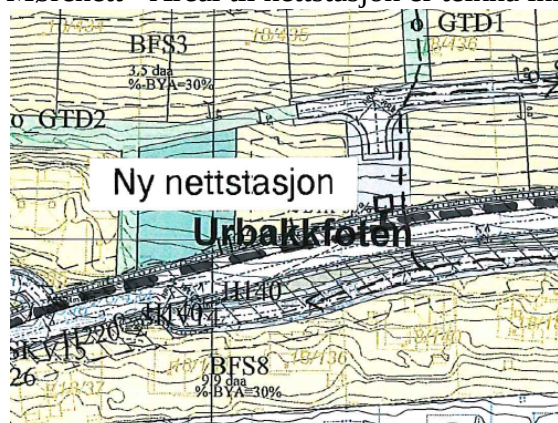
M.R.Fylkeskommune og Sverre Engeset Folldal

Området o_GF7 blir gjort om til nærleikeplass, og gitt ny nemning f_BLK 4.

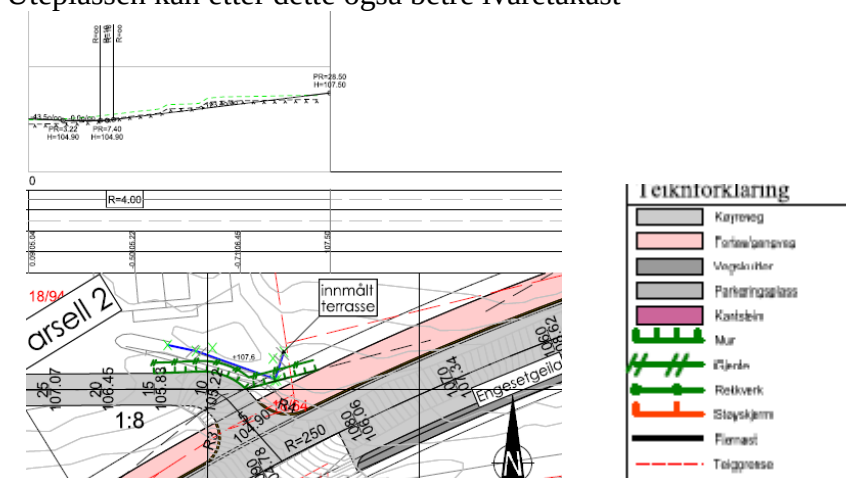
Endra nemning til f_BLK 4

Mørenett - Areal til nettstasjon er teikna inn i plan som angitt i situasjonsplan.

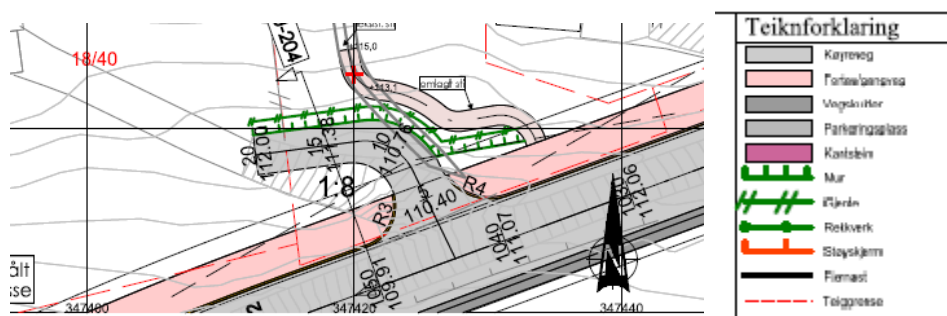
Sameiget Engesetgeila Engesetgeila 5A —5D, og Engesetgeila 3

Planen er justert ved at avkøyrsla er flytt litt vestover og betre tilpassa dagens avkøyrsllepunkt. Med redusert innsvingradius som gir mindre inngrep i eigedomen. Uteplassen kan etter dette også betre ivaretakast

Heidi Hamre, Engesetgeila 7, gnr 18 bnr 40

Planen er justert ved at avkøyrsla er flytt og betre tilpassa dagens avkøyrsllepunkt og med redusert innsvingradius som gir mindre inngrep i eigedomen og i tilgrensande friområde.

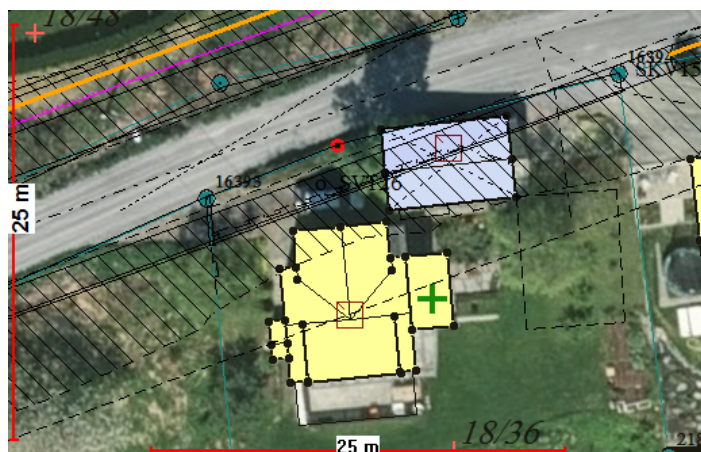
Kirsten Engeset, gnr 18 bnr 1:

Området mellom avskjeringsgrøft og eksisterende skogsbilveg på 18/1 er smalt og dekkjer i hovudsak berre fundament og skråningsfot for skogsvegen. Spørsmål om innløyising av restareal, vil måtte avklarast i avtale/ev. skjøn i høve gjennomføring av utbygginga, når plan er godkjent.

Einar Leikanger og Ragnhild Roald

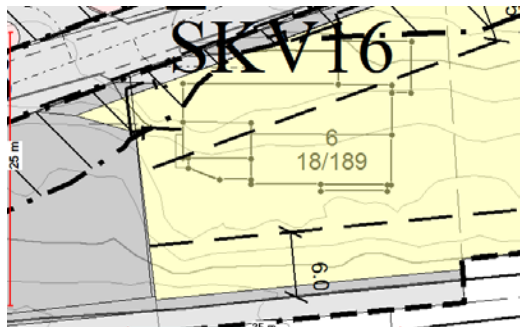
Plass for plassering av uthus/garasje er vist i plankart.

Ny avkøyrsløp og plass for uthus og ev garasje vist i plan. Omsyn til støy og skjerming blir ivareteke gjennom etablering av støyskjerm, og fasadetiltak mot veg. Ny gangtilkomst frå ny avkøyrsløp til inngangsparti vert etablert. Flytting av vegen lenger vekk frå eigedomen er ikkje aktuelt, då dette gir auka inngrep i andre eigedomar, og dårlegare vegløyising.

Therese og Asbjørn Moltudal, Engesetgeila 13, gnr 18 bnr 81:

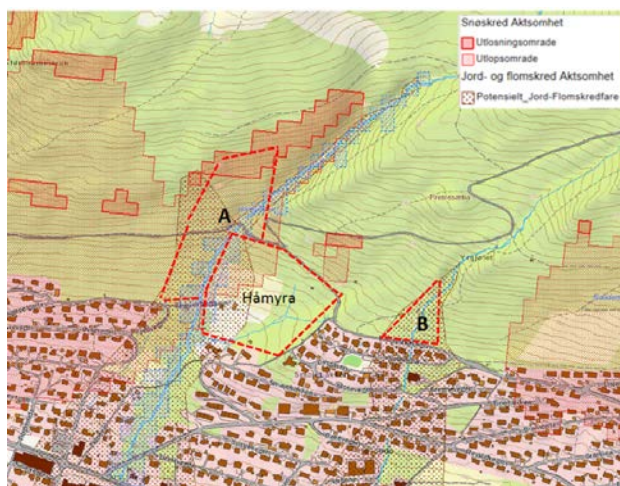
Gnr 18 bnr 189 - Knut Wollmann

18/189

Det vert lagt til eigedomen eit mindre arealet for å betre tilkomst til eksisterande garasje plass.

Avklaring i høve til aktsemdskart Jord og Flaumskred:

Vannveiene i området er godt definerte og vegetasjonen binder jord fast berg i elve-/bekkeløpene noe som er med på å redusere erosjon

Basert på befæringsobservasjoner vurderer Multiconsult at sannsynli er mindre enn 1/1000. Dette betinger imidlertid at det ikke iverksett skog eller graving i overkant av de undersøkte områdene som kan bi svekkes.

Det må imidlertid tas høyde for at gjenstående flomberegninger initi vassdrag, og dette må avklares før detaljert utbyggingsplan vedtas.

Krav til dokumentasjon er lagt inn i reguleringsføresegner som rekkefylgjekrav.

Endringar i føresegner:

(med grunnlag i innspel/merknad frå Fylkesmannen/M.R.Fylkeskommune og frå Einar Leikanger /Sverre Engeset Foldal)

Ny bestemmelse i føresegnene 2.3.1 Trafikkområde, pkt h):

Ved utbygging av o_SKV1 skal støyskjermingstiltak med oppsett av støyskjerm langs eigedomane gbnr 18/189 og 18/36 gjennomførast slik det går fram av plankart og situasjonsplan i planomtale. Det skal vidare gjennomførast fasadeisolering av 2.etg i vegg mot nord i bustaden gbnr 18/36 for å sikre støy nivå innandørs i 2. etg i samsvar med retningslinene i T-1442.

Etter som planen vert fremja som områdeplan og med krav om detaljregulering for BKS-områda (område for konsentrert bustadbygging), vert føresegnene pkt 2.2.2 endra slik:

- a. *Innan BKS1 – BKS3 skal det kunne førast opp konsentrerte fleirmannsbustader med tilhørande anlegg som garasje, bod og liknande.*
- b. *Areala er flateregulert, jf plan og bygningslova §12-2. med krav om detaljreguleringsplan etter reglane i PBL § 12-3 før utbygging.*
- c. *Grad av utnytting for areala er fastlagt ved “bebygd areal” (BYA) slik:
Område BKS1 – BKS3 : Max % BYA = 40%
Bygningar tillatast oppført med maksimal mønehøgde på 9 meter og maksimal gesimshøgde på 6,5 meter.*
- d. *I områda skal det settast av 2 parkeringsplassar pr. bueining. Ein av desse skal vere i garasje eller carport. Garasjar skal som hovudregel organiserast som felles garasjeanlegg. Unntaksvis kan frittståande garasje (til ei bueining) byggast med grunnflate inntil 36 m². Parkering kan også dekkjast ved felles parkeringsplass/-kjellar. Garasjar skal ikkje ha større gesimshøgde enn 2,5 m og mønehøgde ikkje over 4.5 m. Det er ikkje tillate med ark eller takglas på garasje. Garasje oppført vinkelrett på veg skal plasserast min. 5 m frå regulert vegkant. Garasje med innkøyring parallelt med veg skal ha avstand 1.0 m frå regulert trafikkareal.*
- e. *Før utbygging av områda BKS1 –BKS3 skal det utarbeidast detaljreguleringsplan for områda i samsvar med PBL § 12-3.
Ved utarbeiding av plan skal det avsettast areal for småbarnsleikeplassar innan for områda. Leikeplassane skal plasserast, utformast og utstyrast i samsvar med kommunen sine retningslinjer for leikeplassar med minimum:*
 - *reiestativ, sandkasse, bord og benk og noko fast dekke.*
 - *plassane skal vere ferdige med føresett utforming og utstyr før bustadane på området vert tekne i bruk.*

Endringar i planomtale:

Endringane gått gjennom i denne saksutgreiinga og i notat tilknytt gjennomgang av mottekne merknader ved offentleg ettersyn er også lagt inn i justert planomtale. Her ligg også ved kopi av alle innspel ved offentleg ettersyn.

Som det går fram av planomtalen er det utarbeidd detaljplan-løysingar og illustrasjonar for dei einskilte eigedomane som vert mest røyrd ved opprusting av nedre del av samleveggen - Engesetgeila .

Desse detaljane inngår i planomtalen, og har vore påvist for dei ulike partane ved utstikking i terrenget. Illustrerte detaljløysingar vil etter godkjenning av plan vere premissgjevande for utbygging og som grunnlag for grunnavtalar /skjøn for sikring av grunn til utbygging i samsvar med plan.

Kommuneplanen sin samfunnsdel:

I kommuneplanen sin samfunnsdel er eit av vedtekne mål å kunne tilby eit variert og mangfaldig tomtetilbod for å stimulere til tilflytting og bulyst.

Volda kommune skal kunne tilby nok og varierte byggeklare tomter og bustadar, og attraktive bomiljø.

Aktuelle tiltak er m.a:

- Arbeide aktivt for utvikling av attraktive byggeklare bustadtomter og tilrettelegging for varierte bustadtyper.
- Opparbeiding av Urbakfoten

- Opparbeiding av Sambindingsvegen Raudemyrvegen - Engesetvegen med kollektivtilbod.

Det er stor etterspurnad etter dette bustadfeltet som vil kunne tilby enkelttomter for privat utbygging av bustader.

Helse og miljøkonsekvensar:

Avklara gjennom overordna plan og planprosess tilknytt reguleringsplan.

Økonomiske konsekvensar:

Midlar til planlegging av området og til grunninnløyising i byggeområdet vart sikra ved eigne vedtak i budsjett/økonomiplan. Kostnadane er dekkja innanfor dette.

Det er også gjennomført detaljprosjektering knytt til vegar og tekniske anlegg i planområdet som også så langt er dekkja inn over prosjektrekneskapen.

Vidare detaljprosjektering, kostnader til opparbeiding av tekniske anlegg i feltet og sambindingsvegen er det sett av midlar til i økonomiplan.

Kommunen har løyst inn grunn i bustadfeltet, men det står att å sikre grunn til opparbeiding av nedre del av sambindingsvegen.

Kostnadsramme for anlegget vil bli oppjustert med grunnlag i godkjent planløyising og etter innhenta tilbod på opparbeiding av samleveg og bustadfeltet. Det vil med grunnlag i dette bli fremja eiga sak til kommunestyre om utbygging av området og fastsetting av tomtepris m.m.

Interne kostnader i bustadfeltet vil fult ut kunne leggest inn i salspris for tomter og dekkast inn ved seinare tomtosal.

Kostnader knytt til eksterne anlegg og samleveg, der ein ikkje kan krevje full refusjon, kan ikkje fordelast fullt ut på tomtene i feltet og må delvis finansierast over kommunen sitt budsjett, utan høve til refusjon.

Å sikre grunnavtalar knytt til opprusting av samlevegen vil det vere viktig å få sett i gang straks planen er godkjent.

Gjennom planprosessen har ein inntrykk av at huseigarane i området i stor grad ser fram til både ny veg og tilhøyrande oppgradering av tekniske anlegg.

Dei i planen viste løysingar med sikte på god tilrettelegging av tilkomstar og bruk av mur for å redusere inngrep synest godt motteke, og vil etter kommunen si vurdering gje betra tilhøve for dei fleste eigedomane langs vegen etter utbygging.

Nærare kostnadsvurdering og fordeling vert å kome attende til når kostnadsbilete knytt til opparbeiding av området er betre avklara gjennom sikring av grunn og innhenta anbod.

Kommunen planlegg for tida også samla løysingar for overvatn og for skredvurdering/sikring i heile området mellom Klepp/Engeset/Røyslid/Heltne/Bratteberg. Desse planane tilseier behov for etablering av avskjerande kanal for overvatn og flaumsikringstiltak i Gjør-elva og Heltne - elva.

Planar for dette er ferdig utarbeidd. Det er søkt NVE om tilskot til gjennomføring av desse sikringsarbeida. NVE har varsla om at kommunen ikkje får innvilga søknad om tilskot til førebygginga no. Kommunen må ut frå dette gjere ei nærare vurdering av prioritering og utbyggingstakt og vurdere dette i økonomiplan og budsjett.

Det er også mogeleg å søkje NVE om deltaking ved seinare høve, og det kan vere aktuelt at NVE kjem inn som aktør på deler av desse prosjekta.

Ut frå gjennomført flomskredvurdering er det klarlagt at deler av desse tiltaka må gjennomførast før bustadbygginga i området kan settast i gang. Det er lagt inn føresetnader om dette i rekkefylgjebestemmelsar i plan.

Noko av desse kostnadane høyrer naturleg inn under dette planområdet og skal medreknast ved vurdering av tomtepris, medan andre deler er av generell art og må dekkast av kommunen sjølv ved budsjettvedtak. Det er lagt inn ramme for dette i økonomiplan.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Både ut frå omsyn til sikring mot overvatn, ras og flaum, framkome og trafikktryggleik vil gjennomføring etter plan vere positive sett i beredskapssamanheng.

Framføring og oppgradering av tekniske anlegg i område vil også sikre betre tilgang for generell vassvorsyning til området og til slokkevatn.

Naturmangfaldlova:

Jf. gjennomgang i sak tilknytt utlegging til offentleg ettersyn.

Vurdering og konklusjon:

Dei nemnde justeringar er innarbeidd i nye plandokument, planomtale-, plankart og føresegner datert 1.09.2017, som vert tilrådd fremja for slutthandsaming i samsvar med reglane i plan og bygningslova §12-12

Rune Sjurgard
Rådmann

Jørgen Vestgarden
utviklingssjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Til Utvikling- plan for kunngjering av planvedtak.

Planoppstart reguleringsplan URBAKKFOTEN –Adresseliste:

Grunneigarar/naboar:

Inger Johanne Bjørneset Rognelida 6, 6102 Volda
Astrid Engeset, Kinovegen 7, 1337 Sandvika
Anne Elise Tunheim, Tømmervåg 6590 Tustna
Astrid Hilde Tunheim, Urabakken 4B, 6017 Ålesund
Jon Ivar Tunheim, Hagevegen 11, 3085 Holmestrand
Per Øyvind Tunheim, Løkkedalsveien 1444 Skiphelle
Oddrun Barstad, Kleppevegen 10, 6100 Volda gbr.18/10
Bjørset Gunn Ryste, Årdal 6843 Skei i Jølster
Knut Wollmann, Øvrevegen 4, 6102 Volda
Per Kato Trandal, 6183 Trandal
Nils Endre Engeset, Per Bolstadveg 14 B, 6008 Ålesund
Ivar Helge Hamsås og Halldis Sigfrid Hamsås, Kapteinsvegen 1, 6102 Volda
Kirsten Engeset, Kapteinsvegen 5, 6102 Volda
Arne Heggen og Doris Beate Vågen, Engesetgeila 5 A, 6102 Volda
Runa Bakke, Engesetgeila 5 C, 6102 Volda
Vidar Kleppe Eidså, Engesetgeila 5D, 6102 Volda
Heidi Hamre, Engesetgeila 7 6102 Volda
Einar Leikanger, Engesetgeila 10, 6102 Volda

Synnøve Moltudal og Jan Terje Eidset, Engesetgeila 11, 6102 Volda
 Kjetil Helset og Wenche M Kile Helset, Engesetgeila 12, 6102 Volda
 Asbjørn Moltudal og Therese Heggedal Moltudal, Engesetgeila 13, 6102 Volda
 Margit Lillebø, Engesetgeila 14, 6102 Volda
 Hege Karete Hamre og Oddvar Rørstad, Engesetgeila 15, 6102 Volda
 Oddvin Harald Ryste og Oddrun Ryste, Engesetgeila 16, 6102 Volda
 Kristin Kleppe Hovden Engesetgeila 17, 6102 Volda
 Geir Magnus Lied, Engesetgeila 18, 6102 Volda
 Jon Even Bjørdal og Synnøve Myklebust Bjørdal, Engesetgeila 19, 6102 Volda
 Siv Hessen, Engesetgeila 20, 6102 Volda
 Urda Heggedal og Per Ivar Kongsvik, Engesetgeila 21, 6102 Volda
 Håkon Bø og Åshild Vikan, Engesetgeila 22, 6102 Volda
 Grethe Jorunn Husevåg og Stein Husevåg, Engesetgeila 23, 6102 Volda
 Ann-Merete Lande og Stein Ove Lande, Engesetgeila 23, 6102 Volda
 Stian Helset Engjaberg og Marthe Ose Østgaard, Engesetgeila 24, 6102 Volda
 Ståle Skjemstad, Munkebotn 15, 5036 Bergen
 Eldri Engeset Foldal og Odd Foldal, Engesetgeila 26, 6002 Volda
 Sverre Engeset Foldal, Engesetvegen 18, 6102 Volda gbr.18/12
 Marte Feden Aasen, Bråtenveien 35, 1430 Ås
 Anne Sofie Feden Aass, Anne Rogstadsveg 49, 0592 Oslo
 Brita Feden Sissener, Kongeveien 12, 1412 Sofiemyr
 Tomteservice as, Indrehovdevegen 64, 6150 Ørsta
 Din Bolig as, Postboks 69, 6151 Ørsta

Offentlege og privat høyringsinstansar:

- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset 6404 Molde
 - Møre og Romsdal Fylkeskommune, Fylkeshuset, 6404 Molde
 Statens Vegvesen, Region Midt, Fylkeshuset, 6404 Molde
 NVE -Region Vest, Pb.53, 6801 Førde
 Miljødirektoratet, Postboks 5672, Sluppen, 7485 Trondheim
 Engeset Klepp og Nordalen grendalag v/Odd Paulen Ekornvegen 3, 6102 Volda
 VØR, (Volda og Ørsta Reinhaldsverk), Torvmyrane, 6150 Ørsta
 Tussa Nett AS, Dragsund, 6080 Gurskøy
 Telenor, Servicesenter for nettutbygging, Postboks 7150, 5024 Bergen
 Volda kommune, Kart-oppmåling og bygg avd. Stormyra 2, 6100 Volda
 Volda kommune, helseavd. Stormyra 2, 6100 Volda
 Volda kommune, kommunalteknisk avdeling, Stormyra 2, 6100 Volda
 Volda kommune Barnerepresentanten i Det faste planutvalet, Stormyra 2, 6100 Volda
 Volda kommune, Rådet for funksjonshemma, Stormyra 2, 6100 Volda
 Volda kommune, Eldrerådet, Stormyra 2, 6100 Volda

Einar Leikanger og Ragnhild Roald
Engesetgeila 10, 6102 Volda

Til Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Arkivsak nr. 2014/1344

Klage på vedtak om plangodkjenning for planid. 2014004, detaljreguleringsplan Urbakkfoten, Volda

Vi viser til reguleringsplanen for Urbakkfoten samt sakspapir frå Volda kommunestyre 30.11.2017 der kommunestyret vedtok planen.

Vi vil klage på vedtaket og ber om at planen endrast på vesentlige punkt over/ved vår eigedom (Engesetgeila 10, Volda. Gbnr 18/36). Planen tek ikkje høgd for å gjere oss som bur her skadeslause med omsyn til støy, og tek heller ikkje omsyn til dei logistiske problema ein får ved å fjerne akseptabel tilkomst til huset, underetasje og garasje.

I saksframlegget legg ein vekt på at planane har vore kjende lenge, men vi vil understreke at planen slik den no framstår over vår tomt ikkje vart gjort kjend/ sendt ut før ved påsketider i fjor. Før det var vegen plassert lenger vekk frå huset, og verkstad/uthus skulle stå som no. Hadde vi kjend planane som vart presentert i fjor nokre år tidligare, hadde vi sannsynlivis flytta herifrå medan der var tid til det. Vi meiner planlegginga over vår tomt er mangelfull og og vi meiner viktige problemstillingar ikkje er godt nok behandla i planen.

Planen skaper store problem for eigedomen (sjå saksdokumenta for kart og bilete, til dømes side 34 i reguleringsplanen):

1. Vi meiner støyplagene vert større enn det kommunestyret legg til grunn i sitt vedtak.

I planen har ein no planlagt støyisolering på nordvegg i andre høgda i huset i tillegg til støyskjerm for første høgda. Viss ein skal ta lovverket og prinsippet om at ein skal haldast skadeslaus og ikkje påførast ekstra ulemper som følgje av utbyggingar alvorleg, kan ein ikkje akseptere at dette gir ei tilfredsstillande løysing. Vegen kjem *svært nær* veggen vår (ein (1) meter frå nordvesthjørnet, 2-3 favner frå vestveggen) og *auken* i trafikk blir frå ein handfull bilar til 1500 pr døgn.

- a. Vi har tidligare stilt spørsmål om *plangrunnlaget* for estimering av støyforureininga. Utrekningane vart gjort av Sweco Norge AS i 2014/15. Dei nye planane for vegen ved vår tomt vart imidlertid først presentert for oss ved påsketider i 2016. Vegen vart då flytta nærmare huset enn planen viste i 2014, og naturlige hinder som uthus var no planlagt fjerna. Endringane medfører naturlegvis meir støy, og det igjen medfører jo at estimata må reknast som ugyldige om ein då ikkje lenge har planlagt på basis av ein «skyggeplan» for vår tomt. Vi har etterlyst feilmargar på målingane slik som standardavvik/

konfidensinterval som vil seie noko om kor sensitiv metoden er for lokale feilkildar som bratt bakke, indirekte støy, tunge kjøyrety. Ingenting av dette er nevnt i rapporten frå SWECO.

- b. Vi trur til dømes ikkje at datamodellar som vert nytta i slike analyser tek omsyn til lokal topografi. Her er det planlagt ein mange meter høg vertikal steinmur umiddelbart på nordsida av vegen som vil reflektere lyd attende mot vårt hus. Indirekte lyd kjem då i tillegg. Mot vest har vi ein lang bratt bakke med (i overkant av) maksimal stigning for slike veganlegg. Belastning på motorar og derav støy aukar kraftig i slike bakkar. Analysen frå SWECO vurderar ikkje ekstra støy frå denne delen av vegen i det heile iflg. kartet deira. Vi veit heller ikkje om dei har berekna på grunnlag av flat veg eller bakke nord for huset.
- c. Støyberekningar er vidare presentert som gjennomsnittleg støy over døgnet, og berekningsmetoden kamuflerar soleis støy langt over grenseverdiar i lange periodar, samt nattlege støytoppar som øydelegger naturleg søvn.

Hovedpoenget er at det er åpenbart for oss og dei fleste andre at 1500 bilar som kjører opp ein bakke med stigning på 8-9% (?) frå berre vel 1 meter til 5-7 meter frå romma vi lever i gir ein stor *auke* i støytilhøva i huset (uisolert 10 cm. tømmerplank, passiv lufting gjennom ventilar og vindu). Endringane frå eit titals forbikjøyringar no til 1500 i døgnet slik planen seier er så stor at dette utan tvil sterkt vil redusere livskvalitet og levekår på eigedommen. Dette gjeld også mot aust og vest. Slik stoda er no i dag høyrer vi meir støy frå vegen i stova i sørvestenden av huset (vestover), enn vi gjer mot nord.

Vi meiner lovverket er klar på at a) retningslinene i forskriftene for støyforureining (T-1442/2012) berre er meint som *anbefalingar* og at det er klart formulert i det same dokumentet at støybelastninga lyt vurderast i dei einskilde tilfelle uavhenging av disse retningslinene, og b) lovverket er klart på at eit overordna prinsipp er at eigaren av ein eigedom skal haldast skadeslaus (ikkje berre økonomisk, men også gjennom naudsynte tiltak for å minimalisere nye påførte plager) ved utbyggingar. Behovet for skjermingstiltak er i denne planen mangelfullt utgreidd, og ein har heller ikkje tatt høgde for dei andre store negative endringane utbygginga vil medføre.

Vi ønsker primært at kommunen tek ansvar for meir lydisolering av veggjar også mot vest og aust, alternativt vil vi kreve nye uavhengige simuleringar/målingar og eventuelt rettslege forhandlingar før ein konkluderar.

Støyskjermen ved vegen bør strekke seg lengst mogleg mot aust for å ta mest mogleg av lyden mot uteområdet vårt av same grunn. Det er ikkje planlagt høgde på støyskjermen, vi antar det vert lav skjerm mot nordaust på grunn av siktproblem frå planlagte utkjøyringar frå vår og naboen si tomt. Ein lav støyskjerm vil ikkje fungere.

2. Vi meiner planen ikkje tek høgde for store problem knytta til tilkomst/ framkommeligheit. Som ein direkte konsekvens av planen vert det for trangt på nordsida.

- a. Vegkroppen og den 3 (?) meter høge støyskjermen vil kome omlag ein meter (mest truleg minus 10 cm; streken i kartet er midtlina, tilsvarande murar bygger 20 cm) frå *inngangspartiet* på huset (mellom bil og husveggen på biletet nederst side 34 i plandokumentet), og vil rekke om lag halvveis opp på veggen. Dette er eit hushjørne ein lyt gå forbi om ein skal til vaskerom i kjellar, frysarar, leiligheit i etasje under (vi har ikkje innvendig trapp), eller ned til garasja. Planleggarane ser ut til å være einige i at det smale inngangspartiet medfører problem, og antydgar i planen at ein kan vurdere at inngangspartiet til huset lyt flyttast, utan å presisere vidare. Ei løysing som er naturleg er å flytte inngangen mot aust. Dette vil imidlertid medføre at ein lyt ta del av kjøkken (matbod) og sannsynligvis eit toalett for å bygge om til gang. Matbod og toalett lyt då planleggast ein annan plass (som ikkje gir seg sjølv på ei 45 m² grunnflate).

Ny hovudinngang vil ikkje løyse problemet med den trange *passasjen* mot nordvest som ikkje vil være anvendelig for transport av verken *folk med spesielle behov* eller større objekt til nedre delar av huset/ eigedomen/garasja. Dette vert einaste rute ned til kjellar og garasje. Sjølv utan krav om universell utforming vil ikkje ei 3 meter høg «sjakt» på under ein meters breidde halde mål. For å løyse disse utfordringane lyt ein bruke ekstern konsulenthjelp som til dømes arkitekt.

- b. På den vesle plassen mellom veg og hus vil der mot nordaust bli ein høgdeforskjell på om lag to og ein halv meter det korte strekket frå parkeringsnivå til (ny) inngangsdør, dette kan gi utfordringar sidan det kan bli behov for universell tilkomst til huset (sjukebåre, rullestolar, personar med spesielle behov etc.). Det er løysbart, men kjem kan hende i konflikt med tilkomst til nytt uthus og parkering.
- c. Verkstaden inneheld store og verdifulle maskiner, og er i bruk mest dagleg som dreieverkstad/ snikkarverkstad. I tillegg er der lager for tilfang og ved innvendig og utvendig. Planen gir ikkje svar på kvar ein skal ha denne verkstaden i perioden mellom bygging av veg og bygging av ny verkstad. Ei midlertidig plassering i garasje nedst på tomta kan være mogleg, men då lyt ein (midlertidig) lage eit rom bakerst i garasje og finne ei løysing for 3-fase straum.

3. Ein lyt legge planane for endringar på tomta og verkstad og gjere ein del av byggearbeidet før eller samtidig som ein lagar vegen.

Viss ein slik som planen no implikerar fyrst lagar veg og parkering og seinare vil ordne med tilkomst, uteområde, verkstad på tomta vil dette a) låse vidare utforming for denne delen av tomta, b) gjere tilkomst for byggearbeid vanskelig og c) gjere det naudsynt med fordyrande mellomløysingar. Ein vil ha problem med å kome til med maskiner etter at tilkomsten slik den er no vert fjerna. Ein kan lett få det til om naudsynt grunnarbeid på tomta skjer samtidig som grunnarbeidet på vegen. Det er også viktig få gjort arbeidet mest mogleg konsentrert slik at vi ikkje lyt leve i usikkerheit og leven over mange år.

4. Planen slik den no framstår vil bety at tomt og hus for oss vil verte ubrukelig, og også umogleg å selje til normal pris. Å overlate arbeidet med å få til hus, uthus og tomt etter at vegen er bygd til oss (som slett ikkje er heilt friske ungdomar lengre) opplevast som djupt urimelig, og verkar uoverkomelig for oss. Vi vil då mest truleg motvillig måtte flytte frå plassen og krevje at kommuna kjøper oss ut.

5. Eit alternativ som kanskje kan være ei løysing er å flytte husa lenger ned på tomta, men det må jo då utgreiast, og hvis det er mogleg lyt vegplanen (tilkomst etc.) endrast. Dette er ikkje ønskelig og berre aktuelt hvis det viser seg umogleg å få til løysingar slik huset ligg no.

Oppsummering:

- Ein ny samleveg og 1500 bilar i døgnet kjem delvis over tomta og sær nær huset vårt.
- Vi protesterar mot planen då vi meiner ein ikkje tek nok omsyn til miljøbelastningar vegen gir oss, spesielt støyproblematikken for vår eigedom er undervurdert og vi krev betre støyskjerming enn det planen no viser.
- I tillegg krev vi at det utarbeidast planar for korleis ein kan ivareta brukbar tilkomst til huset og mellom huset og kjellar/garasje, og også andre funksjonar vegen vil ta frå oss (verkstad/ funksjonar i uthus, gangløysingar). Problema kjem som direkte følge av vegplanen og kompleksiteten gjer at dette i alle fall delvis lyt være inkludert som ein del av reguleringsplanen viss ein skal få det til. Finn vi ikkje akseptable løysingar slik huset no ligg lyt ein forhandle om meir radikale alternativ som til dømes flytting av hus som igjen krev ny tilkomst etc.
- Det er ikkje tilstrekkelig at kommunestyret *vedtar* at ein skal samarbeide før, under og etter utbygginga. Vi ber konkret om at ein ved hjelp av arkitekt/ planleggjarbistand lagar ein (del)plan som ivaretek problemstillingane som er nevnt og set på papiret ei akseptabel løysing for vår eigedom, før ein endelig godkjenner vegplanen.

Einar Leikanger og Ragnhild Roald, Engesetgeila 10, 6102 Volda. Gbnr 18/36

Vegard Aambø Langvatn
Hamnegata 14
6100 Volda

Volda kommune
Utvikling

Vedr. Planid. 2014 4004
Arkivsak 2014/1344

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr: 14/1344	Avd: UTV
Løpnr:	Shs: Perhø
22 DES 2017	
Arkivdel: Plan ID	
Klassering P:	
Klassering S:	

Volda 14.12.2017

Klage på vedtak om plangodkjenning og detaljregulering

I forslag til ny reguleringsplan kjem det fram at Nils Engeset har fått tildelt delar av BLK 4. BLK 4 er eit areal som Volda kommune har vurdert som lite eigna til leikeareal, spesielt med tanke på trafikkmessige forhold, noko som ikkje vert mindre aktuelt etter den nye reguleringsplanen. Dette var grunnen til at vi (Leidulv Langvatn og underteikna) laga i stand leikearealet i austlege delen av Kapteinsvegen. Arealet i BLK 4 var lova å verte lagt til mi tomt, og i denne sammenheng var Nic Engeset interessert i å overta ein del av arealet for å få tilkomst frå Engesetgeila. Han hadde tidlegare veg og tilkomst via Øvrevegen, der eg også hadde vegrett. Trass i dette tok han i bruk arealet som no Volda kommune har teke med i forslaget til ny reguleringsplan.

Retten min til å overta arealet eller delar av det er klar og eintydig. Då Volda E-verk sette opp trafokiosk i Kapteinsvegen fekk Nic Engeset lagt denne i frå mitt byte og austover, og han fekk samtidig kompensert med garasje. Høgspenkabelen fekk Volda kommune lov til å legge på mi tomt langs bytet. I forbindelse med dette vart gangvegen omregulert til å ligge over grøfta til den elektriske kabelen, dette viser også reguleringsdokumenta.

Planen for garasje og tilkomst vart med dette totalt endra og det er årsaka til at eg skulle få overta arealet på oppsida av tomta, slik at garasje og tilkomst til skulle vere frå Engesetvegen. Det vart gjort ein heilt klar skriftleg avtale om dette som er å finne i forbindelse med dokumenta for omreguleringa av gangvegen.

Leikeareal, trafokiosk, grøft til høgspenkabel og no sist omregulering med ny tilkomst for nabotomt har påført mi tomt betydeleg verdiforringelse uten at dette har blitt kompensert på nokon måte. Det er på bakgrunn av dette eit rimeleg krav å få kompensert arealet for å gjere det mulig å nytte tomta og samtidig følge eksisterande byggelinje i feltet.

Med beste helsing

Vegard Aambø Langvatn

Søknad om forlenga klagefrist

Har vorte tipsa om at det skal eksistere ein gammal avtale mellom Volda kommune og tidlegare eigar av gnr. 18 bnr. 12, vedr. øvste del av Fjellvegen. Denne avtalen kan ha konsekvensar for korleis eg stiller meg til delar av planen og førebels oppgjær for avtått grunn. Dessverre har eg ikkje lukkast å finne avtalen i morfar sitt arkiv, og eit førebels søk i arkivet på Volda kommune, ved Asbjørn Moltudal og Bjørn Reite gav heller ikkje noko resultat. Asbjørn ville leite vidare, så ei klage vil evt. kome så snart avtalen er funne og vurdert i samråd med min advokat.

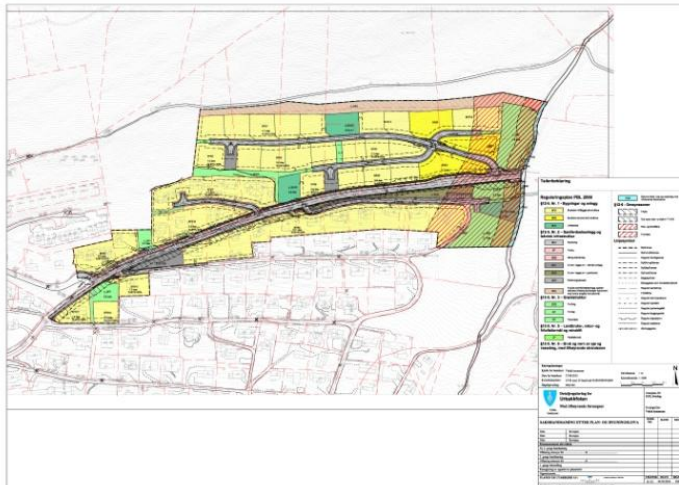
I tillegg har eg innvendingar mot påstanden – i svar til Barstad sin merknad – om at det ikkje eksisterer restareal mellom Engesetgeila (Veg 1) og innløyst areal frå skjønet. I tillegg til Barstad (18-10) gjeld dette i høgste grad også for min eigedom, men dette er vel noko som ikkje har konsekvens for godkjenning av planen, og må takast i samband med oppmålingsforretning?

Venleg helsing
Sverre Engeset Foldal

Framlegg til REGULERINGSPLAN URBAKKEFOTEN – ØVRE ENGESET

PLANOMTALE

Plan utarbeidd av Volda kommune- utviklingssektoren
Planframlegg datert - 20.04.2016

Revisjonar:
justert 1.06.2017 etter offentlig ettersyn
Justert etter avgrensning høyring Fylkeskommune/Fylkesmannen - 9.08.2017
Justert etter bortfall av motsegner 1.09.2017

Politisk handsaming:
Varsel om planoppstart 17.07.2014
Offentleg ettersyn - Formannsaksak 87(16- 10.05.2016
Formannskapet -

Kommunestyret -

INNHALDSLISTE:

1 - Samandrag	side 3
2 - Bakgrunn	side 3
2.1 Målet med planen	
2.2 Forslagsstillar, plankonsulent, eigartilhøve	
2.3 Tidlegare vedtak i saka	
2.4 Utbyggingsavtalar	
2.5 Krav om konsekvensutgreiing	
3 - Planprosessen	side 4
3.1 Medverknad, oppstartvarsel og vidare planprosess	
4 - Planstatus og rammer	side 5
4.1 Overordna planar	
4.2 Tidlegare reguleringsplan	
4.3 Tilgrensande planar	
4.4 Temaplanar	
4.5 Statlege retningslinjer og rammer	
4.6 Eksisterande tilhøve - omtale av planområdet.	side 9
4.7 Dagens arealbruk i området og i tilstøytande areal	
4.8 Landskapet og området sin karakter	
4.9 Kulturminne og kulturmiljø	
4.10 Naturverdiar	
4.11 Trafikktilhøve	
4.12 Sosial infrastruktur	
4.13 Universell utforming	
4.14 Teknisk infrastruktur	
4.15 Grunntilhøve	
4.16 Risiko og sårbarheit (eksisterande situasjon)	
4.17 Privatrettslege bindingar	
4.18 Analyser utgreiingar	
5 - Konsekvensutgreiing	side 16

6 - Omtale av planframlegget **side 16**

- 6.1 Reguleringsformål
- 6.2 Areal til frittliggende småhus (BF 1- 15)
- 6.3 Areal til konsentrert småhusutbygging (BKS1-3)
- 6.4 Grøntstruktur, friluftsområde, friområde og uteoppholdsareal
- 6.5 Barn og unge
- 6.6 Trafikkløysing
- 6.7 Parkering
- 6.8 Overvatn og tilknytning til infrastruktur
- 6.9 Gjennomføring
- 6.10 Skog og jordbruksaktivitet
- 6.11 Sosial infrastruktur
- 6.12 Avbøtende tiltak / løysing ROS
- 6.13 Rekkefølgebestemmelsar

7 - Verknader / konsekvensar av planframlegget **side 26**

- 7.1 Overordna planar
- 7.2 Landskap, staden sin karakter og estetikk
- 7.3 Konsekvensar for naboar
- 7.4 Kulturminne og kulturmiljø
- 7.5 Naturverdiar og naturmangfald
- 7.6 Uteområde, frilufts og rekreasjonsinteresser og barn og unge sine interesser
- 7.7 Trafikktilhøve
- 7.8 Sosial infrastruktur
- 7.9 Universell utforming - tilgjenge
- 7.10 Energibehov - energiforbruk
- 7.11 ROS
- 7.12 Teknisk infrastruktur
- 7.13 Jordbruk-skogbruk
- 7.14 Økonomiske konsekvensar for kommunen
- 7.15 Interesse motsetnader
- 7.16 Avveging av verknader.
- 7.17 Grunnavgifter - erstatning for grunn og ulemper ved gjennomføring av tiltak etter plan.

8 - Innspel ved oppstartvarsel m.v.

side 46

1 SAMANDRAG

Området Urbakkfoten ligg på øvre Engeset i Volda, ovanfor Engesetgeila.

Det vart i 2001 utarbeidd privat reguleringsplan for området med tanke på utbygging til bustadformål.

Det var grunneigarane i området som då tok initiativ til utarbeiding av plan.

Planid- 2001006 , godkjent 29.01.2001.

Kommunen har i 2014 inngått avtale med grunneigarane i området om overtaking/kjøp av ubebygd areal, med sikte på utbygging av området i kommunal regi.

Gjennomføring krev fornying av plan, etter som det i dag er krav om betre teknisk grunnlag, krav om digital framstilling, og det må sikrast grunnlag for gjennomføring av plan der ein ikkje no har avtalar.

Utbyggingsform med vektlegging av frittliggende tomter og stor grad av einebustadtomter er tenkt vidareført i tråd med tidlegare plan.

2 BAKGRUNN

2.1 Målet med planen

Planarbeidet er ei oppfølging av gjeldande kommunedelplan for Volda sentrum med Mork/Furene og Vikebygda, der området er lagt ut til bustadformål.

Målsettinga med planarbeidet er å fornye eksisterande plan og legge til rette for utforming av eit nytt og attraktivt bustadområde, med stor grad av einebustadtomter nær Volda sentrum slik at ein kan møte også denne etterspurnaden til bustad i tida framover. Jf. Planlagt tettare utbygging i tilgrensande område på Klepp og i Håmyra.

Det er vidare ei målsetting gjennom planarbeidet å sikre overordna infrastruktur med framføring av samleveg og gangveg, legge til rette for ringbusstrase, ivareta grønstruktur og friluftsinteresser med tilhøyrande ferdselsårar og å kunne tilby gode areal for leik og opphald for barn og unge i området.

Det er også eit mål med planarbeidet på best mogeleg måte å ivareta eksisterande busetnad ved framføring av sameveg, i høve til terrenginngrep, støy og andre ulemper

2.2 Forslagsstillar, plankonsulent, eigartilhøve

Kommunen er forslagstillar for planarbeidet, og vil vere tiltakshavar ved seinare utbygging.

Kommunen har gjennom avtale sikra grunnlag for utbygging av ubebygde areal i området.

Følgjande eigedomar ut over dette inngår i planområdet: del av 18/1-18/2-18/4- 18/5-18/7-18/10-18/12 og 18/186, 18/35, 18/36, 18/37, 18/40, 18/41, 18/94, 18/128,18/136, 18/140, 18/143, 18/178, 18/183, 18/184, 18/188, 18/189, 18/216, 18/345, 18/390, 18/391 18/394

2.3 Tidlegare vedtak i saka

Kommunestyre-sak 03/2001, den 29.01.2001 – plangodkjenning.

Kommunestyre-sak 7/13 – 31.01.13 – avtalar om kjøp av grunn. Formannskap - sak PS 156/14 – aksept av Lagmannsrettskjønn – 19.08.14

2.4 Utbyggingsavtaler

Ein tek sikte på utbygging av område i kommunal regi. Det vil såleis ikkje vere aktuelt med utbyggingsavtaler.

2.5 Krav om konsekvensutgreiing

Kommunen finn ikkje at det er behov for konsekvensutgreiing då planarbeidet er i samsvar med overordna plan og i hovudtrekk også i samsvar med tidlegare godkjent reguleringsplan. Planen vil såleis heller ikkje ha nye vesentlege konsekvensar for miljø og samfunn.

3 PLANPROSESSEN

3.1 Medverknad, oppstartvarsel og vidare planprosess.

Formell saksgang, jf. reglane i plan- og bygningslova, sikrar at kravet om medverknad vert ivareteke gjennom lovfesta høyringar og offentleg ettersyn.

Planoppstart vart varsla med annonse i avisa Møre og på kommunen si heimeside. Det vart sendt brev til røynde partar og høyringsinstansar med informasjon om oppstart av planarbeidet med frist for merknader sett til 1.09.2014.

Det vart motteke 12 merknader/innspel. Desse er vedlagt planomtalen og er vurdert og kommentert.

I forkant av utarbeiding av planframlegget har det vore nødvendig å utarbeide forslag til teknisk plan for sambindingsvegen mellom Kleppevegen og Raudemyrvegen. Dette for å ha eit godt detaljgrunnlag i dialog med røynde hus/tomteeigarar der veggen vil kome i inngrep med privat eigedom.

Pga vakanse i stilling ved planseksjonen i kommunen stoppa planprosessen opp i 2014. Det vart etter dette gjort vedtak om å engasjere plankonsulent til deler av planarbeidet. P.Mulvik as vart valt.

Grunneigarar/partar vart i okt. 2015 varsla om endra framdriftsplan ut frå dette.

Plankonsulenten leverer plankart og tekniske planar i løpet av januar 2016.

Før fremjing av plan for politisk handsaming vil det bli lagt opp til gjennomgang av planutkastet med dei røynde partane langs Engesetgeila, vedkomande detaljløysing for Sambindingsvegen m.m. Vidare møte/drøfting med aktuelle grunneigarar om justeringar av planområdet grunna areal til avskjerande overvasskanal. Det vert sett av tid til eventuelle justeringar av planframlegget ut frå desse møta.

Etter utarbeiding av planframlegg vert planen å fremje for politisk handsaming i Formannskapet. Vert det gjort vedtak om utlegging til offentleg ettersyn, vert dette kunngjort i pressa og på kommunen si heimeside, og planframlegget vert sendt til røynde partar og eksterne fagorgan for uttale.

Frist for høyring er min. 6 veker.

Etter høyringsfristen vert framlegg til reguleringsplan eventuelt justert ut frå merknader, før planframlegget vert endeleg handsama i kommunen.

(det vil vere naturleg å ha direkte kontakt/drøfting med partar om detaljar i plan i denne fasen).

Handsaming av merknader og ev. godkjenning av planforslag

Eventuelt endring av planforslag og nytt offentleg ettersyn, før godkjenning av planforslag i Kommunestyret.

Under er oversikt over planprosess med planlagt videre framdrift:

Planfase	Medverknad	Tid
Varsel om oppstart av planarbeid, med annonse i avis, kunngjøring på kommunen si nettside og varselbrev til røynde partar.		Varslingsbrev datert 17.07.2014
Høringsperiode	Innspeil/merknad til planoppstart.	Høringsfrist 01.09.2014
Utarbeiding av planforslag		Oppstart i oktober 2014. Utsett og oppstarta på juni 2015. Engasjering av plankonsulent – utarbeiding av teknisk plan-støyrapporl og planframlegg sept 2015 – jan 2016
Utarbeidd planutkast med detaljar knytt til enkelteigedomar vert drøfta med aktuelle partar.	Administrasjonen med plan, kommunalteknisk og grunnnerv	Februar - mars 2016
Eventuell justering av planframlegg – detaljar	Administrasjonen med plan, kommunalteknisk og grunnnerv	mars 2016
Kommunal handsaming om utlegging til offentleg ettersyn/høyring.	Formannskapet	Februar –Mars 2016
Offentleg ettersyn		Mars-april 2016
NGI – rasvurdering etter merknad frå NVE		Usikkert tidsforbruk, kan truleg gå delvis parallelt med off ettersyn, men vert sett som rekkefølgjekrav i høve til utarbeiding av teknisk plan og utbygging av bustader i området.
Detaljplan for overvatn og sikring av Gjølelva		Usikkert tidsforbruk, kan truleg gå delvis parallelt med off ettersyn, men vert sett som rekkefølgjekrav i høve til utarbeiding av teknisk plan og utbygging av bustader i området.
Handsaming av merknader og ev. godkjenning av planforslag	Administrasjonen /avklaring med partar/fagorgan	Mai – juni 2016
Ev . endring av planforslag og nytt offentleg ettersyn.	Formannskapet	
Alternativt godkjenning av planforslag (Kommunestyret)	Formannskap/kommunestyret	Juni 2017
Kunngjøring av godkjent plan	Administrasjonen	Juni-Juli 2017

4 PLANSTATUS OG RAMMER

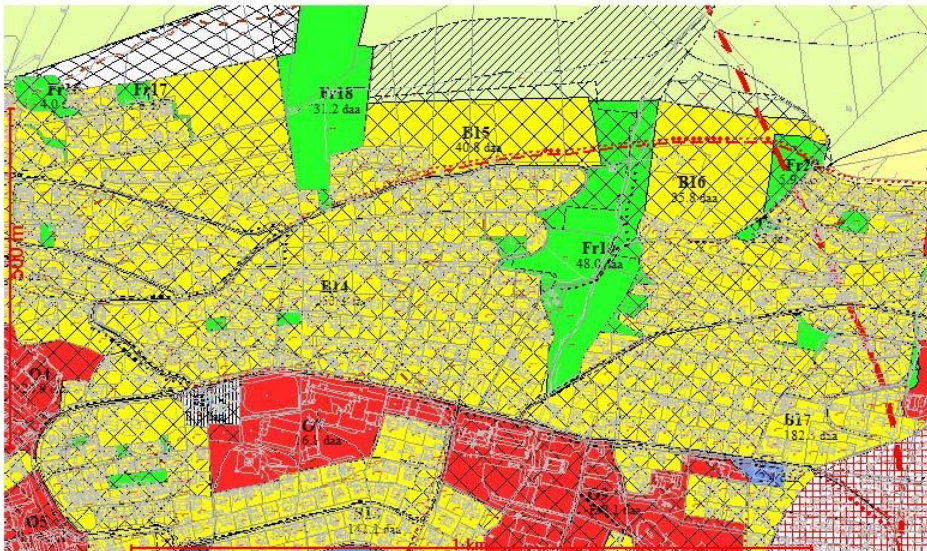
4.1 Overordna planar

4.1.1 Regionale planar

Ikkje aktuelt

4.1.2 Kommuneplanens arealdel - kommunedelplan

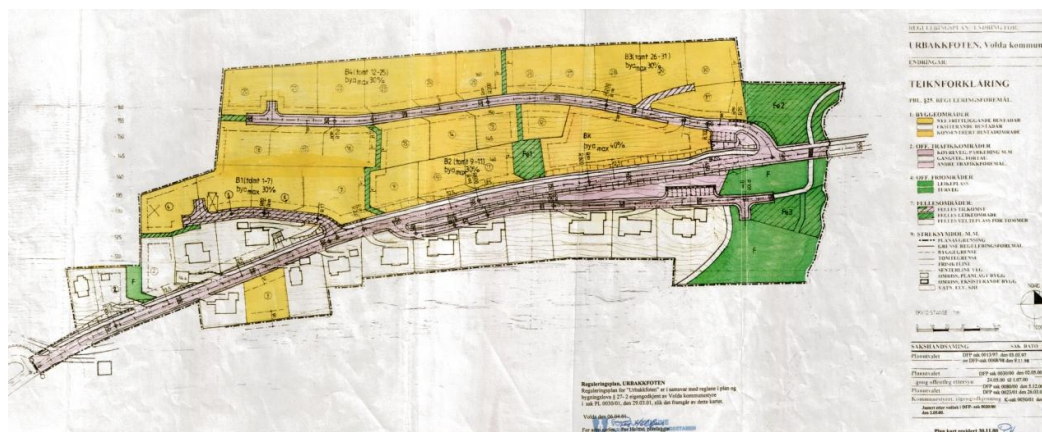
Kommunedelplan for Volda sentrum med Mork/Furene og Vikebygda er gjeldande for planområdet. B15 er sett av til bustadområde, medan andre delar av planområdet er friområde og LNF-område.

Utsnitt frå Kommunedelplanen for Volda sentrum

4.2 Tidlegare reguleringsplan

Planforslaget skal erstatte gjeldande reguleringsplan for Urbakkkfoten godkjent 29.01.2001, med planid 2001006.

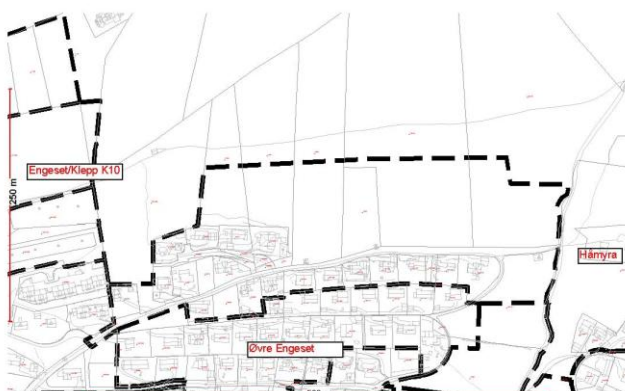

Tidlegare godkjent reguleringsplan for Urbakkfoten (planID 2001006)

4.3 Tilgrensande planar

Planområdet grensar til fleire gjeldande planar:

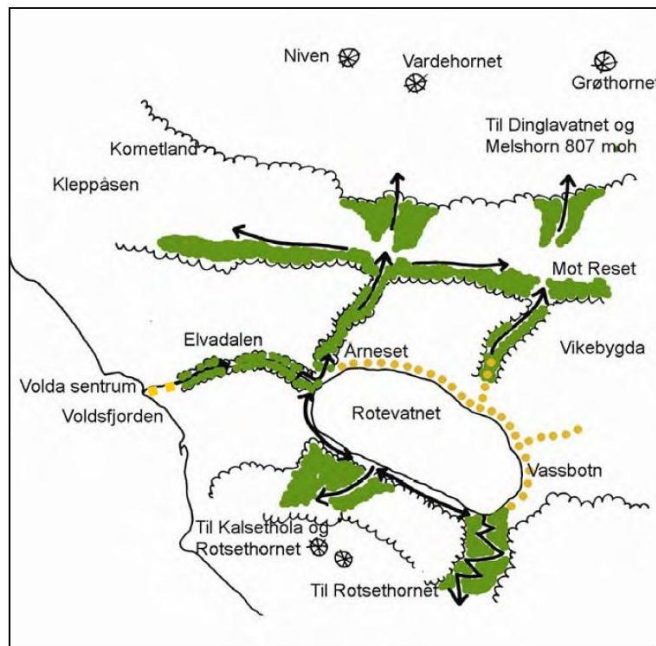
PlanID	Plannamn	Godkjent/ikraftdato
2001002	Håmyra	24.06.1999
66003	Øvre Engeset	27.04.1966
1984002	Engeset og Klepp –(austre del)	29.06.1984
1990002	Engeset og Klepp	4.04.1990
2009006	E/Kl. K11 Engeset terrasse	16.11.2009

Tilgrensande planområde med planID

4.4 Temaplanar

Det er utarbeidd tettstadanalyse for området som skal leggst til grunn for planarbeidet. I tettstadanalysen vert det skissert visjonar for grønstrukturen som vil vere aktuelt å ta omsyn til ved utarbeiding av planforslaget.

Forvaltningsplan for friluftsområdet Flommen (statleg sikra friluftsområde).

Grensar inn mot deler av planområdet i vest. Det vil i plan bli søkt å samordna friområde og ferdselsårer i nytt bustadområde med etablerte/planlagde tiltak i friluftsområdet.

4.5 Statlege planretningslinjer og rammer

Det er hovudsakleg følgjande rikspolitiske retningslinjer som er aktuelle for planarbeidet:

- RPR for barn og unge i planlegginga
- RPR for areal og transportplanlegging
- Naturmangfaldslova

I tillegg vil planarbeidet vere basert på PBL med forskrifter og rettleiingar, samt andre aktuelle lover med tilhøyrande forskrifter.

4.6 EKSISTERANDE TILHØVE - OMTALE AV PLANOMÅDET

4.6.1 Plassering

Planområdet ligg nord for Volda sentrum, mellom friområdet Flommen og Gjølelva.

Planen si avgrensing

4.6.2 Avgrensing og størrelse på planområdet

Planområdet er i samsvar med gjeldende plan, men noko meir areal mellom Engesetgeila og Kapteinsvegen er teke med for å sikre areal til gjennomføring av heile veganlegget for samlevegen og for tilknytningar mot eksisterande gangvegnett i området. Planområdet er utvida noko mot nord og aust for å sikre areal til avskjeringskanal for overvatn ført til Gjølelva.

Planområdet er no til saman på om lag 75 da.

Aktuelt nytt utbyggingsareal er på om lag 40 da.

4.7 Dagens arealbruk i planområdet og arealbruk på tilstøytande areal

Planområdet er i aust avgrensa mot Gjølelva, og i vest mot friområdet Flommen.

I sør er eigedomar som vert røynde av planen langs Kapteinsvegen, Engesetgeila og Øvrevegen tatt med.

Mot nord fylgjer grensa for gjeldende plan nedanfor etablert skogsveg, med tillegg av areal til planlagt avskjeringsgrøft for overvatn.

Den ubebygde del av planområdet har vore i bruk til skogsdrift og beite. Beiteområda er no prega av attgroing og delar av skogen er hogd ut.

Elles er tilgrensande område prega av etablert bustadbebyggelse i hovudsak med frittliggande einestader, eller bustader med sekundærhusvære for utleige.

flyfoto av planområdet

4.8 Landskap og området sin karakter

4.8.1 Eksisterande bebyggelse

Det er eksisterande busetnad sør og vest i planområdet, og området grensar inn mot utbygde bustadfelt i sør og til planlagt byggefelt i Håmyra i aust.

I vest grensar planområdet inn mot friområdet Flommen.

4.8.2 Topografi og landskap

Terrenget er tildels bratt og ligg i lia ovanfor eksisterande busetnad. Planområdet vil vere synleg frå delar av Volda sentrum.

I austre kant av planområdet ligg Gjølelva.

4.8.3 Soltilhøve

Planområdet ligg sør- vendt og har gode soltilhøve.

4.8.4 Lokalklima

Planområdet ligg mellom kote 105 og kote 180 og her vert følgjeleg ein del snø vinterstid. Vekstar i område, som kristtorn o.a., tyder på at området ligg i le for "utrøna" og er lunt.

4.9 Kulturminne og kulturmiljø

Planområdet består av fleire teigar og det er fleire steingardar i området. Her er også spor etter oppbygde stiar, avskjerande grøfter for overvatn og driftsvegar.

Det er gjort oppslag i <http://www.kulturminnesok.no/>.

Kulturminnemynde har ikkje meldt om automatisk freda kulturminne eller potensiale for slike funn.

Det er registrert 9 objekt i kulturminneregisteret SEFRAK i området.

Eitt av desse, nr 1519-3-361, er ei høyløe som skal vere frå før 1850.

Ut over denne er der registrert objekt 1519-3-362 og 1519-3-364 frå etter 1850, høyløe og vårfjøs. Dei seks siste registreringane er mindre restar etter eit tidlegare tun, og fleire vårfjøs og høyløer som har vore i området.

Høyløe på 18/2

Høyløe på 18/7

Ståande bygg er registrert med bilete og tilstandsvurdering i samband med planarbeidet, og verknadene for desse er skildra i plan-omtalen. Begge desse bygga vil kome i konflikt med planlagt samleveg og vil måtte rivast.

Vårfjøs på 18/437 (tidl. 8/12)

Vårfjøs vert liggande i friområde inn mot tursti-nett, og vert ikkje røyrt av utbygginga i området.

4.10 Naturverdiar

Naturmangfaldlova

I samband med utarbeiding av plan er det gjort ein sjekk i Naturbasen til Miljødirektoratet og Artsdatabanken sitt artskart.

Det går ikkje fram av desse registra at det er artar eller naturtypar i planområdet som vert råka. Det er heller ikkje kome fram opplysningar i saka som tyder på at det ligg føre opplysningar om andre artar eller naturtypar i planområdet som ikkje er fanga opp i ovanfor nemnde registreringar. Ein må kunne anta at her er fugle-, dyre og planteartar som er vanlege i slike barskog- og beiteområde og i randsona langs elva.

Kravet om at saka skal basere seg på eksisterande og tilgjengeleg kunnskap jf. naturmangfaldloven (nml.) § 8 vert derfor vurdert som oppfylt.

Med bakgrunn i at naturmangfald ikkje vert råka av planforslaget og at det ikkje kan påvisast effektar frå tiltaket på verdifull natur, legg kommunen til grunn at det ikkje er naudsynt å gjere vurderingar etter dei andre miljøprinsippa i naturmangfaldslova §§ 9-12.

Planområdet ligg ovanfor eksisterande bustadfelt. Området har i øvre og austre del noko produktiv barskog med høg bonitet, men mykje av skogen er hogd ut.

Elles har området preg av eldre innmarksbeite. Området er i dag sterkt tilvakse .

Innslag av kristtorn i skog- beiteområda

Rekreasjonsverdi/rekreasjonsbruk, uteområde, barn og unge sine interesser

Planområdet ligg inntil mykje brukte friluftsområde i dalsidene og fjellområda kring Volda sentrum. Langs elva finn vi turstiar og tilrettelegging som tyder på at grøntsona langs elva er mykje nytta som friluftsområde.

I merknad til planoppstart er det opplyst at deler av arealet som grensar til Håmyra tidlegare var nytta som del av skiområde frå fjellet og nedover mot Lærarhøgskulen.

Området er i dag dels attvakse og mindre eigna for skiaktivitet, men er eit mykje nytta og attraktivt tur(sti)område elles i året. Vest for planområde har vi det gamle skibakkeområdet Flommen.

Lysanlegget er nedlagt og heile området er tilvakse med krattskog. Arealet er sikra som statleg eigd friområde. Det er opparbeidd ny tursti med lys gjennom området. Denneurstien har tilknytingar mot eksisterande bustader vest for Flommen.

Det nye bustadfeltet i Urbakkefoten er planlagt tilknytt dette sti-systemet som vil vere viktig i friluftssamanheng og som snarveg.

Stiar langs Gjølvelva

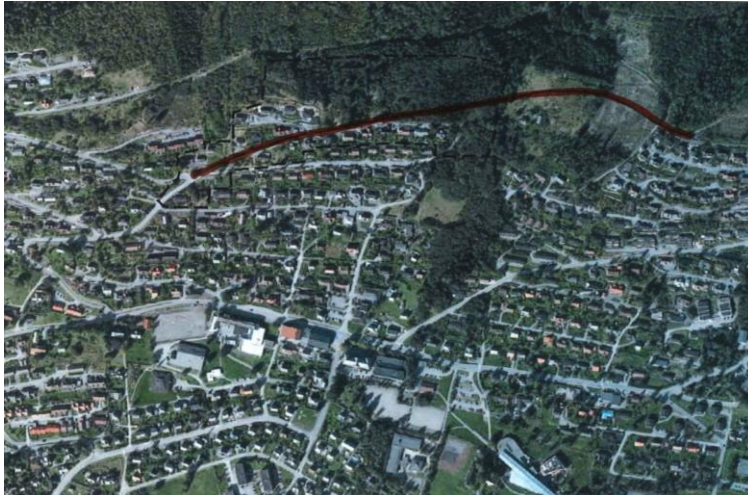
Flommen friområde med ny tursti

4.11 Trafikktilhøve

4.11.1 Vegsystem

Tilkomst til planområdet vil vere frå ny sambindingsveg som vil gå mellom Kleppevegen og over Håmyra til Raudemyrvegen.

Figur 1 Planområde og trasé for Sambindingsvegen

Sambindingsvegen vil vere ein ny samleveg i øvre del av Volda sentrum som vil knyte saman Engeset-Klepp og Røyslid – Heltne. Det vil verte ein vesentleg auke i trafikken på Raudemyrvegen og i Engesetgeila/Kleppevegen som følgje av den nye sambindingsvegen. Som grunnlag for dimensjonering er framtidig maksimal trafikkprognose rekna til ÅDT inntil 1500.

4.11.2 Køyretilkomst

Planområdet har i dag tilkomst frå Engesetgeila.

4.11.3 Ulukkessituasjon

Ein er ikkje kjent med at det er registrert spesielle ulukkespunkt på tilførselsvegane inn til planområdet. I Kleppevegen er det imidlertid fleire punkt med svært uheldige trafikale tilhøve for både køyrande og gåande.

Her manglar separat gangveg og reguleringsplanar er ikkje gjennomført når det gjeld vegutbygginga over gnr / bnr -18/10. Den gamle låven står her enno langt inne på regulert vegformål, og gir innsnevringar i køyrebane, dårlege siktilhøve og brot i fortausløyisinga gjennom området. Kommunestyret har i vedtak i sak PS62/15 den 18.06.2015 gjort vedtak om utbetringar av Kleppevegen og deler av Engesetvegen før sambindingsvegen over Håmyra kan bli opna for kollektivtrafikk og gjennomkøyring.

4.11.4 Trafikktryggleik for mjuke trafikantar

Sambindingsvegen er planlagt med fortau for mjuke trafikantar.

Vidare har kommunestyret sett som føresetnad for opning av sambindingsvegen for gjennomkøyring og kollektivtrafikk at både Kleppevegen og Raudemyrvegen skal opprustast til samleveg standard og ha separat fortau.

Gjennom planområdet og nedover mot Volda sentrum er det fleire gang/turvegar som er viktige snarvegar mot sentrum og mot skular m.m , og som vil bli søkt oppretthaldne og vidareutvikla gjennom plan.

4.11.5 Kollektivtilbod

Det går ikkje buss til planområdet i dag. Med ny Sambindingsveg på plass er det intensjon å få busstilbod gjennom området.

4.12 Sosial infrastruktur

Området er ein del av Volda sentrum og er knytt til eksisterande sosial infrastruktur og servicetilbod her. Det er gangavstand til skule og barnehage, vidaregåande skule, høgskule, og idrettshallar m.m. Til daglegvarebutikk er avstanden noko lenger då desse er lokalisert ved Kårstadvegen, Vikebygdvegen eller i sjølve sentrumskjernen i Volda.

4.12.1 Skulekapasitet

Det er gangavstand til to barneskular frå planområdet. Øyra og Bratteberg skule som begge har 1.-7. klassetrinn. Det er praktisert flytande kringsgrenser mellom skulane i Volda sentrum.

4.12.2 Barnehagedekning

Det ligg fleire barnehagar i Volda sentrum. Fleire av desse har kapasitet til auka barnetal. Næraste barnehage er Engeset barnehage ved Engesetvegen, Sollia/Oppigarden ved Heltnevegen og Trollsletta barnehage ved Kårstadvegen.

4.13 Universell utforming

Området er ei skogkledd skråning med terrenghelling mellom 1:5 og 1:3 med mindre utflatande areal inn i mellom. Det til dels bratte terrenget kan vere utfordrande i forhold til å oppnå universelt utforma tilkomst og uterom innan planområdet. Nokre av dei flataste og best tilgjengelege areala er i samråd med barnerepresentanten peika ut som aktuelle areal for friområde/ leikeplass.

4.14 Teknisk infrastruktur

4.14.1 Vatn og avløp

Det er framført hovudleidningar for vatn og avløp til ytterkant av planområdet. Nytt system for handsaming av overvatn må etablerast. Ein tek sikte på å føre ein stor del av overvatn til Gjøl-elva. Ny hovudleidning for spillvatn må etablerast i samband med planlagt sambindingsveg. Det skal ved utarbeiding av teknisk plan for hovudnett og interne tekniske anlegg vurderast om det bør etablerast fordrøyningsanlegg i overvasssystemet.

4.14.2 Energiforsyning og alternativ energi, fjernvarme m.m

Det er elektrisk energiforsyning fram til planområde, men med ei større utbygging vil det truleg vere behov for ny trafo. Området ligg ikkje nært fjernvarmenett.

4.14.3 Renovasjon

Det er etablert ordning med henting av avfalldunk langs veg i nærliggande område.

For nytt planlagt utbyggingsområde i tilgrensande område -Håmyra er det lagt opp til fellesordning for renovasjon avfall i nedgravne containerar.

For einebustadtomtene er ordninga med kanthenting tenkt vidareført.

For areal til konsentrert utbygging vil renovasjon ved fellesordning med avfall i nedgravne containerar vere aktuelt.

4.15 Grunntilhøve

4.15.1 Stabilitetsforhold

Ein er ikkje kjent med spesielle utfordringar når det gjeld stabilitet i området. Området består av morenemassar som er tjukkast i områda langs Gjølvelva.

4.16 Risiko- og sårbarheit (eksisterande situasjon)

Sjekkliste for vurdering av risiko og sårbarheit er gått gjennom og ligg vedlagt.

4.16.1 Radon

Ein har ikkje spesifikk kunnskap om tilhøva når det gjeld radon innan planområdet, då det ikkje har vore gjennomført undersøkingar. Det vil uansett vere krav om radonførebyggjande tiltak jf. TEK § 13-5.

4.16.2 Ras og flomfare

Ein er ikkje kjent med at det har vore problem med overfløyming langs Gjølvelva i nyare tid. Frå eldre tid er det registrert jord/sørpeskred frå Gjølvelva nedover mot Engeset og Lærarhøgskuleområdet.

Deler av desse områda er seinare bebygde med vegar og bustader.

Det er også etablert skogsveg/turveg som har ein avskjerande effekt i terrenget ovanfor utbyggingsområdet. Her ligg også kommunen sin hovudvassleidning. (ca kote 180).

Vidare er det etablert traktorveg -skogsveg parallelt med denne ca 100 høgdemeter ovanfor (ca kote 290.) som gir avskjerande effekt..

Det er i dag godt med vegetasjon langs elvekanten ved Gjølvelva. (Blanding av natuleg tilvaksen blandingsskog og planta granskog). Vegetasjonen er med på å forsterke oppfatninga om at elva ikkje i dag er prega av stadige overfløymingar.

I nordre del av planområdet går elva i fast fjell med liten fare for erosjon. Klimaendringar med oftare episodar med kraftig styrtregn kan gi auka fare for overfløyming nedover langs dei nedre delane av Gjølvelva. Raskare avrenning på grunn av utbygging vil også påverke dette.

Det skal også i samband med plan/utbygging etablerast avskjerande kanal for overvatn langs byggefeltet Urbakkefoten si nordside og ein legg i planarbeidet/utgreiinga til grunn at hovuddelen av dette overvatnet skal førast til Gjølvelva.

Endra krav til tryggleik og nye retningslinjer for dimensjonerande nedbørsmengder m.m, gjer at det måtte gjerast ny særskilt vurderingar av flaumtilhøva i og i kring vassvegen i samband med planarbeidet. Slik kartlegging skulle også avklare behov for sikringstiltak langs elvestrengen gjennom og sør for byggeområdet mot sentrum/sjøen.

Dette er no gjennomført av kommunen som eiga sak uavhengig av reguleringsprosessen her. Multiconsult har gjennomført kartlegging og vurdering av vassdraget basert på ny flaumdimensjonering, og det er utarbeidd plan for dimensjonering/sikringstiltak i og langs vassdraget.

Opparbeiding av aktuelle tiltak vil bli gjennomført av kommunen ved utlysing av eige anbod.

I reguleringsføresegnene for Urbakkefoten er det teke høgde for at naudsynte tiltak er gjennomførte før utbygging av bustader i området ver sett i gang.

Aktsomhetskart for skred fra NVE viser også at deler av planområdet ligg innanfor potensielt utløpsområde for snøskred og jord- og flomskred.

Kommunen har ut frå dette engasjert Multiconsult ASA til å foreta en konkret vurdering av skredfaren i planområdet

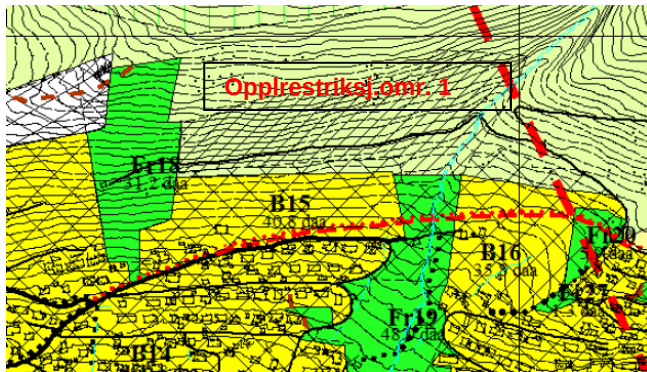
Multiconsult asa har i rapport datert 1.06.2017 (418800-RIGberg-NOT-001 Sverre Hagen Solveig Vassenden Olav Årbogen) , gitt fylgjande konklusjon vedkomande ras og flaumfare i dei områda

som ligg inne i aktsomheitsområdet:

"Basert på befaring, kartstudier og værdata vurderer Multiconsult at det er mindre enn 1/1000 sannsynlighet for jord-/flomskred og snøskred med løснеområde eller utløpslengde innenfor de undersøkte områdene som i dag er avmerket som potensielle fareområder på www.skrednett.no.

Dette betinger imidlertid at det ikke iverksettes tiltak i form av nedhogst av skog eller graving i overkant av de undersøkte områdene som kan bidra til at løsmassedekket svekkes."

Utsnitt frå kommunedelplan - restriksjonsareal tilknytt vegetasjon. Forbod mot flatehogst.

I overordna plan, kommunedelplan for Volda sentrum -inkl Mork og Vikebygda- plan ID 2007010 er det teke høgde for slik sikring av vegetasjon i løснеområde/bratt terreng overfor planlagde bustadområde, ved vist restriksjonsareal.

Det er imidlertid ikkje etablert juridisk bindande føresegner til desse restriksjonsområda.

Volda kommune er no i gang med revisjon av kommuneplanen sin arealdel, og det vil være naturleg med slik rettsleg sikring av føresegner for desse områda gjennom denne reviderte kommuneplanen.

Vi har difor i reguleringsplan for Urbakkefoten vidareføre føresegn knytt til aktsomheitsområda for flom/skred H310 med ny ordlyd, slik:

3.3.1 Flaum og skredfare

Innanfor område merka H310 er det ikkje høve til oppføring av bygg før det gjennom overordna plan er avsett restriksjonsareal og gitt tilhøyrande føresegner som sikrar at det ikkje vert sett i verk nedhogst av skog eller graving i terrenget i avsett areal - Oppl.restriksjonsomr.1 - i overkant av utbyggingsområdet som kan bidra til at løsmassedekket vert svekka."

4.17 Privatrettslege bindingar

Planområdet er eit landbruksområde tidlegare nytta til beite og skogsdrift.

Gjennom avtalar om kjøp som er gjennomført og der kommunen har sikra heimel til dei nye utbyggingsområda, er det avklara at det ikkje skal fylgje andre bruksrettar/klausular på eigedomane.

4.18 Analyser/utgreiingar

Det er gjennomført støyvurdering for den nye sambindingsvegen. Støyrapporten konkluderer med behov for støyskjerming for å ivareta akseptabelt støynivå på uteplassar for nokre av eigedomane langs samleveggen.

5 KONSEKVENSGREIING

Det er ikkje krav om konsekvensutgreiing jf. Pkt. 2.5

6 OMTALE AV PLANFRAMLEGGET

Planframlegget vil erstatte eksisterande reguleringsplan for Urbakkfoten, og legg først og fremst til rette for etablering av ny sambindingsveg og oppføring av bustader i samsvar med tidlegare plan. Det er lagt vekt på å bevare grøntkorridoren langs Gjølelva.

Dette friområdet, saman med friområdet i Flommen vest for bustadområdet, gir store og fine uteområde for barn og unge. Det vert elles lagt til rette for interne leikeareal i nytt utbyggingsområde.

6.1 Reguleringsformål

Planområdet er på om lag 83 daa. Av dette går 25.5 da til nytt bustadareal med tilhøyrande leikeplassar m.m. 22.7 daa til eksisterande bustadtomter. Til saman 18.1 daa til vegar, gangvegar og parkeringsareal med tilhøyrande infrastruktur, medan 8.2 daa er sett av til ulike grøntformål, og 8.4 da til kombinasjonsareal teknisk infrastrukturtiltak (overvassgrøft) og friluftformål.

§12-5. Nr. 1 - Bygningar og anlegg	Areal (daa)
Eksisterande utbygde tomter Bustader-frittliggjande-småhus	22.7
Nye bustader- frittliggjande-småhus	17.2
Nye bustader- konsentrert-småhus	4.5
Leikeplass – friområde -eksisterande	0.8
Leikeplass – friområde nytt	2.7
Sum areal denne kategori:	47.9
§12-5. Nr. 2 – Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur	Areal (daa)
Annan veggrunn - grøntareal	1,6
Annan veggrunn – teknisk anlegg	4.7
Fortau	1.3
Gangveg/gangareal	0,3
Køyreveg	10.0
Parkeringsplassar (4)	0.2
Sum areal denne kategori:	18,1
§12-5. Nr. 3 – Grøntstruktur	Areal (daa)
Friområde	7.7
Turveg (7)	0.5
Overvasskanal/grønstruktur	8.4
Sum areal denne kategori:	16.6
Totalt alle kategorier: 73,0	82.6

6.2 Areal til frittliggende småhus(BF1 -15)

Det er sett av til saman 17.2 daa til nye frittliggende småhus innanfor planområdet som gir plass til 21 nye bustadtomter.

I planområdet er det også ca 22 da eksisterande eigedomar. Av dette 22 bebygde eigedomar, og to ubebygde tomter, på areal avsett til frittliggende småhus.

For alle desse byggeområda er det sett utnyttingsgrad på 30% BYA.

Gesimshøgde skal ikkje vere over 6.5 m og mønehøgde skal ikkje vere over 9 m. Høgder målt etter Tek 10.

Det vil vere høve til oppføring av garasje på inntil 50 m².

Det skal settast av areal til 2 biloppstillingsplassar pr. husvære. Minimum ein av desse skal vere som plass i garasje/carport.

Garasjar skal ikkje ha større gesimshøgde enn 2,5 m og mønehøgde ikkje over 4,0 m og skal ha berre i ei høgde. Det er ikkje tillate med ark på garasje.

Der terrenget gjer det naudsynt, kan garasje først opp med sokkeletg, som ikkje kan nyttast til varig opphald.

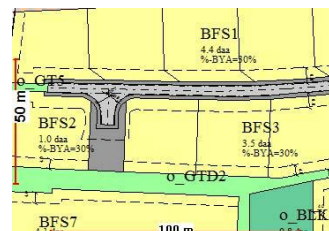
Garasje som vert oppført vinkelrett på veg skal ha ein avstand på 5 m til vegkant og garasje oppført parallelt med veg skal ha ein avstand på 2.5 m frå vegkant. (1.0m frå regulert vegområde).

Området er tilrettelagt for frittliggende bustader med tanke på einebustader til private utbyggarar. Dette i samsvar med etablert byggestil for eksisterande bustader som inngår i planområdet, med bustader oppført i perioden 1970-80 og 2001-2010.

Tomtene har noko variert storleik, men er relativt store og vil gje rikeleg areal både til naudsynte trafikklysingar (innkøring/garasje/parkering) og uteopphaldsareal.

Frittliggende eksisterande bustader i området

Planlagde nye einebustadtomter

6.3 Areal til konsentrerte småhus (BKS1-3)

Det er avsett 4.7 daa i 3 mindre områder til samla konsentrert bustadbygging.

Områda ligg i skjeringa mellom vegar og litt auka areal for felles utbygging gir meir rasjonell utnytting, med mellom anna betre løysingar for felles tilkomst /parkering m.m.

Dei avsett BK-områda legg til rette for oppføring av ulike typar konsentrerte småhus.

Utnyttingsgrad er her sett til 40% BYA.

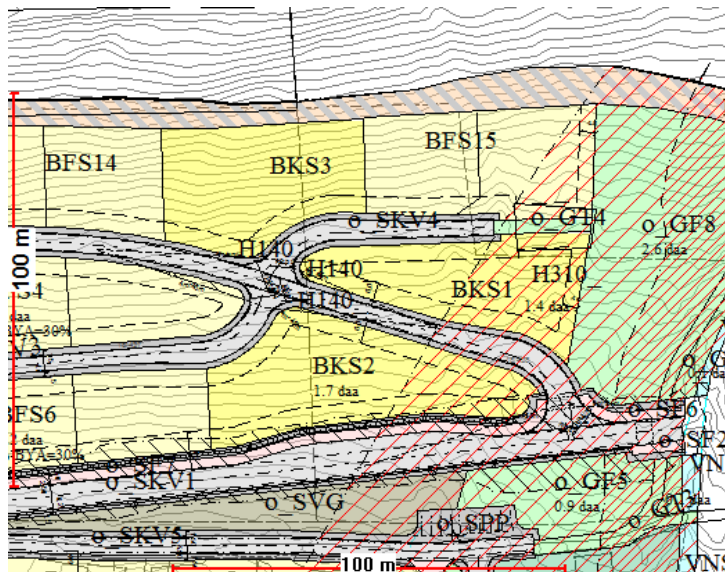
Gesimshøgde skal ikkje vere over 6.5 m og mønehøgde skal ikkje vere over 9 m.

For bygning med pulttak er maksimal gesims- og mønehøgde sett til inntil 8 m. For bustadar med flatt tak og parkeringskjellar er maksimal gesimshøgde sett til inntil 8 m. Høgder målt etter Tek 10.

Det skal settast av minimum 2 biloppstillingsplassar pr. familiehusvære innanfor BK områda. Ein av desse skal vere overdekt.(carport/garasje). For mindre leilegheiter (to soverom) skal det settast av 1,5 parkeringsplass pr. bueining. Overdekte biloppstillingsplassar kan vere i form av frittliggende garasje-/carportar, felles garasje-/carportanlegg eller i garasjekjellar.

Området er flateregulert (områderegulering) og det er krav om detalreguleringsplan for desse områda før utbygging.

Slik plan skal sikre naudsynt areal til uteområde /leik i samsvar med gjeldande retningslinjer. jf. reguleringsføresegnene.

BKS1;BKS2 og BKS3 for konsentrert bustadbygging

I området skal det leggst til rette for felles tilkomst og parkeringsløyising, samt småbarnleikeplass i samsvar med pkt 6.4.3.

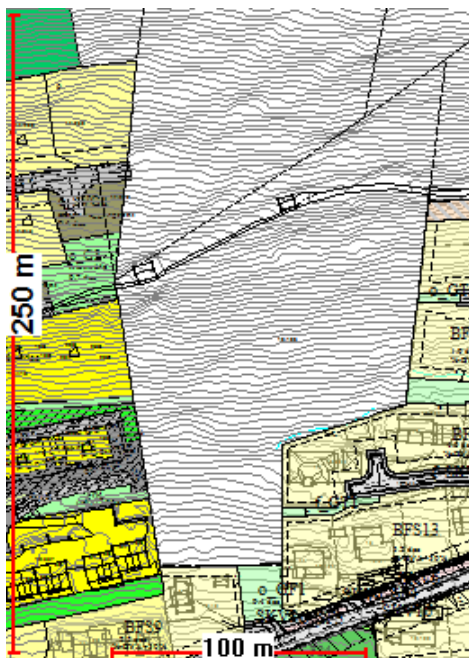
Områdaq vert flateregulert, og etter som det ikkje er avsett eigne leikeareal i dei ulike byggeområda,- er det krav om detaljregulering av dei ulike områda før utbygging.

6.4 Grøntstrukturar, friluftsområde, friområde og uteopphaldsareal

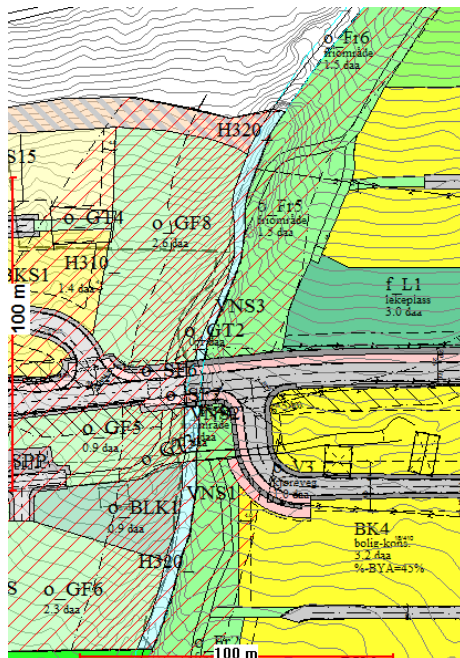
6.4.1 Grøntstruktur - turveg

Det er sett av til saman 8.2 daa til offentlege friområde og grønstrukturar innanfor planområdet. Område o_GF2-6 er del av den overordna grønstrukturen som går frå Volda sentrum og vidare langs Gjølva opp til fjellområda ovanfor busetnaden i Volda sentrum.

I grøntkorridoren ligg også fleire eksisterande turstiar.

Frimrådet i Flommen

Frimrådet ved Gjølelva

Område o_GF1 er ein del av det statleg sikra frimråde Flommen. Denne sikrar tilgjenge til området frå planlagt ny samleveg. Det vert lagt til rette for parkeringsareal nær inn mot dette området. Jf areal til vegformål rett sør for planlagt samleveg.

Sambindingsvegen O_SKV1 skjer gjennom grøntstrukturen langs Gjølelva.

Vegen må kryssast for å nytte grøntkorridoren til fjella og friluftsområda ovanfor busetnaden. Det vert her tilrettelagt med gangfelt., eit gangfelt som også korresponderer med planlagt buss-stopp.

Det er viktig å oppretthalde naturmiljøet langs elva, og det vil derfor ikkje vere høve til andre tiltak enn enkel opparbeiding/vedlikehald av nytt og eksisterande stinett for å sikre at området kan nyttast til friluftsføremål.

Det vil også vere høve til nødvendig skjøtsel av skog og nsudsynt førebygging av elva for å sikre busetnad og infrastruktur langs elva, slik dette viser seg nødvendig ut frå flaum-/rassikringsvurdering.

6.4.2 Turveggar

I grøntkorridor langs Gjølelva er det fleire turstiar som er mykje brukt. Turstiane er viktige tverrgåande gangforbindelsar mellom Volda sentrum og markaområda ovanfor busetnaden, og er derfor markert i plankartet som ein korridor på 3 m.

Turstiane i grøntkorridoren vil også ha funksjon som snarveggar mot sentrum og som tverrforbindelse innan utbyggingsområdet og mot nabområda i aust og vest.

Ved utbygging av o_SKV 2 og 3 skal det leggjast til rette for at sti kan etablerast vestover og tilknyttast til eksisterande tursti i Flommen.

6.4.3 Leikeareal

Det er sett av fire område for leikeplassar; områda o_BLK1-4, (eksisterande plass o_BLK4). Det er sett krav om at leikeareala skal opparbeidast samtidig med utbygging av bustadområda.

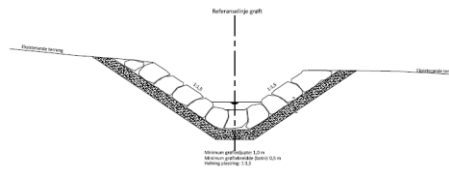
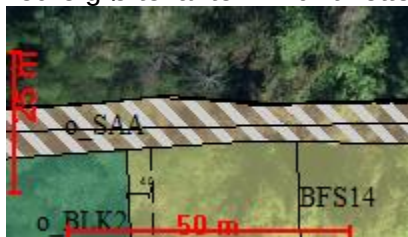
Leikeareala skal opparbeidast slik at dei er eigna for leik og opphald, minimum med reiestativ, sandkasse, benk og noko fast dekke. Leikeplassane skal ha eigna beplantning som kan fungere som skjerming mellom dei ulike aktivitetssonene.

Figur, leikeplassar i bustadområdet og friområde tilknytning mot Flommen

6.4.4 Blanda formål - areal for teknisk infrastruktur/ natur og friluftsmål

Langs nordre del av planområdet vert det sett av areal til avskjerande kanal for føring av overvatn til Gjølvelva. Området sin funksjon som skogsområde/friluftsområde skal likevel ivaretakast, og nedre grøftekant vil bli tilrettelagt for drift/tilsyn og turveg.

6.4.5 Felles uteareal

I føresegner til plan er det sett krav om tilrettelegging av felles uteareal (leikeareal for småbarn/møteplass) innanfor areal BKS1, BKS2 og BKS3. Det er sett vilkår om utarbeiding av detaljreguleringsplan som sikrar slik utforming og innhald. Ut over dette vil private uteopphaldsareal i hovudsak vere på dei planlagde private tomtene, på uteplassar, terrassar og balkongar.

6.5 Barn og unge

Planområdet ligg inntil mykje brukte friluftsområde.

Langs Gjølvelva er avsett grøntsone med attraktivt friluftsområde med turstiar. Denne grøntstrukturen strekkjer seg også sørover utanfor dette planområdet, og her er det restar av dyrka mark som inngår.

Med noko rydding kan det her leggjast til rette for attraktive aktivitetstilbod både sommar og vinter.

Vest for planområde har vi det gamle skibakkeområdet Flommen, eit statleg sikra Friområde. Her er det no lagt til rette med turstiar med lys gjennom området og aktivitetsareal som vert naturleg å nytte også av dei som buset seg i Urbakkefoten.

Det er lagt til rette for ein stor del einestadtomter i området og desse vil og ha attraktive areal for uteopphald og leik på eiga tomt.

Det er sett av areal til 2 nye felles leikeplassar på til saman ca 1.3 da om lag midt i feltet. Det er planlagt sti mellom bustadgatene fram til desse områda. Det er elles ein avsett leikeplass i eksisterande buområde mellom Engesetgeila og Kapteinsvegen- o_BLK4, og eit areal for leik

ved Gjølvelva –BLK1.

Vidare vil det vere krav om etablering av småbarnleikeplassar i områda for konsentrert utbygging, jf pkt 6.4.5.

Med store friområde langs elva, friområdet Flommen samt tilgrensande friluftsområde ovanfor bustadområdet vil her vere rikeleg areal til aktivitet og leik også for dei litt større borna som gjerne treng andre utfordringar enn det ein kan finne på typisk opparbeidde leikeplassar.

6.5.1 Universell utforming og tilgjenge til bygg

Universell utforming er krevjande i bratt terreng. Gjennom vegføring vert det søkt lagt til rette for u-utforming frå parkering/garasjeplan til inngang for hovudhusværa i områda til frittliggande bustader, og til minst 50% av bustadane i areal til konsentrert utbygging.

6.5.2 Kvalitet på og utforming av uterom

Innanfor områda sett av til konsentrerte småhus vil det vere felles uterom kring bygningane. Korleis uteroma skal opparbeidast skal vere vist i situasjonsplanen som skal fylgje prosjektbeskrivelse ved tildeling og ved seinare byggesøknad.

6.5.3 Støytiltak

O_SKV1 vert den nye samle- og sambindingsvegen i øvre del av Volda sentrum. Kommunen har gjennom vurdering av samla bustadmengd, normal tal køyreturar pr døgn, aktuelle særskilte besøkspunkt i områda m.v, stipulert at det vil kunne bli ein maksimal ÅDT på inntil 1500 bilar når bustadområda i både Urbakkfoten og Håmyra er ferdig utbygd og vegen opna for gjennomkøyring.

Det er planlagt at vegen skal ha 40km/t som fartsgrense.

Med slik fartsgrense og eit lite innslag av tyngre køyrety vil bustadområda kring samlevegen verte lite råka av støyplager.

Det er gjennomført støyberekningar. Desse konkluderer med at det vil vere behov for støytiltak mot veg for skjerming av uteareala på fleire eksisterande bustadtomter langs sambindingsvegen. Kva eigedomar dette gjeld går også fram av planomtale og plankart (jf utarbeidd støyrapport). Byggegrense langs sambindingsvegen ivaretek omsynet til støy for nye bustader.

Område som kjem innanfor gul støysone er vist på plankartet med omsynssone Rp Støygrense – Gul sone. Vilkår knytt til dette går fram av planføresegnene.

6.5.4 Krav om utomhusplan og rekkefølgebestemmelsar

Innanfor areal sett av til einestader og konsentrerte småhus skal det ved søknad om byggeløyve ligge føre situasjonsplan og teikningar og ev. anna visualisering som viser bustadbygg og garasje si plassering i terrenget og i høve til kringliggande bygningar. Situasjonsplan skal i tillegg til byggplassering med naudsynte kotehøgder vise tilkomst til eigedomen som er i samsvar med gjeldande kommunale retningslinjer, med omsyn til kurvatur og stigning, plassering av garasje og biloppstillingsplassar. Planlagt terrengbearbeiding med skjering/fylling og behov for murar mot gate mot naboeigedomar skal visast.

Det skal framleggast naudsynte terrengprofilar og visualiserande illustrasjonar som ferdig bygd, isolert for tomta og sett i høve til tilgrensande eigedomar.

Det er i føresegnar til plan etablert rekkefølgebestemmelsar som skal sikre gjennomføring av tiltak knytt til avskjering av overvatn og førebyggjande tiltak langs Gjølvelva, samt opparbeiding av leikeplassar, turveg, etablering av støyskjerming og rassikring.

6.5.5 Energiløysing

Det vil bli nytta tradisjonelle energiløysingar i planområdet.

6.6 Trafikkløysing

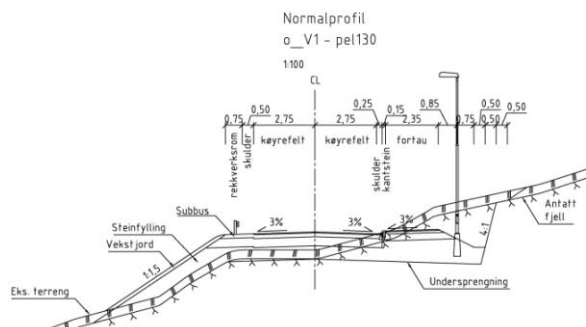
6.6.1 Køyretilkomst/tilknytning til overordna vegnett

Tilkomst til bustadområda innanfor planen vil vere frå den nye sambindingsvegen som skal knytast saman frå Raudemyrvegen i aust og til Kleppevegen i Vest.

Frå Raudemyrvegen kjem ein til FV 45 via Heltnevegen. Frå Kleppevegen kjem ein via Kleppevegen til Engesetvegen med fleire val vidare mot sentrum og mot E39/Rv651.

6.6.2 Utforming av vegar/bredde og stigningsforhold

O_SKV1 skal byggast ut etter følgjande normalprofil:

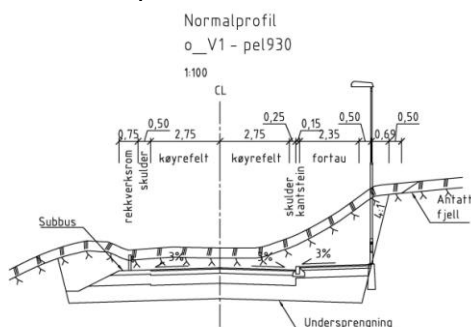
Regulert vegbreidde er 6,25 m inkl. skulder/kantstein. I tillegg kjem 2,5 m til fortau, 2 m sideareal ved fortau og 1,5 m sideareal på motsett side. Kvar køyrebane vil ha breidde på 2,75m. Sideareal utanfor fortauet skal nyttast til open grøft og snøopplag. På motsett side kan sidearealet nyttast til rekkverk og ev. støyskjerming der dette er nødvendig.

Vegen innanfor planområdet er om lag 600m lang. Vegen har varierende stigning for best mogeleg tilpassing til terreng og for redusert inngrep i eksisterande eigedomar langs vegen, med utgangspunkt i maksimal stigning på 10%. På kort rettstrekning gjennom eksisterande bebyggelse er maksimal stigning på 12%.

O_SKV1 skal ha oppheva gangfelt. Det er lagt til rette for tre slike gangfelt mellom Gjølelva og Kleppevegen. Eit der turstien kryssar gjennom friområdet vest for Gjølelva-, der det også er tilgjenge til busslomme. Eit ved nytt kryss mot o_skv5 Engesetgeila, og eit gangfelt ved kryss Kleppevegen – Øvrevegen/tur/gangsti mot Kapteinsvegen.

I trange område gjennom eksisterande bebyggelse frå ca profil 900 til kryss med Kleppevegen, skal det vere redusert sideareal mot fortau for å redusere inngrep i etablert tomteareal og redusere murhøgder.

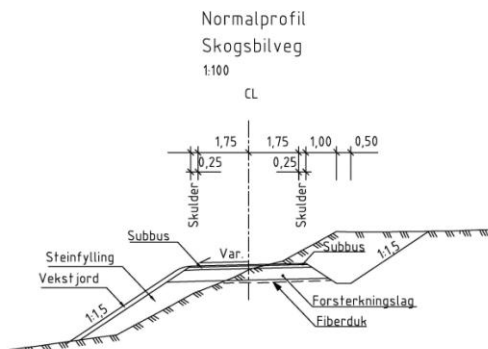
Her er normalprofilen slik:

O_skv2 , o_skv3 og o_Skv4

Dette er bustadgater internt i feltet. Vegane skal opparbeidast 4,5 m vegbreidde inkl. skulder i tillegg kjem 1,5 m på kvar side til grøft-/snøopplagsareal. Vegane er dimensjonert for lastebil og har snuhammar. Det vert etablert breiddeutviding i samsvar med vegnormalane i kurver og kryss.

6.6.3 Tilgjenge for gåande og syklende

Langs o_SKV1 vil det vere ein-sidig oppheva fortau.

Dei interne tilkomstvegane har ikkje fortau, men har ikkje større forventet trafikkmengde eller lengde enn at blanda trafikk er akseptabelt. Det er lagt til rette for tre gangfelt over o_SKV1, som skal vere oppheva. (jf 40km/t)

Det utfordrande terrenget gjer det vanskeleg med universelt utforma tverrgående gang samband. Det vert likevel lagt opp til slike tverrsamband/snarvegar mellom bustadgatene og samleveg og til leikområde og friluftsområda i ytterkant av planområdet.

6.6.4 Kollektivtilbod

Det er ikkje kollektivtilbod inn til planområdet pr. i dag, men det er forventet at dette vil kome på plass når sambindingsvegen er utbygd, og ein del utbetningsbehov på tilstøytande vegnett er gjennomført. (i Kleppevegen, Raudemyrvegen og Engesetvegen jf kommunestyresak PS62/15 den 18.06.2015). (Jf også rekkefylgjekrav knytt til plan Håmyra og i plan Urbakkkfoten)

6.7 Parkering

Det skal settast av minimum 2 biloppstillingsplassar pr. husvære innanfor område til frittliggende bustader og for områda til konsentrert utbygging.

Ein av desse skal vere overdekt.

For mindre leilegheiter (2-soverom) skal det settast av 1,5 parkeringsplass pr. bueining.

Overdekte biloppstillingsplassar kan vere i form av frittliggende garasje-/carportar, felles garasje-/carportanlegg eller i garasjekjellar.

Det er sett av område til felles parkeringsareal ved veg o_V2 og på nedsida av o_V3.

6.8 Overvatn og tilknytning til infrastruktur

6.8.1 Plan for vatn, overvatn og avløp samt tilknytning til offentleg nett

Det skal utarbeidast teknisk plan for vatn, overvatn og spillvatn før utbygging av byggeområda. I plan er det føresett opparbeiding av tiltak for handtering av overvatn og flaumsikring av Gjølelva som del av utbygging av området. Det er ikkje krav om tilknytning til fjernvarmeanlegg.

6.8.2 Avfallshandtering/miljøstasjon

Innanfor områda for konsentrerte utbygging skal det settast av areal til felles renovasjon, jf. Renovasjonsforskriftene § 2, før utbygging kan setjast i gang. Det skal vere etablert avtale om slik ordning med VØR, før området vert teke i bruk

6.9 Gjennomføring

Bustadområda innanfor planen kan byggast ut stegvis og det er sett krav om rekkjefølgje for opparbeiding av ekstern infrastruktur, leikeplassar og turvegar.

6.10 Skog- og jordbruksaktivitet

Med full utbygging av bustadfeltet vert det ikkje att landbruksareal innanfor planområdet. Det vert att eit avgrensa skogareal mellom planlagt avskjeringskanal og eksisterande skogsveg. Dette arealet kan nåast/driftast frå eksisterande skogsveg.

Ein del av skogen her er klart hogstmogen og bør fellast før eller i samband med utbygging av bustadfeltet/avskjeringskanal, slik at ein unngår seinare rotfelling med potensiale for skade på bygningar og på personar ved ferdsel i området.

Det vert i føresegner til plangitt føresegner som sikrar restareala opp mot skogsvegen med slik ordlyd:

Innanfor område merka H310 er det ikkje høve til oppføring av bygg før det gjennom overordna plan er avsett restriksjonsareal og gitt tilhøyrande føresegner som sikrar at det ikkje vert sett i verk nedhogst av skog eller graving i terrenget i avsett areal - Oppl.restriksjonsomr.1 - i overkant av utbyggingsområdet som kan bidra til at løsmassedeckket vert svekka."

6.11 Sosial infrastruktur

Det er ikkje lagt til rette for etablering av sosial infrastruktur innanfor planområdet. Det er gangavstand til barnehagar, skular, idrettsanlegg og andre fritidsaktivitetar. Men på grunn av høgdeforskjell vil nok mange bruke bil når dei skal nytte offentleg og privat tenester og servicetilbod i sentrumskjernen.

6.12 Avbøtande tiltak/løysingar ROS

Det må i samband med utbygging av området gjennomførast naudsynte tiltak for avleiing av overvatn frå området ovanfor planområdet. Vidare må behov for tiltak langs Gjølvelva avklarast for å unngå ev. problem med overfløyning/erosjon langs elvekanten. Det same gjeld eventuelle tiltak for sikring mot flaum/ras. Særleg gjeld dette den delen av elva som ligg nedanfor o_SKV1.

6.13 Rekkefølgjebestemmelsar

Overvasstiltak og naudsynt sikringstiltak langs Gjølvelva må vere gjennomført før bustadbygging innanfor planområdet kan ta til.

Vegar, turvegar, fortau og gang-/sykkelvegar skal vere opparbeidde før bustadane blir tatt i bruk. Leikeplassar må byggast ut samtidig med utbygging av tekniske anlegg i området, og før bustader i området skal takast i bruk.

Utbetringar i eksisterande vegnett er føresett ordna før opning av sambindingsvegen for gjennomkøyring og for buss-samband. (Jf. jf kommunestyresak PS62/15 den 18.06.2015 om tiltak i Kleppevegen, Raudemyrvegen og Engesetvegen).

7 Verknader/konsekvensar av planframlegget

7.1 Overordna planar

I kommunedelplanen for Volda sentrum er planområdet Urbakffoten (kalla B15) sett av til bustadføre mål.

Området er tidlegare regulert til bustadformål, og det går fram av kommuneplan at arealbruk etter eksisterande/gjeldande reguleringsplan framleis skal gjelde.

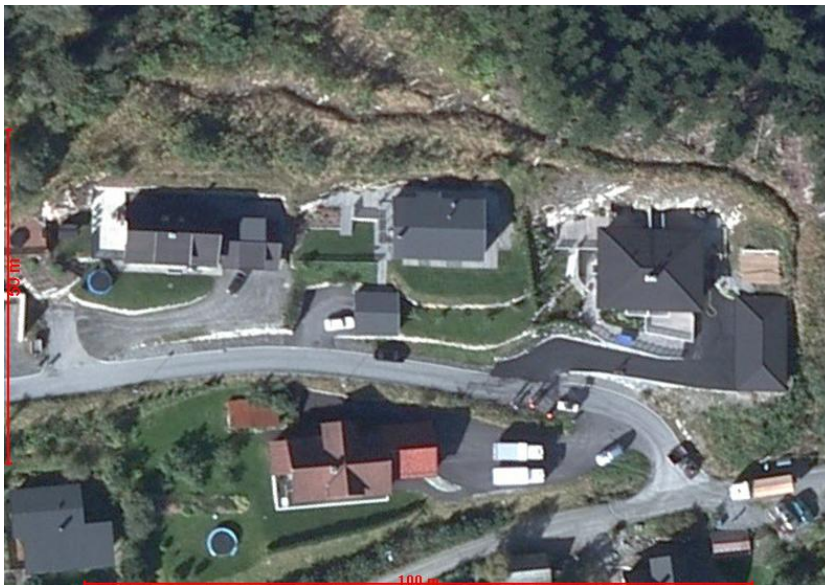
Tidlegare plan vart godkjent i 2001. Den er ikkje digital. Det er såleis behov for revisjon av plan ut frå omsyn til digital framstilling, ut frå tilpassing til prosjektert sambindingsveg og for betre detaljering inn mot etablerte eigedomar i området.

Planen vert også oppdatert for å kunne gje heimelsgrunnlag for sikring av grunn til utbygging av samleveg og andre tekniske anlegg.

Planområdet er noko utvida mot nord i høve til eksisterande reguleringsplan for området. Med slik utviding av planområdet har ein fått betre handlingsrom for sikring av overvasskanal, og ei betre linjeføring for internvegar i feltet, noko som også gir betre tomtearrondering.

7.2 Landskap, stadens sin karakter og estetikk

Utbygginga i samsvar med planforslaget vil medføre store endringar i området sin karakter, ved at eit beite og skogsområde vert erstatta av ein ny samleveg og nytt bustadområde. Utbygginga er likevel ei vidareføring av eksisterande reguleringsplan og vil kunne opplevast som ei naturleg utviding av eksisterande bustadområde.

Figur 2 Eksisterande bustadområde sett frå sør.

7.3 Konsekvensar for naboar

Utbygging av ny sambindingsveg og eit nytt bustadfelt med i hovudsak nye einebustadtomter er nok ei forventa endring for området, men framføring av veg vil uansett medføre store endringar for dei etablerte bustadane i vestre del av planområdet, med terrenginngrep for utbygging av samleveg, og auka trafikk.

Etter som området har vore planlagt for bustadbygging sidan 1999 er likevel ikkje dette ein uventa situasjon for naboane. Kommunen har ut frå plangrunnlag og tal bustader stipulert den forventa trafikkmengda til ein ÅDT på inntil 1500 når Urbakffoten og Håmyra vert ferdig utbygd,

og samlevegen er opna for gjennomkøyring/kollektivtilbod.

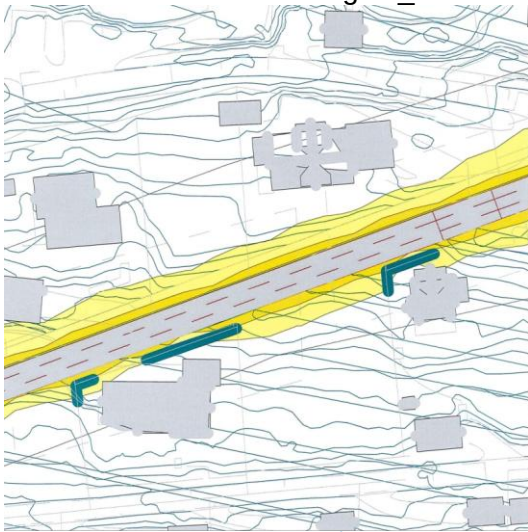
Den auka trafikken vil medføre både meir trafikkstøy og meir belastning på etablert vegnett.

Vegstandaren vil imidlertid bli vesentleg betra, og etablering av fortau vil gje tryggare tilhøve for fotgjengarar.

Det vil bli etablert støyskjerming langs o_SKV1. der det er naudsynt for å sikre tilfredsstillande støyinnivå på uteopphaldsareal ut frå gjennomført støyberekning. (Jf støysonekart, gul sone med behov for tiltak).

Støytiltak vil bli gjennomført så langt dette er kravd ut frå gjennomførte støyberekningar, jf rundskriv T-1442 - Miljøverndepartementets Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging

Med nødvendig støyskjerming vil ikkje planforslaget medføre uakseptabel støyplage for eksisterande busetnad langs o_SKV1.

Figur 3 : Eksempel - Utsnitt frå støykart prognose år 2025, med tiltak

Verknad for dei ulike eigedomane langs samlevegen:

Samlevegen er detaljprosjektert basert på oppdatert kartgrunnlag og innmålte høgder og avstandar. Det er utarbeidd detaljplan for vegen forbi dei einskilde eigedomane, med tilhøyrande terrengsnitt og illustrasjonar (terrengmodell) basert på prosjekterte vegdata.

Dette for å kunne synleggjere inngrep i den einskilde eigedom og korleis ein gjennom bruk av mur (natursteinsmur) søkjer å legge til rette for ei samla god løysing også etter inngrepa.

Største utfordringa vil truleg vere i ein anleggsperiode der behov for terrengbearbeiding vil gje inngrep lenger inn på eigedomane enn ved ferdig veg, og der tilkomst –interne vegar og trapper kan bli skipta og må byggast om.

Ein må ved utbygging her etablere gode rutinar for varsling og samarbeid mellom tiltakshavar-, entreprenør og huseigarar for å ivareta dette på best mogeleg måte.

Dei aktuelle situasjonsplanar, snitt og illustrasjonar vil og vere eit naturleg grunnlag for grunnavtalar og for eventuelt skjøn for fastsetting av erstatningar for grunn til vegutbygginga.

Kapteinsvegen 1, 18/188:

Ingen behov for inngrep i eigedomen.

Noko av eigedomen og bygg vert etter støyberekning liggande i gul sone. Kan løysast ved å oppretthalde og eventuelt vidareutvikle eksisterande støyskjerming.

Engesetvegen 5 A-D, 18/94:

To to-mannsbustader og tilkomst til 18/8.

Inngrep – areal til fortau og tilhøyrande anna vegareal (gjerdeavstand/snøopplag).

Flytting av avkøyrsløse mot aust for å gje tilfredsstillande stigning gjer at etablert uteplass vert øydelagt.

Foto eksisterande situasjon- Engesetgeila 5.

Situasjonsplan 18/94 m. illustrasjon "som ferdig bygd"

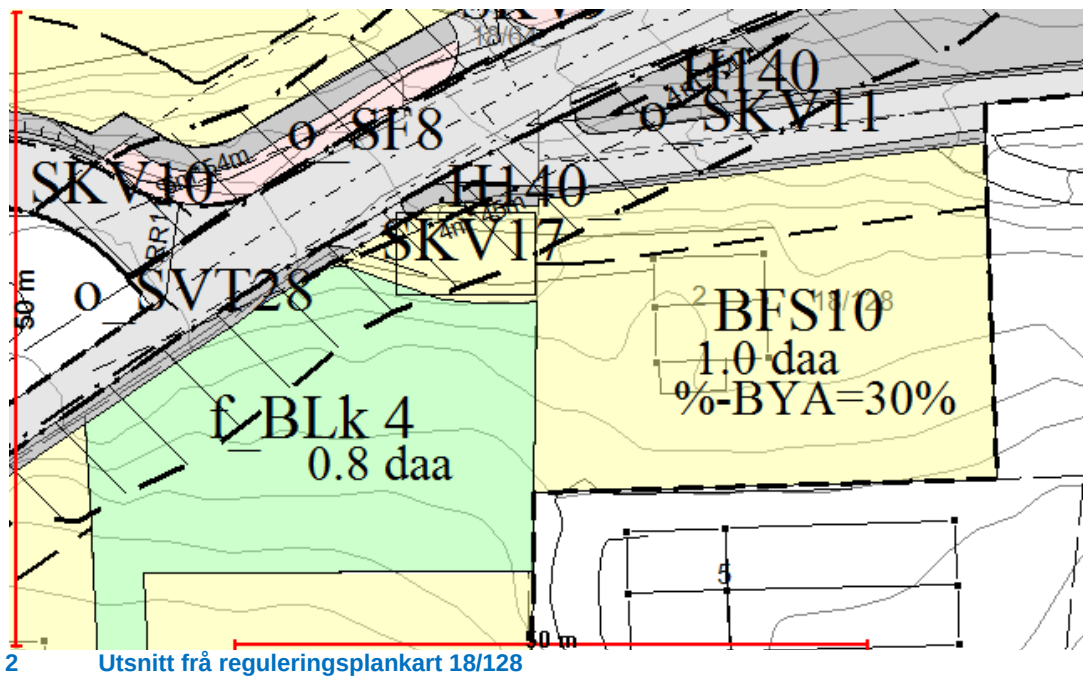

Øvrevegen 2, 18/128:

Eigedomen har i dag tilkomst over kommunal eighet (regulert leikeplass) 18/64. Tomta vert tillagt areal slik at eksisterande tilkomst blir del av tomta.

Foto eksisterande situasjon Øvrevegen

Engesetgeila 7, 18/40:

Einebustad.

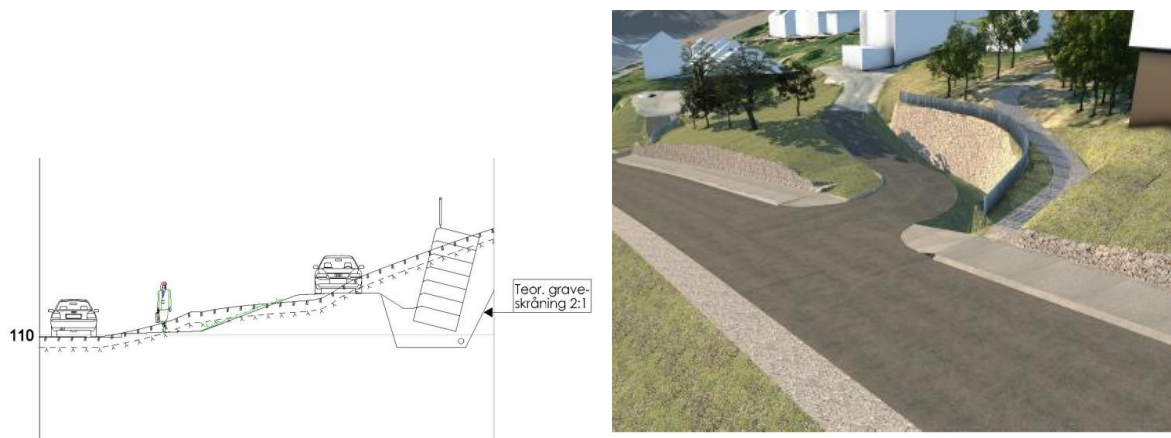
Inngrep – areal til fortau og tilhørende anna vegareal (gjerdeavstand/snøopplag).

Flytting av avkøyrsløse mot aust for å gje tilfredsstillande stigning.

Har i dag tilkomstveg over "Flommen" 18/186 (statleg eigd friområde). Denne vert oppretthalden og flytt litt mot aust. Samordna med tilkomst/turveg i Flommen.

Situasjonsplan 18/40 m. illustrasjon "som ferdig bygd"

Snitt 18/40 m. illustrasjon "som ferdig bygd"

Foto eksisterande situasjon 18/40

Engesetgeila 6, 18/189:

Einebustad.

Inngrep – areal til vegutviding -anna vegareal (gjerdeavstand/snøopplag/areal for støyskjem).

Mindre tilpassing av avkøyrslar i høve til stigning mot utvida samleveg..

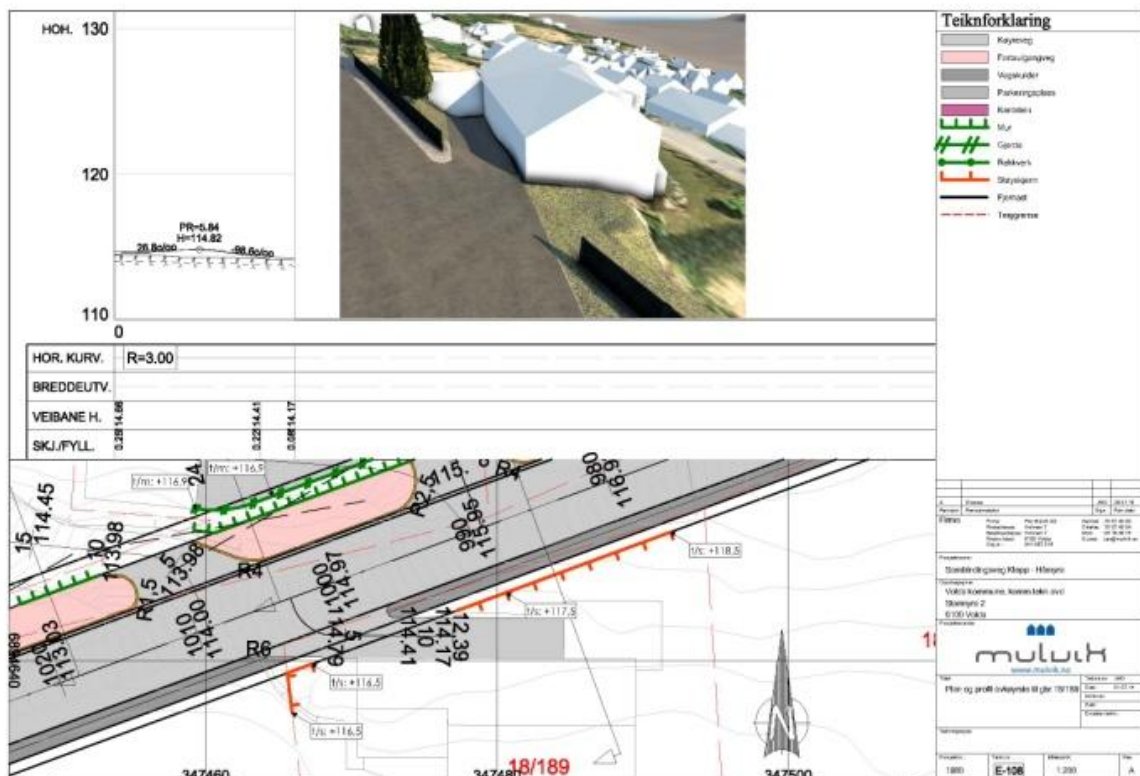
Dagens tilkomst ligg noko inn på grunn tilhøyrande 18/1. Dette arealet vert lagt ut til trafikkformål og er tenkt innløynt av kommunen. Avkøyrslar kan oppretthaldast her.

Tomta vert utvida slik at denne del av tilkomst vert inkludert del av eigedomen. Jf plankart.

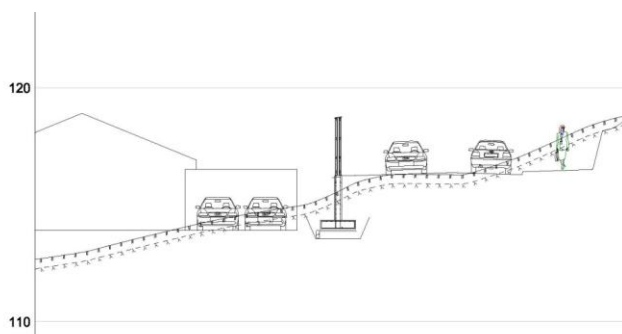
Noko av eigedomen og bygg vert etter støyberekning liggande i gul sone. Vert løynt ved etablering av støyskjem. Ikkje behov for tiltak på huset.

Behov for mur mot planlagt samleveg (mur og fundament for ev støyskjem kan kombinerast.)

Har planar om ny garasje. Plan vil ikkje vere til hinder for dette.

Situasjonsplan 18/189 m. illustrasjon "som ferdig bygd"

Snitt 18/189 "som ferdig bygd"

Foto dagens situasjon 18/189

Engesetgeila 8, 18/35:

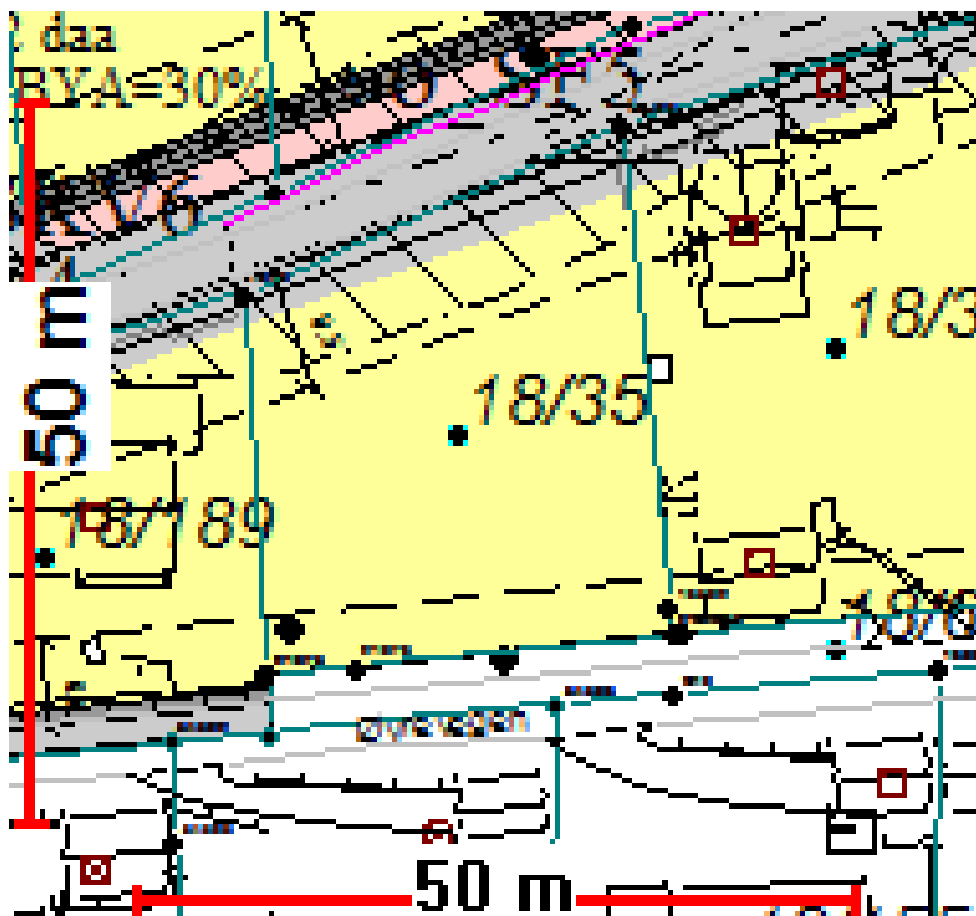
Bustadtomt ikkje bebygd.

I planframlegget er det lagt føringar for at tomta skal utbyggast med tilkomst frå Øvrevegen. Eigedomen kan då skjermast godt i høve til støy m.m frå planlagt samleveg. Jf byggeliner.

Ny adresse Øvrevegen

Foto dagens situasjon 18/35

Utsnitt reguleringsplankart 18/35

Engesetgeila 10, 18/36:

Einebustad.

Inngrep – areal til vegutviding -anna vegareal (gjerdeavstand/snøopplag/areal for støyskjem).

Uthus/verkstad som står delvis inn i planlagt vegområde må fjernast og erstattast.

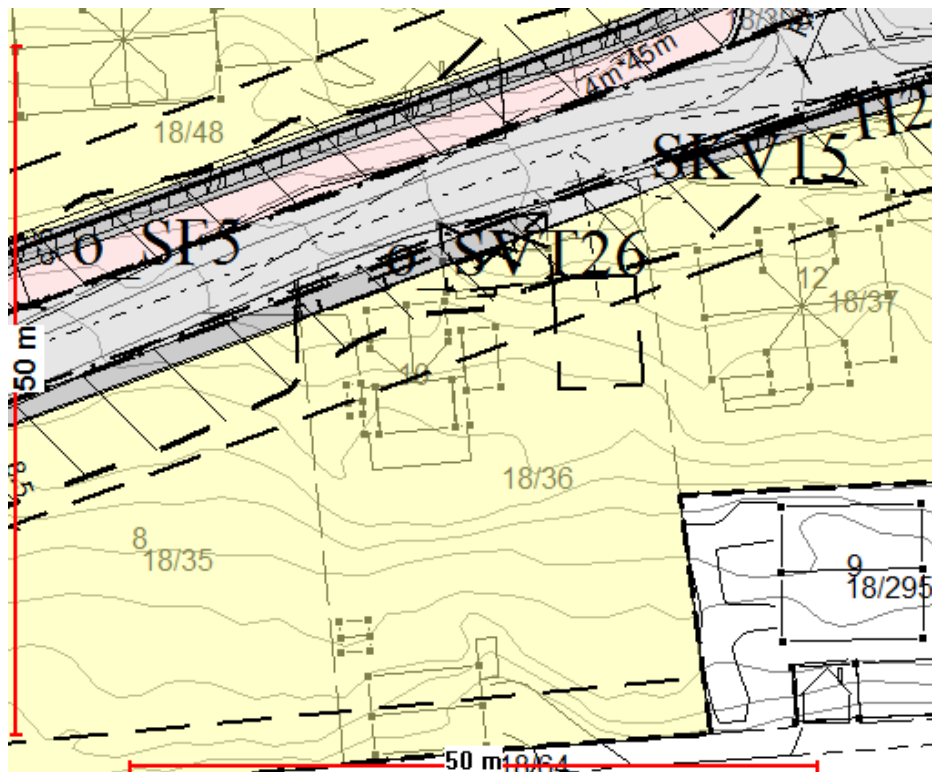
Ny avkøyrslé/oppstillingsplass planlagt i nordausthjørne av tomta i byte mot 18/37.

Plassering av erstatningsbygg for verkstad/uthus kan eventuelt etablerast i hagen aust for eksisterande bygg, eventuelt samanbygd med dette.

Garasje ved Øvrevegen.

Noko av eigedomen og bygg vert etter støyberekning liggande i gul sone. Vert løyst ved etablering av støyskjem. Ut frå gjennomført støyberekning Ikkje behov for tiltak på huset.

Endra vegsituasjon gir grunnlag for vurdering av endra inngangsparti til huset.

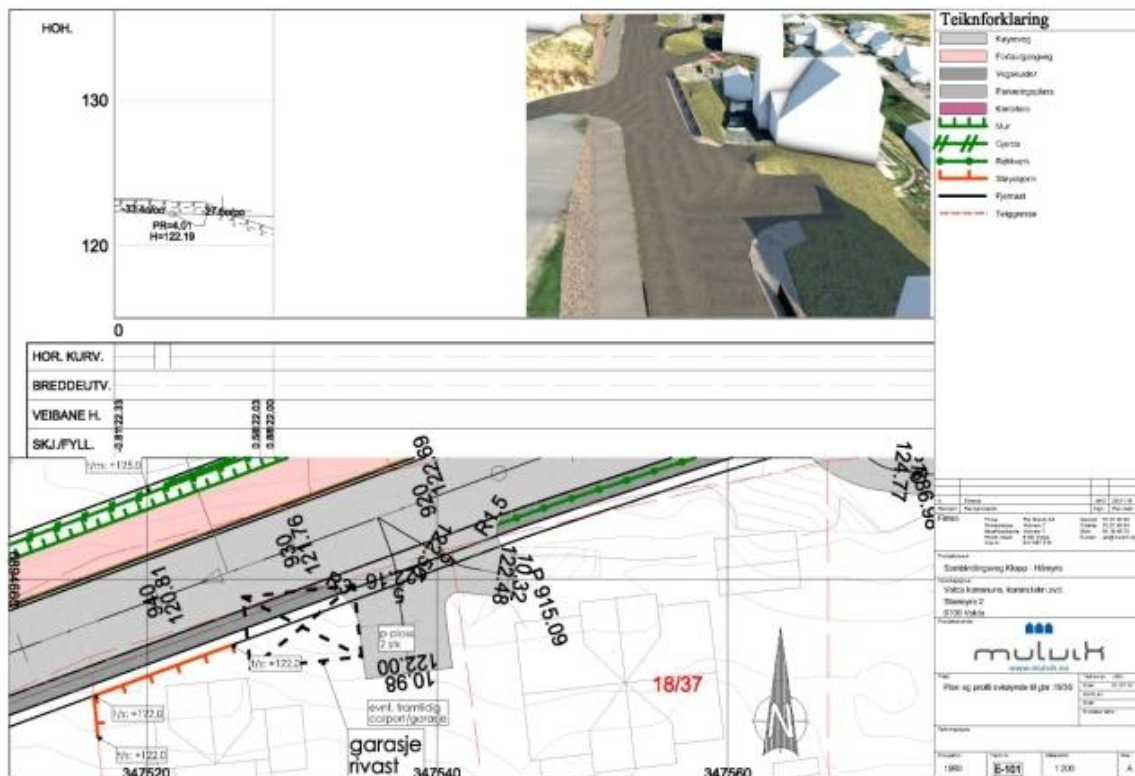
Utsnitt plankart

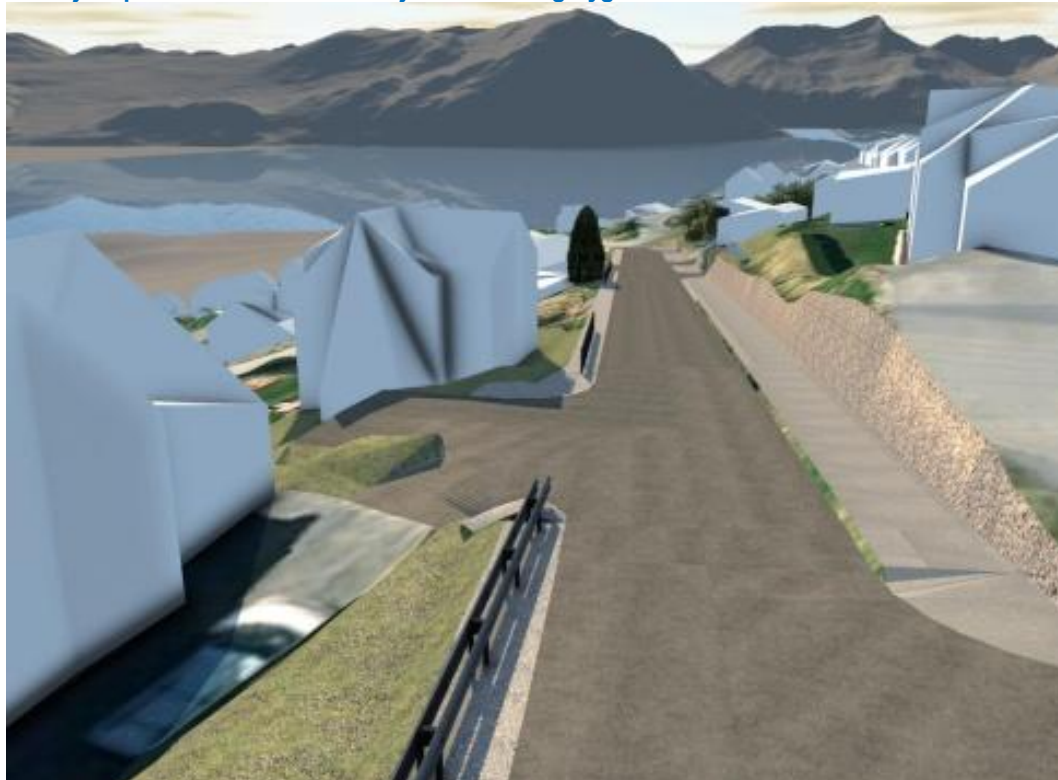
Foto dagens situasjon 18/36 frå aust

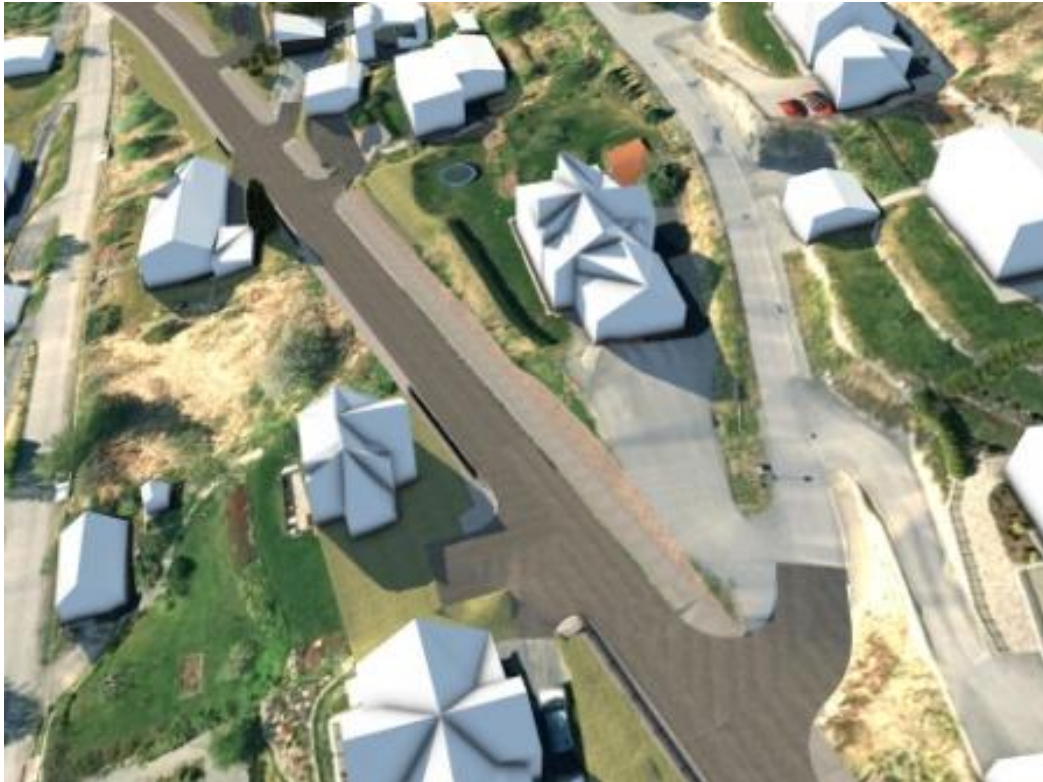

Foto dagens situasjon 18/36 frå vest

Situasjonsplan 18/36 med illustrasjon som ferdig bygd”

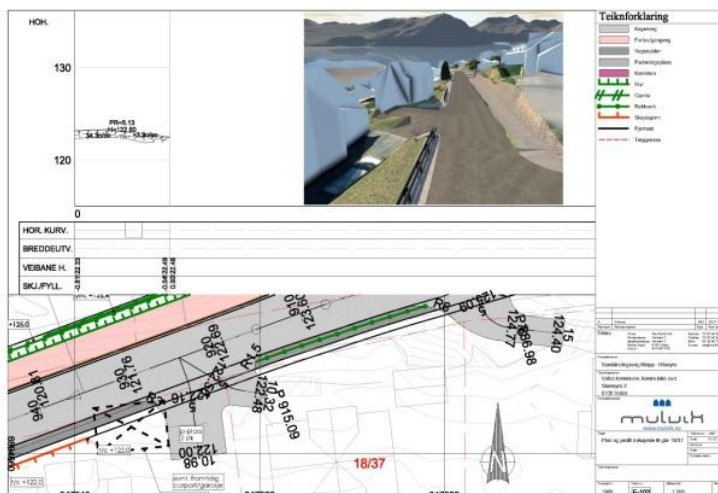
18/36 -illustrasjonar "som ferdig bygd"

Engesetgeila 12, 18/37:

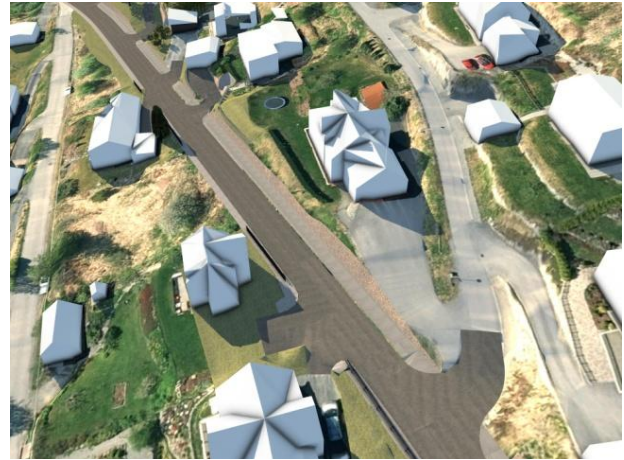
Einbustad.

Inngrep – litt areal til vegutviding i vestre kant av eigedomen -anna vegareal (gjerdeavstand/snøopplag). Kan tilleggast tilsvarende areal i austre kant.

Avkjørsle utvida mot vest og samordna med 18/36. Kan eventuelt også etablerast felles avkjørsle med nabo i aust 18/184 for etablering av ny garasje med underliggende bod/uthus. Ikkje behov for støyttiltak.

Situasjonsplan 18/37 m. illustrasjon "som ferdig bygd"

illustrasjonar "som ferdig bygd"

Engesetgeila 11, 18/401:

Einebustad.

Inngrep – areal til vegutviding –fortau og anna vegareal (gjerdeavstand/ mur).

Justering av avkøyrsløse for tilpassing til utvida samleveg.

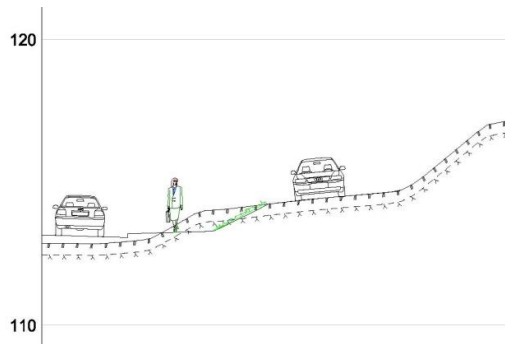
Bruk av mur (natursteinsmur) mot fortau og mot attverande tunareal og nabo for å ivareta attverande eigedom/funksjonar. Ut frå gjennomførte støyberekningar Ikkje behov for støytiltak.

Foto eksisterande situation 18/401

Situasjonsplan 18/401 m. illustrasjon "som ferdig bygd"

18/401 - Illustrasjon "som ferdig bygd"

Engesetgeila 13, 18/81:

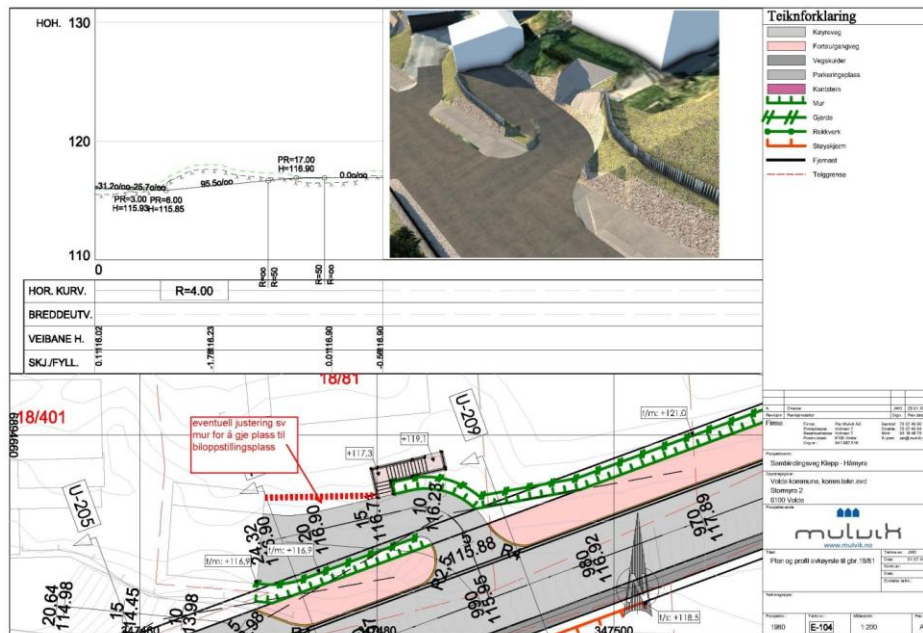
Einebustad. Inngrep – areal til vegutviding –fortau og anna vegareal (gjerdeavstand/ mur). Justering av avkøyrsløse mot aust for tilpassing til utvida samleveg. Bruk av mur (natursteinsmur) mot fortau og mot attverande tunareal og nabo for å ivareta tunfunksjonar. Behov for ny trapp i gangveg mot inngangsparti i huset.

Sikring av tilkomst til svalgang ved garasje. (90 cm over tunnivå). Tunområdet/plass fram for garasje skal utvidast slik at det vert plass for to bilar i breidda.

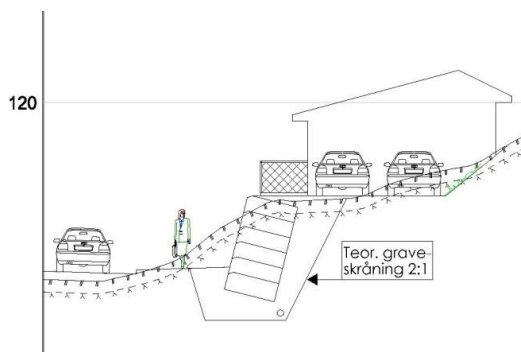
Eventuelle tiltak i garasjen (fjerning av midtsstolpe) grunna endra retning på avkøyrsløse skal vurderast. Ut frå gjennomførte støyberekningar Ikkje behov for støytiltak.

Foto eksisterande situasjon 18/81

Situasjonsplan 18/81 m. illustrasjon "som ferdig bygd"

Snitt 18/81 "som ferdig bygd"

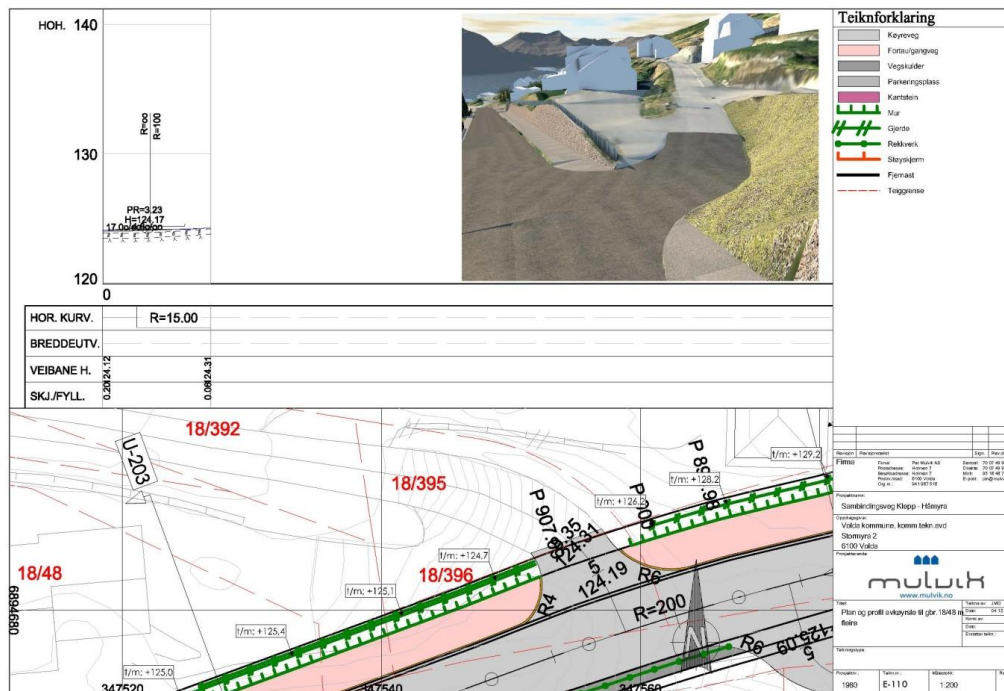
Engesetgeila 15, 18/48 og 18/74 (tillegg til 18/48):

Einebustad. Inngrep – areal til vegutviding – fortau og anna vegareal (gjerdeavstand/ for mur og gjerde). Har tilkomst frå etablert felles privat veg. denne vert ikkje endra.

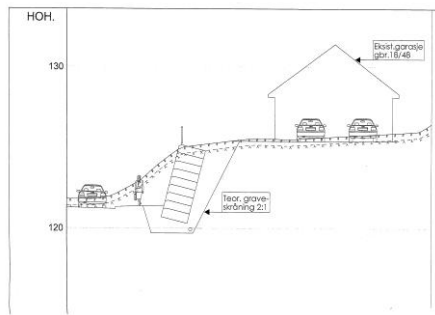
Ut frå gjennomførte støyberekningar Ikkje behov for støytiltak.

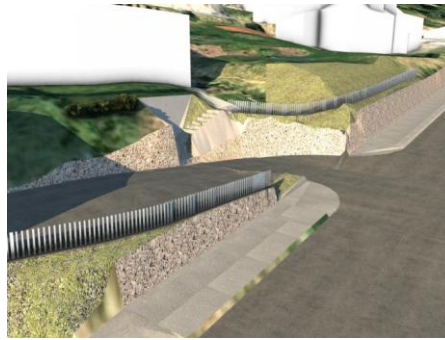
Foto eksisterande situasjon 18/48

Situasjonsplan 18/48 m illustrasjon "som ferdig bygd"

18/48 snitt "som ferdig bygd"

18/48 m illustrasjon "som ferdig bygd"

Engesetgeila 23 og 25, 18/394:

Vertikaldelt to-mannsbustad.

Inngrep – areal til vegutviding – fortau og anna vegareal (gjerdeavstand/ for mur og gjerde).

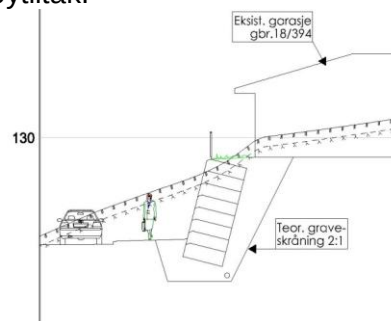
Har tilkomst frå etablert felles privat veg – denne vert ikkje endra.

Utfordrande byggefase med garasje som står nær inn mot vegområdet.

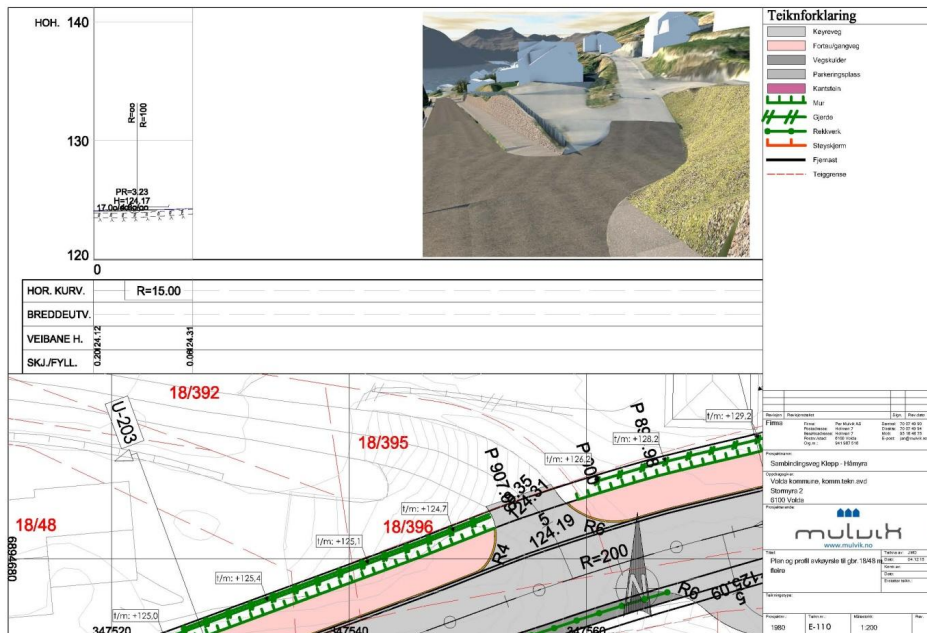
Ut frå gjennomført støyberekning Ikkje behov for støytiltak.

18/394 - foto eksisterande situasjon

Snitt 18/394 - "som ferdig bygd"

Situasjonsplan 18/394 m illustrasjon "som ferdig bygd"

18/394 m illustrasjon "som ferdig bygd"

Engesetgeila 14, 18/184:

Einbustad. Inngrep – litt areal til vegutviding i vestre kant av eigedomen -anna vegareal (gjerdeavstand/snøopplag).

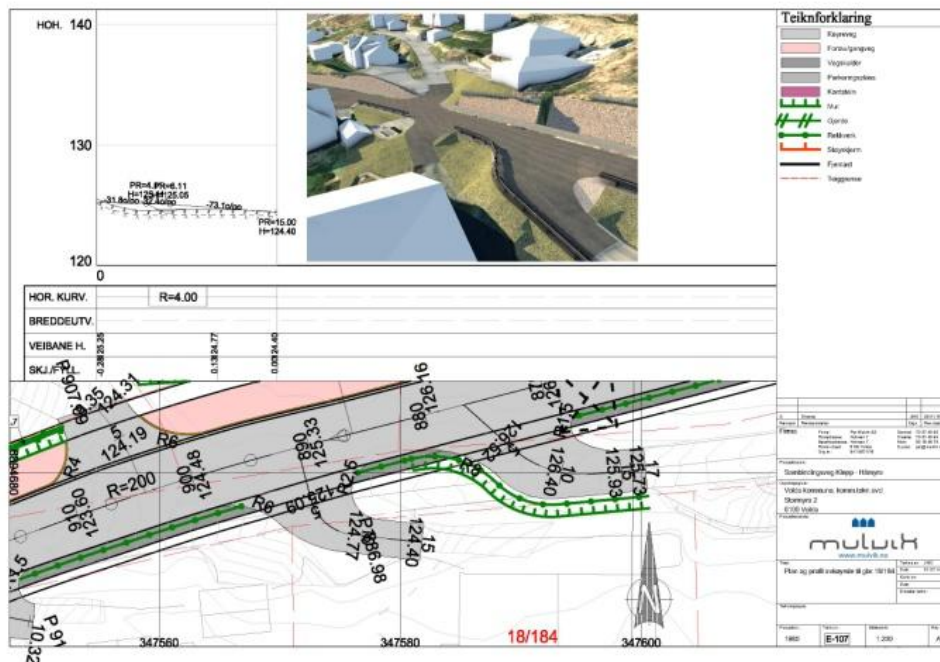
Kan tilleggst tilsvarande areal i austre kant.

Avkøyrslø utvida mot vest og samordna med 18/36. Kan eventuelt også etablerast felles avkøyrslø med nabo i aust 18/184 for etablering av ny garasje med underliggande bod/uthus. Ikkje behov for støyttiltak.

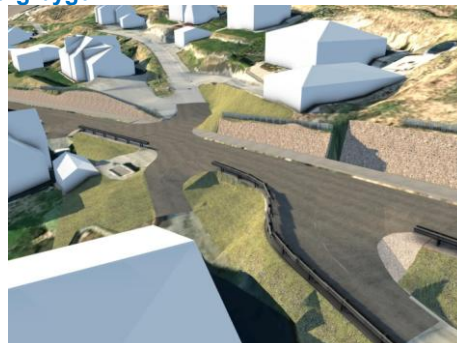
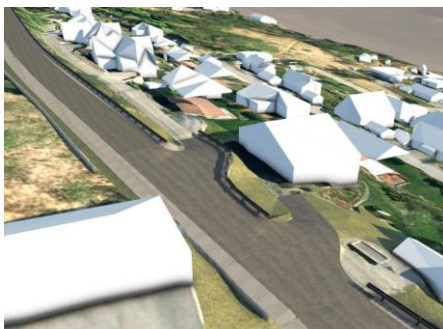

Foto eksisterende situasjon 18/184

Situasjonsplan 18/184 m illustrasjon "som ferdig bygd

Illustrasjon 18/184 "som ferdig bygd"

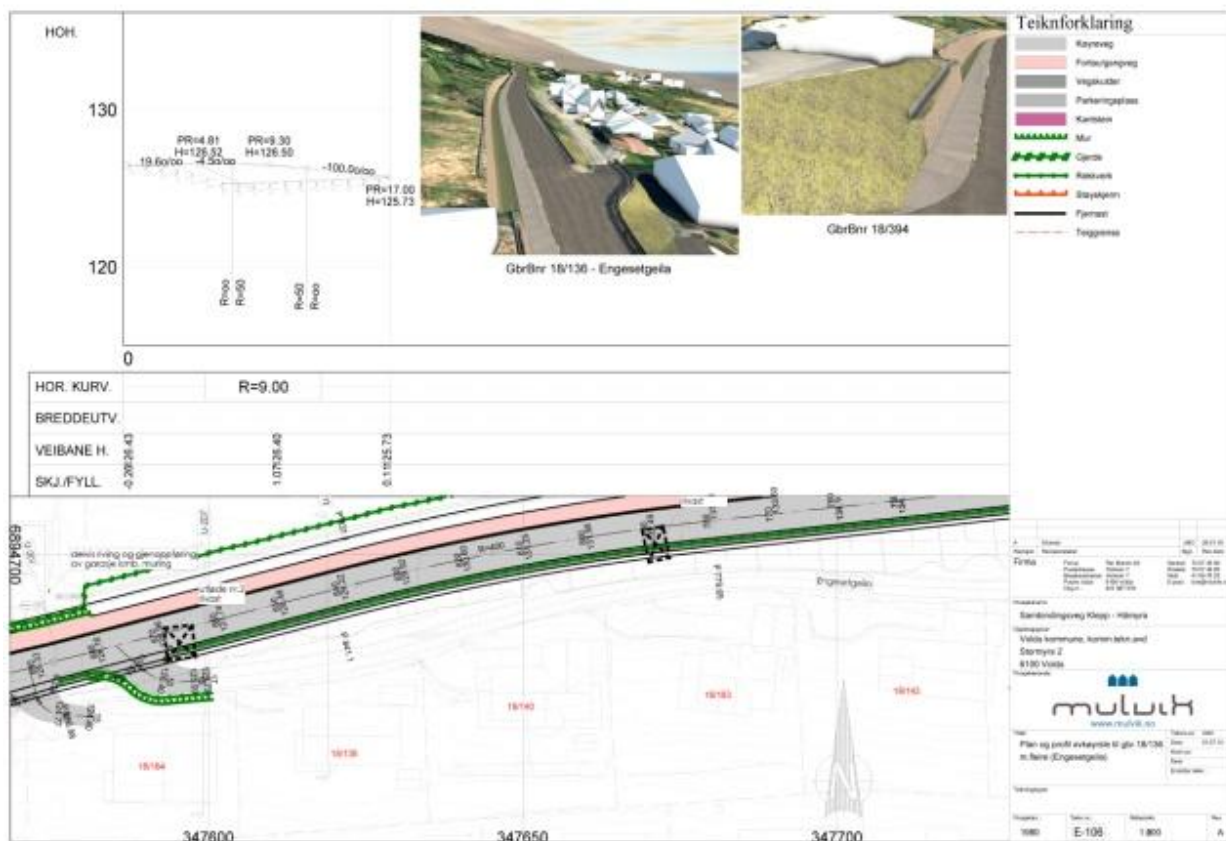

Engesetgeila 16, 18/136:

Einebustad.

Ikkje inngrep for vegframføring samleveg.

Justering og tilpassing av avkøyrslø/tilkomst. Mogeleg behov for ny mur mot eksisterande lokalveg. Ikkje behov for støytak.

Engesetgeila 18, 20,22,24,26:

Einebustader /bustader med utleigehusvære..

Ikkje inngrep for vegframføring samleveg.

Justering og tilpassing av avkøyrsl/tilkomst ved eventuell asfaltering/opprusting av eksisterande veg i Engesetgeila. Ikkje behov for støytiltak.

Foto eksisterande situasjon

Illustrasjon "som ferdig bygd

7.4 Kulturminne og kulturmiljø

Det er ikkje funn av automatisk freda kulturminne i området.

Dei registrerte utløyene som kjem i konflikt med samlevegen vil ikkje bli bevart/teke vare på, men vert dokumenterte.

Uthus i friområde ved Gjølrelva vert teke vare på i område avsett til friområde.

Gamle vårfjøsurnar og deler av steingardar i skilje mellom innmark /utmark vert teke vare på som del av leikområde o_BLK2.

7.5 Naturverdi og naturmangfald

Det er ikkje registrert verdifulle artar i området. Ein må likevel legge til grunn at området har eit naturmangfald typisk for barskog og nærleik til elv. Planlagt grøntsone langs elva vil sikre naturverdiar og naturmangfald i dette området.

7.6 Uteområde, friluft- og rekreasjonsinteresser og barn og unge sine interesser

Det har vore ei målsetting å ivareta omsynet til gjennomgåande grønstuktur og barn og unge sine interesser på best muleg måte gjennom planarbeidet.

Det er sett av fire areal til leik på til saman om lag 3.6 daa innanfor planområdet. Det er noko meir enn i tidlegare godkjent reguleringsplan for området.

Grøntstrukturområda langs elva gir elles gode areal for ulike aktivitetar både sommar og vinter. Likeeins er det statlege sikra friområdet Flommen eit attraktivt areal for dei som skal busette seg i planområdet.

Det er elles god tilgang til attraktive friluftsområde kring bustadområda, som oppfordrar til aktivitet for alle aldersgrupper.

I tillegg til tursti-systemet i Flommen er det i grøntsona langs Gjølvelva fleire stiar frå Røyslidvegen og opp til Prestesetra og til fjellområdet ovanfor med mange fine turmål.

7.7 Trafikktilhøve

7.7.1 Vegtilhøve, Trafikkauke/-reduksjon

Tilkomst til bustadfeltet vil vere via ny sambindingsveg frå eksisterande veg ved Kleppevegen. Utbygginga innanfor planområdet vil medføre ein sårt tiltrengt utbygging av vegnettet i området, men vil også gje auke i trafikken gjennom etablerte bustadområde. Dette kan opplevast negativt for naboar til vegane. Planforslaget er likevel i samsvar med eksisterande reguleringsplanar for Håmyra og Urbakkkfoten, og med kommunedelplan Volda sentrum, der sambindingsvegen er med.

7.7.2 Kollektivtilbod

Med ny sambindingsveg på plass, og utbetringar på eksisterande vegnett i samsvar med kommunestyret sitt vedtak for Raudemyrvegen og for Kleppevegen er gjennomført, er det forventa at det vert oppretta busstilbod gjennom planområdet. Eit positivt tilbod som gir grunnlag for at fleire som er busette i dei øvre delane av Volda sentrum kan nytte buss og blir mindre avhengig av privatbilar.

7.8 Sosial infrastruktur

7.8.1 Skulekapasitet

Både Øyra og Bratteberg skule er barneskular i gangavstand frå bustadområdet. Det er flytande kringsgrenser i området og med utviding av Øyra skule i Volda sentrum vil det truleg vere kapasitet til å ta i mot den elevauken som realisering av planen kan medføre.

7.8.2 Barnehagekapasitet

Barnehagedekninga i Volda sentrum er god og har kapasitet til auke i barnetalet som truleg vil følgje av utbygginga det vert lagt til rette for gjennom planen.

7.9 Universell utforming og tilgjenge

Terrenget i planområdet er til dels utfordrande når det gjeld universell tilgjengelegheit. Med rett val av hustyper og plassering i terrenget vil ein kunne innfri krava i TEK10 m.o.t. uteområde og tilkomst til bygning med bueining både med og utan krav om heis.

7.10 Energibehov – energiforbruk

Oppføring av nye bustader vil medføre auka energibruk. Det er ikkje sett ytterlegare krav om energisparande tiltak eller alternative energikjelder enn det som kjem fram av TEK10.

7.11 ROS

Planforslaget vil ikkje ha negativ påverknad på risiko og sårbarheit i området. Gjennom plan og tilhøyrande utgreiingar får ein avklara omsyna til mogeleg ras og flaumfare i området, og iverksett naudsynte tiltak. Etablering av avskjeringskanal for overvatn vil gje redusert flaumfare i området. Jf. rekkefylgjebestemmingar i plan.

7.12 Teknisk infrastruktur

7.12.1 Vatn og avløp

Det vil vere behov for omlegging/nyanlegg for vatn og spillvatn og overvatn til og i utbyggingsområdet.

7.12.2 Trafo

Omfanget av utbygginga som planen legg til rette for kan medføre behov for ny trafo. Det kan etablerast ny trafo inne på dei ulike byggeområda eller på anna egna stad innanfor planområdet.

7.13 Jordbruk - skogbruk

Beite og skogsdrifta vert avvikla innanfor planområdet.

7.14 Økonomiske konsekvensar for kommunen

Planframlegget legg til rette for bygging av ny øvre sambindingsveg mellom Klepp og Solhøgda, noko som gir behov for kommunale midlar til utbygging av o_SKV1 med tilhøyrande anlegg.

7.15 Interesse motsetnader

Det er motteke 8 merknader til oppstart av planarbeidet og det er ikkje gjort kjent vesentlege interesse motsetnader. Naboar er sjølvstøtt skeptisk til auka trafikk som følgje av etablering av ein samleveg og eit nytt bustadområde. Ved utarbeiding av plan har ein søkt å ivareta omsyna framkome i innspel frå naboar.

7.16 Avveging av verknader

Planforslaget legg til rette for første del av ny sambindingsveg mellom Engeset/Klepp og Røyslid/Heltne. Sjølv om det er sterkt behov for ny veg til området, og ny samleveg legg til rette for det, vil naboar til den nye sambindingsvegen og tilstøytande vegnett, kunne oppleve dette

negativt med meir trafikk og støy.

For utviklinga i Volda sentrum er det svært positivt med eit endra trafikkmønster med samanbinding av deler av byggeområda her, og lettare tilgang til viktige mål som skular, barnehagar m.v.

At ein også vil kunne få bussrute til dei øvre bustadområda i Volda sentrum er positiv verknad av plan.

7.17 Grunnavtalar – erstatning for grunn og ulemper ved tiltak etter plan

Tiltak etter plan og verknad for den einskilde eigedom som vert rørt ved plangjennomføringa er omtala i plan.

Før gjennomføring av utbygging etter plan vil det gjennom avtalar med dei einskilde huseigar/grunneigar som vert råka gjort nærare greie for verknadane av inngrepa, og korleis dette skal gjennomførast. Det vil her også bli gjennomgått kva som gir grunnlag for erstatningar for grunn, og for ulemper som fylgjer av plan.

Det skal i samråd med den einskilde huseigar gjennomførast naudsynt registrering og dokumentasjon av dagens situasjon før utbygging kan settast i gang. Dette gjeld status både på eigedom og bygg. Dette skal vere dokumentasjon som seinare vil kunne leggjast til grunn ved vurdering av påverknad frå anleggsarbeide, td. Sprengingsarbeid.

Spørsmål om grunnavtalar/avtalar knytt til ulemper ved tiltaket vil ein kome attende til når godkjent reguleringsplan ligg føre.

Kommunen vil då med grunnlag i godkjent plan gjennomføre avtale-forhandlingar med alle rørde partar.

Som utgangspunkt vil kommunen si haldning vere at dei tiltak som framgår direkte av plan og som skal gjennomførast som del av vegbygginga etter plan, vert lagt som premissar for aktuelle avtalar (ombygging av avkøyrse/ombygging av gangveggar/trapper, støttemurar mot veg, støyskjermingstiltak, gjerde mv). Desse premissane vil då bli lagt som føringar i avtale og som grunnlag for eventuelt skjøn/takst. Jf. planomtale og føresegner med tilhøyrande illustrasjonar.

Erstatningsspørsmål ut over dette ynskjer ein fastsett gjennom avtalar og skjøn/takst.

Slik avtaleavklaring og eventuelt skjøn vil fyrst vere aktuelt når plan er godkjent, og kommunestyret gjennom finansieringsvedtak har gitt høve til gjennomføring.

Dette vil då bli søkt gjort samla for alle aktuelle eigedomar.

8 Innkomne innspel ved førehandsvarling

1. Miljødirektoratet , e-post 22.08.2014

Miljødirektoratet viser til Volda kommune sitt brev av 17.07.2014 «Planid. 2014004 – Detaljreguleringsplan Urbakkefoten. Varsel om planoppstart», sak 2014/1344.

Vi gjør merksam på at Flommen gnr 18 bnr 186 er eit statleg sikra friluftslivsområde. Staten ved Miljødirektoratet er heimelshavar. All forvaltning av dei sikra friluftslivsområda skal vurderast med utgangspunkt i at området er sikra for ålmenta sitt friluftsliv.

Det er fylkesmannen som ivaretek staten sine interesser på dei statleg sikra friluftslivsområda i plansaker, jf DN-handbok 30-2011 «Forvaltning av statlig sikrede friluftslivsområder».

Innspelet er teke omsyn til i planomtale, utarbeiding av plankat og føresegner til plan.

2. Fylkesmannen i M.R., 29.08.2014:

Natur- og miljøverninteresser

”Deler av nordvestlege delen av planområdet er ein del av eit statleg sikra friluftsområde (Flommen). Dette arealet må leggest ut i planen som friluftsområde (§12-5 arealfaremaal nr 5 i reguleringsplan).

Vi vil også minne om naturmangfaldlova, der ein etter § 7 skal legge prinsippa i §§ 8-12 til grunn som retningslinjer ved utoving av offentleg mynde. Det må difor gå klart fram av planomtale og saksutgreiing korleis desse prinsippa er tatt omsyn til og vektlagt i vurderinga av saka. Manglande vurderingar etter naturmangfaldlova vil vere ein saksbehandlingsfeil.

Samfunnstryggleik

Vi minner om plan og bygningslova sin § 4-3 som slår fast at det må gjennomførast ein risiko- og sårbarheitsanalyse for planområdet. Analysen skal vise alle risiko- og sårbarheitsforhold som har betyding for om arealet er eigna til utbyggingsføremål, og ev. endringar i slike forhold som følgje av planlagt utbygging.

Fylkesmannen si sjekkliste for vurdering av risiko og sårbarheit i samfunnsplanlegginga er eit føremålstenleg verktøy for ROS-analyse i planar av denne storleiken. Sjekklista ligg under Fylkesmannen si heimeside på følgjande nettadresse: [www\N.fmmr.no/sjekkliste](http://www.n.fmmr.no/sjekkliste).

Støy

Støytilhøva må avklarast. Miljøverndepartementets *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442 (2012)*, med tilhøyrande rettleiar, skal leggest til grunn for all arealplanlegging og utbygging.

Vi kan tilrå følgjande tekst til ei føresegn om støy i planen:

Anbefalte støygrenser iht Miljøverndepartementets retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T-1521), skal leggest til grunn ved utarbeiding og behandling av detaljregulering og søknader om løyve til tiltak.

Støynivå på uteopphaldsareal skal på søknadstidspunktet tilfredsstillende tilrådde grenser i tabell 2. Der støyforholda overstig lågaste grense for støy, må plan for tiltak som dokumenterer tilfredsstillande støynivå føreligge saman med søknad om løyve til tiltak. Støytiltak skal vere ferdigstilt for mellombels bruksløyve blir gitt.

Barn og unge sine interesser

Fylkesmannen føreset at barn og unge sine interesser blir tatt vare på, jf. § 5-1 i plan- og bygningslova. Rundskriv T-2108 om barn og planlegging frå Miljøverndepartementet gir rammer for planarbeidet på dette området.

Rikspolitiske retningslinjer for å styrke born og unge sine interesser i planlegginga stiller krav til den kommunale planleggingsprosessen. Mellom anna vert det stilt krav til fysisk utforming av areal for barn og unge. Gjennom reguleringsføresegnene har kommunen hove til å fastsetje både funksjons- og rekkjefølgjekrav etter plan- og bygningslova § 12-7 punkt 4 og 10 knytt til opparbeiding og tilrettelegging av slike areal.

Det nye bustadområdet vil bli liggande inn mot den nye planlagde samanbindingsvegen mellom Raudemyrvegen og Kleppevegen. Dette vil auke trafikken og stille strengare krav til både vegstandard og at det er gang- og sykkelveg langs heile samanbindingsvegen. Ettersom dette er hogst aktuelt i samband med behandlinga av denne reguleringsplanen føreset vi at kommunen gjer ei vurdering av dette i hove trafikktryggleik spesielt for barn og unge. Dette gjeld t.d krav til gode kryssløysingar, overgangar og kva for rekkefølge kommunen ser for seg for å få ei tilfredstillande løysing for gåande og syklande som er på plass for det blir gitt løyve for å bygge ut Urbakkefoten”.

Innspelet er søkt teke omsyn til i planomtale, utarbeiding av plankart og føreseigner til plan.

3. Møre og Romsdal Fylkeskommune, 22.08.2014:

Møre og Romsdal fylkeskommune har ut frå sine ansvarsområde følgjande merknader:

Kulturminne frå nyare tid

Det er registrert 9 objekt i kulturminneregisteret SEFRAC i området. Eitt av desse, nr 1519-3-361, er ei høyløe som skal vere frå før 1850. Vi har ikkje informasjon om tilstanden til denne. Ut over denne er der registrert objekt 1519-3-362 og 1519-3-364 frå etter 1850, høyløe og vårfjøs. Desse stod i 2005. Dei seks siste registreringane er eit tidlegare tun, og fleire vårfjøs og høyløer som har vore i området. Desse har typisk plassering i overgangen mellom inn og utmark. Hausting av utmarksressursane var ein stor del av livsgrunnlaget i vårt tidlegare jordbrukssamfunn, noko alle desse registreringane er eit teikn på. Ståande bygg bør bli registrert med bilete og tilstandsvurdering i samband med planarbeidet, og verknadene for desse minna av planen må skildrast i plan-omtalen. Om mogleg ønskjer vi at ei eller fleire vert teke vare på i bustadmiljøet. I så fall stiller vi med råd om istandsetting, tilpassing til bruk, skilting eller anna som kan vere med å fortelje historia frå nytting av utmarksressursane.

Barn og unge

I gjeldande plan er tilrettelagt tre felles leikeområde. Vi vil ha fokus på korleis det nye planforslaget ivaretek barn og unge sine interesser og korleis kvaliteten på leikeområda er dokumentert i planomtalen. Vi rår til å involvere barn og unge i planlegginga, jamfør Rikspolitiske retningslinjer om barn og unge, pkt 4d.

Planfagleg vurdering

Samanfallet med kommuneplan er ikkje gjort greie for i detalj, og vi må føresette at krav om KU blir utkvittert dersom det er avvik, jamfør forskrift om KU §§ 3 d og 4. Vi har elles ikkje planfaglege merknader til oppstarten.

Konklusjon

Vi har ikkje merknader til at regulering vert sett i gang. Vi ber om at ein dokumenterer eksisterande kulturminne (SEFRAC) i området, og oppmodar om å ta vare på ei av bygningane. Vi vil ha merksemd på korleis planen legg til rette for barn og unge.”

Innspelet er søkt teke omsyn til i planomtale, utarbeiding av plankart og føreseigner til plan.

4. Direktoratet for mineralforvaltning, 26.08.2014:

”DMF saknar oversiktskart. Det skal ikkje vere naudsynt å ha lokalkunnskap om kommunens geografi for å finne frem til planområdet. Oversiktskart med kommunegrense med markering av planområdet samt tettstader og andre lett kjennelig områder bør leggjast ved. DMF har ingen fleire merknadar i denne omgang.

Innspelet er søkt teke omsyn til i planomtale

5. Statens vegvesen, 13.08.2014:

Ingen vesentlege innspel til planarbeidet.

6. NVE, 11.08.2014

Austlege delar av planområdet ligg innanfor aktsemdkart for jord- og flomskred i Skrednett (www.skrednett.no). Det må gjerast ei nærare vurdering av faren for jord og flomskred i samband med planarbeidet. Til dette arbeidet må det nyttast tilstrekkeleg fagleg kompetanse, og skredfarevurderinga må underleggast kontroll av sidemann eller uavhengig part. Det må definerast faresonegrenser i samsvar med tryggleikskrava i Byggeteknisk forskrift (TEK10). Eventuelle fareområde må innarbeidast i planen og synast som omsynssone (jf PBL § 12-6) og ha tilhøyrande føresegner som sikrar akseptabel tryggleik for utbygging kan finne stad. Dersom det er trong for sikringstiltak eller restriksjonar på arealbruk for å oppnå tilstrekkeleg tryggleik, rår vi til at det aktuelle området vert teke inn i planen.

Vurdering:

Planområdet går inntil elva og det er sett av ein grønkorridor langs elva. Grønkorridoren saman med omsynssone H_320 langs elva er med på å sikre minsteavstand frå busetnad til elvekant. Elva sitt skadepotensial er vurdert i samband med gjennomgang av ROS-sjekkliste der ein konkluderer med at Gjølvelva ikkje medfører uakseptabel risiko for flaum eller erosjon. Det er i tillegg sett krav om at det, i samband med byggesak, skal gjennomførast ei vurdering om det vil vere behov for sikringstiltak langs elva sør for o_SKV1 der elvekanten er lågast.

7. Hege Hamre og Oddvar Rørstad, 27.08.2014:

Våre merknadar er både av generell karakter for planen og spesielt for vår eigedom 18/74 og 18/48, Engesetgeila 15.

Vi har vist om at vegen ein gong ville kome og medføre fysiske inngrep i vår eigedom, og også i noko grad støyproblematikk.

Etter som åra har gått og samfunnsutviklinga med den, ikkje minst med omsyn til antal bilar per bueining og frå einbustadar til fortetta busetnad ved tomanns, firmannsbustadar og små blokker. Slik vi ser det i dag vil reguleringa av over 150 bustadar i Håmyra og utbygging av Urbakkfoten vil trafikken verte svært stor på denne sambindingsvegen. Vi har tidlegare tatt til orde for at kommunen bør opne opp andre vegar i Volda som i dag er stengde for gjennomkjøring, slik at dei kan vere med å avlaste trafikken gjennom Engesetgeila. Dette er eit innspel vi meiner har aktualisert seg med planane som no ligg føre.

Med svært mykje trafikk svært tett på bustadane, ynskjer vi å få lagt inn fartsdempande tiltak i vegbana og støydempande tiltak mellom veg og bustad.

For vår del ser det ut til å verte svært store inngrep i tomta, og vi ber om at de vurderer nøye korleis desse kan gjerast så små som mogleg. Det er svært trangt mellom eigedomen vår og bebygd del av eigedom på nedsida av vegen. Vi har forståing for at begge oppsittarar ynskjer minst mogleg inngrep i på sin eigedom, og ber om at det vert jobba for at inngrepa vert minst mogleg for begge partar.

Slik teikningane ligg føre utan teiknforklaring, ser vi ikkje korleis skjeringar er tenkt blenda eller om det er tenkt støydemping på vår eigedom. På vår tomt vert det høge kantar som vi meiner det må sikringstiltak på. I tidleg utkast til plan for sambindingsvegen var det beskrive gråsteinsmurar som forstøttningsmur, noko vi meiner er ei god løysing også i denne omgong. Eit sterkt ynskje om støydempande tiltak på vår eigedom, er unekteleg til stades.

Elva som renn i overkant av vegen i dag, og som til tider vert ein bekk som ikkje berre fyl grøfta, forventar vi funne anna løysing for enn opa grøft. Når det er store nedbørsmengder driv bebruarane grøfte- og veitearbeid for å hindre vegen i å verte vaska vekk og få husa fylt med vatn. Det er ikkje vår oppgåve i dag, enno mindre etter at det kjem ny veg.

Vurdering:

Planarbeidet tek utgangspunkt i tidlegare godkjent reguleringsplan, og gjeldande kommunedelplan.

Alternative løysingar for anna vegsystem i sentrum, og spørsmål om opning av andre vegar som eventuelt kan gje anna trafikkfordeling høyrer heime i ein kommuneplandiskusjon og fell utanfor dette planarbeidet.

Vi har søkt å finne ei optimal veglinje både i horisontal og vertikalnivå for minst mogeleg konflikt med eksisterande eigedomar. Av den grunn har ein også gått noko på akkord med tilrådde stigningstilhøve etter vegnormalane.

Bruk av natursteinmur er lagt inn som føresetnad i plan. Sikring vil bli sett føringar om i samsvar med vegnormalane.

Det vert i plan lagt til grunn redusert fartsnivå til 40km/t.(med naudsynte fysiske tiltak).

Avskjerande kanal for overvatn er lagt inn og vil motverke eksisterande problem knytt til overvatn.

Støyberekning er gjennomført. Tilseier ikkje behov for tiltak for denne eigedomen.

Sjå detaljbeskrivelse i planomtale.

8. Ragnhild Roald og Einar Leikanger, 27.08.2014:

"Vi viser til oppstartsdokumentet i høve detaljregulering av Urbakkkfoten på Engeset.

Eigedommen vår, Engesetgeila 10, lyt sjåast i ei særstilling sidan eigedomen var opparbeidd allereie i 1939. Dette var før det som no er Engesetgeila noko seinare vart gjort breidare og endra frå ku-rås/setresti til å fungere som veg til eigedomen vår. No skal den smale grusvegen endrast til oppsamlingsanlegg for trafikken i halve Volda.

Vi har den eigedomen som i særstilling ser ut til bli ramma av planane, då vegen elles held meir avstand frå hus, og dei fleste andre bebuarar i området har kjent til vegplanane frå dei etablerte seg her og kan/ har bygd /planlagt deretter.

Kommentarane våre er knytt til forventna endring i levevilkår på vår eigedom som følgje av vegutbygginga, fortettinga av området samt gjennomgangstrafikk (enorm auke i biltrafikk, jfr. planar for tettbebyggelse i Håmyra + gjennomgangstrafikk frå/til austlege deler av bygda). Våre viktigste kommentarar kan oppsummerast i 5 punkt;

1. Vi meiner at den tette utbygginga av Håmyra og den store *auken i trafikk* vil ha store negative konsekvensar for heile øvre Engeset, og at ein bør redusere antal bueiningar

Teikningane viser ein snorrett veg frå krysset mot Kleppebakkane og om lag 150 meter opp forbi vår eigedom, resten av oppsamlingsvegen er også svært bein. Det vil auke risikoen for at uansvarlige bilførarar får alt for høg fart og vil gjere området trafikkfarlig.

3. Dei foreløpige teikningane vi har mottatt for vår eigedom kan tolkast som at vegen/fortauet skal gå heilt inn i husveggen og at uthuset vårt er planlagt fjerna. Viss dette blir konsekvensane av utbygginga vil levevilkåra våre endrast i ein slik grad at vi neppe lenger vil kunne bu her, fordi:

a. Vi bur i eit *tun*, der huset vårt er lite (50 m2) i grunnflate, og uthuset nyttast som ein viktig del av leveområdet, med verkstad (som er i dagleg bruk), lager for ting og tang, vedahus, matrom/-frysarar og til tider hønsehus.

b. Rom i kjellar som til dømes vaskerom, matrom og gjesterom er berre tilgjengelige ved å gå ut og ned på utsida av huset, vi har ikkje (det er ikkje plass til) innvendig trapp.

Uteområdet på nord, vest og austsida av huset vert såleis aktivt nytta som «gangareal». Dette vil ikkje fungere med folk og bilar innpå veggane.

4. Teikningane viser ikkje løysing for innkøyring og parkeringsplassar for vår eigedom. Vi har ei garasje i Øvregata, og ein sti opp til huset derifrå. Denne garasja nyttast sumarstid og elles når det er mogleg vinterstid, og stien er *ikkje* den vanlige tilkomstvegen til huset. Å basere seg på ei tilkomst frå sør er ikkje mogleg, sidan vi vert eldre og neppe kan nytte/rydde denne bratte stien på heilårsbasis. Vi har no tun/ bilplass framfor hovudinngangen på huset mot nord, samt to parkeringsplasser/ lunneplass for ved aust for uthuset. Alle disse ser ut til å verte radert vekk i planane. Dette er ikkje akseptabelt og må løysast på ein eller annan måte.

5. Støyproblema, støvplage og innsyn vert store. Biltrafikk og også fortau med hundrevis av

passeringar dagleg vil medføre stor reduksjon av livskvalitet for oss som bur her. Kommunen har hatt ein ingeniør her for å vurdere moglege framtidig støyproblem. Han målte ingenting, men refererte til ein datamodell for lydspreiing som neppe vil være riktig i dette trange og skjeive terrenget. Huset er berre delvis isolert, vindauga må ofte stå opne om sumaren på grunn av varmen/ lufting. Ein lyt eventuelt leige lyd-ingeniør som måler reelle lydnivå inne og ute når vegen er bygd for å få riktige verdier.

Viktige element vi meiner må inkluderast i detaljplanen.

Eit prinsipp når nokon skal «utvikle» eit område for å tene pengar på det, sjølv om dette kan være tiltak som nokre vil vurdere som bra for fellesskapet, er at dei som påførast tap fullt ut skal kompensast for tapet. Ein veg og fortau som kjem tett på veggane vil, kombinert med den store auken i trafikk, i *vesentlig og uholdbar* grad redusere livskvaliteten her på eigedomen. Ein vil også redusere den økonomiske verdien av eigedomen.

Det er vanskelig å konkludere med kva tiltak som kan redusere skadeomfanget for oss, men nokre element står fram og kan kanskje gjere det levelig her også i framtida:

1. *Vegen bør trekkast så langt mot nord som mogleg* bak vår eigedom, ein minimal bøy mot nord vil gi stor uttelling. Ei radikal løysing som bør utgreiast, vil være å legge han i rør! Ein må også planlegge fartsregulerande fysiske tiltak, fartsdumpar.

2. *Uthuset vårt må stå.* Eventuelt flyttast/ byggast nytt ein meter sørover. Det må ikkje fjernast, både grunna bruksverdien, men også fordi det vil ha funksjon som ein effektiv skjerm mot støy og innsikt.

3. *Ein må sette opp ein høg mur* (betong, ikkje fjøler) mot nord og eit stykke sørover vest på eigedomen, denne må være så høg at den effektivt hindrar støy, støv og innsyn. Etter vår meining lyt huset i tillegg etterisolast for at vi skal tole den ekstra støyen.

4. Ein må finne ein funksjonell og alderstilpassa løysing *for innkøyring av bil, varer etc.* Ein må også finne rom for nytt tunområde, lunneplass, parkeringsplassar etc. (Viss det er umogeleg å få det til på nordsida kan ein kanskje kjøpe ut areal på den tome tomte mot vest?).

Det er elles uklart for oss kven som eig Engesetgeila bak huset vårt. Bestefar tok av tomte for å lage/ utvide vegen. Dette har ikkje så stor betydning, men må også avklarast.

Vegen og den svære auken i trafikk over tunet/ husa våre vil gjere det utrivelig og kanskje ulevelig her på eigedomen. Vi meiner vår eigedom lyt ha ei særstilling i planen, sidan vegen kjem mest inn i stova vår pluss at husa og infrastrukturen for leveviset her er spesielt vanskelig å kombinere med invaderande vegløyser.

Vi reknar med å verte innkalla til viktige møter og befaringar, i tillegg voner vi å verte innkalla til eit møte der de og vi kan legge fram og diskutere eventuelle løysingar for vår eigedom spesielt og dykkar forslag på korleis dei skal følgjast opp".

Det er seinare gjennomført ulike drøftingar med huseigar, og lagt fram skisser og illustrasjonar for korleis vegutbygginga etter plan vil kunne påverke eigedomen, og kva huseigar ynskjer skal gjerast ved eventuell gjennomføring av plan.

Vurdering:

Linjeføringa forbi eigedomen er søkt optimalisert med tanke på minst mogeleg inngrep i og ulemper for eigedomen. Det er små handlingsrom i høve til låst stigning for vegen og linjeføring med tilpassing til tilgrensande eigedomar på begge sider.

Uthuset vil måtte rivast ev/flyttast ved utbygging.

Det er i plan lagt til rette for ny/endra tilkomst og mogeleg alternativ plass for uthus/verkstad.

Det vert i plan lagt til grunn redusert fartsnivå til 40km/t.(med naudsynte fysiske tiltak).

Støyberekning er gjennomført.

Det vert lagt opp til støyskjerming for uteareal. Gjennomførte støyberekningar og synfaring av bygg tilseier ikkje behov for tiltak på bustadhuset på denne eigedomen

Sjå detaljbeskrivelse i planomtale.

Planframlegget kan gjennomførast utan vesentlege tiltak på bustadhuset, men med behov for riving/flytting av uthus/verkstad.

Planløyisinga er ikkje til hinder for dei alternative løysingar som huseigar har skissert i innspel til saka.

Eventuell gjennomføring av dette og erstatning for inngrep og ulemper vil ein kome attende til når godkjent reguleringsplan ligg føre.

Kommunen vil då gjennomføre avtale-forhandlingar med alle røynde partar med grunnlag i godkjent plan og føresetnader nedfelt i denne.

Som utgangspunkt ynskjer kommunen at ein gjennom avtale (takst e.l) eller ved friviljug skjøn fastset pris for all erstatning. Det vil då vere opp til den einskilde part å gjennomføre eventuelle bygningsmessige endringar.

Dette med unntak av naudsynte ombygging av avkøyrslar, støttemurar mot veg og støyskjermingstiltak som er vist i reguleringsplan, og som vert bygd av kommunen som del av veganlegget

9. Therese og Asbjørn Moltudal, 28.08.2014:

”Syner til varsel om planoppstart på ovanemnde detaljreguleringsplan.

Vi har tidlegare uttrykt skepsis til at det vert sett så stor trafikk på Engesetgeila som det kan tyde på gjennom det som er kome fram frå kommunen tidlegare. Vi reknar med at det gjennom det første reguleringsframlegget tydeleg kjem fram korleis denne samanbindingsvegen er tenkt og kva konsekvensar dette vil ha å seie for den daglege trafikken evt. offentlege trafikken.

I tillegg har vi førebels tre innspel og kome med i samband med oppstarten av planarbeidet.

1. Innkøyrslar frå kommunal veg, parkering ut-/innkøyrslar garasje.

Vi syner til at dette er tenkt vere ein samanbindingsveg mellom Raudemyra og Kleppevegen.

Ein går då ut frå at der vil vere krav til ein viss standard på vegen. Ein veit samstundes at der trangt mellom vår eigedom og eigedomane på nedsida av Engesetgeila og i mellom skal denne vegen gå. Det vil såleis vere ei utfordring å få til teneleg løysing for innkøyrslar til vår eigendom frå kommunal veg, parkering og ut-/innkøyrslar til garasja vår.

Vi føreset at ein i reguleringsprosessen og opparbeiding av innkøyrslar kjem fram til ei løysing der ut-/innkøyrslar til garasje samt biloppstilling framfor garasje ikkje vert forringa i høve til i dag då vi i garasja har plass til to privatbilar og at ein utan vanskar kan køyre ut frå den eine garasjeplassen samstundes som der står parkert bil framfor den andre garasjeinngangen.

Vi føreset også at vi vert tekne med på råd for å kome fram til ei best tenleg ordning også med tanke på arrondering og evt. forstøtningsmurar mm.

Vi viser i denne samanheng også til at då vi skulle sette opp garasja i byrjinga av 90-talet ynskte vi ei anna plassering enn der ho vart plassert nettopp fordi vi såg at ved ei framtidig utviding av Engesetgeila ville ein kunne få ei utfordring. Dette ville ikkje Volda kommune ta innover seg på det tidspunktet.

2. Støy

Ein reknar med at i samband med detaljplanlegginga vil kome framlegg om avbøtande tiltak i høve til den støyauken som vil skje som følgje av auka trafikk i Engesetgeila.

3. Tilknytting vatn og avløp.

Vi har sidan vi bygde hatt tilknytting til vatn og avløp frå Øvrevegen. Leidninga går såleis djupt under Engesetgeila ned til Øvrevegen og det har medført at vasstrykket til tider har vore dårleg. Reknar med at ein ved opprustning av Engesetgeila tek omsyn til dette.

Vurdering:

Linjeføringa forbi eigedomen er søkt optimalisert med tanke på minst mogeleg inngrep i og ulemper for eigedomen. Det er små handlingsrom i høve til låst stigning for vegen og linjeføring med tilpassing til tilgrensande eigedomar på begge sider.

Det vert lagt opp til å nytte natursteinmurar for minst mogeleg terrenginngrep. Utforming vil så langt mogeleg verte drøfta med aktuelle tomteeigarar undervegs.

Støyberekningar er gjennomført. Tiltak vil bli gjennomført så langt dette er kravd ut frå støyberekningane og, jf rundskriv T-1442 - Miljøverndepartementets Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging

Dette tilseier ikkje behov for tiltak for denne eigedomen.

Omsynet til vatn og avlaupsleidningar vil bli gjort i samband med opparbeiding av teknisk anlegg for området.

Sjå detaljbeskrivelse i planomtale.

10. Eldrid og Odd Foldal, 31.08.2014:

Vi ser at Volda kommune brukar nemninga «Urbakkkfoten», men i følge utskiftningkartet frå utskiftninga på Engeset i 1948, heiter området (ovanfor) Urabakken. Namnet Urbakkkfoten må ha oppstått som ei feilskriving i arbeidet med den opprinnelege reguleringsplanen frå 2001.

Alternativt har også Urebakken (og Urebakkkfoten) vorte nytta frå gamalt av.

Vi ser med undring at Urebakkelva som går over tomta vår, ikkje er påteikna på utsendt kart.

Vassføringa i elva kan til tider vere stor, og har ved fleire høver ført til betydelege skadar på både veg og kjellerar nedover Fjellvegen mot Lærarhøgskulen. Vi meiner difor at det må lagast ei avskjeringsgrøft i øvre del av planområdet som fører vatnet over til Gylelva/Håmyrelva. Til Urebakkelva må det berre sleppast kontrollerte vassmengder. Ei utbygging i området vil føre til raskare og større flaumtoppar, noko denne elva, og røra den til dels går i ikkje vil tåle. Gylelva må då oppgraderast/forbyggast, slik at den tåler større vassføring. I Ørsta har ei liknande løysing vore ein stor suksess i åra etter storflaumen i 2004.

Vegkrysset mellom den nye sambindingsvegen og Engesetgeila, ovanfor Oddvin Ryste, må gjerast breidt og oversiktleg, då det skal nyttast av fem husstandar i Engesetgeila til både inn-og utkøyring på samlevegen. Øvste del av Fjellvegen, «Brauta», er ikkje brukande store delar av vinterhalvåret.

Vurdering:

Ein registrerer innspelet om namn på plan. Eg finn likevel ikkje at det no er grunn til endring her då ein allereie har ein godkjent plan for område, utarbeidd som privat plan av grunneigarane i området, der namnet er innarbeidd.

Vassføringa i Urebakkelva er kjend og vert teke omsyn til med overføring via avskjeringskanal til Gjølrelva som er planlagt førebygd/sikra.

Vegkrysset mellom samleveg og resten av Engesetgeila vil bli søkt utforma så opent som mogeleg, men her er noko avgrensa handlingsrom ut frå avstand til bygningar og stigningstilhøve.

11. Adv. Bj. Kr. Hove, for (Berit Engeset)/Sverre engeset Foldal , 1.09.2014:

"Eg ser at Volda kommune brukar nemninga «Urbakkkfotem» men i følge utskiftningkartet fi:å utskiftninga på Engeset i 1948, skal det rette namnet vere Urabakkkfoten (Urabakken). Namnet Urbakkkfoten må ha oppstått som ei feilskriving i arbeidet med den opprinnelege reguleringsplanen frå 2001. Alternativt har også Urebakken (Urebakkkfoten) vorte nytta av gamlekarane på Engeset. Før utbygginga byrjar, må det lagast ei avskjæringsgrøft ovanfor planområdet som fører overflatevatnet over til Gylelva/Håmyrelva. Dette fordi blant anna Urebakkelva, som til dels går

over min eigedom ikkje har kapasitet til å handtere den auka vassmengda ei utbygging vil føre til. Til Urebakkelva, og del andre småbekkane/veitene i området kan det berre sleppast kontrollerte mengder vatn, medan Gylelva må oppgraderast/forbyggast, slik at den kan tåle større vassføring. I Ørsta har ei liknande løysing vore ein stor suksess i åra etter storflaumen i 2004. Det vil ikkje vere eit alternativ å legge desse småveitene i den kommunale drengen, då drengsnett nedover Engeset allereie er sprengt ved store vassfløder. Eg er ikkje interessert i eit nytt «Klepp» ved utbygginga i Urebakkefoten, og problema dette, og den gamle drengsledninga, har påført eigedomen min i Vikane. Etter utbygging må gnr/bnr 8/12 framleis få nytte tilkomsten over Fe3 til skogsteigen i friområdet nedanfor. Eventuelt må alternativ tilkomst opprettast frå Fjellvegen.

Vurdering:

Sjå kommentar til merknad ovanfor. Tilkomsttilhøva vert ivaretekne.

12 Haldis og Helge Hamsås, 1.09.2014:

Underskrivne forventar at arbeidet med sjølve detaljreguleringsplanen for området vil omfatte tiltak for støyskjerming av utsette eigedomar. Til utbygginga av Kleppevegen, oreigna kommunen i 1992 395 m² areal frå vår eigedom. Erstatning etter verdidifferanseprinsippet var i skjønsslutninga sett til kr. 45.000.- , kjøpesummen vart kr. 25.000.- , oppgjort på omforeinte vilkår, d.v.s ein støypt murkant. Dette medførte at Kleppevegen kom svært nær huset, med auka støy- og støvplager. Vi fekk seinare løyve til å setje opp og sjølve koste ca 15m støyskjerm, men fekk i 1999 avslag på søknad å få forlengje denne. Sidan utbygginga av øvre Engeset/Klepp tok til, har vi levd i ein sterkt aukande anleggstrafikk med medhøyrande ulemper. Når vi no ser vidare, framtidig og omfattande utbygging av planområdet og ny sambindingsveg til Håmyra kome, fryktar vi enno større negative verknader på bukvaliteten. På bakgrunn av dette ventar vi at planarbeidet tar omsyn til utsette eigedomar som vår, og syter for tiltak som reduserer ulempene. Lenging av eksisterande støyskjerm inntil austre tomtengrense, minimum på lengde med huset austover, kan vere eit slikt tiltak.”

Vurdering:

Linjeføringa forbi eigedomen vert ikkje endra gjennom planen og det vil såleis heller ikkje vere behov for inngrep i eigedomen.

Det er gjennomført støyberekningar for eigedomen og deler av denne ligg innanfor gul sone. Støytiltak vil bli gjennomført så langt dette er kravd ut frå gjennomførte støyberekningar, jf rundskriv T-1442 - Miljøverndepartementets Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging

13. Wenche og Kjetil Helset, 29.08.2014:

”Etter å ha motteke varsel om planoppstart er vi litt usikre på korleis det konkret blir på vår eigedom Engesetgeila 12. 18/37. Det er vanskeleg å tyde høgder, murar og gangveg. Slik vi har innkjørselen på Engesetgeila i dag, er den ikkje optimal. Dette med tanke på bakke opp innkjøringa og bilar som, spesielt på vinteren, har "ekstra" fart fordi dei skal vere sikre på å komme seg opp Engesetgeila. Vi forstår det slik at Engesetgeila ved innkjørsla vår skal senkast litt og vil gjere oppkjøringa litt flatare. For oss hadde det då vert fornuftig å hatt gangveg på nedsida av nyevegen, slik vil vi få litt meir sikt nedover og sleppe å stikke bilen inn på vegen

for å sjå om det kjem bil på veg opp.

Vi reknar med at det vil bli utført trafikksikring/støyskjerming ned mot tunet vårt.

Med tanke på høgda opp frå tunet til vegen og krysset ovanfor ser vi for oss ein betongføringskant for å vere sikre på å ikkje få bilar utfor kanten og ned på tunet der ungar leikar.

Ein betongføringskant vil også virke støyreducerande i motsetning til autovern, som slepp støyen under.

I tillegg ser det ut som dokke ikkje har tegna inn avkjøring til parkeringsplassen ved garasjen!! ?

Vi har tenkt tankar om ny garasje og mulig innkjøring ved innkjøringa til 18/148. Ser ikkje heilt for oss høgda på veg der i forhold til eksisterande veg.

Vi vil gjerne ha tilbakemelding på om dette må med i planen no, eller om det kan ordnast når planer og ting "nærmare" seg.

Ellers reknar vi med at det vil bli gjort fartshindrande tiltak på vegen, då ny og fin veg tilbyr seg til høgare fart for gjennomgangstrafikken som ikkje er klar over dei mange og tildels uoversiktlege innkjøringane vi har i området.

Vi veit heller ikkje om nyevegen er tenkt som ein tilkomstveg for dei som bur på Solhøgda/Røyslida, eller om den berre skal samankoblast og evt bom for buss slik som i Uravegen.

Med den storstilte utbygginga som har vore på Klepp og som skal komme i Håmyra blir det mykje trafikk som skal forbi fleire kritiske punkt lenger ned i Kleppevegen.

Det ligg på grensa til kaos ved snøfall slik trafikkbildet har vore siste åra... Vi håper dette blir ein veg for dei nye felta som skal byggast ut og ikkje ein tilkomst for

Solhøgda/ Røyslida. Vi meiner då at trafikken blir for stor i forhold til dimensjonane og forholde på eksisterande vegar og kryss lenger ned i Bakkane.

Vurdering:

Linjeføringa forbi eigedomen er søkt optimalisert med tanke på minst mogeleg inngrep i og ulemper for eigedomen. Det er små handlingsrom i høve til låst stigning for vegen og linjeføring med tilpassing til tilgrensande eigedomar på begge sider.

Her vert innkøyringa noko flatare enn i dag.

Det vert lagt opp til å nytte natursteinmurar for minst mogelege terrenginngrep. Utforming vil så langt mogeleg verte drøfta med aktuelle tomteeigarar undervegs.

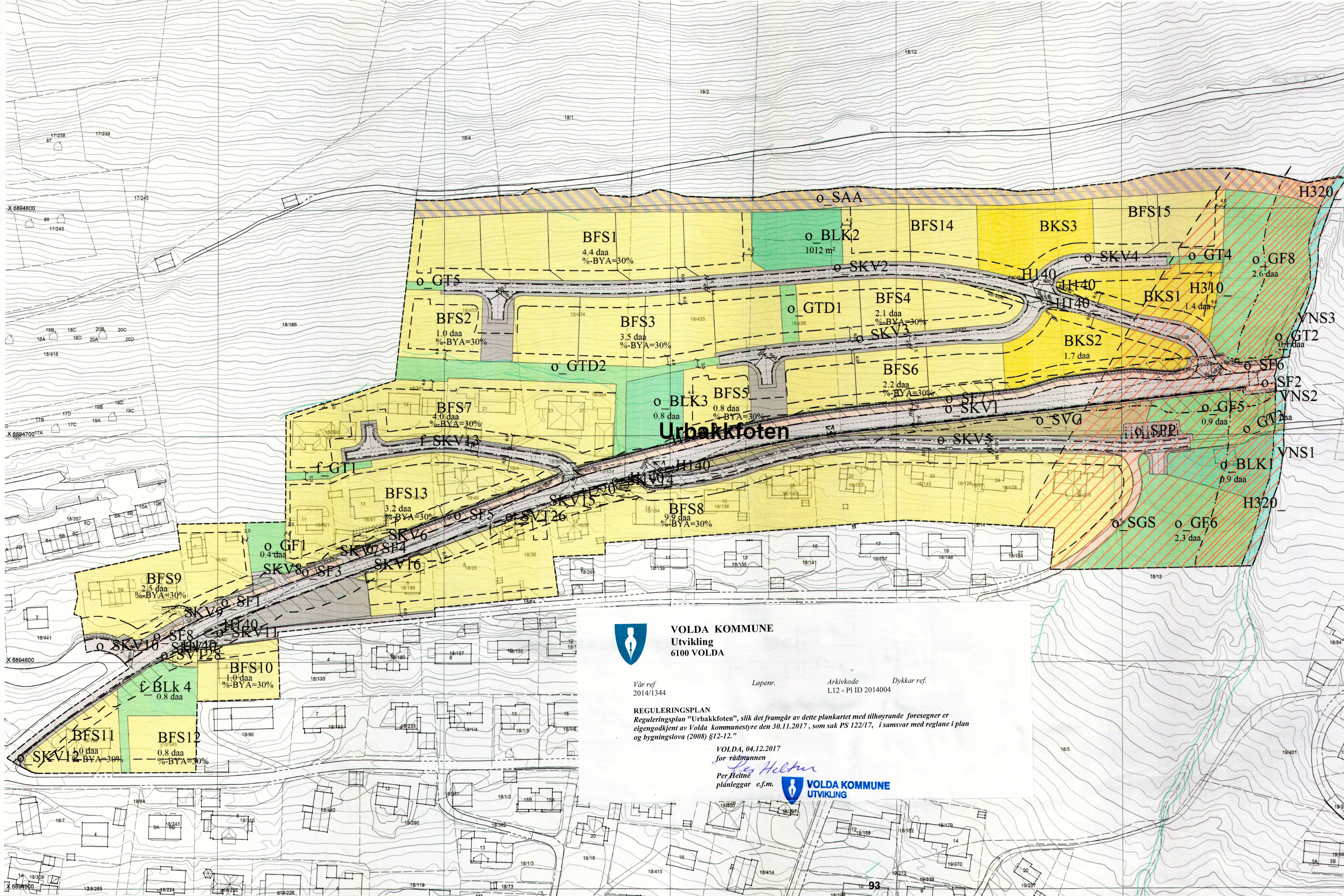
Støytiltak vil bli gjennomført så langt dette er kravd ut frå gjennomførde støyberekningar, jf rundskriv T-1442 - Miljøverndepartementets Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging

Uthuset vil måtte rivast ev/flytast ved utbygging.

Sjå detaljbeskrivelse i planomtale.

9 Innspel ved offentlig ettersyn

Er gjennomgått som del av sakshandsaminga til Formannskap/Kommunestyre og ligg som eige vedlegg.

Teiknforklaring

Reguleringsplan PBL 2008

§12-5. Nr. 1 - Bygninger og anlegg

BFS

Bustader-frittliggjende-småhus

BKS

Bustader-konsentrert-småhus

BLK

Leikeplass

§12-5. Nr. 2 – Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

SKV

Køyreveg

SF

Fortau

SGS

Gang-/sykkelveg

SVT

Annan veggrunn – teknisk anlegg

SVG

Annan veggrunn - grøntareal

SPP

Parkeringsplassar

SAA

Angitte samferdselsanlegg og/eller tekniske infrastrukturtrasear kombinert med andre angitte hovudformål

§12-5. Nr. 3 – Grøntstruktur

GTD

Turdrag

GT

Turveg

GF

Friluftområde

§12-5. Nr. 5 – Landbruks-, natur- og friluftsmål og reindrift

LF

Friluftsmål

§12-5. Nr. 6 – Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhøyrande strandsone

§12-6 - Omsynssoner

Friskt

Gul sone etter rundskriv T-1442

Ras- og skredfare

Flomfare

Linjesymbol

RpGrense

RpFormålGrense

Regulert tomtlegrense

RpSikringGrense

RpStøyGrense

RpFareGrense

Byggegrense

Bebyggelse som forutsettes fjernet

Regulert senterlinje

Friskiklinje

Regulert kant kjørebane

Regulert kjørefelt

Regulert parkeringsfelt

Regulert fotgjengerfelt

Regulert støyskjerm

Regulert støttemur

Sikringsgjerde

Kartopplysningar

Kjelde for basiskart: Volda kommune

Dato for basiskart: 27.08.2015

Koordinatsystem: UTM sone 32 basert på EUREF89/WGS84

Høgdegrunnlag: NN1954

Ekvidistanse 1 m

Kartmålestokk: 1:1000

0

12.5

25

37.5

50 m

N

Volda kommune

Detaljregulering for Urbakkfoten

Med tilhøyrande føresegner

Arealplan-ID: 1519_Forslag

Forslagstillar: Volda kommune

SAKSHANDSAMING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVA

SAKS-NR.

DATO

SIGN.

Dato

1.06.2017

Revisjon

Dato

1.09.2017

Revisjon

Dato

Revisjon

Kommunestyret sitt vedtak

sak PS 122/17

30.11.2017

PH

Ny 2. gongs handsaming

1. avgrensa høyring (Fylkesmannen/M.R. Fylkeskommune)

8.06.17 - 5.09.2017

2. gongs handsaming

Formannskapet

sak PS175/17

30.10.2017

PH

Offentleg ettersyn frå....

11.05.16

til 25.06.2016

1. gangs behandling

Formannskapet

sak PS 87/16

10.05.2016

PH

Kunngjering av oppstart av planarbeid

17.07.2014

PH

Oppstartsmøte.....

3.07.2014

PH

PLANEN ER UTARBEIDT AV:

TEGNNR.

DATO

SIGN.

B-101

20.04.2016

JMO

Stadfesting av at planen er i samsvar med kommunestyret sitt vedtak

Dato

Plansjef

VOLDA KOMMUNE

Utvikling

6100 VOLDA

Vår ref

2014/1344

Løpenr.

Arkivkode

L12 - PI ID 2014004

Dykkar ref.

REGULERINGSPLAN

Reguleringsplan "Urbakkfoten", slik det framgår av dette plankartet med tilhøyrande føresegner er eigegodkjent av Volda kommunestyre den 30.11.2017, som sak PS 122/17, i samsvar med reglane i plan og bygningslova (2008) §12-12."

VOLDA, 04.12.2017

for rådmannen

Per Heltn

planleggar e.f.m.

VOLDA KOMMUNE

UTVIKLING

Områderegulering for URBAKKFOTEN

PlanID:	Godkjenningsdato:	Godkjent av:
1519 -2014004	30.11.2017	Volda kommunestyre
Arkivsaknr. 2014/1344	sak PS 122/2017	

Utarbeidd av : Volda kommune
Dato: 20.04.2016
Revidert: 1.06.2017
Revidert 1.09.2017

For rådmannen

e.f.m.

REGULERINGSFØRESEGNER

tilknytt reguleringsplan for Urbakkfoten

§1. GENERELT

§1.1. Gyldighetsområde

Desse reguleringsføresegnene gjeld innanfor det området som på plankartet er vist med reguleringsgrense. Føresegnene og plankart gjeld i tillegg til generelle krav i plan- og bygningslova.

§1.2. Privatrettslege avtalar

Etter at denne reguleringsplanen med tilhøyrande føresegner er gjort gjeldande, kan det ikkje gjerast privatrettslege avtalar som er i strid med planen.

§1.3. Andre bestemmelsar

Desse føresegnene kjem i tillegg til dei til kvar tid gjeldande sentrale og kommunale lover og føresegner.

§1.4. Arealbruksføre mål

Arealet innanfor reguleringsgrensene skal nyttast i samsvar med Pbl. §§ 12-5 og 12-6 til følgjande føremål:

Bebyggelse og anlegg (Pbl. § 12-5 nr. 1)

- 1111 Bustader – frittliggande småhus; BFS
- 1112 Bustader – konsentrert småhus: BKS
- 1610 Leikeplass – BLK

Samferdsleanlegg og teknisk infrastruktur (Pbl. § 12-5 nr. 2)

- 2011 Køyreveg, offentleg; o_SKV1, o_SKV2, o_SKV3, o_SKV3, o_SKV4 og o_SKV5
- 2011 Køyreveg, felles; f_skv13
- 2012 Fortau, offentleg; o_SF
- 2015 Gang- og sykkelveg, offentleg o_SGS
- 2018 Anna veggrunn, tekniske anlegg
- 2019 Anna veggrunn, grøntareal
- 2082 Parkeringsplassar SPP
- angitt samferdsleanlegg og/eller teknisk infrastrukturtrasear kombinert med natur og friluftsføremål

Grøn struktur (Pbl §12-5 nr. 3)

- 3031 Turdrag
- Turveg
- 3040 Friområde

Omsynssoner (Pbl §12-6)

- Sikringssone for friskt H_140
- Gul støysone H_220 - jf T-1442
- Flaumfaresone H_320
- Ras- og skredfare

§2. AREALBRUK**§2.1. Fellesføresegner**

- a) Bygningar skal plasserast innanfor dei byggegrensene som er vist i plankartet. Plankart og føresegner er bindande for plassering og utforming av bygningar, vegsystem samt plassering/utforming av leikeplassar og friområde. Ved handsaming av søknad om byggjeløyve skal kommunen sjå til at bygningane får god form og materialbruk og at bygningar i same området får ei harmonisk utforming i høve terrenget og i høve eksisterande bebyggelse. Det skal ikkje nyttast reflekterande materialar eller skjemma fargar på bygg/anlegg. Det skal leggjast vekt på å nytte/tavare på eksisterande vegetasjon samt opparbeide gode uteareal. Ved søknad om byggjeløyve skal det ligge føre teikningar eller anna visualisering som viser bustadbygg og garasje si plassering i terrenget og i høve til kringliggande bygningar.
- b) Nødvendige terrenginngrep skal utførast mest mulig skånsamt og opne sår i terreng skal i nødvendig grad tilsåast/tilplantast. I tilfelle der det førekjem utgravne massar skal desse leggjast på stader der dei ikkje verkar skjemma. Ved varige opne utgravningar, som vegskjeringsar, der høgdeforskjell mellom topp skjering og botn utgraving er større enn 2,5 m, bør det etablerast støttemur.
- c) Der tomt eller leikeareal grensar til fjellskjering med fallhøgde over 1 m skal topp fjellskjering sikrast med gjerde i høgde 1,2m. Gjerde skal vere slik forma at det hindrar kltring, jf. elles krav i TEK10.
- d) Der terrenget etter opparbeiding gjer det naudsynt med støttemur mot grannetomt eller veg, kan kommunen gje påbod om at planeringshøgder skal løftast eller gjerast lågare, eller at det vert nytta skråningar som gjer høgda på støttemurane lågare. Det tillatast oppført støttemur i eigedomsgrensa.
- e) Høgde og utforming av gjerde og støyskjerm mot veg skal godkjennast av kommunen. Det skal som hovudregel nyttast natursteinsmurar mot offentleg veg/fortau. Murar må avbøyast frå veg i samsvar med fastsette siktgrenser og i høgde tilpassast vilkår om fri sikt.
- f) Vegskråningar skal setjast i stand med tilplanting/tilsåing samstundes med ferdigstilling av bustadfeltet. Terreng, gjerde og hekkar langs gater skal ha lik utforming og materialbruk i same gatelinje.
- g) Prinsippa bak universell utforming skal leggjast til grunn i størst mogleg grad, jf. plan- og bygningslova med tekniske forskrifter.

- h) Ved trinnvis utbygging skal utbyggingsareal som ikkje vert teke i bruk med ein gong opparbeidast førebels med vegetasjon. Uteareal skal opparbeidast og ferdigstillast samstundes med bygningane/anlegget elles.
- i) Innafor kvar tomt må utbyggjar syte for naudsynt drenering for overvatn og grunnvatn, og føre dette til avløp til bekk/vassdrag eller kommunalt leidningsnett etter godkjenning frå kommunen.
- j) Kommunen skal ha rett til å nytte uteareal i samband med naudsynt vedlikehald av kommunaltekniske anlegg som kryssar eller ligg inntil byggeområda.

§2.2. Bebyggelse og anlegg, PBL. §§12-5 NR.1 OG 12-7

2.2.1 Frittliggende småhus

- a) Innan områda BFS1 – BFS13 skal det kunne førast opp frittliggende småhus med utleigedel/sekundærhusvære med tilhørande anlegg som garasje, bud og liknande.
- b) Bebyggelsen skal plasserast innanfor dei byggjegrensene som er vist på plankartet. Bygningar vert tillate oppført med mønehøgde inntil 9 m og gesimshøgde inntil 6 m.
- c) Grad av utnytting av tomtene er bestemt av "prosent bebygd areal" (%BYA) slik:
Område BFS1- BFS13: max BYA = 30%
- d) Innafor BFS1 –BFS13 skal det opparbeidast 2 parkeringsplassar pr. bueining - minst ein av desse skal vere i garasje, carport eller parkeringskjellar
- e) I område merka BFS skal garasjar ikkje byggjast større enn 50 m² BYA og då berre i ei høgde. Garasjar skal ikkje ha større gesimshøgde enn 2,5 m og mønehøgde ikkje over 4,0 m. Det er ikkje tillete med ark på garasje. Garasje oppført vinkelrett på veg skal plasserast min. 5 m frå regulert vegkant. Garasje med innkøyring parallelt med veg skal ha avstand 1.0 m frå regulert trafikkareal.
- f) Ved handsaming av søknad om byggjeløyve skal kommunen sjå til at bygningane får god form og materialbruk og at bygningar i same området får ei harmonisk utforming i høve til terrenget og i høve eksisterande bebyggelse. Det skal ikkje nyttast reflekterande materialar eller skjemma fargar på bygningar/anlegg.
- g) Det skal leggjast vekt på å opparbeide gode uteareal. Ved søknad om byggjeløyve skal det ligge føre situasjonsplan, teikningar og eventuell anna visualisering som viser bustadbygg og garasje si plassering i terrenget og i høve til kringliggande bygningar, avkøyrslørdning og internt vegsystem.

2.2.2 Konsentrerte småhus

- a. Innan BKS1 – BKS3 skal det kunne førast opp konsentrerte fleirmannsbustader med tilhørande anlegg som garasje, bod og liknande.
- b. Areal er flateregulert, jf plan og bygningslova §12-2. med krav om detaljreguleringsplan etter reglane i PBL § 12-3 før utbygging.
- c. Grad av utnytting for areala er fastlagt ved "bebygd areal" (BYA) slik:
Område BKS1 – BKS3 : Max % BYA = 40%
Bygningar tillatast oppført med maksimal mønehøgde på 9 meter og maksimal gesimshøgde på 6,5 meter.

- d. I områda skal det settast av 2 parkeringsplassar pr. bueining. Ein av desse skal vere i garasje eller carport. Garasjar skal som hovudregel organiserast som felles garasjeanlegg. Unntaksvis kan frittståande garasje (til ei bueining) byggast med grunnflate inntil 36 m². Parkering kan også dekkjast ved felles parkeringsplass/-kjellar. Garasjar skal ikkje ha større gesimshøgde enn 2,5 m og mønehøgde ikkje over 4.5 m. Det er ikkje tillate med ark eller takglas på garasje. Garasje oppført vinkelrett på veg skal plasserast min. 5 m frå regulert vegkant. Garasje med innkøyring parallelt med veg skal ha avstand 1.0m frå regulert trafikkareal.
- e. Før utbygging av områda BKS1 –BKS3 skal det utarbeidast detaljreguleringsplan for områda i samsvar med PBL § 12-3. Ved utarbeiding av plan skal det avsettast areal for småbarnslekeplassar innan for områda. Leikeplassane skal plasserast, utformast og utstyrast i samsvar med kommunen sine retningslinjer for leikeplassar med minimum:
- reiestativ, sandkasse, bord og benk og noko fast dekke.
 - plassane skal vere ferdige med føresette utforming og utstyr før bustadane på området vert tekne i bruk.

2.2.3 Leikeplass

- a. Leikeplassane f_BLK1, f_BLK2, f_BLK3, f_BLK4 og f_BLK5 skal opparbeidast slik at dei er eigna for lek og opphald, minimum med reiestativ, sandkasse, benk og noko fast dekke. Prinsippa om universell utforming bør, så langt råd, leggjast til grunn slik at leikeplassane heilt eller delvis kan nyttast av alle. Utafor den opparbeidde delen av leikeplassane skal eksisterande vegetasjon så langt som muleg bevarast. Leikeplassane kan gjerdast inne.
- b. Det skal utarbeidast situasjonsplan for opparbeiding av leikeplassane.
- c. Nødvendig opparbeiding/arrondering og tilkomst til areala skal gjennomførast samtidig med utbygging av feltet. Ved opparbeidinga skal det leggjast særleg vekt på god tilkomst frå offentleg veg.
- d. Leikeplassane skal opparbeidast i samsvar med forskrift om sikkerheit ved leikeplassutstyr frå Barne- og Familiedepartementet. Leik for born i alderen 1-7 år skal prioriterast.

§2.3. Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, pbl. §§12-5 NR.2 OG 12-7

2.3.1 Trafikkområde

- a) I trafikkområde skal det som vist i situasjonsplanen byggast
- Køyreveg, - Fortau, - Gang-/sykkelveg
- b) I tillegg til vist trafikkareal kjem nødvendig areal til annan veggrunn samt vegskjeringar og fyllingar. Vist skråningsutslag på plankart kan endrast som følge av detaljprosjektering.
- c) O_SKV1-5 er offentlege vegar. Lengde- og tverrprofilar som følgjer som illustrasjon til planen er rettleiande jf. teikningane (2279-c 101 til c-211), (1980 - c102 og U102)
- d) Samleveg o_SKV1 skal ha fartsgrense 40km/t og fotgjengarfelt som skal etablerast ved ca. profil 600, profil 870 og profil 1125, skal vere oppheva.

- e) O_SKV 2- 4 og veg O_SKV5 skal ha fartsgrenseskilting med 30 km/t.
- f) Fortau langs offentlege vegar skal vere oppheva.
- g) F_SKV13 er felles veg for tilgrensande bustadområde.
- h) Ved utbygging av o_SKV1 skal støyskjermingstiltak med oppsett av støyskjerm langs eigedomane gbnr 18/189 og 18/36 gjennomførast slik det går fram av plankart og situasjonsplan i planomtale. Det skal vidare gjennomførast fasadeisolering av 2.etg i vegg mot nord i bustaden på gbnr 18/36 for å sikre støynivå innandørs i 2. etg i samsvar med retningslinene i T-1442.

2.3.2 Gang- og sykkelveg.

- a) O_SGS er offentlig gangveg mellom Engesetgeila og Øvrevegen.

2.3.3 Parkeringsplassar.

- a) O_SPP er planlagt som offentlig parkering og kan nyttast som utvida gjesteparkering og i forbindelse med bruk av friluftsområda i og nord for planområdet

2.3.4 Angitt samferdsleanlegg og /eller teknisk infrastrukturtrasear kombinert med andre angitt hovudformål

Området er avsett areal til avskjeringskanal for bortleiing av overvatn frå ovanforliggende område til utlaup i Gjølvelva. Det skal her opparbeidast avskjerande overvasskanal med vedlikehaldsveg.

Arealet skal også vere del av tilgrensande friluftsområde og gje høve til ferdsel og tilgang til ovanforliggende skog-, natur og friluftsområde og etablert turveg/skogsveg. Skjeringar og fyllingar skal tilsåast og revegetert med stadeigen vegetasjon. Overvasskanalen skal opparbeidast før eller samtidig med utbygging av bustadfeltet.

§2.4. Grønstruktur, pbl. §§12-5 NR.3 OG 12-7

2.4.1 Turveg

- a) Offentleg turveg o_GT1 - 3 er del av eksisterande turstinett i grøntkorridoren langs Gjølvelva. Stiane skal haldast vedlike og utbetrast i utbyggingsperioden for bustadfeltet og ved eventuell forebygging av elva.

2.4.2 Friområde

- a) Friområde o_GF1 - o_GF6 er planlagt som offentlig friområde.
- b) Innanfor o_GF1 - o_GF6 er det ikkje tillate å drive verksemd eller føre opp bygg eller anlegg som etter kommunen sitt skjønn er til hinder for bruken som friluftsområdet. Innanfor områda er det ikkje høve til anna tiltak enn enkelt vedlikehald på eksisterande stinett gjennom området. Nødvendig skjøtsel av skog og ev. forebygging av elva som del av sikringstiltak mot flaum/skred vil vere tillate.
- c) Stiar må leggjast skånsamt i terrenget for i størst muleg grad å unngå uheldige terrenginngrep. Ved opparbeidinga skal ein sjå til at tilknytning mellom tursti og vegar vert tilordna på ein bruksmessig og estetisk god måte. Skjering og fyllingar må tilsåast og beplantast med stadeigen vegetasjon, og naturleg vegetasjon skal i størst muleg grad takast vare på.
- d) Ved tiltak for flaumsikring i og ved Gjølvelva skal det utarbeidast situasjonsplan som viser korleis dette påverkar friområda og korleis desse skal ivaretakast etter utbygginga med gjennomgåande tursti.

§3. Omsynssoner, pbl. §12-6

§3.1. Sikringssoner

3.1.1 Frisikt

Frisiktsonene merka «H140» i vegkryssa må ikkje utnyttast slik at det på noko tidspunkt hindrar fri sikt. Areal innafor frisktsonene skal planerast ned til 0,5 meter over tilgrensande vegars nivå.

§3.2. Støysoner

3.2.1 Gul støysone

Innanfor områda merka H220_1-2 er det ikkje høve til å føre opp bustad eller etablere hovuduteplass utan at det er etablert nødvendig støyskjerming . Jf rundskriv MD 1442.

§3.3. Faresoner

3.3.1 Flaumfare

Innanfor område merka H310 og H320 er det ikkje høve til oppføring av bygg eller å etablere leikeplass i samsvar med plan, før naudsynte tiltak som fylgjer av flaumsikringsrapport for Gjølva er gjennomført.

(Jf. Multiconsult -rapport 130544 -kartlegging av flomfare og flomtilpassingstiltak i Melshornsida (Gjølva, Orgylelva og Helteelva - (forslag til flomtilpassingstiltak basert på 200-års flaum med 40% klimapåslag)).

3.3.2 Skredfare avklaring

Innanfor område H310 og H320 er det ikkje høve til oppføring av bygg eller etablering av leikeplass i samsvar med plan, før det gjennom rettsleg bindande føresegner, er sikra at det i avsett areal - Oppl.restriksjonsomr.1 - i overkant av utbyggings-området Urbakkfoten, ikkje vert sett i verk nedhogst av skog eller graving i terrenget som kan bidra til at løsmassedekket vert svekka.

(Jf. Multiconsult rapport "Håmyra, Volda - dok.kode 418800-RIGberg-NOT-001")

§4. Fellesføresegner

§4.1. Rekkefølge, Pbl. §12-7 nr.10

- a) Ny avskjeringskanal i område o_SAA må vere etablert før bygging av bustader i planområdet vert sett i gang.
- b) Før utbygging i område H10 og H20 kan gjennomførast må det gjennom rettsleg bindande føresegner vere sikra at det i avsett areal - Oppl.restriksjonsomr.1 - i overkant av utbyggings-området (Jf. kommunedelplan for Volda sentrum 2009), ikkje kan settast i gang nedhogst av skog eller graving i terrenget som kan bidra til at løsmassedekket vert svekka.
(Jf. Multiconsult rapport "Håmyra, Volda - dok.kode 418800-RIGberg-NOT-001")
- c) Sikringstiltak langs Gjølva må i nødvendig grad etablerast før bustader og leikeplass i faresonene merka H310 og H320 kan takast i bruk.
- d) Vegar og anna teknisk infrastruktur skal vere ferdig utbygd før bustader i området kan takast i bruk.

- e) Nødvendig støyskjerming må etablerast i samsvar med vedlagte støyrapport og føresetnader i føresegnene pkt 2.3.1 pkt h) som del av utbygginga av o_SKV1, og vere ferdig før denne kan ferdigstillast og opnast for gjennomgangstrafikk.
- f) o_BLK1 -4 skal opparbeidast, utstyrast med leikeplassutstyr og ev. sikringsbehov skal vere etablert og ferdigstilt før bustader innanfor nye bustader i BFS1 - 6, BFS12, BFS14-15, og BKS 1-3 kan takast i bruk.
- g) Tilkomst over gang/turstiane o_GTD1 og o_GTD2 skal vere ferdig før nye bustader i BFS1 - 6, BFS14-15, og BKS 1-3 kan takast i bruk.
- h) For området skal det vere etablert avtale om avfallshandtering i samråd med VØR, jf Renovasjonsforskriftene §2, før utbygging kan setjast i gang. Ordninga skal vere etablert før bygningar i området vert tekne i bruk.
- i) Fartsgrenseskilting og tiltak for redusert fart i samlevegen o_SKV1 til 40 km /t skal vere etablert, før vegen kan opnast for kollektivtilbod og gjennomkøyring.
- j) Før o_SKV1 vert opna for gjennomkøyring og kollektivtilbod skal Kleppevegen vere utbetra til samleveg standard med fortau, og med etablert fartsgrense 40 km/t til kryss med Engesetvegen.

§4.2. Automatisk freda kulturminne

Dersom det viser seg at tiltak innanfor planen kan skade, øydeleggje, grave ut, flytte, forandre, tildekke, skjule eller på annan måte utilbørleg skjemme automatisk freda kulturminne eller framkalle fare for at dette kan skje, må arbeida straks stansast og kulturminneforvaltninga varslast umiddelbart. Ansvar ligg hjå tiltakshavar og/eller ansvarshavande leiar på plassen. Kulturminneforvaltninga avgjer snarast mogleg – og seinast innan 3 veker – om arbeidet kan fortsette og vilkåra for det. Fristen kan under gitte forhold forlengast.

§ 5 Generelt.

Det er ikkje høve til, med private servituttar, å skipe tilhøve som er i strid med desse føresegnene. Ved sida av desse reguleringsføresegnene gjeld vedtekter i Plan- og bygningslova og bygningsvedtektene for Volda kommune. Når særlege grunnar talar for det kan kommunen tillate mindre vesentlege endringar frå reguleringsplanen innanfor ramma av bygningslovgjevinga og dei kommunale vedtektene.

000000000000000000

NOTAT

Til: Utvikling

Frå: Per Heltne

Sak: Planid. 2014004 - Detaljreguleringsplan Urbakkfoten

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd / Sakshandsamar	Dato
2014/1344	13490/2017	2014004	UTV/PERHEL	24.10.2017

PLANID. 2014004 - DETALJREGULERINGSPLAN URBAKKFOTEN - GJENNOMGANG AV MERKNADER VED OFFENTLEG ETTERSYN

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, brev av 24.06.2016:

"Reguleringsplanen gjeld utbygging av bustader i eit område lagt ut til bustadbygging i kommunedelplanen. Målet er også å sikre overordna infrastruktur med samleveg og gangveg, legge til rette for ringbusstrasé, ivareta grønstruktur og friluftsinteresser med tilhøyrande ferdselsårer og gode areal for leik og opphald for barn og unge i området. Planområdet er på om lag 75 dekar, og av dette er nytt utbyggingsareal på om lag 40 dekar.

Støy: Planomtalen viser til støykart-prognose for utandørs støy, utarbeidd for Volda kommune av Asplan Viak 11.11.2013. Målet med denne støyvurderinga var å sikre at eksisterande og framtidig busetnad vil ha tilfredsstillande støyforhold langs komande sambindingsveg, ved at støyberekningane gir grunnlag for å vurdere behov for støyreduserande tiltak. Ein legg år 2025 til grunn, slik at situasjonen er om lag 10 år fram i tid og den primære støykjelda er ny sambindingsveg mellom Engeset og Håmyra. Konklusjonen er at utandørs støynivå ved dei nye bustadfelt på Urbakkfoten og Håmyra for ein trafikksituasjon tilsvarande år 2025 er tilfredsstillande utan avbøtande tiltak. Når det gjeld utandørs støynivå ved eksisterande bustader, vil 4 eksisterande bustader langs ny sambindingsveg bli liggande med fasaden innanfor gul støysone ved 4 meter berekningshøgde for framskriven trafikksituasjon. Rapporten konkluderer med at for å redusere støyplagen for desse 4 bustadene er det tilrådd ein støyskjerm langs ny veg. T-1442-2012 gir ei tilrådd støygrense for utandørs støynivå på Lden 55 dB på uteoppholdsareal og utanfor vindauge til rom med støyfølsame bruksføremål. Den nye sambindingsvegen gir eit vesentleg endra støybilette, og for nokre av dei eksisterande bustadene i planområdet er høgste berekna fasadestøynivå Lden 58 dB. Rekkefølgjeføresegnene seier at nødvendig støyskjerming må etablerast i samsvar med støyrapporten før o SKV1 kan ferdigstillast. I tillegg til å vise til støyrapporten, skal det gå eintydig fram av plankart og føresegnar kva som skal etablerast av støyskjerming for at krava i T-1442-2012 er oppfylde. Inntil dette ligg føre, fremjer Fylkesmannen motsegn mot planen.

Barn og unge

Det er sett av 3 leikeplassar på plankartet, o BLK 1,2 og 3. Vi saknar likevel ein leikeplass som ligg nær bustadene lengst vest i planområdet. For å oppfylle kravet til nærleikeplass også for desse bustadene, rår vi til at o GF7 blir gjort om til nærleikeplass, og i tillegg blir trekt bort frå vegen.

Føresegnene §2.2.2 i. krev at det innanfor arealføremål konsentrerte småhus, BKS1, 2 og 3,

VOLDA KOMMUNE

2

skal etablerast småbarnleikeplassar. Desse er ikkje kartfesta. Føresegnene seier vidare at kvar av desse leikeplassane skal vere på minimum 40 m². Avstand og kryssing av veg tilseier at BKS-områda treng eige leikeareal dei soknar til, slik som kommunen også legg opp til. Men areal på 40 m² er så lite at leikeplassane vanskeleg vil kunne stette dei krava RPR for barn og unge listar opp for at areal skal eigne seg for lek og opphald. I tillegg vil så små areal mellom såpass høge hus som føresegnene tillet for BKS-områda kunne bli skuggefulle og lite trivelege. Leikeareala kan fort bli inneklemd, små lappar som er lite eigna for føremålet.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har ei eiga satsing på barn og unge sine oppvekstvilkår, og her er fokus på gode og store nok leikeareal eit viktig tema. Vi viser også til Volda kommune sin kommunedelplan for fysisk aktivitet og anlegg for idrett, friluftsliv og nærmiljø, 2014-18. Kommunedelplanen peikar på at behov for areal til lek, idrett og friluftsliv må sikrast ein sentral plass i samband med planlegging av nye bustadområde, gjennom kommuneplanen sin arealdel og etterfylgjande detalj- og reguleringsplanar. Vi ser ikkje at planframlegget sikrar tilstrekkeleg gode leikeareal for dei minste borna som bur i BKS1-3, og heller ikkje for den vestlegaste delen av planområdet. Vi rår difor til at ein i staden for 3 små leikeareal innanfor BKS1-3, heller etablerer eit større areal på minimum 200 m² som desse soknar til. Dette arealet skal kartfestast, og funksjons- og rekkjefølgjekrav skal stå i føresegnene. Vidare krev vi at det setjast av areal til nærleikeplass for dei minste borna også vest i planområdet. Inntil planen sikrar tilfredsstillande leikeareal for alle buområda, fremjar vi motsegn mot framlegget.

Konklusjon

Vi viser til merknadene ovanfor. Planframlegget må sikre tilfredsstillande leikeareal for dei minste borna for BKS1-3-områda og den vestlege delen av planområdet. I tillegg må nødvendig støyreduserande tiltak gå eintydig fram av plankart og føresegner. Inntil dette er oppfylt, fremjar Fylkesmannen motsegn til planen.

Kommentar/ending:

Kommunen har gjennom dialog med Fylkesmannen /Fylkeskommunen søkt å få gjennomslag for kommunen si haldning til krav om at leikeareal i områda BKS 1-3 skal avsetast i plankartet før godkjenning av plan.

jf kopi av kommunen sitt brev av 9.09.2016 og tilbakemelding frå Fylkeskommunen i brev av 30.09.2016.

Ein har fått avklara omsyna til støy og dei fleste tilhøva vedkomande leikeplassar, men motsegna vedkomande leikeplassar i områda BKS 1- 3 er halde fast på av Fylkeskommunen. Vi har difor funne det rett å imøtekome kravet. Planen er såleis fremja som områderegulering, med krav om detaljreguleringsplan for desse områda før utbygging.

Eg viser til Fylkesmannen sitt brev av 26.06.2017 der motsegn knytt til dette spørsmålet er trekt.

Barn og unge/leikeplassareal:

Området o_GF7 blir gjort om til nærleikeplass, og gitt ny nemning f_BLK 4. Denne plassen, som kommunen eig, vil då få same formål og reglar for innhald/opparbeiding som dei øvrige leikeplassane i nytt utbyggingsområde. (Jf. tilsvarende ending av rekkjefølgjeføresegn 4.1- f). Leikeplassen ligg i nivå godt under vegnivå på samleveggen og vil ha naturleg skjerming mot denne. Plassen ligg også tilkomstmessig godt til, då det er etablert/regulert gangveg gjennom området.

VOLDA KOMMUNE

3

Fylkesmannen viser elles til gjeldande kommunedelplan for fysisk aktivitet og anlegg for idrett, friluftsliv og nærmiljø, 2014-18, og meiner planutforminga her ikkje tilfredsstiller dei påpeika behov- *"for at areal til leik, idrett og friluftsliv må sikrast ein sentral plass i samband med planlegging av nye bustadområde, gjennom kommuneplanen sin arealdel og etterfylgjande detalj- og reguleringsplanar"*.

Kommunen er ikkje samd i ein slik konklusjon. Omsynet til leik, idrett og friluftsliv er godt ivareteke både gjennom overordna plan, gjeldande kommunedelplan for området, og i sjølve reguleringsplan for Urbakkfoten og tilgrensande areal.

Dette gjennom planlagde og varig sikra grøntstrukturar, og etablerte turvegar og friluftsområde som grensar inn mot dette aktuelle utbyggingsområdet. Jf tilgrensing mot "Flommen"-området (Stort statleg sikra friområde) og avsette friområde langs Gjølrelva. Tilgrensande område ovanfor planområdet er vidare noko av det mest attraktive og nytta tur og friluftsområde ved Volda sentrum.

Kommunen finn såleis lokaliseringa svært god sett i høve til mulegheitene for tilgang til natur og friluftsliv og til fri leik i rimeleg nærleik.

Innanfor planområdet er det også sett av nok og attraktive areal for leik, - utplukka i samråd med kommunen sin barnerepresentant, som sikrar gode plassar for dei større borna ved nyetableringar i området, jf f_BLK 1-4.

(Sjå framlegg til endringar i føresegner, pkt 2.2.2 h og i :

h. Uteareal i samsvar med situasjonsplanen (jf. pkt g), med avkøyrslé, biloppstillingsplassar, viste gangtilkomstar og leik/uteopphaldsareal skal opparbeidast og ferdigstillast samstundes med utbygginga elles, og før bygningar kan takast i bruk.

i. Før utbygging av områda BKS1 –BKS3 skal det utarbeidast detaljreguleringsplan for områda i samsvar med PBL § 12-3.

Ved utarbeiding av plan skal det avsettast areal for småbarnslekeplassar innan for områda. Leikeplassane skal plasserast, utformast og utstyrast i samsvar med kommunen sine retningsliner for leikeplassar med minimum:

- reiestativ, sandkasse, bord og benk og noko fast dekke.*
- plassane skal vere ferdige med føresett utforming og utstyr før bustadane på området vert tekne i bruk.*

Omsyn til støy

Omsyn til støy langs ny samleveg er grundig vurdert i planframlegget.

Støysoneavgrensing og aktuelle støytiltak er også vist i plankart og tilhøyrande illustrasjonsplan. Dette er vist som eiga temakode i plan, og går også klart fram av PDF-visinga.

Rapport utarbeidd av Asplan Viak as og etterfylgjande vurdering av bygg innanfor gul sone ligg til grunn for planutforming og tiltak.

Det er ikkje rett at det er 4 bygg/eigedomar som ligg innanfor gul sone i denne planen. Det er to eigedomar. Dei to andre er tilknytt plan Håmyra.

I tillegg vil eigedomen 18/188 ligge delvis innanfor gul sone. Her er det allereie etablert støyskjerm mot vegen i privat regi. Dette bygget er orientert mot Kapteinsvegen og tiltak på uteareal eller bygningsfasade synest ikkje vere naudsynt ut frå vurderingar i rapport frå Sweco as.

VOLDA KOMMUNE

4

I utarbeidde støyrapportar og i planomtale er dei aktuelle støytiltaka viste. I tillegg har kommunen lagt til grunn at det vert gjennomført fasadetiltak ved etterisolering av bustadfasaden (2.etg mot nord) for egedomen 18/36.

Dette er også vist til i føresegnene, rekkefølgebestemmelsane pkt 4.1. e.

Vi har ut frå merknaden/motsegna vurdert å ta inn fylgjande ny bestemmelse i føresegnene 2.3.1 Trafikkområde, pkt h):

Ved utbygging av o_SKV1 skal støyskjermingstiltak med oppsett av støyskjerm langs eigedomane gbnr 18/189 og 18/36 gjennomførast slik det går fram av plankart og situasjonsplan i planomtale. Det skal vidare gjennomførast fasadeisolering av 2.etg i vegg mot nord i bustaden gbnr 18/36 for å sikre støyinnivå innandørs i 2. etg i samsvar med retningslinene i T-1442.

Etter kommunen si vurdering er såleis omsynet til støy gjennom dette tilfredsstillande ivareteke i plan.

Gjennom endringane er merknaden og varsla motsegn knytt til støy og omsyn til barn og unge godt imøtekomne og tidlegare varsla motsegner er trekte.

I samband med Fylkesmannen sitt brev av 26.06.2017 vart det fremja motsegn til plan knytt til samfunnstryggleik. Det heitte her:

"Planområdet ligg innanfor aktsemdsområde for jord- og flaumskred og vi ser at problematikken er nemnt i planomtalen. Etter samtale med kommunen kjem det fram at konsulentfirma har utført ei vurdering av skredfaren og at det er ei pågåande utreiing knytt til overvatn. Planomtalen er noko misvisande då NVE er utpekt som hovuddeltakar i desse vurderingane.

Fylkesmannen har fått oversendt skredrapport og den konkluderer med at risikoen for skred er akseptabel forutsatt at «det ikke iverksettes tiltak i form av nedhogst av skog eller graving i overkant av de undersøkte områdene som kan bidra til at løsmassedekket svekkes». Kommunen må sikre at dette vert følgt opp i planen. Vi råder kommunen til å utvide planområdet til å inkludere denne skogen eller at skogen sikrast gjennom andre kommuneplanar.

Utgreiing vedkomande overvatn er ikkje klar. Her må føresegna sikre at resultatet av denne tas omsyn til før utbygging.

*Inntil føresegna sikrar desse punkta, vil Fylkesmannen ha **motsegn** til planen.*

Konklusjon

Vi viser til merknad som gjeld samfunnstryggleik, og fremjer motsegn til planframlegget inntil det sikrast at det ikkje blir iverksett tiltak i form av hogst av skog eller graving i overkant av dei undersøkte områda som kan bidra til at lausmassedekket blir svekka.

Føresegna må også sikre at resultatet av utgreiing når det gjeld overvatn blir tatt omsyn til, før at motsegna skal bli trekt."

Dette spørsmålet er teke omsyn til i justerte føresegner som vart oversendt Fylkesmannen ved brev/e-post den 1.09.2017.

Med brev av 5.09.2017 er motsegna trekt.

I endra føresegner er det lagt til grunn at kommunen i arbeidet med revisjon av kommuneplanen sin arealdel skal sikre slike omsynssone som kravd. I føresegnene til plan er det såleis gitt rekkefylgje-føresegn der det heiter:

§4.1 Rekkefølge, Pbl. §12-7 nr.10

b) Før utbygging i område H10 og H20 kan gjennomførast må det gjennom rettsleg bindande føresegnar vere sikra at det i avsett areal - Oppl.restriksjonsomr.1 - i overkant av utbyggings-området (Jf. kommunedelplan for Volda sentrum 2009), ikkje kan settast i gang nedhogst av skog eller graving i terrenget som kan bidra til at løsmassedekket vert svekka. (Jf. Multiconsult rapport "Håmyra, Volda - dok.kode 418800-RIGberg-NOT-001")

Møre og Romsdal fylkeskommune, brev av 27.06.2016:

"Barn og unge, Uteoppholds- og leikeareal innanfor BKS1-3

For å unngå at det blir fremma prosjekt som er i strid med barn og unges interesser, på byggesaksnivå, bør kommunen i plankartet fastsette utomhus og leikeareal for byggeområda med konsentrert bustader, BKS1-3. Dette vil kome i tillegg til dei andre leikeareala og vere eit behov direkte som følgje av konsentrert utbygging. Fastsetting av utomhus og leikeareal bør skje ved bruk av både reguleringsføre mål og byggegrenser. Utomhus areal for felles opphald og leik må ha tilstrekkeleg storleik, utforming og plassering i forhold til bygg, tilkomst og parkering. Utomhus opphaldsareal skal vere eigna oppholdstad for bebuarar, fortrinnsvis på bakkeplan. Både utomhus opphaldareal og areal avsett særskilt for leik, skal kunne nyttast av alle, vaksne som barn.

Vi vil særskilt understreke plassering av slike areal i forhold til skuggeverknad og trafikktryggleik, fordi dette føreset at ein i plankartet fastsett kor ulike planføre mål skal vere og elles kor byggegrenser skal vere plassert m.m.

Uttalen er heimla i plan og bygningslova § 28-7 (den ubebygde delen av tomte/fellesareal), teknisk forskrift (TEK10) § 8-1 (uteareal) og 8-4 (uteoppholdsareal).

Kva som er meint med eigna areal er nærare beskrive i Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planlegging/rundskriv T-2/08.

Barn og unges rekkevidde i forhold til leikareal

Vi har sett på dei føreslåtte leikeareala og berekna kva del av planområdet som ligg innanfor rekkevidde for dei ulike aldersgruppene. Dei minste barna har ei rekkevidde på om lag 50 meter, i 5-6 års alderen oppheld barn seg hovudsakleg mindre enn 100 meter frå ytterdør og heilt opp til 8 års alderen, oppheld barn seg i hovudsak ikkje lenger enn 200 frå heimen. Dei tre føreslåtte leikeareala vil kunne dekke behovet for felles leikeareal først når barn når alderen 5-6 år og oppover. Den vestre delen av planområdet ligg litt utanfor rekkevidde for dei yngste, og med tanke på trafikktryggleik. For å unngå at det blir fremma prosjekt som er i strid med barn og unges interesser på byggesaksnivå, bør kommunen i plankartet fastsette nærare utomhus og leikeareal for byggeområda med konsentrert bustader, BKS1-3.

Fastsetting bør skje ved bruk av både reguleringsføre mål og byggegrenser."

Kommentar:

Eg viser til kommentar /endring ut frå merknad frå Fylkesmannen ovanfor.

Gjennom desse endringane skulle også merknaden i frå M.R. Fylkeskommune vere godt ivareteke.

Området o_GF7 blir gjort om til nærleikeplass, og gitt ny nemning f_BLK 4. Denne plassen, som kommunen er eigar av vil då få same formål og reglar for innhald/opparbeiding som dei øvrige leikeplassane i nytt utbyggingsområde.

(Jf. tilsvarende endring av rekkefølgeføresegn 4.1- f).

VOLDA KOMMUNE

6

Kravet om internleikeplassar for dei minste borna i kvart einskild område vert oppretthalde og krav til storleik, plassering, utforming og innhald presisert.

Krav om detaljreguleringsplan for områda BkS 1-3 er teke inn i føresegnene.

Gjennom endringane er merknaden etter vårt syn godt imøtekomne.

Varsla motsegn vart trekt ved melding i brev av 26.06.2017.

Mattilsynet, brev av 6.06.2016:

Mattilsynet stiller spørsmål kring total forsyningskapasitet på drikkevatn i Volda Vassverk sitt forsyningsområde, når det no vert lagt opp til meir bustadbygging høgt oppe i bygda. Vi viser også til merknad frå Therese og Asbjørn Moltudal av 28.08.2014, der det kjem fram at det tidvis kan opplevast dårleg trykk i høgareliggande område.

Trykkvariasjonar i drikkevassledningar, og då særleg trykkfall gjev auka risiko for innsug i rørledningar og dermed ureining av drikkevatn ute på leidningsnettet.

Ved auka utbygging høgt oppe, bør kommunen vurdere behov for større magasinkapasitet i høgda.

Kommentar:

Vassforsyninga og basseng for vassverket i Volda sentrum, øvre sone, er ved Heltneelva, plassert på kote 270.

Dette er dimensjonert for å dekke heile volda sentrum, Mork og Vikebygda. Kapasitet er berrekna for normalforsyning i lang framskriving. Anlegget har tilfredstillande reinsing og sikring mot ureining.

Tilførselsledning til øvre områda på Klepp/Engeset ligg i skogsveg ovanfor det no planlagde bustadfeltet i Urbakkfoten. Det er her to reduksjonsventilar for å gje "normal-trykk" til ulike soner i Klepp og Øvre Engeset.

På Klepp vert ny busetnad ut frå dette gitt tilfredsstillande vassforsyning opp til ca kote 185. Øvste husa i Urbakkfoten ligg ein heil del lågare enn desse, og vil måtte forsynast omlag opp til kote 165. Naudsynt vasstrykk for bustader og for brannvatn vert såleis ivareteke i området ved utbygging etter plan.

Kommunen har elles avtale med Ørsta kommune om tilgang til reservevasskjelde.

Noko teknisk tilrettelegging gjenstår før dette er på plass.

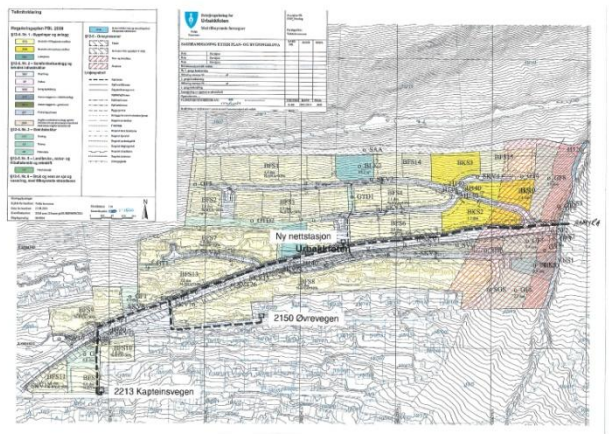
Det påpeika manglande vasstrykket i Engesetgeila (Moltudal m. fl) vil verte utbetra ved utbygging av ny infrastruktur som del av utbygging i Urbakkfoten.

Desse husa er i dag forsynte via anna lågareliggande trykksone. Truleg er det også mange dårlege/gamle påkoplingsordningar som gir ytterlegare redusert trykk for fleire av bustadane her.

Utbygging etter plan vil sikre vassforsyninga for nye tomter og eksisterande busetnad.

Mørenett as, e-post av 25.05.2016:

For å kunne straumforsyne dette byggefeltet må Mørenett sette opp ein ny nettstasjon i området. Nettstasjonen sine mål er 3,4x2,4 m og vi tenker oss den plassert på trafikkareal midt i feltet, sjå vedlagde kartskisse:

Dei svarte stipla linjene vi har teikna inn på karet er moglege lavspent- og høgspenttrasear.

Kommentar:

Areal til nettstasjon vert teikna inn i plan som angitt i situasjonsplan.

Plan for kabelframføringar vert å ta inn som del av teknisk plan når reguleringsplan er godkjent.

Volda kommune- Brannsjefen, e-post den 13.05.2016:

- Ovanfor feltet, mot skogen, bør det avsettast ei buffersone der skogen vert fjerna og det ikkje vert høve til ny skogplanting. Dette for å sikre at ein eventuell skogbrann ikkje skal kunne spreie seg til bebyggelsen. Dette vil også vere ei sikkerheit mot at høge tre skal ramle ned i bebyggelsen ved ekstremvær eller av andre årsaker.
- Det må sikrast god tilgong til sløkkevatn med tilfredsstillande mengde og trykk gjennom hydrantar plassert på strategiske stadar. Det bør ikkje vere lenger enn 200 m til næraste hydrant frå nokon av husa i feltet.
- Ein bør i samband med utbygginga syte for at det vert ordna med tilgong til sløkkevatn også i Engesetgeila.
- Leidningsnettet bør vere slik dimensjonert at husa kan utrustast med bustadsprinkling.
- I sidegatene bør det vere parkering forbode slik at parkerte bilar ikkje vert til hinder for store utrykkingskøyrety.

Kommentar:

Ovanfor feltet, mot skogen, er det sett av areal til avskjeringskanal for overvatn. Denne saman med tilhøyrande skråningar bli rydda i samband med bygging av anlegget. Større skog mellom eksisterande skogsveg og nytt byggeområde vil i stor grad måtte bli fjerna i samband med utbygginga. Med grunnlag i dette, og den avskjerande skogsvegen ovanfor området, finn vi at omsynet til skogbrann er tilfredsstillande vurdert.

Gjennom dimensjonering av leidningsnett og plassering av hydrantar vil det i plan for tekniske anlegg i området, i samråd med brannvesenet, bli sikra tilfredsstillande sløkkevatn for området, med omsyn til mengde og trykk.

Engesetgeila vil gjennom opprusting av hovudnettet få betre løysingar for vassforsyning enn i dag og tilfredsstillande dimensjonering for sløkkevatn. Opprusting av tekniske anlegg i området skal også kunne gje grunnlag for at husa kan utrustast med bustadsprinkling.

Brannsjef vil verte involvert i arbeidet med utforming av plan for tekniske anlegg for å sikre dette.

Spørsmål om skilting av sidegater med parkering forbode slik at parkerte bilar ikkje vert til hinder for utrykkingskøyrety, vert å vurdere som del av teknisk plan for området.

Merknaden gir ikkje grunn til endringar i plan.

Sameiget Engesetgeila 5A —5D, og Engesetgeila 3, brev/e-post av 24.06.2016:

"Denne merknaden er skreve av sameiget Engesetgeila 5A-5D (og er godkjent av alle eigarar, i tillegg til næraste nabo Engesetgeila 3). Dette grunna sameiget sitt felleseige av areal rundt bustadane (med unntak av nr. 3 som er lokalisert på anna eigedom). Engesetgeila 3 er inkludert då eigedomen har vegrett på veg som går over eigedom til sameiget.

I planomtala er det side 26 det med tekst, bilde, 3D modell og plankart vist at etablerte uteplasspåsdrastsidaaveigarseksjon5D vert øydelagt, dette ifølge planutviklar for å gi tilfredstillande stigning på avkøyrsla til Engesetgeila 5 A,B, C og D samt nr 3.

Øydelegging av uteplassen og flytting av steinmuren nærare eigarseksjon 5C og 5D sine inngangsparti er totalt uakseptabelt og vil forringe verdien på eigarseksjonane vesentleg, spesielt 5D, då det allereie er forholdsvis trangt framfor huset. Uteplassen er den einaste plassen som det er sol på det meste av dagen, med unntak av ein mindre lufteveranda på sørfasada. I planomtala er det ikkje vist til andre alternativ for å løyse avkøyrslproblematikken for å unngå øydelegging av etablert uteplass og at muren kjem nærare huset og gjer det trangare på sørsida. Tomta har heller ikkje andre naturlege plassar for å opparbeide ein tilsvarende uteplass for eigarseksjon 5D, som også har universell utforming. Vi meiner at ved å flytte avkøyrsla lenger mot sørvest enn kva den er i dag, samt at den går i S-form på nedsida av eksisterande parkeringsplass og svingar opp mot nr. 5A og 5B vil få ei noko lenger avkøyrsl og med det ei akseptabel stigning på vår avkøyrsl sjølv om avkøyringspunktet vert lavare.

I Kleppevegen nedanfor er det fortau på sørsida (venstreside) nedover forbi Kapteinsvegen, men i reguleringsforslaget fører fortauet rett ned i og sluttar i det uoversiktlege krysset/svingen på Kleppevegen. Fortauet på oppsida av Engesetgeila må slutte i «krysset» der stien går opp til Grindaløda og krysse over på sørsida av Engesetgeila, dette er på grunn av stor trafikk av mjuke trafikantar. På sørsida av vegen må fortauet fortsette forbi krysset Engesetgeila/Øvrevegen og eit fotgjengarfelt til ovanfor krysset til Øvrevegen. Dette vil gi eit meir ryddig trafikkbilete både for mjuke og harde trafikantar.

Det må her takast omsyn til at denne vegen vert hovudveg mot sentrum for trafikk frå området frå Kola og vegane vestafor og Håmyra med over 150 bueiningar, samt Urbakkfoten. Dette vil vere hovudtilkomsten til langt over 500 køyretøy, samt stor trafikk frå anleggstrafikk i mange år. Ei slik løysing av fortausplanane vil unngå plass for dette forbi vår eigedom og det vil gi ei enklare avkøyrsl og eit enklare trafikkbilete der den høgt trafikkerte Kleppevegen møter Engesetgeila.

Når det gjeld krysset Kleppevegen/Engesetgeila/Øvrevegen er støy allereie eit kjent fenomen, og vi er skeptisk til støyvurderinga som er gjort. Er det teke omsyn til den auka trafikken heilt til Raudemyrsvingen, samt at det vil verte ein øvre «ringveg» i Volda som generere gjennomgangstrafikk frå Vikebygdvegen til sentrum, samt at framtidig trafikk gjennom Uravegen også vil føre til auka trafikk. Dette samt at vegen går på stor stigning gjer at køyretøya går på høgare turtall/nedbremsing til krysset og lagar meir støy som vil vere av betydning. For vårt område er vi usikre på om trafikken og eksisterande støy frå Kleppevegen er akkumulert inn i støyberegninga og støygrensene. Ber om at støyvurderingane vert sjekka grundig, samt at kommuna forpliktar seg til å etablere støyvern om støygrensene vert overskredde. I samband med dette ser ein at arbeid som

VOLDA KOMMUNE

10

Heidi Hamre, Engesetgeila 7, gnr 18 bnr 40, brev/epost av 25.06.2016:

Likelydande merknad som for eigedomen Engesetgeila 15 nedanfor, med tillegg særleg for **Engesetgeila 7, 18/40:**

"Våre innspel omhandlar forhold rundt vår eigedom i anleggsperioden, og etter ferdig utbygt anlegg og påkøbla trafikk. Vår eigedom vert sterkt berørt av tiltaket, både i anleggsfasen, når tiltak er ferdigstilt og sett i drift. Sjølv om vi har avfunne oss med at vegen kjem, er det viktig at tiltaket vert gjennomført til minst muleg ulempe for eigedomen og bumiljøet.

Anleggsperioden:

Vi vil på det sterkaste oppmode om at det i planføresegnene og anbodsdokumenta vert teke inn bindande bestemmelsar om støybegrensing og arbeidstid i anleggsfasen.

Støy etter fullført tiltak:

Som vist til i innspel av 28.08.14 er vi rimeleg utrygge på støyproblematikken. Slik vi les støyrapporten frå Asplan Viak av 11.11.2013 er berekningane gjort på grunnlag av innspel frå Volda kommune. Korleis grunnlagstala har kome fram kjem ikkje tydeleg fram av rapporten. Vi ser at ein må gjere berekningar ut i frå eit estimat og plan vert lagt ut i frå berekningar på dette grunnlaget. For oss er det uomtvisteleg dei faktiske forhold etter trafikken på sambindingsvegen er sett på vegen og Håmyra og Urbakkfoten er fullt utbygd som er avgjerande for kva vi kan akseptere av tiltak for vår eigedom.

Å berekne total støyeksponering for ein sambindingsveg ut i frå ein isolert reguleringsplan for eit begrensa område vert oppfatta ulogisk og feilaktig.

Er det i estimata for berekningsgrunnlaget teke omsyn til den auka trafikken heilt til Raudemyrsvingen, samt at det vil verte ein øvre «ringveg» i Volda som generere gjennomgangstrafikk frå Vikebygdvegen til sentrum, samt at framtidig trafikk gjennom Uravegen også vil føre til auka trafikk? Dette samt at vegen går på stor stigning gjer at køyretøya går på høgare turtall/nedbremsing til krysset og lagar meir støy som vil vere av betydning. For vårt område er vi usikre på om trafikken og eksisterande støy frå Kleppevegen er akkumulert inn i støyberekninga og støygrensene.

Ber om at støyvurderingane vert sjekka grundig, samt at kommunen forpliktar seg til å etablere støytiltak om støygrensene vert overskridne. I samband med dette ynskjer vi at tiltak som allereie er planlagt legg til rette for at støyvern kan installerast i ettertid.

Vatn og avløp

Eigedomen har tilknytning til gamalt anlegg og har svært dårleg vasstrykk. Dusjing i andre etg i Engesetgeila 15 er ikkje anbefalt om ein vask vert brukt elles i huset. Bruk av dusj på to bad samstundes fungerer heller slett. Høgtrykksvaskar kan ikkje brukast pga for lavt vasstrykk.

Vi forutset at kommunen i forbindelse med utbygginga nyttar høvet og knyt eigedomen til vatn og avløp med same standard som for dei nye bustadane i området.

Trafikkale forhold

I Kleppevegen er det fortau på sørsida(venstreside) nedover forbi Kapteinsvegen, men i reguleringsforslaget går fortauet i Engesetgeila på motsett side og fører fortauet rett ned i og sluttar i det uoversiktlege krysset/svingen på Kleppevegen. Fortauet på oppsida av Engesetgeila bør slutte i «krysset» der stien går opp Flommen til Grindaløda og krysse over på sørsida av Engesetgeila. Dette er på grunn av stor trafikk av mjuke trafikantar. På sørsida av vegen bør fortauet fortsette forbi krysset Engesetgeila/Øvrevegen og eit fotgjengarfelt ovanfor krysset til Øvrevegen. Dette vil gi eit meir ryddig trafikkbilete både for mjuke og harde trafikantar.

Det må her takast omsyn til at denne vegen vert hovudveg mot sentrum for trafikk frå

området frå Koldå og vegane vestafor og Håmyra med over 150 bueiningar, samt Urbakkfoten. Dette vil vere hovudtilkomsten til langt over 500 køyretøy, samt stor trafikk frå anleggstrafikk i mange år. Ei slik løysing av fortausplanane vil gjere dei trafikkale forholda ryddigare i krysset og kunne bidra til å betre areal løysingar for eigedomane rundt. Særleg for 18/40:

Eigedomen får vesentleg reduksjon i areal. Vi vil på det sterkaste oppmode om at det også for denne eigedomen vert nytta mur mot vegbana. Dette for å oppretthalde mest muleg nyttbart areal på tomta. Vi vil også krevje å få tillagt areal til tomta i bakkant(nord) og mot aust (Flommen). For oss er det viktig å oppretthalde verdien på eigedomen mest muleg og antal kvadratmeter tomt er viktigaste faktoren for oss.

Kor stort kompensasjonsarealet bør vere imøteser vi ein dialog rundt.

Dersom planen ikkje vert forbetra i høve til våre innspel og kvaliteten på uteområdet ikkje vert vurdert som oppretthelden, forutset vi at kommunen dekkjer våre kostnader til juridisk bistand for å ta i vare våre rettar og verdiane på vår eigedom. Vi ønskjer å verte kontakta så snart det er skissert nye utkast til løysingar."

Kommentar:

Kommunen finn at eigedomen vert godt ivareteken gjennom planløysinga. Ny veg og fortau vil gje betra tilkomst og stabile trafikale tilhøve. Det vert tilrettelagt for kollektivtilbod nær eigedomen.

Nye kommunale tekniske anlegg som fylgjer av utbygginga og tilknytning til desse vil gje forbetra tilhøve for eigedomen med omsyn til vasstrykk og nye avløpsleidningar.

Omlegging/justering av avkøyrslar vil gje like bra eller betre tilkomsttilhøve som i dag.

Det går med svært lite areal frå eigedomen, etter som ein legg opp til bruk av lukka grøft og mur langs øvre kant av gangveg på denne strekninga.

Fleire av dei spørsmål som er teke opp vil vere naturleg å ta vidare i drøftingar om avtale tilknytt sikring av grunn til ny veg. Tilknytt slike avklarings om avtale/sikring av grunn vil det vere grunnlag for dekking av kostnader til juridisk bistand.

Planen er justert ved at avkøyrslar er justert og betre tilpassa til dagens avkøyrslapunkt og med redusert innsvingradius som gir mindre inngrep i friområdet.

Justert avkøyrslar.

Kommunen legg no til rette for samanhengande fortau-løysing langs nordsida av samlevegen også vidare nedover Kleppevegen. (eigen planprosess igangsett).

VOLDA KOMMUNE

12

Det vert etablert kryssingspunkt med oppheva fortau ved kryss ved Kleppevegen som gir naturleg føring mot eksisterande gangsti mot sentrum (Vidaregåande skule m.m.)

Grunnlag for støyberekningane går fram av rapporten. Trafikktala er basert på berekning av total trafikkmengde etter utbygging av heile Klepp/Håmyra/Engesetområdet og med planlagt opning for gjennomkøyring.

Kommunen vil sjølvstendig fylgje opp trafikktala og støysituasjonen over tid, men ligg no til grunn dei vurderingar som ligg i gjennomførte berekningar.

Kommunen vil i anbudsgrunnlag og avtale med entreprenør søkje å legge til rette for eit best mogeleg tilhøve til dei som bur i området i anleggsfasen. Vi legg til grunn at dette også vert avklara gjennom møte og avtalar med partane i området.

Merknaden gir ikkje grunn til andre endringar i plan enn vist justering av avkøyrsløp/tilkomstveg.

Hege Karete Hamre og

Oddvar Rørstad, Engesetgeila 15, gnr 18 bnr 48 og 74, brev/e-post datert 25.06.2016:

Likelydande merknad som for eigedomen Engesetgeila 7 ovanfor, med tillegg særleg for **Engesetgeila 15, 18/48 og 74:**

"Eigedomen vil få ei skjering i heile nedste kant på tomte. Dette dreiar seg om nærare 50 lengdemeter og vert eit vesentleg innhogg i eigedomen også i antal kvadratmeter, men også i forhold til støy og til knyting til offentleg vatn og avløp.

Som vist til over vil vi krevje støytiltak for eigedomen som heilheit etter dei faktiske forhold etter ferdig tiltak og anlegg teke i bruk.

Vi vil også påpeike at støysona i støyrapport ligg i grenseland opp mot uteplass for leilegheit i sokkelhusvære og altan i hovudhusveret.

I dokumenta har vi vanskar med å lese ut korleis mur og sikringstiltak er tenkt gjennomført og imøteser dialog rundt dette.

I utgangspunktet ynskjer vi mur i høgde med eksisterande plen og etablert sikringstiltak på denne. Mur og sikringstiltak vil utgjere eit vesentleg element på eigedomen og vi er opptekne av at tiltaka vert utført på ein god måte både med omsyn til estetikk og sikkerheit. Dersom planen ikkje vert forbetra i høve til våre innspel og kvaliteten på uteområdet ikkje vert vurdert som oppretthelden, forutset vi at kommunen dekkjer våre kostnader til juridisk bistand. Vi ønskjer å verte kontakta så snart det er skissert nye utkast til løysingar."

Kommentar:

Kommunen finn at eigedomen vert godt ivareteken gjennom planløysinga. Ny veg og fortau vil gje betra tilkomst og stabile trafikale tilhøve. Det vert tilrettelagt for kollektivtilbod nær eigedomen.

Nye kommunale tekniske anlegg som fylgjer av utbygginga og tilknyting til desse vil gje forbetra tilhøve for eigedomen med omsyn til vasstrykk og nye avløpsleidningar.

Tilpassing av eksisterande privat fellesveg vil gje like bra eller betre tilkomsttilhøve enn i dag.

Det går med ein del areal frå eigedomen, ca 325 m², til vegformål og mur. Inngrepet er sterkt redusert ut frå at ein legg opp til bruk av lukka grøft og mur langs øvre kant av gangveg på denne strekninga.

Areal mellom eksisterande tomt og fellesveg tilhøyrande gnr 18 bnr 4 vil etter plan kunne bli tillagt tomta.

Det er i høve offentleg ettersyn gjennomført utstikking av skråningsutslag og murkantar, ut frå utarbeidd detaljplanplanframlegg og situasjonen er påvist for partane.

VOLDA KOMMUNE

13

Korleis dette vil påverke eigedomen etter utbygginga går også fram av dei utarbeidde detaljkart og illustrasjonar for den einskilte eigedom, som ligg ved planbeskrivelsen. Eigedomen vert sterkt påverka i anleggsperioden etter som det skal tilretteleggast for etablering av mur og i høve stikkrenner til tomta som skal skiftast ut.

Framlagde detaljplan/og illustrasjonar, slik også påvist i terrenget, vil verte lagt som grunnlag for avtalar tilknytt sikring av grunn til vegframføringa.

Her vil og mange av andre praktiske tilhøve knytt til gjennomføringsfasen kunne nærare avtalast. Tilknytt slike avklaringar om avtale/sikring av grunn vil det vere grunnlag for dekking av kostnader til juridisk bistand.

Grunnlag for gjennomførte støyberekningane går fram av rapporten som fylgjer plan.

Trafikktala er basert på vurdering av total trafikkmengde etter utbygging av heile

Klepp/Håmyra/Engesetområdet og med planlagt opning for gjennomkøyring.

Kommunen vil sjølv sagt fylgje opp trafikktala og støysituasjonen over tid, men ligg no til grunn dei vurderingar som ligg i gjennomførte berekningar.

Kommunen vil i anbudsgrunnlag og avtale med entreprenør søkje å legge til rette for eit best mogeleg tilhøve til dei som bur i området i anleggsfasen. Vi legg til grunn at dette også vert nærare avklara gjennom møte og avtalar med partane i området før utbygginga vert sett i gang.

Merknaden gir ikkje grunn til endringar i plan.

Kirsten Engeset gnr 18 bnr 1, ved Nils E. Engeset (endenges@online.no)

"Vi motsetter oss ikke at kommunen får erverve nødvendig areal til overvannsgrøft.

Det må være utvilsomt at det areal så nå ønskes ervervet til overvannsgrøft, ikke var omfattet at Frostating lagmannsretts skjønn av 2. juli 2014. Dette synes det også som kommunen legger dette til grunn, jamfør Deres brev andre avsnitt siste punktum og fjerde avsnitt.

Når det gjelder pris fastsatt i Frostating lagmannsretts skjønn av 2. juli 2014 vises det til skjønnets side 5 der det uttales følgende:

"Lagmannsretten er enig med tingretten i at den mest aktuelle sammenligningsprisen er salget av et større areal med råtomter til Din Bolig AS i 2007 (Håmyra 140 kroner). I tillegg kommer et nytt større tomtelråde til samme kjøper i 2009 (Håmyra 143 kroner)."

Vi er kjent med at det den senere tid er omsatt eiendommer i samme område til en betydelig høyere pris. Med bakgrunn i dette må det kunne legges til grunn at den pris som eiendommer i det aktuelle område tidligere ble omsatt for, ikke lenger er representativ og for verdien på eiendommer og Frostating lagmannsretts pris har derfor ikke samme veiledende funksjon i dag. Det vises også til at Frostating lagmannsrett i sitt skjønn foretok en neddiskontering, men at dette ikke nå kan tillates samme vekt med bakgrunn i den tid som har gått.

Vi er villig til å inngå avtale om innløsning av nødvendig areal til overvannsgrøft, men da til pris som tar utgangspunkt i omsetningspriser den senere tid."

Kommentar:

Merknaden går ikkje på innhald i planutforminga eller planinnhald, men er knytt til pris for vidare innløyising av areal ut over dei areal som det i dag er inngått avtale om.

Dette gjeld noko av arealet for avskjeringsgrøft ovanfor feltet og restarealet opp mot eksisterande skogsveg.

For denne aktuelle eigedomen (18/1) er dette arealet så smalt og lite nyttbart for grunneigar at det truleg bør løysast inn. Dette er ikkje eit naturleg framtidig byggeareal, men eit areal for

utvida natur og friluftsmål og pris må ein få nærare avklara i avtalar eller gjennom skjøn. Arealet er svært bratt og kommunen legg til grunn at det her er skogverdien som er aktuelt grunnlag for prisfastsetjing.

Merknaden gir ikkje grunn til endringar i plan.

Einar Leikanger og Ragnhild Roald, brev av 20. juni 2016

"Som eigarar av Engesetgeila 10, gbnr. 18/36 har vi kome i ein situasjon som vi ikkje ynskjer. Nemlig at utbyggarar er i ferd med å invadere livsromet vårt i ein so stor grad at vi ikkje er sikker på om vi kan bu her lengre. Som ein kommentar til planforslaget vil vi her oppsummere dei uklarheitene vi står oppi, slik at dei er kjende for dykk som skal drive prosessen vidare. Vi vil også argumentere for at de utset vedtak/ godkjenning av planen til miljøkonsekvensar er avklara for tomta vår, og til det er gjennomført ei meir tilfredsstillande planlegging for løysing av dei negative konsekvensane av trafikken over tomta enn no.

1. Generelt om planen.

Vi har heile tida meint at å lage ein samleveg med so mykje trafikk ikkje er bra for eksisterande buområde. Hvis det blir samleveg er det her særst viktig at ein held fast planar om lave fartsgrenser og fartshindrande tiltak. Ein bør konkretisere kva fartshindrande tiltak det er snakk om og kvar dei skal ligge. Vegen vert svært bein over ei lang strekning og innbyr til reserkøyring.

Nokre feil i planen:

- Planen seier at ein har tatt best mogleg omsyn til eksisterande eigedomar og bebuarar, «best mogleg» er vanskelig å forstå for vår eigedom, då planen berre har vorte verre med tida. Vegen er slik vi ser det ei mogleg katastrofe for livskvaliteten på eigedomen vår, og dette kjem ikkje godt nok fram i dokumenta. Punktet om at planen «ikkje vil ha negative konsekvensar for miljø og samfunn» er definitivt feil for vår del av planområdet.

- Det er ikkje riktig slik det står i planen at vi har vore kjende med planen lenge. På slutten av 90-talet var der eit møte som omhandla samlevegen, dette var fyrste gongen vi for vår del hørde om den. Vi vart noko beroliga av planen som fulgte (2001) som viste ei vegløyning som ikkje kom inn på vår tomt i det heile, og heller ikkje hadde konsekvensar for uthuset eller uteområda på tomta vår. Dette vart imidlertid endra i år i det noverande planforslaget, som medfører gjennomfartsveg bokstavelig tala på dørterskelen og flytting av uthus/verkstad til det mest brukte uteområdet på tomta vår. Planen for den delen av vegen som går over vår tomt har altso berre vore kjend for oss sia påska i år, og vi har knapt hatt tid/overskot til å fordøye konsekvensane enda.

Vi har seinare hatt eitt formelt møte med kommuna vedr. løysingar over eigedomen vår. Vi fekk forståelse for ein var einige med oss på nokre punkt (jfr. kommentarar side 31) , men uklare på andre.

Vi tenkte på møtet som eit informasjonsmøte/ «presentasjon av alternativ»-møte/ start på ein prosess, men når ein les planen får ein inntrykk av at vi har vorte einige om løysingar. Sjølv om tonen var god og moglege løysingar dukka opp er det ikkje slik at vi konkluderte. Slett ikkje. Vi opplever også at saksframstillinga sterkt undervurderar grad av livskvalitetsforringelse og verdiforringelse utbygginga vil bety for oss og eigedomen, og heller ikkje tek høgd for dei praktiske utfordringane vi står ovanfor ved ei slik utbygging.

- 3-D teikningane i planen er laga i ein slags flatt vidvinkelperspektiv og viser ikkje riktig situasjon for vår eigedom. Kartet er betre, men tomtegrensa er i denne versjonen (mars 2016) feil innteikna i kartet, og skal iflg. målebrev gå nord for uthuset. Dette skal verte ordna i komande versjonar i fylgje planavdelinga.

2. Konsekvensar av den nye planen for livsromet vårt her på eigedomen.

Vi vil her gjenta og understreke fylgjande element som kvar og ein og tilsaman fører til svært alvorlege negative endringar for eigedomen;

Endringane i trafikk er svære. Vi går frå ei handfull bilpasseringar i døgnet i starten av planperioden for nokre år sidan til 20-40 no, til **1500- 1600 bilar kvar dag** etter utbygginga (1600 i førre plan, 1500 i denne). Disse skal delvis gå over vår tomt og inntil husveggen. Trafikk med støy, eksos og støv vil vere kontinuerlig. Dette er ei svær endring som utan omfattande tiltak ikkje er tolbar.

Utbygginga og dei 1500 bilane kjem **ekstremt nær huset!** I den delen av nordveggen av huset som inngangsdøra no er vil støyskjermen/vegkroppen kome 1, **ein**, meter frå husveggen (sakshandsamar meiner kanskje 15 cm meir, vi meiner kanskje mindre på grunn av tjukkelse på mur/fundament). Støyskjermen vil omtrent fylgje høgje flanke på bil og tilhengar på fotoet side 31 i plandokumentet. Ein meter er langt under alle funksjonelle og estetiske og formelle krav for eit inngangsparti på eit hus. Ein kan då utan å forlate inngangspartiet legge fingertuppane på ein 3-4(?)meter høg støyskjerm rett framfor seg. I tillegg vert dette sluket einaste gangvegen ned til underetasja (vi har ikkje innvendig trapp), og passasjen vil verte for trong etter utbygginga. Endringane krev ombygging/flytting av dei to inngangspartia i huset.

Verkstaden/ uthuset skal etter planen rivast/ flyttast. Dette huset er i daglig bruk som del av ei tunloysing. **Funksjonane** (dreie/ mekanisk/ snikkarverkstad, vedlager, lagerrom, tidvis matkjellar) som dette huset representerar lyt som det står i planen erstattast med nytt bygg nær hovudhuset, og må byggast før det eksisterande uthuset rivast. Uthuset har også ein funksjon som «vegg» mot vegen og anna bebyggelse og gir naudsynt vern mot innsyn, støy og støv/snø, det er også difor viktig å få til ein tilsvarande plassering noko lengre inne på tomta som gir samme effekt pluss framleis lett tilgang til funksjonane i uthuset. Erstatning av gjenanskaffelsesverdi ved nybygg vil her også medføre ein del grunnarbeid (.. tomta er bratt). Erstatning av funksjonar lyt også dekke naudsynt etablering av trapper/platform langs uthusveggen for tilkomst til hage slik det er no. I tillegg mister vi ein viktig uteplass som har vore i bruk for vedarbeid/ utvendig lager for forskjellig tilfang. Ein vil få kjedereaksjonar: flytting av uthuset vil ta den viktigste uteplassen på tomta, nytt inngangsparti vil ta okkupere spiskammers/ delar av kjøkken og eit toalett. Gardsplassen er vekk. Alternativ lyt planleggjast. Dette er ikkje diskutert i planen og der finns ingen planar som viser om dette er praktisk mogleg eller ikkje.

d. Støy og anna ureining. Det er gjort ein støyvurdering av ein innleigd konsulent basert på eit modellgrunnlag frå om lag 2 år sidan (datert 02.06.2014) der delar av eigedomen havna i sk. «gul sone», og dette skal då avhjelpast med ein støyskjerm mot vegen. Etter underteiknande si vurdering var denne utreikninga svært overfladisk og undervurderar framtidig støyureining (sjå brev frå oss til planavdelinga datert 13.04.2015 og svarbrev datert 27.10.2015), og når utrekningane so vidt vi kan forstå i tillegg vart basert på ein tidleg og annleis planversjon, lyt estimata og konklusjonane forkastast heilt. Generelt gjeld det ellers i fylgje lovverket at utbyggjar skal erstatte ekstrabelastningar som fylgje av inngrepet. Estimerte gjennomsnittlege støyverdiar i ein datamodell er i tillegg ifylgje dei i planen refererte retningslinene T-1442 presisert å ikkje vere anna enn vegleiar og ikkje rettskraftige.

Andre kriterier lyt også kome til grunn, ikkje minst miljø- og helsemessige variablar er her viktige. Der foreligg ingen tvil om at støy og anna ureining vil auke proporsjonalt med trafikkauken og kortinga av avstand til trafikken (ei rask haudereikning gir meir enn 50 gonger so mykje støy og eksos som no, kanskje 100 gonger dersom den innkorta avstanden takast med i berekninga (?)). Støy, eksos, og støv vil påvirke oss som bur her svært negativt.

Vi er heller ikkje i tvil om at ekte målingar vil gi anna resultat enn ein datagenerert snittmodell. Teoretiske og truleg feilaktige estimat for døgngjennomsnitt-desibel er i denne samanheng mest ei fornærming for oss som vil måtte plagast med slik ureining i lange perioder av dagen. Dei mange åra med tung anleggstrafikk rett utfor nova er ikkje nemnt. Vi krev tilfredsstillande støyskjerming av dei uisolerte aust og vestveggane på huset i tillegg til støyskjermen mot vegen (huset er 8-12 meter høgt og sidan støyskjermen neppe rekk meir enn 3-4 meter, lyt ein også vurdere anna type støyskjerming enn denne i andre høgda mot nord). Avstand frå utanfor soverom mot nordaust til næraste trafikk vil i noko nedadgåande luftline bli omlag 5-6 meter, frå badet 3-4 meter, kontor 3 meter, sovealkove på loftet 4-5 meter, og utan reell skjerming om planen settast i verk som no. Det vil også bli problem med ventilasjon, då tømmerhuset i all hovudsak ventilerast gjennom opne vindauge, og det vert vanskelig med 1500 bilar so nære vegen.

e. Støyskjermen mot vegen. Denne er ikkje konkretisert anna enn som ein strek på kartet. Det er avgjerande at han vert høg og breid, ellers vil han ikkje fungere. Vi reknar med at der vil bli konflikt med synsfelt/ utkøyring frå den nye parkeringsplassen som er innteikna på tomta vår, det er ikkje

diskutert kva dette vil seie for maksimum høgd på støyskjermen. Ein lav skjerm vil ikkje gi den ønska effekt og dette må avklarast! Vidare, for skjerminga sin del er skjermen for kort mot aust; lyd, snøbrøyting og innsyn er då også dårlig ivaretatt. Det er ikkje nemnt kva materiale skjermen skal byggast av, men på grunn av lyddempingseigenskapar, sikkerheitsrisiko og konsekvensar av snøbrøyting må skjermen etter vår meining byggast i betong. Her blir trangt for snøplogen ved store snøfall, og snøen kan neppe leggjast på fortaket mot nord då det vil tvinge fotgjengarar ut i vegbana.

Med store snømengder vil eit tregjerde bøyast innover mot huset og bli øydelagt av belastning og råte (eg har tidlegare skifta nordveggen av uthuset av same grunn). Der vil vere risiki forbunden med framtidige kollisjonar eller utforkøyringar.

1. Verditap. I vårt tilfelle vil der ikkje vere tvil om at utbygginga medfører ei vesentlig verdiforringing av eigedomen. Vi har vore i kontakt med eigedomsmeklar som støttar dette. Ein må gjere salstakst før og estimere salstakst etter tiltak, evt. verte einige om verditap på andre måtar slik at det økonomiske tapet kan erstattast slik ein har rett på ifylgje loven og det sk. «differanseprinsippet».

Konsulentbistand. Vi har hatt uformelle grundige samtaler med juristar i slekta, og har også kontakta Norges Juristforbund, samt lokal boligmeglar. Vi treng arkitekt/ planleggjarbistand for å planlegge evt. flytting av uthus/ ny inngangsløysing + lage gode gangvegar i øvre del av tomta viss dette vert løysinga. Vi trur ikkje det finns liknande eksempel i vårt fylke der trafikken kjem so nær og samstundes aukar so monumentalt som i dette tilfellet. Den tidlegare arkitekturen og logistikken i hus og hage vert skipla av vegprosjektet og vil ikkje fungere utan tiltak. Vi har åpenbart behov for konsulentbistand i ein slik komplisert sak. Dette skal dekkast av utbyggjar/ kommuna etter avtale. Vi opplever å få tvetydige og uklare svar på dette når vi har spurt. Vi meiner det her er umogleg å få til ei tilfredsstillande løysing utan konsulentbistand.

Prosess og gjennomføring. På grunn av helsemessige utfordringar kan ikkje vi ta på oss å administrere/ delta noko særleg i bygging av nytt bygg, og vesentlige delar av grunnarbeid/ bygging/ombygging lyt gjerast i regi av kommuna.

3. Oppsummering.

Dette er nokre av utfordringane vi (og de) står overfor om de nå vedtar denne planen. Vår haldning er som vi har nemnt i tidlegare korrespondanse at det er for tidleg å gjere vedtak om utbygging/oreigning av delar av eigedomen før konsekvensane av slik utbygging/

oreigning er skikkelig utgreidde, kjende og løyste (i form av konkrete og bindande planar for husa og tomta). Ein kan ikkje etablere so stor trafikkauke so ekstremt nær eit bolighus utan å ta ansvar for dei negative effektane ein også etablerar, og greie ut konsekvensar for livskvalitet, verditap, alternativ for å redusere dei negative virkningane av tiltaka, samt lage konkrete planar og prosedyrer for iverksetjing av mot-tiltak.

Kan ein vurdere å gå tilbake til tidlegare plan der uthuset står og vegen berre tangerar eigedomen?

Viss ikkje ber vi om at de utset vedtak om bygging av vegen til ei vurdering av konsekvensane for vår eigedom og miljøet her er gjennomført, og ein skikkelig plan for løysing av dei viktigaste utfordringane foreligg. Vi ynskjer fyrst og fremst at utbyggjar her i samarbeid med oss lagar ein plan for korleis ein vil bøte på dei svært invaderande inngrepa med tiltak som kan redusere skaden. Eit umodent vedtak kan låse for gode løysingar for tomta, og vi kan ikkje akseptere å sitte att med Svarteper.

Vi har vore i kontakt med røynde advokatar i slekta og har etter råd frå dei utarbeidd dette noko omfattande brevet, og avventar korleis vedtaka blir og kva prosessen blir vidare før vi eventuelt ankar vedtaket , og deretter eventuelt engasjerar juridisk bistand. Ta gjerne kontakt."

Kommentar:

Behov for ny/endra vegløysinga gjennom området er avklara gjennom overordna plan, Kommunedelplan for Volda sentrum, og tidlegare godkjent reguleringsplan for Urbakkkfoten, reguleringsplan godkjent av Volda kommunestyre den 30.11.2000.

Opprusting av Engesetgeila til samleveg standard vil gje vesentlege endringar også for denne eigedomen. Auka trafikkmengd og større vegbreidde vil gje inngrep og endra situasjon.

Ein har ikkje i planvurderinga funne alternativ vegløysing her som er betre for eigedomen og som samtidig kan gje tilfredsstillande vegløysing for området, jf her også ynskje om grunnlag for kollektivløysing for området og ynskje om god tilrettelegging for gåande.

Linjeføringa for vegen i plan ligg såleis fast, og ein har ved detaljplanlegginga søkt å tilpasse denne best mogeleg til eksisterande bebyggelse i området, og til terrenget.

Dette med sikte på løysing som gir minst mogelege uheldige verknader for den einskilde eigedom i området.

Verknad av plan:

Eksisterande uthus må rivast ved framføring av veg.

At det i privat utarbeidd plan frå 2000 var lagt til grunn m.a. at eksisterande uthus/verkstad skulle kunne få stå også etter vegutbygging, viser at det då var sikra for dårleg plangrunnlag og for dårleg planmessig/teknisk avklaring, som grunnlag for det planarbeidet.

Seinare kartlegging og detaljprosjektering viser at tidlegare vist løysing ikkje var realistisk.

Samlevegen innarbeidd i planframlegget no er detaljprosjekttert og terreng og bygningar er innmålt slik at plan, detaljbeskrivelse og illustrasjonar tilknytt plan viser reelle tilhøve.

Grunneigarane i område har vore kjent med planlagt samleveg/sambindingsveg i lang tid.

Den låg allereie inne i overordna kommunedelplan for Volda sentrum sidan 1975 og i godkjent reguleringsplan sidan år 2000.

For å imøtekomme dei ulemper som vegframføring forbi eigedomen vil få, er det lagt til grunn at det vert etablert støyskjerm mot ny veg. Vidare vil det bli etablert ny avkøyrsløse og ny biloppstillingsplass i austre kant av tomta.

VOLDA KOMMUNE

18

Her vil det i plan også bli lagt til rette for mogeleg plassering av ny verkstad/bod i hagen aust for bustadhuset. Det kan her også vere mogeleg å bygge garasje i plan over uthus/verkstad om ein ynskjer det.

Det er lagt til grunn at trafikkkfarta i ny veg skal skiltast til 40km/t.

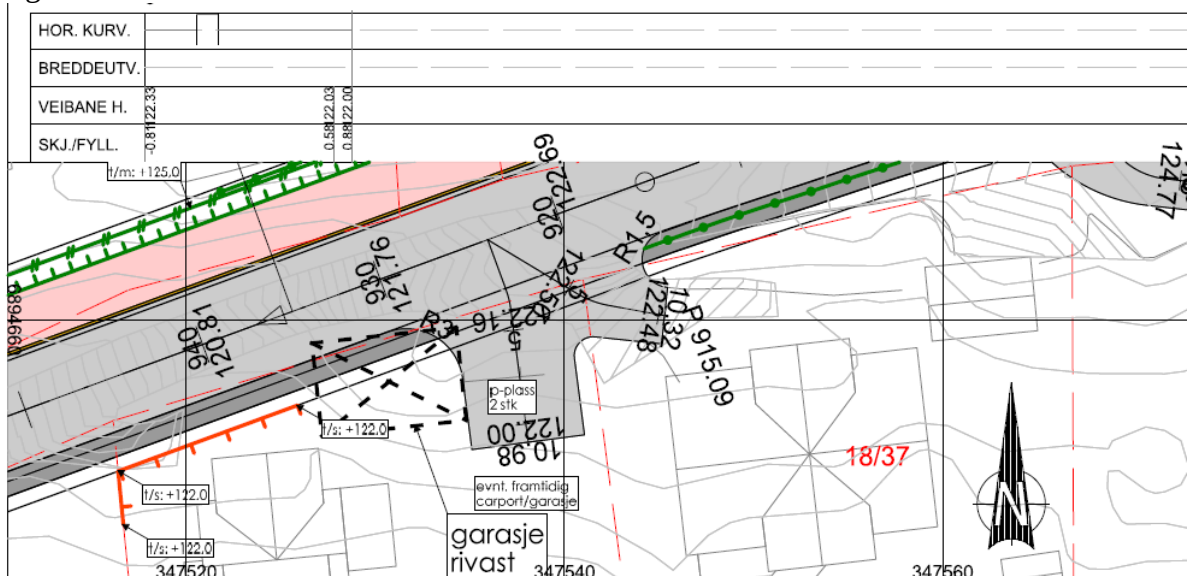
Grunnlag for tiltak knytt til støy frå vegen er knytt til konklusjonar i utarbeidd støyrapport. Eventuelle ynskje/behov for tiltak på eigedomen ut over dette vert å ta opp i drøftingar tilknytt avtale om avståing av grunn til veg.

Der vil m.a. spørsmål om behov for ombygging/flytting av inngangsparti i huset og naudsynt fasadeisolering av bustaden mot nord i 2.etg bli nærare vurdert.

Tilknytt slike avklaringar om avtale/sikring av grunn vil det vere grunnlag for dekking av kostnader til juridisk bistand.

Kommunen vil sjølvstøtt fylgje opp trafikktala og støysituasjonen over tid, men ligg no til grunn dei vurderingar som ligg i gjennomførte berekningar.

Kommunen vil i anbudsgrunnlag og avtale med entreprenør søkje å legge til rette for eit best mogeleg tilhøve til dei som bur i området i anleggsfasen. Vi legg til grunn at dette også vert avklara gjennom møte og avtalar med partane i området før utbygging etter plan vert sett i gang.

Plass for plassering av uthus/garasje er vist i plankart. Merknaden gir ut over dette ikkje grunn til endringar i plan.

Therese H. Moltudal/Asbjørn Moltudal -Eigarar Gbr. 18/81-, brev av 20. juni 2016

Det vert også synt til merknadane frå Therese og Asbjørn Moltudal d.s. 28.08.2014 i samband med oppstart av reguleringsplanarbeidet då vi hadde innspel på;

1. Innkøyrsløse frå kommunal veg, parkering ut-/innkøyrsløse garasje.
 2. Støy
 3. Tilknyting til vatn og avløp.
1. I skrivet d.s.28.08.2014 føresette vi at i "reguleringsprosessen og opparbeidinga av innkøyrsløse kjem fram til ei løysing der ut-/innkøyrsløse til garasje samt biloppstilling

VOLDA KOMMUNE

19

framfor garasje ikkje vert forringa i høve til i dag då vi i garasja har plass til to privatbilar og at ein utan vanskar kan køyre ut frå den eine garasjeplassen samstundes som der står parkert bil framfor den andre garasjeinngangen."

Av planframlegget og utsette stikker på tomta 18/81 ser vi at dette ikkje går dersom garasja og muren framfor garasjen står som i dag. Vinkelen på garasja og den "utstokne vegen" syner at det ikkje er mogleg. Truleg må vinkelen på garasja og muren framfor garasjen endrast og garasja må såleis rivast og byggast opp igjen for å få ei god løysing. Ein føreset å verte teke med på råd i samband med dette. Det vil også få fylgjer for svalegangen på oppsida av garasja og trappetilkomsten til huset.

Eg skuldar å gjere merksam på at i samband med oppføringa av garasjen på slutten av 80-talet ynskte vi ei anna plassering av garasjen då vi var klar over at plasseringa ville kunne kome i konflikt med ny veg. Volda kommune plasserte garasja der ho no står.

*Slik gangvegen og langs tomta er lagt inn på gbr.18/81 vil det også **forringe muligheita for å bli "kvitt" snøen ved måking**. I dag er det mulig å få frå seg snøen mellom Engesetgeila og utkøyrsla frå garasja.*

*Illustrasjonane **på side 35 i planomtalen stemmer ikkje** med dei stikkene som er sett ut på gbr. 18/81*

1. Støy

Viser til brevet vårt 28.08.2014 og er usikre på korleis desse støyberekningane er gjorde. Det verkar noko underleg at trafikk med tildels tungtrafikk i 8% motbakke med under 10m avstand til huset ikkje treng støytiltak

2. Tilknytning til vatn og avløp.

*Planomtalen er grei. Vil berre gjere merksam på at der ligg **2 private kummar** på arealet som vil bli berørt av utbyggingsomfanget.*

Kommentar:

Gjennom detaljplanlegging av veglinje gjennom området har kommunen søkt å finne den beste løysinga for eksisterande eigedomar langs vegen.

Ein har på denne strekninga også auka stigninga på vegen for å få best mogeleg tilkomsttilhøve og for å redusere terrenginngrepa så langt mogeleg.

Vurderingar av sideforskuving er også gjort for å søkje å optimalisere dette, men etter som det er eigedomar på begge sider av ny veg, har vi ikkje funne at det er grunnlag for ytterlegare forskuving. Den i plan viste linja er såleis etter kommunen si vurdering den beste. Å redusere vegbreidda forbi dette området er heller ikkje tilrådeleg, ut frå aktuell trafikkmengde og stigninga på vegen.

Etter som vegen med fortau i austre kant av tomta kjem 4-5 m inn på eigedomen, er det her behov for store omleggingar av avkøyrsla og internveg/gangtilkomst til eigedomen.

Det er utarbeidd eigne detaljblad med tilhøyrande snitt og illustrasjonar for desse endringane. dette både for å synleggjere inngrepa og gje forslag til alternative løysingar gjennom bruk av mur m.v.

Ein legg her til rette for omlag same vegbreidde og oppstillingsplass inne på tomta som i dag. Det er rett som eigar nemner i merknad at vinkelen på garasjen og avstand til ny veg kan gjere innkøyring til øvste garasjen og parkeringa framfor garasjen vanskelegare enn i dag.

Dette kan rettast opp ved å utvide arealet framfor garasjen noko. Dette vil være naturleg å sjå nærare på i samband med vidare detaljprosjektering, og ta med som føresetnad i høve til avtale om innløyising av grunn.

VOLDA KOMMUNE

20

Etter drøfting med kommunen sin plankonsulent /prosjekterande har ein elles funne det rett å tilrå ei viss justering av avkøyrlebreidda slik at det vert litt større breidde inn frå veg. Dette er justeringar som også kan vurderast nærare i utbyggingsfase.

Vi meiner såleis at eigedomen gjennom viste endringsframlegg vil kunne få etablert tilnærma like gode trafikale tilhøve som i dag etter utbygging. Samla hageareal framfor huset vert derimot redusert.

Grunneigarane i område har vore kjent med planlagt samleveg/sambindingsveg i lang tid. Den låg allereie inne i overordna kommunedelplan for Volda sentrum sidan 1975 og ei opprusting av vegen låg inne i gjeldande reguleringsplan for Engeset og Klepp allereie i 1984.

Ved byggesøknad på tomte her vart det gitt dispensasjon i høve byggegrense mot veg. Det var i denne samanheng vist til stor grad av usikkerheit i høve til framtidig regulering og plassering av garasjen.

Vidare vart det i høve byggesøknad gitt dispensasjon i høve til reglane i Plan og bygningslova §67, (no PBL 18-1) om opparbeiding av veg og hovudleidningar for tekniske anlegg, utan vilkår.

Spørsmål om støy:

Det er lagt til grunn at trafikkfarta i ny veg skal skiltast til 40km/t.

Kommunen har nytta ekstern fagkompetanse til støyberekningar for eigedomane i området.

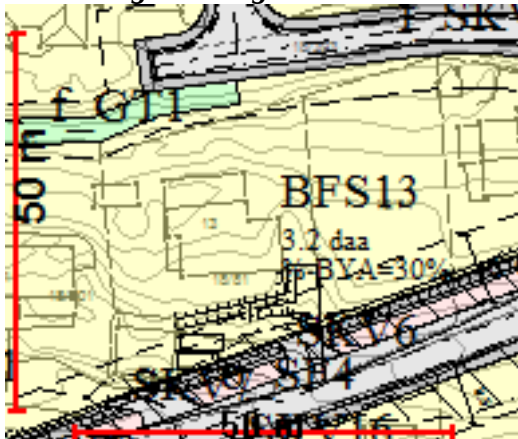
Rapporten er tilgjengeleg som dokument tilknytt plan. MD-sine retningslinjer knytt til støy i plansaker T-1442, er lagt til grunn for desse arbeida. Grunnlag for tiltak knytt til støy frå vegen er knytt til konklusjonar i denne utarbeidde støyrapporten.

Eventuelle ynskjer om skjerming ut over det som i rapporten er vurdert som naudsynt må takast opp i samband med avtale om grunnavståing/ulempesvederlag.

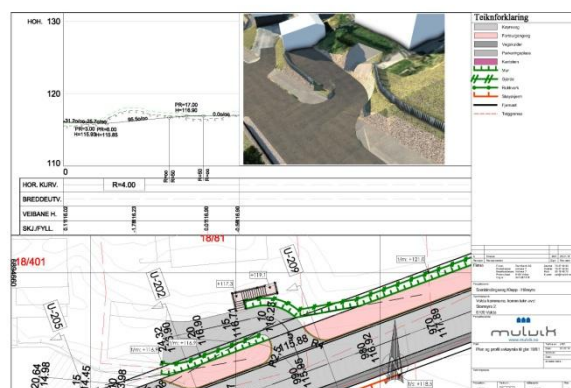
Omsyna til eksisterande tekniske anlegg og kummar vil bli sikra gjennom utarbeiding av teknisk plan-, anbudsgrunnlag og i avtale med den einskilde huseigar.

Kommunen vil i anbudsgrunnlag og avtale med entreprenør søkje å legge til rette for eit best mogeleg tilhøve til dei som bur i området i anleggsfasen. Vi legg til grunn at dette også vert avklara gjennom møte og avtalar med partane i området før utbygging etter plan vert sett i gang.

Plankartet er justert ved at planlagd gangtilkomst med tilhøyrande murar er justert til samsvar med illustrasjonane i planomtalen. Vi har i samråd med plankonsulent sjekka ut at utsetting i terrenget er i samsvar med vedlagde detalj i plankart og planomtale.

Utsnitt frå reguleringskart

Illustrasjon i planomtale.

Oddrun Barstad, gnr 18 bnr 10, brev av 25.06.16:

"Som eigar av g/bnr 18/10 har eg allereie avstått grunn til den planlagde bustadutbygginga i Urbakkfoten. Dette ordna gjennom ein oreigningsprosess som vart avslutta for eit par år sidan. Den resulterte i sal av største delen av 'Vadet' som stykket her vart kalla. Eit innmarksbeite som etter gamalt har vore nytta til beite for ungdyr. Oreigninga/salet omfatta også ein del av utmarka/skogsmarka vår, som grensa til Vadet. Eit nettinggjerd markerte skiljet mellom innmarka og utmarka.

Ein tidlegare planprosess (80-talet?) har gjeve som resultat at arealet på båe sider av Gjølvelva er lagt til friområde – som ein del av ein tilkomstkorridor opp i Engesetgardane si utmark og for å gje god tilgjenge for ålmenta til å bruke desse områda.

I oreigningsprosessen i høve Urbakkfoten vart det lagt til grunn som prinsipp at avståing av friområdeareal innanfor oreigningsområdet skulle betalast tilliks med bustadareal.

Kort tid etter at oreigning/overdraging var fullført, kom det tilbakemelding frå kommunen si planavdeling om behov for å endre på plangrensinga – dette for å få ein effektiv og god bruk av arealet (det ville og gje 1-2 ekstra bueiningar, noko som sjølv sagt vil vere med å betre økonomien i utbygginga). Det vart teke direkte kontakt med grunneigar om dette, som melde attende at eg var viljug til å drøfte dette behovet vidare.

Det har vore gjennomført to møte (og nokre meir uformelle samtalar på telefon) kring dette, der kommunen sitt ønske er blitt presentert. Gjennom heile denne prosessen har eg vore positiv og samarbeidsviljug – med mål å finne ei tenleg og praktisk løysing.

Ved første kontakt frå kommunen om denne saka, melde eg straks attende at det for meg ville vere vesentleg å finne ei betre løysing for 'restarealet' som dels var resultat av førre oreigningsprosessen, dels ville kome sterkare som verknad av den frå kommunen føreslegne 'justeringa':

Området aust for det oreigna området, inn mot Gjølvelva og over elva mot avgrensinga til utbyggingsområdet Håmyra ligg i dag som ein kile ned mellom dei to utbyggingsfelta. Denne kilen er fullstendig ubrukeleg for meg og i tillegg er den avsett til friområde – noko som gjer det uråd for meg, som grunneigar, å bruke den til noko som helst. Her ser vi eit døme på at kommunen, gjennom sine tidlegare vedtak har gjort eit privat område verdlaust. Eg bad difor om – alt i første samtale med kommunen sine folk – at dette området skulle løysast inn som del av den føreslåtte 'justeringa'. For meg er dette vesentleg.

- *Området nord om det oreigna/'justerte' området.*

Dette er eit smalt stykkje som ligg mellom utbyggingsfeltet og skogsvegen. Der er mange gode grunnar til at eg ikkje ser særleg verdi i å sitje med dette stykket lenger:

Det er dårleg utforma med tanke på skogsdrift – både kva gjeld storleik og form.

Det vert liggande tett opp mot eit nytt bustadfelt – noko som vil innebere at det vert risikabelt - for ikkje å seie umogleg å etablere ny skog på området.

Erfaringane med ålmenta sin bruk av desse områda er allereie særst negative, jf. Måten terrengsyklistane har teke seg til rette med anlegg av ny sykkeltrasé utanfor eksisterande sti, graving/masseflytting og ikkje minst bruk av stor spikar i trelegger og generelt rot med utstyr som ligg og sleng. Når området vert utbygd, er det liten grunn til å tru at ålmenta sin (mis)bruk av området vert mindre.

Eg vil difor at denne 'justeringa' også skal omfatte den delen av min eigedom som ligg på nedsida av skogsvegen.

Dette betyr at eg er positiv til å bli med på ei endring av eksisterande grenser for området –

men at eg har heilt klare behov/krav som det vil vere vesentleg å få innfridd. Om ein gjer dei her føreslegne endringane, så vil dette resultere i eit meir heilskapleg utbyggingsområde for både Urbakkfoten og Håmyra. Gjer det lettare å leggje til rette for friluftsliv og gje ei ny, naturleg avgrensing mellom innmarka (her forstått som utbyggingsområdet) og utmarka.

Vi kan gjerne ta ei felles synfaring i terrenget for å vise meir nøyaktig avgrensing og kva dette vil ha å seie for ein betre plan.

Kommunen har vidare eit ønske om at det vert gjennomført ei avverking av skogen – innanfor oreignings-/justeringsområdet og helst også utanfor (dvs. på det restarealet som no ligg mellom utbygginga og skogsvegen). Ein del av skogen er, teknisk sett, hogstmogen og effektiv avverking av kommunen sitt område vil verte enklare om ein også avverkar på vårt område.

Mi stilling til denne utfordringa vert bestemt av kva som skjer med dette området.

- Dersom det vert løyst inn opp til skogsvegen står sjølvstekt kommunen fritt til å gjere kva ein ønskjer, anten hogge ut eller late den stå.

Her bør ein ta inn over seg at dette området er eit svært artsrikt område m.o.t. sopp. I desse tider, då interesse for ville vekstar, matauk og sporbarheit er veksande, er det ikkje særleg framtidsretta å fjerne ein slik naturverdi frå lokalmiljøet.

- Dersom området ikkje vert innløyst, vil eg som grunneigar ønskje å late skogen bli ståande – for å kunne bruke av den til plukkhogst etter behov for våling på heimegarden. Ut frå forventa behov vil dette kunne bety at skogen vert halden ved like gjennom tilveksten, slik at den også i framtida kan stå fram slik den gjer no.

Der er elles nokre 'ugreie' punkt som bør løysast gjennom denne prosessen. Det gjeld eit mindre område mellom Engesetgeila og Vadet. Eg kan ikkje sjå at kommunen har løyst inn areal heilt inn til Engesetgeila, og vil be om at dette vert klarlagt og ordna opp i.

Når det gjeld detaljane i planutkastet, er eg som sagt positiv til å kome fram til avtale. Der er spørsmål som må løysast – som vist ovanfor – men desse burde vere rimeleg enkle å ordne opp i.

Eg har som utgangspunkt at siste, gjeldande grunnprisar i området skal leggjast til grunn for denne 'justeringa'. Dette betyr at eg ser prisane frå salet frå underteikna til Din Bolig av eit areal aust for Gylelva og avtalt grunnpris for justeringsareal på austsida av Håmyrafeltet som dei mest relevante prisane. Begge desse er døme på prisar i marknaden avtala i lys av oriegningsskjønet for Urbakkfoten, og dermed å rekne som meir representative i dag enn skjønet frå 2014.

Eg vil og kunne vere interessert i, som del av betaling for avstått areal, å overta ei eller to grunneigartomter innanfor det nye området. Dette kan gjerne diskuterast nærare.

For å oppsummere:

- Eg er positiv til ei tenleg justering av området
 - Eg ønskjer at kommunen løyser inn område av min grunn som har blitt/blir liggande att som restareal og impediment pga lite gjennomtenkte avgrensingar tidlegare
 - Siste grunnoverdragingar i området skal liggje til grunn for prissetting
 - Eg kan diskutere grunneigartomt(er) som del av oppgjer
- Ta gjerne direkte kontakt om de ønskjer å diskutere dette nærare"

Kommentar:

Det aktuelle arealet mellom tidlegare avtaleområde og elva og opp til og med planlagt overvassgrøft, er i plan lagt ut til bustadareal og som del av friområde. Dette vil bli søkt løyst

VOLDA KOMMUNE

23

inn gjennom avtale med grunneigar til liks med tidlegare avtale om utbyggingsområda. Dei same prinsipp vil bli lagt til grunn.

Om grunneigar ynskjer å behalde nokon av dei bustadtomtene som kjem frå eigen grunn vil dette kunne avtalast, jf. tidlegare etablerte generelle retningslinjer for grunneigartomter.

Store deler av arealet ligg innanfor omsynssone H310 og H320 (flom og jordskredfare), og kan ikkje byggast på før naudsynte sikringstiltak er gjennomført, jf. reguleringsføresegnene. (sikring av løseområde).

Når det gjeld areala mellom planlagt utbyggingsområde og eksisterande skogsveg ovanfor, har ein ikkje funne grunn til å imøtekome merknaden om at dette arealet skal inngå i plan og eventuelt innløysast av kommunen.

Arealet ovanfor overvassgrøfta vert då liggande som LNF-F område som i dag, jf også overordna kommunedelplan.

Dette vil gje grunneigar fortsett råderett og bruksrett til skogsområda og sikre det ynskje som er sett fram om å kunne nytte denne som før, samtidig som friluftsinnteressene i området vert ivareteke.

Eventuell avtale om felles uttak av hogstmogen skog i området som del av samla uttak/rydding av utbyggingsområdet vil vere fullt mogeleg. Dette må ein kome attende til som eiga sak i samband med etablering av grunnavtalar og i tilknytning til utarbeiding av anbudsgrunnlag for utbygging av området.

Når det gjeld prisfastsetting for aktuell innløysing av grunn ved utviding av planområdet legg ein til grunn at prinsippa i gjeldande avtale og skjøn vert vidareført, og at avvik i høve til dette vert avklara gjennom avtaleutforming for nytt areal.

Kommunen viser i høve dette til at store deler av dei nye areala langs Gjølrelva ligg innanfor område som er vurdert som flaum og skredutsett. Friområda her kan såleis ikkje sjåast på som byggeareal. Heller ikkje kan byggeareala innanfor desse områda nyttast før dei er klarerte gjennom etablering av naudsynte sikringstiltak, jf. reguleringsføresegnene.

I merknaden er nemnt "nokre 'ugreie' punkt" som gjeld innløysing av areal heilt inn til Engesetgeila. Dette har ein fått avklara med oppmålingsseksjonen i kommunen.

Det heile skuldast her at vist eigedomsgrense i kartgrunnlaget, (grense frå uttskifting i 1957), er svært unøyaktig innlagt (+/- 2-4m). Grensa skal gå til øvre kant av avsett areal til fellesvegen veg1 (Engesetgeila) som skal ha breidde 10 alner.

Nøyaktig fastsetting av denne grensa kan ikkje skje før naudsynt oppmåling av arealet er gjennomført. Vi legg såleis til grunn at dette ikkje er noko restareal mellom reell eigedomsgrense og den i jordskifte fastsette grensa for Engesetgeila, og at dette vert avklara i samband med oppmåling av områda og før slutttoppgjer for grunnavståing.

Merknaden gir ikkje grunn til endringar i plan.

Sverre Engeset Foldal, Grn. 18 brn. 12, e-post datert 24.06.2016:

"4.11 / 7.7 Trafikktilhøve

Ser av plankartet at øvre del av Fjellvegen, "Brauta", er teikna inn som gangveg. Som eigar av halve vegggrunnen her kan eg ikkje godta at vegen blir fysisk sperra, då den blant anna forenkler tilkomst til "gamle" Engesetgeila, o_SKV5, med større køyretøy. For eksempel traktorar med tilhengar. Eg ser derimot behovet for å begrense trafikken på vegen, men her burde skilting om forbod mot gjennomkøyring i begge retningar frå krysset mellom o_SKV1 og o_SKV5 til krysset Fjellvegen/Øvrevegen gjere mykje av same nytta.

Krysset mellom sambindingsvegen og Øvrevegen ser framleis ut til å ha ein veldig spiss vinkel og dårleg oversikt grunna høgdeforskjell. Spesielt vinterstid, med auka trafikk og brøytekantar som reduserer sikten ytterlegare, kan dette verte eit problem. Her bør noko gjerast for å få eit opnare og meir oversiktleg kryss.

6.8 Overvatn og tilknytning til infrastruktur

Kva planar vert lagt for drengs-/overflatevatnet frå planområdet som ikkje kan førast framover til Gjølleva? Den sanerte kloakkledninga med utløp ved naustet mitt i Klokkearvika får i dag tilført mykje av drengsvatnet frå Klepp og øvre Engeset. Den har allereie sprengd kapasitet ved større vassfløder, og framstår i så dårleg forfatning at det truleg ikkje burde vore kobla vatn på den i det heile tatt. Opptil fleire husstandar har også kloakk feilkobla på denne rørledninga, noko som fører til utslepp av råkloakk i strandsona like ved badeplassen Munken. Planlegginga av det tekniske anlegget knytt til samlevegen/planområdet må difor take høgde for denne problematikken.

Avskjeringskanal

Utan informasjon om kor djup kanalen skal vere, og kor øvre skjeringslinje kjem til å ligge i forhold til ny grense mellom 18/12 og 18/437, er det vanskeleg for meg å vurdere konsekvensane inngrepet har for min eigedom. På generelt grunnlag har eg likevel følgande merknadar:

Ny grense kan ikkje følge skjeringslinja for kanalen. Den må av praktiske og sikkerheitsmessige årsaker leggjast eit stykke oppom skjeringslinja, då det ikkje vil være mogleg å utnytte gjenståande areal heilt ned til avskjeringskanalen. Dersom eg vel å ikkje fjerne attståande skog på min eigedom, kan det heller ikkje gravast så nær grensa at man skadar røtene på desse trea.

Denne grensa må være i ei bein linje, slik at ein slepp å bruke GPS for å finne den. Det bør settast opp eit gjerde på oppsida av kanalen, slik at ferdsel i og bruk av området kan skje i trygge former.

4.16.2 Flomfare

Gjølleva har gått over sine breidder tidlegare, og flaumen i påskehelga 1929 viser kor stort skadepotensialet kan vere:

Bildetekst: Håmyrelva braut seg ned over Teinene. Biletet er teke der Per Øvrelids hus (Røyslidvegen 1) no står. Berre flaks og iherdig innsats frå folk i nabolaget gjer at større overfløymingar ikkje har skjedd i nyare tid også. Med tanke på dette er det viktig at sikringa av Gjølleva no vert gjort skikkeleg – og i tilstrekkeleg omfang. Grunna auka vassføring må sjølvsagt steinkloppa over elva på o_GT2 hevast/byttast ut, men man må ikkje gjøyme/utelate risikosonene ovanfor planområdet. Røret under Urebakkvegen, som har vore eit konstant problem sidan kommuna reduserte dimensjonen på røret då vassledninga til Klepp vart lagt i skogsvegen, er eit eksempel på dette.

4.9 Kulturminne og kulturmiljø / 7.4 Kulturminne og kulturmiljø

Til orientering vart vårffjosen på 18/437 (tidl. 18/12) så vidt eg kjenner til ikkje bygd før etter andre verdenskrig. Oppføringa av denne i SEFRAX-registeret må difor bygge på ein feil. Ingen bygningar frå før år 1900 vert då bevart i reguleringsplanen. Dersom verdien som kulturminne kan bevarast ved flytting og restaurering, bør dette kanskje vurderast for ei av dei to høyløene?

4.10 Naturverdiar / 7.5 Naturverdi og naturmangfald

Forekomstar av den raudlista plantearten Barlind bør undersøkast nærmare, og eventuelt takast hensyn til i den interne disponeringa av planarealet.

6.4.3 Leikeareal

Kan ikkje finne o_BLK4 på kartet. Kvar er denne leikeplassen - o_GF7? Er det forresten

VOLDA KOMMUNE

25

kommunen som skal stå ansvarleg for opparbeiding av leikeplassane o_BLK1-3, eller er dette opp til utbyggar(ar)? Dersom sistnevnte er tilfelle, fryktar eg at kravet om opparbeiding blir hoppa bukk over, slik vi har sett på Klepp.

7.3 Konsekvensar for naboar

Viser til kommentar om Engesetgeila 12, 18/37, og Engesetgeila 14, 18/184, der areal tilsvarande arealet til vegutviding i vestre kant av tomtene kan tilleggast i austre kant. Kven er det som til slutt skal avstå grunn her? Dersom det er areal frå dagens veg, må eigarforholdet her avklarast.

8. Svar på innkomne innspel – namn på planen

Grunngjevinga for å ikkje korrigerer ein openbar skrivefeil frå den tidlegare reguleringsplanen, i regi av grunneigarane, framstår som meget tynn. Feilstavinga "Urbakkkfoten" er kanskje innarbeida hjå ein handfull tilsette på kommuna som har jobba mykje med planen, samt nokre innleigde konsulentar, men for alle andre vil ei eventuell endring av namnet ikkje ha nokon negative konsekvensar.

"Urbakkkfoten/Urebakkkfoten/Urbakkkfoten" er i og for seg ikkje eit namn med historisk betydning for området nedanfor Urabakken, men dersom namnet ikkje blir endra, fryktar eg at det ikkje tek lang tid før Urabakken blir heitande "Urbakken" på folkemunne.

Feilskiltinga av ruinen etter torvløa Steinhuset, like ovanfor Prestesetra, til "Steinhusa" er eit døme på korleis lokal kunnskap og historie på kort tid kan utvatnast på grunn av feil namngiving. I tillegg kling "Urbakkkfoten", eller "Urebakkkfoten" som eg har vakse opp med, mykje betre enn "Urbakkkfoten" på dialekt.

Kartforretning

I samband med kartforretninga etter endeleg oppmåling må også kartfeil som blant anna gjer at 18/5 framstår som eigar av Engesetgeila og øvre del av Fjellvegen korrigerast.

Diverse

Bustadtomter teikna inn i friluftskorridoren på vestsida av Gjølrelva må danne presedens for omgjerding av friområde til boligformål, då delar av friområdet langs Gjølrelva lenger nede også er urimelig breidt. Tidlegare friområde mellom Engesetgeila og Øvrevegen, samt delar av 18/64 (o_GF7), blir også omgjort til andre føremål i planen."

Kommentar:

Dei omtala trafikktilhøva er vurderte i plan.

Vegen mellom Øvrevegen og Engesetgeila har same status som i gjeldande plan. Skilting vil bli opprethalden som i dag.

Spørsmåla som vert teke opp knytt til ekstern infrastruktur utanom planområdet er ikkje aktuelt å ta opp her, og vert vidareformidla til Teknisk sektor for vidare vurdering.

Ved inngrep som t.d ved avskjeringskanalen vil kommunen normalt løyse inn areal til topp skjering pluss ein meter. Om det er behov for gjerde vil verte avgjort ut frå tryggleikssyn og bruksformål for attverande areal. Kommunen finn i utgangspunktet ikkje at det her er behov for slikt gjerde. Dette kan eventuelt også vurderast nærare i høve avtale om grunnkjøp.

Gjennom etablering av overvasskanal som vist i plan og tilhøyrande sikring langs Gjølrelva vil ein kunne sikre både det nye utbyggingsområdet og nedanforliggende bebyggelse tilfredsstillande.

Når det gjeld den omtala vårfjøsken så har det ikkje så stor betydning når den er bygd.

Den utgjer som det vert sagt i planomtalen eit positivt kulturelement i eit friluftsområde.

VOLDA KOMMUNE

26

Dei to høyløene vert direkte berørt av planlagt veg og må av den grunn rivast. Tilstanden dei har gir etter kommunen si vurdering ikkje grunnlag for flytting.

Området o_ GF7 blir gjort om til nærleikeplass, og gitt ny nemning f_BLK 4. Denne plassen, som kommunen er eigar av vil då få same formål og reglar for innhald/opparbeiding som dei øvrige leikeplassane i nytt utbyggingsområde. (Jf. rekkefølgeføresegn 4.1- f).

Det omtala areal tilknytt Engesetgeila 12, 18/37, og Engesetgeila 14, 18/184, der areal tilsvarande arealet til vegutviding i vestre kant av tomtene kan tilleggast i austre kant, er del av eksisterande vegområde i Engesetvegen. Kommunen legg til grunn at eigarforholdet til veggrunnen her er avklara før gjennomføring av tiltak etter plan.

Spørsmål om endring av plannamn har vore teke opp før og eg finn ikkje grunn til å gå vidare med det ut frå innspelet no.

I samband med kartforretninga ved endeleg oppmåling vil dei påpeika kartfeil som blant anna gjer at 18/5 framstår som eigar av Engesetgeila og øvre del av Fjellvegen bli korrigert.

Kommunen kan ikkje sjå at planlagde bustadtomter på vestsida av Gjølrelva må danne presedens for vurdering av andre friområder lenger nede langs elva i andre planområde. Dette må eventuelt vurderast i naudsynte planprosessar tilknytt revisjon av kommuneplanen sin arealdel og reguleringsplanar for aktuelle område.

Kommunen viser elles til at store deler av dette arealet langs Gjølrelva ligg innanfor område som er vurdert som flaum og skredutsett. Friområda her kan såleis ikkje sjåast på som klart byggeareal. Heller ikkje kan nye byggeareala innanfor desse områda etablerast før dei eventuelt er klarerte gjennom nærare detaljvurdering, og naudsynt etablering av sikringstiltak.

Kommunen legg til grunn at dette også vil ha innverknad i høve vurdering av framtidig arealbruksformål for områda.

Merknaden gir ikkje grunnlag for endringar i plan.

Eldrid Engeset Foldal og Odd Foldal, Engesetgeila 26, gnr 18 bnr 216, e-post 24.06.2016:

"FJELLVEGEN: Framlegget syner at det er planar om å stenge øverste del av Fjellvegen for biltrafikk. Brauta skal etter planen bli gangveg. Dette er vi sterkt usamde i, vi vil at det også i framtida skal vere lov å køyre denne delen av Fjellvegen. Vi vil gjere merksam på at Fjellvegen frå Øvrevegen og opp til Engesetgeila ligg på privat grunn. Tomta vår, 18/216, går i midten av vegen.

PARKERINGSPLASS:

Vi godtek ikkje at det vert oppretta ein parkeringsplass rett ovanfor bustadhuset vårt. Ein parkeringsplass vil føre med seg mykje støy og uro. Vi meiner det er uaksptabelt å leggje parkeringsplassen heilt inntil huset vårt når det er god plass lenger framme i Engesetgeila. Her vil den ikkje kome i konflikt med bebyggelse, og samtidig vere nærare knytt til både tursti og leikeplass.

SNUPLASS:

Snuplassen i enden av Engesetgeila ser ut til å vere planlagt trang og smal. Vi trur det vil verte vanskeleg for til dømes store annleggstraktorar med hengar å snu der.

VEGKRYSS:

Vegkrysset mellom Engesetgeila og sambindingsvegen må gjerast breidt og

oversikteleg. Det kan på kartet sjå ut som om det vil verte vanskar med å svinge til høgre når ein skal køyre austover.

STØY

Vi har ikkje sett noko støyberekningar for vår eigedom. Har slike berekningar blitt gjennomført? Basert på resultata lenger ute i Engesetgeila er det kanskje tvilsomt om vi kjem over grensa som krev tiltak, men vi stiller oss tvilsame til at berekningar basert på ei hastigheit på 40 km/t kjem til å gjenspeile verkeligheita for den nye samlevegen, då høg veistandard truleg vil føre til høgare reell fart.

KART

Utsendte kart som ligg ved framlegg til reguleringsplan er ikkje tydelege og detaljerte nok. Det er vanskeleg å sjå kva innverknad planen kan ha på eigedomane i området, dette gjer at bebuarane kan ha vanskar med å sjå og forstå konsekvensen planen har for sin eigedom.

SIKRING AV ELVAR OG VATN I PLANOMRÅDET**UREBAKKELVA:**

Vi fryktar at avskjeringskanalen som er planlagt øvst i planområdet har for lite fall. Urebakkelva kan fleire gongar i året ha veldig stor vassføring. Elva renn i bratt terreng og kjem i stor fart inn i avskjeringskanalen, omlag i 90grader. Dersom fallet til avskjeringskanalen er for liten er vi redd for at vassmengda frå Urebakkelva ikkje vert evakuert raskt nok og kan virke som ei demning på avskjeringsvatnet som kjem lenger vest frå. Klarar ikkje avskjeringskanalen å kvitte seg med vatnet fort nok kan dette føre til skadar på hus og vegar nedanfor. Avskjeringskanalen kan ikkje dimmensjonast etter røra gjennom skogsvegen, då dei ved fleire høve har vist seg å vere for små. Røropningar som vinterstid ofte frys igjen forsterkar dette problemet. Vi krev at NVE sjekkar fall og vassvolum på avskjeringskanalen før planen vert godteken.

GJØLELVA:

I dag kryssar turstien frå Engesetgeila og opp langs Gjølvelva ei lita steinklopp. Denne steinkloppa må hevast. Slik den er no er den alt for lav. Vi har sidan vi flytta til Engesetgeila i 1987 fleire gongar opplevd at opninga under kloppa har vore for lita. Dette har ført til at vatnet har kome vestover, ned stien og vidare nedover Fjellvegen. Innsats frå dei som bur i området har hindra større skadar på hus og veg. Vassmengda i Gjølvelva vil auke mykje når vatnet frå avskjeringskanalane kjem både frå aust og vest. Ny klopp/ bru må byggast.

AVSKOGING

Før avskoging i området må det leggjast ein plan som sikrar at Urebakkelva og andre småbekkar ikkje tek seg nye løp. Her ynskjer vi oppdateringar kring framdrift og oppstart.

DIVERSE

Vi viser til punkt 3 i planprosess der det står at før fremjing av plan for politisk handsaming vil det bli lagt opp til ein gjennomgang av planutkastet med dei røynde partane langs Engesetgeila. Vi har ikkje vore innkalla til ein slik gjennomgang."

Kommentar:

Sjå elles kopi av merknaden som ligg ved og dei foto som er knytt til denne.

Øvre del av Fjellvegen, "Brauta", er som i gjeldande plan teikna inn som gangveg. Vegen vil ikkje bli fysisk stengt, men skilta som gangveg med underskilt "køyning til eigedomane tillate".

VOLDA KOMMUNE

28

Parkeringsplass planlagt rett ovanfor bustadhuset vert flytta austover til austsida av Urebakkelva.

Snuplassen i enden av Engesetgeila er dimensjonert for liten lastebil ut frå omsyn til brøyting og renovasjon m.m. og vil vere tilfredsstillande også for traktorar med tilhengar. Flytting av p-plassen vil også gje auka trafikkareal her.

Vegkrysset mellom Engesetgeila og sambindingsvegen vil bli detaljplanlagt og utført så breidt og oversikteleg som mogeleg innanfor tilgjengeleg areal.

Det er ikkje gjennomført eigne støyberekningar for denne eigedomen.

Med grunnlag i avstand til samleveg og konklusjonar knytt til dei gjennomførte støyberekningane lenger vest i området finn ein ikkje behov for støyberekningar her.

Det er beklageleg om ikkje dei utsende kart for reguleringsplan er ikkje tydlege og detaljerte nok. Det er i dag digitalt kart og plangrunnlag og i den grad det er spørsmål til dette kan innverknad på den einskilde eigedom påvisast i detalj. For denne eigedomen er det etter plan svært små inngrep, og eksisterande tilstand vert i det alt vesentlege vidareført.

Overvasskanalen vil verte utforma og dimensjonert i samråd med innleigd fagkonsulent, og etter godkjenning av NVE. Grunnlag for dimensjoneringa er avrenningsberekningar basert på 200-års flaum med 40% påslag.

Også aktuelle tiltak vedkomande sikring langs/i Gjølrelva vert avklara som del av teknisk plan, og del av eige sikringsprosjekt tilknytt vassdraget som kommunen no har gjennomført dimensjonering av ved innleigd fagkonsulent. Tiltak ut frå denne kartlegginga er under planlegging.

Det er fastsett vilkår i plankart og planføresegner med tilhøyrande rekkefylgjekrav som sikrar gjennomføring av naudsynte tiltak før utbygging av bustader.

Uttak av skog og anleggsverksemd i området før avskjeringskanal er på plass, må sjølvstøtt utførast slik at Urebakkelva og andre småbekkar ikkje tek seg nye løp. Dette må nærare beskrivast i teknisk plan og anbudsgrunnlag.

Møte med partar:

Dei partane som vart direkte råka ved inngrep i eigedom som fylgje av utbygging av ny sambindingsveg vart innkalla og halde møte med. Det same gjeld dei grunneigarane som ein ynskta avtale med om nytt areal til avskjeringskanal. Eigar av 18/216 var ikkje mellom desse og vart såleis ikkje innkalla.

Men kommunen har også halde møte med andre partar som bad om dette i samband med offentleg ettersyn. Dette vart det også oppfordra til i høve offentleg ettersyn.

Endring som fylgje av merknad:

Parkeringsplass planlagt rett ovanfor bustadhuset vert flytta austover til austsida av Urebakkelva.

Siv Hessen, Engesetgeila 20, gnr18 bnr 183, e-post datert 24.06.2016:

"Eg bur i Engesetgeila 20 og ser at den nye vegen er planlagt kloss inntil geila der eg bur og det er ikkje planlagt skjerm/vern mot geila.

Det eg er mest bekymra for er snø om vinteren-snø frå den nye vegen vil bli måka ned på vår veg som frå før ikkje er prioritert om morgonen(eller andre tider).Eg ser det også for meg at

VOLDA KOMMUNE

29

det blir meir støy mot geila enn skissert på kartet(bl.a busstrafikk). Regner med at dykk enkelt kan ordne dette med skjerming, spesielt der vegane er kloss inntil kvarandre. Eg har også snakka med naboane i nr 18 som også ser for seg desse problema."

Kommentar:

Det vil vere rekkverk oppsett langs ny samleveg. Dette vil gje godt skilje mellom samlevegen og bustadgate. Kommunen har ansvar for drift av begge vegane og vil ivareta funksjonen også ved brøyting og snørydding.

Merknaden gir ikkje grunn til endringar i plan.

Marte Engeset Foldal

og Knut Arne Grimstad, Skogane 7, gnr 19 bnr 899, e-post 24.06.2016:

"Vi meiner det er viktig at Gjølselva vert sikra skikkeleg i heile elveløpet som ein del av planen. Som følge av avskjeringskanal og at naturområda blir avskoga og gjort om til bustadføre mål, vil det bli auka vassføring i elva.

Manglande sikring av Gjølselva vil kunne resultere i store skadar på bygningar, eigedom osv langs elva ved flaum eller liknande.

Elva eroderer alt i dag elveløpet, slik at grunnen har begynt å falle ut nær øverste del av Kylnevegen. Tidlegare flaumar har også gjort stor skade, og elva har skifta løp, jamfør flaumen i 1929. Ein liknande flaum i dag vil vere katastrofal både på grunn av mindre skog og natur til å ta unna vatnet, men og på grunn av fleire hus i utsatt område."

Kommentar:

Kommunen har i samråd med innleigd fagkonsulent og i dialog med NVE berekna flaumvassmengde i dei aktuelle elvane i området, og behov for dimensjonering av overvasskanal.

Det vil med grunnlag i dette bli utarbeidd tiltaksplan for heile dette vassdraget. Dette både ut frå flaumberekningar (200-års flaumen), og ut frå omsyn til jordskred og snø/sørpeskred.

Det er i plan sett rekkefylgjekrav/vilkår som sikrar at elvestrengen vert opprusta til å ta i mot berekna vassmengd også frå dette utbyggingsområdet.

Merknaden gir ikkje grunn til endringar i plan.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal m.fl
jf asdresseliste

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2014/1344	15639/2017	2014004	UTV/ PERHEL	04.12.2017

**PLANID. 2014004 - DETALJREGULERINGSPLAN URBAKKFOTEN.
GODKJENNING AV PLAN -PLAN OG BYGNINGSLOVA §12-12.**

Vi melder med dette frå at Volda kommunestyret den 30.11.2017 hadde føre ovannemnde som sak PS 122/17, der det vart gjort slikt vedtak:

- 1. I samsvar med reglane i Plan og Bygningslova §12 -12 vert detaljreguleringsplan for Urbakkfoten - slik det går fram av justert plankart og føresegner datert 1.09.2017- godkjent.*
- 2. Kommunestyret legg til grunn at det vert ført ein tett dialog om detaljane i utbetring/ending av eigedomane til dei berørte grunneigarane både før, under og etter iverksetting av tiltaket.*

Saksutgreiinga med tilhøyrande plandokument fylgjer vedlagt.

Dokument i saka er også lagt ut til offentleg ettersyn ved servicekontoret i kommunen og på kommunen si heimeside. (www.volda.kommune.no)

Ein kan klage over vedtak om plangodkjenning til Fylkesmannen i Møre og Romsdal innan 3 veker etter kunngjering/motteken melding om vedtaket. Klage skal vere skriftleg, vere grunngjeven og skal merkast med arkivsak nr 2014/1344.

Klage skal stilast til Fylkesmannen i Møre og Romsdal, og sendast til: Volda kommune, Postmottak, Stormyra 2, 6100 Volda eller ved e-post til postmottak@volda.kommune.no.

Godkjent reguleringsplan er bindande innanfor planområdet, for alle arbeid og tiltak etter Plan og bygningslova §20-1 og §20-2. Det same gjeld frådelling og annan bruk som kan gjere gjennomføring av plan vanskeleg.

Spørsmål til saka kan rettast til planseksjonen i kommunen, telef. 70058717 / 91151347.

Med helsing

Jørgen Vestgarden
Utviklingssjef

Per Heltne
fagansvarleg, plan

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Planoppstart reguleringsplan URBAKKFOTEN –Adresseliste - epostliste

Grunneigarar/naboar:

Oddrun Barstad, Kleppevegen 10, 6100 Volda gbr.18/10 joan@hlb.no
Gunn Ryste Bjørset, Årdal 6843 Skei i Jølster saemund.bjorset@invest.net
Knut Wollmann, Engesetgeila 6, 6102 Volda wollmann@hotmail.no
Per Kato Trandal, 6183 Trandal
Nils Endre Engeset, Per Bolstadveg 14 B, 6008 Ålesund engenges@online.no
Ivar Helge Hamsås og Haldis Sigfrid Hamsås, Kapteinsvegen 1, 6102 Volda ihh@tussa.com
Kirsten Engeset, Kapteinsvegen 5, 6102 Volda
Arne Heggen og Doris Beate Vågen, Engesetgeila 5 A, 6102 Volda
Runa Bakke, Engesetgeila 5 C, 6102 Volda runabakke@gmail.com
Vidar Kleppe Eidså, Engesetgeila 5D, 6102 Volda
Heidi Hamre, Engesetgeila 7 6102 Volda
Einar Leikanger, Engesetgeila 10, 6102 Volda enar.leikanger@ntnu.no
Synnøve Moltudal og Jan Terje Eidset, Engesetgeila 11, 6102 Volda: jan.terje.eidset@mrfylke.no
synnove.moltudal@hivolda.no
Kjetil Helset og Wenche M Kile Helset, Engesetgeila 12, 6102 Volda kjetil@helsetbygg.no
Asbjørn Moltudal og Therese Heggedal Moltudal, Engesetgeila 13, 6102 Volda
asbjorn.moltudal@gmail.com
Margit Lillebø, Engesetgeila 14, 6102 Volda
Hege Karete Hamre og Oddvar Rørstad, Engesetgeila 15, 6102 Volda; hkhamre@online.no
hege.hamre@furene.no
-
Oddvin Harald Ryste Og Oddrun Ryste, Engesetgeila 16, 6102 Volda oddvirys@online.no
Kristin Kleppe Hovden Engesetgeila 17, 6102 Volda
Geir Magnus Lied, Engesetgeila 18, 6102 Volda geir-magnus.lied@veidekke.no
Jon Even Bjørdal og Synnøve Myklebust Bjørdal, Engesetgeila 19, 6102 Volda
Siv Hessen, Engesetgeila 20, 6102 Volda siv.hessen@mimer.no
Urda Heggedal og Per Ivar Kongsvik, Engesetgeila 21, 6102 Volda pivko@online.no
Håkon Bø og Åshild Vikan, Engesetgeila 22, 6102 Volda ashild.vikan@gmail.com
Grethe Jorunn Husevåg og Stein Husevåg, Engesetgeila 23, 6102 Volda
Ann-Merete Lande og Stein Ove Lande, Engesetgeila 23, 6102 Volda
Stian Helset Engjaberg og Marthe Ose Østgaard, Engesetgeila 24, stianengjaberg@gmail.com
Ståle Skjemstad, Munkebotn 15, 5036 Bergen
Eldri Engeset Foldal og Odd Foldal, Engesetgeila 26, 6002 Volda
Sverre Engeset Foldal, Engesetvegen 18, 6102 Volda gbr.18/12 sverref@hotmail.com
Marte Feden Aasen, Bråtenveien 35, 1430 Ås marte.aasen@as.kommune.no
Anne Sofie Feden Aass, Anne Rogstadsveg 49, 0592 Oslo annesofie_aass@hotmail.com
Brita Feden Sissener, Kongeveien 12, 1412 Sofiemyr brita34@hotmail.com
Vegard Aambø Langvatn, Hamnegata 14, 6100 Volda
Doris Beate Vågen, Bergdalsvegen 1840, 5722 Dalekvam
Tomtesercice as, Indrehovdevegen 64, 6150 lh@norhusnorge.no
Miljødirektoratet, Postboks 5672, Sluppen, 7485 Trondheim post@miljodir.no

Offentlege og privat høyringsinstansar:
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset 6404 Molde
- Møre og Romsdal Fylkeskommune, Fylkeshuset, 6404 Molde
Statens Vegvesen, Region Midt, Fylkeshuset, 6404 Molde
NVE -Region Vest, Pb.53, 6801 Førde nve@nve.no

Engeset Klepp og Nordalen grendalag v/Odd Paulen Ekornvegen 3, 6102 Volda
odd.paulen@gmail.com
VØR, (Volda og Ørsta Reinhaldsverk), Torvmyrane, 6150 Ørsta firmapost@vor.no

Mørenett, Dragsund, 6080 Gurskøy post@morenett.no

Telenor, Servicesenter for nettutbygging, Postboks 7150, 5024 Bergen sfn@telenor.com

Volda kommune, Kart-oppmåling og bygg avd. Stormyra 2, 6100 Volda

Volda kommune, helseavd. Stormyra 2, 6100 Volda

Volda kommune, kommunalteknisk avdeling, Stormyra 2, 6100 Volda

Volda kommune Barnerepresentanten i Det faste planutvalet, Stormyra 2, 6100 Volda

Volda kommune, Rådet for funksjonshemma, Stormyra 2, 6100 Volda

Volda kommune, Eldrerådet, Stormyra 2, 6100 Volda

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Regine Solberg Aklestad	Arkivsak nr.:	2017/2238
		Arkivkode:	C44

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
26/18	Forvaltningsutvalet	06.03.2018
36/18	Formannskapet	13.03.2018
	Kommunestyret	22.03.2018

BYGNINGSMILJØ OG ESTETISK RETTLEIAR - VEDTAK

Handsaming:

Regine Aklestad orienterte og svarte på spørsmål.

Røysting:

Administrasjonen si tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding i Forvaltningsutvalet - 06.03.2018:

Kommunestyret tek dokumentet «Bygningsmiljø og estetisk rettleiar Volda sentrum», datert 15.02.2018 til vitende, og ber om at dokumentet vert lagt til grunn for arbeidet med kommuneplanen sin arealdel 2018–2030.

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret tek dokumentet «Bygningsmiljø og estetisk rettleiar Volda sentrum», datert 15.02.2018 til vitende, og ber om at dokumentet vert lagt til grunn for arbeidet med kommuneplanen sin arealdel 2018–2030.

Vedleggsliste:

Bygningsmiljø og estetisk rettleiar Volda sentrum, datert 15.02.2018 (link: <https://indd.adobe.com/view/2a2d00b2-5334-4549-9b29-baade7bac047>)

Innspel til «Bygningsmiljø og estetisk rettleiar Volda sentrum».

Uprenta saksvedlegg:

Samandrag av saka:

I planprogrammet for kommuneplanen sin arealdel står det at det skal utarbeidast føresegner og retningslinjer for estetikk og bygningsmiljø i Volda kommune. Arbeidet med dokumentet "Bygningsmiljø og estetisk rettleiar" starta i juni 2017. Desember 2017 vart dokumentet sendt ut på høyring. Administrasjonen har gått gjennom innspel og oppdatert dokumentet. Administrasjonen ynskjer at dokumentet handsamast både av forvaltningsutvalet og formannskapet, før det går vidare til kommunestyret. Administrasjonen ynskjer at dokumentet skal ligge til grunn for kommuneplanen sin arealdel 2018–2030.

Saksopplysningar/fakta:

I planprogrammet for kommuneplanen sin arealdel står det at det skal utarbeidast føresegner og retningslinjer for estetikk og bygningsmiljø i Volda kommune. Arbeidet med dette dokumentet starta juni 2017 og har vore leia av planleggar ved sektor for utvikling i Volda kommune. I oppstarten vart det oppretta ein arbeidsgruppe for prosjektet. Arbeidsgruppa har bestått av representantar frå Volda kommune, kulturvernseksjonen i Møre og Romsdal fylkeskommune og historikar frå Høgskulen i Volda. Parallelt med prosjektet har ein utarbeidd ein kulturminneplan for kommunen, og prosjektgruppa for kulturminneplanen har også vore involvert i dette arbeidet. Personale ved biblioteket har vore til stor hjelp med å finne informasjon knytt til dokumentet. I tillegg har ein vore i kontakt med andre lokale einskildpersonar for å samle informasjon.

Mål for arbeidet

Arbeidsgruppa har definert målsettinga med arbeidet slik:

- Bidra til å styrke Volda sitt særpreg og identitet.
- Synleggjere Volda sitt særpreg og kvalitetar innan bygningsmiljø.
- Ta stilling til kva område kommunen ynskjer å ta vare på og i kva grad.
- Utarbeide eit dokument med føresegner og estetiske retningslinjer.
- Medverke til betre informasjon og kommunikasjon om estetikk i byggesaker.
- Medverke til at sakshandsamarar og politikarar i kommunen vert tryggare og sterkare fagleg innafor temaet estetikk.

Dokumentet skal vere eit grunnlag for kommuneplanen sin arealdel og framtidige reguleringsplanar. I utforminga av dokumentet er det lagt vekt på at rettleiaren skal kunne nyttast som råd og hjelp til tiltakshavar, arkitektar og prosjekterande. Etter handsaming i kommunestyret vil dokumentet publiserast m.a. på kommunen sine heimesider. Det kan også vere aktuelt å trykke opp dokumentet, slik at det kan delast ut til politikarar, utbyggjarar, publikum og andre interesserte.

Innhald

Dokumentet inneheld fylgjande hovudkapittel:

- 1 Innhald
- 2 Innleiing
- 3 Tilskot
- 4 Historisk utvikling av tettstaden Volda
- 5 Volda-landskapet
- 6 Verdifulle bygningsmiljø
- 7 Estetisk rettleiar for restaurering og tilpassing

8 Bygningar av nasjonal og regional verdi

9 Kjelder

10 Nyttige nettsider

Kapittel 6 Verdifulle bygningsmiljø inneheld utvalte område med særlege kvalitetar knytt til bygningsmiljø. Kapittelet inneheld ei omtale av dei ulike områda, kjenneteikn, planstatus og retningslinjer og rutinar for utvikling.

Høyring

Dokumentet vart sendt på høyring 12.12.2017. Det kom inn sju innspel til rettleiaren. Volda kommune takkar for innkomne innspel og gode tilbakemeldingar. Innspel med kommentar frå administrasjonen er samla i vedlegg 2. Kort oppsummering:

- Jorun Marie Kvernberg: innspel knytt til Anders Vassbotnvegen 23 og Kylnevegen 2.
Kommentar frå administrasjonen: Justeringar i samsvar med innspel er teke inn i kapittel 8.3 Bygningar med høg lokal verdi.
- Røysgarden sameige: innspel knytt til Røysgarden.
Kommentar frå administrasjonen: Ingen endringar i dokumentet.
- Roar Driveklepp: innspel knytt til kapittel 6.11 Uthus
Kommentar frå administrasjonen: Kapittel 6.11 Uthus i rettleiaren vert oppdatert i samsvar med innspel.
- Roar Driveklepp: innspel knytt til kapittel 6.1 Halkjelsvika, angående forretning og andre publikumsretta funksjonar på gateplan.
Kommentar frå administrasjonen: Punktet «Det bør spesifiserast i føresegnene at det skal vere forretning eller anna publikumsretta funksjonar på gateplan i området...» er forandra til «Det bør spesifiserast i føresegnene at det skal vere forretning eller andre publikumsretta funksjonar på gateplan i Snippa og Halkjelsgata.» I tillegg har ein lagt til punktet «Nye fortetnings- eller utviklingsprosjekt bør også ha publikumsretta funksjonar på gateplan.»
- Anne-Sofie Egset og Jakob Kjøde jr.: Innspel knytt til Gamlevegen 2.
Kommentar frå administrasjonen: Justeringar i samsvar med innspel er teke inn i kapittel 8.3 Bygningar med høg lokal verdi.
- Stiftinga Gamlegymnaset i Volda: generelle kommentarar.
Kommentar frå administrasjonen: Ingen endringar i dokumentet.
- Møre og Romsdal fylkeskommune: generelle kommentarar.
Kommentar frå administrasjonen: Ingen endringar i dokumentet.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal: generelle kommentarar.
Kommentar frå administrasjonen: Ingen endringar i dokumentet.
- Andre justeringar frå administrasjonen: I kapittel 6.1 har ein teke med ei kort omtale av reguleringsplan for Moritzmarka, som ikkje var med i høyringsutkastet. Ein har i tillegg oppdatert avgrensinga av området (i kartskissa i same kapittel) i samsvar med dette.

Helse og miljøkonsekvensar:

Ingen kjente konsekvensar.

Økonomiske konsekvensar:

Rettleiaren har ingen kjente økonomiske konsekvensar.

Etter handsaming i kommunestyret kan det vere aktuelt å trykke opp dokumentet, slik at det kan delast ut til utbyggjarar, publikum og andre interesserte.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen kjente konsekvensar.

Vurdering og konklusjon:

Kommunestyret tek dokumentet «Bygningsmiljø og estetisk rettleiar Volda sentrum», datert 15.02.2018 til vitande, og ber om at dokumentet vert lagt til grunn for arbeidet med kommuneplanen sin arealdel 2018–2030.

Rune Sjurgard
Rådmann

Jørgen Vestgarden
utviklingssjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Eiga liste

Klageinstans:

Fylkesmannen

BYGNINGSMILJØ OG ESTETISK RETTLEIAR

VOLDA SENTRUM

15.02.2018

FORORD

Volda sentrum har mange kvalitetar det er viktig å take vare på. Volda var, er og blir i endå større grad i framtida sentrum i ein region med over 70.000 innbyggjarar og som aukar presset på arealbruk og omstilling. Volda er sentrum for offentleg verksemd, men også eit viktig sentrum for privat service – «alle vegar fører til Volda». Omstillingspress krev fortetting og ombygging, korleis skal vi gjere dette slik at vi utviklar gode bygningsmiljø og gjere Volda endå meir attraktiv for innbyggjarar og besøkande? Å gi gode og klare svar på desse og anna estetiske spørsmål er det overordna målet med denne rettleiaren.

I rettleiaren har arbeidsgruppa formulert desse måla:

- Bidra til å styrke Volda sitt særpreg og identitet.
- Synleggjere Volda sitt særpreg og kvalitetar innan bygningsmiljø.
- Ta stilling til kva område kommunen ynskjer å ta vare på og i kva grad.
- Utarbeide eit dokument med føreseigner og estetiske retningslinjer.
- Medverke til betre informasjon og kommunikasjon om estetikk i byggesaker.
- Medverke til at sakshandsamarar og politikarar i kommunen vert tryggare og sterkare fagleg innafor temaet estetikk.

Dette er viktige mål og eg meiner rettleiaren gir gode svar. På vegne av oss innbyggjarar og politikarar i kommunen er eg stolt og glad for innsatsen som arbeidsgruppa har gjort for å hjelpe oss i dette viktige arbeidet.

Jørgen Amdam
Ordførar

1 INNHALD

	Forord	s. 2
1	Innhald	s. 2
2	Innleiing	s. 2
2.1	Bakgrunn for arbeidet	s. 2
2.2	Avgrensing av arbeidet	s. 2
2.3	Kva er eit bygningsmiljø?	s. 3
2.4	Kvifor ta vare på bygningsmiljøet?	s. 4
2.5	Gjennomføring og metode	s. 4
2.6	Mål for arbeidet	s. 4
2.7	Lovverk	s. 4
3	Tilskot	s. 5
4	Historisk utvikling av tettstaden Volda	s. 6
4.1	Volda fram til 1910	s. 6
4.2	Volda i mellomkrigstida	s. 8
4.3	Volda etter 1945	s. 10
4.4	Volda i 2017 og gjeldande planar	s. 12
5	Voldalandskapet	s. 14
5.1	Karakteristiske element	s. 14
5.2	Historisk utvikling av tilknyttinga til landskapet	s. 14
6	Verdifulle bygningsmiljø	s. 16
6.1	Halkjelsvika	s. 16
6.2	Hauane	s. 18
6.3	Elvadalen	s. 20
6.4	Rotsetfjøra	s. 22
6.5	Sveitserrekka	s. 24
6.6	Vevendelvegen, Storgata og Porsemyrvegen	s. 26
6.7	Brenslene, Granlida og Furebakken	s. 28
6.8	Skuleløypa	s. 30
6.9	Skifertak	s. 32
6.10	Løer	s. 34
6.11	Uthus	s. 36
7	Estetisk rettleiar for restaurering og tilpassing	s. 38
7.1	Restaurering og tilpassing	s. 38
7.2	Tilbygg på eldre hus	s. 39
7.3	Fortetting og nye bygg	s. 40
7.4	Huset sin tilstand og moglegheiter	s. 40
8	Bygningar av nasjonal og regional verdi	s. 41
8.1	Bygningar med nasjonal verdi	s. 41
8.2	Bygningar med regional verdi	s. 42
8.3	Bygningar med lokal høg verdi	s. 44
9	Kjelder	s. 49
10	Nyttige nettsider	s. 50

2 INNLEIING

2.1 Bakgrunn for arbeidet

I planprogrammet for kommuneplanen sin arealdel står mellom anna fylgjande to arealstrategiar:

- Volda sitt særpreg og identitet skal styrkast ved å sikre den eldre trehusbebyggelsen og anna særprega arkitektur, ta vare på smug, fjordgløtt og grønne lungar og sikre eit ope sentrum mot fjorden.
- Legge til rette for fortetting og transformasjon i og nær sentrums kjernen, som støttar opp om utvikling av eit sentrum med urbane og berekraftige kvalitetar.

I planprogrammet står det også at det skal utarbeidast føresegner og retningslinjer for estetikk og bygningsmiljø i Volda kommune. Dokumentet skal leggest til grunn for kommuneplanen sin arealdel.

2.2 Avgrensing av arbeidet

For å avgrense arbeidet inneheld dette heftet ein gjennomgang av bygningsmiljø i eller knytt til tettstaden Volda. Det er lagt vekt på å undersøkje eksisterande bygningsmiljø med spesiell verdi.

2.3 Kva er eit bygningsmiljø?

Eit bygningsmiljø er ein samling av bygningar som er plassert slik at dei kan oppfattast under eitt. Det kan til dømes vere ein einskapleg bygningsmasse rundt eit gateløp, ein plass eller eit grøntområde. Bygningsmiljø kan vere alt frå ei mindre husgruppe på nokre få bygningar i eit lokalt miljø, til meir spreidd bygdebebyggelse og deler av eller heile byar eller tettstadar. I ordet bygningsmiljø er det vanleg å legge eigenskapar som "einskapleg", "harmonisk" eller "med felles trekk".

Bygningar og bygningsmiljø er fysiske element i det offentlege rom som fortel historier om ulike tidsepokar. Bygningane gjer historiene levande og lettare å forstå for oss som lever i dag, og for dei som kjem etter oss.

2.4 Kvifor ta vare på bygningsmiljøet?

Bygningsmiljøet avspeglar både det fysiske landskapet, lokale og nasjonale hendingar, lovverk og trendar. Dagens byar og bygder ber med seg spor etter historia. Desse spora karakteriserar staden og gir den særpreg og eigenart. Bygningar og bygningsmiljø er med på å gjere historier levande.

Bygningsmiljøet i Volda er ein del av kulturarven, og representerar viktige verdiar og felles ressursar for samfunnet i dag – og i framtida. Opplevingsverdien, identitetsverdien, symbolverdien og kunnskapsverdien er viktige sider av kulturarven si samfunnsmessige verdi. Kulturarven kan også nyttast til å auke stadens omdømme og konkurransekraft, til å tiltrekke besøkande og til merkevarebygging.

2.5 Gjennomføring og metode

Arbeidet med dette dokumentet starta juni 2017 og har vore leia av planleggar ved sektor for utvikling i Volda kommune. I oppstarten vart det oppretta ein arbeidsgruppe for prosjektet. Arbeidsgruppa har bestått av representantar frå Volda kommune, kulturvernseksjonen i Møre og Romsdal fylkeskommune og historikar frå Høgskulen i Volda. Parallellt med dette prosjektet har det vore arbeidd med ein kulturminneplan for kommunen, og prosjektgruppa for kulturminneplanen har også vore involvert i dette arbeidet. Det har vore to heildags-prosjektmøte med arbeidsgruppa, i tillegg til mindre arbeidsmøte og e-postutveksling. Det har også vore gjennomført synfaringar i dei ulike områda, med representantar frå prosjektgruppa.

Bakgrunnsdokument og kjeldemateriale er i hovudsak funne på biblioteket i Volda, kommunen sine arkiv, internett og i ulike kartdatabasar. Ein har også nytta Facebook og vore i kontakt med einskildpersonar for å få tak i informasjon knytt til arbeidet. Kjeldelista står bakerst i dokumentet. Figurar og bilete er produsert av Regine S. Aklestad der ikkje anna er nemnd.

Dokumentet vart lagt ut til høyring 12.12.2017 og vedteke av kommunestyret xx.xx.xxxx.

2.6 Mål for arbeidet

Arbeidsgruppa har definert målsettinga med arbeidet slik:

- Bidra til å styrke Volda sitt særpreg og identitet.
- Synleggjere Volda sitt særpreg og kvalitetar innan bygningsmiljø.
- Ta stilling til kva område kommunen ynskjer å ta vare på og i kva grad.
- Utarbeide eit dokument med føresegner og estetiske retningslinjer.
- Medverke til betre informasjon og kommunikasjon om estetikk i byggesaker.
- Medverke til at sakshandsamarar og politikarar i kommunen vert tryggare og sterkare fagleg innafor temaet estetikk.

Dokumentet skal ligge til grunn for kommuneplanen sin arealdel og framtidige reguleringsplanar. I utforminga av dokumentet er det lagt vekt på at rettleiaren skal kunne nyttast som råd og hjelp til tiltakshavar, arkitektar og prosjekterande.

2.7 Lovverk

Plan- og bygningslova (pbl) set rammar for offentlig og privat arealplanlegging, og for kva eigarar kan gjere av bygging og andre tiltak på eigedomene sine.

I fylgje plan- og bygningslova skal alle kommunar ha ein kommuneplan som omfattar samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Arealdelen er ein overordna plan for heile kommunen. Reguleringsplanar er meir detaljerte planar for mindre område. I arealplanane vert områda regulert til arealformål med føresegner. Områda kan i tillegg regulerast med omsynssonar. Det kan til dømes vere sone med særleg omsyn til bevaring av natur- eller kulturmiljø.

Kulturminneloven er det sentrale lovverket for å ta i vare kulturmiljø og kulturminne. Det sterkaste verkemiddelet er fredning. Ein rekkje faste kulturminne er freda direkte i lova (automatisk freda kulturminne). Ein kan også frede utvala kulturminne ved enkeltvedtak (vedtaksfreda kulturminne).

3 TILSKOT

Det er mogleg å søkje om midlar til vedlikehald, utbetring og utvikling av bygningar ved både statlege, regionale og private ordningar. Ordningane varierar frå år til år, nokre vert borte og andre kjem til. Her er likevel ein liste over eit utval aktuelle ordningar:

Kulturminnefondet

Tilskotsordninga er eit lågterskeltilbod til private eigarar av verneverdige kulturminne. Også frivillige lag og organisasjonar, anten de eig kulturminna sjølv eller forvaltar dei på vegne av andre, kan søkje. kulturminnefondet.no/

Kultur- og miljølegatet og Landbrukslegatet i Norges Vel

Midlane fordelast av Norges Vel, og satsingsområde er bevaring av gamle hus og gjenstandar dersom dei inngår i næringsverksemd (turisme eller næringsliv). www.norgesvel.no/kultur-og-miljoelegatet.303192.no.html
www.norgesvel.no/landbrukslegatet.303190.no.html

Rydd et kulturminne

Midlane fordelast av Norsk kulturarv, og går til skjøtsel av kulturminne. www.kulturarv.no/aksjoner/rydd-et-kulturminne

«Ta et tak»-aksjonen

Midlane fordelast av Norsk Kulturarv og rettar seg mot våningshus og driftsbygningar. www.kulturarv.no/aksjoner/ta-et-tak-aksjonen

Enovatilskotet

Enova deler ut tilskot til etterisolering, oppgradering av bygningskroppen, montering av tettelister eller andre prosjekt knytt til reduksjon av energibehov i bygningar. www.enova.no/privat/alle-energiltak/

Tilskot til kulturminne og kulturmiljø av regional og høg lokal verdi

Møre og Romsdal fylkeskommune gir tilskot til vedlikehalds- og istandsettingsarbeid av kulturminne og kulturmiljø av regional og høg lokal verneverdi. Tilskot kan tildelast private eigarar av kulturminne og kulturmiljø. Også private stiftingar, foreiningar/organisasjonar/sameige/frivillige, museum og kommunar kan søkje. <https://mrfylke.no/Tenesteomraade/Kultur/OEkonomisk-stoette/Kulturminneforvalting/Tilskot-til-kulturminne-og-kulturmiljoe>

Tilskot til forundersøkingar eller arkitektfagleg bistand for bygningar og anlegg

Møre og Romsdal fylkeskommune tilbyr tilskot til forundersøkingar eller arkitektfagleg bistand for bygningar og anlegg. Tilskotet kan nyttast til å få fram godt grunnlagsmateriale for vidare tiltak til bygningar. Bygg og anlegg som er listeført med lokal verdi i kommunale kulturminneplanar eller som inngår i regulerte verneområde kan søkje på tilskotet. <https://mrfylke.no/Tenesteomraade/Kultur/OEkonomisk-stoette/Kulturminneforvalting/Tilskot-til-forundersoeingar-eller-arkitektfagleg-bistand-for-bygningar-og-anlegg>

Tilskot til freda bygningar og anlegg

Statstilskot frå Riksantikvaren til vedlikehald, istandsettingsarbeid og restaurering av freda bygningar og anlegg. Tilskot kan tildelast private eigarar av kulturminne freda etter Kulturminnelova, private stiftingar, foreiningar/organisasjonar/sameige, frivillige og liknande, og museum som eig freda bygningar. <https://mrfylke.no/Tenesteomraade/Kultur/OEkonomisk-stoette/Kulturminneforvalting/Tilskot-til-freda-bygningar-og-anlegg>

Tilskot til skilting, skjøtsel og tilrettelegging av kulturminne

Møre og Romsdal fylkeskommune har ei ordning som gjeld skilting, skjøtsel og tilrettelegging av kulturminne og kulturmiljø som er av høg verneverdi. Tilskot kan tildelast private eigarar av kulturminne og kulturmiljø samt stiftingar, foreiningar/organisasjonar/sameige/frivillige, museum og kommunar. <https://mrfylke.no/Tenesteomraade/Kultur/OEkonomisk-stoette/Kulturminneforvalting/Tilskot-til-skilting-skjoetsel-og-tilrettelegging-av-kulturminne>

Tilskot til forprosjekt med tema reiseliv og kulturarv

Formålet med tilskotsordninga er å stimulere til realisering av prosjekt der kombinasjonen reiseliv og kulturarv går saman som tema på ein god måte, samt å spreie kunnskap om kulturarven. <https://mrfylke.no/Tenesteomraade/Kultur/OEkonomisk-stoette/Kulturminneforvalting/Tilskot-til-forprosjekt-med-reiseliv-og-kulturarv-som-tema>

Kulturminnefondet har også ei oppdatert oversikt over ulike tilskotsordningar: kulturminnefondet.no/soknad/andre-tilskuddsordninger/

4 HISTORISK UTVIKLING AV TETTSTADEN VOLDA

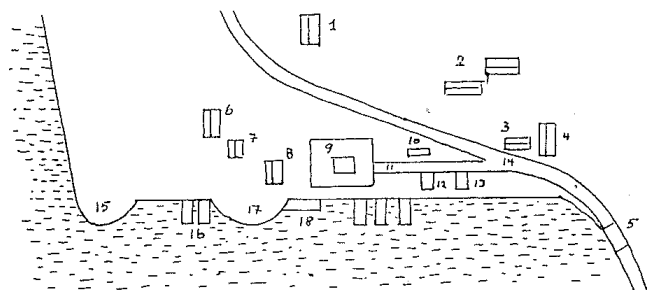
4.1 Volda fram til 1910

Utvikling av eit sentrum

I Halkjelsvika er det gjort reidskapsfunn tilbake til steinalderen. Halkjelsvika er nemnd i Snorre Sturlason sine kongesoger fordi Vika vart nytta i samband med slaget i Hjørungavåg i 988. Ovanfor Halkjelsvika var det svært god jordbruksjord, og det var lett å rydde og dyrke åkrar. Kyrkjestaden er fleire hundre år gamal, og ein meiner det var kultstad her også før kristninga av landet. Den eldste kyrkja i Volda sto like ved tunet på Halkjelsvik, og kyrkja fungerte som navet i Volda. Kyrkja er ein av grunnane til at Volda vaks fram som eit bygdesamfunn.

Nedre Rotset var tidleg eit trafikknutepunkt, handels- og tingstad, men frå midten av 1800-talet flytta dette senteret seg gradvis til Halkjelsvika. Truleg var hamnetilhøva betre der. I tillegg var kyrkja ein viktig møteplass, og handelen føregjekk også på søndagar.

Volda vart bygd opp rundt primærnæringane jordbruk og fiske (sjølvberging), men i andre halvdel av 1800-talet var bygdene på Vestlandet i overgang frå naturalhushald til pengehushald. Halkjelsgata vaks fram som handelssenter. I Halkjelsvik var det også nokre handverkarar, mellom anna skreddar og skomakar. I 1801 var det om lag 8 våningshus og 30 menn i Halkjelsvika, medan det i 1900 var 78 våningshus og 688 innbyggjarar her. Ein viktig

Rit av Halkjelsvik av Rasmus Mork. — Rasmus Mork skriv at i hans ungdomstid såg Halkjelsvik slik ut (f. 1837, d. 1930): — 1. Stova hans Åmund-Anders, far til Lars Mork og Leite-Sevrina. (Visstnok hadde Åmund-Anders meir enn eitt hus). 2. Røys-Rasmus sine 2 stover. 3. Morits-løa. 4. Rasmus-løa. 5. Øyraelva. 6. Reinholdt-stova. 7. BjørnsJo-stova. 8. Telibu. 9. Kyrkjegarden og kyrkja. 10. Guri-stova. 11. Veg frå Øyraelva til kyrkja. 12. Morits-stova. 13. Johan Blichfeldt-stova. 14. Vegen til Ørsta. 15. Vikeneset. 16. Naust utanfor Skjåberghaugen. 17. Skjåberghaugen. 18. Naustet hans P. Berja. — Johan Blichfeldt hadde eit grisehus mellom huset sitt og Morits-stova.

Skisse av Volda sentrum rundt 1850. Illustrasjonen er henta frå boka "Halkjelsvik-gardane 1792–1992", s. 6.

grunn til den raske utviklinga var ekspansjon i handel og kommunikasjon. I denne perioden var det også framvekst av industri og etablering av industribedrifter i Volda.

Noreg sitt første trykkeri på landsbygda vart starta opp i 1808 og låg på Ekset (Aarflots prenteverk). To år etter vart avisa Møre etablert. Lokalavisa reknast i dag for å vere Noreg si eldste lokalavis.

I 1846 fekk sorenskrivaren for Søre Sunnmøre sorenskrivarembete fast tilhaldstad i Volda. Da flytta den fyrste sorenskrivaren inn i sorenskrivarbustaden i Skrivarvegen på Rotset. I 1905 sto ein ny sorenskrivarbygning ferdig og innflyttingsklar på Skjerva. Her held Søre Sunnmøre tingrett framleis til.

Industri var i stor grad lokalisert i Elvadalen (Øyraelva). Rundt forrige århundre var der mellom anna mekanisk verkstad, Voldens Aktiegarveri, Møre Støberi og elektrisitetsverk ved Øyraelva. Volda hadde også spinneri og meieri. Åslids Møbelfabrikk vart starta i 1907. Fjordfiske var viktig både som livberging, attåtning og hobby.

Ein stor del av einestadane i Volda sentrum er bygde i perioden 1880–1930. Eigedomsgrenser, vegar og bebyggelse var noko av det som styrte utbygging og utvikling. Dei første tomtene som vart nytta til bustadføre mål var på områder som var mindre tenelege til jordbruk. Vest for Halkjelsvika vart bustadområdet på Hauane og Vikeneset etablert. Områda Engeset/Klepp, Gamlevegen, Anders Vassbotnvegen og rundt Røysbakken var også nytta til bustadbygging.

På 1800-talet var sjøen hovudvegen mellom bygdene, særleg for tungtransport. Kaia var knutepunkt og bygdebørs. I 1853 vart Volda dampskipsstoppestad for ruta mellom Bergen og Trondheim, og også stoppestad for lokaldampskipa som gjekk i rute på Sunnmøre frå 1858. I 1891 fekk Volda eit eige dampskip "Laxen" til rutefart på fjorden. I 1908 vart det opna køyreveg mellom Fyrde (Austefjorden) og Volda sentrum. Vegbygging var ei av dei viktigaste oppgåvene i samferdselsutbygginga frå 1800-talet. Langs hamn og vegkryss vart det fortetting med bygningar.

Volda sett frå Øyra-brua, 1901. Illustrasjonen er henta frå boka "Hilsen fra Volda", s. 33.

Skulestaden Volda

På slutten av 1800-talet og byrjinga av 1900-talet vart det starta opp fleire skular i Volda. I 1861 vart Voldens høiere Almueskule etablert. Bygget var plassert ved Øyraelva. Aage Stabells private middelskule vart oppretta i 1891, og var i drift til 1910. Volda private millomskule og gymnas vart skipa i 1910, og vart det første treårige gymnaset på landsbygda i Noreg. I 1966 vart gymnaset fylkeskommunalt, og skulen er i dag Volda vidaregåande skule.

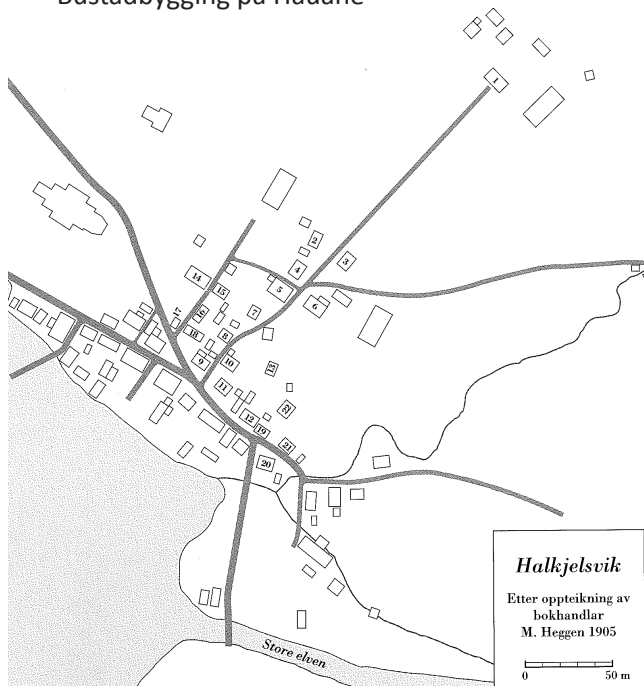
Voldens Privatseminarium vart grunnlagt i 1895. Det vart seinare til Volda lærarskule og er i dag ein del av Høgskulen i Volda.

Volda, 1895. Illustrasjonen er henta frå boka "Hilsen fra Volda", s. 11.

Primære element for perioden ca. 1800–1910:

- Hamn
- Nye vegar
- Halkjelsvik: senterstruktur med kyrkje
- Industri i Elvadalen (Øyraelva)
- Etablering av skulestaden (mellom anna landsgymnas)
- Bustadbygging på Hauane

1. Skjervagarden	7. Dahl	13. J. D. Driveklepp	19. Bakke Ervik
2. Hjelle	8. P. M. Gjerder	14. Røysgarden	20. L. O. Lillebø
3. Johs. Kornberg	9. P. M. Olsen	15. Nybø	21. O. Lillebø
4. Nerbøvik	10. Sørheim	16. Karlsten	22. Tømmerbak
5. Bedehuset	11. O. G. Olsen	17. Rygg	
6. Moritsgarden	12. J. A. Kroken	18. Sivertsen	

Kart over Volda sentrum 1905. Illustrasjonen er henta frå boka "Løyndom og Røyndom", s. 26.

4.2 Volda i mellomkrigstida

Volda utvikla seg tidleg til ein stad med administrative funksjonar for Søre Sunnmøre. Her var det sorenskrivar, fyr- og hamnevesen, dampskipsstoppestad, kyrkje, telegraf- og rikstelefonsentral, postkontor, lensmannskontor, bokhandel og apotek. Utviklinga av tenester for eit større omland heldt fram i mellomkrigstida.

I 1930 var det 179 våningshus og 1272 innbyggjarar i Volda, og bebyggelsen rundt Halkjelsvika auka. I mellomkrigstida vaks også institusjonane. Volda Handelsskule, seinare Volda vidaregåande skule HK, vart skipa i 1933, og var den første av sitt slag i Noreg utanom byane. I 1938 sto sjukehuset ferdig, og var ein svært viktig tilvekst for bygda. I samband med etablering av institusjonane vaks folketalet.

Fjordfiske heldt fram i mellomkrigstida, og fiskarar herfrå drog ofte til fjernare farvatn. I 1928 hadde Statens Hamnevesen utarbeidd ein plan for eit moderne hamneanlegg med molo, kaier og bryggjer langs stranda.

Transport og trafikk

I åra mellom dei to verdskrigane endra transport- og trafikkbiletet seg. Til Nordvestlandet kom bilane for alvor først frå 1920-åra. Landtrafikken fekk no høgaste

prioritet, men det var ikkje slutt på å bruke båt. Løysinga var å skape sterkare samankopling mellom sjø- og landtransport. Aukande biltrafikk aktualiserte bilferje over fjorden mellom Volda og Folkestad, likeeins ny innkøyringsveg frå Ørsta langs sjøen om Vikeneset. Kaia på Vikeneset vart utbygd i 1930-åra. Volda-Folkestad Bilferje L/L vart skipa i 1936. Dette ferjesambandet var svært viktig for samferdsla på Søre Sunnmøre. Utan ferjene hadde det blitt lite bilar i kyst- og fjordbygdene.

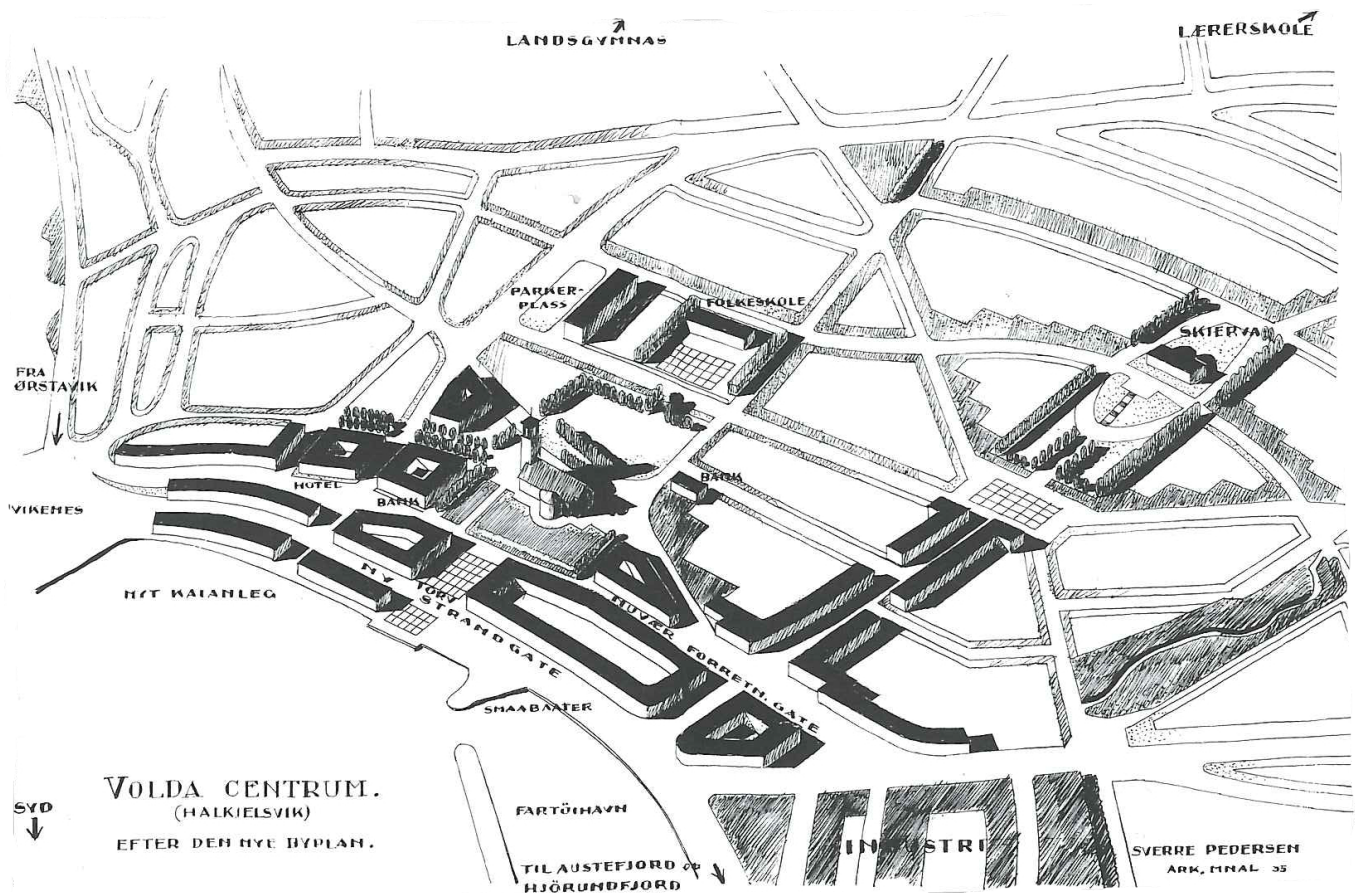
Gamle haldeplassen for busstrafikk var plassert i krysset mellom Kyrkjegata og Halkjelsgata. Dette var eit knutepunkt for biltrafikken til og frå sentrum, og til Ørsta gjekk vegen ovanfor kyrkja og over Hauane. Mot Vikebygda og Åmdal gjekk vegen framover Anders Vassbotn vegen, og vegen til Rotset og Austefjorden gjekk "inn over brua". Arbeidet med den nye vegen langs stranda mot Ekset vart starta på 1930-talet, men det var ikkje før rundt 1950 at vegen vart slutført.

Volda kyrkje

I 1858 vart det bygd ei stor trekyrkje i Halkjelsvik. Natt til 7. april 1929 brann kyrkja ned, og det vart bestemt at den nye kyrkja skulle byggast i stein. Den nye kyrkja vart vigsla i 1932.

Flyfoto av Volda, 1934. Illustrasjonen er henta frå boka "Hilsen fra Volda", s. 215.

Sverre Pedersen sin illustrasjon av Volda sentrum etter den nye byplanen, 1935. Illustrasjonen er henta frå boka "Løyndom og Røyndom", s. 192.

Reguleringsplan

Professor Sverre Pedersen utarbeidde ein reguleringsplan for Volda som vart stadfesta i 1940.

Planen viser eit bymessig sentrum med markerte aksar, almenningar og grøntstruktur. Lærarskuleelva er "byelva" og Øyraelva industriområde. Planen vart på langt nær gjennomført, men nokre grep er framleis synleg; mellom anna ved kyrkja.

Primære element for perioden ca 1910–1945:

- Hamn/kai (ferje)
- Vegbygging
- Ny kyrkje
- Sjukehus
- Skular (m.a. lærarskulen)
- Reguleringsplan av Sverre Pedersen
- Fortetting langs hovudvegane og sentrale hamneområde.

Halkjelsgata, 1927. Illustrasjonen er henta frå boka "Hilsen fra Volda", s. 196.

Volda lærarskule. Kaarstad-huset vart oppført i 1922. Illustrasjonen er henta frå blogg.hivolda.no.

4.3 Volda etter 1945

Volda held fram med å vekse også etter krigen, og sentrumsområdet breide seg ut over. Jordbruksareal som tidlegare hadde omkransa sentrum, vart nedbygde. Fleire offentlege utbyggingar skjedde i området nord for kyrkja, til dømes samfunnshuset og rådhuset. Skulestaden Volda var også i vekst. I 1963 fekk gymnaset eit nytt og moderne bygg og i 1971 starta Distriktshøgskulen opp. I 1986 vart eit nytt og moderne sjukehus teke i bruk. Tilstrøyminga av studentar har hatt ein formande faktor på bygda. Arbeidsplassar knytt til skule, forskning og sjukehus har skapt tilflytting til staden.

Rundt 1950 kom det eit nytt hamneanlegg (Holmen) og sidan 60-talet har det skjedd store endringar i høve sjøsida. Ein del masser vart utfylt i området i samband med bygging av det nye sjukehuset i perioden 1986-1988.

Privatbilismen kom til for alvor i større omfang i 1960-åra, og vegnettet vart stadig utvida. Bustadområda vart etter kvart plassert lengre frå sentrum – oppetter dei grøne sidene. På 70-talet auka folketalet, og byggefeltet Røyslid-Heltne vart utbygd. På 80-talet vart bustadfeltet i Bratteberg opparbeidd.

Stadion på Rotset vart teken i bruk i 1956. Det tidlegare industriområdet i Elvadalen vart gradvis tatt i bruk som friluftsområde. Dei viktigaste tiltaka langs elva i høve dette vart gjennomført mellom 1989 og 1997.

Viktige møteplassar i sentrum var Uppheimplassen (til dømes som samlingsplass etter 17. mai-toget), plassen foran Sørheim-huset (til dømes til tenning av julegrana) og Sivert Aarflot-plassen nedanfor kyrkjegarden (til dømes markering av 10-års jubileet for fred i 1955).

Planarbeid

I perioden etter 1945 kom den offentlege planlegginga inn for fullt. Reguleringsplanar frå 1955, 1965, og 1975 var retningsgivande for utviklinga.

Reguleringsplan for Volda sentrum av arkitekt Einar Ridderstrøm vart stadfest i 1987. Føremålet med planen var å gje rettleiing for vern av eksisterande bebyggelse og utforming av ny bebyggelse. Planområdet var avgrensa av sjøen i sør, Industrigata i aust, Storgata og Smiths gate i vest, og vestover langs Vikenesvegen til riksvegen. Delar av planen er framleis gjeldande.

Utsikt frå Klepp, 1962. Illustrasjonen er henta frå boka "Volda er Volda", s. 36.

Reguleringsplan for Volda sentrum av arkitekt Einar Ridderstrøm. Områder med oransje skravur er spesialområder som skal bevarast.

I 1989 vart planen for Vokrare Volda – Miljøutviklingsplan for Volda sentrum godkjent av kommunestyret. Planen skulle vere ”retningsgjevande for vidare utbygging og detaljplanlegging i Volda sentrum”.

Sidan 80-talet har daglegvarehandelen i aukande grad vorte lokalisert utanfor sentrumskjernen. Det er også ein tendens med større forretningar i staden for fleire mindre ”lokale” butikkar. I Volda sentrum har gamle hus fått nye funksjonar, i 2006 opna til dømes kjøpesenteret Spinneriet i gamle fabrikklokalar.

Primære element for perioden etter ca 1945:

- Hamn/kai (vidare oppgradering av hamn/kai - ferje)
- Vegar (Sjøgata, Elvadalen, busshaldeplass), utfylling i sjø. Nytt vegsystem knytt til regionen.
- Nye bustadområde
- Flyplass (region)
- Skular (m.a. Høgskulen)
- Nytt sjukehus
- Elvadalen friluftsområde
- Kjøpesenter
- Planar m.m.: plan i 1955, 1965 og 1975
- Ridderstrømplanen 1987, Vokrare Volda 1988/89

Sørre Sunnmøre sjukehus. Illustrasjonen er henta frå boka ”Volda er Volda”, s. 19.

Vevendelvegen, Storgata og Porsemyrvegen 1960. Illustrasjonen er henta frå boka ”Volda er Volda”, s. 31.

4.4 Volda i 2017 og gjeldande planar

1. januar 2017 var det 9102 innbyggjarar i Volda kommune, og 6520 innbyggjarar budde i tettstaden Volda. Folketalet i tettstaden er i vekst.

Hausten 2017 hadde Høgskulen i Volda 3705 registrerte studentar, og studentane er viktige ressursar i bygda. Det er høg andel av offentlege arbeidsplassar i kommunen, og både Høgskulen og Volda sjukehus er viktige arbeidsplassar.

Bebyggelsen trekk seg stadig lengre oppover fjellsidene, og området Engeset/Klepp er av dei områda som har hatt stor utbygging dei siste åra. Her er det bygd både einebustadar og fleirmannsbustadar i ulike størrelsar. I sentrumskjernen kan ein sjå fleire innslag av blokkar med leiligheiter. Det kan sjå ut som ein trend her, som elles i landet, at pensjonistar sel einebustadene sine, og kjøper ein sentrumsnær leiligheit i staden.

Sentrale funksjonar som butikkar, kjøpesenter, rådhuset, biblioteket, kyrkja, idrettsområde, høgskulen og sjukehuset ligg i og rundt sentrumskjernen, og det er korte avstandar mellom mange målpunkt. Det er fyrst og framst bustadar som trekk seg oppover fjellsidene og vert bygd lengre og lengre frå sentrumskjernen. Frilutsområda og fjella bak bebyggelsen er viktige rekreasjonsområde og vert mykje brukt. På flyfotoet under kan ein sjå at det framleis er jordbruksareal i og nær sentrumskjernen.

Kommunedelplan for Volda sentrum

Gjeldande kommunedelplan for Volda sentrum (2009–2021) har som mål å utvikle Volda til ein attraktiv tettstad i regionen, med eit levande og konkurransedyktig sentrum. Planen legg vekt på ein miljøvennleg byutvikling med korte avstandar mellom arbeidsplassar, bustadar, handels- og kulturfunksjonar. Den legg opp til ulike bustadtypar; både konsentrerte sentrumsbustadar, og frittliggande einebustadar. Det er lagt vekt på å sikre samanhengande grønstruktur frå fjord til fjell, og legge til rette for at alle innbygarane skal ha god tilgang til friluftslivsområde. Planen inneheld ny E39 frå sjukehuskrysset til Furene, og fleire nye gang-, sykkel- og turveggar.

Utviklingsplanen for Volda sentrum

I 2015 laga Gehl Architects ein utviklingsplan for Volda sentrum. Arkitektene var opptekne av å setje menneske i fokus for utviklinga av staden. Dei meiner utvikling av gode møteplassar og moglegheit for å kunne bevege seg til fots eller med sykkel i sentrumsområdet er viktig i vidare utvikling av Volda. Planen tek for seg mellom anna tema som parkering og trafikk, fortetting, belysning, grønstruktur, skilting, kunst og byromsutstyr. Gehl valde seg ut fem fokusområde, som dei ville gi ekstra merksemd; Sørheimhuset, Voldaparken, Volda hamn, Hamnegata og Elvadalen. I kommuneplanen sin samfunnsdel (2016–2028) er det sett som mål å realisere tiltak i samsvar med Utviklingsplanen for Volda sentrum. Arbeidet med å realisere tursti langs Elvadalen er mellom anna i gang.

Flyfoto av tettstaden Volda, 2017. Illustrasjonen er henta frå google.no.

Utsikt frå Rotset. Bebyggelsen i tettstaden Volda trekkjer seg stadig lengre oppover fjellsidene. Mange av innbyggjarane har god utsikt utover fjorden.

Tettstadsanalyse Volda sentrum

Tettstadsanalysen for Volda sentrum vart laga i 2007. Dokumentet tek for seg ei analyse av staden, inkludert mellom anna historisk utvikling, natur og landskap og organisering av bebyggelse. Dokumentet inneheld også visjonar for vidare utvikling. I visjonsdelen er mellom anna kulturminne og historiske element, "sentrumskjernen" (Halkjelsgata, Røysgata og Snippa), taklandskap, sjøgløtt, sjøfronten, "byromsutvikling", sentrumsbustadar, fortetting og næringsutvikling i sentrum peika på som viktige utviklings- og satsingsområde for tettstaden.

Reguleringsplanar

Reguleringsplan for Volda sentrum av arkitekt Einar Ridderstrøm vart stadfest i 1987. Delar av planen er framleis gjeldande. Andre aktuelle reguleringsplanar i dette dokumentet er mellom anna Elvadalen (1997), Nedre Klepp (1982), Rotsetfjøra (2001), Røyslid – Heltne I og II (1969/72), Røysmarka (1995) og Volda sentrum (1965). Reguleringsplanane er tilgjengelege på www.kommunekart.com

Elvadalen. Idéillustrasjon frå Utviklingsplanen for Volda sentrum, Gehl Architects.

Kulturminneplanen

Kommunedelplan for kulturminne 2017–2021 er under arbeid. Planen skal bidra til å fremme forståing av kva verdi kulturminna har for vår felles historie og identitet, og vil vere med på å vidareføre kulturarven. Planen vil gje innbyggjarane ny kunnskap og informasjon om kulturminna i dei ulike bygdelaga, og gje kommunen betre grunnlag for å ta vare på desse.

Kommuneplanen

Kommuneplanen sin samfunnsdel vart vedteken mai 2016, og er førande for denne rettleiaren. Sjå meir om samfunnsdelen i kap. 2.1. Kommuneplanen sin arealdel er under arbeid. Planen skal mellom anna ta stilling til framtidig arealbruk i kommunen. Denne rettleiaren vil mellom anna fungere som eit grunnlagsdokument for arealdelen.

Framtidig utvikling

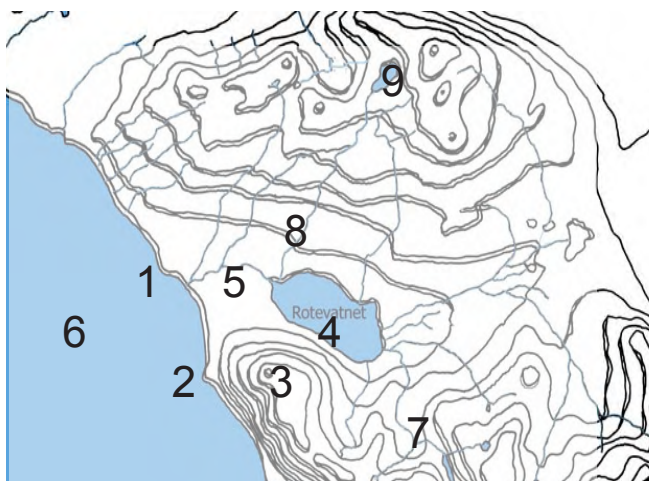
Det er vanskeleg å seie korleis utviklinga vil verte i framtida. Statens vegvesen har planar om ny tunnel mellom Rotset og Furene. Dei held også på med planar om ny ferjekai og bru over Øyraelva.

Høgskulen i Volda ynskjer å utvikle campusområdet, og er i gang med planar om eit nytt mediebygg. Ved siden av høgskulen er det også planar om eit nytt idrettsbygg, symjehall og fleire store studentbustadar.

Volda sentrum er tettbygd, men det finst samtidig større fortettings- og transformasjonsområde (mellom anna Mega-tomta, Rolls Royce-tomta, rundt busstasjonen og langs Elvadalen). Både tettstadsanalysen og utviklingsplanen for Volda sentrum er tydelege på at bevaring av historiske element og særprega bygningsmiljø er viktige ressursar i arbeidet med å utvikle staden.

5 VOLDALANDSKAPET

5.1 Karakteristiske element

Figur over og tekst under er henta frå
"Tettstadsanalyse Volda sentrum", s. 25.

Vikeneset (1)

Vikeneset dannar ei naturleg avgrensing av hamneområda mot nord og utgjer sjølve innfallsporten frå nord. Sør for neset har ein ei fint avrunda bukt som strekkjer seg langs sentrum og sør til Andaneset ved foten av Rotsetfjellet.

Andaneset (2)

Utgjer avgrensing av hamneområdet mot sør.

Rotsethornet (3)

Ved tilkomst frå fjorden er det særleg Rotsethornet som markerer seg med si karakteristiske avrunda form. Rotsethornet er elles eit markert landskapselement som er synleg frå dei fleste delane av tettstaden.

Rotevatnet (4)

Rotevatnet er eit markert element og ein viktig landskapskomponent.

Øyraelva, Elvadalen (5)

Sentralt i fjorddalen går Øyraelva som ein blå streng mellom Rotevatnet og fjorden.

Fjorden (6)

Elva og kystlinja høyrer framleis til dei viktigaste landskapselementa å orientere seg etter.

Dalsidene i sør (7)

Dalsidene på sørsida er bratte og skuggefulle på grunn av Rotsethornet. Det er ingen busetnad opp langs denne fjellsida.

Dalsidene i nord (8)

Dalsidene på nordsida av tettstaden har ei helling på opp mot 20 grader. Dei bygde områda strekk seg opp til om lag 200 m.o.h. Noko av bebyggelsen ved Klepp bryt horisontlina sett frå sentrum.

Fjellrekkje (9)

I nord er tettstaden avgrensa av ei fjellrekkje.

5.2 Historisk utvikling av tilknytninga til landskapet

Både historiske fortellingar, menneskeskapte element og landskapsformasjonar (og samspelet mellom desse) er med på å gi staden særpreg, identitet og opplevelsesrikdom. Historia til ein stad er knytt til landskapet, og landskapsformasjonane i Volda har hatt stor innverknad på utviklinga av staden.

Volda var tidleg eit handels- og tingstad. Det at Volda låg ved fjorden og var lett tilgjengeleg med båt var ein forutsetning for denne utviklinga. Her var også gode tilhøve for jordbruk og fiske. Seinare hadde Øyraelva ei nøkkelrolle for framveksten av industribedrifter. Etter kvart som bilane vart ein viktigare transportform og andre næringar tok over, vart sjøen mindre brukt i det daglege. Befolkingsvekst førte til at sentrumsområdet stadig vart utvida. Jordbruksområde har fått nye formål, og bustadområda kryp stadig lenger oppover fjellsidene.

I dag er fjorden og fjella viktige friluftss- og rekreasjonsområdar for innbyggjarane. I tillegg har fjorden og landskapet ein viktig rolle i opplevinga av å bu eller å opphalde seg på staden. Tettstaden er omkransa av grønne områdar. Fjellformasjonane omkransar bygda, sjølv om noko av bebyggelsen ved Klepp bryt horisontlina sett frå sentrum. Mange av bygningane i området vender seg mot fjorden, og bustadar med fjordutsikt vert til dømes sett på som ein kvalitet i dagens bustadannonsar. Voldsfjorden er eit svært sentralt element i landskapsbiletet, og ein har utsyn over fjorden frå dei fleste stadene i sentrum. Bustadane oppover fjellsidene ser sentrumsområdet "ovanfrå" frå bustadane sine. Dette gjer at til dømes takfasadene på husa i sentrum er synlege for mange.

Figurane under viser den historiske utviklinga illustrert ved hjelp av prinsipp og kartutsnitt.

Volda – nærleik til sjø:

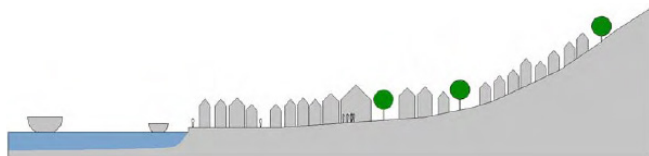
Tettstaden vender seg mot fjorden, og skogkledde åsar "rammar" inn bebyggelsen. Nærleiken til sjøen var grunnlaget for store deler av aktiviteten.

Volda – kontakten til sjøen er mindre viktig:

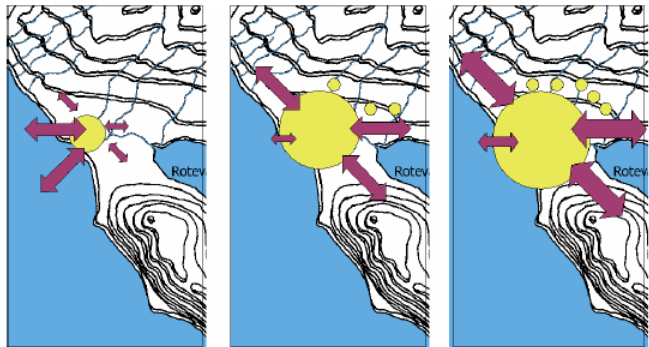

Volda har gått frå å vere ein stad som vender seg mot sjø og fjord og aktivitetar knytt til denne, til ein tettstad der sjøen ikkje lenger er "sentral" for ferdsel og sysselsetjing. Bustadområde har etter kvart klatra opp gjennom dei grønne åsane.

Nærleik til sjø? Bustader i sentrum?

Forretningane langs Sjøgata vender "ryggen" til gata og fjorden. Fjorden var hovudferselseåren til Volda frå gammalt av og til ut i 1950-åra. I dag er det lite "fysisk" kontakt med sjøen og hovudvegen gjennom sentrum skjer også av denne kontakten.

● Bebyggelse ↔ Ferdselsåre

Illustrasjonen viser prinsipp for utviklinga i tettstaden: kontakten med sjøen har blitt mindre viktig, tettstaden har vokst og bebyggelsen trekker seg oppover i terrenget. Illustrasjonar og tekst over er henta frå "Tettstadsanalyse Volda sentrum", s.20–21.

Tettstadsanalysen peiker på kontakten til fjorden som eit særtrekk og ein stor kvalitet for staden, og meiner dette må vidareutviklast, takast vare på og framheva i framtida. Dette gjeld mellom anna ved eventuell utvikling av havneområdet og torget.

I tettstadsanalysen vart også sjøgløtt trukke fram som eit viktig element i sentrumsområdet. Sjøgløtta mellom bygningane i sentrumsgatene knytter kontakt mellom tettstaden og fjorden, og er viktige for opplevinga av tettstaden. Desse sjøgløtta er viktige å ta vare på ved nybygg eller fortetting.

Overgangssonane frå bustadområde til natur- og kulturlandskapet er visuelt sårbare for inngrep og krev stor merksemd i plansamanheng. Tettstadsanalysen peikar på at byggjegransar må setjast slik at nye brot i horisontlina vert unngått.

Sjøgløtt mellom husa gjev tettstaden betre kontakt med fjorden, og er en kvalitet for sentrumsområdet.

6 VERDIFULLE BYGNINGSMILJØ

Det er mange ulike bygningsmiljø i Volda, og mange har sine særegne kvalitetar. Dette kapittelet inneheld ikkje ein komplett liste over dei verdifulle bygningsmiljøa, men eit utval. Det er lagt vekt på å velje ut bygningsmiljø med spesiell verdi.

6.1 Halkjelsvika

I Halkjelsvika er det funne reidskap som truleg er frå steinalderen, og kyrkjestaden her er fleire hundre år gamal. Halkjelsgata består i dag av eit tett trehusmiljø i eit gammalt handels- og sentrumsområde. Dei fleste husa i området er bygd på 1800-talet og er SEFRAK-registrert. I dette området finn ein nokre av dei eldste trehusa i Volda. Området inneheld i hovudsak forretningsbygg, bustadar og mindre uthus. Halkjelsgata har status som eit kulturmiljø med regional verdi i Regional delplan for kulturminne.

Halkjelsgata, 1927. Illustrasjonen er henta frå boka "Hilsen fra Volda", s. 197.

Kartsisse av området.

Sørheimhuset.

Røysgata.

Kjenneteikn:

- Trehus og smale gateløp med smale fortau. Tydelege gaterom.
- Bygningar i menneskeleg skala. Tett og intim bygningsmasse, mange detaljar.
- Forretningsbygg med store vindauger mot gata og bustadar i andre etasje.
- Bygningane vender seg mot gata med inngangar og utstillingsvindaug.
- Liggande kledning.
- Taka er ofte ein viktig del av bygget. Variasjon i tak; saltak, valmtak og halvvalm. Takvinklane

varierer, dei har ikkje eins former, men er av same material; skifer, og dannar eit heilskapleg landskap. Taka er godt synlege frå mange stader i Volda.

- Mindre uthus i tilknytning til bustadhusa.
- Mindre grøntområder foran og mellom husa. Små grassplener, staudebed, rosebuskar.
- I Halkjelsgata står ein gamal trafostasjon.

Planstatus

Reguleringsplan for Volda sentrum av Ridderstrøm frå 1987 er framleis gjeldande for nokre områder. Delar av området i Halkjelsvika er i denne planen markert som spesialområde: “område med bygningar og miljø som på grunn av historisk, antikvarisk eller annan kulturell eller miljømessig verdi skal vernast”.

I punkt 33 i planen står det at “Formålet med regulering til spesialområde er å verne det særprega gate- og bygningsmiljøet som ein heilskap. Eksisterande gater, plasser, byggegrenser og uterom skal som hovudregel førast vidare i noverande form. Bygningar, særprega vegetasjon, utomhusanlegg, gjerder, trapper og lignande som utgjer delar av ein heilskap bør takast omsyn til ved nyanlegg eller ombygging gjennom planlegginga av utomhusarealet på førehand.”

Også i reguleringsplan for Moritzmarka (planid 2000003) er deler av området markert som spesialområde.

Utfordringar og moglegheiter

Forretningsbygningane i Halkjelsvika kan vere utfordrande for næringsdrivande som gjerne har behov for meir funksjonelle og moderne lokale. Bygningane er ofte små (lite forretningsareal) og held ikkje krav til dagens standard når det gjeld til dømes universell utforming. Samtidig representerar bygningsmiljøet i Halkjelsvika noko unikt for Volda, og er ein del av Volda sin identitet. Miljøet her skil seg frå andre bygningsmiljø i sentrum og har andre kvalitetar. For å tilpasse seg utfordringar knytt til arealbehov, er det fleire døme på forretningar i området som har slått saman fyrste etasje i fleire bygningar.

For å halde aktiviteten i området oppe er det viktig at ein held fram med forretningar og publikumsretta funksjonar på gateplan (ikkje bustadar på gateplan). Det er også rom for noko fortetting i området. Nye bygningar må tilpasse seg eksisterande bygningsmiljø.

Plassen foran Sørheimhuset.

Halkjelsgata.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- Føresegner i Ridderstrømplanen bør vidareførast.
- Ein bør vurdere å nytte omsynssone eller bestemmelsessone i kommuneplanen sin arealdel.
- Føresegnene bør presisere at ved fortetting eller ny bebyggelse skal denne underordne seg det eldre trehusmiljøet i volum, materialbruk og formspråk. Nye byggverk bør verke til å styrkje gaterom og plassdanningar i sentrumsområda. Hovudtrekk i bygningsvolum, bygningsbreidder og -høgder mot gata bør vidareførast. Orienteringa av nye bygningar bør følgje eit etablert mønster.
- Det bør spesifiserast i føresegnene at det skal vere forretning eller andre publikumsretta funksjonar på

gateplan i Snippa og Halkjelsgata.

- Nye fortettings- eller utviklingsprosjekt bør også ha publikumsretta funksjonar på gateplan.
- Føresegner bør presisere at ein ynskjer å ta i vare uthus og sjøgløtt i området.
- Alle tiltak bør vere søknadspliktige; tilbygg, påbygg, verandaer og fasadeenringar.
- Den nye arealplanen bør ha generelle føresegnar om skifertak i bestemte områder, dette området inkludert. Utsifting av tak bør vere søknadspliktig.
- Planar om endra bruk av einskilde bygg, tilbygg, påbygg, ombygging eller utvendig reparasjonar og oppussing skal leggast fram for kulturavdelinga i Fylkeskommunen før kommunen handsamar planane.

6.2 Hauane

Bustadane på Hauane er blant dei eldste i Volda. Dei fleste husa i området er bygd i perioden 1880–1930, og området fortel ei historie om framveksten av Volda som skulestad og tettstad. Området inneheldt i hovudsak bustadhus, men også nokre forretningar, til dømes langs Seljabakken. Den fyrste gata i Volda med bustadhus tett-i-tett på begge sider var truleg Smithsgata (eller “Tausakjerringsgata”). Mange av dei som flytta hit hadde bakgrunn frå gardsdrift, og husdyrhald i mindre skala var vanleg. Dei fleste husa vart bygd med uthus, og høner, sauer, griser og hestar var blant bebruarane i området. I dei små hagane finn ein også gamle frukttre og bærbuskar.

“Tausakjerringsgata”, ca. 1910. Foto: Steinkopf Wold.
Illustrasjonen er henta frå boka “Hilsen fra Volda”, s. 63.

Kartsisse av området.

Smithsgata eller “Tausakjerringsgata”.

Skifertak på skifertak.

I dag framstår området som eit sjarmerande og attraktivt småhusområde, med kort avstand til mange sentrumsfunksjonar. Mange har vore flinke til å ta vare på husa sine, og området inneheld mange fysiske og synlege element som fortel Volda si historie. Området framstår ikkje som heilt autentisk, da det har vore gjort ombyggingar og moderniseringar til ulike tider. Dei fleste bygningane er i seg sjølv ikkje verneverdige, men som ein del av eit heilskapeleg bygningsmiljø har enkelthusa stor verdi.

Kjenneteikn:

- Trehus og smale gateløp.
- Terrengtilpassing og variasjon.
- Tett bygningsmasse, mange detaljar.
- Grønt mellom husa. Kompakte, intime og frodige hagar med prydbepanting, tuntre, frukttre, bærbuskar og mindre plenflekkar. Ein god del eldre beplanting. Mykje duft i blomstringstida.
- Bustadar med ein og to etasjar. Nokre hus også med kjellar.
- Liggande kledning.
- Taka er ofte ein viktig del av bygget. Saltak med skifer både på hus og uthus.
- Grindbygde uthus.

Planstatus

Ein stor del av husa og uthusa i området er SEFRAK-registrert. Området er regulert til bustadområde i Kommunedelplan for Volda sentrum. I dette området er det krav om godkjent detaljregulering for arbeid som krev byggeløyve, oppføring av meldepliktige bygg og andre varige konstruksjonar og anlegg, og frådeling til slike føremål.

Utfordringar og moglegheiter

Tett bygningsmasse og smale gateløp gjer at området har risiko for brannspreidning. Renovasjon, vintervedlikehald og parkeringsmoglegheiter er utfordringar knytt til smale gateløp i området.

Eldre trehus treng jamleg oppgradering og vedlikehald, og det er i stor grad opp til huseigarar å ta vare på husa sine. Ein finn både kjellarar i dårleg

stand og andre tekniske utfordringar i området. Det er i stor grad takka vere bebuarar og eigarar i området at bygningsmiljøet fremstår med den kvaliteten det har i dag.

Gatemiljøa og bygningane i området fortel historia om korleis det var å bu i Volda rundt 1900. Området er unikt i Volda, og har kvalitetar ein ikkje finn andre stader. Dette er eit område der ein ynskjer å ta vare på mest mogleg av eksisterande bygningsmiljø.

Hauane ligg sentrumsnært og er eit attraktivt bustadområde. Ein opplever både aktivitet, utvikling og ynskjer om fortetting i området. Grunna problemstillingar som brannspreidning, renovasjon, parkering og fortetting er dette eit område med behov for ein områderegulering der ein kan sjå på desse problemstillingane samla.

To uthus tett i tett.

Døme på hus med valmtak.

Typiske fargar på sveitserhus.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- Ein bør vurdere å nytte omsynssone eller bestemmelsessone i kommuneplanen sin arealdel. Formålet med sona bør vere å ta i vare det særprega bygningsmiljøet som ein heilskap. Ein ynskjer i dette området å ta i vare eksisterande bygningsmasse, og det skal ikkje vere tillate å rive hovudbygning eller uthus.
- Føresegner bør presisere at ved fortetting eller ny bebyggelse skal denne underordne seg det eldre trehusmiljøet i volum, materialbruk og og formspråk. Hovudtrekk i bygningsvolum, bygningsbreidder og -høgder bør vidareførast.
- Den nye arealplanen bør ha generelle føresegner om skifertak i bestemte områder, dette området inkludert. Utsifting av tak bør vere søknadspliktig
- Alle tiltak bør vere søknadspliktige; tilbygg, påbygg, verandaer og fasadeenringar.
- Planar om endra bruk av einskilde bygg, tilbygg, påbygg, ombygging eller utvendig reparasjonar og oppussing skal leggjast fram for kulturavdelinga i Fylkeskommunen før kommunen handsamar planane.
- Fylkeskommunen ynskjer å undersøke om enkelthus i området bør vernast.
- Området har behov for regulering. Det bør vere krav om områderegulering for å sjå området i ein heilskap. Da dette er eit sentrumsnært område med moglegheit og ynskje om fortetting bør områdereguleringa prioriterast i neste planstrategi.

6.3 Elvadalen

Elvadalen er namnet på området langs Øyraelva, som går frå Rotevatnet og renn ut i Voldsfjorden. Tidlegare låg det verksemdar og hus tett i tett langs elva, og samfunnet rundt var tufta på utnytting av energi frå rennande vatn. Særleg frå midten av 1850-talet og fram til andre verdskrig var det stor aktivitet i området. Elva var energikjelde for drift av mellom anna kvernar, sagbruk, elektrisitetsverk og anna næringsverksemdar. No er det berre spor etter nokre av elementa frå denne tida, men desse spora fortel om ei viktig periode i framveksten av tettstaden.

Elvadalen er eit grøntområde midt i sentrum. I dag går det ein tursti langs elva, og området er eit viktig rekreasjons- og friluftsområde. Volda jeger- og sportsfiskarlag er til dømes aktive langs (og i) elva.

Området nyttast som gjennomfartsåre både for skuleborn og andre. Ved nokre av inngangane er det sett opp kart og informasjonsskilt. Langs stien, til dømes ved Mylnefallet og nokre av kvernhusa, er det sett opp skilt der ein kan lese om historia til området. Turstien er med på å gjere dei historiske elementa langs Elvadalen lettare tilgjengeleg.

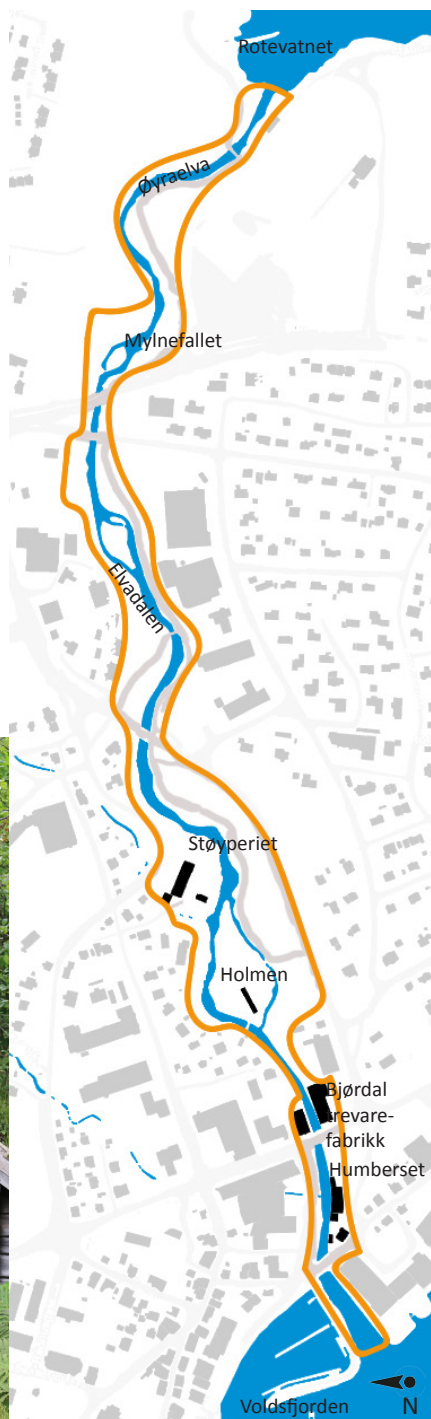
Mylnefallet.

Støyperiet.

Kvernhus.

Kartsisse av området.

Kvernhus

Dei fleste gardane i Volda hadde kvernhus langs elva. I kvernhusa var det mest aktivitet om hausten da bøndene malte kornet sitt. Havre var den vanlegaste kornsorten. Framleis kan ein sjå fleire av kvernhusa langs elva.

Mylnefallet

I 1935 vart det bygd sagbruk og elektrisitetsverk i området ved Mylnefallet. Produksjon av elektrisk straum ga ikkje berre lys i heimane, det kunne også drive store motorar som vart knytt til sagbruk. Sagbruka kunne drivast direkte frå turbinen i

kraftverket, uten å gå vegen om straumproduksjon. Elva vart også nytta som transportveg for tømmeret. Sogelaget i Volda har restaurert bygningane ved Mylnefallet.

Støyperiet

Støyperiet i Volda starta opp drifta i 1904, og var da den fyrste i sitt slag mellom Bergen og Trondheim. På støyperiet lagde dei mellom anna jernomnar, komfyrar, vaffeljern og gorojern. Etter krigen produserte dei maskindelar til båtmotorar. Verksemda held fram til 1967, og i dag er det entreprenørverksemd i bygningane.

B. O. Humberset Mekaniske Verkstad

B. O. Humberset Mek. Verkstad flytta til Volda i 1913. I smia og verkstadet produserte dei mellom anna hjul, kjerrer, sleder, vogner, gardsreiskap, verkty, bussar og lastebilar. I tillegg vart det utført smedarbeid, og nokre av lysekrunene i Volda kyrkje er til dømes laga der. Etter kvart vart reparasjon av bilar det viktigaste arbeidet, og Humberset Bil eksisterar framleis.

Utfordringar og moglegheiter

Sogelaget i Volda har lagt ned mykje tid og ressursar i området. Volda kommune er avhenging av at lag- og organisasjonar, grunneigarar, næringsliv, frivillige og eldsjeler arbeidar saman for å ta vare på viktige historiske element i bygda. Både bygningar og friluftsområdet treng jamleg vedlikehald og tilsyn. Kommunen har ansvar for turstien og grøntområdet.

Det er døme på kvernhus som ikkje lenger er synlege i området. Sjølv om grunneigarar ikkje har moglegheit til å halde dei gamle kvernhusa ved like, er det ein

kvalitet om gamle grunnmurar eller andre spor er synlege i terrenget, og ikkje vert nedgreve.

I Utviklingsplanen for Volda sentrum var det foreslått å forlengje turstien i Elvadalen ned til brua ved Bjørdal trevarefabrikk. Denne turstien er nå ferdig prosjektert og vil når den kjem på plass truleg gjere området enda meir tilgjengeleg for folk.

Grøntområdet langs Elvadalen er eit pressområde, og det er lett for at grunneigarar og andre "et" bit for bit av området. Ved å studere bådre reguleringsplanar og ortofoto kan ein sjå at grøntområdet langs Elvadalen stadig mister areal.

Fleire av dei gamle industribygga langs elva har mista sin opprinnelege funksjon, og det er mogleg å sjå for seg ein transformasjonsprosess i området. Ved å nytte gamle bygningar til nye føremål kan ein få til særeiga og unike kvalitetar.

B. O. Humberset Mekaniske verkstad.

Bjørdal trevarefabrikk.

Planstatus

I reguleringsplan for Øyra er området rundt Humberset bil regulert til industri. Den gamle verkstadbygninga (oransje bygg på biletet over) er SEFRAC-registrert. Det er også uthuset i forkant.

I reguleringsplan for Elvadalen er området ved gamle Bjørdal trevarefabrikk regulert til industri/service.

I kommunedelplan for Volda sentrum er området rundt støyperiet regulert til bustader og friområde. To av bygningane ved Møre støyperi er SEFRAC-registrert.

Området ved Mylnefallet og store deler av Elvadalen er regulert til friområde.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- Ein bør vurdere å nytte omsynssone eller bestemmelsessone i kommuneplanen sin arealdel.
- Ein ynskjer i dette området å ta i vare eksisterande bygningsmasse, og det skal ikkje vere tillate å rive eller fjerne bygningar.

6.4 Rotsetfjora

I Naustvegen i Volda, med industribygg på begge sidar og heilt nede i sjøkanten ligg tre bustadhus og fleire naust. Det er også spor etter vårar ned i sjøen. Husa ligg tett intil kvarandre, og er små og kompakte. Alle husa er SEFRAK-registrert, og dei fleste er frå 1800-talet. På 1800-talet var Naustvegen ein av hovudvegane i Volda, og bustadane her var sentralt plassert i nær tilknytting til mellom anna Garvarbuda og Skrivargarden.

Husa er opprinneleg arbeidarbustadar. Nausta fortel ei historie om da fiskartradisjonen sto sterkt i bygda. Husa vender seg mot sjøen og har sterkt tilknytting og samspel med sjøen. Bygningsmiljøet skil seg ut frå anna bygningsmiljø og ein finn ikkje liknande bygningsmiljø i Volda sentrum.

Kartsisse av området.

Naustvegen.

Gamle arbeidarbustadar imed nær tilknytting til fjorden.

Kjenneteikn:

- Små trehus tett inntil kvarandre. Kompakt og intimt område.
- Lite sturktur. Variasjon.
- Husa vender seg mot sjøen, men har likevel ulike retningar/vinklar.
- Saltak, men ulike takvinklar.
- To etasjar.
- Hovudhus med naust eller sjøbud.
- Husa er satt inn i terrenget (ikkje omvendt).
- Fargerikt område. Ulike fargar på bustadhusa, raude naust, turkis sjøbud.
- Liggande kledning på hovudhus. Blanding på nausta.
- Siv og strandplantar. "Natur" mellom husa.
- Bølgeskulp og saltvatn. Særeiga miljø. Lydar og luktar skil seg vesentleg ut frå lydar og luktar i anna bustadområde i Volda. Her kjem ein tett på naturen.

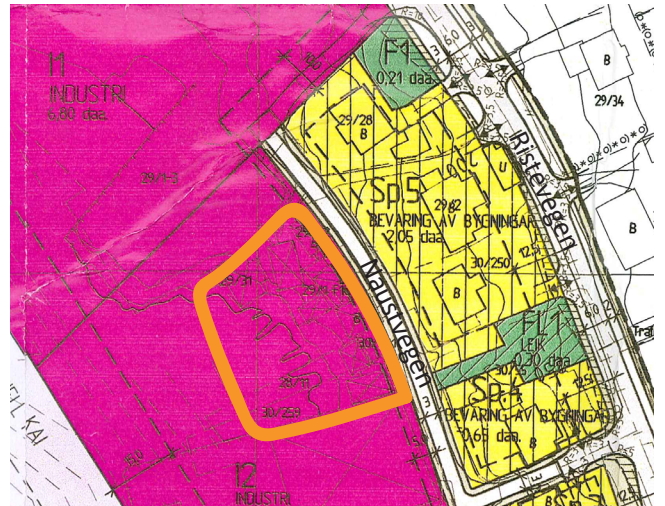
Planstatus

Området inngår i reguleringsplan for RotsetfjØra l1 og Sp 1-6 (Planident 2001009), og er regulert til industri.

Bustadane nord for området (mellom Ristevegen og Naustvegen) er regulert til spesialområde; bevaring av bygningsmiljø.

Utfordringar og moglegheiter

Industriområda på begge sider av bustadhusa er potensielle transformasjons- og utviklingsområde, og dei tre bustadhusa ligg på den måten midt i eit potensielt utbyggingsområde. Særmerkte kvalitetar ved dei tre bustadhusa gjer at ein likevel ynskjer å ta vare på desse, sjølv om områda på begge sidar transformerast. I framtidige utviklingsprosjekt skal ein planlegge for at sjølina vert tilgjengeleg for alle.

Utsnitt reguleringsplan for området. Området er markert med oransje. Eksisterande spesialområde er markert med gult.

Naust i strandkanten.

Nyoppussa sjøbud.

Bølgeskulp og fjøresteinar.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- Ein bør vurdere å nytte omsynssone eller bestemmelsessone i kommuneplanen sin arealdel.
- Formålet med sona bør vere å ta i vare det særprega bygningsmiljøet som ein heilskap. Ein ynskjer i dette området å oppretthalde og forsterke særtrekk ved området. Eksisterande bygningsmasse skal vidareførast eller førast tilbake til opphøveleg stand, og det skal ikkje vere tillate å rive eksisterande bygningar innanfor området.

- I framtidige utviklingsprosjekt ynskjer ein å gjere sjølina tilgjengeleg for alle.
- Planar om endra bruk av einskilde bygg, tilbygg, påbygg, ombygging eller utvendig reparasjonar og oppussing skal leggjast fram for kulturavdelinga i Fylkeskommunen før kommunen handsamar planane.

6.5 Sveitserrekkja

Sveitserstilen er ein trehusstil inspirert av bondebustadar i Sveits. Stilen vart populær i Noreg frå 1840-åra, og passa godt i eit land med god tilgang på trevirke. Stilen var fleksibel utan for mange arkitektoniske reglar, og huseigar og byggmeister kunne saman finne fram til formar og praktiske løysingar.

Bustadar i sveitserstil var ofte romslegare enn tidlegare, og skulle vere "sunnare" med meir lys og luft. Det vart vanleg med brattare takvinklar og større høgd inne i romma. Husa fekk større glassflater, ofte delt opp av ein kross. Husa vart også ofte bygd på høge kjellarmurar, og kjellarane kunne dermed nyttast på ein heilt anna måte enn dei tidlegare lave "krypkjellarane". Dekorativt bogar og utskjeringar er også eit kjenneteikn. Husa hadde ofte tre fargar satt saman for å framheve konstruksjonsdetaljar og vindusomramming. Sveitserhusa var gjerne malt i lys oker, kvitt eller andre lyse fargar. Detaljar og utskjeringar hadde mørke fargar, brune, grå eller

grøne. Nokre av husa fekk veranda, som var heilt nytt i norsk byggeskikk.

I Gamlevegen i Volda ligg fire hus i Sveitserstil på rekkje og rad. Husa er bygd rundt 1910, og eigarane har teke godt vare på den gamle stilen. Alle fire husa har bratte takvinklar. Verandaene er innebygde, noko som ofte var vanleg langs kysten. Husa har også høge kjellarmurar. Lik høgde og volum på bygningane, avstanden mellom dei, skifertaka, vindaug med krossinndeling, utskjeringar og takvinklar er element som gjer at desse fire husa på mange måtar "heng saman"; dei framhevar kvarandre og utgjer eit samla bygningsmiljø.

Husa ligg i eit villastrok med gangavstand frå sentrum og med utsikt ut over Voldafjorden. Tomtene er store og hagane framfor huset utgjer ein viktig del av miljøet. Området framstår som grønt, frodig og velstelt. Hagane ligg i ein jamn helling opp frå vegen, og "lyftar" opp husa. Hagane er godt synlege frå vegen og inneheld mellom anna gamle frukttre, buskar og solitære staudar.

Kartsisse av området.

Over: "Sveitserrekkja" i emning, truleg 1910/11. Fotograf ukjend. Illustrasjonen er henta frå Voldaminne 2016 s. 18. Under: Sveitserrekkja frå same retning i dag.

Kjenneteikn:

- Høge kjellarmurar.
- Utskjeringar i møne og dekorativt listverk.
- Eigne fargar på listverket.
- Krysspostvindaug (delt opp i kross).
- Stor takhøgde på etasjane. To etasjar.
- Symmetriske fasadar. Ark midt på foran.
- Saltak med skifer. Taket stikk langt fram over ytterveggane.

- Innebygde glasverandaer.
- Store plenar foran husa. Gamle frukttre, buskar og solitære staudar. Framstår som eit grønt, frodig og luftig område.

Planstatus

Området inngår i reguleringsplan for Nedre Klepp frå 1982 (planident: 1982004), og er regulert til frittstående bustader.

Der står det følgjande i § 4 om materialbruk og fargebruk: "For bygningar i same område kan bygningsrådet kreve lik materialbruk og taktekking. Det skal arbeidsast for harmonisk material- og fargebruk på bygningar i området."

I § 5 om grøntanlegg, vegetasjon og frisikt står det at "Forhagar og grøntanlegg skal opparbeidast på ein tiltalande måte.(...) Eksisterande vegetasjon bør bevarast så langt råd er."

Dei fire hovudbygningane med tilhøyrande uthus er SEFRAK-registrert.

Utfordringar og moglegheiter

I sentrumsnære områder er det i mange tilfelle ynskjeleg med fortetting. For dei fire husa i Gamlevegen er dei store hagane foran husa ein viktig del av bygningsmiljøet, og det er difor viktig at ikkje desse hagane vert bebygd.

Dei store, grønne hagane foran huset er ein viktig del av bygningsmiljøet.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- Ein bør vurdere å nytte omsynssone eller bestemmelsessone i kommuneplanen sin arealdel. Formålet med sona bør vere å ta i vare det særprega bygningsmiljøet som ein heilskap. Ein ynskjer i dette området å ta i vare eksisterande bygningsmasse, og det skal ikkje vere tillate å rive hovudbygning eller uthus.
- Det er ikkje aktuelt med fortetting i området.
- Den nye arealplanen bør ha generelle føresegnar

om skifertak i bestemte områder, dette området inkludert. Utsifting av tak bør vere søknadspliktig.

- Alle tiltak bør vere søknadspliktige; tilbygg, påbygg, verandaar og fasadeendringar.
- Planar om endra bruk av einskilde bygg, tilbygg, påbygg, ombygging eller utvendig reparasjonar og oppussing skal leggjast fram for kulturavdelinga i Fylkeskommunen før kommunen handsamar planane.

6.6 Vevendelvegen, Storgata og Porsemyrvegen

Funksjonalismen er ein stilretning som oppsto i Europa rundt 1920-talet, og er prega av eit forenkla formspråk med store flatar, rette liner og geometriske formar. Husa vart gjerne bygd i mur, hadde flate tak og store vindauger. Dei hadde som regel knapp detaljering og lite eller ingen dekor, men form- og fargevariasjonane var mange. Arkitekturen var ein reaksjon på dårlege butilhøve i store, industrialiserte byar, og tankar om "lys, luft og hygiene" låg til grunn for den nye uttrykksforma. Etter krigen var det husnød i Noreg, og Den Norske Stats Husbank vart oppretta i 1946. Husbanken gav lån til oppføring av nye bustadar, men satte krav til kvalitet og standard. På denne tida fekk stram funksjonalisme gjennomslag i stor skala i Noreg.

Utbygginga i Vevendelvegen og Storgata starta så vidt før krigen, og dei eldste husa er frå 1938–39. Under krigen sto det stille på byggefronten, men kort tid etter krigen starta bygginga igjen, og dei fleste husa i området er bygd i perioden 1946–53. Husa har tydelege funksjonalistiske trekk, men murbygg og flate tak fungerte ikkje så godt på landsbygda. Funkishusa her er tilpassa lokale tilhøve og er bygd i tremateriale og med saltak. Minst 15 av huseikningane er signert av arkitekt Johs. Nes. Statens distriktsarkitekt for Romsdal, Sunnmøre og Sunndalen har teikna i underkant av ti hus i området.

Dei enkelte bygningane har ikkje så stor verdi kvar for seg, men saman skapar desse bygningane eit spesielt gatemiljø, og fortel ei historie om bustadbygging (og samfunnsbygging) i Volda etter krigen.

Kartsisse av området.

Hus på rekke og rad oppover Storgata.

Kjenneteikn:

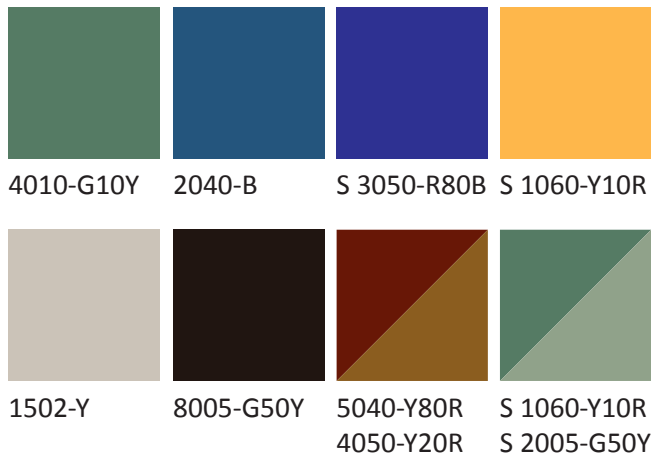
- Strukturert bustadområde med tilnærma like bygningar på rekke langs ein hovudveg. Lik avstand mellom husa.
- Repetisjon og gjentaking.
- Bygningar plassert midt på tomtene, med hagar både foran og bak husa. Framstår som eit grønt bustadområde. Hagane består ofte av mindre plenflekkar, buskar og nokre mindre tre/frukttre.
- Funkishus med to etasjar. Kubiske og enkle geometriske formar. Nokre stadar også murt/støyppt sokkeletasje. Murelementene er kvite.
- Trehus med mange ulike fargar representert;

her finn ein både gule, raude, blå, kvite og grønne hus. Husa har som regel ei eige farge på listene. Fargevariasjonen er eit særtrekk ved området, og gjer gata fargerik og "levande".

- Liggande panel. Enkelt listverk. Ingen fasadedekor.
- Hovudsakeleg saltak med skifer.
- Vindaugeband og store glassflater utan sprosser. Vindauga kan vere plassert heilt ut i hushjørna.
- Enkle, glatte eller geometrisk inndelte dørar med lite eller ingen dekor
- Boge nedst på vindski. Vindskiene er ofte synleggjort med eiga farge.

Fargepallett funksjonalismen

Funkishus var ofte fargerike; tomatraud, blekgul, skarp blå, eplegrøn, kopperfarge eller sitrongul. "Skjørt og bluse"- husa er typiske for perioden; fyrste etasje i kvitmalt mur og resten av huset i ein klar grøn, gul eller raud farge. Palletten under viser typiske fargar og er henta frå nettsida til Bygg og bevar:

Planstatus

Området inngår i reguleringsplan for Volda sentrum 65 frå 1965 (planident: 1965001), og er regulert til frittstående bustader.

Utdrag frå føresegnene:

§7: Våningshusa skal vere villamessig og kan byggjast inntil 2 fulle høgder. Uthus, garasjer eller fløybygningar i 1 høgde.

§16: Forhagar, mellomrom mellom frittstående blokker, gardsrom med vidare, må få ei vakker og tiltalende utforming. (...) Forhagar og grøntareal kan berre innhegnast etter samtykke frå bygningsrådet. På same vis er det med delegjerder i tomtegrensa.

§ 18.1 Bygningane skal ha sadeltak, valmtak eller der planen viser det flatt tak. Takvinkelen må ikkje vera større enn 35 grader. (...) Ein tillet ikkje nedskjæring eller glass i takflata unnatake taklukar.

Vindauge i hushjørna.

Boge nedst på vindski.

Fargevariasjonen er ein kvalitet i området

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- Ein bør vurdere å nytte omsynssone eller bestemmelsessone i kommuneplanen sin arealdel. Formålet med sona bør vere å ta i vare det særprega bygningsmiljøet som ein heilskap. Ein ynskjer i dette området å ta i vare eksisterande bygningsmasse, og det skal ikkje vere tillate å rive hovudbygning eller uthus.
- Tilbygg, påbygg og nye bygningar kan tillatast, føresett at tiltaket støtter opp om målsettinga om å bevare eit heilskapeleg og harmonisk bygningsmiljø. Størrelse, høyde, proporsjonar, form og materialbruk skal underordne seg resten av bebyggelsen. Alle tiltak bør vere

søknadspliktige; tilbygg, påbygg, verandaer og fasadeendringar.

- Det bør ikkje tillatast verandaar i andre etasje.
- Gaterommet må takast i vare. Gateløpet og gjentaking er ein viktig del av uttrykket, og det er uheldig om det vert "hull" i husrekkeane. Dersom ein bygning tillatast reve og erstatta av eit nytt bygg, må det plasserast der det gamle sto.
- Den nye arealplanen bør ha generelle føresegnar om skifertak i bestemte områder, dette området inkludert. Utskifting av tak bør vere søknadspliktig.
- Det er aktuelt å setje opp ei informasjonstavle i tilknytting til ein benk i området.

6.7 Brenslene, Granlida og Furebakken

Typehusa eller kataloghusa kom for alvor tidleg på 1960-talet. Planlegging og produksjon av bustadhus vart i større grad eit industriprodukt. Prefabrikasjon av hus var vanleg, og same hustypar vert bygd over store delar av landet. Husbanken var ein vanleg finansieringskjelde. Dei satte også krav til både eksteriør og interiør.

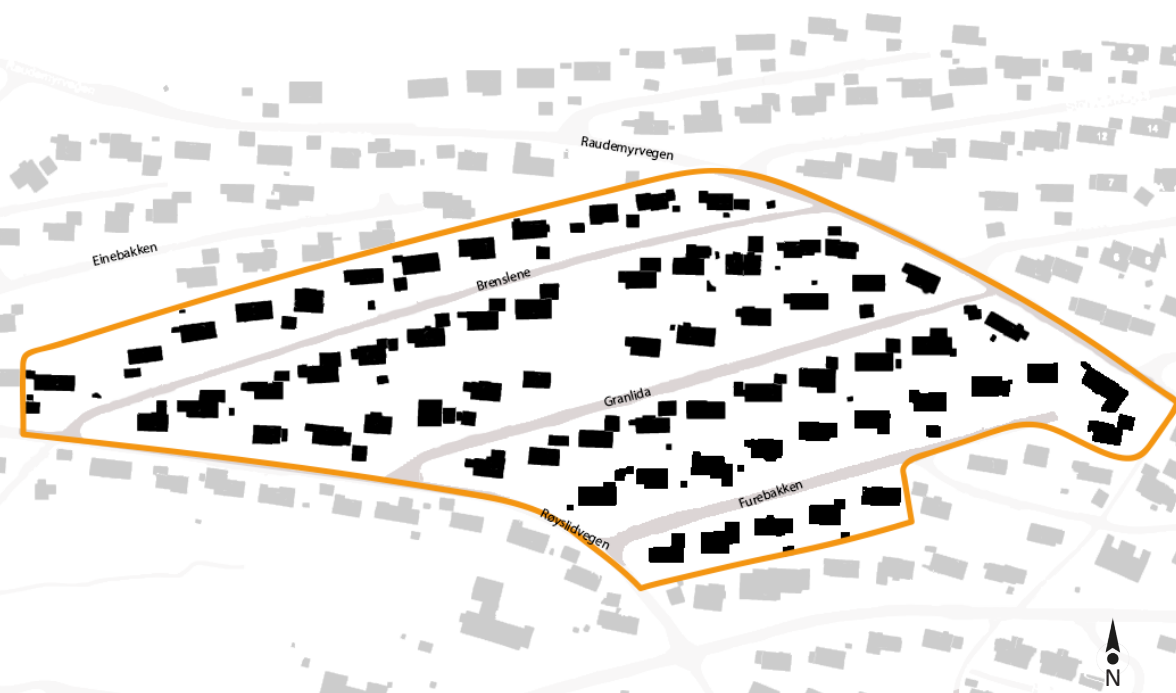
Brenslene, Granlida og Furebakken er tre gater i eit større bustadområde. Desse tre gatene (med hus på kvar side av gateløpa) er plukka ut då dei er av dei fyrste husa som vart bygd i området, og fordi ein her framleis kan sjå typiske trekk frå stilperioden.

Sjølv om nokre av husa her er bygd på eller forandra representerar framleis området husbankfinansiert bustadbygging på 70-talet. Dei enkelte husa i området har ikkje spesielt stor verdi i seg sjølv, men gatene har ein tydeleg eigenart, og skil seg frå bustadområde frå andre tidsepokar. Mange av husa er kataloghus frå ulike ferdighusprodusentar. Ferdighusprodusenten

Nøkkelhus har teikna om lag ti av husa i området, og fem av dei er av typen "401 AM". Ein finn også fire utgåver av ferdighuset "Joker" frå Bo Bygg. Selbu, Stranda Bruk, Systemhus Bodø, og G. Block Watne er andre ferdighusprodusentar som går igjen i området.

Brenslene, Granlida og Furebakken er tre gater med tydeleg struktur, orden og repeterande element. Husa ligg i same vinkel og avstand frå veg. Avkjørslar kjem med om lag same avstand mellom. Husa ligg i bratt terreng, og mange av husa tek opp ein etasje. Murane er låge og tomtene bratte. Mange av husa har staude- eller buskbed i skråningane framfor huset, og området opplevast grønt, frodig og variert.

Bygningane er rektangulære, har ofte stripemotiv og gjerne ein blanding av ståande og liggjande kledning. Vindauga har ulike størrelsar, men skapar til saman lange band, eller syner ein annan form for rytmisk plassering. 70-talet vert gjerne kalt "den brune perioden", og husa skulle gjerne sjå ut som om dei var tjæra. Husa i dette området vart beisa i mørke nyansar av brunt, grått eller andre mørke naturfargar.

Kartsisse av området.

Mørke naturfargar på hus.

Kjenneteikn:

- Einebustadar med ein etasje og med murt/støypt sokkeletasje.
- Saltak. Flat takvinkel (ned til 22–27 grader).
- Heile flater i vindauga, utan sprosser. Vindauga har ulik størrelsar, men skapar til saman lange band, eller syner ein annan form for rytmisk plassering.

- Låge murar, bratte tomter. Staude- og buskbed foran husa, mindre plenflekkar.
- Blanding ståande og liggjande kledning.
- Naturinspirerte fargar, ofte mørke farge-tonar. Ulike brunfargar.
- Verandaer med liggjande rekkverk.

Planstatus

Området inngår i reguleringsplan for Røyslid – Heltne I og II. (planident: 1969001 og 1973002), og er regulert til einbustader.

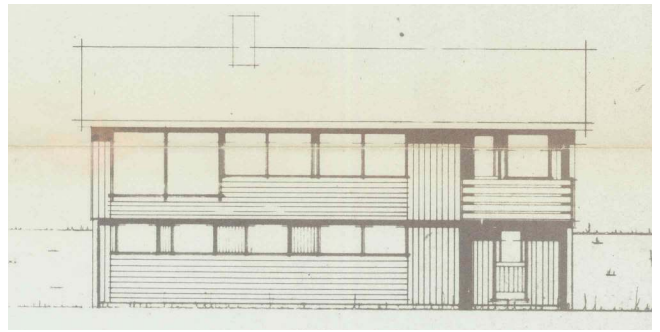
Utdrag frå føresegnene:

§4: Bygningsrådet skal ved handsaming av byggjemeldingar ha for auga at husa får ei god utforming med høveleg materialbruk, og at dei harmoniserar med bygningar og terreng omkring.

Farge på hus skal godkjennast av bygningsrådet.

Der det naturlege terrenget etter planeringa gjer det naudsynt med støttemur mot gate eller grannetomt, kan bygningsrådet gje påbud om at planeringshøgder skal gjerast lågare eller løftast, eller at det vert nytta skråningar som gjer at høgda på støttemurane vert mindre.

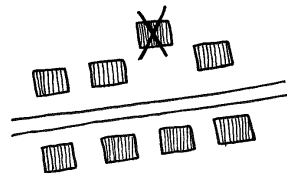
§8: Bygningsrådet skal sjå til at gjerde mot gate vert mest mogleg einsarta for alle tomter langs ein vegstrekning.

Kataloghus frå Gunnar Block Watne, 1976.

Gaterommet må takast i vare

Gateløpet og gjentakning er ein viktig del av uttrykket, og det er uheldig om det vert "hull" i husrekkjene. Dersom ein bygning tillatast reve og erstatta av eit nytt bygg, må det plasserast der det gamle sto.

Gateløpet med repeterande element er ein viktig del av uttrykket.

Området opplevast grønt.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- Ein bør vurdere å nytte omsynssone eller bestemmelsessone i kommuneplanen sin arealdel. Formålet med omsynssona bør vere å ta i vare det særprega bygningsmiljøet som ein heilskap.
- Tilbygg, påbygg og nye bygningar kan tillatast, føresett at tiltaket stetter opp om målsettinga om å bevare eit heilskapeleg og harmonisk

bygningsmiljø. Størrelse, høyde, proporsjonar, form og materialbruk skal underordne seg resten av bebyggelsen. Alle tiltak bør vere søknadspliktige; tilbygg, påbygg, verandaer og fasadeendringar.

- Gaterommet må takast i vare.
- Det er aktuelt å setje opp ei informasjonstavle i tilknytting til ein benk i området.

6.8 Skuleløypa

Volda har ein lang historie som undervisnings- og skulestad, og ein heil del bygningar i sentrumsområdet er knytt til ulike undervisningsinstitusjonar. Ein stor del av bygningane ligg langs ei line frå Engeset, langs Engesetvegen, Kårstadvegen og vidare til Vikebygdvegen. Bygningane er frå forskjellige tidsepokar, dei har hatt ulike funksjonar og forskjellig standard. Dei fleste er i bruk til undervisningsføremål i dag, andre ikkje. Nokre har stor verdi, andre har mindre verdi. Til saman fortel denne bygningsmassen og dette området historia om skulestaden Volda. På desse sidene vert nokre av skulebygga kort presentert.

Kartsisse av området. Bygningar markert med svart er knytta til ulike undervisningsinstitusjonar.

Gamle Øyra skule, Gamleseminaret

I 1893 flytta Johanne og Henrik Kaarstad til Volda for å starte *privat eit 1-årig kurs for lågare lærarprøve*. Dei fekk leigekontrakt med Volda kommune, og førebuingsskurset kunne nytte lokala til Gamle Øyra skule i Gamlevegen. Dette var starten på "Voldens Privatseminarum", som Kaarstad grunnla saman med Aage Stabell i 1895 (seinare Volda lærarskule), (sjå bilete av skulen s. 45).

Gamlegymnastikken

Gamlegymnastikken vart bygd i 1921 og husa gymnastikksal for Gymnaset i Volda. I toppetasjen hadde elevane musikkrom. I dag er det frimurarlogen i Volda som eig huset. Huset er regulert til bevaring etter plan- og bygningslova. Gamlegymnastikken er også SEFRAC-registrert, og har status som kulturmiljø med regional verdi i Regional delplan for

Gamlegymnaset

Gamlegymnaset vart bygd i 1851, og vart oppført som ein sjefsgard for kapteinar i det Bergenhusiske Infanteriregiment. I 1891 starta Aage Stabell opp privat mellomskule i bygninga. I 1902 vart bygninga utvida med ein etasje. I 1910 vart Volda private Millomskule og Gymnasium oppretta, som det første treårige landsgymnaset på landsbygda i Noreg. Det store trehuset var på den tida eit viktig landemerke i bygda, i dag er bygninga mindre synleg i eit tettbygd strok. Bygninga fortel historia om utviklinga av Volda som skulestad. Gamlegymnaset er SEFRAC-registrert, og har status som kulturmiljø med regional verdi i Regional delplan for kulturminner.

Gamlegymnaset.

Kaarstadbygget.

Kaarstadbygget

Kaarstadbygget vart oppført i 1922, og er det eldste skulebygget som framleis høyrer til på Campus. Dei fyrste 40 åra dreiv lærarskulen eit eiga småbruk, og for lærarskuleelevane var arbeid på småbruket ein naturleg del av skuletida. Seinere vart det opparbeidd ein hage framfor bygget, og hagebruk var også eit element i undervisninga. Med sin karakteristiske gulfarge er Kaarstadbygget eit signalbygg og eit synleg landemerke i bygda. Bygninga er også eit kjennemerke for lærarutdanninga i Volda. Kaarstadbygget er verna i verneklasse 2 gjennom landsverneplanen til Kunnskapsdepartementet. Vernet omfattar bygninga si eksteriør og parken framfor bygninga. Formålet med vernet er å bevare ein representant for dei private lærarseminara i distrikts-Noreg, og ein bygning som var sentral i utviklinga av Volda som utdanningsstad.

Idrettsbygget

Idrettsbygget vart ferdigstilt av Statsbygg i 1963 og er teikna av arkitekt Ivar Bjordal. Den grønne bygninga fungerer som eit signalbygg, og er godt synleg frå mange stader i bygda. Bygninga inneheld både gymnastikksal og symjehall. Volda kommunen tok ikkje betalt for tomte til symjehallen, mot at ungdommar i Volda skulle kunne få svømme der gratis.

Idrettsbygget.

Hans Strøm-huset.

Berte Kanutte-huset.

Øyra skule.

Berte Kanutte-huset

Berte Kanutte-huset sto ferdig i 1998, og vart bygd av Statsbygg som eit høgskulesenter med fellesfunksjonar som sentraladministrasjon, bibliotek, auditorium og kantine. Bygninga er teikna av Nuno Arkitekter. Bygninga er kalla opp etter salmediktaren Berte Kanutte Aarflot, som budde i Ørsta på 1800-talet. Bygninga er regulert til offentleg bygning i kommunedelplan for Volda sentrum.

Øyra skule

Våren 2017 flytta barneskuleelevane i Volda sentrum inn i nye lokalar. Nye Øyra skule inneheld mellom anna barneskule, kulturskule og SFO. Bygninga er regulert til offentleg bygning i kommunedelplan for Volda sentrum.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- Dei ulike bygningane har i dag ulike eigarar, ulik verdi og ulik planstatus. Det vil dei også ha i framtida. Nokre av bygningane er med i lista over bygningar med nasjonal, regional eller høg lokal verdi, sjå kapittel 8.

6.9 Skifertak

“Frå Kleppåsen er utsynet over bygningsmassen i Volda sentrum slående flott. På avstand står bygda vår fram med ein heilskap, og eventuelle slitne fasadar er vekke for auga. For kva er det vi ser? Hustaka. Der dei fleste framleis er tekte med skifer. Steinheller som skiftar farge og valør i regn og sol. Steintaka er meir enn eit vakkert estetisk uttrykk; dei har gitt bygningar lang levetid og halde ved like lokale handverkstradisjonar. No forsvinn dei karakterskapande skifertaka i Volda litt etter litt. Decra-pannene av stål og akryl er i ferd med å ta over”.

Teksta er henta frå artikkelen “Skifertaka – eit særpreg for lokal byggeskikk av Kari Hasle (Voldaminne 2012, s. 72).

På slutten av 1800-talet skaut utbygginga av einebustader i Volda sentrum fart. Dei aller fleste sveitserhusa og andre tømmerhus bygd etter 1900 i Volda fekk skifertak. God skifer er svært sterk og sug mindre vatn enn teglstein. Skiferhellene var rekna som meir brannsikre enn torvtak og teglpannetak, og det er grunn til å tro at brannen i Halkjelsgata i 1890 og bybrannen i Ålesund i 1904 førte til auka fokus på brannsikring hos bygdefolket. Etterspurnaden etter skifertak vart stor rundt 1900-talet, og skiferbrota byrja i større grad å forme den til lappstein, fasettskifer og rektangelskifer med rund og firkanta form i nedkant.

Det meste av skiferen i Volda kjem frå Voss eller Alta. Den grålege skiferen er levert i ulike format og fasongar. Skiferen er kjent som eit svært haldbart materiale, men kvaliteten varierer. Her i Volda er erfaringa at Alta-skiferen er den med lengst haldbarheit.

Tak på tak.

Taket er ofte ein viktig del av fasaden.

Lite skifertak

I følgje Odd Arve Orten, som har spesialisert seg på legging av skifertak, kan eit skifertak med god kvalitet ha ei levetid på 130 år. Skifertaka er framleis vurdert som eit brannsikkert materiale, og også enklare å vedlikehalde enn til dømes eit decra-tak der mosen lett slår rot. Orten har også merka ei lita endring i tida, medan det i ein periode har vore mange som har skifta til decra-tak, er det nå ein positiv trend der fleire yngre husbyggjarar helst vel skifertak.

Skifertaka i Volda er eit særpreg for bygda, og eit tydeleg fysisk element som er med på å skilje Volda frå andre tettstader. Både i tettstadsanalysen for Volda sentrum, Utviklingsplanen for Volda sentrum, Kommunedelplanen for Volda sentrum og Samfunnsdelen er det framheva at ein ynskjer å ta vare på og framheve fysiske element som særpregar Volda.

Planstatus

Reguleringsplan for Volda sentrum av arkitekt Einar Ridderstrøm frå 1987 er framleis gjeldande for nokre områder i sentrum. Områda rundt Halkjelsgata, Snippa, Røysgata og Kyrkjegata er i denne planen markert som spesialområde: "område med bygningar og miljø som på grunn av historisk, antikvarisk eller annan kulturell eller miljømessig verdi skal vernast".

I punkt 36 i planen står det at "Ved ombygging, utbetring og reparasjon av eksisterande bygning skal bygningas form, material, detaljar og fargar m.v. verte oppretthaldne og fornya eller ført attende til opprinneleg tilstand." Vidare står det i punkt 37 at "Ved vedlikehald og utbetring bør eksisterande bygningar og bygningsdelar i størst mogleg grad takast vare på. Når det er naudsynt med utskifting kan det lagast kopiar av noverande eller eldre form."

Utsikt frå Kleppåsen mot Hauane. Takflatene i sentrum er godt synlege frå mange stader i Volda.

Eins materialval er med på å samle takflatene. Sjølv om formene ikkje er like, fremstår dei som eit heilskapeleg landskap.

Skifermønster.

Skiferstablar.

Tak på uthus står i stil med hovudhuset.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- I den nye arealplanen vil ein plukke ut område der ein ynskjer å ta vare på skifertaka. Omlegging av tak skal vere søknadpliktig i desse områda. Områda som er foreslått er Hauane, Halkjelsvika, Sveitserrekkja, Vevendelvegen, Storgata og Porsemyrvegen (sjå illustrasjonskart over områda i kap. 6.1, 6.2, 6.6 og 6.7).
- Opprette stimuleringsmidlar; kommunen kunne ha ein tilskotsordning der huseigarar kan søkje om stimuleringsmidlar. Må initierast politisk.

- Opprette ein "skiferbank/skifermarknad", der folk kan hente eller kjøpe brukt skifer.
- Studentoppgåve: registrere skifertak.
- (Gjen-) opprette byggeskikkpris. Dele ut årleg pris til huseigarar som tek i vare husa sine på ein god måte. Må initierast politisk.

Link til Riksantikvaren sitt informasjonsark om skifertak: https://www.byggogbevar.no/media/1027/infoark_354_skifer_2014-1.pdf

6.10 Løer

Volda vart bygd opp rundt primærnæringane jordbruk og fiske. Ovanfor Halkjelsvika var det god jordbruksjord, og det var lett å rydde og dyrke åkrar. Alt i 1385 vart Halkjelsvik nemnt som prestegard, og i fleire hundre år var dei fleiste innbyggjarane i Volda på ei eller anna måte tilknytta jordbruket. Fleire av gardsbruka i Volda sentrum vart frådelt prestegårdsjorda frå siste del av 1800-talet. Ut over på 1800-talet vaks nye næringar fram, folketalet steig og bøndene fekk moglegheit til å produsere mat til fleire enn seg sjølv. Pengesamfunnet vaks fram.

Som eit resultat av moderniseringa av landbruket frå 1850 og utover vart dei mange små uthusa på gardane erstatta av einskapsløa. Einskapsløene effektiviserte drifta og bonden fekk samla både dyr, avlingar og reiskap under eitt og same tak. Køyrebruene er rekna for å vere eit særeige svensk-norsk fenomen.

Med køyrebru til andre etasje kunne ein utnytte tyngdekrafta og sleppe høyet ned til dyra. Vidare kunne ein måke gjødsel frå fjøsen ned i kjellaren. Driftsbygningane vart mala raude, da raudfargen var den billigaste målinga.

Etter krigen vart mange gardsbruk nedlagde. I 1939 var det meir enn 210 000 gardsbruk i drift i Noreg, i 2016 var det om lag 41 000 jordbruksbedrifter. Det finnes framleis løer på landbrukseigedomar i landet, men mange er også reve, erstatta av nyare driftsbygningar eller står tomme og til nedfalls.

Stavkyrkja som sto i Volda sentrum vart riven i 1858, omtrent samtidig med moderniseringa av landbruket. Fleire av løene i Volda sentrum har difor materiale i seg frå denne kyrkja.

Dei fleste løene i Volda sentrum er bygd i tiåra etter 1850. Fleire løer har forsvunne sidan 1980-talet, men framleis finn ein fleire gardstun i sentrum med raude

Skjerva.

Løer. Nokre av dei er teke godt i vare, andre ber preg av lite bruk. Løa på Røystunet er eit døme på korleis ein løe kan fyllast med nytt innhald. Der er siloen gjort om til ein innandørs klatrevegg. Klatresiloen er sentralt plassert like ved Høgskulen i Volda og nyttast aktivt av Sunnmørsk klatreklubb.

Riksantikvar Jørn Holme kallar løene katedralar i bygde-Noreg. Gardsbruka og løene i Volda sentrum er fysiske teikn på landbruket som ei avgjerande næring i samfunnet. Gardsbruka symboliserar mellom anna

Moritsgarden.

bondeliv, matproduksjon, buskap, arbeidsfellesskap og hardt arbeid. I tillegg fortel dei ein heil del om lokal byggeskikk.

Raude løer skil seg ut frå andre bygningar i eit sentrumsområde, og framstår som mjuke kontrastar til grå asfalt og store betongbygningar. Gardsbruka og løene i Volda sentrum gir bygda eit særpreg samanlikna med andre bygder.

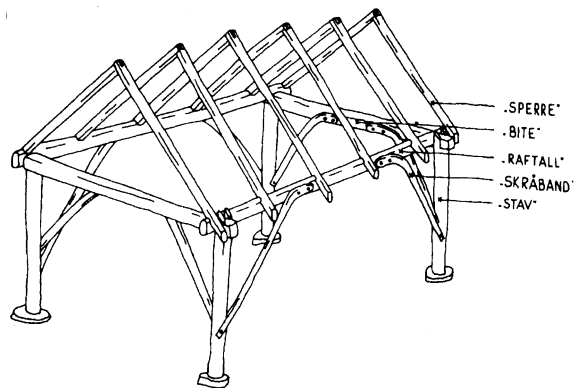
Røysløda.

Grindbygg

Løene her i området vart reist som grindbygg. Grindbygga høyrer til ein 3-4000-årig byggetradisjon som er særmerkt for Vestlandet. Grindbygget med reiste stavar er ein svært fleksibel konstruksjon som tillet store volum med lite byggematerial, og som gir fridom for individuell tilpassing til terreng og behov. Konstruksjonen er rekna for å vere svært hardfør mot ver og vind. Grindbygde hus var ein dominerande konstruksjon i større og mindre uthus og driftsbygningar til langt inn på 1900-talet i vest-Norge, og vi finn eit særleg mangfald i fridom og utnytting av denne byggemåten i sunnmørsbygdene. Ved sidan av stavkyrkjene har grindbygga ord på seg for å vere det viktigaste norske bidraget til internasjonal byggeskikk og kulturarv.

Planstatus

Ingen av løene i Volda er i dag verna eller freda. Fleire løer er regulert vekk til trafikkføremål, bustad- og næringsområde.

Grindkonstruksjon. Figuren er henta frå "Vi formar staden var", s. 18.

Over: Røysløda. Under: Bastiangarden.

Klatresiloen.

Over: Skjerva. Under: Engeset.

Utfordringar og moglegheiter

Mange av løene i Volda står i dag tomme, og er kostbare, store bygningar å halde ved like. Det finst mange dømer på korleis ein kan tenkje nytt kring denne type bygningar. Klatresiloen er eit døme. I Josybuda på Kalvatn og Rekkedal gjestehus i Ørsta har eigarane satsa på selskapslokale i løene. I Røros har dei hatt eit "uthusprosjekt" der hittil 400 løer og uthus har vore istandsett. I England finst det mange dømer på løer som er bygd om til feriehus og utleigeleiligheter/hytter. Sjå kap 10 Nyttige nettsider for meir inspirasjon knytt til nybruk av løer.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- Både Røysgarden og Moritsgarden ligg innafor området i Halkjelsvika som er foreslått med omsynssone eller bestemmelsessone i ny arealplan.
- Røysgarden er i tillegg tatt med i lista over i bygningar med høg lokal verdi, sjå kap. 8.3.
- Initiere eit uthusprosjekt i Volda (for både løer og uthus).
- Sette opp informasjonsskilt på nokre av løene.

6.11 Uthus

Utviklinga av Volda som tettstad skaut fart på slutten av 1900-talet, og mykje av den gamle trehusbebyggelsen er frå perioden 1880–1930. Det er i Halkjelsvika, på Hauane og Vikeneset vi finn dei eldste bustadområda. I områda Engeset/Klepp, Gamlevegen, Anders Vassbotnvegen og rundt Røysbakken er det også ein del bustader frå denne perioda. Eit særpreg i desse bustadområda er dei mange uthusa.

Mange av dei som flytta til einebustadar rundt 1900 hadde bakgrunn frå gardsdrift og hushald med stor grad av sjølvberging. Med små uthus i bustadområda kunne familiar vidareføre tradisjonen med husdyrhald og sjølvberging i ein mindre skala. I uthusa i Volda kunne ein finne sauar, høner og grisar. Vedlageret og utedoen var også ofte plassert her. Mange nytta uthusloftet til å tørke kle eller fisk, rulle tøy eller veve. Om sommaren vart nokre av uthusa også nytta til bustadføremål.

Uthusa i Volda er eit særpreg for bygda, og viss ein ser til nabobygder som til dømes Ørsta, Ulsteinvik eller Fosnavåg, vil ein finne langt færre uthus. Ein grunn til dette kan vere at mange bustadar i Volda vart bygd akkurat i den perioden det var vanleg med slike små uthus. Ein anna grunn kan vere at mange i Volda leigde ut rom til studentar og andre, og eit uthus med lagerfunksjon og ekstra rom kunne vere god avlasting for sjølve bustaden.

Det er vanskeleg å seie kor mange uthus som er igjen i Volda i dag, men mange har med åra verte fjerna eller bygd om. Nokon uthus står til forfall. Andre er teke godt vare på av eigarane. Uthusa har i dag funksjonar som til dømes utebud, vedlager, garasje, vinterhage eller leikehytte. Ein finn også uthus i Volda sentrum i dag som fungerer som hønsehus.

Dei gamle uthusa har i dag ulike funksjonar, som til dømes garasjer.

Uthusa i Volda finst i ulike fargar.

“Plakatbuda” er kanskje det mest kjente uthuset i sentrum.

Kjenneteikn:

- Små bygningar i tilknytting til hovudhus.
- Saltak. Gjerne same tak som hovudhuset, t.d. skifer.
- Fleire dører vanleg.
- Ulike fargar på uthusa, men ofte same farge som hovudhuset. Har også ofte eigen farge på døra, eller på listverk.
- Ståande eller liggande kledning.
- Ofte gamle vindauge med småruta glas.

Utfordringar og moglegheiter:

Uthusa treng jamleg vedlikehald for å overleve. Det er også større sjanse for at eigarane ynskjer å halde husa ved like, viss husa har ein praktisk funksjon. Sjå kap 10 Nyttige lenker for meir inspirasjon knytt til nybruk av løer.

Planstatus

Ein treng i utgangspunktet ikkje søke om å rive bygningar under 50 m², viss ikkje noko anna er bestemt i reguleringsplanen.

Reguleringsplan for Volda sentrum av arkitekt Einar Ridderstrøm frå 1987 er framleis gjeldande for nokre områder i sentrum. Områda rundt Halkjelsgata, Snippa, Røysgata og Kyrkjegata er i denne planen markert som spesialområde: "område med bygningar og miljø som på grunn av historisk, antikvarisk eller annan kulturell eller miljømessig verdi skal vernast".

I punkt 34 i planen står det at "Uthus og mindre hus kan tillatast rivne eller flytta innan området dersom dette etter bygningsrådet sitt skjøn ikkje vil verke forringande for heilskapen i området."

Nokre av uthusa i Volda er registrert i SEFRAK-registeret.

Folk strøymmer til "plakatbuda" for å sjå kva film som er sett opp på speleplanen. Biletet er henta frå boka Volda er Volda s. 252.

Uthus tett i tett.

Uthusa er med på å gje bustadområda tette og kompakte uttrykk.

Uthusa hadde som regel fleire funksjonar, og fleire dører var vanleg.

Retningslinjer og rutinar for utvikling

- I den nye arealplanen skal føresegnar i Ridderstrømplanen vidareførast.
- Føresegnene for Hauane bør innehalde at det ikkje skal vere tillate å rive uthus i området.
- "Plakatbuda" kan sjåast på som ein sentralt plassert "representant" for uthusa i Volda, og er teke med i lista over i bygningar med høg lokal verdi, sjå kap. 8.3.
- Sette opp informasjonsskilt på nokre av uthusa, til

dømes på plakatbuda.

- Initiere eit uthusprosjekt i Volda for både løer og uthus. Stimulere eigarar til å ta i vare uthusa sine.
- Studentoppgåve; Kartlegge uthusa i Volda.
- For at eigarar skal ha interesse av å ta i vare uthusa er det også viktig at uthusa kan ha ein nyttig funksjon. Oppgradering av uthus (inkludert til dømes utskifting til meir funksjonelle vindauger og dører) bør vurderast som positivt.

7 ESTETISK RETTLEIAR FOR RESTAURERING OG TILPASSING

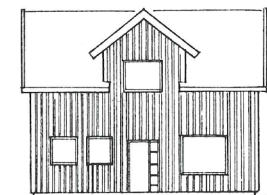
Bygningar og bygningsmiljø er levande historier, og vi har eit ansvar for å fortelje og bringe historiane vidare. Bygningars fasade tilhøyrar det offentlege rom. Bygningars originale stil og detaljering har ein eigenverdi, og gjer historier levande for oss. På den måten kan vi lære om dei som var her før oss.

7.1 Restaurering og tilpassing

Eldre bebyggelse er gjerne pussa opp fleire gongar, og inngrep kan ha forflata fasadeuttrykket. Figurane under syner to vanlege døme. Figuren er henta frå heftet "Byen under fjellet", Holmestrand kommune.

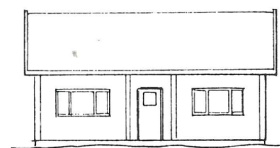
*Sveitserstil i 1910.
(Krysspostvindauge og
rik detaljering.)*

*Oppussing 1975.
(Etterisolering,
vippevindauge og
tømmermannskledning)*

*Kledd tømmerbygning
1830. (Empirevindauge.)*

*Oppussing 1950.
(Funkisvindauge og
dørar.)*

For å oppnå eit vellukka resultat ved restaurering, bør opphavleg byggjestil gjenskapast. Figuren nedanfor syner viktige detaljar som det må takast omsyn til for å ta i vare bygninga sin stil og særpreg.

BEHALDE PIPA SI FORM

SALTAK MED SKIFER

UTFORMING OG DIMENSJONAR PÅ TAKBJELKANE
(TAKSPERRENE)

BEHALDE UTKRAGING AV TAKET

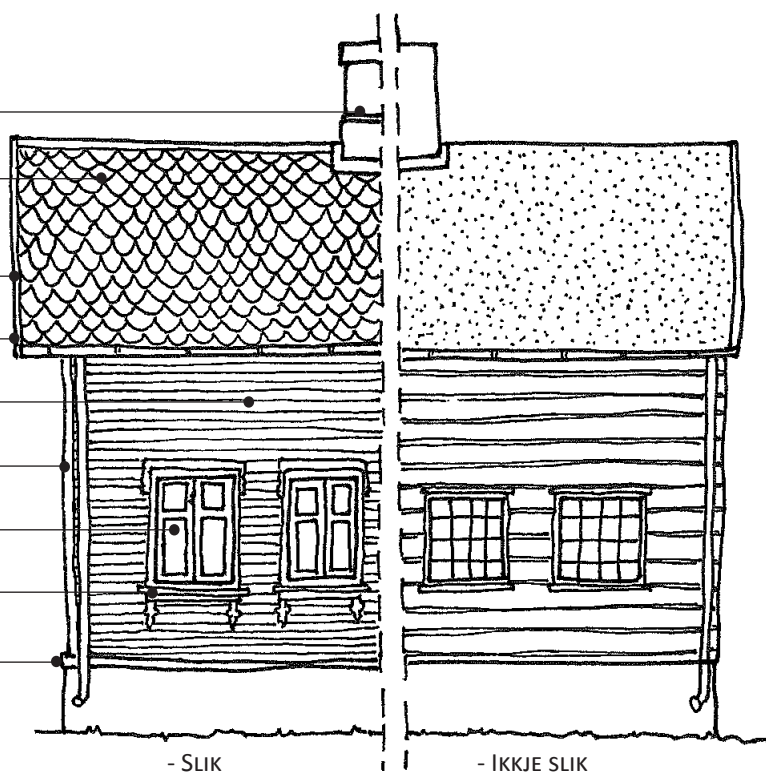
LIGGANDE KLEDNING MED OPPRINNELEG PROFIL

HJØRNEBORD

TYPE VINDAUGE OG STORLEIK

OMRAMMING RUNDT VINDAUGA

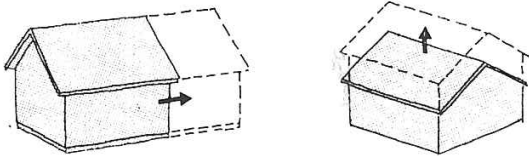
SOKKELLIST

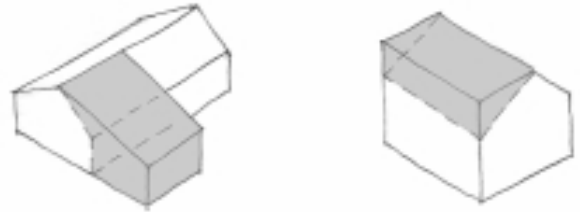
7.2 Tilbygg på eldre hus

Det kan vere ein krevjande øving å bygge på eit eldre, velproporsjonert hus utan at huset sin karakter og utsjånad vert svekka. Utviding bør skje med same formmessige uttrykk som eksisterande bygg, det vil til dømes seie same takvinkel, vindaugetype, panel og detaljar.

Ein moglegheit er å bygge på huset i høgda eller lengderetninga, men dette kan lett sprengje huset sine proporsjonar.

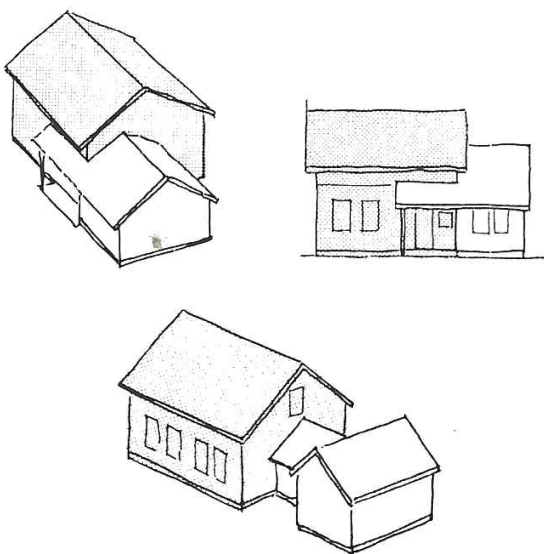
Påbygg i lengderetning eller i høgda kan lett sprengje huset sine proporsjonar. Figuren er henta frå heftet "Byen under fjellet", Holmestrand kommune.

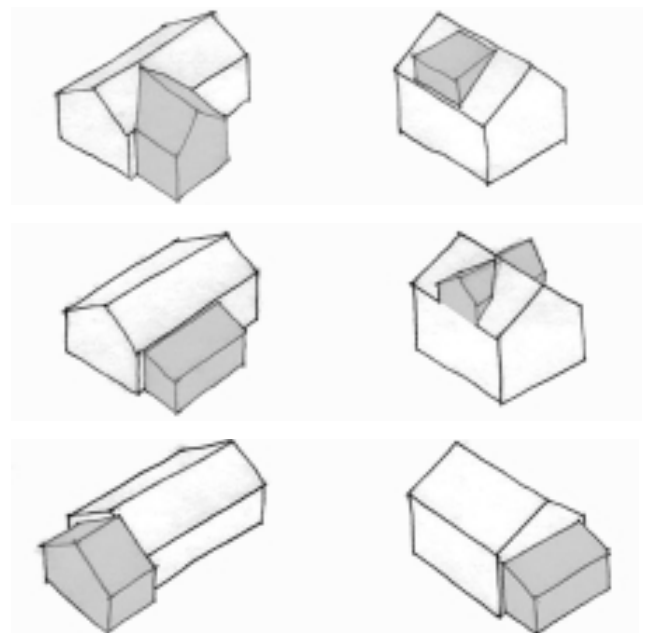
Tilbygg som dette kan lett gi huset ei haltande og ikkje lettfatteleg form. Figuren er henta frå rettleiaren "Vi formar staden vår".

Ein ofte meir vellukka variant er å byggje tilbygget som ein sidebygning inntil hovudhuset, eller forbunde med eit mellombygg. Sistnemnte gjer større fridom når det gjeld stilkrav, men må vere i harmoni med resten av bygget når det gjeld form, materialbruk og farge.

Hovudprinsippet er at tilbygget ikkje endrar proporsjonane på hovudhuset i nemneverdig grad, og at opphavleg hovudform kjem klart frem. I den samanheng er det viktig at det er lett å oppfatte hjørna på det opphavelge huset. Også utforming av verandaer, murar og hageanlegg kan påverke hovudbygningen på ein god eller dårleg måte. Gode skisser er eit godt hjelpemiddel når ein skal vurdere ulike alternativ. Be gjerne kvalifiserte fagfolk om råd. Møre og Romsdal fylkeskommune tilbyr tilskot til forundersøkingar eller arkitektfagleg bistand for bygningar og anlegg, sjå kapittel 3 Tilskot.

Døme på tilbygg for å auke bustaden sitt bruksareal. Figuren er henta frå heftet "Byen under fjellet", Holmestrand kommune.

Tilbygg bør plasserast med omtanke i høve til opphavelge bygningskropp. Bygninga sitt hovudvolum bør vere tydeleg ved at hjørnekassa framleis er synleg. Figuren er henta frå rettleiaren "Vi formar staden vår".

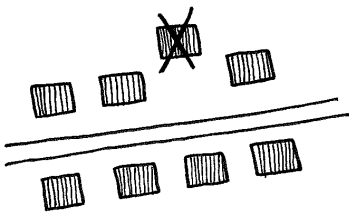
7.3 Fortetting og nye bygg

Fortetting kan vere eit godt grep i høve sentrumsutvikling og klimavenleg bygdeutvikling. Samtidig må nye bygningar i eit bevaringsverdig bygningsmiljø støtte opp om miljøet sin eigenart. Ny arkitektur må ta opp i seg formar frå eksisterande arkitektur. Nybygg må vidareføre byggeskikken og tilpassast det eksisterande bygningsmiljøet i høgde, volum, utforming og materialbruk. Tilpassa arkitektur treng ikkje vere kopi av den gamle; arkitekturen kan vere moderne, men tilpassa.

Teikningsmateriell og utgreiingar knytt til nybygg, tilbygg eller ombygging i eit bevaringsverdig bygningsmiljø, skal halde ein standard som gjer greie for prosjektet i seg sjølv og i høve til opphavlege bygningar og miljøet ikring. Teikningar og utgreiingar skal vise at tiltaket tek tilstrekkeleg omsyn til omkringliggande bygningsmiljø når det gjeld storleik, proporsjonar, material- og fargebruk.

Gaterommet må takast i vare

Dei gamle gateløpa er ein viktig del av historien og bygningsmiljøet, og det er uheldig om det vert "hull" i husrekkljene. Nye bygg på ledige tomter skal oppretthalde og forsterke eksisterande gaterom. Dersom ein bygning tillatast reve og erstatta av eit nytt bygg, må det plasserast der det gamle sto.

7.4 Huset sin tilstand og moglegheiter

Vedlikehald er god investering

Aktivt vedlikehald gir lengre levetid, og ein unngår unødige reparasjonar og utskiftingar.

Grunnmur/sokkel: sjå etter at drenering rundt grunnmuren fungerer og at kjellar og kryprom har ventilar (lukar eller ventilar i murveggen).

Yttervegg/kledning: Veggfelt og kledning under vindaug og nedst mot muren bør sjekkast for råteskadar.

Tak og beslag: Undersøk om taket er tett. Sjå etter lekkasjar rundt takluker, piper, kilrenner, takrenner og nedløp. Undersøk om det er mogleg å etterisolere loftet. Linker til nettside og informasjonsark om vedlikehald av skifertak: <https://www.byggogbevar.no/pusse-opp/tak/artikler/vedlikehold-og-gjenbruk-av-skifertak> og https://www.byggogbevar.no/media/1027/infoark_354_skifer_2014-1.pdf

Originalen er ofte betre enn kopien

Gamle og skeive bygningsdelar og overflatar er med på å gi fasadar kvalitet. Dette preget vert borte ved fullstendig renovasjon av fasadane. Heilt nye fasadar gjer at bygningar fort kan sjå for perfekte og glatte ut, sjølv om ein har kopiert den gamle stilen. Spor etter bruk og "tidens tann" er viktige delar av huset si historie. Gamle hus bør få lov til å vere litt gamle. Ved restaurering eller vedlikehald kan det vere ein kvalitet å bevare gamle bygningsdelar, viss det er mogleg. Delar som dører, listverk, trappar, rekkverk og vindaug kan til dømes gjerne vere i brukbar stand, og nyttast opp igjen.

Ved renovasjon eller utbetring kan det vere lurt å undersøkje korleis huset såg ut opphavelig. Sjekk kommunen sitt byggesaksarkiv, sjå på gamle bilete eller undersøk om det finst dokumentasjon av huset sin tidlegare utsjånad.

Be gjerne andre kvalifiserte fagfolk om råd. Det kan vere ein byggmeister eller arkitekt som har gode lokalkunnskap. Det er mogleg å søkje om midlar til arkitektveileiing, sjå meir om dette i kapittel 3 Tilskot.

8 BYGNINGAR MED NASJONAL, REGIONAL ELLER HØG LOKAL VERDI

I dette heftet er det lagt vekt på å framheve viktige bygningsmiljø - samlingar av bygningar som på ein eller anna måte høyrer saman, harmonerer med kvarandre eller oppfattast under eit. Det er likevel vanskeleg å sjå bort i frå enkeltbygningar i eit slikt arbeid. Nokre bygningar fungerer som signalbygg, fortel ei bestemt historie eller syner viktige særtrekk ved byggestilen. I dette kapittelet er slike enkeltbygningar eller mindre bygningsmiljø trekt fram.

Kapittel 8.1 og 8.2 inneheld ei oversikt over bygningar med nasjonal eller regional verdi, i tettstaden Volda. Desse bygningane står på Møre og Romsdal fylkeskommune si liste over kulturminne og kulturmiljø av nasjonal og regional verdi (Regional delplan for kulturminner av regional og nasjonal verdi). Kommunane i Møre og Romsdal er oppmoda til å innarbeide kulturminna og kulturmiljøa på denne lista i sine kommuneplanar, og gje dei vernestatus (viss dei ikkje allereie har det). Omsynssone er også eit aktuelt virkemiddel.

Kapittel 8.3 inneheld ei liste med bygningar med lokal høg verdi. Lista er ikkje uttømmende, men synleggjer enkeltbygg som på ei eller anna måte har lokal høg verdi. Bygningar i denne lista inngår i ulike planar/reguleringsplanar. Det er i dette arbeidet ikkje lagt opp til å endre planstatusen til desse enkeltbygningane.

8.1 Bygningar med nasjonal verdi

Volda kyrkje

Kulturminne, kyrkehistorisk minne.
Korskyrkje i stein, bygd i 1932. Arkitekt Arnstein Arneberg. Kyrkjebygg frå perioden etter 1850 med særleg høg verdi, eit av 38 i Møre og Romsdal.
Vernestatus: listeført kyrkje.

Skrivargarden, Skjerva

Kulturminne. Opprinneleg funksjon: offentlig forvaltning.
Sorenskrivarkontor frå 1905. Fram til 1985 var det bustad for sorenskrivaren i store delar av huset, men i 1985 vart huset bygd om slik at det vart rettssalar i andre etasje og kontor for dei tilsette i første etasje. Slik er det også i dag.
Eit av få jugendbygg på Søre Sunnmøre med mansardtak.
Er statleg listeført og med i nasjonal landsverneplan.

Volda prestegard

Kulturmiljø. Prestegard; offentlig administrativ teneste. Prestegarden vart flytta hit i 1730-åra. Presten Hans Støm kom til Volda i 1763, og det er han som skal ha sørge for den fine hagen kring huset. Den nye hovudbygninga vart bygd i 1818. Det står også eit stabbur (frå ca. 1900) og eldhus på eigedomen. Stabburet vart vedtaksfreda i 1992 etter kulturminnelova av 1978, og området ved Volda prestegard er regulert til bevaring etter plan- og bygningslova.

Ristetunet, Nedre Rotset

Samansett kulturmiljø; gardstun og teknisk/industrielt minne. Både Garvarbua (1838) og Ristetunet med hovudbygning (1838), stabbur (ca. 1750) og borgstove (1655 eller eldre) vart vedtaksfreda i 1927. I tilknytning til Garvarbuda er det også ein landingsvor som er freda. Enkjefru Andrea Schjelderup dreiv handel, gjestgjeveri og reiarlag her fram til 1820. Kjøpmann Olai Olsen overtok garden i 1838. Han dreiv med handel og bakeri, og bygde garvarbuda. I 1876 vart huset selt til garvar Carl Nikolai Rødseth. I dag er det Stiftinga Volda Sogelag som eig Garvarbuda, medan resten av tunet er privateigd.

8.2 Bygningar med regional verdi

Halkjelsvik tettstad

Kulturmiljø; handelsplass, eldre tettstad. Tett trehusmiljø i gammalt sentrumsområde. Datering: Uviss tid. Regulert til bevaring.

Gamlegymnaset

Kulturmiljø; undervisningsanlegg, skulehistorisk minne. Datert 1851/1902. Bygt som kapteinsgard i 1851, i bruk som mellomskeule frå 1891, påbygt i 1902 og utvida til gymnas i 1907. Regulert til bevaring etter plan- og bygningslova.

Gamlegymnastikken

Kulturminne; undervisningsanlegg, skulehistorisk minne, idrettsbygg. Gamlegymnastikken husa gymnastikksal for Gymnaset i Volda. I toppetasjen hadde dei musikkrom. I dag er det frimurarlogen i Volda som eig huset. Datert 1921. Regulert til bevaring etter plan- og bygningslova.

Volda elektriske mylne

Teknisk kulturminne; mølle/kvernhus. Datering: Uviss tid. Ei av åtte bygdemøller, er i aktiv drift.

Skrivargarden, Rotset

Kulturminne; gardstun, embetsmannsgard. Sete for sorenskrivar for Søre Sunnmøre. Den "gamle" skrivargarden. Datering: 1816.

Kaarstadbygget

Kulturminne; undervisningsanlegg, skulehistorisk bygning med høg regional verdi. Datert: 1922. Arkitekt Øivin Berg Grimnes, Ålesund. Det eldste bygget på dagens campus og er med sin karakteristiske gulfarge eit kjennemerke for lærarutdanninga i Volda.

8.3 Bygningar med høg lokal verdi

Kløvertun

Kløvertun sto ferdig i 1967, og vart bygd av Volda sanitetslag som ein "heim for senil demente". Bygninga har verneklasse 2 i landsverneplan for Helse- og omsorgsdepartementet. Føremålet med vernet er å bevare bygget som eit representativt døme på mindre institusjonsbygg innanfor psykiatrien. Bygninga har helsehistorisk verdi som typisk døme på ein vanleg institusjonstype i etterkrigstida, og som døme på dei frivillige organisasjonandes verdi for sektoren. Bygninga bør regulast med ei omsynssone i ny arealplan.

Samfunnshuset

Huset sto ferdig hausten 1955. Fleire arkitektar var involvert i arbeidet, mellom anna Harald Løkeland frå Bergen og Ivar Bjordal frå Molde. Huset kosta knapt 800.000 kr da det var ferdig, og inneheldt moderne kinoframvisar og gode lokalitetar for større teaterframsyningar i tråd med riksteateret sine krav. Innviingsfesten markerte starten på ein svært aktiv periode for kulturlivet i bygda. Huset er under oppgradering, og får mellom anna nytt skifertak.

Idrettsbygget

Idrettsbygget vart ferdigstilt av Statsbygg i 1963 og er teikna av arkitekt Ivar Bjordal. Den grøne bygninga fungerer som eit signalbygg, og er godt synleg frå mange stader i bygda. Bygninga inneheld både gymnastikksal og symjehall.

Berte Kanutte-huset

Berte Kanutte-huset sto ferdig i 1998, og vart bygd av Statsbygg som eit høgskulesenter med fellesfunksjonar som sentraladministrasjon, bibliotek, auditorium og kantine. Bygninga er teikna av Nuno Arkitekter. Bygninga er kalla opp etter salmediktaren Berte Kanutte Aarflot, som budde i Volda på 1800-talet.

Volden høyere almueskole, Gamlevegen 2

Volden høyere almueskole var opphavleg oppført der elveløpet til Øyraelva no går i 1861. Etter at huset vart teke av flaumen, vart det ført oppatt utanfor skulebakken i 1865. I 1896 kjøpte Hemrik og Johanne Kaarstad huset av Volda kommune. Kaarstad brukte huset som privatbustad og dreiv ei stund også lærarskule her. I 1947 selde familien Kaarstad huset til Kinamisjonen som eigde det til 1956. Då kjøpte Kjellaug Kaarstad Tjensvoll og Lars Tjensvoll huset tilbake. Huset er i dag bustadhus og teke godt i vare.

Rønnestadbygget/Cubusbygget

Huset vart teikna av sivilarkitekt Olav Alme som forretningsbygg til Steinsvik-Rønnestad. Huset sto ferdig i 1976. Bygninga har med formar og fargar tydelege referansar til Volda kyrkje, som står rett bak.

Gamle Sparebanken

Volda og Ørsta sparebank ynskte seg eit nytt og sentrumsnært bygg. Huset sto ferdig i 1934 og det var arkitekt Rohde i Bergen som teikna huset. Ingeniør Nes var hovudentreprenør. Huset er prega av den ny-klassisistiske stilretninga. Arkitektene har også teke omsyn til kyrkja som vart bygd eit par år tidlegare; dei to monumentale bygningane står godt til kvarandre. Banken trakk jamn trafikk av kundar heile dagen. Telegrafan heldt til i andre etasje. Telegrafan var ein viktig kvinnearbeidsplass i bygda.

"Gamlebanken" på Rotset

Voldens og Ørstens Sparebank vart oppretta 1854, som den tredje sparebanken på Sunnmøre. Den fyrste tida leigde banken ulike lokale som opprinneleg var tenkt til andre føremål. I 1886 flytta banken for fyrste gong inn i eigne lokale; da kjøpte banken eit hus på Nedre Rotset. Heller ikkje dette huset var bygd til bank, og noko ominnreiing måtte til. Det største tiltaket var å bygge attåt eit eldsikkert kvelv med tjukke betongmurar. Både huset og kvelvet står enno, sjølv om huset er noko ombygd. I 1934 flytta banken til eit heilt nytt bankhus like ved kyrkja.

Røysgarden

Halkjelsvik prestegard vart i 1792 selt på tvangsauksjon og delt i tre mindre bruk; ein av dei var Røysgarden. Tunet skil seg ut frå andre bygningsmiljø i sentrumsområdet. Her er det luft mellom bygningane, store, ruvande tre, grønne grassflatar og mjuke formar. I 1911 vart løda modernisert, og fekk brattare køyrebru og ark. Løa har i seinare tid vore nytta til ulike kulturarrangement. Røysgarden med den signalraude løa og området rundt framstår som velstelt, og er med på å gi sentrumsområdet eit særpreg.

Svendsenbuda, Strandgata 8

Svendsenbuda er den einaste sjøbuda som står igjen i Volda sentrum, og er eit av få teikn på bygda si historiske tilknytting til sjøen. Tidlegare låg det sjøbuder på rekke og rad langs fjordkanten, og små og store båtar låg tidvis til kai langs brygga. Dei fyrste sjøbudene ved Vikeneset kom opp rundt 1880. I dag er det butikk og hyblar i den gamle sjøbuda.

Plakatbuda

Uthuset står sentralt plassert i krysset mellom Halkjelsgata og Røysgata. Uthuset høyrde til Krokenhuset frå 1893. I Krokenhuset har det vore drive handel av ulikt slag, og plakatbuda vart hovudsakeleg nytta til lager. Med sin sentrale plassering gjorde den eine vegg på uthuset nytte som "plakatvegg". Her kunne ein til dømes sjå speleplanen for kinoen. Uthuset har framleis funksjon som plakatbud.

Røyshuset - Røystunet

I 1932 vart Moritsgarden delt i to delar, og same året sto det ein ny løde på Røystunet. I 1933 vart hovudhuset ferdig. Hovudbygninga skil seg ut frå andre hovudhus på gardsbruk frå den tida. Huset kan sjåast på som eit forsøk på ein alternativ byggeskikk for norske gardhus. Huset ligg lavt i terrenget, og ligg lunt til mellom store trekronar og ein tett bøkehekk. Skifertaket mot høgskulen er ein synleg fasade på huset. Huset er teke godt i vare.

Evensenhuset, Røysbakken 23

Evensenhuset vart bygd til ekteparet Nils Sr og Johanna Evensen, og sto ferdig i 1912. Evensen dreiv Møre Støyper AS, som låg like i nærleiken. Støyperiet var ein viktig bedrift i lokalsamfunnet med mange arbeidsplassar. Konstruksjon og planløyning har referansar til sveitserstilen, medan oppbygning av fasade og detaljering er henta frå jugendstilen. Drakane på taket særmerker huset. Hagen er tett beplanta med frukttre og bærbuskar. Frå huset er det god utsikt ned til sentrum.

Doktervegen 21, Roligheten

Huset er bygd av Henrikke Georgine og Gustav Gerhardsson Wiig, og sto ferdig i 1916. Sveitserhus med bratte takvinklar, skifertak, høg kjellarmur og innebygd veranda. Større glassflater, delt opp i kross, og med utskjeringar på listverk. Fargane på huset framhevar konstruksjonsdetaljane. Huset er teke godt i vare, og er godt synleg i sentrumsområdet.

Anders Vassbotnvegen 4

Bustadhus bygd av Elisa Karoline og Edvard Eliasson Bjørdal i 1922. Edvard var medeigar i Volda ullspinneri. Huset har tre etasjer og står på høge kjellarmurar. Skifertak. Hagen er grøn og frodig, og inneheld mellom andre gamle frukttre. Det står også eit uthus i hagen. Huset er teke godt i vare.

Gamletunet, Vikebygdvegen 15

Sivert Andreas Langvatn kjøpte garden i 1923, og bygde nytt bustadhus som sto ferdig i 1932. Trehuset har mange detaljar, og skil seg ut blant andre hus i Volda. Kvart enkelt vindauge er nesten eit smykke i seg sjølv; glasbitar i ulike størrelsar er sett saman i forskjellige mønstre, nokre med buede formar. Detaljar rundt vindauga er framheva med grøn og raud måling. Huset har vore omtalt med kallenamnet "amerikahuset", men bakgrunnen til namnet er noko uklar. Huset har vore gjennom ein omfattande restaurering. Huset er godt synleg frå hovudvegen.

Espehuset, Anders Vassbotnvegen 23.

Huset vart bygd i 1932 av skomakar Elias Abelson Espe (Volda) og den andre kona hans, Martha Pauline Ellingsdotter Indresøvde (Larsnes). Standsmessig fint hus, trekonstruksjon forblenda med teglstein og med etterlikning av bindingsverk i møna. Framand hustype i Volda, og også nasjonalt var det særst få teglforblenda hus før 1940. Arkitekt var Elmer Dalen, Martha sin systerson. Han gjekk mellom andre i bygningslære i Amerika. Familien deira var (med-) eigarar både i kalkverk på Larsnes og teglsteinsverk på Åndalsnes. Dette forklarar truleg dei uvanlege vala i materiale og stil.

Kylnevegen 2

Bygd av Sivert Johannes Olsson Høydal i 1935 og er eit av dei tidlegaste funkishusa i Volda. Tydelege funksjonalistiske trekk. Tilpassa lokale tilhøve, og er bygt i tremateriale og saltak (ikkje mur og flatt tak som er typisk for funksjonalismen). Er teke godt i vare.

9 KJELDER

- Bergseth, M. og Aarset, H. (2005). Vi formar staden vår. Tilgjengeleg frå: (del 1:) http://www.helgeaarset.no/pdf/vi_formar_staden_del1.pdf (og del 2:) <https://www.ulstein.kommune.no/Handlers/fh.ashx?Mid1=5&FillId=1612> (lest 15.06.2017).
- Bjørhovde, H. (2017). Riksantikvarens fy-liste: Ønsker seg færre murklosser med flatt tak. Tilgjengeleg frå: <https://www.aftenposten.no/osloby/i/PQG9J/Riksantikvarens-fy-liste-Onsker-seg-farre-murklosser-med-flatt-tak> (lest 21.08.2017).
- Bjørneset, T. M. (2016). Evensenhuset på Røysbakken. I Sollid, J.A.K. (Red.), *Voldaminne Årsskrift 2016* (s. 21–30). [Volda: Volda sogelag].
- Byantikvaren. (2017). Bylandskap. Tilgjengeleg frå: <https://byantikvaren.no/bylandsskap/> (lest 15.06.2017).
- Elvadalen. (2017). Velkommen til Elvadalen. Tilgjengeleg frå: <https://elvadalen.wikispaces.com/home> (lest 17.08.2017).
- Grøndahl, C. E. W. (2016). Finn fargene! Fargekoder til gamle hus. Tilgjengeleg frå <https://www.byggogbevar.no/pusse-opp/maling/artikler/finnfargene> (lest 17.10.2017).
- Halkjelsvik, K. (1992). *Halkjelsvik-gardane 1792–1992*. (Tilgjengeleg på Volda folkebibliotek).
- Hasle, K. (2010). Uthusa i sentrum. *Voldaminne Årsskrift 2010* (s. 161–170). [Volda: Volda sogelag].
- Hasle, K. (2012). Skifertaka – eit særpreg for lokal byggeskikk. I Bårdseth, G. A. (Red.), *Voldaminne Årsskrift 2012* (s. 72–83). [Volda: Volda sogelag].
- Hasle, K. (2014). Volda Private Millomskule og Gymnasium. I Bårdseth, G. A. (Red.), *Voldaminne Årsskrift 2014* (s. 167–180). [Volda: Volda sogelag].
- Hasle, K. (2016). Lagnadstime for løene. I Sollid, J.A.K. (Red.), *Voldaminne Årsskrift 2016* (s. 31–41). [Volda: Volda sogelag].
- Helse- og omsorgsdepartementet (2017). Kompleks 9900152 Volda psyk. senter. Tilgjengeleg frå http://www.lvph.no/pdf_vedtak/106_Volda_psykiatriske_senter.pdf (lest 17.08.2017).
- Helse- og omsorgsdepartementet (2017). Landsverneplan for Helse- og omsorgsdepartementet. Tilgjengeleg frå [http://www.lvph.no/dokumenter/Verneklasse_2_bekreftet_utvalg_pr_2016_\(1029321\).PDF](http://www.lvph.no/dokumenter/Verneklasse_2_bekreftet_utvalg_pr_2016_(1029321).PDF) (lest 17.08.2017).
- Holmestrand kommune. (2001). Byen under fjellet. Grønne verdier og Bygningsmiljø. Estetisk veiledning.
- Høgskulen i Volda. (2016). Henrik Kaarstad-huset. Tilgjengeleg frå: <http://www.hivolda.no/hivolda/om-hogskulen/campusoversikt/henrik-kaarstad-huset> (lest 08.08.2017).
- Indresøvd, E. (2014). "Rådhuskvartalet" vert forma. I Bårdseth, G. A. (Red.), *Voldaminne Årsskrift 2014* (s. 181–192). [Volda: Volda sogelag].
- Indresøvd, E. (2015). Kven var arkitekten for Samfunnshuset i Volda? I Sollid, J. A. K. (Red.), *Voldaminne Årsskrift 2015* (s. 197–203). [Volda: Volda sogelag].
- Indresøvd, E. (2016). Sveitserstilen i Volda. I Sollid, J. A. K. (Red.), *Voldaminne Årsskrift 2016* (s. 15–20). [Volda: Volda sogelag].
- Iversen, I. O. (2016). Hus og farge: Et historisk tilbakeblikk. Tilgjengeleg frå: <https://www.byggogbevar.no/pusse-opp/maling/artikler/hus-og-farge-et-historisk-tilbakeblikk> (lest 17.10.2017).
- Lokalhistoriewiki.no. (2017). Hans Strøm. Tilgjengeleg frå: https://lokalhistoriewiki.no/index.php/Hans_Str%C3%B8m (lest 17.08.2017).
- Lokalhistoriewiki.no. (2017). Skulestaden Volda. Tilgjengeleg frå: https://lokalhistoriewiki.no/index.php/Skulestaden_Volda (lest 15.06.2017).
- Kjelland, A., Høidal E. og Myklebust, O. (2012). Busetnadssoga for Volda. Band 4a Øyrlandet - Volda sentrum. [Snøhetta forlag a.s.]. ISBN 978-82-93047-00-1.
- Kornberg, L. (2001). *Hilsen fra Volden. Ei bildebok frå gamle Volda 1862–1938*. [Aarflots Prenteverk AS, Volda]. ISBN 82-996162-0-4.
- Kornberg, L. (2004). *Volda er Volda. Biletbok slik det ein gong var 1935–1975*. [Aarflots Prenteverk AS, Volda]. ISBN 82-996162-3-9.
- Kulturminnesøk. (2017). Kulturminnesøk. Tilgjengeleg frå: <https://kulturminnesok.no/> (lest 08.08.2017).
- Mandal kommune. (2007). Veileder for bevaringsområdene. Mandal. Tilgjengeleg frå: <https://www.mandal.kommune.no/component/content/article?id=718:bygge-i-bevaringsomrade> (lest 23.10.2017).

- Møre. (2015). Volda 2015 Engeset. Tilgjengeleg frå: <http://mre.no/volda/engeset/19.2234> (lest 08.08.2017).
- Møre og Romsdal fylkeskommune. (2017). Om skulen. Tilgjengeleg frå: <http://www.volda.vgs.no/VoldaVGS/Om-skulen> (lest 15.06.2017)
- Nerbøvik, J. (2001). Løyndom og røyndom. To fotografar i Volda 1898–1979. [Volda]. ISBN 82-994080-3-2.
- Regjeringen. (2017). Kompleks 575 Høgskulen i Volda. Tilgjengeleg frå: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/hoeringsdok/2010/201001140/575_hoegskulen_i_volda.pdf (lest 17.08.2017).
- Roppen, J. (2016). Då lærarskulen hadde eige småbuk. Tilgjengeleg frå: <https://blogg.hivolda.no/jr/2016/03/22/da-laerarskulen-hadde-eige-smabruk/> (lest 07.08.2017).
- Røyane E. og Apneseth, O. (2015). *Noregs låver*. [Skald forlag]. ISBN 9788279592044.
- Statistisk sentralbyrå. (2017). Landbruksundersøkinga, 2015/2016, førebelse tal. Tilgjengeleg frå: <https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/statistikker/lu> (lest 17.08.2017).
- Søre Sunnmøre Tingrett. (2017). Historie. Tilgjengeleg frå: <http://www.domstol.no/no/Enkelt-domstol/sore-sunnmore-tingrett/om-sore-sunnmore-tingrett/historie/> (lest 08.08.2017).
- Tvinnereim, J. og Melle, O. (2003). Fjordbygder i forandring. [Snøhetta forlag a.s.]. ISBN 82-303-0069-0.
- Volda kommune. (2007). Tettstadsanalyse Volda sentrum. Tilgjengeleg frå: <https://www.volda.kommune.no/Handlers/fh.ashx?Mid1=5&Fillid=272> (lest 15.06.2017).

10 NYTTIGE NETTSIDER

Bygg og bevar

Nettsida Bygg og Bevar inneheld artiklar om korleis gamle hus kan haldast ved like og settast i stand. Nettsida er eit samarbeidsprosjekt mellom Klima og miljødepartementet og Byggenæringens Landsforening.

<https://www.byggogbevar.no/>

Kommunekart

Kartteneste. Her finn ein kommunedelplanar og reguleringsplanar for Volda kommune.

www.kommunekart.com/

Kulturminnesøk

Tjeneste frå Riksantikvaren. Inneheld informasjon om over 170 000 kulturminne og kulturmiljø.

kulturminnesok.no/

Møre og Romsdal fylkeskommune

Informasjon om mellom anna kulturvern og tilskotsordningar.

<https://mrfylke.no/Tenesteomraade/Kultur/Kulturvern>

Riksantikvaren

Nettside med mellom anna publikasjonar og faktaark, råd om bygningsvern og informasjon om tilskotsordningar.

<https://www.riksantikvaren.no/Veiledning/Raad-om-bygningsvern>

SEFRAK-registeret

SEFRAK er eit landsdekkjande register over eldre bygningar og anna kulturminne.

<http://www.miljostatus.no/kart/?lang=no&extent=312354|7083536|332452|7096229&layers=51:100;&basemap=KART&opacity=70&saturation=100>

Volda kommune

Kommunen si heimeside. Informasjon om reguleringsplanar, kulturminneplan og politiske prosessar.

<https://www.volda.kommune.no/>

Inspirasjon tema uthus og løer:

Vegårdshei:

"Sentrumsprosjekt gav bustadvekst på landsbygda: Transformering av låve til leilegheiter"

Bilete og tekst er henta frå: www.husbanken.no/forbildeprosjekter/prosjekt/?id=215367

Lommedalen:

"Byttet ut enebolig på Røa med låve i Lommedalen. Slo til med en ombygd låve fra 1800-tallet."

Bilete og tekst er henta frå: <http://botrend.no/2016/06/03/byttet-ut-enebolig-pa-roa-med-lave-i-lommedalen/>

Røros:

"Siden 1996 har Uthusprosjektet utført ca. 400 prosjekter i verdenskulturminnet Røros, hvor uthus har blitt tilbakeført til et nivå hvor det i ettertid skal holde med vanlig vedlikehold."

Bilete og tekst er henta frå: <http://uthusprosjektet.no/>

Bath, England:

"Ombygd låve, sjarmerende landsby i nærheten av Bath, perfekt for å utforske landskapet."

Bilete og tekst er henta frå: www.homeaway.no/feriebolig/p1018400

Bantham, England:

"Ombygd låve, område med enestående naturlig skjønnhet, en mil fra surfestrand."

Bilete og tekst er henta frå: www.homeaway.no/feriebolig/p1633178

Sørum:

"Dyrene er for lengst kastet ut av låven på Asak Søndre Gård i Sørum. Nå er det konferansegjester det går i for ekteparet Stine og Hans-Ove Kirkeby. I vår åpnet de konferansegården «Smakfulle rom» med fokus på matopplevelser og personlig service."

Bilete og tekst er henta frå: www.hotellmagasinet.no/artikler/konferanse-stedet-smakfulle-rom-har-moterom-pa-laven/366706

Voss:

"Fra gård til hotell: Svein Ringheim og kona Jorunn måtte ta et valg. Slektsgården deres oppe i lia ovenfor Voss måtte det gjøres noe med. Kona ville bruke bygninga til noe annet enn gårdsdrift. Nå er det et særpreget lite hotell og en restaurant med gjester fra hele verden."

Bilete og tekst er henta frå: www.hotellmagasinet.no/artikler/fra-gard-til-hotell/368075

Hakadal:

"Kultursiloen gir rom for blomstrende og kulturelle aktiviteter." "Kulturuka på Kirkerud, 15.-20 august, ble igjen en suksess. Jazz i siloen med bandene French Quarter Four og Afternoon Jazz Orchestra med Torstein Kubban (kornett) spilte for et entusiastisk publikum."

Bilete og tekst er henta frå: www.kirkerudgard.no/

Volda kommune

Stormyra 2

6100 Volda

postmottak@volda.kommune.no

Telefon: +47 70 05 87 00

INNSPEL TIL «BYGNINGSMILJØ OG ESTETISK RETTLEIAR – VOLDA SENTRUM»

Høyringsperiode 12. desember 2017–12. januar 2018

Volda kommune takkar for innkomne innspel og gode tilbakemeldingar

Innspela har vore diskutert i arbeidsgruppa. Dette dokumentet inneheld ei oversikt over innkomne innspel og kommentarar/tilråding frå kommunen.

Oversikt over innkomne innspel:

Jorun Marie Kvernberg	s. 1
Røysgarden sameige	s. 2
Roar Driveklepp	s. 4
Anne-Sofie Egset og Jacob Kjøde jr.	s. 6
Stiftinga Gamlegymnaset i Volda	s. 6
Møre og Romsdal fylkeskommune	s. 7
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	s. 7
Andre justeringar	s. 8

Innspel med kommentar frå kommunen

Jorun Marie Kvernberg

Hei!

Kjekt å sjå at huset vårt er med i lista over bygningar med høg lokal verdi! Opplysningane som stod om det var ikkje heilt korrekte. Eg skriv eit forslag til ny tekst under, så kan du ringe meg (91318235) eller Øyvind (99516483, sambuar) om du lurar på noko.

--

Anders Vassbotnvegen 23, Espehuset.

«Huset vart bygd i 1932 av skomakar Elias Abelson Espe (Volda) og den andre kona hans, Martha Pauline Ellingsdotter Indresøvdde (Larsnes). Standsmessig fint hus, trekonstruksjon forblenda med teglstein og med etterlikning av bindingsverk i møna. Framand hustype i Volda, og også nasjonalt var det sær s få teglforblenda hus før 1940. Arkitekt var Elmer Dalen, Martha sin systerson. Han gjekk m.a. i bygningslære i Amerika. Familien deira var (med-)eigarar både i kalkverk på Larsnes og teglsteinsverk på Åndalsnes. Dette forklarar truleg dei uvanlege vala i materiale og stil.»

PS

1) Neste hus på lista, Kylnevegen 2, har fått tittelen "Espehuset". Det er ombytt, det er vårt hus som kallast dette.

2) I familien har det vore sagt at teglsteinen er frå Nederland, utan at me kan vite dette sikkert.

3) Det stemmer det med broren, Johan Indresøvde, men nevøen Elmer var truleg viktigare i denne samanhengen.

Både Johan og Elmer var eigarar av verket på Åndalsnes i kvar sine periodar. Martha var også med nevøen sin til Amerika.

Opprinneleg tekst: «Bygd av skomaker Elias Abelss. Espe og sto ferdig i 1932. Standsmessig fint hus, bygd i teglstein og med etterlikning av bindingsverk. Framand hustype i Volda, og er truleg inspirert av arkitektur frå England, Nederland eller Nord Tyskland. Kona til Espe; Martha Pauline Ellingsdotter Indresøvde, hadde ein bror ved Nes Teglverk i Åndalsnes, og teglsteinen er truleg henta derfrå. Denne broren budde også i periodar i Amerika, og det er mogleg at teikningane i huset også kom derfrå.»

Kommentar:

Justeringar i samsvar med innspel er teke inn i kapittel 8.3 Bygningar med høg lokal verdi.

Røysgarden sameige

Først ønskjer vi å understreke at det er eit imponerende og viktig arbeid som ligg bak dette utkastet til rettleiar for bygningsmiljø og estetikk for Volda sentrum. Vi stiller oss fullt og heilt bak eit slikt initiativ for å ta vare på essensielle og unike verdiar i sentrum. I og med at vi eig eit gammalt gardstun som er lokalisert midt i smørauget av det gamle sentrum, så røyver dette dokumentet oss særleg sterkt og kan få konsekvensar for både oss og våre etterkomarar.

Gardstunet vårt er eit avgrensa areal av den gamle Røysgarden som enno ikkje er avgitt til bygningar og asfalt. Vi er samde i at tunet representerer verdiar frå ei tid som var, og at det på ein måte gir ei grøn lunge midt i det som lenge har vore Volda handelssentrum. Vi registrerer også at nemnda bak denne rettleiaren kommenterer tunet og vedlikehaldet av det i positive ordelag. Det er gledeleg at dette vert lagt merke til. Og i det vi understrekar at eit slikt vedlikehald vil halde fram så lenge det er praktisk mogleg for oss, så vil vi likevel kome med nokre kommentarar til framtidig bruk av tun-arealet:

Det er energi- og ressurskrevjande å halde eit slikt tun frå forfall når det ikkje lenger er drift eller driftsgrunnlag på sjølve garden. Vi må her også tenkje på etterkomarar og deira ansvar opp i dette.

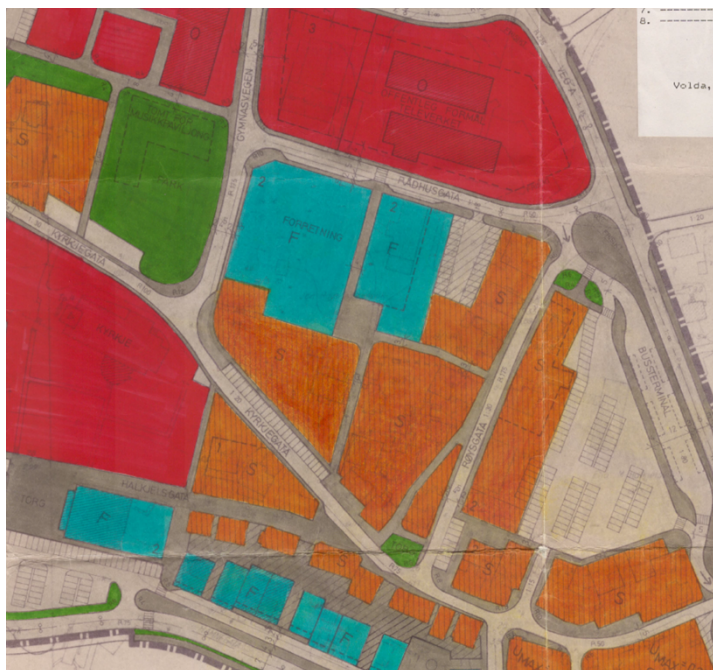
Tidlegare, i samband med rulleringa av kommunedelplanen sin arealdel, har vi spelt inn merknader når det gjeld kva status løetomta i tunet skal ha. Det er viktig for oss at ikkje heile tunet vert bandlagt for alltid i den forma det ligg i dag. Og i denne samanhengen vil vi også spele inn det same ønsket i høve denne rettleiaren. Løetomta ønskjer vi å halde på som forretningstomt, ev. med ein blanda funksjon, t.d. forretning/bustad/kultur. Ein slik status kan også opne opp for å innlemme, ev. bruke delar av grindbygget som løa representerer, inn i nye og moderne prosjekt. Eit grindbygg er forholdsvis enkelt å flytte og/eller restaurere.

Når det gjeld resten av tunet, så skjønar vi at i alle fall store delar av det, glir godt inn i Ridderstrømplanen med sine presiseringar og avgrensingar, men vi ser helst at heller ikkje det vert bandlagt for alltid, og at dei strengaste verne-kriteria ikkje bør leggjast på dette heller.

Kommentar:

I kommunedelplan for Volda sentrum er Røysløda regulert til forretning, sjå kartutsnitt frå Ridderstrømplanen under. Denne rettleiaren legg ikkje opp til endra arealbruksføremål for området, innspel om endra arealbruk tek ein direkte i arbeidet med kommuneplanen sin arealdel. Ved ein eventuell utvikling av området er det positivt om Røysløda (eller delar av den) kan nyttast og innlemmast i nye og moderne prosjekt.

Resten av tunet ligg innafor «Spesialområde» i Ridderstrømplanen. Volda kommune ynskjer at føresegnar for spesialområdet skal vidareførast i ei omsynssone/bestemmelsessone i kommuneplanen sin arealdel. Gardstunet opplevast grønt og frodig, og er viktig miljøskapande element i området. Kommunen ynskjer å ta i vare dei kvalitetane dette området representerer.

Figur: Utsnitt frå Ridderstrømplanen. Spesialområda er markert med oransje.

Ingen endringar i dokumentet.

Roar Driveklepp

Arkivsak nr 2017/2238 Hovringsutkast dal. 24.11.2017
for Bygningsmiljø og estetisk reuleiar for Volda sentrum

- Merknad**
- 1) Punkt 6.11 Uthus, om å «.....ta vekk punkt 34 i planen»
 - 2) Punkt 6.1 Halkjelsvika. «.....at det skal vere forretning og.....på gateplan»

Eg er eigar av Gnr.19 Br.nr.598 (Halkjelsgate 13 og tomte inntil Apotekbygget)
I reguleringsplanen for Volda sentrum av arkitekt Einar Ridderstrøm stadfesta i 1987, er det regulert eit nybygg på tomte og muligheit for tilbygg til Halkjelsgt.13, samt at reguleringa viser at uthusa er vekkregulert. Vi arbeider no med å utvikle og få bygge ut dette området etter gjeldande regulering. For at ikkje ei utbygging i dette området skal stoppe opp, må punkt 34 fortsatt gjelde. Sjå merknad nedenunder.

Merknad 1) I gjeldande reguleringsplan punkt 34, står det at «*Uthus og mindre hus kan tillatast rivne eller flytta innan område*».

Vi meiner at « å ta vekk punkt 34 i planen » (som då vil innebære at alle uthus og småhus i Volda sentrum kan verken rivast eller flyttast innan område), kan lage store problem for ei utbygging i fleire områder i sentrum.

Viser til Kommunedelplanen, som er sitert på s.12, «.....har som mål å utvikle Volda sentrum til ein attraktiv tettstad med eit levande og konkurransedyktig sentrum». Då må ein ikkje her i dei nye retningslinjene bli så ivrig på å verne, at det vil hindre utbygging i Volda sentrum.

Konklusjon: Punkt 34 i gjeldande reguleringsplan må fortsatt stå.

Merknad 2) Underpunkt 6.1 Halkjelsvika «*retningslinjer og rutinar for utvikling*» Sitat: «*Det bør spesifiserast i føresegnene at det skal vere forretning eller anna publikumsretta funksjonar på gateplan.... »*

Ein bør ikkje sette slike krav i føresegnene, på den måten at det ikkje er mulig med unntak f. eks. i gater eller store deler av gater der det frå for ikkje er forretning. F. eks Røysgata, der vår utbyggingstomt er, ligg i ytterkant av Volda sentrum sitt forretningsområdet, har frå før kun eitt publikumsretta lokale.

Konklusjon: ordet «skal» må byttast ut med «bør oppfordrast til» slik at det må vere muligheit for vurdering i kvar enkel sak.

Ein ser at utbygging av kjøpesenter også gjer at det vil vere mindre behov for enkeltstående forretningslokale. I mange tettstader, også i Volda, flyttar forretningene ut av desse og inn i senter der fleire er samla. Sjølv om lokale har vorte omregulert til bolig i Volda, er det ikkje færre av dei i dag.

Kommentar:

Merknad 1:

I punkt 34 i Ridderstrømplanen står det at "Uthus og mindre hus kan tillatast rivne eller flytta innan området dersom dette etter bygningsrådet sitt skjøn ikkje vil verke forringande for heilskapen i området." Uthusa i Volda er, som det vert peika på i rettleiaren, eit av Volda sine særtrekk. Viss ein ser til nabobygder som til dømes Ørsta, Ulsteinvik eller Fosnavåg, vil ein finne langt færre uthus. Samtidig har mange av desse uthusa mista sin opprinnelege funksjon, og det er viktig at ein ser positivt på nye måtar å nytte uthusa på, jmf. siste punkt i rettleiaren:

- For at eigarar skal ha interesse av å ta i vare uthusa er det også viktig at uthusa kan ha ein nyttig funksjon. Oppgradering av uthus (inkludert til dømes utskifting til meir funksjonelle vindaug og dørar) bør vurderast som positivt.

Plakatbuda er eit av dei mest kjente uthusa i Volda, dette huset har ein sentral plassering og fungerer framleis som eit lite landemerke i sentrumsområdet. Plakatbuda er trukke fram som ein bygning med lokal høg verdi i kap. 8.3 Bygningar med lokal høg verdi.

Uthus er små bygningar, og det er mogleg å flytte dei viss dei skulle vere til hinder for anna utvikling. Volda kommune er einig i innspel om at dette punktet framleis kan gjelde.

Konklusjon merknad 1: Kapittel 6.11 Uthus i rettleiaren vert oppdatert i samsvar med innspel.

Merknad 2:

I Utviklingsplanen for Volda sentrum (2015) var Plassen ved Sørheimhuset framheva som eit fokusområde. Arkitektane framhevar «aktive fasadar» i planen. Fasadane på husa er gatene sine veggjar og betyr mykje for korleis gata vert nytta. Aktive fasadar er til dømes butikkar med mange inngangar og utstillingsvindaug med variasjon. Ei gate med mange utstillingsvindaug har meir «liv i seg» enn ei gate med einsfarga husveggjar utan vindaug. I ei gate er også butikkane avhengig av kvarandre, og ein må dra i lag. Fleire publikumsretta verksemder på same plass, tiltrekkjer seg fleire folk og fleire kundar. Forretningslokala i Halkjelsgata og Snippa er viktig miljøskapande element, og ein ynskjer å utvikle og nytte dette som aktive handlegater også i framtida.

Dei fleste butikklokala i området i dag ligg i gatene Snippa og Halkjelsgata. I Røysgata er det, som nemnt i innspel, hovudsakeleg bustadar. Administrasjonen er einig i at det ikkje er naturleg å krevje at det skal vere forretningar eller andre publikumsretta funksjonar på gateplan i heile området. Administrasjonen foreslår difor å forandre fylgjande punkt under «Retningslinjer og rutinar for utvikling» i kapittel 6.1 Halkjelsvika frå:

- «Det bør spesifiserast i føresegnene at det skal vere forretning eller anna publikumsretta funksjonar på gateplan i området, og at ein ynskjer å ta i vare uthus og sjøgløtt i området.»

til

- Det bør spesifiserast i føresegnene at det skal vere forretning eller andre publikumsretta funksjonar på gateplan i Snippa og Halkjelsgata.
- Nye fortettings- eller utviklingsprosjekt bør også ha publikumsretta funksjonar på gateplan.
- Føresegner bør presisere at ein ynskjer å ta i vare uthus og sjøgløtt i området.

Konklusjon merknad 2: Kapittel 6.1 Halkjelsvika vert justert i samsvar med dette.

Anne-Sofie Egset og Jakob Kjøde jr

Vi har følgjande tilbakemelding på det som er skreve om Gamleveggen 2 i punkt 8.3:

Volden høyere almueskole var opphavleg oppført der elveløpet til Øyraelva no går i 1861. Etter at huset vart teke av flaumen, vart det ført oppatt utanfor skulebakken i 1865.

I 1896 kjøpte Hemrik og Johanne Kaarstad huset av Volda kommune. Kaarstad brukte huset som privatbustad og dreiv ei stund også lærarskule her. I 1947 selde familien Kaarstad huset til Kinamisjonen som eigde det til 1956. Då kjøpte Kjellaug Kaarstad Tjensvoll og Lars Tjensvoll huset tilbake. Huset er i dag bustadhus og teke godt i vare.

Kommentar:

Justeringar i samsvar med innspel er teke inn i kapittel 8.3 Bygningar med høg lokal verdi.

Stiftinga Gamlegymnaset i Volda

Rettleiaren står fram som eit svært viktig arbeid for Volda kommune, og innhaldet har vore inspirerende og tankevekkande lesnad. Rettleiaren er med på å tydeleggjere og synleggjere Volda sine mange vakre bygningar og miljø, og kan slik fint bidra til å styrke merksemda kring særpreg og identitet i lokalsamfunnet. Arbeidet er fagleg grundig og godt grunngjeve. Difor verkar målsetingane om å medverke til betra informasjon, kommunikasjon og fagkunnskap knytt til temaet estetikk i byggesaker å vere vel ivaretekne.

Stiftinga for Gamlegymnaset i Volda er svært positive til at rettleiaren framhevar og ser skulane i Volda sentrum som eit samla verdifullt bygningsmiljø, under tittelen *Skuleløypa*. Ei slik konkret tydeleggjering av mangfaldet og omfanget av historiske og noverande undervisningsbygg i lokalsamfunnet er viktig for å forstå utviklinga av bygda, og for forståinga av Volda som skulestaden i regionen. At også mangfaldet av ulike typar av undervisningsbygg er teke med her, som til dømes Idrettsbygget og Gamlegymnastikken, ser vi som viktig.

Med denne rettleiaren har Volda kommune eit framifrå verktøy til å kunne ta vare på dei mange eksisterande bygningane og vidareutvikle bygningsmiljøa som gir særpreg og identitet til Volda som tettstad. Utgangspunktet vi har er godt og meir spennande enn ein kanskje skulle tru ved første augekast, og no gjeld det berre at sakshandsamarar og politikarar i kommunen syner *vilje til å prioritere* i tråd med dei føringane som rettleiaren framhevar. Med denne rettleiaren har vi eit fagleg solid grunnlag for å gjere staden vår visuelt meir attraktiv for innbyggjarar og besøkande.

Kommentar:

Ingen endringar i dokumentet.

Møre og Romsdal fylkeskommune

Møre og Romsdal fylkeskommune har ut frå sine ansvarsområde følgjande merknader:

Planfaglege merknader

Volda kommune legg i innleiinga av rettleiaren vekt på kor viktig eit godt bygningsmiljø er for å kunne vere attraktiv for innbyggjarar og besøkande, ikkje minst for ein kommune som tek mål av seg å vere i sentrum av ein framtidig region.

Dokumentet skal bidra til at kommunen kan ta vare på lokalt særpreg og identitet, samstundes som den gir føringar for fortetting og transformasjon. Det er utarbeide med både føresegner og retningslinjer for kommunens vidare arbeid som lokal plan og bygningsmynde.

Rettleiaren beskriv historisk utvikling, landskap, det eksisterande bygningsmiljøet og trekk fram døme som er beskrive med kjenneteikn, planstatus, utfordringar, mogeligheter, og retningslinjer for utvikling m.m. Dokumentet blir avslutta med ei opplisting av bygningsmiljø av nasjonal, regional og lokal verdi. Opplistinga synleggjer dei objekta og miljøa som vert trekt fram og prioritert. Rettleiaren er slikt sett både informativ og eit verktøy for kommunens planlegging og byggesaksforvaltning.

Rettleiaren for bygningsmiljøet i Volda bygger opp under plan- og bygningslovas føremålsparagraf § 1-1, femte ledd, som framhevar viktigheita av estetisk utforming av omgivnadene. Vi ser som regional planmynde fram til og sjå rettleiaren vert nytta for å utvikle bygningsmiljøet, frå overordna planer og ned til konkrete tiltak.

Kommentar:

Ingen endringar i dokumentet.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Volda kommune har utarbeidd ein eigen rettleiar for bygningsmiljø og estetikk for Volda sentrum. Eit viktig mål med dette arbeidet er å bidra til å styrke tettstadens særpreg og identitet, samt ivareta viktige kvalitetar ved kulturlandskap og bygningsmiljø. Rettleiaren skal vidare leggjast til grunn for

arbeidet med kommuneplanen sin arealdel, framtidige reguleringsplanar og i behandling av enkeltsaker.

Rettleiaren gir ein god og oversiktleg presentasjon av bakgrunn og mål for arbeidet, aktuelle tilskotsordningar, og viktige historiske utviklingstrekk fram mot status for dagens sentrumsmiljø med vekt på vidare plan- og utviklingsarbeid. Rettleiaren omfattar også ein informativ, områdevis gjennomgang av verdfulle bygningsmiljø. Søkelyset er her m.a. retta mot karakteristiske kjenneteikn ved områda, planstatus, utfordringar og muligheiter, samt retningslinjer og rutinar for vidare utvikling. Det er vidare tatt med eit eige kapittel om estetiske retningslinjer for restaurering og tilpassing. Avslutningsvis er det gitt ein nærare presentasjon av bygningar med nasjonal, regional eller høg lokal verdi. Det er også tatt med ei omfattande kjeldeliste og referansar til nyttige nettsider.

Fylkesmannen ser det som svært positivt at kommunen gjennom ein slik rettleiar gir auka merksemd på eit stort og viktig tema. Arbeidet er elles nær kopla til, og utgjer eit nyttig supplement til kommunedelplan for kulturminne. Samla sett gir dette eit godt og nyttig kunnskapsgrunnlag for vidare plan- og utviklingsarbeid. Vi vonar at dokumentet blir aktivt brukt i alle plan- og bygningssaker. I tillegg vil dette arbeidet, slik det blir presentert i form og innhald, også vere av stor allmenn interesse.

Kommentar:

Ingen endringar i dokumentet.

Andre justeringar

I kapittel 6.1 Halkjelsvika er Ridderstrømplanen frå 1987 omtala. Reguleringsplan for Moritzmarka er også gjeldande for delar av området, og prosjektgruppa har teke inn ein kort omtale planen i oppdatert dokument. I reguleringsplanen for Moritzmarka er ikkje Moritzløda med markert som spesialområde. Prosjektgruppa har på grunnlag av dette justert avgrensinga av området i kartskissa for området s. 16.

Figur: Utsnitt frå reguleringsplan for Moritzmarka. Spezialområda er markert med «Sp».

Kommentar:

Justeringar i samsvar med dette er teke inn i planen

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Jørgen Vestgarden

Arkivsak nr.: 2018/85

Arkivkode: K40

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
22/18	Forvaltningsutvalet	06.03.2018
37/18	Formannskapet	13.03.2018

REDUKSJON AV MINSTEAREAL FOR JAKT PÅ HJORT I KOMMUNA

Handsaming:

Peder Magnussen frå landbrukskontoret i Ørsta og Volda orineterte og svarte på spørsmål.

Røysting:

Administrasjonen si tilråding vart samrøystes vedteke.

Tilråding i Forvaltningsutvalet - 06.03.2018:

På vegne av forvaltningsutvalet gjer Volda kommunestyre vedtak om forskrift om jakt etter hjort og minsteareal i Volda kommune.

§ 1. Det er tillate å jakte etter hjort i Volda kommune.

§ 2. Minsteareal for godkjenning av vald, fellingsløyve og grunnlag fordeling av fellingskvote er 400 da for heile kommunen.

§ 3. Forskrifta trer i kraft straks. Denne forskrifta opphevar frå same tidspunkt fastsett minsteareal for Volda kommune i forskrift 1. april 2002 nr 334 om høve til jakt etter elg, hjort og rådyr.

Fastsett av Volda kommune med heimel i lova av 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 16 og forskrift 22. mars 2002 nr 314 om forvaltning av horte vilt §§ 5 og 6.

Administrasjonen si tilråding:

På vegne av forvaltningsutvalet gjer Volda kommunestyre vedtak om forskrift om jakt etter hjort og minsteareal i Volda kommune.

§ 1. Det er tillate å jakte etter hjort i Volda kommune.

§ 2. Minsteareal for godkjenning av vald, fellingsløyve og grunnlag fordeling av fellingskvote er 400 da for heile kommunen.

§ 3. Forskrifta trer i kraft straks. Denne forskrifta opphevar frå same tidspunkt fastsett minsteareal for Volda kommune i forskrift 1. april 2002 nr 334 om høve til jakt etter elg, hjort og rådyr.

Fastsett av Volda kommune med heimel i lova av 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 16 og forskrift 22. mars 2002 nr 314 om forvaltning av hjortevilt §§ 5 og 6.

Vedleggsliste:

1. Høyringsforlag om endring av minsteareal frå Ørsta kommune, 10.01.18
2. Bjørkedal utmarkslag, 24.01.18
3. Kilsfjord storvald, 25.01.18
4. Nøre Bjørkedal storvald, 26.01.18
5. Åmelfot/Mårstøyl vald, 27.01.18
6. Austefjord storvald, 28.01.18
7. Bjørkedal skogeigarlag, 28.01.18
8. Dalsbygd storvald, 29.01.18
9. Ottar Bjørkedal, 29.01.18

Saksopplysningar/fakta:

Viltansvarleg i Volda tok initiativ til endring av minstearealet i eit høyringsnotat som vart sendt ut 10.01.18. Spørsmålet som vart stilt på høyring:

-Minsteareal vart satt ned frå 700/500 (500 da gjeld Berkneshalvøya t.m Egset/Liaskar) da til 400 da per fellingsløyve. Kan bli gyldig frå 2018.

Dette spørsmålet vart sendt ut på felles høyring 10.januar 2018. Minstearealet har kommunestyret mynde til å vedta i forskrift.

Det har kome inn åtte høyringssvar:

- Bjørkedal utmarkslag: Støttar forslag om nedsett minsteareal.
- Kilsfjord storvald: Støttar forslag om nedsett minsteareal.
- Nøre Bjørkedal storvald: Støttar forslag om nedsett minsteareal.
- Vald 10 Åmelfot/Mårstøyl: Støttar forslag om nedsett minsteareal.
- Austefjord storvald: Ingen innvending mot ei nedsett minsteareal.
- Bjørkedal skogeigarlag: Ikkje tatt stilling til spørsmål om nedsett minsteareal.
- Dalsbygd hjortevald: Støttar forslag om nedsett minsteareal.
- Ottar Bjørkedal: Støttar forslag om nedsett minsteareal.

Vald 7 Liaskar/Egset leverte fråsegn etter fristen, dei ønska ikkje endringar i minstearealet. Det er fleire storvald og vald utan bestandplan som ikkje har levert fråsegn i samband med høyringa.

Etter forskrift om «forvaltning av hjortevilt» skal minstearealet vere fastsett innan 15.mars, altså før årets tildeling av fellingsløyver. Det gjer at ein ev. reduksjon av minstearealet vil få innverknad for jakta 2018.

Det er kommunestyret som har mynde til fastsetje forskrift, så forvaltningsutvalet gir ei tilråding til kommunestyret i denne saka. Fastsetjing av forskrift må skje etter retningslinjene i forvaltningslova § 37-40.

Vurdering og konklusjon:

Frå 2008 er gjennomsnittleg hjortepåkøyrslar 16 dyr i Volda. Talet på påkøyrslar har økt etter at Kvivsvegen opna september i 2012. I 2016 og 2017 vart det påkøyrst høvesvis 26 og 36 hjortar. 26 av dei 36 hjortane som vart påkjørt i 2017 døyde av påkøyrsele eller vart avliva seinare. Det er ikkje gjort ei fullverdig kalkyle for kostnader med hjortepåkjørsler, men eitt muleg gjennomsnittleg kostnadsoverslag som er blitt brukt er 50 000,- kroner (Hegland og Hamre 2014). Det vil seie at i 2017 kosta hjortepåkjørsler i Volda 1,3 millionar kroner. Dette er svært høgt og ein er nøydt til å ta grep. Det fyrste ein kan gjere er å endre minstearealet slik at ein tildele fleire løyver og dermed redusere hjortestamma.

I 2017 vart det satt fellingsrekord med 508 skotne hjortar, dette var 21 dyr meir enn den førre rekorden frå 2008. Det var mange vald som skaut heile kvota. På hjortemøte 30. januar 2018 orienterte valdleiarane om status på deira jaktvald. Tilbakemeldingane var observasjon av mykje hjort, meir dyr å sjå vinterstid enn normalt, skader på frukttrær, ungsog og innmark, samt frustrerte bønder. Fleire av valdsleirane sa også at dei kunne skote mykje meir dyr om kvota hadde vore større.

Seks av høyringssvara er positive til nedsetting av minsteareal. Fleire peikar på skader på innmark og ungsog. Bjørkedal skogeigarlag har ikkje teke eintydig standpunkt i høve minsteareal, men ynskjer ein forvaltning der hjorten ikkje gjer stor skade på ungsog slik det er i dag. Austefjorden storvald har ingen innvending mot ei nedsettinga av minsteareal, men meina det er lurt av kommunen å gjere grep slik at ein for større handlingsrom ved tildeling av løyver.

Av 9 vald med bestandsplan er det 7 som i dag har fått dispensasjon frå arealkravet. Samla har dei i snitt 504 da/hjorteløyve. For vald utan bestandsplan er det 7 av 12 vald som har dispensasjon frå minstearealet. Samla har dei i snitt 614 da/hjorteløyve. Altså er det 14 av 21 vald som har dispensasjon frå minstearealet. Det er store lokale forskjellar på hjortestamma i kommunen. Nokon vald klarar seg med 700/800 da/løyve, mens andre har så tett hjortestamme at areal ned mot 200 da/løyve kan forsvarast. Ein reduksjon i minstearealet gjer at kommunen kan gi dispensasjon til dei valda som har behov for det og dermed tildele ned til 200 da ved å nytte 50 % regelen i § 7 i forskrift om «forvaltning av hjortevilt». Dette gir kommunen eit mykje større handlingsrom slik at ein tildele fleire løyver der det er behov, men det er dermed heller ikkje sagt at ein skal eller må tildele fleire løyver til alle valda.

Eit minsteareal på 400 da er det same som i Ørsta og gir moglegheiter for samarbeid ved å danne bestandsplanområder på tvers av kommunegrensene.

Konklusjonen er at forvaltningsutvalet vert tilrådd å be Volda kommunestyre om å fastsetje forskrift om nytt minsteareal på 400 da, gjeldande for heile kommune.

Med helsing

Liv Bente Viddal
Seksjonsleiar

Peder Magnus Magnussen
fagansvarleg skogbruk

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Utskrift av endeleg vedtak:

Landbrukskontoret i Ørsta og Volda v/Peder Magnussen

Klageinstans:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Valdleiarar, lag, organisasjoar, m.fl.

Saksnr	Løpenr.	Arkiv	Saksansvarleg	Dato
2018/74	393/2018	K40	PEDMAG	10.01.2018

HØYRING OM REDUKSJON AV MINSTEAREALET FOR HJORT I VOLDA KOMMUNE

Etter fellingsrekord for hjort i 2017 med 509 felte dyr, rapportering om mange trafikkdrepne dyr og beiteskader ser viltforvalter i Volda behovet for å kunne tildele fleire løyver. Løyvene vart tildelt etter minsteareal som i dag er 500 da/700 da, 500 da gjeld Berkneshalvøya t.m. Egset/Liaskar. For å kunne tildele fleire løyver må ein endre minstearealet. Det vert høyrte om dette spørsmålet:

Minstearealet sett ned frå 500 da/700 da til 400 da pr. fellingsløyve. Kan bli gyldig frå 2018.

Høyringsfrist 29. januar 2018.

Etter lokal høyring er det kommunestyret som ev. fastset ny forskrift om minstearealet. Minstearealet skal vere fastsett innan 15.mars, og nytt minsteareal vert derfor gjeldande frå 2018. Kommunen kan fråvike minstearealet med inntil 50 % dvs. med minsteareal på 400 da kan kommunen tildele fellingsløyver ned til 200 da pr. løyve.

Vald, lag, organisasjonar, m.fl. som ynskjer å gi skriftleg uttale i spørsmåla om reduksjon av minstearealet for hjort i Volda kommune, positiv eller negativ, har høve til det. Send uttale til Landbrukskontoret Volda/Ørsta, Dalevegen 6, 6153 Ørsta eller postmottak@orsta.kommune.no; og merk uttalen med saksnr. 2018/74.

Med helsing

Liv Bente Viddal
seksjonsleiar

Peder Magnus Magnussen
fagansvarleg skogbruk

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Bjørkedal Utmarkslag

v/ Per Kåre Helset

Nørdalsvegen 84

6120 FOLKESTAD

Landbrukskontoret Ørsta Volda

v/ Viltforvaltar Peder Magnussen

6153 Ørsta

Bjørkedal 24. jan. 2018

Saksnr. 2018/74

Uttale vedk. framlegg om reduksjon av minstearealet for hjort i Volda kommune frå vald nr. 1519V0003.

Styret i valdet har drøfta framlegget om reduksjon av minstearealet for hjort til 400 da pr. fellingsløyve. Det er mange moment som talar for at ein slik redusjon er formålsteneleg og forsvarleg.

I valdet vårt har vi registrert ein vesentleg i auke hjortebestanden siste to åra. Både resultata frå vårteljingane og observasjonar frå jakta (j.f.r. «sett hjort skjema») og no utover vinteren, tilseier at her er større bestand enn nokon gong før.

I samband med arbeidet med ny 5-års- bestandsplan for valdet, har vi tidlegare peika på at det ikkje er ynskjeleg at stammen vert vesentleg større, med tanke på auka beitepress på innmark og fare for større skade på ungskog.

Etter ei samla vurdering, vil utmarkslaget tilrå at kommunestyret fastset ny forskrift som inneber eit minsteareal 400 da pr. fellingsløyve.

Helsing

Bjørkedal Utmarkslag

Per Kåre Helset, leiar

Fra: Oddbjørn Følsvik[oddbjorn.folsvik@gmail.com] Sendt: 25.01.2018 20:36:00 Til: Peder Magnussen Kopi: leif.rov@bkk.no; Tor Erik Bjørneseth; Harald Søvik Tittel: Re: Endring av minstereal for hjort saksnr. 2018/74. høyring om redusert areal for tildeling av hjorteløyve Volda kommune.

Kilsfjord Storvald er positive til eit redusert areal pr hjorteløyve etter rekordavskyting i 2017 i tillegg til ei jamn og god utvikling i hjortebestanden siste åra.

Med tanke på at arealendringa kan medføre ei muligheit for ei stor auke i antall løyver, så tek vi et forbehold om at vi gjennom vår komande forvaltningsplan kan kome til å avvike frå minstearealet med en plan med færre fellingsløyve. Dette kjem vi tilbake til.

For Kilsfjord Storvald
Oddbjørn Følsvik
M:95793707
[E:oddbjorn.folsvik@gmail.com](mailto:oddbjorn.folsvik@gmail.com)

2018-01-10 17:39 GMT+01:00 Peder Magnussen <peder.magnussen@orsta.kommune.no>:

Hei,

Her kjem høyring om reduksjon av minstearealet for hjort i Volda.

Kan opplyse om at det vart satt fellingsrekord i 2017 med 509 felte hjort i Volda.

Helsing

Peder Magnussen

[Skogbruksansvarleg](#)

[Kultur og landbruk](#)

Direkte 70049615

Mobil 45282680

E-post peder.magnussen@orsta.kommune.no

Web www.orsta.kommune.no

ØRSTA KOMMUNE

--

med venleg helsing
Oddbjørn Følsvik

Fra: Jan Roger Bjørkedal 1[jrb@mimer.no]

Sendt: 26.01.2018 09:16:00

Til: Ørsta postmottak

Kopi: Jan Roger Bjørkedal

Tittel: Svar på høyring om reduksjon av minstearealet for hjort Volda kommune

Nøre Bjørkedal Valdnr. 1519V0012

V/ Jan Roger Bjørkedal

Olavsgt 19

6153 Ørsta

Landbrukskontoret Ørsta Volda

Dalevegen 6

6153 Ørsta.

26.01.2018

Saksnr

2818/74

Høringsuttalelse om reduksjon av minstearealet for hjort i Volda kommune

Jaktstyret i Nøre Bjørkedal Valdnr. 1519V0012 ser positivt på og sette ned minstearealet til 400 da pr. fellingsløyve.

Dette på grunn av stor og økande hjortestamme som medfører beiteskader på innmark Og ungsog.

Vi ser at mengde hjort som er i område vinterstid er økande, også etter 100 % avskyting 2 år på rad.

For og kunne forvalte ei veksande hjortestamme ser vi positivt på tiltaket.

Med helsing

Jan Roger Bjørkedal

Jaktstyret/ Leiar

Sendt fra min iPad

Fra: edvin-ma[edvin-ma@tussa.com]
Sendt: 27.01.2018 11:26:08
Til: Peder Magnussen
Tittel: Saksnr. 2018/74 Nedsetting av minsteareal

Saksnr 2018/74 Nedsetting av minsteareal.

Vald nummer 1519V0010 stiller seg svært positiv til å sette ned minstearealet for hjotejakta i Volda kommune.

Forslaget om å sette den til 400 da pr. fellingsløyve er me også positive til.

Trur det er viktig at me no første året, øker kvota betraktelig, for å prøve å snu økninga.

Det er også viktig å stimulere jaktlaga/ felta til å drive aktiv jakt, for å oppnå best mulig resultat.

Mvh. Edvin Mårstøl

Valdleiar
Åmelfot ytre/Mårstøl

Austefjord Storvald

Tormod Slåttelid

Sak nr:2018/74

Landbrukskontoret Volda Kommune

Peder Magnusen

Endring av minsteareal for tildeling av hjorteløyver.

Austefjord Storvald Har ingen innvendinger mot ei nedsetting av minstearealet for tildeling av jaktløyver på hjort. Vi ser det er lagt opp til ei stor prosentvis nedsetting, om det er aktuelt med ei liknande økning i avskyting pr. i dag er vi usikker på. Men det vil heilt klart gi kommuna/viltmynde eit mykkje større handlingsrom i tildeling av løyver i framtida, det kan vise seg lurt sett i lys av siste års fellingsresultat og antall påkjørte dyr.

Austefjord Storvald

Tormod Slåttelid

Bjørkedal skogeigarlag

Bjørkedal

6120 Folkestad

28.01.18

Landbrukskontoret Volda Ørsta

Saksnr. 2018/74

Høyring om reduksjon av minstearealet for hjort i Volda kommune

Bjørkedal skogeigarlag har i denne saka ikkje teke noko eintydig standpunkt i høve til krav om areal pr. dyr. Vi vil likevel be om at det i forvaltninga av hjortestammen vert fylgt med på at stammen ikkje vert så stor at han gjer mykje skade. Slik det er i dag ser vi betydelege beiteskadar på ungskog av furu i område der hjorten overvintrar. Dette må takast med i vurderinga når kvoter vert tildelte og hjortestammen skal regulerast.

Helsing

for Bjørkedal skogeigarlag

Erlend Helset

Dalsbygd Hjortevald
Dalsbygd
6120 Folkestad

Landbrukskontoret Volda / Ørsta
Dalevegen 6
6153 Ørsta

Sendast slik: postmottak@orsta.kommune.no peder.magnussen@orsta.kommune.no

Att: Peder Magnus Magnussen

Vedk. uttale om reduksjon av minstearealet for hjort i Volda kommune.

Viser til brev datert 10.01.2018 med saksnummer 2018/74 og kjem med slik uttale i saka.

Dalsbygd hjortevald har gjennom fleire år hatt auke i antall hjortedyr, dette sjølv om avskytinga har vore god. Viser for øvrig til hjortetellingane som har vore.

Den auka som har vore i antall hjortedyr viser igjen på beiteskader. Beiteskadane er vesentlege og svært negativt for dei som driv aktivt gardsbruka.

Dalsbygd hjortevald oppmodar Volda kommune til å sette ned minstearealet i samsvar med forslaget til 400 da pr. fellingsløyve.

Mvh

Dalsbygd hjortevald

Per Arne Dahle

Leiar

Fra: Ottar Bjørkedal[ottarbjorkedal@gmail.com] Sendt: 29.01.2018 22:44:05 Til: Ørsta postmottak Tittel: Høyring om reduksjon av minsteareal for hjort i Volda kommune – saksnr. 2018/74
Til Landbrukskontoret Volda/Ørsta

Viser til Landbrukskontoret Volda/Ørsta sitt framlegg om å redusere minstearealet for tildeling av fellingsløyve for hjort til 400 da per løyve, og vil med dette støtte det forslaget.

Bakgrunnen for dette er dei store hjorteskadene vi ser på på grasavlingane og i skogen. Vi kan ikkje talfeste omfanget, men ser mykje barkskrelling på ungfuru og på gran, og i dei mest utsette områda er meir eller mindre alle trea skadde. På grasareala ser vi også mykje beiting av hjort meir eller mindre heile året, og på eigen gard har vi areal der hjorten dei siste 10-15 åra har rasert andresllått totalt. Så for økonomien i jordbruket og for framtidsskogen vil dette vere eit godt tiltak.

Med helsing

Ottar A. Bjørkedal
grunneigar gn/bn 91/3 i volda

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Dag Dårflot

Arkivsak nr.: 2017/1995

Arkivkode: L10

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

38/18

Formannskapet
Kommunestyret

13.03.2018

FRAMLEGG TIL "HOVUDPLAN FOR VATN OG AVLØP MED DEL OM VASSMILJØ 2017-2027"

Administrasjonen si tilråding:

1. Med heimel i plan-og bygningslova §11-14 vert kommuneplan vert «Hovudplan for vatn og avløp med del om vassmiljø 2017-2027» godkjent i samsvar med vedlagte forslag til plan.
2. Tiltak vert prioritert i samanheng med budsjett og økonomiplan. Administrasjonen legg fram årleg framdriftsplan for VA-tiltaka til forvaltningsutvalet innan 1. mars, i 2018 innan 1. mai. Framdriftsplanen skal vere basert på ressurskartlegging og ressursplanlegging for å nå dei prioriterte tiltaka. Oppfølging av framdriftsplanen skal rapporterast etter rutinene (vedtakslogg og tertialrapportering).
3. Planen skal reviderast av administrasjonen kvart år, med orientering til formannskapet. Kvart fjerde år skal heile planen reviderast og godkjennast i kommunestyret. Det skal då kome klart fram måloppnåing i høve dei oppsette mål og tiltak i planen.

Vedleggsliste:

1. Framlegg til «Hovudplan for vatn og avløp med del om vassmiljø 2017-2027»
2. Høyringsbrev frå offentlege etater
3. Planprogram med kommentardel på innspel/merknader

Uprenta saksvedlegg: 1. Teikningshefte 2. Flaumsikring Melshornssida –kart
3. Opplysninger om VA-anlegg Hornindal kommune

Samandrag av saka:

Gjeldande hovudplan for avløp (rammeplan) for Volda kommune er for lengst forelda og var gjeldande for perioden 1996-2000. Det er ikkje tidlegare laga ein samla hovudplan for vatn og avløp. Vi har også teke med vassmiljø då dette er eit viktig ansvarsområde for kommunen, og må sjåast i samanheng med VA-områda. Arbeidet med planen har vert omfattande og vi har no ein overordna «rammeplan» for prioritering og god målstyring.

Hovudplan for Vatn og avløp med del om vassmiljø for Volda 2017–2027, er ein Kommunedelplan etter plan- og bygningslova §11.1. Planen er utarbeidd av Norconsult as i nært samarbeid med kommunalteknisk avdeling.

Kommunedelplanen «Hovudplan for vatn og avløp» er eit styrande dokument (rammeplan) for aktivitet innan vatn og avløp i planperioden. I det høvet blir eksisterande situasjon undersøkt og gjennomgått, mål for VA-sektoren vert formulert og tiltak og handlingsplan vert sett opp for å nå dei planlagde måla. Planen inngår som ein sektorplan i kommuneplanen og skal beskrive best mulig utbyggingar og utbetringar av VA-anlegg i planperioden.

Det er òg sett opp kostnadsestimat for dei forskjellige tiltaka og prosjekt. Dette blir grunnlag for prognoser for gebyrutvikling og framtidig økonomiplan innanfor VA-området. Som planen viser så blir det eit stort aktivitetsnivå i planperioden, der vi må ha tilstrekkeleg ressursar og økonomi for å gjennomføre som planlagt.

Etter godkjenning av planprogrammet er no hovudplanen -VA ferdigstilt etter høyringar og mindre justeringar på tiltak og prosjekt. Planen viser også handlingsplanar med prioriteringar pr. år i første periode. Hovudplanen vart lagt ut til høyring i perioden 28.11.17 –19.01.18 og melding sendt aktuelle offentlege etatar.

Saksopplysningar:

Hovudplan for vatn og avløp skal vere eit styrande dokument for aktivitet innan vatn og avløp i planperioden. I det høvet blir eksisterande situasjon undersøkt og gjennomgått. Mål for VA-sektoren blir formulert og tiltak og handlingsplan blir sett opp for å nå dei måla ein har sett. Volda kommune er ein kommune med om lag 9000 innbyggjarar der 70 % av desse bur i Volda sentrum. Folketalsutviklinga har vist vekst i Volda sentrum og nedgang på bygdene. Prognosane viser også vekst med større press på infrastrukturen i Volda sentrum og Mork/Furene.

Det er i arbeidet med hovudplanen for vatn og avløp avdekt store utfordringar knytt til kapasitet, som vidare fører til eit vedlikehaldsetterslep og store investeringskostnader på kort sikt. Leidningsnettet er i dårleg stand, noko som fører til lekkasjar av både vatn og spillvatn. I tillegg fører det til at overvatn kjem inn på spillvassnettet, som blir ført unødig til reinsing. Ein bør skifte minimum 2 % av leidningsnettet for å oppretthalde dagens alder. Det blir ikkje skifta ut leidningar så systematisk at ein har denne utskiftingstakta. Oppfølging av prosjekt og anlegg krev mykje resursar. Dette klarer ein ikkje med dagens bemanning.

Avløp /Reinseanlegg :

Reinseanlegget på Vikeneset står heilt ute av drift i lengre periodar grunna stor slitasje på anlegget og problem med å skaffe reservedelar. Spillvatn frå heile Volda sentrum går då ureinsa til sjø. Når anlegget er i drift, er det framleis problem med å nå dei pålagde reinsekrava.

Mykje av avløpet på bygdene går ureinsa til sjø, og nasjonale mål seier at ein skal rydde opp i dette. Vi har pr. dato ikkje målingar på eventuelle forureiningnivå, berre visuelle observasjonar og skjønsmessige vurderingar på tilstand.

Det bør difor undersøkast nærare konsekvensane av dette før ein gjer prioriteringar og investeringar. Ein bør konsentrere seg om dei utfordringane ein har i Volda sentrum og Mork/Furene og større bygdela.

I handlingsplanen (avløp) blir det prioritert tiltak /utbyggingar for nytt hovudreinseanlegg for Volda sentrum og Mork RA. Vidare reinseanlegg Søre Bjørkedalen , Dravlaus , Lauvstad og Fyrde.

Vassforsyning :

Vassverket for Dinglavatnet har noko pressa kapasitet, og det er utfordrande å auke denne kapasiteten tilstrekkeleg. Volda sentrum manglar fullstendig reservevassforsyning, og skulle Dinglavatnet bli permanent ute av drift, manglar ein vatn i sentrum. Samankopling med Ørsta verkar naudsynt, men vil ikkje vere tilstrekkeleg for fullstendig reservevassforsyning. Det bør difor vurderast om ein kan etablere ekstra vasskjelde, til dømes frå grunnvassbrønner i Vassbotnen. På bygdene varierer vasskvaliteten mykje, mellom anna har Lauvstad høgt fargeal på råvatnet og innslag av bakteriar, medan Nøre Bjørkedalen har høg kvalitet på råvatnet.

Vassmiljø :

Volda ligg i vassområde Søre Sunnmøre i Møre og Romsdal vassregion. Fylkeskommunen er vassregionmynde. Databasen Vannmiljø er den offentlege databasen for lagring av data om vassmiljø. I hovudsak er vassførekomst (ferskvatn, vassdrag, sjø) vurdert som god tilstand.

I handlingsplanen (vatn) har vi prioritert utbyggingar og utbetringar for hovudvassforsyninga for sentrum og i fleire bygdela (Dravlaus , Lauvstad , Fyrde)

Brannvasskapasiteten er ikkje undersøkt detaljert. Basert på leidningsnett er det grunn til å tru at ein manglar kapasitet fleire stader. Undersøking av brannvasskapasitet bør inn som ein føresetnad for utbygging før kommunen godkjenner. Kommunen er pliktig å sørge for brannvatn der det blir godkjent utbyggingar.

Planprogram : Etter høyringar har det ikkje kome konkrete større merknader , mest av generell karakter frå offentlege instansar. Ingen merknader frå private. Saksvurdering og uttale angåande planprogrammet er vedlagt i denne saka .

Ferdig hovudplan VA : Planen er lagt ut til offentleg høyring og sendt offentlege etatar. Det er kome uttale frå nokre off. etatar, og mest av generell karakter. Innkomne høyringsbrev er vedlagt i saka.

Melding om høyring er sendt : Fylkesmannen i Møre og Romsdal , Møre og Romsdal fylkeskommune , Kystverket Midt-Norge , Fiskeridirektoratet , Mattilsynet Statens vegvesen , NVE .

Det er kome tilbakemelding frå følgjande etatar :

Kystverket Midt-Norge : Har generelt sett få kommentarar og ingen merknader til framlagt hovudplan VA inkl. vassmiljø.

Statens vegvesen : « Har ikkje særlege merknader til ny hovudplan VA»

NVE : « NVE har ingen merknader til planen» Dei kommenterer handsaming etter vassressurslova i samband med eventuelle vassuttak og inngrep i vassdrag.

Møre og Romsdal fylkeskommune : Vassforvaltning – Fylkeskommunen er veldig positiv til at Hovudplanen inneheld ein del om vassmiljø der vassforskrifta og dei regionale forvaltningsplanane er nemnt. Freda kulturminne : Det er ikkje gjeve konkrete tilbakemeldingar om eventuelle konflikter med kjente automatisk freda kulturminner eller område med potensiale for slike funn. Nyare kulturminne: Dei ønskjer at vi vurderer om tiltaka i planen kan medføre inngrep i verdfulle kulturminne og som kan ha offisiell verneverdi.

Dei viser også til at vi har «Kommunedelplan for kulturminne» ute på høyring og ny plan «verdifulle bygningsmiljø og estetisk rettleiar i Volda sentrum».

Dei ber om å få ein tilbakemelding om kommunen ønskjer å få ei overordna avklaring i.f.t. automatisk freda kulturminne. Alternativt må forholdet bli avklara i forkant av kvart enkelt tiltak. Fylkeskommunen ber elles om at deira råd blir vurdert innarbeida i det vidare arbeidet med kulturminneplanen.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal : Dei gjer merksam på at utslepp av prosessvatn frå vassverk er søknadspliktig. Er eit område større enn 10000 pe til sjø eller 2000 pe til ferskvatn skal dette meldast til fylkesmannen , som då vert forureiningsmynde.

Dei påpeikar at kommunen ikkje overheld krav i forureiningsforskrifta. P.g.a. dette meiner dei at hovudplanen må ha ei prioritert liste over tiltak for å kunne overhalde gjeldande krav.

Fylkesmannen rår også til at vi gjennomfører ei ROS-analyse for hjelp med å prioritere tiltak. Fylkesmannen ønskjer også å få tilsendt resultat frå «overvatn-prosjektet – volda sentrum» når dette er ferdig. Dei tilrår å oppdatere hovudplanen når dette prosjektet er ferdig.

Mattilsynet : « Planforslaget framstår som eit oversiktleg dokument som gir ei god oversikt over status og prioriterte tiltak. Det reflekterer godt både status og dei fleste utfordringane , sett frå Mattilsynet sin ståstad. Dette er alle tiltak som Mattilsynet har tatt opp med vassverket ved tilsyn siste åra». Sitat. Mattilsynet er positiv til dei viktigaste foreslåtte tiltaka og prioritering av desse. Dei viser vidare til nytt regelverk og ny drikkevassforskrift av 1.januar 2017 og at nasjonale mål for vatn og helse legg viktige føringar i vidare planarbeid. Dei skriv vidare at vi har gode planar for utskifting og drift av leidningsnettet. Og at Mattilsynet prioriterer tilsyn knytt til leveringssikkerheit.

Saksvurderingar

Myndigheiter stiller stadig høgre krav til service , forvaltning og drifting av leidningssystem og forsyningssikkerheit til innbyggerne. For vatn gjeld det god kvalitet og tilstrekkelig volum. For avløp gjeld dette reinsekrav og å unngå forureining. Det blir og stilt krav om vassmiljøet ; å ha oversikt for at vassstilstand i bekker /elver/ innsjø og fjord er tilfredstillande (jf. EU's vassdirektiv).

Vi ønskjer å konsentrere hovudplanen på tiltak og prosjekt der vi har mest innbyggjarar i tettstader og bygdelag. Dette betyr at Volda sentrum og Mork/Furene vil få store investeringar på hovudanlegga vatn og avløp. Det gjeld nybygg og utstyr/prosessanlegg for å tilfredstille dagens krav til avløpsreinsing og vassforsyning.

Vi har ikkje tilfredstillande reinseanlegg på Vikeneset som stettar dagens krav, og det er heller ikkje reinseanlegg for hovudavløpet på Mork. Difor er hovudreinseanlegg for sentrum og reinseanlegg på Mork høgt prioritert.

Vi har også som mål å få godkjent hovudvassverk for sentrum/Mork med løysing for reservevatn og nye prosessanlegg og bygg. Dette vil sikre betre for god vasskvalitet, sikker vassforsyning og reservevassforsyning for sentrum.

I sentrumsområda er det ein del dårlege leidningar som må bli utskifta i samband med opprustning av veger og nyanlegg. Her blir det også prioritert leidningsutskiftingar både på vatn og avløp.

Det blir også prioritert vatn- og avløpstiltak i større bygdelaga då her ikkje er reinseanlegg og nokre vassverk har manglar på gode vassinntak m.a. Spesielt er det nødvendig med opprydding i «tettbygde strøk» på bygdene med nye reinseanlegg og god og sikker vassforsyning. Opprydding avløp i spreidde områder vil bli prioritert etter at vi har gjennomført ei ROS –analyse for heile VA-feltet og for vassmiljø i kommunen. Vi vil då få ein betre analyse på kor tiltak skal settast inn og kor dette gjev mest effekt på vasskvalitet og vassmiljø.

Etter utlegging av planprogram og høyring av hovudplanen, har vi justert litt på tekstdelen og

handlingsplanar VA. Dette har ikkje negativ innverknader på dei innkomne kommentarar og uttale frå dei offentlege instansar.

Avsnitt om organisering er teke ut i sluttdokumentet då organisering av etaten ikkje vil ha direkte innverknad på dei mål ein har i hovudplanen.(levert rapport frå Norconsult hadde dette med) Etter vurdering har ein komme fram til at organisasjonsplan høyrer heime i ein eigen vurdering utanom hovudplanen VA, då heile Volda kommunes organisasjon vil kunne omstrukturert som følgje av kommunesamanslåinga.

Det er svært viktig at kommunen får gjennomført nødvendige lovpålagte oppgåver innanfor VA området og at det meste og viktigaste kan gjennomførast første 4-6år. Dette på grunn av auke i folketall og føreståande nye utbyggingar (bustader/næring m.m).

Kommentarar/innspeil frå offentlege etatar :

Fylkeskommunen : Vi vil ta hensyn til registrerte fornminner og oversende planer for røtraseer og byggetiltak til vurdering hos fylkeskommunen. Forøvrig oversendast brevet til utviklingsavdelinga for oppfølging i anna planarbeid der.

Fylkesmannen : Hovudplanen er lagt opp til ei prioritering på nødvendige tiltak i handlingsplanen der vi ønskjer å prioritere lovpålagte tiltak med reinseanlegg og å unngå forureining.

Fylkesmannen har komme med innspel om at kommunen bør utarbeide ROS analysar for vatn og avløp. Etter beredskapsøving gjennomført 23.02.2018 fann også kommunen sjølv at det er behov for å oppdatere og utarbeide betre og nye ROS analysar. ROS analysar for avløpsområdet vil bli utarbeida i løpet av 2018. Med bakgrunn i dette arbeidet vil arbeidet med spreidde avløp og vassmiljø kunne systemiserast betre og kommunen vil være i betre stand til å gjennomføre og lage planar for opprydding. Dette ved å sette inn tiltak der kor det er mest akutt og størst fare for forureining eller der kor tiltaka vil ha størst effekt. Kommunen ser at ein ikkje vil nå nasjonale og internasjonale mål om å være ferdig med dette arbeidet innan 2020. Men vil ved en ferdig utarbeidd ROS analyse kunne seie noko om kor ein står i arbeidet.

Mattilsynet : Vi vil i samband med planlegginga følgje opp krav og pålegg frå Mattilsynet så godt som mulig for å ha gode vassverk med gode vasskvalitetar. Eit målkrav er leveringssikkerheit og kvalitet som vi planlegg å forbetre med tiltaka og nye prosjekt, og at vi overheld myndigheitskrav og eventuelle pålegg.

Volda kommune har følgjande pålegg frå Mattilsynet om :

- Oppdatere ROS analyse og beredskapsplan for vatn og avløp.
- Manglande godkjenning av vassforsyningssystemet.

Forøvrig viser vi til våre kommentarar i samband med planprogrammet, der også fleire etatar ga kommentarar og tilbakemeldingar. Vi ser også at kommentarane er også gjeldane for vidareføring til denne hovudplanen.

Det er svært viktig med god oppfølging av rammeplanen. Prioritering av tiltak skjer i samanheng med budsjett og økonomiplan. Vidare er det viktig å forankre planen i forvaltningsutvalet vatn og avløp sorterar under politisk. Rammeplanen burde gått via dette utvalet før det går til formannskap og kommunestyre. Planprosessen har gått via planutvalet ettersom det også er planutval. Det er viktig at planen no vert godkjent for å kome i gang med konkrete tiltak, og rådmannen rår derfor til at planen vert handsama i komande kommunestyre. Planen vert å følgje opp med framdriftsplan som vert å handsame i forvaltningsstyret, og oppfølginga av tiltaka skal rapportert. Administrasjonen må i samband med framdriftsplanen vurdere ressursprioritering og kapasitet for å nå målsettingane.

Helse og miljøkonsekvensar:

Forhold med vatn og avløp har positiv avgjerande effekt på folkehelse, når det fungerer som det skal og kommunen har god kontroll på forvaltninga og drift. For helse/miljø er det viktig å ha tilstrekkeleg- og god vassforsyning med tilfredstillande kvalitet. Tilfredstillande reinsing av avløp har positive konsekvensar både for naturen og menneske.

Folkehelse er overordna og førande prinsipp for kommuneplanen i Volda kommune.

Økonomiske konsekvensar:

Hovudplan for vatn og avløp med del om vassmiljø skal fungere som kommunens overordna styringsverktøy. Måla og strategiane som vert vedteken i hovudplanen skal vere førande for kommunen si prioritering av ressursar mot vatn og avløp. Hovudplanen gjev føringar som har verknad på avgiftene for alle abonnentar på vatn og avløp. Prioriteringar om tiltak skal handsamast i økonomiplan og budsjett, slik at oppsetta over prioritering i handlingsplanar vert å sjå på som viktige alternative tiltak/prosjekt for første gjennomføringar.

Planen viser eit omfattande etterslep på vatn og avløp, som vil føre til auka abonnementsgebyr i tida framover.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Vassforsyning, både som drikke- og sløkkevatn er heilt avgjerande for helse og brannberedskap i Volda kommune. Dersom kommunen og private ikkje har ordna tilfredstillande avløpsreinsing kan dette føre til forureining og ekstra beredskapsmessige konsekvensar. Dette gjelder også i vassmiljøet som ; bekker/elver, ferskvatn og fjordar.

Konklusjon:

Administrasjonen har gått igjennom alle innspel til hovudplan vatn og avløp og meiner ein har svart tilstrekkeleg på dei innspel som har komme. Planen gir eit godt overblikk over kva situasjonen i Volda kommune og kva investeringar ein står ovanfor dei komande åra.

Rune Sjurgard
Rådmann

Rune Totland
teknisk sjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Forvaltningsutvalet - orienteringssak

Volda kommune

Hovudplan vatn og avløp m/ del om vassmiljø

Volda kommune

2017-2027

Oppdragsnr.: 5166796 Dokumentnr.: rapp_02 Versjon: J01
2017-08-18

Oppdragsgjevar:	Volda kommune
Oppdragsgjevars kontaktperson:	Dag Dårflot
Rådgjevar:	Norconsult AS, Retirovegen 4, NO-6019 Ålesund
Oppdragsleiar:	Tormod Lausund Relling
Fagansvarleg:	Tormod Lausund Relling
Andre nøkkelpersonar:	Trond Sekse, Leif Simonsen

Justert av Volda kommune 27.02.2018 etter innspel frå høyringsuttale.

J01	2017-08-18	For bruk	ToLRe	OIEid	ToLRe
J02	2018-02-27	For bruk	DagDar	LarFje	RunTot
Versjon	Dato	Omtale	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeida av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandlar. Opphavsretten tilhøyrar Norconsult. Dokumentet må berre nyttast til det formål som går fram av oppdragsavtalen, og må ikkje kopierast eller gjerast tilgjengeleg på annan måte eller i større utstrekning enn formålet tilseier.

Samandrag

Hovudplan for vatn og avløp skal vere eit styrande dokument for aktivitet innan vatn og avløp i planperioden. I det høvet blir eksisterande situasjon undersøkt og gjennomgått, mål for VA-sektoren blir formulert og tiltak og handlingsplan blir sett opp for å nå dei måla ein har sett.

Volda kommune er ein kommune med om lag 9000 innbyggjarar der 70 % av desse bur i Volda sentrum. Det er venta folketalsauke i Volda sentrum, medan det på bygdene blir arbeidd med å stanse fråflytting.

Det er i arbeidet med hovudplanen for vatn og avløp avdekt store utfordringar knytt til bemanning, som vidare fører til eit vedlikehaldsetterslep og store investeringskostnader på kort sikt. Leidningsnettet er i dårleg stand, noko som fører til lekkasjar av både vatn og spillvatn. I tillegg fører det til at overvatn kjem inn på spillvassnett, som blir ført unødig til reinsing. Ein bør skifte minimum 2 % av leidningsnett for å oppretthalde dagens alder. Det blir ikkje skifta ut leidningar så systematisk at ein har denne utskiftingstakta. Oppfølging av prosjekt og anlegg krev mykje resursar. Dette klarer ein ikkje med dagens bemanning.

Reinseanlegget på Vikeneset står heilt ute av drift i lengre periodar grunna stor slitasje på anlegget og problem med å skaffe reservedelar. Spillvatn frå heile Volda sentrum går då ureinsa til sjø. Når anlegget er i drift, er det framleis problem med å nå dei pålagde reinsekrava.

Vassverket for Dinglavatnet har noko pressa kapasitet, og det er utfordrande å auke denne kapasiteten tilstrekkeleg. Volda sentrum manglar fullstendig reservevassforsyning, og skulle Dinglavatnet bli permanent ute av drift, manglar ein vatn i sentrum. Samankopling med Ørsta verkar naudsynt, men vil ikkje vere tilstrekkeleg for fullstendig reservevassforsyning. Det bør difor vurderast om ein kan etablere ekstra vasskjelde, til dømes frå grunnvassbrønnar i Vassbotnen.

Ingen av kommunens 10 vassverk er godkjent av Mattilsynet.

På bygdene varierer vasskvaliteten mykje, mellom anna har Lauvstad høgt fargetal på råvatnet og mykje innslag av bakteriar, medan Nøre Bjørkedalen har høg kvalitet på råvatnet. Mykje av avløpet på bygdene går ureinsa til sjø, og nasjonale mål seier at ein skal rydde opp i dette. Likevel er det uvisst om desse små utsleppa har noko påverknad på miljøet og tilstanden på vassdraga. Det bør difor undersøkast nærare konsekvensane av dette før ein gjer prioriteringar og investeringar. Ein bør konsentrere seg om dei utfordringane ein har i Volda sentrum.

Brannvasskapasiteten er ikkje undersøkt detaljert, men basert på leidningsnett, er det grunn til å tru at ein manglar kapasitet fleire stader. Undersøking av brannvasskapasitet bør inn som ein føresetnad for utbygging før kommunen godkjenner. Kommunen er pliktig å sørge for brannvatn der det er godkjent utbygging.

Handlingsplan vatn:

Tiltak	Kostnader i mill. NOK						
	SUM	2017	2018	2019	2020	2021	2022->
Nytt vassinntak på Dravlaus	4.3		4.3				
Nytt bygg reduksjonshus Hoggen	1.0		1.0				
Rehabilitering av HB1	2.0		1.0	1.0			
Reduksjonshus Raudemyra	3.5		3.5				
Prosjektering og bygging av nytt HB2	16.0			1.0	5.0	10.0	
Reduksjonshus Bratteberg	3.5			3.5			
Samankopling med Ørsta	5.1			5.1			
Nytt vassinntak på Lauvstad	2.9			0.4	2.5		
Naudstraumsaggregat på kommunale vassverk	1.5				0.7	0.8	
UV-UV kommunale vassverk - Ombygging	30.9				0.9	10.0	20.0
Høgdebasseng Fyrde	3.4					3.4	
Utbetring av dammane på Dinglavatnet	20.0					10.0	10.0
Trykkforsterking Klatrevegen (pumpestasjon)	2.0						2.0
Leidningsutskifting*	71.9		8.8	27.6	19.0	16.5	TBA
Totalt/år			18.6	38.6	28.1	50.7	32.0

Ny base for kommunalteknisk må også inngå som eit prosjekt.

Testboring for vassverk Vassbotnen. Må avklarast om reservevassforsyning er naudsynt for Volda/Ørsta

Handlingsplan avløp:

Tiltak	Kostnader i mill. NOK						
	SUM	2017	2018	2019	2020	2021	2022->
Nytt hovudreinseanlegg (inkl. Mork)	54.8	0.8	5.0	10.0	10.0	20.0	10.0
Reinseanlegg Søre Bjørkedalen	1.7		1.7				
Avløpsledning Folkestad	1.5		1.5				
Slamavskiljar Fyrde	3.3			3.3			
Slamavskiljar Dravlaus inkl. veg	5.3		3.3		2.0		
Ombygging av pumpestasjonar	3.0			1.5	1.5		
Nytt bygg Myrtun							
Slamavskiljar Ekset	1.0				1.0		
Slamavskiljar Lauvstad	6.4					6.4	
Slamavskiljar Steinsvika	1.5						1.5
Slamavskiljar Dalsbygda	2.0						2.0
Pumpestasjon Naustvegen	2.0						2.0
Pumpestasjon Hamnegata	2.0						2.0
Pumpestasjon Sivert Aarflot-vegen	2.0						2.0
Pumpestasjon Kalvatn	2.0						2.0
Ajourføring av leidningskart	0.9			0.3	0.3	0.3	
Overvaking av vassmiljø	1.8			0.3	0.3	0.3	0.9
Leidningsutskiftingar*			5.0	2.3	14.0	6.5	TBA
Totalt/år		0.8	15.5	17.7	29.1	33.5	22.4

I tabellen under er det presentert alternative kostnader til nytt hovudreinseanlegg basert på dei alternativa som ligg føre. Det er viktig å poengtere at disse kostnadane ikkje er gjennomarbeida og at kostnader vil bli gjennomgått i samband med politisk sak knytt til nytt reinseanlegg. Tala vil bli oppdatert ved revidering av hovudplan.:

Alternativ	Kostnader i mill. NOK	Kommentar
Vikeneset	52,5	
Klippe	137	Overføringsledning frå Mork ikkje inkludert. Om lag lik total som for alt. Mork.
Juliaberget, fjellanlegg	302	Overføringsledning frå Mork ikkje inkludert.
Juliaberget, daganlegg	55	Overslag Volda kommune

Innhold

1	Innleiing	8
1.1	Mål med planen	8
1.2	Eksisterande planar og tilhøve til andre planar	8
2	Rammevilkår for VA-sektoren	10
3	Synfaringar/grunnlagsmateriale	11
4	Utvikling og utfordringar	12
4.1	Utvikling	12
4.2	Utfordringar	13
4.3	Mål	13
4.4	Strategi	13
5	Eksisterande situasjon	15
5.1	Vatn	15
5.2	Spillvatn	21
5.3	Overvatn	22
5.4	Digitalt leidningskart	23
5.5	Vassmiljø	24
6	Vatn	29
6.1	Målsetting	29
6.2	Vurdering av tiltak	29
6.3	Handlingsplan	34
7	Spillvatn	35
7.1	Målsetting	35
7.2	Vurdering av tiltak	35
7.3	Handlingsplan	39
8	Leidningsutskifting	40
9	Overvatn	42
9.1	Målsetting	42
9.2	Vurdering av tiltak	42
10	Gebyrutvikling	43
11	Vedlegg	45

1 Innleiing

Volda kommune har engasjert Norconsult AS til utforming av hovudplan for vatn og avløp i Volda kommune for perioden 2017-2027.

For arbeidet med hovudplanen er det sett ned ei prosjektgruppe som har stått for utarbeidinga av denne. I tillegg er det samarbeidd med resten av kommunalteknisk avdeling og drift. Det er gjort mykje korrespondanse og kontakt for utarbeiding av planen.

Det er heldt 4 arbeidsmøte i prosjektgruppa med desse personane:

Dag Dårflot – Volda kommune (koordinator VK)

Lars Fjærvold – Volda kommune

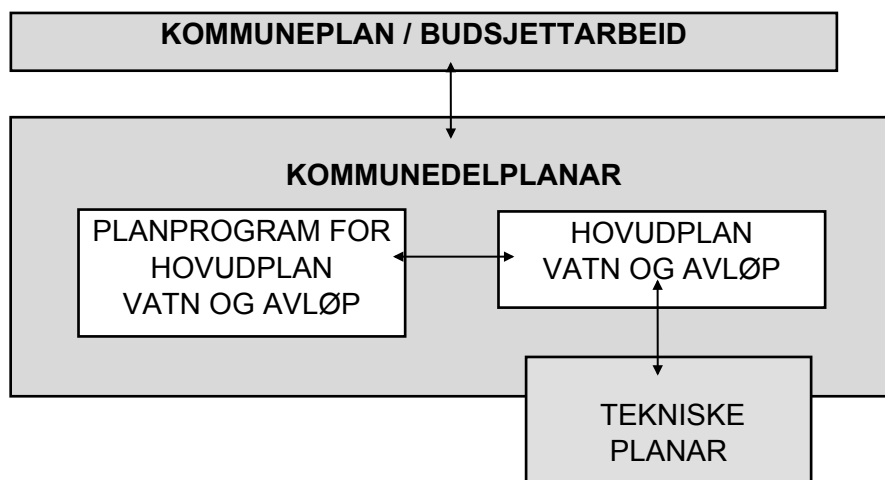
Tormod Lausund Relling – Norconsult AS (oppdragsleiar)

1.1 Mål med planen

Hovudplan for vatn og avløp skal vere eit styrande dokument for aktivitet innan vatn og avløp i planperioden. I det høvet blir eksisterande situasjon undersøkt og gjennomgått, mål for VA-sektoren blir formulert og tiltak og handlingsplan blir sett opp for å nå dei måla ein har sett. Det blir òg sett opp kostnadsestimat for dei forskjellige tiltaka som grunnlag for prognoser for gebyrutvikling. Planen skal inngå som delplan for kommuneplanen sin arealdel og legge til rette for gjennomføring av denne med planar for utbygging og utbetring av VA-anlegg.

1.2 Eksisterande planar og tilhøve til andre planar

Hovudplanen som bindeledd mellom kommuneplan og underliggende tekniske planar kan illustrerast som i Figur 1. Planprogram for hovudplansarbeidet vart sendt ut i desember 2016, sjå vedlegg.

Figur 1: Forhold mellom hovudplan og kommuneplan og tekniske planar

Hovudplan avlaup for Volda kommune 1996-2000 vart utarbeidd med overordna mål om å få ei opprydding av avløpssituasjonen innan 2000. Mykje er gjort på strekninga Folkestad-Bjørneset, og det vil vere naturleg å vidareføre delar av planen, mellom anna sonevis opprydding av avløp på bygdene. For vassmiljøet er det viktig å få tatt vassprøver for tilstandsvurderingar og for prioriteringar på tiltak.

2 Rammevilkår for VA-sektoren

Hovudplan for VA er utarbeidd og handsama i samsvar med reglane i **plan- og bygningslova** som gjeld for kommunedelplanar. Under er det nemnd andre viktige lover og forskrifter knytt til vatn og avløp.

Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften) stiller krav om sikker levering av tilstrekkelege mengder helsemessig trygt drikkevatt utan framtreddande lukt, smak og farge. Forskrifta kom i ny utgåve som tredde i kraft 01.01.2017 og den gamle forskrifta frå 2001 gjeikk ut.

Lov om vern mot forureiningar og om avfall (forureiningslova) er styrande. Forureiningslova sitt føremål er å «verne det ytre miljø mot forureining samt å redusere eksisterande forureining». Det er del 4 i forureiningsforskrifta som omhandlar avløp. Her blir det oppgitt krav til reinsing for utslepp frå mindre tettstader til mindre følsomt område, som er aktuelt for Volda kommune.

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg frå 2012 har til føremål å sikre kommunalt eigarskap til nye vassforsynings- og avløpsanlegg over ein viss storleik.

Lov om kommunale vass- og kloakkavgifter (1974) med tilhørande forskrifter har til føremål å sikre kommunane ei finansieringsordning slik at oppgåvene kan løysast på ein god måte. Sentrale punkt i dette regelverket er sjølvkostprinsippet og prinsippet om betaling etter forbruk.

Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker frå juni 2002 med tilhøyrande forskrifter skal sikre liv, helse, miljø og materielle verdiar ved brann og eksplosjon m.a. tilstrekkeleg slokkevatn og vatn til sprinkleranlegg

Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matlova) frå 2003 skal sikre helsemessig trygge næringsmidlar og framme helse, kvalitet og forbrukarinteresser langs heile produksjonskjeda, samt ivareta miljøvenleg produksjon. Med denne lova vart tilsynet til drikkevatt overført frå dei tidlegare interkommunale næringsmiddeltilsyna til eitt statleg Mattilsyn som berre skal drive med tilsyn. Laboratoriedelen av dei interkommunale næringsmiddeltilsyna vart ikkje med over i det nye Mattilsynet, og mange av laboratoria er i dag privatisert.

Vassressurslova, omhandlar mellom anna eigedomsrett til vatn, rett til utnytting og reglar om tiltak, samt sikring av nedslagsfelt i vassdrag.

Hamne- og farvasslova har til formål å leggje forholda til rette for ei best mogeleg planlegging, utbygging og drift av hamner og å tryggje ferdsla på sjøen. Alle planar for nye leidningar i sjø skal godkjennast av hamnesjefen og/eller Kystverket vest før leidningane vert lagd.

Forskrift om krav til beredskapsplanlegging (2001)

Forskrift om internkontroll (1994)

Damsikkerhetsforskrifta

Lov om folkehelsearbeid (folkehelselova)

Forskrift om miljøretta helsevern

3 Synfaringar/grunnlagsmateriale

Det er gjennomført synfaringar til viktige stader innanfor vassforsyning og avløpshandtering, mellom anna reinseanlegget på Vikeneset og vassverket for Dinglavatnet, samt bygdene Dravlaus, Lauvstad og Lid/Berkneset.

Løysingar og føresetnader for hovudsystem for vatn, avløp og overvatn er vurdert i samråd med teknisk avdeling i Volda kommune.

Følgjande grunnlagsmateriale er nytta:

- Digitalt kartgrunnlag
- VA-norm
- Rapport: Renseanlegg Mork – RA, forprosjekt med alternativer (Sweco)
- Rapport: Hovedrenseanlegg spillvann Volda, detaljstudie (Norconsult)
- Forstudie RA Vikeneset + tilleggsnotat (Asplan Viak)
- Grunnvassundersøkingar i Vassbotnen (NGU-2007)

4 Utvikling og utfordringar

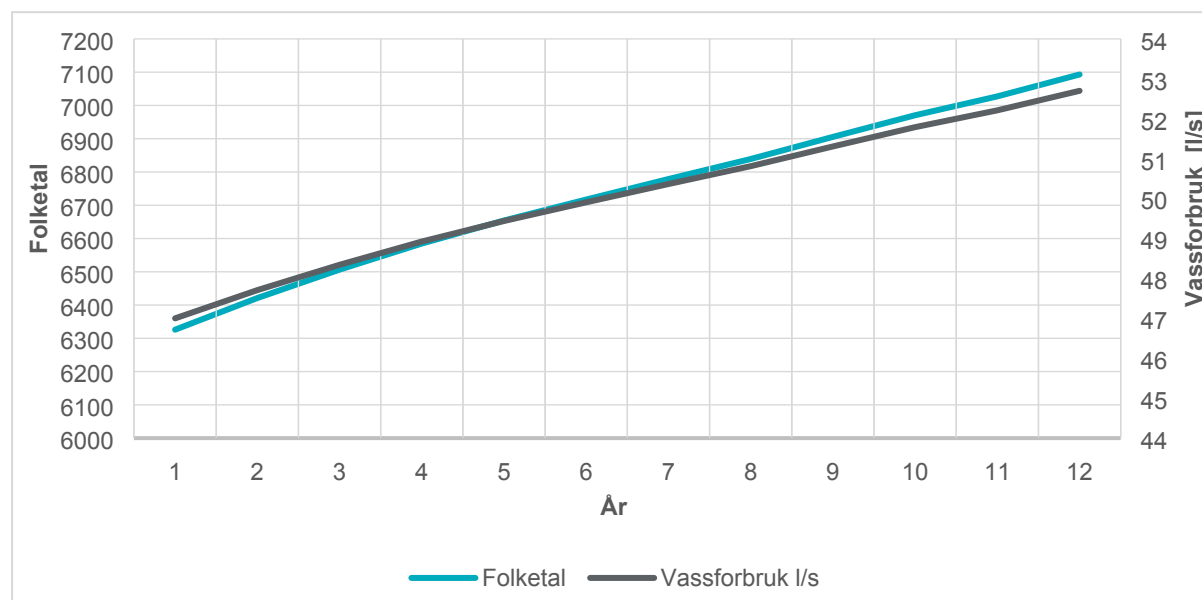
4.1 Utvikling

Folketalet i Volda kommune på 9000 er stigande, og det er venta at tala held fram med å stige. Det er i Volda sentrum at folketalet har stige mest, medan det har gått tilbake på bygdene. 70 % av innbyggjarane er busett i Volda sentrum. I tillegg er det høgskule med om lag 1800 studentar. Det er uvisst kor mange av desse som er folkeregistrerte i Volda kommune, og med det inngår i folketalet, men ein må rekne med eit noko høgare folketal enn det som er oppgitt av Statistisk sentralbyrå.

Det er i kommuneplanen sin samfunnsdel fokusert på vidare folketalsauke i Volda sentrum og reduksjon av fråflytting i bygdestroka. For vidare arbeid med arealdelen vil det mellom anna bli lagt vekt på avsetting av areal til bustadbygging, fortetting i Volda sentrum og tilrettelegging for spreitt busetting på bygdene.

Ut ifrå desse føresetnadane må ein vente at vassforbruket i Volda sentrum, Mork og Furene aukar, og legge til rette for at vassforsyninga og avløpshandteringa er rusta for å møte desse endringane.

Gitt jamn folketalsutvikling i heile kommunen, og at vassforbruket i Volda sentrum aukar jamt med folketalet, vil utviklinga i folketal og vassforbruk i Volda sentrum kunne sjå ut om lag som i Figur 2.

Figur 2: Utvikling i folketal og vassforbruk i Volda sentrum utan omsyn til studentar. Kjelde: Statistisk sentralbyrå

Det er vedtatt samanslåing av kommunane Volda og Hornindal. I det høvet vil ein måtte legge ned ein del arbeid i å koordinere tenestene knytt til vatn og avløp med tanke på organisering av etatane, handlingsplanar, gebyrutvikling med meir. Vedlagt ligg noko informasjon om leidningsanlegg og anna VA-anlegg frå Hornindal kommune.

4.2 Utfordringar

Volda kommune er ein kommune med mykje spreitt busetting, stor avstand mellom bygdene, og ein topografi som består av bratte fjellsider og brådjupe fjordar med djupn på om lag 500 m. Topografien og avstandane gjer det vanskeleg å knyte bygdene saman med leidningsnett, og det er difor naudsynt å ha mange små anlegg for vassforsyning og avløpshandtering i staden for samlokasjon av større anlegg. Det er resurskrevjande å drifte og vedlikehalde mange små anlegg.

Vedlikeholdsetterslepet på leidningsnettet er stort, spesielt i Volda sentrum, og ein manglar ein tydeleg plan for utskifting av leidningsnettet.

Hovudreinseanlegget på Vikeneset er prega av mykje driftsstans, og avløpet frå Volda sentrum går difor ofte ureinsa rett i sjøen. Elles i kommunen er det mykje spreitt busetting med avløp direkte til sjø, gjerne utan noko form for reinsing, eller via dårleg fungerande septiktankar.

For alle vassverka i kommunen har ein utfordringar med å ha tilstrekkeleg hygienisk tryggleik drikkevatnet. For Volda sentrum er det òg pressa kapasitet på reinseprosessane, og til dels vasskjelda.

ROS analysar for vatn er utdaterte og på avløp eksisterar det ikkje ROS analysar. Beredskapsplan for vassverk er ikkje oppdatert sidan 2010 og det eksisterar ikkje beredskapsplan for avløp.

Ingen av dei kommunale vassverka i Volda kommune er godkjente av Mattilsynet.

4.3 Mål

Volda kommune har definert hovudmål for vatn og avløp i kommunen, og hovudplan for VA skal legge til rette for utbygging og utskifting av VA-anlegg slik at desse måla kan nåast.

Vassforsyning:

- Driftssikker vassforsyning med tilfredsstillande trykk, mengd og kvalitet

Avløp:

- Effektiv handtering av spillvatn og overvatn som ikkje skapar helse- og miljøproblem, skadar eigendomar eller medfører ulemper for innbyggjarar
- Tilnærma naturtilstand i vassdrag, grunnvatn og fjord

4.4 Strategi

Det er lista opp nokre strategiar for korleis ein kan nå måla:

- Styrke samarbeidet med nabokommunar
- Samle utslepp og bygge ut reinseanlegg i tettstader og på bygdene
- Rehabiliterer og sanerer vatn- og avløpsnettet som reduserer lekkasjar av både reint og forureina vatn, og innlekkasje av overvatn i spillvassnettet

- Tenkje langsiktig i utbygging av VA-anlegg med tanke på folkevekst og klimaendringar
- Auke bruken av dataovervaking av VA-anlegg
- Forsterke og sikre beredskap knytt mot uvanlege og kritiske hendingar
- Auke samarbeidet med VØR for å betre slamhandtering frå reinseanlegg
- Tenkje på vatn og avløp i alle prosessar frå plan til utføring

5 Eksisterande situasjon

5.1 Vatn

5.1.1 Vassverk

Volda kommune har i dag ti kommunale vassverk. I tillegg finst ei rekke private vassverk. Oversikt over desse finst på teikning H010. Tabell 1 viser oversikt over kommunale vassverk med nokre tilhøyrande nøkkeldata. Alle dei kommunale vassverka har UV som desinfeksjonsmetode. Fleire vassverk får råvatnet frå overflatevatn. Sjølv om aktiviteten i og rundt overflatevasskjeldene er begrensa, er kjeldene så små at ein ikkje kan rekne kjeldene som hygieniske barrierar i seg sjølve. Nøre Bjørkedalen og Berkneset har borebrønn, og råvasskvaliteten der viser seg å vere så god at ein må kunne rekne ei viss barrierehøgde på kjeldene.

Dei andre vassverka er prega av tidvis eller gjennomgåande høgt bakterieinnhald. UV-filtrering gjer at den hygieniske kvaliteten på vatnet som blir levert til forbrukarane har få avvik frå drikkevassforskrifta. Likevel er reinsing med UV avhengig av at UV-strålane trengjer gjennom vatnet. Nokre stader er vatnet så farga at ein kan stille spørsmål ved bruk av UV som desinfeksjonsmetode. I dag er alle vassverka utstyrt med UPS som sikrar jamn straumtilførsel i normaldrift og nedstenging av vassverket ved straumstans. Dette tyder at ein ved straumstans får full stans i produksjonen og ein er avhengig av magasina i høgdebasseng. Det er sett i gong ein prosess med innkjøp av naudstraumsaggregat for å sikre straumforsyninga til vassverka òg under lengre straumstans. Vassverka har gjennomgåande noko låg barrierehøgde, og det er aktuelt å utvide anlegga i åra som kjem. I tillegg er det fuktproblem på mange av anlegga. Ved utviding av reinsetiltaka blir det truleg naudsynt med plassutvidinga, og ein bør då nytte høve til å betre den bygningstekniske biten av vassverka òg. Det må i samråd med Mattilsynet vurderast kva som er naudsynt å utføre av tiltak på vassverka ut ifrå folketal, kostnad og vasskvalitet. Her er det mange faktorar som gjer det vanskeleg å vurdere forventa kostnad på utbyggingar.

Vassverk	Type kjelde/uttak	Hygienisk barriere	Tal på pe tilknytt	Alternativ vassforsyning	Kommentar
Lauvstad	Elv	UV	340	Manuelt utsette pumper	Tidvis mykje partiklar i råvatnet. Høgt fargetal.
Dravlaus	Elv	UV	200	Tankbil	Høgt bakterieinnhald og tidvis mykje partiklar i råvatnet. Kvist og barnåler tettast inntaket.
Steinsvika	Oppkome frå morenefot	UV	50	Tankbil	Låg pH og høgt bakterieinnhald i råvatnet

Straumshamn	Open innsjø Litledalsvatnet	UV	90	Tankbil	Låg pH og høgt bakterieinnhald i råvatnet
Søre Bjørkedalen	Elv	UV	75	Tankbil	Bakteriar i alle prøver tatt frå 2011-2016
Nøre Bjørkedalen	Borebrønn	UV		Tankbil	God råvasskvalitet.
Fyrde	Elv (rørgate frå kraftverk)	UV	150	Kum for innsetting av pumper	Mykje bakteriar i råvatnet
Hjartåbygda	Borebrønn i fjell	UV	50	Tankbil	Tidvis mykje bakteriar i råvatnet
Dinglavatnet	Open innsjø	UV	7 500		Tidvis høgt fargetal på råvatnet
Berkneset	Borebrønn i fjell	UV	160	Tankbil	God råvasskvalitet.

Tabell 1: Kommunale vassverk

5.1.1.1 Dinglavatnet

Dinglavatnet er eksisterande hovudvasskjelde for Volda sentrum. Råvatnet frå Dinglavatnet går gjennom grovsiler og får seinka pH ved tilsetjing av CO₂ før det går gjennom marmorfilter for å auke alkaliteten. Til slutt går vatnet gjennom UV-filter og til eit reintvassbasseng. Reintvassbassenget har eit volum på 1800 m³, noko som tilsvarer om lag 12 timars forbruk. Kapasiteten på reinseanlegget er på 47 l/s, medan ein går ut ifrå at vasskjelda kan tole uttak på 63 l/s over tid. Det er gjennomført ROS-analyse for vassverket, og det ligg føre ein beredskapsplan som skal sikre trygg forsyning ved bortfall av vassforsyninga.

Det er jamleg tatt prøver av råvasskvaliteten på vatnet av forskjellige parametrar. I Tabell 2 er det lista opp kva analyser som er gjort, kva grenseverdiane er hjå forbrukar, og korleis tilstanden er på vatnet ut ifrå analysane. Fargetalet ligg i all hovudsak under grenseverdi på 20 mgPt/l, men med UV som desinfeksjonsmetode ville det vore gunstig med fleire målingar under 10 mgPt/l.

Analyse	Grenseverdi hjá forbrukar	Tilstand	Merknad
Farge [mgPt/l]	20	Middels god Hovudtyngd av målingar frå 5- 15 mgPt/l Enkeltstående målingar over grenseverdi.	
Turbiditet [FNU]	1	God Éi måling over grenseverdi.	
E-koli og koliforme bakteriar [/100ml]	0	Middels god Fleire periodar med E-koli og koliforme bakteriar i råvatnet.	UV som desinfeksjon gir normalt godt vern mot bakteriar.
Kimtal [/ml]	100	Middels god Om lag 1/3 av prøvene over grenseverdi.	UV som desinfeksjon gir normalt godt vern mot bakteriar.
Konduktivitet [mS/m]	250	God Ingen målingar over 10 mS/m	

pH	6,5-9,5	God Dei fleste måleverdiane ligg mellom 6,0 og 6,5.	pH blir redusert vidare før vatnet går gjennom marmorfilteret.
UV-transmisjon [%]	>40	God Alle verdiar godt over grenseverdi.	Noko synkende trend

Tabell 2: Analyser av råvasskvaliteten frå Dinglavatnet

Som ein kan lese av Tabell 1, har ein berre éin hygienisk barriere for Dinglavatnet, og ein manglar reservevasskjelde til området Volda sentrum. Det er bedt om ein uttale frå Mattilsynet om bruk av to UV-filter i serie som to hygieniske barrierar, og Mattilsynet er kritisk til dette grunna høge fargetal. Mattilsynet har foreslått klorering, men kommunen ser negativt på kombinasjonen klor og humus som gir uynskte restprodukt og jordsmak av vatnet. Ozonering og membranfiltrering vil føre med seg auka vassforbruk som kjelda kanskje ikkje toler med tanke på framtidig vassforbruk. Vatnet er lite og grunt, og kjelda i seg sjølv tilfredsstiller ikkje krav til hygienisk barriere, som ein kan sjå av bakterieinnhaldet på råvatnet.

For reservevasskjelde ser ein på moglegheiter til å knyte seg saman med vassforsyninga til Ørsta kommune. Ørsta kommune kan opplyse om at dei kan levere ca. 30 % av normalforbruket i Volda sentrum. Samankopling med Ørsta vil difor ikkje kunne gi ei fullstendig reservevassforsyning.

Det er to dammar som vart etablert for å demme opp vatnet for drikkevassforsyning. NVE kan etter synfaring opplyse om at dammane ikkje oppfyller gjeldande krav til fyllingsdammar, og det er rekna med at ein må gjere utbetringar på desse dei komande åra.

5.1.1.2 Lauvstad

Lauvstad vassverk har grovsil og partikkelfilter som forbehandling av vatnet før det får til UV-desinfeksjon. Råvasskvaliteten har høgt fargetal, om lag $\frac{1}{4}$ av alle målingane som er gjort ligg over grenseverdi. Når ein samstundes får registrert høge verdiar for alle analyserte bakteriar, bør ein vurdere om UV-desinfeksjon åleine er tilstrekkeleg eller riktig desinfeksjonsmetode. Ein har fleire målingar der UV-transmisjonen er under 30 %, og dette heng i stor grad saman med høge fargetal. Dette fører til lågare effekt av UV-desinfeksjonen. Samstundes som ein har høge fargetal og låg UV-transmisjon har ein ofte dei høgaste verdiane for bakteriar, og sannsynet for vassborne sjukdomsutbrot vil vere til stades. pH på råvatnet er for nesten alle målingane lågare enn grenseverdi på 6,5 ut til forbrukar, og blir heller ikkje justert gjennom vassverket. Det er gjennomført ROS-analyse for vassverket, og det ligg føre ein beredskapsplan som skal sikre trygg forsyning ved bortfall av vassforsyninga.

Inntaket for Lauvstad vassverk er lite og ustabilt, og tek til tider inn store mengder kvist, barnåler og lauv. På vinterstid har inntaket lett for å fryse til, og reservevatn blir levert ved at pumper manuelt blir sett ned i Ulvestadelva av kommunen sitt driftspersonell. Slik elva og omgivnadane ser ut er det vanskeleg å sikre personell tilstrekkeleg under dette arbeidet. Glatte, islagte steinar og kaldt vatn fører til auka risiko for alvorlege skader.

5.1.1.3 Dravlaus

På Dravlaus går råvatnet rett inn på UV-filteret utan noko form for forbehandling. Råvatnet har låg pH og høge bakterietal. Fargetala er stort sett lågare enn 10 mgPt/l, og ein kan rekne med at UV-filteret har god desinfiserande effekt.

I høve bygginga av Dravlaus kraftverk er det avtalt nytt vassinntak via kraftverket. Ein har i dag utfordringar med drifta av eksisterande inntak, då kvist og barnåler tettar att inntaket. Det er lagt til rette for kommunal tilknytning i kraftverket, men alle koplingar er ikkje gjort. Det er lagt leidning frå kraftverket og opp til Konehaugen. Vidare må Dravlauselva kryssast for tilkopling mot eksisterande leidning. Sjå teikning H014.

5.1.1.4 Steinsvika

Steinsvika vassverk har inga forbehandling før UV-filtra. Råvasskvaliteten er stort sett god med fargetal under 5 mgPt/l, få målingar med E-koli, og UV-transmisjon for det meste over 80 %. Ein kan gå ut ifrå at UV-filteret gir god effekt mot det noko høge nivået av bakteriar. pH er noko låg.

5.1.1.5 Straumshamn

Straumshamn vassverk har marmorfilter før UV-filter, og ein får med det justert opp pH før vatnet går til forbrukar. Fargetalet er noko høgt, men ligg stort sett under 15 mgPt/l og har ein middelferdig på 9 mgPt/l. Det er ofte påviste bakteriar i råvatnet.

Vassverket her ligg ved Botnaberget med forsyning frå vasskjelde Litledalsvatnet.

Det er gjennomført ROS-analyse for vassverket, og det ligg føre ein beredskapsplan som skal sikre trygg forsyning ved bortfall av vassforsyninga.

5.1.1.6 Søre Bjørkedalen

Søre Bjørkedalen vassverk har inga forbehandling av vatnet før det går gjennom UV-filteret. pH er stort sett innanfor grenseverdiane og fargetalet er lågt. UV-filter vil normalt god desinfiserande effekt mot det noko høge innhaldet av bakteriar.

5.1.1.7 Nøre Bjørkedalen

Nøre Bjørkedalen vassverk fører råvatnet rett inn på UV-filter. Vatnet har noko høg pH, men er elles av god kvalitet med fargetal stort sett under 5 mgPt/l og få innslag av bakteriar.

5.1.1.8 Fyrde

Fyrde vassverk har berre eitt UV-filter, og vil med det vere noko sårbar om dette skulle falle ut. Fargetala er låge, under 7 mgPt/l, som gir høg UV-transmisjon og god effekt av UV-filteret. Det er stadig påvist koliforme bakteriar, men E-koli blir berre målt i enkelttilfelle.

Fyrde har reintvassbasseng som ligg nærme sentrum og så lågt at abonnentar som ligg nærme vassverket mistar vatnet ved stans i vassproduksjonen, som til dømes ved straumbrot. Ved behov for klorering av vatnet er det vanskeleg å få til den naudsynte reaksjonstida før vatnet når abonnentar.

Frå eksisterande vassverk har vassleidninga dimensjon på 90 mm. Ved brannsløkking vil det vere naudsynt å tappe vatn frå høgdebassenget i sentrum for å få tilstrekkeleg mengd sløkkevatn.

5.1.1.9 Hjartåbygda

Hjartåbygda vassverk har per i dag sandfilter, partikkelfilter og avherdingsfilter før UV-filtrering. Anlegget har store driftsproblem spesielt med avherdingsanlegget, og det blir vurdert om ein skal byte ut dette. Råvatnet har stort sett god kvalitet med berre sporadiske funn av E-koli, med noko hyppigare funn av andre bakteriar.

5.1.1.10 Berkneset

Berkneset vassverk har berre UV-filter. Vasskvaliteten er god med låge fargetal, høg UV-transmisjon og få funn av E-koli. Frå seinsommar til seinhaust blir det tatt nokre prøver med funn av bakteriar. Vår og sommar er bakterietala på null.

5.1.1.11 Private vassverk

Det finst fleire private vassverk i kommunen, der fleire forsyner meir enn 50 pe, og er difor søknadspliktige overfor Mattilsynet. Vassverk som forsyner mindre enn 50 pe vil òg vere søknadspliktige om dei forsyner helseinstitusjonar, skular eller barnehagar. Det er funne noko informasjon om dei største vassverka gjennom Mattilsynet. Kommunen har ikkje dokumentasjon på drift for dei private vassverka. Tabell 3 er difor noko mangelfull. I lys av dei pliktene kommunen har for vassforsyning til alle innbyggjarane i kommunen, vil det vere viktig for kommunen å få betre oversikt over dei private vassverka. Til dømes vil branntryggleiken i område med private vassverk bli betra om ein har kontroll på kvar det er plassert brannvassuttak.

Kommunen bør i framtida få tilgang til data på leveringskvaliteten frå dei private vassverka, samt oversikt på forhold med leveransen og sikkerheita.

Vassverk	Type kjelde/uttak	Tal på pe tilknytt	Reservevatn
Dalsbygda	2 stk. borebrønn i fjell	90	
Folkestad	Kjeldeutspring	600	
Helset		<50	
Høydalen		<50	
Kalvatn		<50	
Mork	2 stk. borebrønn i fjell	80	Tilknytt kommunalt nett
Eikrem		<50	

Haukåsen

<50

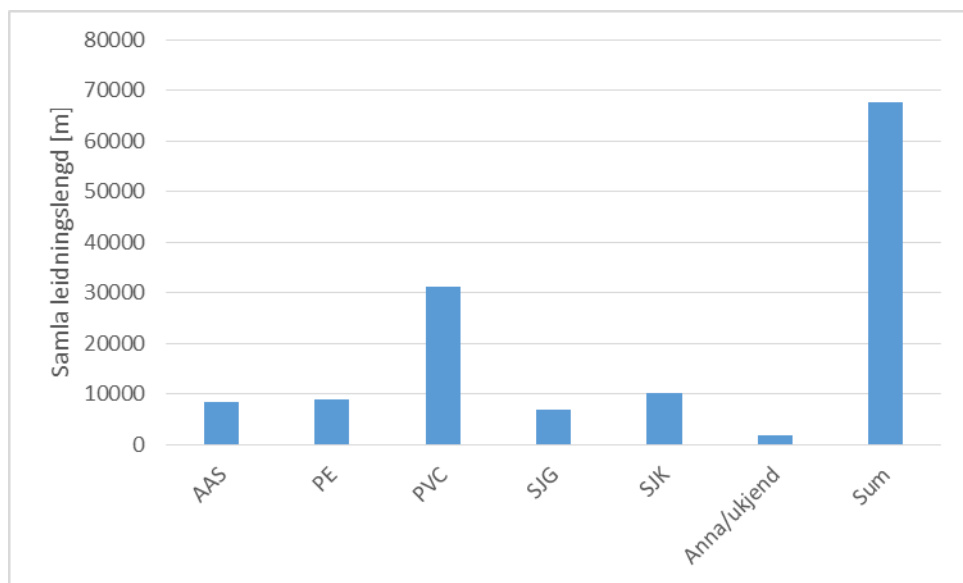
Tabell 3: Oversikt over private vassverk.

5.1.2 Leidningsnett

Vassleidningsnettet i Volda sentrum består av om lag 68 km vassleidning, der om lag halvparten er lagt i PVC. Samansettinga av materiale for vassleidningsnettet er vist i Figur 3, der ein kan sjå at det finst i underkant av 10 km eternitleidningar, og 7 km grått støypejern. Spesielt leidningsstrekke med grått støypejern har vore kjelde til lekkasjar på leidningsnettet, men òg store delar av det resterande leidningsnettet byrjar å bli gammalt og modent for utskifting.

Leidningsbrot førekjem hyppig og fører til at ein må rykke ut og reparere skadane. Dette er ressurskrevjande og lite forutsigbart. Ein har òg opplevd at heile høgdebasseng er blitt tømt i tilfelle med leidningsbrot, då ingen av høgdebassenga har ventilar som stenger seg når vasstraumen blir for stor ut. Dette fører til at ein raskt kan stå utan vatn ved brot på leidningar, og at ein ikkje har den reservekapasiteten som ein mellom anna bygger høgdebasseng for å skaffe.

Vassleidningsnettet har i all hovudsak dimensjon 150/160. Nokre leidningar, spesielt mellom trykksoner er lagt med dimensjon 200. Dette inkluderer òg overføringsleidning til Mork/Furene.

Figur 3: Materialsamansetting for vassleidningsnettet i Volda sentrum

I bygdestrøka er det i hovudsak lagt PVC-leidningar for vatn, og ein reknar ikkje med behov for utskifting av desse i planperioden.

5.1.3 Brannvatn

Kommunen er pålagt å bygge ut brannvassforsyning i område der ein godkjenner utbygging, og dette er kommunen sitt ansvar. Slik praksis har vore fram til no, har det vore noko tilfeldig om forsyninga av brannvatn har blitt ivarettatt. Volda kommune har ein nettmodell av vassleidningssystemet som kan brukast til enkel simulering av brannvassuttak før ein gir løyve til ny utbygging. Denne bør brukast aktivt for å få betre kontroll på flaskehalsar på vassleidningsnettet.

Det er ikkje gjort køyringar av leidningsnettet for å berekne brannvasskapasiteten i kommunen, men ut ifrå leidningsnettet i Volda sentrum med fleire ringleidningssystem, er det grunn til å tru at nettet i hovudsak skal tole brannvassuttak til bustadforemål på 20 l/s. Likevel er det i perifere sentrumsområde allereie registrert noko dårleg brannvassdekning. I sentrums- og industriområde og for bustadblokker stig kravet til brannvatn til 50 l/s, og normalt er det ikkje anbefalt å bruke dimensjon 160 mm i slike høve. I Volda sentrum er kapasiteten og dekninga dårleg i enkelte område, og dette må fokuserast på ved utskifting av leidningsnett i åra som kjem.

På bygdene er det opplyst om at brannvasskapasiteten til bustadfelt stort sett grei, men ein har opplevd at ein manglar vatn i område med større bygningar i spreidde bygdestrok.

Brannmannskapet har med seg digitalt leidningsnett i bilen, og opplyser om at dette er til stor nytte. For private vassverk manglar ein informasjon om leidningsnettet, og det er noko meir utfordrande å finne uttakspunkt for brannvatn der. Dette viser verdien av eit godt, ajourført, digitalt leidningsnett.

5.2 Spillvatn

5.2.1 Reinseanlegg for Volda sentrum

Eksisterande hovudreinseanlegg ligg på Vikeneset i Volda sentrum. Anlegget er frå 1999, og består av eit silanlegg med to rørsiler av typen Masko-Zoll. Eksisterande anlegg er dimensjonert for 7500 PE. Drifta av anlegget er utfordrande med store mengder framandvatn og sand og grus som slit hol på silduken. Anlegget er ofte sett fullstendig utav drift, mellom anna grunna sein leveranse av reservedelar, og avløp frå heile Volda sentrum går då direkte til sjø utan noko form for reinsing. Sjølv når det er normal drift på anlegget slit ein med å oppfylle krava til reinsing etter forureiningsforskrifta § 13-8:

- a) 20% reduksjon av SS-mengden i avløpsvannet beregnet som årlig middelvei av det som blir tilført renseanlegget
- b) 100 mg SS/l ved utslipp beregnet som årlig middelvei,
- c) sil med lysåpning på maks 1 mm, eller
- d) slamavskiller utformet i samsvar med § 13-11.

Reinseanlegget står for utskifting og det er gjort fleire utgreiingar av forslag til plassering og utforming av nytt reinseanlegg. Det er i det høvet sett på moglegheiter for å samle avløp frå Mork og Furene i same reinseanlegg som Volda sentrum. Mork og Furene har i dag inga form for reinsing og ein reknar med ei framtidig belastning tilsvarande 2000 pe. Andre stader ein har sett på for plassering av reinseanlegget er i fjellhall på Juliaberget, Klippa og å

behalde plassering på Vikeneset. Det er også av kommunen vurdert alternativt daganlegg Juliaberget.

5.2.2 Reinseløysingar for bygdene

Tradisjonelt har ein ført avløp direkte til sjø utan noko form for reinsing. Denne løysinga i kombinasjon med spreitt busetting har ført til mange punktutslepp som fører til lokal forureining og påverknad på miljøet. I områda mellom Folkestad og Bjørneset er kommunale utslepp samla og ført via slamavskiljarar til sjø. Private utslepp er pålagd det same. Desse tiltaka har ført til at talet på direkteutslepp til sjø dei siste åra er gått ned. Område som framleis har direkteutslepp til sjø, der samling av utslepp er planlagt å halde fram er Lauvstad, Dravlaus, Steinsvika, Fyrde og Berknes/Lid.

Under bygging av Kvivsvegen vart det lagt spillvassleidning for samling av avløp frå Kalvvatn i eit eventuelt nytt reinseanlegg i Fyrde.

I EU sitt vassdirektiv er det eit uttalt mål om god tilstand på alle vassførekomstar innan utgangen av 2021. Jamfør kapittel om vassmiljø finst det lite data på tilstanden på vassførekomstane i kommunen, og opprydding av utslepp frå spreitt avløp bør difor vente til ein har henta inn tilstrekkeleg med informasjon for å vurdere tiltak.

5.2.3 Leidningsnett

Store delar av avløpssystemet i nedre delar av Volda sentrum er utført som fellessystem med utløp anten til silanlegget på Vikeneset eller direkte til sjø. Dei seinare åra er mykje av fellessystemet i sentrum skifta ut med separatsystem. Private tilknytingar er ikkje sanerte, og blir difor ført inn på spillvassnettet som fellessystem. Ein ser difor liten effekt på spillvassmengdene av det separeringsarbeidet som er gjort. Det er planlagt å sende ut pålegg til privatpersonar om å sanere kloakken på privat grunn med frist på to år. I områda over Volda sentrum er avløpsnettet utført som separatsystem. Mykje av leidningsnettet er gammalt, og utette avløpsleidningar fører til store mengder framandvatn som unødig blir ført til reinsing.

5.3 Overvatn

Det går fleire elver gjennom Volda sentrum. Volda kommune har hatt eit velfungerande system for overvatn der ein har ført overvatn i avskjerande grøfter til desse elvene. Dette har redusert belastninga frå overvatn på fellessystemet. Noko overvatn blir likevel ført til fellesleidningar som dei seinare åra har ført med seg nokre problem i dei lågaste områda i Volda sentrum. Enkelte eksisterande overvassleidningar har pressa kapasitet, truleg grunna meir utbygging i høgareliggande områder og auka nedbørsmengd.

Dimensjonerande nedbør med 50 års returperiode over 10 minutt på 86,5 l/s*ha. Eksisterande leidningsnett er ikkje dimensjonert for dette, og det er uvisst kor mykje kapasitet det er på elvene i forhold til oppdaterte dimensjonerande vassmengder. Det er sett i gong eit prosjekt for kartlegging av kapasiteten på elvene ut ifrå 200-årsflaum og 40 %

klimapåslag. Det vil vidare bli fokusert på å utbetre flaskehalsar i elvene, og sikre flaumutsette stader.

5.4 Digitalt leidningskart

Gjennom arbeidet med skildring av eksisterande situasjon for leidningsnett i Volda kommune er det undersøkt kva type relevant data som finst i det digitale leidningsnett. Kvaliteten på dei oppgitte verdiane er ikkje undersøkt. Eit godt digitalt leidningskartverk forenkler forvalting, drift og vedlikehald av vatn- og avløpsanlegga og aukar kvaliteten på planlegging, prosjektering, dokumentasjon, rapportering og kommunal saksbehandling med meir. Dei komande åra med omfattande utskifting av eksisterande leidningar vil auke verdien av eit godt digitalt leidningskart, då dette gjer beslutninga om kva leidningar som skal skiftast ut enklare.

Dei fleste leidningane i leidningskartet inneheld materiale og dimensjon. Om det er kommunal eller privat drift på leidningane er òg godt dokumentert. Det er store manglar på høgder som igjen gjer det vanskeleg å få oversikt over korleis leidningsnett fungerer. Data for leggeår er fullstendig fråverande på leidningane, og det gjer det difor vanskeleg å peike på kvar ein skal konsentrere arbeidet med utskifting. Nokre leggeår er oppgitt på kummane, men dette er òg mangelfullt. Det finst ingen data på kva leidningar som er pumpeleidningar.

Fleire stader viser leidningskartet feil symbol på den typen leidning som faktisk ligg i grøfta. Dette fører til at det er vanskeleg å forstå korleis leidningsnett fungerer.

5.5 Vassmiljø

5.5.1 Vassforskrifta, Vann-nett og Vannmiljø

Vassforskrifta vart vedteke i 2007 og gjennomfører EUs vassdirektiv i norsk rett. Forskrifta er fastsett i medhald av forureiningslova, plan- og bygningslova og vassressurslova. Forskrifta fastsett miljømål for alle vassførekomstar (innsjø, elv/bekk, kystvatn og grunnvatn) og tidsfrist for når måla skal vere nådd. Det generelle miljømålet er *god økologisk tilstand* i trå med nærmare oppgitt kriteria i forskrift og rettleingar. Forskrifta skildrar òg ein omfattande planprosess med 6 års syklusar som skal gjennomførast for at måla skal bli nådd.

Norge er delt inn i 18 vassregionar. Kvar vassregion består av ei rekke mindre vassområde. Alle er inndelt etter nedbørfeltgrenser. Volda kommune ligg i vassområde Søre Sunnmøre i Møre og Romsdal vassregion der Møre og Romsdal fylkeskommune er vassregionmynde.

Regjeringa godkjende i 2016 dei regionale vassforvaltingsplanane. Desse planane gjeld for perioden 2016 til 2021. Planane er omfattande dokument, men dei gir i korte trekk juridisk bindande miljømål som skal vere nådd innan ein frist sett i planen. Planane peiker òg på moglege tiltak, men dei føreslåtte tiltaka er ikkje juridisk bindande. Kvar sektor (jordbruk, kommune/avløp, samferdsel/veg/jernbane/båt, fiskeri/havbruk) som påverkar vassmiljøet slik at målet ikkje blir nådd er likevel forplikta til å setje i verk tiltak slik at måla kan nåast innan fristen.

Tiltaka kan delast inn i to hovudgrupper. Gruppe éin er tiltak som har heimmel i eksisterande lovverk. Eit døme her er forureiningslova med forskrifter og krav den stiller til reinsing av avløp. Gruppe to er tiltak som ikkje har slik lovheimmel, men som likevel må gjennomførast for at måla skal nåast.

Den nettbaserte databasen Vann-nett (www.vann-nett.no) er forvaltingsverktøyet. Her ligg mellom anna kart over vassførekomstane og kunnskap om miljøtilstand, påverknader, miljømål og forslag til tiltak.

Eit viktig supplement til Vann-nett er den nettbaserte databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>). Dette er ein sentral database for lagring av data om vatn. Dette er i hovudsak fysisk/kjemiske data, men òg etter kvart mykje data på biologiske kvalitetselement.

5.5.2 Vassførekomstar, tilstand og risiko i Volda kommune

I forvaltningsdatabasen Vann-nett (NVE, 2017) er det registrert 121 vassførekomstar i Volda kommune (figur 4). Det er 83 elver/bekkar, 27 innsjøar og 11 kystvassførekomstar. Av desse er 6 bekkar/elver og 8 innsjøar registrert som sterkt modifiserte (SMVF). Det vil som regel seie at vassføringa er sterkt påverka av vasskraftanlegg eller anna vassuttak. Det er ikkje registret større kjente førekomstar av grunnvatn i lausmassar, men det kan likevel vere i alle fall mindre førekomstar lokalt.

Administrativ informasjon

Vannregionmyndighet

Vannregion

Vannområde

Areal (km²) 659,45

Vassdragsområde

Registrerte vannforekomster

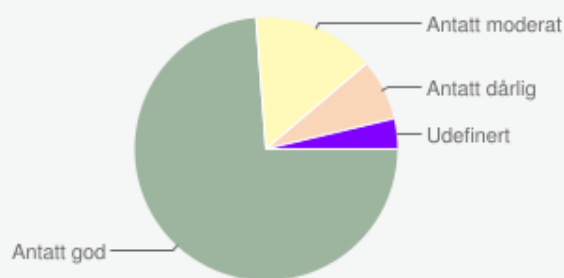
Vanntype	Antall	SMVF	Størrelse
Elv og bekkefelt	83	6	1222,43 Km
Innsjøer	27	8	16,51 Km ²
Kyst	11	0	189,68 Km ²
Brakkvann	0	0	0 Km ²
Grunnvann	0	0	0 Km ²
Antall vannforekomster totalt	121	14	

Figur 4. Registrerte vassførekomstar i Volda kommune. Kjelde: www.vann-nett.no, januar 2017.

Klassifiseringa av tilstand viser at om lag 74% av vassførekomstane er i antatt god tilstand, 15 % i antatt moderat tilstand og 7,5 % i antatt dårleg tilstand (figur 5). Omgrepet «Antatt» brukast der det ikkje er lagt tilstrekkeleg med reelle data til grunn for klassifiseringa, berre såkalla påverknadsanalyse, ekspertvurderingar eller lokal kunnskap.

Økologisk tilstand, alle overflatevann

Tilstand	Antall	Prosent
Svært god	0	0
Antatt svært god	0	0
God	0	0
Antatt god	79	73,8
Moderat	0	0
Antatt moderat	16	15
Dårlig	0	0
Antatt dårlig	8	7,5
Svært dårlig	0	0
Antatt svært dårlig	0	0
Udefinert	0	0
Udefinert	4	3,7

Figur 5. Tilstandsklassar for vassførekomstane i Volda kommune. «Antatt» betyr at det ikkje er lagt klassifiserbare data til grunn for fastsetting av tilstand. Kjelde: www.vann-nett.no, januar 2017.

I Vann-nett er det oppgitt at 36 vassførekomstane står i risiko for ikkje å oppnå miljømålet. Dei fleste er som følge av vasskraft eller anna vassuttak som påverkar fisk. Det er eit høgare tal enn dei vassførekomstane som ikkje er i god tilstand i dag (16 + 8 = 24). Ein bør ikkje legge vesentleg vekt på dette talet då opplysningane i Vann-nett for Volda kommune ikkje er godt gjennomarbeidd.

Kjemisk tilstand er ikkje sett for nokre av vassførekomstane.

5.5.3 Vassmiljødata i Volda kommune

Databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) er den offentlege databasen for lagring av data om vassmiljø. Alle nye data som vert samla inn med bruk av statlege midlar skal leggst her. Det blir òg oppfordra til at eldre data blir lagt inn. Figur 6 viser kart over såkalla vasslokalitetar (mørk blå avgrensing). Dette er lokalitetar det er knytt data til. Tabell 4 gjev ei kort oppsummering av tal på lokalitetar og kva data ein i hovudsak finn.

Vi ser at det er flest vasslokalitetar i innsjøar og færrest i kystvatn. Grunnen til at det er fleire innsjølokalitetar registrert som flate her enn i Vann-nett er at ikkje alle innsjøar i Vann-nett er registrert som eigen vassførekomst.

Det er i hovudsak særst lite eller ingen data på fysiske eller kjemiske parametarar bortsett frå i dei 5 lokalitetane i kystvatn. Data er i all hovudsak knytt til fisk, botndyr, elvemusling og eventuelle andre artar i innsjø og elv.

Ein må forvente at Volda kommune eller dei med private drikkevasskjelder har noko data for sine vasskjelder. Det kan òg vere andre overvåkingsdata som ikkje er lagt inn i databasen.

Figur 6. Kart med vasslokalitetar i Volda kommune. Mørke blå ringar er punktlokalitetar med data. Mørke blå omriss av innsjøar viser at det kan finnas data som i større grad er knytt til heile innsjøvolumet.

Vasskategori	Tal på vasslokalitetar med data	Kommentar
Kyst	5	Dei 4 lokalitetane utanfor Sandvika er overvåkingsstasjonar for akvakulturanlegg. Her ligg det mellom anna ei rekke data for tungmetall, biologiske data og biologiske indeksar og noko på næringsstoff, forsuring og oksygenforhold. Det ligg òg ein lokalitet utanfor ferjekaia i Volda. Her er det data på nokre tungmetall.
Innsjø	65 (8)	8 vasslokalitetar er punkt i kartet. 57 lokalitetar er data knytt til innsjøflate. Dei fleste data knytt til innsjøflate er data om fisk og fiskebestandar.
Bekk/elv	11	Mellom anna 2 lokalitetar i Øyraelva, 3 i Fyrdselva, 2 i Kilselva, 1 i Børelva og 1 i Folkestadelva. Registrerte data varierer mellom stasjonane, men er i all hovudsak førekomst av artar, noko botndyr samt noko bakteriar. Det er få eller ingen data på vasskjemi.

Tabell 4: Oppsummering av vasslokaliteter i Vannmiljø for Volda kommune.

5.5.4 Vassførekomst som kan vere påverka av avløpsanlegg

Det er svært lite data om påverknad i Vann-nett og det er ikkje fysiske eller kjemiske data i Vannmiljø som kan seie noko om ein vassførekomst er påverka av avløp eller ikkje. Vi har difor vald ut vassførekomst knytt til tettstader der VA-planen omtalar kommunale vatn og avløpsanlegg. Desse vassførekomstane er omtalt kort basert på registreringar i Vann-nett og egne vurderingar gjort i dette oppdraget (sjå vedlegg 1).

5.5.5 Vassførekomst som ikkje blir påverka av avløpsanlegg

Det er ikkje gått igjennom dei andre vassførekomstane som ikkje er omtalt over. Ein kan forvente at dei har same eller lågare kunnskapsnivå med tanke på tilstand og påverknad. Samstundes er det rimeleg å tru at dei aller fleste er i god tilstand med tanke på vasskjemi, men at enkelte som for eksempel er påverka av vasskraft eller anna årsak til redusert vassføring har dårlegare biologisk tilstand.

5.5.6 Vassførekomst som blir påverka av anlegg for vassforsyning

Nokre vassførekomst er påverka av anlegg for uttak av drikkevatt. Dette kan vere dammar eller inntaksdammar i innsjø, elv eller bekk. Slike anlegg kan påverke vasstand eller vassføring og hindre vandring av fisk. Denne type tiltak gjer at vassførekomsten kan ha blitt klassifisert som sterkt modifisert vassførekomst (SMVF), men det påverkar sjeldan vasskvaliteten, i alle fall ikkje oppstraums vassinntaket. Dersom det er stor påverknad av forureining nedstraums eit vassinntak kan resipientkapasiteten bli lågare og forureininga bli uakseptabel høg.

Det er ikkje funne informasjon om at uttak av drikkevatt gir uakseptable nivå av forureining i vassførekomstane.

Nokre anlegg er grunnvassbrønner. Desse påverkar i liten grad overflatevatn.

Vi legg til grunn at vasskvaliteten i drikkevasskjeldene blir overvaka i eigne program og går ikkje nærare inn på dette her.

5.5.7 Vassførekomst og påverknad frå landbruk

Det er i liten grad registrert påverknad frå landbruk i vassførekomstane. Det er likevel truleg at enkelte mindre vassførekomst kan vere påverka. Sidan det er lite eller ingen vasskjemiske data frå vassførekomstane er det vanskeleg å peike på spesielle utfordringar knytt til landbruk.

I følgje Børild Skåra på landbrukskontoret gjennomførte landbruket frå 1980-tallet og fram til ca. 2000 ei rekke tiltak for å hindre utslepp frå punktkjelder som mellom anna gjødsellager og silopressaft. Etter den tid har det vore meir fokus på spreiding av husdyrgjødsel, både tidspunkt og mengd. Det er mellom anna krav til spreieareal og gjødselplan tilpassa areala ein driv.

5.5.8 Innspel til tiltak i avløpsplanen

Det er ikkje data i Vann-nett eller Vannmiljø som tyder på at det er større kjende utfordringar med forureining av vassførekomst i Volda. Dette kan skuldast at Vann-nett på langt nær er jobba så mykje med at det gir eit reelt bilete av situasjonen. Men det kan òg vere eit teikn på at tilhøva er ganske gode i dei fleste vassførekomstane med tanke på forureining.

Det bør vurderast å starte eit overvakingsprogram for utvalde vassførekomst. Føremålet er å få avklart om dei er påverka av avløp i så stor grad at miljømålet ikkje blir nådd. Aktuelle vassførekomst for ei slik overvaking er Rotevatnet, Storelva/Øyrelva, bekkane gjennom Volda (Håmyrelva, Heltneelva og elva mellom desse), Sagelva ved Mork/Furene, Fyrdselva, Kilspollen og Bjørkedalsvatnet.

Andre kandidatar som kan vurderast er Folkestadelva, Vassbakkkelva/Tungeelva, Dravlauselva, Ulvestadelva eller andre vassførekomst med kjende påverknadar får avløp eller industri. Det bør òg vurderast om utvalde fjordar skal undersøkast for næringsstoff dersom ein trur dei kan vere for sterkt påverka.

Aktuelle parametarar for å identifisere påverknad frå avløp i ferskvatn bør minimum vere; totalt nitrogen (N-TOT), totalt fosfor (P-TOT) og E.coli. Andre parametarar kan kome i tillegg dersom ein mistenkjer andre kjelder til forureining.

Før ein set i gong eit overvakingsprogram bør ein rådføre seg med koordinator for vassområdet og eventuelt Fylkesmannen. Ein kan då sikre at ein gjennomfører eit opplegg som tener fleire partar. Alle nye data bør leggest inn i Vannmiljø.

6 Vatn

6.1 Målsetting

Hovudmål:

- Driftssikker vassforsyning med tilfredsstillande trykk og vasskvalitet

Delmål:

- Vassforsyninga i Volda kommune skal møte Mattilsynet sine krav til mengde og kvalitet
- Det skal sikrast tilfredsstillande naudvassforsyning for alle kommunale vassverk
- Utsifting av 3 % eller ca. 2 km vassleidning i året som reduserer lekkasjar av reint vatn
- Styrke samarbeidet med nabokommunar
- Tilfredsstillande brannvassforsyning, 20 l/s i bustadsområde og 50 l/s i industriområde
- Forsterke og sikre beredskap knytt mot uvanlege og kritiske hendingar

6.2 Vurdering av tiltak

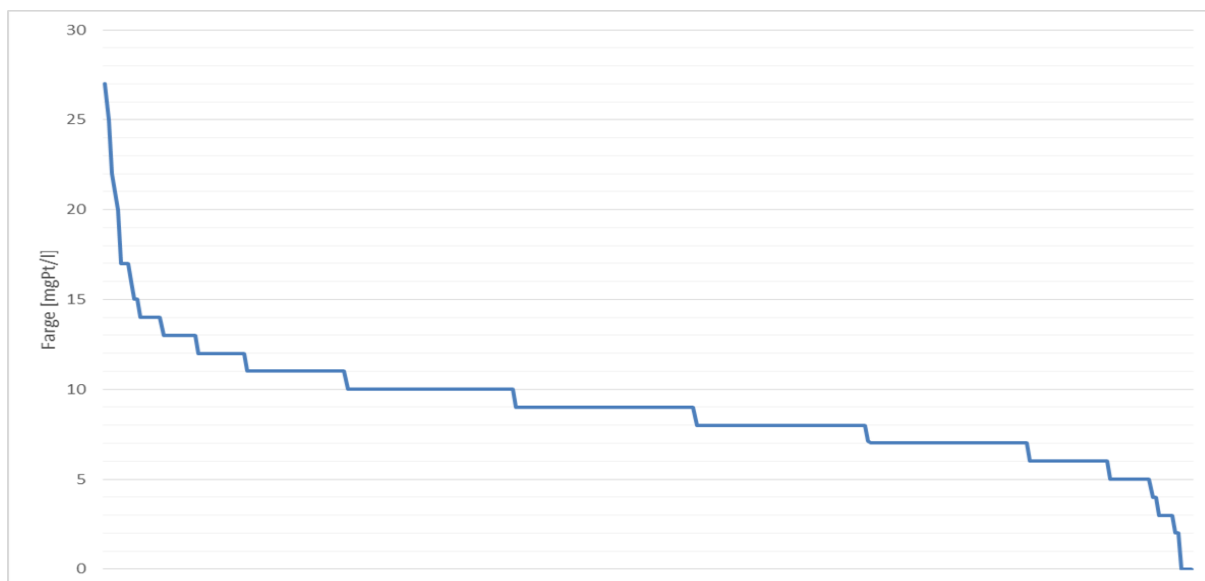
Det er gjort vurderingar av ei rekke tiltak som vil vere med på å løfte kvaliteten på vassforsyninga i Volda kommune, møte krav til mengd og kvalitet og auke forsyningstryggleiken.

6.2.1 Vassreinsing Dinglavatnet

Det at Dinglavatnet berre har éin hygienisk barriere fører med seg uvisse rundt tryggleiken for at vatnet som blir levert forbrukarane er av den kvaliteten som er påkravd. Det er vurdert nokre tiltak som kan auke det hygieniske barrierenivået i trå med Mattilsynet sitt krav. Dei følgjande alternativa vil kome i tillegg til den eksisterande løysinga med UV-filter.

6.2.1.1 UV-filter

Den eksisterande vassreinseløysinga med UV-filter leverer vatn til forbrukarane med god smak og kvalitet. Ein viktig fordel med UV som reinseprosess er at det ikkje forbruker vatn. Det er framleis kapasitet på Dinglavatnet til å møte framtidig vassforbruk, men det kan bli kapasitetsproblem om ein legg opp til auka vassforbruk i vassproduksjonen. Det bør difor vurderast om ein kan få godkjend eit ekstra UV-filter som hygienisk barriere nummer 2. Fargetalet på råvatnet frå Dinglavatnet varierer noko, men ein har sidan år 2000 berre hatt fire målingar over 20 mgPt/l. Middelverdi og median for målingane er 9 mgPt/l, og 95-persentilen ligg på 14 mgPt/l og mindre, sjå Figur 7. UV-transmisjonen ligg alltid over 40 %, som er det kravet som blir sett for desinfeksjon av bakteriesporar. Ein har gode erfaringar med drifta av UV-filter i kommunen. Ulempa med to UV-filter i serie som to hygieniske barrierar er at dei ikkje er uavhengige av kvarandre.

Figur 7: Fargetal frå Dinglavatnet. 337 prøver frå 2000-2016.

6.2.1.2 Ozonering/biofiltrering

Ozonering som reinseprosess drep bakteriar, virus og nokre parasittar. Prosessen fjernar òg farge frå vatnet og gir vatnet god smak og lukt. Ozon blir generert frå lufta og blanda med råvatnet. Etter ei viss kontakttid blir vatnet ført gjennom eit marmorfilter og vidare gjennom eit biofilter. Ozonering/biofiltrering i forkant av UV-filtrering kan gi betre effekt av UV-filtreringa då partiklar og farge blir fjerna frå vatnet før UV-filteret. Å installere eit ozonering/biofiltreringsanlegg vil krevje mykje plass og vere ei stor ombygging av eksisterande anlegg. I tillegg forbruker løysinga vatn gjennom filtrering. Det bør undersøkast nærmare om vassforbruket er innanfor eit akseptabelt nivå med tanke på kapasitet på vasskjelda.

6.2.1.3 Kjemisk felling med sandfilter

Som alternativ til ozonering/biofiltrering kan humusfjerning vere eit aktuelt alternativ, til dømes med kjemisk felling og sandfiltrering. Her finst det kommersielle løysingar som har kontinuerleg drift utan nedetid under tilbakespyling av filteret. Forventa vatn som går til spille er 10-15 % av brukt råvatn. Med ein kapasitet på vasskjelda på 63 l/s, kan ein forvente ca. 53 l/s til vidare vassproduksjon. Ein har med ei slik løysing 10 % kapasitet utover dagens situasjon.

6.2.1.4 Membranfiltrering

Membranfiltrering er eit prinsipp der vatnet med høgt trykk blir pressa gjennom små porer. Metoden er i Noreg brukt mykje som fargefjerning ved at humusmolekyl blir heldt tilbake. Med små nok porer blir det i kombinasjon med desinfeksjon, til dømes UV, rekna som tilstrekkeleg for å oppnå to hygieniske barrierar. Ein må rekne med at 20-30 % av råvatnet går med til vasking og spyling av membranane, og med den kapasiteten som er på Dinglavatnet, blir ikkje dette sett på som eit alternativ.

6.2.1.5 Klorering

Ved tilsetjing av klor til drikkevatnet vil ein kunne få god desinfiserande effekt av bakteriar og virus, mindre på parasittar. Anlegget vil krevje ei mindre investering, og vere rimeleg i drift. Grunna humusinnhaldet i råvatnet frå Dinglavatnet vil ein kunne få uynskt smak og lukt av vatnet og produksjon av desinfeksjonsbiprodukt som følgje av reaksjon mellom klor og humus. Det kjem i dag meldingar frå forbrukarar om vond smak av vatnet etter at ein har brukt klor for desinfeksjon av til dømes høgdebasseng sjølv ved små dosar.

6.2.2 Reservevatn

Det blir arbeidd med samankopling mellom vassverka i Volda og Ørsta. Ved havari i vassforsyninga frå Dinglavatnet, vil forsyning frå Ørsta kunne gi om lag 30 % av naudsynt vassforsyning, men vil ikkje kunne telje som fullstendig reservevassforsyning. Dei to vasskjeldene i Mork blir små i forhold til det behovet ein vil ha for reservevatn, og avstanden til andre vassverk er for stor til at det vil vere naturleg å kople desse saman. Eit notat frå 2013 på ei modellkøyring av leidningsnettet viser at leidningsnettet mellom Ørsta og Volda sentrum skal vere i stand til å levere 20 l/s frå Ørsta, gitt noko ombygging av nettet. Det er vurdert nokre moglegheiter for å skaffe 100 % reservevassforsyning, og dette kan verke vanskeleg. Som eit alternativ bør ein skaffe noko reservevassforsyning samstundes som at ein aukar tryggleiken på den forsyninga ein har i dag.

For å skaffe fullstendig reservevassskjelde for Volda sentrum verkar det naudsynt å etablere ei ny vassskjelde. Det vart i 2007 gjort grunnvassboringar i rundt elvene som renn ut i Rotevatnet i Vassbotnen. Grunnvatnet hadde høgt innhald av jern og mangan, noko som er vanleg ved grunnvatn. Rapporten frå grunnvassboringa konkluderte med at ein burde vurdere fullreinsing av Rotevatnet opp imot grunnvassløysing. Det vart ikkje utført vassuttak over tid, og ein kunne difor ikkje slå fast kapasiteten på grunnvassforsyninga nøyaktig, men det vart anslått til 10-15 l/s. Den låge kapasiteten på ei grunnvassløysing fører til at ein bør samanlikne grunnvassuttak og ei løysing der ein fullreinsar vatn direkte frå Rotevatnet.

Rotevatnet er stort med om lag ti gongar større areal enn Dinglavatnet, og er lett tilgjengeleg med eksisterande infrastruktur i nærleiken av vatnet. Det er jordbruk og bustadfelt i nedbørfeltet i nord, og tilrettelagt for fritidsbruk med tursti, golfbane og badeplass rundt vatnet. Ein kan difor ikkje rekne kjelde og nedbørfelt som hygienisk barriere. Ved bruk av Rotevatnet som vassskjelde må ein legge opp til to reinsetrinn som begge representerer éin hygienisk barriere for at dette skal bli godkjent av Mattilsynet.

6.2.2.1 Samankopling med Ørsta

Med samankopling av vassverka for Volda og Ørsta, vil ein med forholdsvis små grep kunne sikre noko reservevatn for Volda sentrum. Det må leggst om lag 600 meter med ny leidning, og etablerast nokre nye trykkaukingsstasjonar for å kunne forsyne vatn heilt opp til HB2.

6.2.2.2 Ny vassskjelde Rotevatnet

Det er blitt peikt på moglegheiter for fullreinsing av Rotevatnet som ny vassskjelde for Volda sentrum. Dette vil gi store drifts- og investeringskostnadar utan at det aukar forsyningstryggleiken betrakteleg, då eksisterande vassskjelde, Dinglavatnet, er del av

nedbørfeltet til Rotevatnet. Ved ei alvorleg forureining av Dinglavatnet, risikerer ein at dette går til eit eventuelt vassverk for Rotevatnet, og forsyningstryggleiken blir difor ikkje så høg som ynskjeleg.

Grunnvassuttak rundt elvene som leiar til Rotevatnet kan vere eit alternativ som supplement til reservevassforsyning frå Ørsta, men vil ikkje gi 100 % reservevassforsyning. Drift- og investeringskostnader vil òg her vere betydelege, men kan vere ei god løysing som kan sikre om lag 60 % reservekapasitet saman med samankopling med Ørsta. Fullskala testpumping med prøvetaking av vasskvaliteten er første steg for å få vurdert om dette er ei løysing som er verdt å satse på. Med denne løysinga kan ein sikre vassforsyning til viktige institusjonar sjølv om Dinglavatnet skulle falle bort. Viser òg til rapport frå NGU-2007 – Grunnvassundersøkingar og borerapportar.

6.2.3 Auke kapasiteten på høgdebassenget HB2

Med dei utfordringane ein har rundt reservevatnet i Volda sentrum, vil det vere fornuftig å utvide naudvassforsyninga som i dag er på 12 timar. Tiltaket bør prioriterast for å auke forsyningstryggleiken for Volda sentrum, og konsekvensane ved utfall av Dinglavatnet blir redusert.

6.2.4 Ny vassleidning til vassverket

Eksisterande vassleidning frå Dinglavatn og til hovudvassverket går det berre ei leidning på det siste, bratte stykket ned til vassverket er lagt i PVC. Ved brot på denne leidninga vil ein ha berre 12 timar på seg før heile Volda sentrum står utan vatn. På vinterstid vil tilkomsten vere problematisk, og 12 timar kan vere for lite for å få reparert eit mogleg brot. Tiltaket med å legge ei ny leidning bør prioriterast for å auke forsyningstryggleiken for Volda sentrum.

6.2.5 Naudstraumsaggregat på kommunale vassverk

Då alle vassverka i kommunen baserer seg på UV som desinfeksjonsmetode, som er avhengig av elektrisitet for å fungere, vil den hygieniske kvaliteten på vatnet hjå forbrukarane vere sårbar for lengre straumbrot. I dag er det berre Dinglavatnet som har naudstraumsaggregat. Det er kjøpt inn fleire naudstraumsaggregat som skal tilkoblant ved dei kommunale vassverka. Det vil ta noko tid før desse er operative og ferdigstilt på alle anlegg.

6.2.6 Nytt inntak for Dravlaus vassverk

Ved etablering av nytt inntak for Dravlaus vassverk vil ein kunne få noko grovsiling av råvatnet gjennom inntaksrist til kraftverket. Dette kan vere med på å heve kvaliteten på råvatnet. Truleg vil ein trenge utvida reinsing og nybygg på vassverket.

6.2.7 Nytt inntak for Lauvstad vassverk

Eit nytt inntak vil føre til sikrare vassforsyning til Lauvstad og fjerne det farlege arbeidet med å setje ut pumper i Ulvestadelva. Eksisterande inntak kan brukast som reserveinntak når nytt

inntak er på plass. Truleg vil ein òg trenge noko utvida reinsing, nybygg og kanskje høgdebasseng.

6.2.8 Samankopling av vassverka Dravlaus og Lauvstad

Både Dravlaus og Lauvstad manglar reservevassforsyning. Med nye inntak for vassverka kan Dravlaus og Lauvstad fungere som gjensidig reservevassforsyning for kvarandre. Ein må då kople saman vassverka som er tenkt med sjøleidning. Behov for trykkaukingsstasjonar må vurderast meir nøye ved detaljering. Grunna nye tiltak med vassinntaka for begge bygder blir samankopling ikkje så aktuelt nærast tid.

6.2.9 Høgdebasseng på Fyrde

Ved å bygge nytt høgdebasseng nærare vassverket i Sunndalen, vil ein sikre vassforsyning til alle òg ved kortare stans i vassproduksjonen. Ved tilfelle der ein treng å klorere vatnet for å oppnå tilstrekkeleg kvalitet på vatnet til forbrukarane, vil ein ved nytt høgdebasseng få den nødvendige reaksjonstida til kloreringa før vatnet går til forbrukarane. I dette høve må det vurderast om ein skal ta eksisterande høgdebasseng i sentrum ut av bruk, og om ein då må legge ny vassleidning frå nytt høgdebasseng for å tilfredsstille krav til brannvassdekning.

6.2.10 Utbetring av dammane på Dinglavatnet

Det er etter synfaring med NVE blitt kommentert at dammane ikkje tilfredsstiller dagens krav til fyllingsdammar. Utbetringar vil difor vere naudsynt i nært føreståande framtid. Sikrings-tiltak rundt vatnet og i tilsigområdet må vurderast for beskyttelse av denne hovudvasskilda.

Nye varslings-og opplysningsskilt er også viktige tiltak.

6.2.11 Fargefjerning på Lauvstad

Det høge fargetalet på Lauvstad fører til at ein ikkje har den naudsynte hygieniske tryggleiken ved bruk av UV-desinfeksjon. Med fargefjerning vil ein oppnå høgare effekt av UV-filtring. Tiltaket blir vurdert gjennomført etter at nytt inntak er etablert, og nye målingar på råvasskvaliteten er gjort. Sjå 6.2.7

6.2.12 Ekstra hygieniske barrierar

Ingen av vassverka har to hygieniske barrierar, som ein er pålagt å ha. Kommunen har god erfaring med UV-filtring, og det kan vere mogleg å få godkjent to trinn med UV-filtrering som tilstrekkelege hygieniske barrierar. Dette vil vere aktuelt for alle kommunale vassverk utanom Lauvstad, der fargetalet er så høgt, at ein ikkje kan rekne med UV-desinfeksjon som tilstrekkeleg. For vassverka Nøre Bjørkedalen, Hjartåbygda og Berkneset må ein vurdere om råvasskvaliteten er så god at eit ekstra desinfeksjonstrinn ikkje er naudsynt. Desse tre vassverka forsyner ikkje mange pe, og med naudstraumsaggregat kan det vere at forsyningstryggleiken blir god nok. Dei vassverka som vil krevje ny barriere vil truleg måtte utvide sjølve bygget for å få plass til utvidingane. Desse tiltaka er svært varierende og har stor variasjon i kompleksitet. Vi har difor estimert eit samla tall her i handlingsplanen.

6.2.13 Ajourføring av digitalt leidningsnett

Det lite oppdaterte digitale leidningsnett gjer det vanskeleg å systematisert gjere utbetringar av leidningsnett. Det er òg lettare å prosjektere nye leidningar om ein har eit oppdatert digitalt leidningsnett med høgder, anleggsår, dimensjon, materiale osv. Som ein del av arbeidet med å oppdatere digitalt leidningsnett bør det òg vurderast kva database-verkty som finst, og kva ein skal bruke framover. GIS/LINE VA og Gemini VA er dei mest brukte av norske kommunar. Til arbeidet med dokumentasjon av leidningsnett vil det vere naudsynt å ha tilgang på GPS med tilstrekkeleg nøyaktigheit, og innkjøp av dette er aktuelt.

6.3 Handlingsplan

Det blir vurdert til at ein har større utfordringar med spillvatn enn med vatn, men grunna at prosessen med bygging av nytt reinseanlegg truleg tek lang tid med regulering, blir det forsøkt sett i gong utbetringar rundt vassverket for Dinglavatnet så snart som mogleg. Handlingsplan for vassforsyning er vist i

	Kostnader i mill. NOK						
Tiltak	SUM	2017	2018	2019	2020	2021	2022->
Nytt vassinntak på Dravlaus	4.3		4.3				
Nytt bygg reduksjonshus Hoggen	1.0		1.0				
Rehabilitering av HB1	2.0		1.0	1.0			
Reduksjonshus Raudemyra	3.5		3.5				
Prosjektering og bygging av nytt HB2	16.0			1.0	5.0	10.0	
Reduksjonshus Bratteberg	3.5			3.5			
Samankopling med Ørsta	5.1			5.1			
Nytt vassinntak på Lauvstad	2.9			0.4	2.5		
Naudstraumsaggregat på kommunale vassverk	1.3				0.7	0.8	
UV-UV kommunale vassverk - Ombygging	30.9				0.9	10.0	20.0
Høgdebasseng Fyrde	3.4					3.4	
Utbetring av dammane på Dinglavatnet	20.0					10.0	10.0
Trykkforsterking Klatrevegen (pumpestasjon)	2.0						2.0
Leidningsutskifting*			8.8	27.6	19.0	16.5	TBA
Totalt/år			18.6	38.6	28.1	50.7	32.0

Tabell 5.

	Kostnader i mill. NOK						
Tiltak	SUM	2017	2018	2019	2020	2021	2022->

Nytt vassinntak på Dravlaus	4.3		4.3				
Nytt bygg reduksjonshus Hoggen	1.0		1.0				
Rehabilitering av HB1	2.0		1.0	1.0			
Reduksjonshus Raudemyra	3.5		3.5				
Prosjektering og bygging av nytt HB2	16.0			1.0	5.0	10.0	
Reduksjonshus Bratteberg	3.5			3.5			
Samankopling med Ørsta	5.1			5.1			
Nytt vassinntak på Lauvstad	2.9			0.4	2.5		
Naudstraumsaggregat på kommunale vassverk	1.3				0.7	0.8	
UV-UV kommunale vassverk - Ombygging	30.9				0.9	10.0	20.0
Høgdebasseng Fyrde	3.4					3.4	
Utbetring av dammane på Dinglavatnet	20.0					10.0	10.0
Trykkforsterking Klatrevegen (pumpestasjon)	2.0						2.0
Leidningsutskifting*			8.8	27.6	19.0	16.5	TBA
Totalt/år			18.6	38.6	28.1	50.7	32.0

Tabell 5: Handlingsplan vassforsyning.

7 Spillvatn

7.1 Målsetting

Hovudmål:

- Effektiv handtering av spillvatn og overvatn som ikkje skapar helse- og miljøproblem, skadar eigendomar eller medfører ulemper for innbyggjarar
- Tilnærma naturtilstand i vassdrag, grunnvatn og fjord

Delmål:

- Samle utslepp og bygge ut reinseanlegg på bygdene
- Rehabiliter og sanere avløpsnett som reduserer lekkasjar av spillvatn ut frå og overvatn inn på spillvassnett
- Redusere nedetid på reinseanlegget for sentrum
- Auke bruken av dataovervåking av VA-anlegg
- Slambehandling på ein miljømessig og økonomisk fordelaktig måte

7.2 Vurdering av tiltak

7.2.1 Nytt hovudreinseanlegg

Nytt hovudreinseanlegg for spillvatn bør etablerast så snart som mogleg, og det blir fokusert på samla reinsing for sentrum, Mork og Furene. Med eit nytt og driftssikkert reinseanlegg for spillvatn vil ein hindre at avløp frå rundt 10 000 pe går ureinsa til sjø i lengre periodar. Det er fordelar og ulemper ved alle dei utgreidde plasseringane for nytt reinseanlegg, og det verkar vanskeleg å finne ei betre plassering. Dette er eit tiltak som hastar då kommunen, som forureiningsmynde, ikkje bør godta at reinsekrava ikkje blir nådd, og at det i store periodar ikkje finst noko form for reinsing i det heile.

7.2.1.1 Plassering på Mork

Ved plassering av reinseanlegget på Mork vil ein få samla avløp frå Volda sentrum og Mork i same reinseanlegget i staden for å måtte drifte fleire mindre anlegg. Ein har moglegheit til å setje av eit stort areal til føremålet, som sikrar moglegheiter for vidare utbygging viss det skulle bli behov for det på eit seinare tidspunkt.

7.2.1.2 Plassering på Klippa

Kostnadane ved plassering av reinseanlegget på Klippa vil vere om lag like som ved plassering på Mork, gitt at ein samlar alt avløpet frå sentrum og Mork. Ein har på Klippa ikkje like mykje plass som på Mork, men utgreiingar frå tidlegare rapportar, viser at det skal vere tilstrekkeleg for nytt anlegg på Klippa.

7.2.1.3 Plassering på Vikeneset

På Vikeneset er det så lite plass at ein ikkje vil kunne klare å bygge ei tilfredsstillande reinseløysing for noko anna enn minimumskrav til reinsing. Viss det skulle bli aktuelt å utvide anlegget i framtida, er Vikeneset uaktuelt.

Ei mellombels løysing, som ikkje bør bli permanent, er å byte ut silene på Vikeneset med meir moderne siler som kan oppfylle primærreinskrava. Gjer ein dette, vil ein kunne skaffe seg noko meir tid til planlegging og bygging av nytt, moderne reinseanlegg.

7.2.1.4 Plassering i Juliaberget, fjellanlegg

Fjellanlegg i Juliaberget er den desidert dyraste løysinga, men gir samstundes god plass til naudsynte reinseprosessar.

7.2.1.5 Plassering i Juliaberget, daganlegg

Det er i detaljstudien av hovudreinseanlegg for Volda ikkje sett på daganlegg for plassering ved Juliaberget, då dette vil føre til store inngrep i fjellet. Det kan likevel vere aktuelt å sjå på løysinga med daganlegg viss ein legg om vegen for å gjere plass til reinseanlegget. Det er ikkje sett detaljert på denne løysinga, men bør vurderast opp imot dei andre alternativa.

7.2.2 Pumpeleidning mellom Sentrum og Mork

Ein føresetnad for samlokalisering av reinseanlegg for Sentrum og Mork er ei pumpeleidning mellom stadane.

7.2.3 Pumpestasjonar i Naustvegen og Hamnegata og Sivert Aarflot

Det er fleire direkteutslepp til sjø i Volda sentrum som ein får kopla til reinsing ved innsetting av pumpestasjonar.

7.2.4 Separering av private påslepp til kommunalt nett

Ved å pålegge private husstandar å sanere og separere påsleppa sine til kommunalt nett, vil ein få betre utnytting av det kommunale spillvassnettet og det separeringsarbeidet som er gjort. Før dette arbeidet er gjort, vil ein framleis få store delar framandvatn inn på spillvassnettet, og ein må pumpe på og reinse vatn som ikkje treng reinsing.

7.2.5 Slamavskiljar Dravlaus, Lauvstad, Søre Bjørkedalen (RA), Fyrde, Steinsvika, Berknes og Lid og Ekset

Mange av bygdene fører i dag avløpet direkte til sjø. Det er nasjonalt fokus på utslepp frå spreitt busetting, og ein er pålagt å rydde opp i dette innan utgangen av 2020. Likevel bør ein i Volda kommune halde fokus på det som skjer i Volda sentrum, då det er her dei store utsleppa går føre seg. Samstundes som ein gjer ein innsats for å reinse vatn frå sentrum, bør ein ta målingar av resipientane til avløpet frå spreitt busetting. Vidare bør ein setje opp ei prioritering av kva område som er mest påverka av avløp frå spreitt busetting.

Ved innsetjing av ein slamavskiljar kan får ein reinsa desse utsleppa på ein enkel måte. Det er generelt stor uvisse til kva for nokre hus som har private slamavskiljarar, og det vil vere viktig å få kartlagt dette før ein set i gong med bygging av slamavskiljarar. Gode tømmeordningar av private slamavskiljarar kan gi ei tilstrekkeleg avløpsløyse i område med spreitt busetting.

7.2.5.1 *Dravlaus*

På Dravlaus har ein registrert to kommunale utslepp og eitt privat utslepp. Det er antatt mellom 10 og 15 bustadar tilknytt eller moglegheit for tilknytting for kvart utslepp. Det er allereie regulert inn areal for slamavskiljar ved skulen. For det andre kommunale utsleppet må det vurderast nytten av ein felles slamavskiljar. Tilknyttingane til denne leidninga er frå eit nyare bustadfelt, der det er sannsynleg at kvart einskild hus har eigen slamavskiljar. Den private utsleppsleidninga er av uvisse kvalitet, og denne bør vurderast overtatt av kommunen samstundes som ein set inn ein slamavskiljar om ho held tilstrekkeleg kvalitet.

7.2.5.2 *Lauvstad*

Det er foreslått innsetting av to slamavskiljarar på Lauvstad, éin på utsleppsleidninga frå skulen, og éin i sentrum der ein forsøker å samle alle utslepp. Det vil vere naudsynt å pumpe noko av spillvatnet om ein skal få med seg alle husstandar. For den sørlegaste delen av Lauvstad må eksisterande utslepp lokalisert og reinsebehov må vurderast ut ifrå eventuelle eksisterande reinseløysingar.

7.2.5.3 *Søre Bjørkedalen*

Eksisterande reinseanlegg for Søre Bjørkedalen fungerer lite optimalt. Det er difor vurdert som naudsynt å bygge nytt reinseanlegg/slamavskiljar her. Målingar av vasskvaliteten i vatnet vil gi ein indikasjon på kor mykje dette hastar.

7.2.5.4 *Fyrde*

Det er avsett areal til handtering av avløp i reguleringsplanen for Fyrde. Dette vil vere aktuelt for bruk til ein slamavskiljar. utfordringar rundt denne løysinga vil vere om plassen er stor nok til ein slamavskiljar for heile Fyrde og om ein får lagt utløpet ut frå sone for ferskvatn. Det er mykje fjell i området, så ein må rekne med sprengingsarbeid.

7.2.5.5 *Steinsvika*

I Steinsvika er topografien og leidningsnettet slik at ein ganske enkelt kan kople om lag 50 pe frå Steinsvikvegen og Treneset inn på ein slamavskiljar. Øvrige hus vil krevje meir omfattande utbygging for å bli kopla på slamavskiljaren.

7.2.5.6 *Berkneset og Lid*

Det er i dag to utsleppsleidningar på Lid som går direkte til sjø med ca. 70 og 150 pe tilknytt. Ein kan forvente god effekt med enkle grep om ein set inn desse to slamavskiljarane. Det er uvisst om alle eksisterande leidningar ligg inne i digitalt leidningskart, og det må difor vurderast om det skal leggst nye leidningar for å få knytt til fleire bustadar.

7.2.5.7 Ekset

Ein klarer ikkje å leie alt vatn med sjølvfall til nytt reinseanlegg på Mork. Det kan difor vere aktuelt å plassere ein slamavskiljar på Ekset for å fange opp spillvatn frå dei husa som ligg lågast.

7.2.6 Pumpestasjon Kalvatn

Pumpestasjon på Kalvatn med pumping til Fyrde vil kunne samle og reinse avløp frå nokre husstandar og gardar med direkteutslepp til ferskvatn. Dette er eit tiltak som må vurderast etter at vasskvaliteten på vassdraget er undersøkt. Det skal vere lagt avløpsleidning langs E39 Kvivsvegen.

7.2.7 Ajourføring av digital leidningskart

Ved å undersøke og registrere leidningsnett og å føre dette inn i det digitale leidningskartet vil ein opparbeide seg og lagre kunnskap om leidningsnett slik at ein lettare kan sjå kvar det er naudsynt og aktuelt å gjere tiltak på leidningsnett. Dette bør prioriterast for å gjere arbeidet med dei andre tiltaka lettare.

7.2.8 Leidningsutskifting

Nasjonale mål for leidningsutskifting er på 2 % per år for å oppretthalde ein akseptabel standard. I høve bygging av nytt avløpsreinseanlegg ynskjer ein å ha noko høgare takt på leidningsutskiftinga, då dette kan redusere mengdene med framandvatn på avløpsnettet. Det blir lagt opp til 3 % leidningsutskifting i året, noko som tilsvarar om lag 2 km utskifting i året. Ein vil med dette få ein lågare snittalder på leidningsnett.

Som eit verktøy for å ta fornuftige avgjerder om kva leidningar som skal skiftast ut, bør det vurderast å ta i bruk digital VA-forvaltning (DiVA). Dette er eit nytt konsept som tek sikte på å samle inn data om leidningsnett, og på bakgrunn av dette ta avgjerder for kva leidningar som skal skiftast ut. Då reduserer ein risikoen for at ein skifter ut leidningar som ikkje treng utskifting. I den same prosessen blir ein tvungen til å hente inn data om leidningsnett og legge dette inn digitalt.

Traséar for leidningsutskifting er i denne omgang vald ut ifrå stader der det ligg leidningar av grått støypejern og asbestbetong, som er leiingstypar som ein veit at det ofte er lekkasjar og brot. Det er òg plukka ut strekk med anna materiale der ein har hatt hyppige brot. Det er forsøkt å skifte ut leidningar slik at ein til slutt sit att med eit fullstendig separert avløpsnett mellom spillvatn og overvatn.

7.2.9 Overvaking av vasskvalitet og vassmiljø

Etter EU's vassdirektiv skal kommuner ha oversikt og ha kontroll med vassstilstanden i elver/bekk, innsjø, grunnvatn og kystvatn. Dette etter oppsette miljømål i vassforskrifta.

Grunna dette bør ein lage ein vassprøveplan for å få ein oversikt i tilstanden rundt om i kommunen på dei mest aktuelle stader. Pkt.5.5 omhandlar vassforskrifta og vannmiljø.

7.3 Handlingsplan

Det er lagt opp til rask oppstart av konkret planlegging av nytt spillvassreinseanlegg for Volda sentrum, men reguleringsprosessen kjem til å ta tid. I det høvet bør ein òg halde fokus på å redusere innlekkasjar til nettet. Samstundes bør ein kartlegge korleis vassførekomstane blir påverka av avløp frå spreitt busetting, men det blir ikkje lagt opp til omfattande reinsing av desse før ein er ferdig med reinseanlegg for Volda sentrum. Handlingsplanen er presentert i Tabell 6.

Tiltak	Kostnader i mill. NOK						
	SUM	2017	2018	2019	2020	2021	2022->
Nytt hovudreinseanlegg (inkl. Mork)	54.8	0.8	5.0	10.0	10.0	20.0	10.0
Reinseanlegg Søre Bjørkedalen	1.7		1.7				
Avløpsleidning Folkestad	1.5		1.5				
Slamavskiljar Fyrde	3.3			3.3			
Slamavskiljar Dravlaus inkl. veg	5.3		3.3		2.0		
Ombygging av pumpestasjonar	3.0			1.5	1.5		
Nytt bygg Myrtun							
Slamavskiljar Ekset	1.0				1.0		
Slamavskiljar Lauvstad	6.4					6.4	
Slamavskiljar Steinsvika	1.5						1.5
Slamavskiljar Dalsbygda	2.0						2.0
Pumpestasjon Naustvegen	2.0						2.0
Pumpestasjon Hamnegata	2.0						2.0
Pumpestasjon Sivert Aarflot-vegen	2.0						2.0
Pumpestasjon Kalvatn	2.0						2.0
Ajourføring av leidningskart	0.9			0.3	0.3	0.3	
Overvaking av vassmiljø	1.8			0.3	0.3	0.3	0.9
Leidningsutskiftingar*			5.0	2.3	14.0	6.5	TBA
Totalt/år		0.8	15.5	17.7	29.1	33.5	22.4

Tabell 6: Handlingsplan for avløp.

På side 5 er det presentert alternative kostnader til nytt hovudreinseanlegg basert på dei alternativa som ligg føre.

8 Leidningsutskifting

I Tabell 7 **Error! Reference source not found.** er det lista opp leidningstraséar som ein bør starte med å skifte ut. Desse traséane er ikkje nok til å redusere leidningsalder betydeleg. Det bør difor arbeidast med fleire utskiftingar enn desse. Når ein skiftar ut leidningstraséar som ligg i veg, bør ein samastundes sjå på kva vegutbetringar ein bør gjere, og forsøke å dele kostnadane mellom faga.

Prioritering	Avløp/Vatn	Leidningsstrek	Lengd [m]	2017	2018	2019	2020	2021 ->
	A/V	Porsemyrvegen	730	3.3	7.0			
	V	Heltnevegen (pågåande)	200	1.0	1.0			
	V	Håmyra	-	0.9	2.0			
1.	V	Dinglevatn – HB2	1800		0.8	15		
2.	A/V	Myravegen (ØRN)	170		3.0			
3.	V	Trykkreduksjon Morksenter	50			0.3		
4.	A/V	Heltnevegen	200			4.0		
5.	A/V	Grønbakken/Nygardsvegen/Bakkevegen Etc.	550			0.6	6.0	
6.	V	Røysildvegen-Einebakken (HB1)	520			10		
7.	A	Klokkarvegen-Kleppevegen	370				4.0	
8.	A/V	Raudemyrvegen	860				12	
9.	A/V	Seljebakken(Hauane)-Gamlevegen	713				15	
10.	A/V	Røysbakken	150					3.0
11.	V	Røyslidvegen-Gamletunvegen	510					10
12.	A/V	Storgata-Snarvegen-Gymnasvegen	450					10
	A	Kårstadvegen-Lindevegen	400					
	A/V	Kårstadvegen-Røysildvegen	230					
	A/V	Fjellvegen	200					
	A	Fedengarden	110					
	V	Engesetvegen-Rognelida-Kapteinsvegen	260					
	A/V	Prestegata (Prosjekt med vegvesenet)	610					
	A/V	Naustvegen-Ristevegen	330					
	A/V	Sagelva(Industrigata)	300					
		Hamnegata??? Treng vi å gjere noko her?	180					

	A	Overvassledning Vevendelvegen/Storgata (trekkestrømpe)	150					
		SUM Avløp			5.0	2.3	14.0	6.5
		SUM Vatn			8.8	27.6	19.0	16.5

Tabell 7: Handlingsplan for leidningsutskifting VA, enkeltstående og i samband med vegtiltak.

9 Overvatn

9.1 Målsetting

- Effektiv handtering av overvatn som ikkje skadar eigendomar eller medfører ulemper for innbyggjarar.

9.2 Vurdering av tiltak

Arbeid med separering av avløpsnett vil føre til reduserte mengder overvatn på spillvassnettet. Det er med dette grunn til å tru at problematikk med overvatn òg blir redusert, gitt at dimensjonane på overvassleidningane er store nok. Ved vidare utbygging i områda over Volda sentrum, bør fordrøingsanlegg vurderast for ikkje å auke belastninga på nedstraums nett og elver.

9.2.1 Flaumsikring Melshornsida

Det er sett i gong eit prosjekt for å modellere elvene som går gjennom Volda sentrum frå Melshornsida. Ein ynskjer med dette å sjå på moglegheiter for å bygge avskjerande grøfter for å sikre mot flaum i lågareliggande strok. Skisse for dette prosjektet ligg ved. Dei aktuelle elvene å gjere tiltak i er Gjølelva, Orgylelva og Heltneelva.

9.2.2 Overvaking av utvalde vassførekomstar

Ein har særst liten kunnskap om vasskvaliteten på vassdraga i kommunen. Det vil difor vere av stor verdi å undersøke dette nærmare med målingar av utvalde parametrar. Med dette som grunnlag kan ein vurdere den faktiske nytta av tiltaka som gjeld opprydding av avløp, spesielt i område der utsleppa er små og utslepp frå landbruk og anna næringsverksemd gjerne er meir dominerande enn frå avløp frå spreitt busetting.

10 Gebyrutvikling

Vatn og avløp kan finansierast etter prinsippet med sjølvkost, som inneber at utgifter kommunen har til vatn- og avløpstenester skal finansierast av brukarane ved hjelp av innkreving av gebyr. Ein ynskjer at gebyrutviklinga skal vere forutsigbar og utan for store auingar. Ein jamnar difor ut gebyrutviklinga over fem år basert på forventa kostnader. I tal frå KOSTRA kjem det fram at sjølvkostgraden til Volda kommune både for vatn og avløp var på 100 % i 2015. Dette tyder at inntektene og utgiftene i høve vatn og avløp har vore like i Volda kommune. Inntektene frå abonnentar frå vatn og avløp utgjorde i 2017 i gjennomsnitt 5105 kr/abonnent. Då rekna med ein bustad på 200m².

Prisar for vatn- og avløpstenester i 2017 er presentert i Tabell 8.

	Vatn		Avløp	
	Abonnementsgebyr [kr/år]	Einingspris [kr/m ³]	Abonnementsgebyr [kr/år]	Einingspris [kr/m ³]
Hytte/fritidsbustad	752,00	10,75	387,50	6,50
Bustad	1317,50	10,75	682,50	6,50
Næringseigedom	1883,00	10,75	1157,00	6,50

Tabell 8: Gebyr for 2017 eks. mva.

For dei komande åra vil det vere naturleg å auke gebyra for både vatn og avløp i større grad enn det som er gjort dei føregåande åra. Dette for å møte den auka aktiviteten innan fagfeltet. For å gjere dette på ein god måte, bør det nyttast eit verkty for sjølvkost og gebyrutvikling, mellom anna Momentum, der ein legg inn forventa framtidige kostnader og får ut gebyrutvikling basert på det.

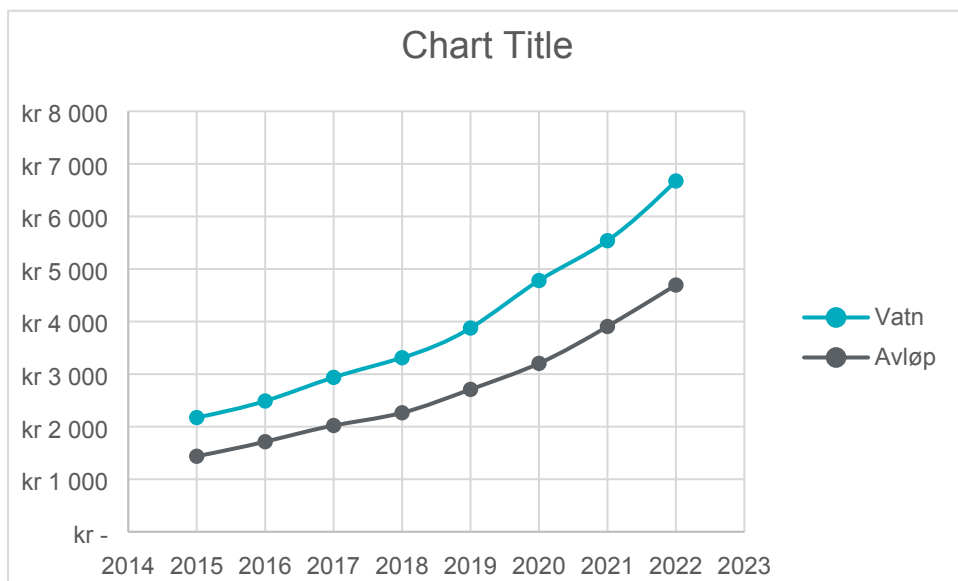
I høve samanliknbare kommunar og i høve landsoversikta ligg gebyrnivået i Volda lågt. Dette tilseier at gebyr for vatn og avløp bør kunne aukast vesentleg når driftskostnadane og finansutgiftene aukar.

Men det er viktig at ein tar omsyn til at Volda kommune har 10 kommunale vassverk over eit stort geografisk området. Kommunar ein gjerne samanliknar seg med som Ørsta har til dømes berre 3 kommunale vassverk. Ein rein samanlikning av gebyrnivå blir derfor ikkje reelt utan å inn øver seg at kostnadane med å drifte VA tenester i Volda kommune vil være og bør være høgre enn i andre kommunar med få vassverk og avløpsstasjonar.

Gebyrutvikling for ein bustad på 200m² ved gjennomføring av investeringsprosjekt i samsvar med handlingsplan for vatn og avløp. NB! Tala er omtrentlige og vil kunne avvike noko frå faktisk gebyr, då utregninga ikkje har skilt på talet på nærings-, bustad- og fritidsabonnentar.

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vatn	Kr 2 173	Kr 2 488	Kr 2 938	Kr 3 312	Kr 3 877	Kr 4 780	Kr 5 539	Kr 6 674
Avløp	Kr 1 437	Kr 1 714	Kr 2 022	Kr 2 264	Kr 2 709	Kr 3 204	Kr 3 906	Kr 4 695

Tabell 9 Gebyrutvikling for Volda kommune eks. mva.

Figur 8 Gebyrutvikling Volda

Landsgjennomsnittet i 2017 for vatn og avløpsgebyr var høvesvis 3320 kr for vatn og 4318 kr for avløp, inkl. mva.

11 Vedlegg

Tabell: Oversikt vassførekomstar

Planprogram

Flaumsikring Melshornssida

Hornindal kommune – ledningsanlegg

Opplysningar om VA-anlegg i Hornindal

H001 Oversiktsteikning heile kommunen

H010 Volda sentrum

H011 Mork og Furene

H012 Berknes og Lid

H013 Dravlaus

H014 Lauvstad

H015 Steinsvik

H016 Fyrde

Vassførekomst	Økologisk tilstand	Miljømål 2027	Vurderingar og påverknad frå avløp
Volda sentrum			
Generelt	Volda sentrum har hovudavrenning mot fjord. Noko går mot Rotevatnet og tre-fire bekkar i eller nær tettbygde strok.		
Rotevatnet (094-194-L)	Dårleg Berre basert på tilstand til anadrom fisk, ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Innsjøen ligg nedstraums areal med tett busetting, spreitt busetting og jordbruk. Ein kan forvente noko påverknad frå avløp, men jordbruk er truleg ei større kjelde til påverknad. I Vann-nett er det foreslått problemkartlegging.
Storelva i Volda, Øyraelva (094-25-R)	Dårleg Berre basert på tilstand til anadrom fisk.	God	Elva ligg nedstraums areal med tett busetting og noko spreitt jordbruk. Det kan forventast noko påverknad frå avløp gjennom til dømes overløp frå spillvassnettlet. I Vann-nett er det foreslått problemkartlegging.
Elvene gjennom Volda sentrum (094-24-R)	God Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Nedre del av Heltneelva og dei to elvene lenger vest renn gjennom tettbygd strøk og Volda sentrum. Det er usikkert om vasskvaliteten kan være målbart påverka av avløp. Det ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Rotevasselva (094-35-R)	God Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Nedre del av elva renn nær tettbygd strok, noko spreitt busetting og noko landbruk. Det er usikkert om vasskvaliteten kan være målbart påverka av avløp. Det ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Lauvstad			
Ulvestadelva (094-1-R)	God Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Nedre del av elva renn nær noko spreitt busetting og noko landbruk. Det er usikkert om vasskvaliteten kan være målbart påverka av avløp. Det ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Diverse elver (094-60-R)	God Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Ein bekk nord for Ulvestadelva renn òg nær noko spreitt busetting og landbruk. Det er lite truleg at vasskvaliteten er påverka av avløp, men kanskje noko frå landbruk. Det er ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Voldsfjorden (0301010700-3-C)	God Berre basert på ingen målte data og lokal kunnskap med låg pålitelegheit.	God	Vassførekomsten blir tilført avløp frå fleire stader. I Vann-nett er det foreslått å utbetre separate avløpsanlegg.
Dravlaus			

Generelt	Det er fleire bekkar som renn ned gjennom bygda. To av desse er eigne vassførekomstar.		
Dravlauselva (094-55-R)	God Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Vassførekomsten er antakeleg lite påverka av avløp, men dei heilt nedre delane kan være påverka av industri/fiskeoppdrett. Vidare er elva påverka av kraftverk, vassinntak til drikkevatt og Marin Harvest sitt anlegg lengre opp. Det ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Syrevadselva (094-59-R)	God Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Nedre del av elva renn nær noko spreitt busetting og noko landbruk. Det ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Dalsfjorden ytre (0301010800-1-C)	God Berre basert på ingen målte data og lokal kunnskap med låg pålitelegheit.	God	Det er beskrive noko avløp frå nokre mindre avløpsanlegg. Miljøtilstanden er likevel vurdert som god basert på ei analyse av påverknader og ikkje reelle målingar av data. Det ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Steinsvika			
Generelt	Vassbakkkelva og Tungeelva renn saman ut i fjorden. Det er ein liten bekk aust i området som kan være påverka av avløp, men dette inngår i et større bekkefelt saman med fleire andre bekkar.		
Vassbakkkelva (094-48-R)	Moderat Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Nedre del av elva renn gjennom noko spreitt busetting og noko landbruk. Det er vassuttak til fiskeoppdrett og flomverk som ser ut til å gje moderat tilstand. Det er sannsynleg at vasskvaliteten kan være målbart påverka av avløp. Det er foreslått problemkartlegging i Vann-nett.
Tungeelva (094-42-R)	Moderat Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Nedre del av elva renn gjennom noko spreitt busetting og noko landbruk. Det er vassuttak til fiskeoppdrett og flomverk som ser ut til å gje moderat tilstand. Det er sannsynleg at vasskvaliteten kan være målbart påverka av avløp. Det er foreslått problemkartlegging i Vann-nett.
Dalsfjorden indre (0301010800-2-C)	God Basert på ingen målingar, men analyse av påverknader. Låg pålitelegheit.	God	Det er beskrive ein rekke utslepp frå avløp, anten reinsa eller ikkje reinsa. Miljøtilstanden er likevel vurdert som god basert på ei analyse av påverknader og ikkje reelle målingar av data. Det er ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Folkestad			
Generelt	Det renn 2-3 bekkar ned i Folkestad, men berre Folkestadelva er ført opp som eigen vassførekomst.		

Folkestadelva (094-39-R)	Moderat Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Hovudpåverknaden er regulering til vasskraft. Det er foreslått problemkartlegging i Vann-nett.
Voldsfjorden ved Volda (0301010700-6-C)	God Basert på ingen målingar og lokal kunnskap. Låg pålitelegheit.	God	Vassførekomsten er påverka av avløp frå spreitt busetting og avløpsanlegg. Det har ikkje ført til registrering av miljøproblem. Det er foreslått tiltak for å redusere påverknad frå avløpsanlegg i Vann-nett.
Søre og Nøre Bjørkedalen			
Generelt	Det går nokre bekkar inn i Bjørkedalsvatnet gjennom dei to bygdene, men vatnet må sjåast som hovudresipienten.		
Bjørkedalsvatnet (094-1934-L)	God Basert på ingen målingar. Låg pålitelegheit.	God	Innsjøen er påverka av avløpsanlegg, men det er ikkje informasjon om utfordringar med vasskvaliteten i vatnet. Det er ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Straumshamn			
Generelt	Det er få bekkar her, men hus i område kan påverke Kilspollen og Botnavika (Voldsfjorden)		
Kilspollen (0301010700-2-C)	God Basert på ingen målingar. Låg pålitelegheit.	God	Fjorden er ein grunn terskelfjord. Vassførekomsten er påverka av avløp frå spreitt busetting og landbruk samt veg/transport. Effekten av påverknaden er ukjend og det er foreslått problemkartlegging i Vann-nett.
Voldsfjorden (0301010700-5-C)	God Basert på ingen målingar, og lokal kunnskap. Låg pålitelegheit.	God	Vassførekomsten er påverka av avløp frå spreitt busetting, men det har ikkje ført til registrering av miljøproblem. Det er foreslått tiltak mot avløp frå spreitt busetting.
Høydalen			
Generelt	Ei hovudelv gjennom dalen.		
Øygardselva med sideelv (Høydalen) (094-102-R)	God Basert på ingen målingar. Låg pålitelegheit.	God	Elva har eit ganske stor nedbørfelt. Sjølv om det er noko landbruk og spreitt busetting i nedre deler er påverknaden antakelege liten. Det er ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Austefjorden ytre (0301010903-C)	God Basert på ingen målingar. Låg pålitelegheit.	God	Det er ikkje registrert vesentlege påverknader som gir miljøproblem i denne vassførekomsten. Det er ikkje foreslått tiltak i Vann-nett.
Fyrde			
Generelt	I Fyrde/Austefjord renn det to elver ut i fjorden, men det er Fyrdeelva og vassdraget og innsjøane ovanfor som kan være noko påverka av avløp, jordbruk og avrenning frå transport (E39).		

Fyrdselva, nedre lakseførande del (092-28-R)	Dårleg Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Tilstanden er sett som dårleg som følge av tilstand for laks. Det er ikkje registreringar av dårleg vasskvalitet. Foreslåtte tiltak er knyt til vasskraft og avrenning frå E39. Avløp er antakelege ikkje ein vesentleg påverknad.
Storevatnet (094-1937-L)	Dårleg Berre basert på tilstanden til anadrom fisk med låg pålitelegheit. Elles ingen målte data på vasskvalitet.	God	Det er antatt påverknad frå avløp, men òg påverknad av rømt oppdrettsfisk og seinking på 2,8 meter for å vinne inn jordbruksareal.
Bulingen (094-67830-L)	Ikkje definert Låg pålitelegheit. Satt som ikkje definert då det er usemje om påverknad og risiko. Tilstand for fisk er sett som dårleg.	God	Det er antatt påverknad frå avløp, men ikkje foreslått tiltak. Eventuelle tiltak må sjåast i samband med dei andre innsjøane i vassdraget.
Eidsvatnet (094-67831-L)	Same som Bulingen (sjå over)	God	Det er antatt påverknad frå avløp frå spreitt busetting. Det er foreslått eit tiltak med å risikovurdere avrenning frå veg og tunnel sjølv om det ikkje er ført opp som påverknad, men dette er truleg gjort i høve bygging av Kvivsvegen.
Kalvatn (094-1938-L)	Moderat Basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Avløp frå RA mindre enn 2000 PE er vurdert å påverke i liten grad. Det same gjeld avløp frå hytter. Avrenning frå fulldyrka mark er vurdert til middels påverknad. Påverknaden frå vanskevatn frå tunnelar er av ukjent grad. Det ligg ei leidning i vatnet som i framtida kan nyttast til pumping av kloakk. Av tiltak er det foreslått å gjere ei risikovurdering for utslepp frå veg og tunnel.
Hølen-indre (0301010901-2-C)	God Basert på ingen målingar. Låg pålitelegheit.	God	Det er ikkje registrert vesentlege påverknader frå avløp og heller ingen tiltak mot slik påverknad.
Mork/Furene			
Generelt	Her er det industri, jordbruk og busetting som kan påverke vasskvaliteten i Sagelva.		
Sagelva (094-23-R)	God Berre basert på ingen målte data og generell analyse av påverknad med låg pålitelegheit.	God	Utslepp frå industri og landbruk er registrert som mogleg påverknad. Det er ikkje kjent om det er påverknad frå avløp. Det er ikkje foreslått til tak i Vann-nett
Voldsfjorden (0301010700-3-C)	God Berre basert på ingen målte data og lokal kunnskap med låg pålitelegheit.	God	Vassførekomsten tek imot avløp frå fleire stader. I Vann-nett er det foreslått å utbetre separate avløpsanlegg.
Berkenes/Lid			

Generelt	I område er det mange små lokale bekkar som ikkje kjem fram som eigne vassførekomstar i Vann-nett. Fjorden må sjåast som viktigaste resipient. To mindre bekkar ned i Berkvika er ein del av eit større bekkfelt og omtalast ikkje spesielt her.		
Voldsfjorden (0301010700-3-C)	God Berre basert på ingen målte data og lokal kunnskap med låg pålitelegheit.	God	Vassførekomsten tek imot avløp frå fleire stader. I Vann-nett er det foreslått å utbetre separate avløpsanlegg.

Tabell 10: Samandrag av utvald informasjon frå Vann-nett om vassførekomstar som ligg nær bygder og Volda sentrum. Kjelde: <http://vann-nett.no/saksbehandler/>.

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Volda kommune
Stormyra 2
6100 Volda

Dykkar ref:	Dykkar dato:	Vår ref:	Vår saksbehandlar:	Vår dato:
	30.11.2017	144195/2017/KOMMUNEPLAN/1519	Anders Smith-Øvland, tlf. 71 28 02 41	23.01.2018

Volda kommune - kommunedelplan - hovudplan vatn- og avløp - fråsegn ved offentleg ettersyn

Møre og Romsdal fylkeskommune har ut frå sine ansvarsområde følgjande merknader:

Miljø og klima

Vassforvaltning

Fylkeskommunen stiller seg veldig positivt til at hovudplanen for vatn og avløp inneheld ein del om vassmiljø der vassforskinga og at dei regionale forvaltningsplanane er nemnt. På den måten blir omsyn til vassmiljø innlema i planarbeidet, og ein legg til rette for å unngå utilsikta konsekvensar. Det er viktig at kommunens som planmynde ikkje opnar opp for planar som kjem i konflikt med dei miljømåla som fastsatt i regional vassforvaltningsplan.

Automatisk freda kulturminne

Vi fekk ved ein glipp ikkje lasta ned aktuelle dokument, mens saka låg ute til offentleg ettersyn offentleg ettersyn. Vi har derfor ikkje gitt konkrete tilbakemeldingar om eventuelle konflikthar med kjente automatisk freda kulturminne eller område med potensiale for funn av automatisk freda kulturminne.

Vi har i etterkant funne fram kunngjering og dokument på kommunens nettside <https://www.volda.kommune.no/sjolvbetening/hoyring-hovudplan-vatn-og-avlop-med-del-om-vassmiljo.35862.aspx> Dersom kommunen ønskjer å få ei overordna avklaring av forholdet til automatisk freda kulturminne ber vi om ein snarleg tilbakemelding, alternativt må forholdet bli avklara i forkant av kvart enkelt tiltak.

Kulturminne frå nyare tid

Vatn og avløp er ikkje så ofte i fokus i forhold til nyare tids kulturminne, men etter å ha vore med Volda kommune på synfaring av nokre elver i samband med flaumsikring, har vi blitt meir klar over vatnet si viktige rolle i utvikling av stadane, til dømes som grunnlag for val av plass å slå seg ned, bruk av vatn i hus og dyrehald, som energi til landbruk, industri og til lys og varme.

I samband med tiltak i og ved elvar er det viktig at ein og vurdere om tiltaka medfører inngrep i verdifulle kulturminne. Gamle murar og liknande er svært sjeldan registrert som kulturminne med offisiell verneverdi.

Volda kommune har og «Kommunedelplan for kulturminne» ute på høyring og ein god del av kulturminna som er nemnt ligg nær elvar og vatn. Volda kommune også ein heilt ny plan over «verdifulle bygningsmiljø og estetisk rettleiar i Volda sentrum». I dei

utvalte områda kan ein i samband med graving kome i konflikt med gjerder, trapper, murar, eller andre installasjonar, kulturminne som kan vere av verdi for miljøet.

Vi har ikkje tilstrekkeleg oversikt over alle nyare tids kulturminne i kommunen, til å gi konkrete innspel, men vi rår til at det i «hovudplanen for vatn og avløp» blir innarbeida eit punkt som kan sikre at eventuelle nyare tids kulturminne kan bli ivareteke, til dømes at «fylkeskommunen skal bli kontakta for nærare avklaring dersom eventuelle tiltak kjem i konflikt med noko som kan vere nyare tids kulturminne».

KONKLUSJON

Vi fekk ved ein glipp ikkje lasta ned aktuelle dokument, mens saka låg ute til offentleg ettersyn offentleg ettersyn. Vi ber derfor om tilbakemelding om kommunen ønskjer å få ei overordna avklaring i forhold til automatisk freda kulturminne, alternativt må forholdet bli avklara i forkant av kvart enkelt tiltak.

Vi viser elles til saksutgreiinga ovanfor og ber om at våre råd vert vurdert innarbeida gjennom det vidare arbeidet med kulturminneplanen.

Med helsing

Johnny Loen
plansamordnar

Anders Smith-Øvland
overarkitekt

Brevet er elektronisk godkjent og vil ikke bli sendt i papir

Fagsaksbehandlar

Miljø og klima: Rådgivar vassforvaltning Pernille Eriksdatter Giske, tlf. 71 28 02 59

Automatisk freda kulturminne: Arkeolog Arve Nytun, tlf. 71 28 03 25

Kulturminne frå nyare tid: Rådgivar Toril Moltubakk, tlf. 71 28 03 37

Kopi:

Statens vegvesen, Region midt
Fylkesmannen i Møre og Romsdal

FYLKESMANNEN
I MØRE OG ROMSDAL

Saksbehandlar, innvalstelefon

Senioringeniør Gunnhild Liva Austvoll, 71 25 85 12

Vår dato

19.01.2018

Dykkar dato

30.11.2017

Vår ref.

2016/7235/GUAU/421.3

Dykkar ref.

Volda kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

 VOLDA KOMMUNE	
Saksnr: 17/1995	Avd: KTA
Løpnr:	Shs: Dugdal
23 JAN 2018	
Arkivnr: Fine 2	
Klassering 1:	
Klassering 2:	

Volda kommune - hovudplan vatn og avløp - offentlig ettersyn

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har motteke hovudplan for vatn og avløp 2017-2027 i Volda kommune til høyring og offentlig ettersyn.

Vi har fyljande merknadar til plana:

Når det gjeld vatn vil vi gjer merksam på at utslepp av prosessvatn frå vassverk er søknadspliktig.

Når det gjeld avløp vil vi gjer merksam på at kommunen er underlagt forureiningsforskrifta og er sjølv forureiningsmynde. Det vil sei at for bustader og tettstader som er under 50 pe skal krava i kapittel 12 fyljast. Det er ikkje gitt opning i forskrifta om at desse krava ikkje skal vere innfridde før 2020 jf. punkt 7.2.5 i hovudplanen. I fylje § 12-2 er kommunen forureiningsmynde og skal føre tilsyn med avgjersle og vedtak fatta i medhald av kap. 12.

Når det gjeld anlegg som er større enn 50 pe er desse omhandla av kapitel 13. Kommunen er her også mynde og skal gje løyve til anlegg som er omfatta av dette kapittelet. Kommunen skal også her føre tilsyn med avgjersle og vedtak fatta i medhald av kap. 13.

Er eit område større enn 10 000 pe til sjø eller 2000 pe til ferskvatn skal dette meldast til fylkesmannen, som då vert forureiningsmynde.

Ut frå det som er omhandla i hovudplanen ser vi at kommunen ikkje overheld krav i forureiningsforskrifta. Hovudplanen bør innehalde ei prioritert liste over tiltak for å kunne overhalde dei lovpålagte krava.

I vår tilbakemelding på oppstartsvarselet rådde vi til at det i samband med hovudplanen blei gjennomført ei ROS-analyse. Vi kan ikkje så ut frå plandokumenta sjå at denne er gjennomført. Ei ROS-analyse vil kunne hjelpe kommunen å prioritere tiltak.

Når det gjeld overvatn er det sett i gong eit prosjekt på dette, fylkesmannen tilrår at planen blir oppdatert når dette prosjektet er ferdig. Vi ber og om å få tilsendt resultatata av prosjektet.

Med helsing

Jon Ivar Eikeland (e.f.)
Fagsjef-plansamordning

Gunnhild Liva Austvoll

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Kopi:

Statens vegvesen Region midt	Postboks 2525	6404	MOLDE
Kystverket Midt-Norge	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Møre og Romsdal fylkeskommune	Fylkeshuset	6404	Molde
Norges vassdrags- og energidirektorat	Postboks 5091, Majorstua	0301	OSLO
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal

VOLDA KOMMUNE
SENTRALADMINISTRASJON
Stormyra 2
6100 VOLDA

Dykkar ref:
Vår ref: 2018/013349
Dato: 17. januar 2018
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

UTTALE TIL HOVUDPLAN VATN OG AVLØP VOLDA KOMMUNE 2017-2027

Dykkar referanse: Sak PS 176/17 - arkivsaksnr 2017/1995

Mattilsynet har mottatt melding om høyring av hovudplan vatn og avløp for vassverka Volda kommune 2017-2027 med del om vassmiljø. Saka er vedlagt vedtak gjort av Volda formannskap om høyring og offentlig ettersyn. Frist til å gi uttale er av avsendar sett til 19.01.2018.

Vi ønskjer med dette å gi ein uttale ut frå vår rolle som statleg sektormynde på drikkevatt. Vi baserer våre faglege vurderingar i hovudsak på drikkevassforskrifta sine krav i tillegg til Mattilsynet sin rettleiar.

Generelt til hovudplanen

Planforslaget framstår som eit oversiktleg dokument som gir ei god oversikt over status og prioriterte tiltak. Det reflekterer godt både status og dei fleste utfordringane, sett frå Mattilsynet sin ståstad. Dette er alle tiltak som Mattilsynet har tatt opp med vassverket ved tilsyn dei siste åra.

Mattilsynet vil påpeike plikta til å sikre vassforsyningsanlegg slik at tilbakestrømming eller inntrenging av ureine væsker, stoff eller gassar ikkje kan finne stad. I forskrift om vassforsyning og drikkevatt § 4 heiter det at det er «forbudt å forurense vannforsyningssystem og internt fordelingsnett dersom dette kan medføre fare for forurensning av drikkevannet». Dette er også omtalt i forskrift om krav til byggverk og produkter (§§ 15-6 og 15-9), heimla i Plan- og bygningsloven. Mattilsynet vil derfor påpeike kor viktig det er at dette blir gjort kjent for utbyggjarar og andre tiltakshavarar, og at det vert stilt krav til nyetableringar om eigna tilbakestrømningsutstyr. Kjende, ubrukte grunnvassressursar der uttak av drikkevatt kan verte aktuelt i framtida, bør ein vurdere å verne mot forureining. Slike ressursar kan vere svært viktige å ha i reserve om eksisterande vassforsyning skulle bli sett ut av drift, f.eks. som ei følge varsla klimaendringar.

Mattilsynet er positiv til dei viktigaste foreslåtte tiltaka og prioritering av desse:

- Vassforsyninga i Volda kommune skal ivareta gjeldande krav til leveringssikkerheit og vasskvalitet.
- Det skal sikrast tilfredsstillande naudvassforsyning for alle kommunale vassverk.
- Utskifting av 3 % eller ca. 2 km vassleiding i året som reduserer lekkasjar.
- Styrke samarbeidet med nabokommunar.
- Tilstrekkeleg brannvatn.

- Forsterke og sikre beredskap knytt mot uvanlege og kritiske hendingar

Tiltaka er godt utdjupa, og vi kommenterer ikkje dette vidare i denne uttalen.

Nytt regelverk

Ny drikkevassforskrift trådde i kraft 1. januar 2017. Her vert dei fleste krav som er godt kjent frå forrige versjon av forskrifta vidareført. Men enkelte formalitetar er endra. Fleire viktige krav er også presentert langt tydelegare i den nye forskrifta.

Vi meiner derfor at følgjande endringar er vesentlege i arbeidet med kommunale planar:

- Farekartlegging og farehandtering er eit gjennomgåande prinsipp.
- Tydeleg krav til drift og vedlikehald av leidningsnett.
- Tydeleg krav til sikring mot uautorisert tilgang og bruk, inkludert dataangrep.
- Formelt krav til søknad om godkjenning er fjerna.
- Tydeleg krav til eigen eller ekstern kompetanse.
- Tydeleg krav til beredskapsplanar og øvingar.
- Tydeleg plikt overfor kommunar og fylkeskommunar til å ta omsyn til drikkevatt i alle planar.

I tillegg er det no krav om at alle vassforsyningssystem med minst 2 abonnentar/husstandar skal registrerast hos Mattilsynet innan 1. juli 2018. Bakgrunnen er mellom anna kommunane sine behov for å ha oversikt over alle vassforsyningssystem når planar skal utarbeidast. Eit forenkla registreringsskjema er under utarbeiding. Det vil gå ut informasjon frå Mattilsynet når dette er klart til bruk.

Nasjonale mål for vatn og helse legg viktige føringar

Mattilsynet viser også til «Nasjonale mål for vann og helse» som blei vedteke av Regjeringa den 22. mai 2014. Dei nasjonale måla dekkjer eit breitt spekter av problemstillingar, og omfattar også drikkevatt og avløpsvatt knytt til nyetableringar. Ansvar for å følgje opp dei nasjonale måla ligg på fleire departement og underliggjande etatar, samt på den kommunale forvaltninga. Det er derfor viktig at disse vert implementert i det vidare planarbeidet.

Eksisterande offentlege og private drikkevasskjelder med tilhøyrande nedbørsfelt og vassleidningsnett må i størst mogleg grad vernast mot forureining for å unngå forverring av vasskvaliteten. Det same gjeld for reservevasskjelder og eventuelle framtidige drikkevasskjelder.

De har gode planar for utskifting og drift av leidningsnett

Det synast som om de har bra oversikt over dei ulike delane av leidningsnett. Samtidig er det framlagt planar på forbetringar av drift og vedlikehald. Det ligg føre planar for kontinuerleg utbetringar for å redusere lekkasjane. Vi konstaterer også at det er sett opp ein plan for årleg utskifting av 3% av leidningsnett kvart år - dette utgjer omlag 2000 meter leidning årleg. Dette er i litt overkant av myndigheitskravet som er 2,0%.

Leidningsnett i Volda sentrum består av om lag 68 km vassleidning, der om lag halvparten er lagt i PVC. Spesielt leidningsstrek med støypejern har vore kjelde til lekkasjar på leidningsnett, men òg store delar av det resterande leidningsnett byrjar å bli gammalt og modent for utskifting. Leidningsbrot førekjem hyppig. Dette er ressurskrevjande og lite forutsigbart. Ein har òg opplevd at heile høgdebasseng er blitt tømt i tilfelle med leidningsbrot, då ingen av høgdebassenga har ventilar som stenger seg når vasstraumen blir for stor ut. Dette fører til at ein raskt kan stå utan vatn ved brot

på leidningar, og at ein ikkje har den reservekapasiteten som ein mellom anna bygger høgdebasseng for å skaffe.

Mattilsynet prioriterer tilsyn knytt til leveringssikkerheit

Det er vedteke at Mattilsynet skal ha fokus på leveringssikkerheit og verkemiddelbruk i 2017 og seinare år, slik at vi på den måten får framheva vassverka si plikt til å kunne levere tilstrekkeleg mengde drikkevatt til ei kvar tid. I dette ligg det mellom anna etablering av reservevassforsyning, etablering og drift av føremålstenleg høgdebasseng i tillegg til ein tilstrekkeleg god plan for drift og vedlikehald av distribusjonsnett. I tillegg vert det stilt krav til beredskap for levering av naudvatt under kriser når levering gjennom distribusjonsnett er umogleg.

Konklusjon

Utover ovanfor nemnde kommentarar har ikkje Mattilsynet nokon merknader til forslaget til houdplan vatt og avløp for Volda kommune 2017-2027.

Med helsing

Lennart Floyd Berge
seksjonssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og blir sendt utan signatur.
Dokument som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Vedlegg:

Dette betyr at du kan kreve å få vite kva for regelverk som gjeld, kvar du finn regelverket og korleis ein skal forstå regelverket. Mattilsynet kan ikkje gje konkrete råd om korleis du skal oppfylle regelverket. Plikt til å rettleie følger av forvaltningslova § 11.

Vi har vurdert saka etter dette regelverket

- Lov 19. des. 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv (matloven)
- FOR 2016-12-22 nr 1868: Forskrift 22. des. 2016 nr. 1868 om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften)

KYSTVERKET

Midt-Norge

Volda kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

Dykkar ref.:

Vår ref.:
2016/6328-6

Arkiv nr.:

Sakshandsamar:
Børre Tennfjord

Dato:
11.01.2018

Fråsegn til høyring av ny Hovudplan for vatn og avløp i Volda kommune - Møre og Romsdal fylke.

Kystverket har motteke Hovudplan for vatn og avlaup 2017-2027 i Volda kommune til høyring og offentlig ettersyn.

Varselet er vedteke av Volda formannskap i møte den 30.10.17 under sak PS 176/17 og vedteke framlagt i samsvar med plan- og bygningslova sin §11-14 fram til 19.januar 2018.

Sagt om planen

Hovudplan for vatn og avløp skal vere eit styrande dokument for aktivitet innan vatn og avløp i planperioden. I det høvet blir eksisterande situasjon undersøkt og gjennomgått, mål for VA-sektoren blir formulert og tiltak og handlingsplan blir sett opp for å nå dei måla ein har sett.

Planen skal inngå som delplan for kommuneplanen sin arealdel og legge til rette for gjennomføring av denne med planar for utbygging og utbetring av VA-anlegg.

Kort om Kystverket sitt ansvar

Kystverket er ein nasjonal etat for kystforvalting og sjøverts samferdsle. Kystverket skal i sitt arbeide ivareta nasjonale interesser og føringar.

Kystverket arbeidar for å sikre god framkome, trygg ferdsel og forsvarleg bruk og forvalting av farvatnet, samt effektiv og sikker sjøtransport og hamneverksemd.

Kystverket har ansvaret for staten sin beredskap mot akutt forureining og hamnesikring i norske hamner med internasjonal trafikk (ISPS).

Våre innspel og kommentarar

Kystverket er først og fremst oppteken av føresetnadar for god planlegging av sjøareala og dei sjønæraste landområda. Våre kommentarar til den komande planhøyringa vil difor vere innretta mot slike prioriteringar og liknande samanhengar.

Region Kystverket Midt-Norge

Sentral postadresse: Kystverket
Postboks 1502
6025 ÅLESUND

Telefon: +47 07847

Internett: www.kystverket.no
E-post: post@kystverket.no

For besøksadresse se www.kystverket.no

Bankgiro: 7694 05 06766

Org.nr.: NO 874 783 242

Vi ber om at brev, sakskorrespondanse og e-post vert adressert til Kystverket, ikkje til avdeling eller enkeltperson

Målet med framlegginga av planen er at ein ønskjer å synleggjere viktige og kritiske element i kommunen sitt eksisterande og planlagde VA-nett. På denne måten ønskjer ein å målsette tiltak og etablere gode handlingsplanar for utbygging og utbetring av nett og installasjonar.

Kystverket vil peike på kommunen sine strategiske avgjersler i høve det å etablere målsetningar for VA-sektoren. Vi er einig i prinsippa om å samle utslepp og byggje reinseanlegg i tettstadar og på bygdene. Dette vil på ein betre måte sikre vass- og miljøkvaliteten, samt redusere utsleppspunkta i kommunen sitt sjøområde. Påverknaden i område med låssettingsplassar for fiske, oppdrettsanlegg og andre typar havbruksanlegg vil kunne sikrast betre mot forureining.

Vi meiner også at tiltaka for å sikre stabil vassforsyning er naudsynt i ein beredskapssituasjon. Tiltaka som er nemnt i hovudplanen er i så måte første steg i ein slik sikring.

Kystverket har generelt sett få kommentarar og ingen merknadar til framlagt Hovudplan for vatn og avlaup med vassmiljø for Volda kommune.

Med helsing

Harald Tronstad
regiondirektør

Børre Tennfjord
sjefingeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Eksterne kopimottakarar:
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Møre og Romsdal fylkeskommune
Fiskeridirektoratet Region Midt
Norges vassdrags- og energidirektorat -
Region Midt-Norge
Statens vegvesen Region midt

Postboks 2520	6404	MOLDE
Fylkeshuset	6404	MOLDE
Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Postboks 5091, Majorstuen	0301	OSLO
Fylkeshuset	6404	MOLDE

Vedlegg:

KYSTVERKET

Midt-Norge

Volda kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

Dykkar ref.:

Vår ref.:
2016/6328-6

Arkiv nr.:

Sakshandsamar:
Børre Tennfjord

Dato:

11.01.2018

Fråsegn til høyring av ny Hovudplan for vatn og avløp i Volda kommune - Møre og Romsdal fylke.

Kystverket har motteke Hovudplan for vatn og avløp 2017-2027 i Volda kommune til høyring og offentlig ettersyn.

Varselet er vedteke av Volda formannskap i møte den 30.10.17 under sak PS 176/17 og vedteke framlagt i samsvar med plan- og bygningslova sin §11-14 fram til 19.januar 2018.

Sagt om planen

Hovudplan for vatn og avløp skal vere eit styrande dokument for aktivitet innan vatn og avløp i planperioden. I det høvet blir eksisterande situasjon undersøkt og gjennomgått, mål for VA-sektoren blir formulert og tiltak og handlingsplan blir sett opp for å nå dei måla ein har sett.

Planen skal inngå som delplan for kommuneplanen sin arealdel og leggje til rette for gjennomføring av denne med planar for utbygging og utbetring av VA-anlegg.

Kort om Kystverket sitt ansvar

Kystverket er ein nasjonal etat for kystforvalting og sjøverts samferdsle. Kystverket skal i sitt arbeide ivareta nasjonale interesser og føringar.

Kystverket arbeidar for å sikre god framkome, trygg ferdsel og forsvarleg bruk og forvalting av farvatnet, samt effektiv og sikker sjøtransport og hamneverksemd.

Kystverket har ansvaret for staten sin beredskap mot akutt forureining og hamnesikring i norske hamner med internasjonal trafikk (ISPS).

Våre innspel og kommentarar

Kystverket er først og fremst oppteken av føresetnadar for god planlegging av sjøareala og dei sjønæraste landområda. Våre kommentarar til den komande planhøyringa vil difor vere innretta mot slike prioriteringar og liknande samanhengar.

Region Kystverket Midt-Norge

Sentral postadresse: Kystverket
Postboks 1502
6025 ÅLESUND

Telefon: +47 07847

Internett: www.kystverket.no
E-post: post@kystverket.no

For besøksadresse se www.kystverket.no

Bankgiro: 7694 05 06766

Org.nr.: NO 874 783 242

Vi ber om at brev, sakskorrespondanse og e-post vert adressert til Kystverket, ikkje til avdeling eller enkeltperson

Målet med framlegginga av planen er at ein ønskjer å synleggjere viktige og kritiske element i kommunen sitt eksisterande og planlagde VA-nett. På denne måten ønskjer ein å målsette tiltak og etablere gode handlingsplanar for utbygging og utbetring av nett og installasjonar.

Kystverket vil peike på kommunen sine strategiske avgjersler i høve det å etablere målsetningar for VA-sektoren. Vi er einig i prinsippa om å samle utslepp og byggje reinseanlegg i tettstadar og på bygdene. Dette vil på ein betre måte sikre vass- og miljøkvaliteten, samt redusere utsleppspunkta i kommunen sitt sjøområde. Påverknaden i område med låssettingsplassar for fiske, oppdrettsanlegg og andre typar havbruksanlegg vil kunne sikrast betre mot forureining.

Vi meiner også at tiltaka for å sikre stabil vassforsyning er naudsynt i ein beredskapssituasjon. Tiltaka som er nemnt i hovudplanen er i så måte første steg i ein slik sikring.

Kystverket har generelt sett få kommentarar og ingen merknadar til framlagt Hovudplan for vatn og avlaup med vassmiljø for Volda kommune.

Med helsing

Harald Tronstad
regiondirektør

Børre Tennfjord
sjefingeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Eksterne kopimottakarar:
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Møre og Romsdal fylkeskommune
Fiskeridirektoratet Region Midt
Norges vassdrags- og energidirektorat -
Region Midt-Norge
Statens vegvesen Region midt

Postboks 2520	6404	MOLDE
Fylkeshuset	6404	MOLDE
Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Postboks 5091, Majorstuen	0301	OSLO
Fylkeshuset	6404	MOLDE

Vedlegg:

Noregs
vassdrags- og
energidirektorat

Volda kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

Vår dato: 09.01.2018
Vår ref.: 201606670-4
Arkiv: 323
Dykkar dato: 30.11.2017
Dykkar ref.: 2017/1995 Dag Dårflot

Sakshandsamar:
Ole-Jakob Sande

NVE fråsegn - offentlig ettersyn ny hovedplan for vann og avløp, Volda kommune

Viser til brev datert 30.11.2017. Saka gjeld offentlig ettersyn av framlegg til hovudplan for vatn og avløp 2017-2027.

NVE har ingen merknader til planen. Dersom det skal etablerast nye vassuttak, og/eller vassuttak skal aukast utover tidlegare vurderte vassmengder må dette meldast til NVE for vurdering/handsaming etter vassressurslova. Det same gjeld eventuelle grunnvassuttak og andre inngrep i vassdrag.

Med helsing

Bright Samdal
regionsjef

Ole-Jakob Sande
senioringeniør

Dokumentet vert sendt utan underskrift. Det er godkjent etter interne rutinar.

Vedlegg:

Kopi til:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Statens vegvesen

**Møre og Romsdal
fylkeskommune**

Volda kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

Behandlande eining:
Region midt

Sakshandsamar/telefon:
Per Norvald Walderhaug /
90288380

Vår referanse:
16/192217-3

Dykkar referanse:
2017/1995
15487/2017

Vår dato:
03.01.2018

Hovudplan for vatn- og avløp – Volda kommune – Uttale

Viser til høringsbrev datert 30.11.2017 vedrørende ny hovudplan for vatn og avløp.

Statens vegvesen har ikkje særlege merknader til ny hovudplan for vatn og avløp.
Ved nye tiltak i fylkes- og riksveg må desse arbeida varslast / søkjast om på vanleg måte.

Plan- og trafikkseksjonen
Med helsing

Lisbeth Smørholm
seksjonssjef

Per Norvald Walderhaug

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskrivne signaturar.

Kopi
Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Postboks 2520, 6404 MOLDE
Møre og Romsdal fylkeskommune, Postboks 2500, 6404 MOLDE

Møre og Romsdal fylkeskommune har ansvaret for fylkesvegane, avgjør hvilke prosjekter som skal gjennomføres hvert år og gir politiske føringer for utvikling av fylkesvegane. Det er Statens vegvesen som normalt planlegger, bygger, drifter og vedlikeholder fylkesvegane på vegne av fylkeskommunen.

Postadresse
Statens vegvesen
Region midt
Postboks 2525
6404 MOLDE

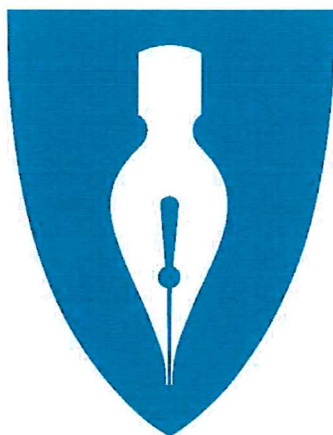
Telefon: 22 07 30 00
firmapost-midt@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Vestre Olsvikveg 13
6019 ÅLESUND

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

Hovedplan VA - Volda kommune

Planprogram

J01	2016-11-29	For bruk	ToLRe	SiKSu	ToLRe
Versjon	Dato	Omtale	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeida av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som går fram av oppdragsavtalen, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	3
1.1	Bakgrunn og formål	3
1.2	Planområdet	3
2	Rammebetingelser	4
2.1	Nasjonale føringer	4
2.2	Kommunale planer	4
3	Detaljerings av planarbeidet	5
3.1	Vurderinger	5
3.2	Konsekvensutredning	5
3.3	Alternativer som vil bli vurdert	5
3.4	Innhold i Hovedplan for VA	5
4	Planprosess og medvirkning	6
4.1	Planprosess	6
4.2	Organisering	6
4.3	Fremdrift	6
4.4	Informasjon og medvirkning	6

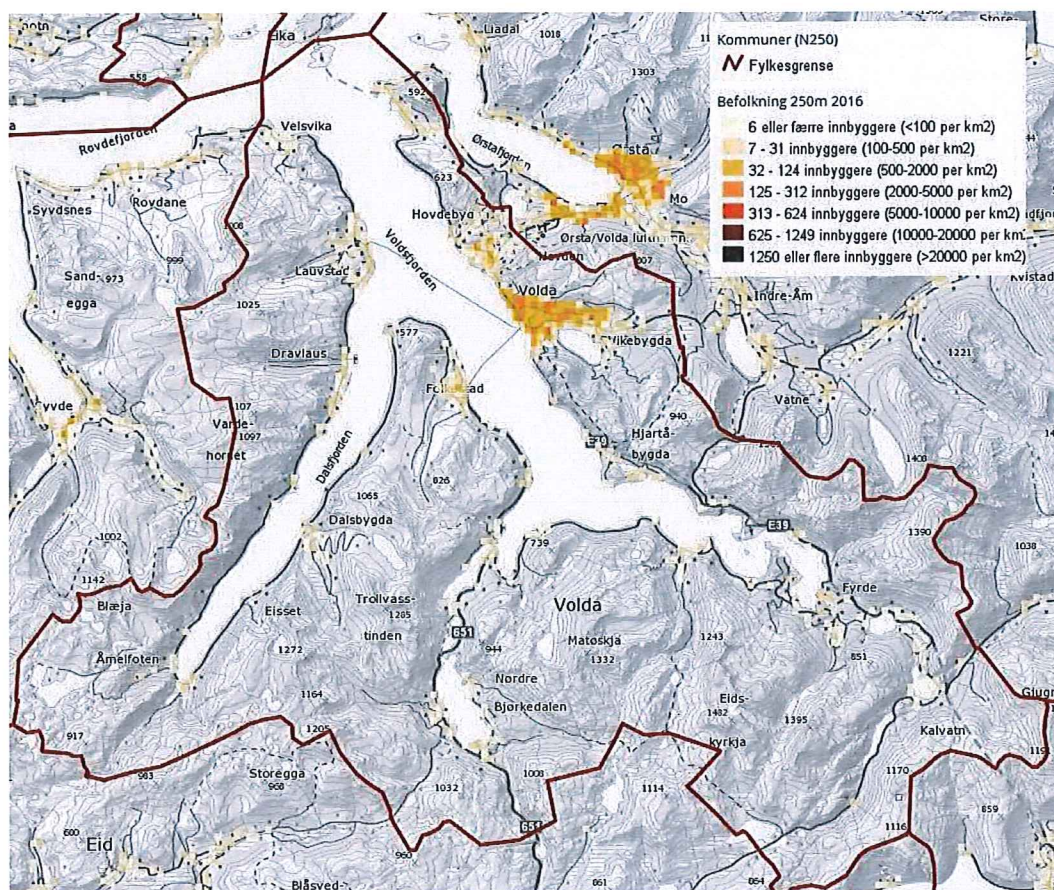
1 Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

På vegne av Volda kommune har Norconsult AS fått i oppdrag å utarbeide ny hovedplan for vann og avløp (VA) gjeldene for alle områder i kommunen med spesielt fokus på bebyggelse med tilknytning eller nærhet til kommunalt vann- og avløpsnett. Planen skal være en kommunedelplan for virksomheten VA, og være et overordnet, styrende dokument denne virksomheten i Volda kommune i perioden 2018-2028.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.

1.2 Planområdet

Figur 1: Oversiktskart befolkning (kilde: SSB)

2 Rammebetingelser

2.1 Nasjonale føringer

- Forurensningsloven
- Vannressursloven
- Vannforskriften
- Drikkevannsforskriften
- Forskrift om kommunale vann- og avløpsgebyr
- Plan- og bygningsloven

2.2 Kommunale planer

Arealdelen til kommuneplan for Volda kommune 2016-2028 er under utarbeidelse, og det ønskes at arbeidet med Hovedplan for VA utarbeides parallelt for å sikre areal til teknisk infrastruktur i kommuneplanen.

Det eksisterer en godkjent fagplan «Hovedplan Avlaup Volda kommune 1996-2000». Det kan være aktuelt å videreføre noe av denne i kommende plan.

3 Detaljering av planarbeidet

Målet med planarbeidet er å avdekke kritiske elementer i Volda kommunes VA-nett, behov for utbedring og nyetablering i henhold til gjeldene kommuneplan og å sikre en overordnet plan som styringsverktøy for planens gyldighetsperiode.

3.1 Vurderinger

For å gjøre vurderinger om hvilke tiltak som er nødvendig skal følgende kartlegges:

- Tilstand på eksisterende ledningsnett for VA
- Kapasitetsvurderinger på eksisterende ledningsnett, herunder også kapasitet for brannslukking
- Planlagte utbyggingsområder
- Tilstand på eksisterende renseanlegg for forbruksvann
- Oversikt over private vassverk
- Tilstand på eksisterende renseanlegg for spillvann
- Overvanns- og flomhåndtering med spesielt fokus på tilknytning til ledningsnettet
- Eventuelt vil det også vurderes tilstand på vannmiljø i kommunens ferskvannsførekoster

3.2 Konsekvensutredning

Gjennom arbeidet med hovedplanen kan det komme fram tiltak som bør spilles inn til kommuneplanens arealdel, der konsekvensutredning kan være aktuelt. Det gjøres ikke konsekvensutredninger i forbindelse med utarbeidelse av Hovedplan for VA.

3.3 Alternativer som vil bli vurdert

Det vil for flere av forholdene som skal utredes være behov for å se på flere alternative løsninger. De underliggende punktene er eksempler på områder hvor det kan være aktuelt å vurdere alternative løsninger.

- Behov for utbedring og nye ledningsnett i forbindelse med at det legges til rette for nye utbyggingsområder
- Alternativer for hovedtraseer
- Behov for nye høydebassenger og trykkøkingsstasjoner for vann
- Lokalisering av eventuelt nye vassverk og reservevannkilder
- Muligheter for samlokalisering av renseanlegg for spillvann

3.4 Innhold i Hovedplan for VA

Arbeidet skal lede ut i ny Hovedplan for VA som i utgangspunktet har gyldighet for perioden 2018-2028, planen vil blant annet inneholde:

- Målsetninger
- Rammebetingelser
- Situasjons- og tilstandsbeskrivelse
- Organisering – administrasjon og drift
- Tiltaksvurderinger
- Oversiktstegninger med aktuelle tiltak
- Handlingsplan med kostnadsoverslag
- Gebyrutvikling

4 Planprosess og medvirkning

4.1 Planprosess

Forslag til planprogram legges ut til offentlig ettersyn i samarbeid med Volda kommune i 6 uker og fastsettes deretter av kommunestyret jmfør plan og bygningsloven § 11-13. Med utgangspunkt i det vedtatte planprogrammet utarbeides Hovedplan for VA for 2018-2028. Høring av denne planlegges i august 2017.

Hovedplan for VA behandles politisk på vanlig måte og parallelt med kommuneplanens arealdel.

4.2 Organisering

Volda kommune er tiltakshaver for planen. Det vil bli opprettet en intern styrings-/prosjektgruppe i kommunen der prosjektansvar er plassert hos teknisk sjef og kommunalteknisk avdeling.

Norconsult AS har fått oppdraget med å utarbeide komplett Hovedplan for VA. Konsulenten, representert ved siv. ing. Tormod Lausund Relling vil, i samarbeid med Volda kommune, utarbeide dokumentene i forbindelse med oppdraget.

4.3 Fremdrift

	2016		2017										2018					
	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	Apr
Utløsning av planprogram																		
Høringsperiode planprogram																		
Vedtak av planprogram																		
Utarbeidelse av Hovedplan VA																		
Delplan Vassmiljø																		
Utsendelse til offentlig ettersyn																		
Høringsperiode Hovedplan VA																		
Vedtak ny Hovedplan VA																		
Kommuneplanen sin arealdel																		

4.4 Informasjon og medvirkning

Innsyn i planarbeidet sikres gjennom at planprogrammet (dette dokumentet) og ny hovedplan sendes ut til offentlig ettersyn. Det vil være muligheter for å gi innspill til prosessen og planarbeidet ved å ta skriftlig kontakt med teknisk etat i Volda kommune.

**VEDLEGG TIL HOVUDPLANEN VA - Innspel og kommentarar til
planprogrammet (planprogrammet er godkjent tidligare) :**

Planprogrammet som er sendt til offentleg ettersyn gjev informasjon om formålet med planarbeidet, prosess og medverknad.

Programmet tar for seg det som vi meiner er viktig for sektoren sin utvikling innanfor infrastrukturen –vatn og avløp , samt påverknad vassmiljø. Dette også sett i samanheng med miljø / samfunn og service og kvalitetar for innbyggjarar. Planen avgrensar for heile kommunen og programmet visar ønskjelege satsingsfelt og målsettingar innanfor dei tekniske felt VA og vassmiljø.

Planprogrammet byggjer vidare med Hovudplan VA for kommunen. Planprogrammet skal vise hovudprioriteringar av investeringar og dei områda som bør fornyast og oppgraderast for ei god utvikling på denne infrastrukturen i kommunen vår.

Planprogrammet er sendt til følgjande instansar og off. etatar :

-Ørsta kommune , Hornindal kommune

-Fylkesmannen i Møre og Romsdal

-Møre og Romsdal fylkeskommune

-Mattilsynet , Kystverket , Fiskeridirektoratet og NVE .

Alle har fått brev / melding om høyringar pr. e-post og sendt postmottaka.

Høyringar og kommentarar :

Frist for høyringar var : 20.01.17

Fiskeridirektoratet fekk frist til : 06.03.17 (p.g.a. ettersending ved ønskje)

Alle tilbakemeldingar / brev er i saka som uprenta vedlegg.

Ørsta -og Hornindal kommunar har ikkje svart på utsendinga pr. dato.

Frå Hornindal kommune har vi fått tilbakemelding på tekniske anlegg VA , i ettertid, etter førespurnad om det.

Kort vil eg oppsummere innkomne uttale med betydning for planprogrammet og hovudplanen, og gje kommentarar frå teknisk sektor. :

Fylkesmannen M&R : FM rår til at det i samband med hovudplanen VA blir gjennomført ei ROS- analyse , dette til hjelp i kommunen sin planlegging av tiltak og klimaeffektar.

Kommentarar : *Vi har sikkerheitsanalyse (beredskapsplan) på to av dei største vassverka til kommunen.*

Dette gjeld vassforsyninga til Volda sentrum/ Mork og vassforsyninga til Straumshamn. I denne planen som er ein rammeplan kan vi ikkje gjera noko meir omfattande analyser enn vurdering på reservevatn og sikkerheit/ kvalitet i desse forsyningane. Meir ROS-analyse vil bli ein del av den vidare driftsforvaltninga. Det kan bli vurdert ved fleire vassverk og vidare tiltak i kommunen innan områda VA /vassmiljø.

Møre og Romsdal fylkeskommune : Dei minner om at regional kulturmynde skal varslast i forkant av tiltak. Til dømes ved utskifting av gamle røyr og nedlegging av nye. Dette for å avklare om tiltak kjem i konflikt med eventuelle kulturminne. Dei skriv vidare ” dette kan med fordel kome fram av planen”.

Kommentarar : *Vi tar sikte på å få innlagt mest mulig i kommuneplanen (areal-/tekstdel) på hensynsone for røyrtrasè, tomt for reinseanlegg og pumpestasjonar. Meir detaljert kjem først ved reguleringsplan / byggesøknad og oppstart av arbeid. Det blir då høve å kome med innspel og uttale.*

Vi vil ta hensyn til registrerte fornminne og arkeologiske registreringar. Fylkeskommunen vil få kommuneplan og eventuell reguleringsplan for prosjekt til uttale.

Mattilsynet : Dei gjev uttale i forhold som omhandlar drikkevatn. Dei viser til ny drikkevassforskrift av 01.01.2017 som må leggest til grunn i planarbeidet. Dei minner om viktigheit med fokus på vassforsyningsanlegga sin tilstand og oppgraderingsbehov, slik at drift blir i samsvar med gjeldande regelverk. Vidare skriv dei at både eksisterande og private drikkevasskilder inkl. nedbørsfelt og røyrnett må i størst mulig grad vernast mot forureining så det

ikkje forringar vasskvaliteten. Det same gjeld reservevasskilder og eventuelle drikkevasskilder.

Mattilsynet minner elles om at målsettingane som kjem fram av "Nasjonale mål for vann og helse" må ivaretakast i hovudplanen. Dei ønskjer at kommunen lagar ein tilfredstillande plan for oppgradering av leidningsnett, samt ved behov tilknytte tilfredstillande små vassverk til felles vassforsyningsanlegg.

Dei peikar vidare på at vi må legge til rette for nødvendig beredskap med hensyn til drikkevassforsyninga.

Kommentarar : Kommunen vil forhalde seg til nye forskrifter og kvalitetskrav for drikkevann. Vi vil i planar arbeide for vern og beskyttelse av alle vasskilder i forsyningsnett og ha best mulig oversikt på dei private anlegga."Nasjonale mål for vann og helse" blir i god grad ivareteke i hovudplanen. Vi ønskjer at små anlegg oppnår tilfredstillande vassforsyning. Der det ligg til rette for det skal slike anlegg bli samankopla til felles vassforsyningsanlegg. Vi har beredskapsplan for to av dei største vassforsyningsanlegga.

Kystverket : Deira planengasjement er i første rekke kopla til sjøareal i planar og dei sjønære areala som ein kan seie å ha verknad på ferdselstilhøva.

Generelt : Dei viser til planleggingsverktøy innanfor områda som fins på nettet som Kystinfo – www.kystverket.no + info bind 4. Den Norske Los.

Farlei : Dei føreset at eventuelle ferdselsomsyn vert vurdert i planarbeidet.

Maritim infrastruktur : Ønskjer at det blir etablert spesifikke krav til utforming, utrustning og handsaming ved oppfølging på aktuelle og omsøkte tiltak.

Regelverk og tiltak må tuftast på framkome, trygg ferdsle og forsvarleg bruk av farvatnet.

Risiko og sårbarheit : Dei ønskjer at vi skal sjå om det er naudsynt å vurdere tryggleik og forureiningsfare knytta til ulukker/uhell på sjøareala. Og kva dei venta konsekvensane vil være for næringsinteresser, samfunn og natur.

Kommentarar : I planarbeidet vil vi nytte føreliggande opplysningar om planleggingsverktøy og informasjon frå kystverket som ein finn på nettet og andre stader. Ved eventuell sjøleidning vil vi oversende plan til etaten for nærare uttale, dette ved regulerings-og detaljplanlegginga. På reinseanlegg vil vi ha alarmanlegg som varslar ukontrollert utslipp og som varslar for raskt driftstiltak.

Noregs vassdrags- og energidirektorat – NVE :

NVE har ingen merknad til planprogrammet.

Fiskeridirektoratet – Region Midt :

Direktoratet er sektormyndigheit for fiskeri og marint biologisk mangfald. Dersom planen direkte eller indirekte berører sjøareal , meiner dei at saka angår etaten. Dei ønskjer tilsendt alle slike saker.

Dei ønskjer at eit av måla med planen skal vere å sørge for ein god og miljømessig riktig avfallshandtering. Dei peikar her på å ivareta naturmangfaldet best mulig og at vassmiljøet skal ha ein kvalitet som oppfyller målsettingane i forvaltningsplanen for denne vassregionen. Dei nemner ein del tiltak og konfliktforhold som bør vurderast for å oppnå god miljøtilstand i ferskvatn og sjø. Dette går på fiske- og havbruksinteresser samt marint biologisk mangfald og forhold til nye leidningsnett og utslippsstader som kan medføre negativ påverknad.

Direktoratet viser elles til sin nettside www.fiskeridir.no – kartleggingsverktøy.

Kommentarer : Vi vil oversende etaten plan for uttale der vi vil få direkteutslipp til sjø i forbindelse med nye utbyggingar og større tiltak. Gjeldande reinsekrav etter forskrifter skal oppfyllest for resipient(sjø) Vi ønskjer å unngå konflikt med næringsinteresser i sjøområde. Plan for eventuelle sjøleidningar ønskjer vi oversendt for uttale. Vi vil aktivt nytte det som er formålstenleg av registrerings- og planleggingsdata der etaten har kartleggingsverktøy på nettet. Vi arbeider med opprydding av private separate avløpsanlegg langs sjø/ vassdrag. Prosjektet, som er ein nasjonal tiltaksplan, vil bidra med auka kvalitet på vassmiljøet og særleg langs strandsoner og vassdrag/ ferskvatn. I sjøområde på lokalitetar, har i dag betydelege utslepp frå sjønæringa og dette vil vi sjå opp mot samla vassmiljø og utslepp/tiltak ved fjorden. Vi har små valmuligheiter med å plassere dei større utsleppa i tettstads-områda , og desse må derfor leggst i samsvar med tiltenkte planar og vår tilkopling på samleleidninga (hovudnettet).

« Dette er innspel og kommentarar som er gjeve tidlegare på godkjent planprogram» - Eg tar dette med som vedlegg til planen då det er relevant for handsaminga og oppfølgingar.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Terje Sunde

Arkivsak nr.: 2017/448

Arkivkode: K54

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

39/18

Formannskapet
Kommunestyret

13.03.2018

FLAUMTILPASNINGSTILTAK I MELSHORNSIDA, ALTERNATIVE TILTAK OG FINANSIERING AV DESSE

Administrasjonen si tilråding:

- 1. Kommunestyret syner til saksutgreiinga og ber administrasjonen med nødvendige atterhald om finansiering mv innhente anbod på utbygging av flaumtilpasningstiltak i Melshornsida i Volda sentrum.*
- 2. Kommunestyret syner til finansieringsramma i budsjett- og økonomiplanen. Anboda vert innanfor rammene i innkjøpsregelverket organisert slik at kommunestyret kan godkjenne samla utbygging eller trekkje ut tiltak eller opsjonar innanfor finansieringsramma i gjeldande økonomiplan.*
- 3. Kommunestyret ber administrasjonen orientere formannskapet før utlysing av anbodet.*

Vedleggsliste:

Vedlegg 1: Kart og flaumsonekart

Uprenta saksvedlegg:

Rapport frå Multiconsult

Samandrag av saka:

Flaum er ein del av ein naturleg prosess, og vi må leve med faren for at flaum kan skje. Denne saka handlar om planar og tiltak som Volda kommune må gjennomføre for å sikre innbyggjarane i Volda sentrum mot flaum.

I løpet av hausten 2015, fekk Volda kommune gjennomført ei kartlegging og laga flaumberekningar og det vart laga ein rapport over aktuelle elvar; Asplan Viak; «*Flomberegning av fire elver i Volda kommune*» (jan. 2016).

I løpet av sommaren 2016 hadde Vk møte med NVE for å få innspel på korleis ein burde gå vidare, og som eit resultat av dette, vart det på slutten av 2016 sendt ut anbod på prosjektering av «Flaumfare og flaumtilpasningstiltak i Melshornside».

Denne konkurransen vann Multiconsult AS, Skøyen, Oslo, og det vart skreve kontrakt med dei rett etter Påska i 2017.

Dei var her i Volda på møte og synfaring i elvane, og fekk jobba fram dokumentasjon og flaumsonekart, samt kom med forslag til tiltak og fekk fram eit kostnadsestimat. Alt dette ga grunnlag for Volda kommune sin søknad til NVE, om tilskot etter NVE 0035 (01.07.17) Berekna kostnader i søknaden var på 30,3 mill (eks mva) og det vart søkt om 24,3 mill (80%) i støtte frå NVE. Volda kommune sin eigenandel var på 6,1 mill (20 %)

Utover sommaren/hausten 2017 var det fleire møter og synfaringar, (også med Statens Vegvesen, i samband med brua over Heltneelva på Vikebygdvegen). Det vart etter kvart utarbeida detalj-tegningar og detaljerte spesifikasjonar.

I nov. fekk vi avslag på søknaden til NVE, og dette gjorde at vi måtte tenkje «nytt» i forhold til finansiering og utføring.

Det meste av prosjekteringsarbeidet var då utført, men pga. avslaget må Volda kommune forvente å finansiere mesteparten av prosjektet sjølv. Prosjektet med Multiconsult er lagt «på vent», inntil politisk avklaring i Volda kommune.

Grunna omfanget av tiltaka, samt litt endringar som har vorte prosjektert etter at kostnadsestimatet vart laga, trur administrasjonen at totalkostnaden vert nærare 40 millionar, pluss mva (50 mill inkl. mva).

Meir nøyaktig kostnad veit vi ikkje før vi har fått inn prisar etter utlysing. Det vil då verte fremja eiga sak om finansiering av prosjektet.

Volda kommune inviterte NVE til Volda til eit informasjons/opplæringsmøte, no i jan. 2018.

Prosjektet vart lagt fram for Volda Formannskap 13 febr. 2018, som ei orienteringssak.

Saksopplysningar/fakta:

Klimaet er i endring og vi ser allereie endringar med auka nedbør og kraftigare vind. Vårt område har den høgaste klimafaktor i landet, med ein forventet auke i nedbør på 40%. NVE har auka fokus på førebygging av elvar, etter større flaumar mange stader i landet. Der har vore større hendingar i vårt nærområde, i Barstadvik og Utvik, berre siste tida.

NVE oppmodar difor kommunane om å gjere tiltak for å minske risiko for skade ved flaum og starte med ei grundig kartlegging. Ei slik kartlegging har vi i Volda kommune allereie gjort, for Gjølrelva, Orgylelva og Heltneelva.

Desse elvane som renn gjennom Volda sentrum har stort potensiale for skade på både privat og offentlege bygg og infrastruktur. Der kjem flaumar med jamne mellomrom som gjere skade, og det skal ikkje store flaumen til før desse tre elvane sprengjer kapasiteten til infrastrukturen for overflatevatn.

Volda kommune starta i 2014/-15 arbeid med å kartlegge Volda sentrum (Melshornsida) mot flaum, samt sikre bustader, offentlege bygg og infrastruktur mot framtidige flaumar. Dette som fylgje av endra værtyper og klimatiske forhold. Det vart då teke kontakt med NVE, og dei kom hit på ei synfaring. Basert på bl.a. innspel frå NVE, vart Asplan Viak engasjert til å utarbeide ein rapport, som vi fekk i jan. 2016. Den hadde tittelen «*Flomberegning av fire elver i Volda kommune*», og tok føre seg Gjølleva, Orgylelva, Heltneelva og Rotevasselva. Oppgåva til Asplan Viak var å gjennomføre ei berekning av 200-årsflaum, inkludert eit klimatillegg på 40%.

Nedbørsfelta for dei ulike elvane vart kartlagt, og det vart utarbeida flaumberekningar på bakgrunn av dette. Det vart gjort flaumberekning for 20-års flaum, 200-års flaum og 1000-års flaum. Asplan Viak tok berre med nedbørsfelt ned til busetnaden.

Våren 2016 sende Vk ein førespurnad til NVE, med ynskje om å få i stand eit møte ang. flaumsikring av Volda sentrum. Dette for å få innspel og rettleiing frå NVE på korleis gjennomføre eit slikt prosjekt. Det vart eit møte der NVE orienterte om tilskot og støtte ein kunne få, samt at dei orienterte om saksgang, prosedyrar og framdrift på ein eventuell søknad om tilskot. Det var også ei synfaring i elvane. Rotevasselva var då allereie teken ut av prosjektet.

I slutten på 2016 vart det lyst ut ei anbodskonkurranse på prosjektering,;«*Kartlegging av flaumfare og flaumtilpassningstiltak i Melshornsida*» på Doffin. Denne konkurransa vann Multiconsult, og det vart skreve kontrakt med dei rett etter Påska i 2017.

Multiconsult utarbeida såkalla «flaumsonekart», og resultata av dei hydrauliske modellane viste at flesteparten av konstruksjonane (bruer og kulvertar) ikkje har kapasitet nok til ein 200-års flaum, med 40% klimapåslag. Dei kom med forslag til tiltak, som vart framlagt for godkjenning av kommuna. På bakgrunn av dei val vi gjorde, utarbeida dei eit kostnadsestimat til bruk for søknad til NVE.

I løpet av sommaren jobba Multiconsult med detaljplanlegging og tegningar av dei beslutta tiltaka, og etter eit møte her i Volda i byrjinga på august, gjekk dei vidare med å lage utkast til anbodsdokument. Ettersom det etter kvart vart klart at vi fekk avslag på søknaden (i første omgang løyvde Staten 20 mill, av totalt innkomne søknader på 400 mill (seinare plussa dei på 100 mill)), vart anbodspapira/kontrakta med Multiconsult lagt på vent, inntil vi hadde fått ei nærare avklaring, samt det offisielle avslaget på søknaden.

I midten på jan. no i 2018 inviterte vi NVE til Volda (før det offisielle avslaget kom) til eit informasjons/opplklaringsmøte, for å få vite kva og korleis vi burde gå vidare. Konklusjon etter møtet er at det er lite å hente frå Staten, men at vi bør søkje på nytt, no til sommaren. Det som kan vere størst sjanse på å få tilskot til, er massefangstdam i Orgylelva, samt flaumkanal frå Orgylelva til Heltneelva, i området Raudemyra/Koldå.

Det må gjennomførast tiltak i elvane, før ein kan starte bygging av bustader i byggefelta Urbakkfoten og «B58/Øvre Heltne» (Heltne/Bratteberg, oppom Bjørnevegen). Dette er såkalla «Rekkjefylgjekrav»

For alle tre elvane må det gjerast ei generell oppreinsking, i tillegg til dei plassane ein må til med «flaumverk» samt førebygging og erosjonssikring.

Ved bygging av flaumverk og erosjonssikring/heving av terreng, vil det for Heltneelva sin del verte bygd ny turveg langs store deler av elva. Flaumverk og turveg vert laga til slik at ein kjem til dei kulturminna (kvennhus/restar etter kvernhus og renner for dei), som er der. Vi har vore i kontakt (møte og synfaring) med Kulturvernavingdelinga i Fylket, og det vil etter kvart verte søkt om midlar til vedlikehald og gjenoppbygging av kulturminna. Desse vert då mykje meir tilgjengeleg/tilrettelagt for ålmenta.

Også langs Gjølrelva, frå Røyslidvegen/Teinene og opp langs Håmyra er/vert det laga til betre for turgåarar. I tillegg er det planlagt eit flaumløp (rør) under/ved uteområdet til Øyra Barneskule, som gjer at leik og aktivitetar på skuleområdet vert betre sikra, samstundes som det vert ein turveg langs den delen av elva.

Vedr. kulverten ved kryssinga av Vikebygdvegen (Fylkesveg 45) over Heltneelva, så er dette noko som må gjerast «ilag» med Statens Vegvesen. Dei har ansvar for Fylkesvegane. Volda kommune har hatt møte med dei, og det må lagast til ein gjennomførings-/utbyggingsavtale, der ein avtalar ein fordelingsnøkkel av kostnadane. Ein kan då søkje om å få tildelt midlar frå Samferdselsavingdelinga i M&R Fylke.

Prosjektet var tidleg i kontakt med Volda Jeger og Sportsfiskarlag, for å få innspel og kome i dialog med dei, vedr. tilslamming i elvane under gravearbeid. Også forhold omkring fisk/gyteplassar og elvemuslingen i Øyraelva er diskutert. Prosjektet vil prøve å handtere dette på best mogeleg måte, og i anbodsdokumenta (mengdebeskrivinga) er det egne postar for «vannhåndtering» og «sedimenteringsanlegg», samt at det er utarbeida ein eigen SHA-plan (Sikkerheit, Helse og Arbeidsmiljø) for arbeidet.

Volda kommune sitt ansvar og plikter

«Kommunane har ansvar for at sikkerheita mot flaum og skred vert ivareteke ved ny utbygging og gjennom lokalt beredskap. Men den har også ansvar for kartlegging og sikring av eksisterande busetnad, samt ansvar for den lokale beredskapen, i medhald av sivilbeskyttelseslova.»

Ved gjennomføring av tiltak som inneber fysiske inngrep, vil fleire lover kunne få anvending. Sentrale lover som regulerer ansvar og tiltak med betydning for flaum- og skredforhold; (ref. Meld.St. 15 (2011-2012); post 4, «Ansvar for håndtering av flom- og skredrisiko»)

- *Vannressurslova*
- *PLB*
- *Sivilbeskyttelseslov*
- *Naturskedeforsikringslov*
- *Naturskadelov*
- *Naturmangfoldloven*

(Dette er lover som er grunnlag for juridiske rammer)

Kostnadsestimat og finansiering

Tabell nedanfor er ei samanstilling av pr. tid kalkulerte totale kostnader til prosjektet. Det er brukt tal frå kostnadsestimatet til Multiconsult, lagt ved søknad til NVE. I tillegg er det plussa på kostnader i samband med div. endringar, dam/voll oppe på fjellet, interne adm. kostnader og uforutsette kostnader.

ESTIMAT Prosjekt: Flaumtilpasning i Melshornsida	Tot. ekskl. mva	Tot. inkl. mva
Usikker samla SUM Utførande del i Gjølvelva, Heltneelva og Orgylelva m/overføringskanal, samt innleigt prosjekteringsteneste.	40 mill	50 mill
Løyvd i 2016-2017	4 mill	5 mill
Hittil finansiert gjennom ØPL 2018-21		
2018 (innarbeidd i 2018-budsjettet)	11,2 mill	14 mill
2019 (økonomiplan- treng vedtak om finansiering)	11,2 mill	14 mill
Usikkert mogeleg tilskot frå NVE Overføringskanal til Heltneelva, massefangstdammar, flaumkanal ved Øyra Skule og tiltak på fjellet.	15,1 mill	19 mill
011 Usikkert tilskot frå M&R Fylke, Vikebygdvegen (Fv45)/Heltneelva	1,6 mill	2 mill
Manglande finansiering Utan tilskot frå NVE og M&R Fylke og evt. pluss usikkerheit som avklarast i anbod som kjem inn.	13,6 mill	17 mill

Utgifter så langt i prosjektet:

Det er hittil brukt 5 mill (inkl. mva), der 2,8 mill (inkl. mva) er brukt til konsulenttenester, 1,5 mill er nytta til flaumtiltak kring Håmyra, og 0,7 mill er interne kostnader.

Desse utgiftene er allereie finansiert.

Saka relatert til samfunnsdelen i kommuneplanen

Tabell under viser at prosjektet samsvarer med samfunnsdelen på ei rekkje punkt.

Kapittel	Mål, strategiar og føringar (relevans til denne saka)	Sjekkliste for dette prosjektet
4.3 Attraktivitet	• Alle skal ha tilgang til natur- og friluftsliv i kvardagen • Vidareutvikle gang- og sti-nettverket, og sikre gode tilkomstar til natur- og friluftsområde. • Sikre områder for grønstruktur, natur og friluftsliv. • Sikre areal til utvikling av kultur- og idrettsliv. • Realisere utviklingsplanen for Volda sentrum med fokus på grøntstruktur og kopling mot strategien «frå fjord til fjell»	Nye turvegar og –stiar ved øvste del av Gjølrelva, samt ein turveg mest langs heile Heltneelva, gjer at tilkomsten mot «fjellet» vert enklare. Oppreinsking, erosjonssikring og utbygging av flaumkanal/-voll langs deler av Heltneelva, gjer at ein får vist fram og får mykje betre tilgang til dei kulturminna som ligg langs elva. Dette er kvennhus, restar av kvennhus og ledevollar, samt gamle steinbruer (klopper). Tiltaket vil kunne utløyse midlar frå kulturvernadv. i Fylket Nye og sikrare bruer vil gjere tilkomst mellom busetnadane lettare og tryggare.
4.4 Busetting	• Volda kommune skal kunne tilby nok og varierte byggeklare tomter og bustader, og attraktive bumiljø. • Sikre gode trafikale forhold i bustadområda, med vekt på trygg ferdsel for born og unge.	Tiltaka i Gjølrelva og Heltneelva, gjer at ein kan starte bygginga av bustader i Urbakkfoten og B58/Øvre Heltne. Ein stettar mao. «Rekkjefylgje-krava», som ligg i Reguleringsplanane.
4.7 Folkehelse	• Sikre nære friluftsområde og areal for idrettsaktivitetar. • Sikre moglegheit for å gå eller sykle til kvardagsaktivitetar (til dømes barnehage, skule, arbeid og fritidstilbod).	Nye turvegar og –stiar ved øvste del av Gjølrelva, samt meir eller mindre langs heile Heltneelva, gjer at tilkomsten mot «fjellet» vert enklare. Nye bruer og sikrare kryssingspunkt over elvane, gjer ferdselen mellom dei ulike bustadområda sikrare.

		Det er også planlagt oppsetting av lys. Med bygging av flaumkanal, -tunnel ved uteområdet til Øyra Barneskule, sikrar ein leikeområdet til elevane ved større nedbørsmengder.
4.8 Klima og miljø	Kartleggje behov for sikring av vassdrag	Kartleggingane som er gjort, samt rapportane som er skreive, er grunnlag for å førebygge ved framtidige flaumar.
4.10 Samfunnstryggleik	- Utbygging skal skje i flaum- og skredsikre område og eksisterande bygningar og infrastruktur skal sikrast. - Sikre bygningar og infrastruktur som ligg i flaum- og skredutsette område. - Oppdatere faresonekart for flaum og skred. - Sikre bygningar og infrastruktur som ligg i flaum- og skredutsatte område. - Tilpasse infrastruktur til framtidige klimaendringar. - Vurdere behov for skred- og flaumsikring i busette område og langs vegar i kommunen.	I prosjektet inngår rapportar frå Asplan Viak og Multiconsult, der flaumfaren er kartlagt mhp ein 200-årsflaum med 40% klimapåslag. Multiconsult har også utarbeida tegningar og spesifisert tiltak på kritiske punkt i elvane i Melshornsida. Det er planlagt fleire nye bruer, erosjonssikring og flaumvollar, -vegar og -kanalar langs elvane, samt nye kulvertar. Dette gjer at heile Volda sentrum vil vere godt rusta mot eventuelle flaumar/store nedbørsmengder i framtida.

Økonomiske konsekvensar:

Auka lånebyrde for Volda kommune, om ein ikkje får støtte til tiltaka.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Gjennomføring av flaumtilpasningstiltaka i dei tre elvane og i Melshornsida, vil ha enormt mykje å seie for beredskapen i høve auka vasskapasitet ved bruer og kulvertar, ved store nedbørsmengder/flaum.

År om anna har dette vore «normalen» med flaumar, og sist det var utrykking, og heldt på å gå gale, var Likkjejulafta 2017 oppe ved Mosevegen/Bregnevegen (Solhøgda). Der fløymde vatnet forbi/over kulverten ved innkøyringa til HB1 (høgdebassenget), og nedover Bregnevegen, Mosevegen og Einebakken, ned til Røyslidvegen. Snarrådig handling og mykje folk i beredskap (brøytemannskap), gjorde at ein fekk avverga det heile.

Vurdering og konklusjon:

Administrasjonen har vurdert fleire alternativ;

- Lyse ut alle tiltak som NVE ikkje gir stønad til i prosjektet, fullfinansiert over 2 år i gjeldande økonomiplan. Det er alle vegkryssingar/kulvertar .
- 1) Lyse ut Heltneelva og gjennomføre innanfor løyvd ramme i 2018.
2) Lyse ut Orgylelva og kanal når vi evt har fått innvilga stønad frå NVE.
3) Lyse ut Gjølrelva i 2019 etter løyvd ramme i 2019 budsjettet
- A) Lyse ut Heltneelva og gjennomføre innanfor løyvd ramme i 2018.
B) Lyse ut Gjølrelva i 2019 etter løyvd ramme i 2019 budsjettet
C) Som ein opsjon; Lyse ut Orgylelva og kanal når vi evt. har fått innvilga stønad frå NVE.
- Gjennomfører også dei stønadsberettigta tiltak i 2019 uansett svar frå NVE (Ny finansiering i økonomiplan på ca. 20mill)
- Lyse ut alle tiltaka som ei entreprise, men med dei tiltaka som er søknadsberettigta til NVE, utskilt som opsjon. Opsjonen vil då omfatte overføringskanal til Heltneelva, massefangstdammar, flaumkanal ved Øyra Skule og tiltak på fjellet. Dette er dei tiltaka der vi kan håpe på å få 80% stønad frå NVE.

Vi ser at ei oppdeling av prosjektet, over mange år og gjerne med fleire entrepenørar, kan medføre større kostnader, enn ved å lyse det ut som ein samla pakke. Det vil også kunne påføre innbyggjarane ulemper over eit mykje lenger tidsrom.

Det ideelle er å ha ei samla utbygging. Samtidig er det så stor usikkerheit omkring kostnader og volumet på anlegget også m.o.t til kapasitet for oppfølging. Rådmannen rår difor til at ein organiserer anbodskonkurransen på ein slik måte at ein innhentar prisar på samla anlegg, samtidig som ein sikrar å kunne ta ut tiltak for å halde seg innanfor planlagt finansiering på 28 mill (inkl. mva) i økonomiplanen. Tiltak som kan oppnå statleg finansiering vert lyst ut som opsjon.

Framdriftsplan for prosessen:

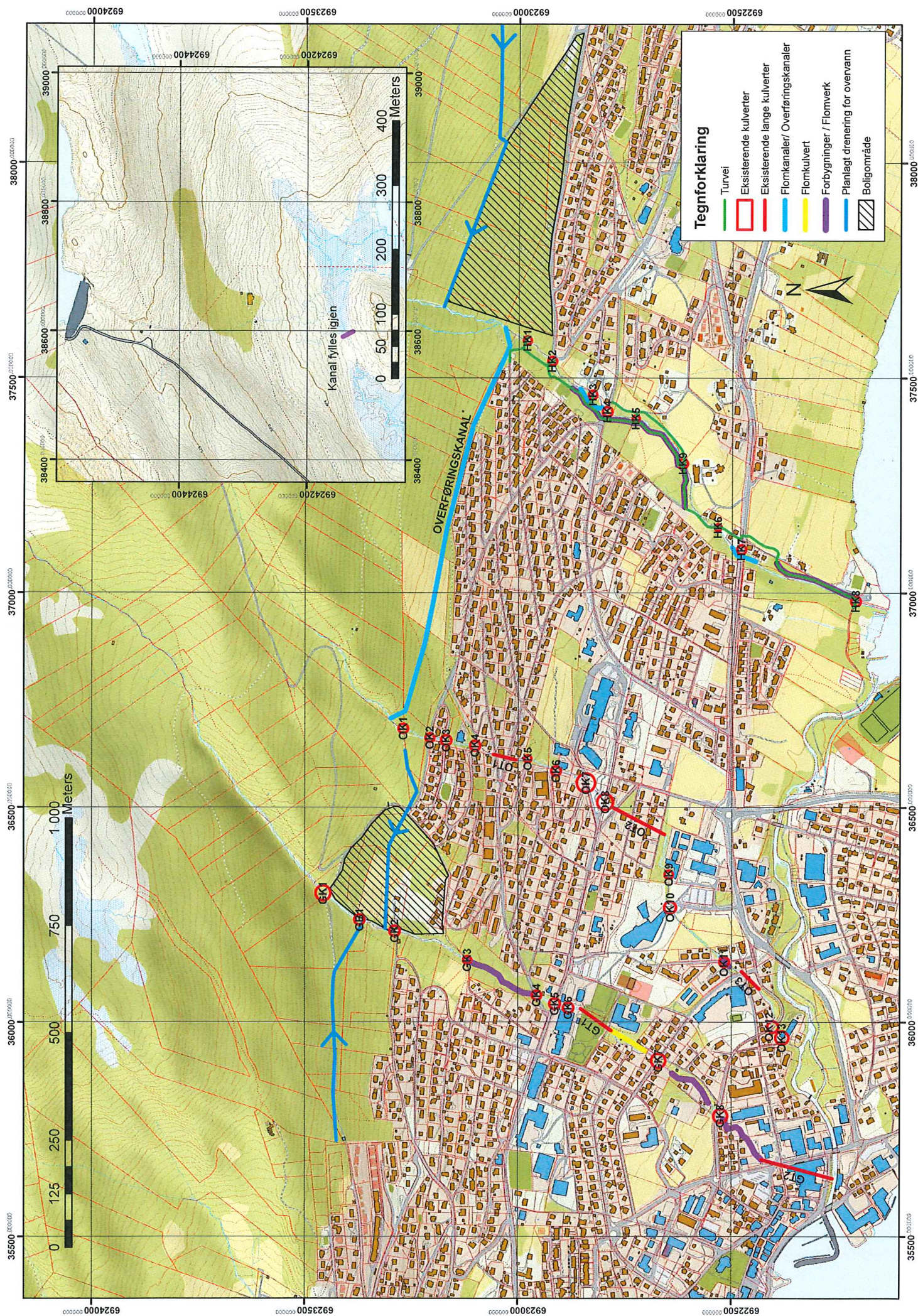
1. Godkjenning av gjennomføringsplan i kommunestyre 22.03.18
2. Ny søknad til NVE om stønad. Ferdigstilling av prosjektering og utlysing av prosjektet med atterhald om grunnavtalar og finansiering. Ferdig 01.07.18
3. Kommunestyresak med finansiering og prosjektplan i september 2018.
4. Grunnavtaler med berørte partar langs elvane og inngåing av kontrakt, september/oktober 2018.
5. Oppstart anlegg oktober/november 2018

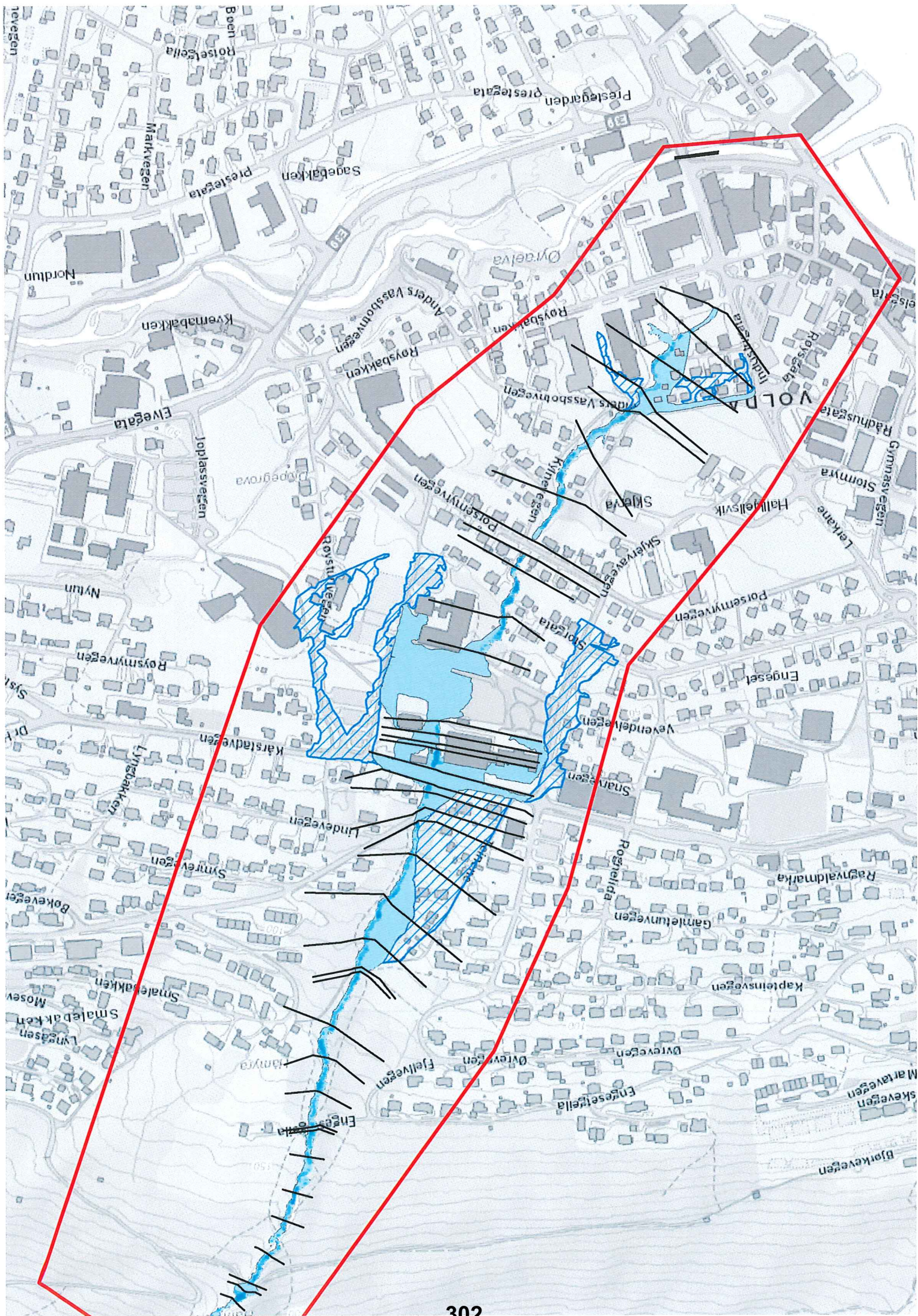
Rune Sjurgard
Rådmann

Rune Totland
teknisk sjef

Utskrift av endeleg vedtak:

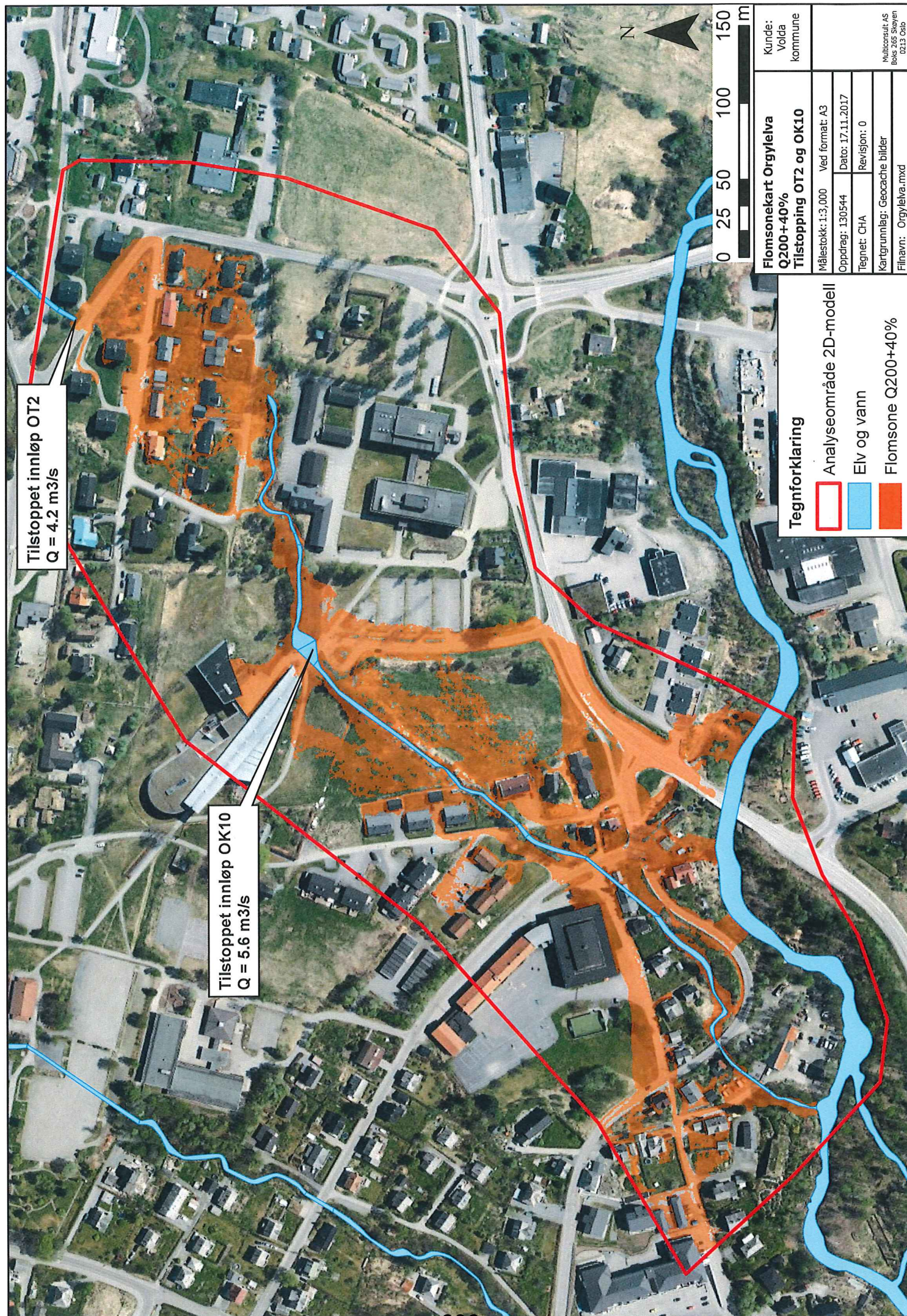
Teknisk sektor for vidare oppfølging
Økonomisjef
Ass rådmann
Forvaltningsutvalet - orienteringssak

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Rune Totland

Arkivsak nr.: 2018/531

Arkivkode:

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

40/18

Formannskapet
Kommunestyret

13.03.2018

POLITISK PRIORITERING AV INVESTERINGSPROSJEKT

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret tek saka til vitende.

Vedleggsliste:

Ingen

Uprenta saksvedlegg:

Ingen

Samandrag av saka:

På grunn av mange store investeringsprosjekt i 2018 og risiko for at ein ikkje har kapasitet til å ha like stort trykk på alle prosjekta, så ynskjer administrasjonen å forankre prioriteringsrekkefølgen til prosjekta politisk. Der er teke høgde for prosjektleiarkapasitet, oppfatning av politiske føringar og rekkjefølgekrav i prioriteringa. Det kan vera vanskeleg å spikre oppstartdato for nokre prosjekt, då dei involverer andre prosessar som regulering og grunnavtaler. I utgangspunktet hastar alt, og mange prosjekt er ikkje gjenstand for prioritering, då dei allereide er i full drift, og må fullførast. Her er berre medteke dei prosjekta som krev prosjektleiar-ressurs. Dei prosjekt som vert gjennomført av tilsette øyremerka til drift er ikkje med i oversikta. Vi har fem tilsette ingeniørar som er øyremerka til investeringsprosjekt, derav to engasjement stillingar. Det er i stor grad desse fem som er prosjektleiarar på større prosjekt.

Ei presisering av tabellen under: Der er ei kolonne som heiter «Ramme 2018 inkl mva» Talet i denne kolonna er ei kombinasjon av vedteken løyving under budsjettbehandlinga for 2018 og ubrukte investeringsmidler som bør overførast frå 2017. Overføring frå 2017 til 2018 må behandlast i kommunestyret, noko som ikkje enno er gjennomført.

Tiltak	Prosjektleder	Ramme 2018 inkl mva	Forventa oppstart	Forventa avslutta
Ny Øyra skule (ki)	Anne-Mari Falkevik	kr 45 025 145	Pågå	
Omsorgsbustader (5stk) Doktorhaugen	Jeanett Brandal	kr 17 000 000	Pågå	15.05.2019
ROP (rus og psykisk helse) 7 stk (midl.bustadar)	Jeanett Brandal	kr 6 140 829	Pågå	01.04.2018
Utbetring veg frå Rotevatn til Vassbotn (aaa)	Pål Are Vadstein	kr 15 710 580	Pågå	31.06.2018
Ferdigstilling Brannstasjon - krav frå arbeidstilsyn	Roy Inge Heltne	kr 1 200 000		31.12.2018
Sambindingsveg over Håmyra	Rune Totland/Asplan Viak	kr 2 000 000	Pågå	15.06.2018
Folkestadtun - oppgradering	Siri Birkeland Solheim	kr 2 800 000	Pågå	31.12.2018
Utviding av Mork barnehage	Siri Birkeland Solheim	kr 500 000	Pågå	15.08.2018
EPC gjennomføringstiltak	Tor Vegard Søvik	kr 32 000 000	Pågå	01.06.2018
Oppgradering Prestagata 33	Tor Vegard Søvik	kr 2 631 977	Pågå	31.12.2018
Kommunal del sentrumsutvikling	Torgeir Stensø	kr 12 541 474	Pågå	
Prioriterte Prosjekt				
Volda u-skule, opprusting	Siri Birkeland Solheim	kr 1 000 000	05.03.2018	
Kinosal og kultursal	Anne-Mari Falkevik	kr 625 000		
Flomsikring Volda sentrum Melshornsida	Terje Sunde	kr 10 000 000	Pågå	
Flomførebygging Heltneelva	Terje Sunde	kr 4 000 000	Pågå	
Symjehall	Anne-Mari Falkevik	kr 625 000	01.08.2018	
Opprusting Engesetvegen forbi omsorgsenteret til samleveg	Pål Are Vadstein	kr 4 000 000	Pågå	01.07.2019
Samleveg Urbakkfoten	Pål Are Vadstein	kr 1 500 000		
Næringsområde Øvre Rotset	Terje Sunde	kr 17 000 000	01.08.2018	01.07.2019
Solskjerming kommunale bygg- omsorg	Kjell Magne	kr 1 000 000		
Avfallsløysing og parkering ved rådhuset	Kjell Magne og Rune	kr 1 000 000		
4.etasje omsorgsenteret	XPRO/Jeanett Brandal	kr 625 000	15.03.2018	Vert ny finans sak

Vurdering og konklusjon:

Til tross for stort volum av investeringsprosjekt også i 2018, meiner teknisk sektor at alle prosjekta på lista skal kunne gjennomførast eller kome godt i gong i løpet av 2018.

Rune Sjurgard
Rådmann

Rune Totland
teknisk sjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Rådmann
Teknisk Sektor
Økonomisjefen
Oppvekstsjefen
Helse- og omsorgssjefen

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Pål Are Vadstein

Arkivsak nr.: 2014/1745

Arkivkode: Q14

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

41/18

Formannskapet

13.03.2018

UTBETRING BOTNAVEGEN

SAK OM TILLEGGSØYVING ELLER REDUKSJON I PROSJEKTOMFANG

BAKGRUNN

Viser til orientering i FSK-møtet 27.02.2018, der det vart gjort greie for status kostnader for prosjekt «Utbetring Botnavegen».

Om Botnavegen skal utbetrast i samsvar med vedtak frå 30.03.2017, vil prosjektet trenge tilleggsøyving. Alternativt må tidlegare vedteke gjennomføringsplan reduserast i omfang. Grunnlaget for at prosjektet no står i denne situasjonen er forklart i saksdokument utsendt til førre FSK-møte. Etter ynskje frå FSK-medlemmane, skal vi her konkretisere nærare kor stor ev. tilleggsøyving prosjektet vil trenge, alternativt kor store innsparingar ein kan oppnå ved å skjære ned på prosjektet i omfang.

Aller fyrst må det presiserast at endelege kostnader for anlegget ikkje vil vere kjend før etter ferdigstilling. Dette har mellom anna med å gjere at anbudet er mengderegulert, og at ein stor del av postane gjerast opp etter medgåtte mengder.

Ev. avvik mellom prosjekterte mengder og faktisk utført, vert sjølvsagt forsøkt avdekt undervegs i anleggsfasen, både ved varslingsrutinar, endringsmeldingar og elles grundig gjennomgang av dei månadlege avdragsnotaer. Likevel vil ein ikkje kunne ha ei fullstendig oversikt før etter at prosjektet er gjennomført, og alt av innmålingar og dokumentasjon er gått gjennom og avrekna opp i mot anbodsgrunnlaget. Tala som vert presentert under er grundig gjennomarbeidd, men må likevel vurderast som *kun* rettleiande.

Merk! Alle summar i dette dokumentet er eks. mva.

➤ HOVUDDDEL

Gjeld strekket frå kryss v/FV45 til Storelva i Vassbotnen. Dette strekket er det vi kallar hovuddelen av anbudet. Bortimot alt arbeid som så langt har vorte gjort på prosjektet har gått føre seg på dette strekket, og så langt kjende tillegg og uføresette kostnader er difor konsentrert på hovuddelen.

Ja, det var teke høgde for uføresette kostnader i ein eigen post i kalkylen, jmf. vedtak frå 30.03.2017, men det er likevel på det rene at det ikkje var vurdert på dåverande tidspunkt at funn av forureina masser og så store avvik som vi har fått på terrengmurar, skulle «ete» opp heile denne potten. Det er diverre nettopp det som no har skjedd, og det er sjølvsagt leitt. Konsekvensane for desse avvika, kan stillast opp slik:

<i>Funn av forureining (grunnundersøkingar, interne timar og tiltak):</i>	<i>Kr 350 000,-</i>
<i>Natursteinsmurar:</i>	<i>Kr 750 000,-</i>
<i>Auke i omfang kulvertar (flaumtiltak):</i>	<i>Kr 100 000,-</i>
<u>SUM TILLEGG HOVUDDDEL</u>	<u>Kr 1 200 000,-</u>

Som tidlegare opplyst, så er prosjektet, eller rettare sagt hovuddelen, fortsatt ca. kr 500 000,- i pluss. Då det står att rikeleg med arbeid, er det fortsatt mykje uføresett som kan dukke opp. Difor bør summene over vere dekt av tilleggsøyving, og ikkje post for uføresette kostnader. Presiserer at det ikkje berre er forureining og natursteinsmurar som har generert tillegg, men det er desse to punkta som har fått klart størst konsekvensar.

Som forklart i førre saksdokument, så er sakshandsamars vurdering at tilleggskostnadane på delar av terrengmurane, bør inngå i prosjektet «Flaumtilpasningstiltak i Melshornsida i Volda sentrum», då dette skuldast flaumtiltak som følgje av dei planar som ligg føre i dette prosjektet. Mellom anna ligg det føre planar om å leie meir flaumvatn til Rotevasselva enn det som er tilfelle idag.

➤ OPSJON 4

Gjeld vegstrekket frå Storelva i Vassbotnen til Botnasanden i sørvest. Omfattar utbetring av vegen frå Storelva og heilt bort til Botnasanden, og inneber ei forenkla opprusting av vegen i høve hovuddelen, jmf. tidlegare KS-vedtak. I opsjonen inngår også ei viss breiddeutviding av vegen, i tillegg til den etterkvart så omdiskuterte sanitærhus-grøfta fram til Botnasanden.

Opsjon 4 utgjer kr 1 707 420,- av samla kontraktssum med entreprenør, i tråd med tidlegare vedtak.

Opsjonsdelen er ikkje starta opp enno, og er såleis mogleg å nedjustere i omfang, og for så vidt også trekkje heilt ut av prosjektet.

I etterkant av oppstart anlegg er det avdekt manglar i skissert løysing. Mellom anna må omfang av grøfter og røranlegg oppjusterast monaleg, om ein skal gjennomføre opsjonen slik som den hovudsakleg var tenkt i samband med prisinnhenting. Dessutan har entreprenør seinare varsla om at den løysinga som er planlagt, kan medføre setningar i vegbana. Fare for setningar vil der vere uansett, så lengje ein ikkje masseutskifter eksist. veg, men entreprenør har oversendt eit nytt pristilbod der slike setningsulempar er forsøkt redusert.

Vi har altså grundig gått gjennom opsjonsdelen med mål om å luke vekk dei feil og manglar som var i opprinneleg tilbod. Vidare har vi kome fram til ei ny komplett oversikt over kva som må gjerast for å utbetre dette strekket tilfredsstillande, og ilag med entreprenør kome fram til kostnadsreduserande løysingar innanfor ein viss minimumsstandard.

Samla sett kan desse tilhøva framstillast slik:

<i>Justering mengder rørmateriell o.l.:</i>		Kr 750 000,-
<i>Justering asfaltering:</i>	+	Kr 800 000,-
<i>Forsterkning veg (tiltak for å redusere setningar):</i>	+	Kr 600 000,-
<i>Komplett graving, masseflytting, grøfter, man.arb.</i>	+	Kr 1 350 000,-
<i>Opprinneleg tilbod</i>	-	Kr 1 700 000,-
<i>SUM TILLEGG OPSJON 4</i>	=	Kr 1 800 000,-

Det er store tal, men høgst reelle kostnader. Om ikkje opsjonsdelen no hadde vorte reforhandla og gått gjennom på nytt, så hadde vi truleg fått store tillegg *etter* oppstart arbeid her. Då hadde det i praksis kanskje vore for seint å stoppa det også. I motsetnad til no, då dette er avdekt og vi står overfor eit val om kva som skal gjerast vidare.

➤ SAMLA OVERSKRIDINGAR

Med denne utgreiinga som grunnlag, vurderer vi det slik at ein må venteleg medrekne at prosjektet totalt vil kome på *i allefall*

	Kr 1 200 000,-
+	Kr 1 800 000,-
=	Kr 3 000 000,-

kr 3 000 000,- eks. mva. over løyvd budsjettramme, dersom prosjektet skal gjennomførast i sin heilskap slik det vart politisk vedteke for omlag eit år sidan. Vi understrekar igjen at endelege summar ikkje kan liggje føre før alle postar er oppmålt og justert etter faktisk utført, ei avrekning som kjem mot slutføringa av anlegget og før utsending av sluttnota.

Uansett kan ein endeleg no fastslå at det på ingen måte vil vere forsvarleg å igangsetje nytt arbeid innanfor Storelva, utan garanti om at prosjektet får tilleggsløyving. Kr 3 000 000,- er ein reell sum utifrå det vi veit i dag, og det er på ingen måte teke hardt i. *Når det er sagt så klarer vi kanskje å kome godt under denne summen også, men vi kan uansett ikkje igangsetje nye tiltak i opsjonsområdet før det vert gitt meir handlingsrom økonomisk, i fall det vert trong for det.* Vidare drøftingar på konkrete summar når det gjeld andre postar, vert pr. idag meir eller mindre berre gissing. Difor avgrensar vi denne utgreiinga til å femne om det vi faktisk veit idag.

➤ UTTREKK/REDUKSJON I PROSJEKT

Når det gjeld strekket frå fylkesvegen til Storelva (hovuddelen), så er det av framdriftsmessige omsyn praktisk uheldig å iverksetje reduksjonar her, så seint i anleggsfasen. Det er derimot fortsatt mogleg å gjere reduksjonar på strekket innanfor Storelva, altså opsjonsområdet, for å så langt som råd er kunne halde seg innanfor budsjettramma.

Dei nye summane er allereie gjort greie for, og er utforma med bakgrunn i at heile strekket skal takast. Å gå i gang med å trekkje ut diverse deltiltak her, kan komplisere situasjonen noko, då det no er gitt ein totalpris med grunnlag i at pkt. 1-5 nedanfor skal gjennomførast. Likevel; den politiske leiinga lyt ta endeleg stilling til dette.

Strengt talt kan følgjande enno trekkjast ut av kontrakt:

1. Heile opsjonen, slik som den er skrive kontrakt på:	Kr 1 707 420,-
2. Grøft til ev. sanitærhus på Botnasanden:	Kr 400 000,-
3. Asfalt frå Nymark til Botnasanden:	Kr 350 000,-
4. Asfalt frå Storelva til Botnasanden:	Kr 800 000,-
5. Ny bru over Høgedalselva:	Kr 220 000,-

SPØRSMÅL OM GRUS PÅ GANGVEG

Dette er ei avsporing av saka, men sidan det vart teke opp i førre FSK-møtet, freistar eg utdjupe korleis dette spørsmålet tidlegare er teke stilling til.

Når det gjeld spørsmål om ei todeling av gangvegen, der somme har ytra ynskje om at eine sida skal ha grusdekke og den andre sida fast dekke, så må det her setjast søkjelys på nokre faktorar som ein må vere klår over i denne samanheng.

For det fyrste er vi samd i at det kan vere fordelar ved å velje ei slik todelt løysing på gangvegen. Det er på det reine at grusdekke er snillare med føtene enn det som asfalten er. Og dette argumentet skal ein ta fullt og heilt på alvor. Reint praktisk er derimot ei slik løysing heller utfordrande:

- **Universell utforming:** Det er viktig i denne samanheng å leggje godt til rette for rullestolar, barnevogner o.l. Det vert såleis vanskeleg å forsvare at halve breidda av den snart ferdigbygde gangvegen skal vere av grusdekke, all den dag gangvegen ikkje er prosjektert breiare.
- **Brøyting og kantslått:** Brøyting av gangveg kan gje setningar og spor på grusdelen. Desse spora må så etterfyllast og planerast, noko som vil vere ei stendig tilbakevendande driftsoppgåve. Alternativt kan etterslep på slikt vedlikehald, medføre at grussida til slutt vert ei eiga grøft, noko som i sin tur vil gje nye og særskilde utfordringar for drift.
- **Hestetrakk:** Med hestar som trafikkerer grussida i all slags vêr og føre, vil nok denne sida verte temmeleg opptrakka og gropete, i tillegg til fare for at der vil verte liggjande att heste-ekskrement.
- **Grus på avvege:** Både brøyting og diverse anna trafikk på grussida, vil venteleg medføre at grusmassar finn vegen bort på asfaltsida. Dette vil gje vidtfemnande utfordringar når dette skal maskinelt kostast vekk til våren.
- **Asfaltkant:** Mellom asfaltside og grusside vil det verte ein uheldig langsgåande asfaltkant, som vil vere særst fårleg for t.d. syklistar, som kan misse kontrollen ved å sneie denne kanten. Asfaltkanten kan også medføre at rullestolar køyrer seg fast eller tippa over ende.
- **Vassvegar:** Fare for at vatn vil finne veg langs asfaltkanten, vidare inn under asfaltdekket, og deretter vaske ut grusmassen og bærelaget under asfaltsida.
- **Blaut rås og attgroing:** Som kombinasjon av hestetrakk, jogging og at vegetasjonen sår seg med tid og stunder, er det fare for at grussida vil verte blaut og gjørmete, som til slutt ingen vil bruke. Med vidare fare for attgroing, slik at ein endar opp med berre asfaltsida som gjenståande gangveg. Då har ein altså fått ein retteleg smalare gangveg enn det som fyrst vart bygd, og tilsvarande endå meir areal som det må utførast kantslått på.

Skulle ei løysing med todelt gangveg vorte gjort skikkeleg, hadde vi faktisk hatt trong for meir areal og breiare gangveg enn det som no vert bygd. Reguleringsplanen og prosjekteringa er ferdig og avtaleskjønnet er dessutan gjennomført. Sjølv om det er gode argument for grus på gangvegen, vurderer vi det slik at det no er for seint å gjere om planane på dette.

SPØRSMÅL OM KRYSSING AV FV45

Også dette punktet er ei avsporing i saka, men med bakgrunn i at også dette temaet kom opp i førre FSK-møte, ynskjer eg her å gjere greie for korleis dette tidlegare er handtert i prosjektet.

Vi har vore i dialog med Statens vegvesen mtp. å kunne etablere gangfelt over Vikebygdvegen, frå busslomma i sør og over til gangvegen langs fylkesvegen i nord. Då Vikebygdvegen er eit veganlegg som Staten/Fylkeskommunen eig og driftar, så har vi vore nøydd til å drøfte ev. kryssingar med SVV. Det har vore ein høvesvis omstendeleg prosess.

SVV seier at dei pr. i dag, i samsvar med dei nasjonale fartsgrensekriteria, ikkje kan skilte ei 50-sone på FV45 Vikebygdvegen forbi Botnavegen. Strekningar med skilta fartsgrense 50 km/t er meint for område som pr. definisjon er sentrum/tettstad. Vidare heiter det seg at nye gangfelt etablerast berre der fartsnivået er 45 km/t eller lægre.

Sjølv om etablering av gangfelt, med bakgrunn i tilbakemelding nemnd over, kan vere utfordrande, så har vi vurdert andre tiltak. Slik som å setje opp intensivlys for tilrettelagt kryssing over fylkesvegen (utan gangfelt). SVV har nemleg nemnd dette som eit alternativ. Etter ei nærare vurdering ilag med veglys-entreprenør, har vi kome vi til at vi ikkje går vidare med slike planar no i denne omgang. Å montere intensivlys mtp. tilrettelagt kryssing, på eit punkt utan gangfelt, kan i verste fall verke mot sitt formål, gje falsk tryggleik og medføre påkøyrslar.

Såleis avgrensar vi prosjekt «Utbetring Botnavegen» til å konsekvent halde det innanfor kommunalt veganlegg, utan å gjennomføre tiltak som normalt fell inn under fylkesveg-anlegget. Vi fører no den kommunale gangvegen fram til busslomma utan å involvere fylkesvegen meir i prosjektet utover dette. Når det er sagt vil vi sende ei skriftleg oppmoding til SVV om at dei forsterkar eksist. lyssetjing kring busslomma, ved å skifte ut armaturen på nordside av Vikebygdvegen og installere forsterka lys. Dette vil vere eit enkelt og førebyggjande tiltak, som det er naturleg at SVV står som ansvarleg for.

Til politisk vurdering:

Det vil nok vere lite poeng i å løyve ein bestemt sum no, då det er vanskeleg vite pr. i dag kva endeleg behov for tilleggsøyvingar vil kome på. Vi ber ikkje her om kr 3 000 000,- eks. i tilleggsøyving. Det er meir eit spørsmål om å få garanti på større økonomisk handlingsrom, om lag som skissert i dette saksdokumentet, med dei atterhalda som er gjort greie for.

Fyrst og fremst treng vi tilbakemelding på om kostnadsramma kan aukast. Den kanskje aller største usikre posten står att; nemleg masseutskifting av eksist. veg. Om vi må djupare enn berekna for å finne god masse, kan dette i monaleg grad gje ytterlegare overskridingar.

Kommunalteknisk treng tilbakemelding på om det er politisk vilje til tilleggsøyving til prosjekt «Utbetring Botnavegen», i minimum den storleiken som er gjort greie for i dette saksdokumentet. Eller om løyvingar utover allereie vedteke ramme er heilt uaktuelt. Om ja,

så driv vi fram anlegget som planlagt, og gjer vårt beste for at vi vil trenge minst mogleg av dei tilleggsløyvingane som prosjektet ev. kan få.

Ved det siste alternativet, må vi i staden skjære ned på prosjektomfanget, og gjere grep for best mogleg å kunne halde oss innanfor den gjeldande ramma. Dette ved å nedjustere dei opprinnelege deltiltaka som enno ikkje er starta opp. Altså konkret kutte ned på ymse utbetringstiltak innanfor opsjonsområdet.

Av omsyn til vidare framdrift, står vi no ved eit vegskilje der vi må avklare gjennomføring av resterande prosjekt. I høve dei tala som er lagt fram over, tek kommunalteknisk atterhald om nye uføresette situasjonar som kan inntreffe vidare gjennom resterande anleggsfase.

Totalkostnadane kan verte både høgre og lægre enn det som her er presentert, men alle relevante tal vil verte omhyggjeleg gjort greie for i ein evalueringsrapport for prosjektet ved ferdig anlegg. Kan hende viser det seg at prosjektet ikkje vil ha trong for særleg tilleggsløyving når alt kjem til alt, trass dei utfordringane som er, men i dag tyder alt på at dette i røynda ikkje vil vere tilfelle. Dimed må vi vite om det er vilje til å bruke meir midlar på dette prosjektet enn det som før er vedteke. Det vil vere ein føremon om politikarane tek stilling til dette så snart som råd er.

Rune Sjurgard
Rådmann

Rune Totland
teknisk sjef

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Rune Sjurgard

Arkivsak nr.: 2018/499

Arkivkode: D12

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

42/18

Formannskapet
Kommunestyret

13.03.2018

MANDAT - PLANLEGGING AV KINO OG KULTURHUS I VOLDA SENTRUM

Administrasjonen si tilråding:

- 1. Den kommunale byggjenemnda får i oppdrag å utarbeide romprogram og skisseprosjekt for kino og kulturhus i tilknytning til Volda samfunnshus. Arealet kan, om ein ser trong om det også omfatte «Barnepark-tomta» og «Driveklepphus-tomta»**
- 2. Arbeidet skal inkludere lokalitetane i dagens samfunnshus med ombygging og integrasjon til nybygg. Ulike behov og løysingar kan vurderast, og det kan leggjast fram fleire alternativ der lokale til ungdomsklubb, bibliotek og kafe er ein del av dette. Det skal gjerast faglege og kostnadmessige vurderingar av kinoløysing, som td antal salar, nybygg eller ombygging av dagens samfunnshussal mv.**
- 3. Byggjenemnda kartlegg behov og knyter til seg representasjon frå brukarinteressene. Byggjenemnda knyter vidare til seg nødvendig ekspertise i arbeidet.**
- 4. Planen skal vise heilskapleg prosjekt og synleggjere ev stegvis utbygging.**
- 5. Romprogram med skisseprosjekt og kostnadskalkyle vert å leggje fram innan 01.11.18.**
- 6. Kommunestyret vil vurdere samla eller delvis utbygging i samband med handsaminga av komande budsjett og økonomiplan.**

Samandrag av saka:

Kommunestyret har sett av midlar i 2018-budsjettet til planlegging av kino og kultursal som tilbygg til samfunnshuset. Dette er ei oppfølging av vedtaket i møte 30. november der kommunestyret vedtok å ikkje gå vidare med prosjektet til Statsbygg og Høgskulen, men at kommunen skulle vurdere eige prosjekt i økonomiplan. Det er innarbeidd kapitalutgifter til kino og kulturhus i økonomiplanen. Denne saka handlar om mandat til byggjenemnda for å kome i gang med planlegging av kino og kultursal i tilknytning til Volda samfunnshus.

Saksopplysningar/fakta:

Det er sett av kr 500 000 ekskl mva til planlegging av kino og kultursal, jfr del av punkt 1 i budsjettvedtaket (K-sak 145/17)

«Løyving på inntil kr 500 000 til planlegging og prosjektering av kinosal som tilbygg til Samfunnshuset og med ungdomsklubb og kultursal som opsjon ved stegvis utbygging. Dekning lån.»

I samband med handsaminga av prosjektet på Campus i K-sak 124/17 vedtok kommunestyret i punkt 2:

«Kommunestyret vil arbeide vidare for å styrke Volda sin regionale posisjon og kjem attende til prioritering av kino og kultursal i økonomiplanperioden»

For å kome vidare er det behov for forankring i kommunestyret om korleis ein skal ta prosjektet vidare.

Vurdering og konklusjon:

Campusområdet ville ikkje vere førsteval for lokalisering av kulturhus, og tidlegare planar saman med HVO var vurdert som interessante ut frå stor tru på sambrukseffekt. Når dette prosjektet ikkje vart noko av, så er det naturleg at ein konsentrerer seg om å få til kulturhus i sentrumskjernen. Kommunestyret har som nemnt vedteke å setje av planleggingsmidlar for kino og kulturhus i tilknytning til samfunnshuset.

Det er nødvendig at ein får ei heilskapleg planlegging av romprogram for samfunnshuset og tilbygg med kulturhus. Ein bør starte med å vurdere kva funksjonar som bør inn i prosjektet og utarbeide romprogram med skisseprosjekt. Dette vert grunnlag for kostnadskalkyle og vidare prosess i høve til konkurranse og realisering. Sjølv om vi nyleg har fått nye biblioteklokale, så bør dette vere ein del av prosjektet. Slik utviklinga går med digitalisering av tenester med mindre menneskeleg kontakt, kan biblioteka i framtida få ein enda meir sentral møteplass. Vidare kan biblioteka også få tillagt fleire oppgåver.

Volda sentrum ligg strategisk til i møtet mellom regionane Søre Sunnmøre og Nordfjord. Volda har viktige samfunnsfunksjonar som er viktige både for region og i nasjonal samanheng. I dei næraste åra er det planlagt store investeringar som vil virke positivt på samfunnsutviklinga, som t.d Voldatunellen, Mediebygg på Campusområdet og ny idrettshall. Kommunen planlegg større investeringar som Volda ungdomsskule, svømmehall, kino/kultursal for å nemne nokre av dei større. I tillegg vert det lagt til rette for å utløse større bustadutbygging. Kommunen merkar auka interesse frå eksterne næringlivsaktørar som kan tenkje seg å etablere seg i Furene eller på Rotset. Det er ein gjengangar i desse kontaktene at dei har stor tru på utviklinga i Volda.

Gjennom t.d facebookgruppa; «Gi nytt liv til bygda vår» registrerer ein stort folkeengasjement for utvikling i Volda. Kulturhus vert blant mange sett på som viktig. Kommunen har ei viktig samfunnsoppgåve for å leggje til rette for utvikling av kultur/oppleving, busetting og næringsutvikling. Dette bør sjåast i samanheng og i langsiktig samanheng også knytt opp mot ny kommune.

Rådmannen har oppfatta kommunestyret slik at kino og kultursal er viktig for Volda. For å kome vidare i saka, vert det no lagt fram ei sak med mandat til den kommunale byggjenemnda. Mandatet bør vere romsleg og gi byggjenemnda handlingsrom til å vurdere og avklare ulike forhold. Innhaldet og funksjonaliteten bør vere det sentrale. Det bør ikkje vere eit signalbygg, der ein legg kostnader i standardar og overdimensjonering, som gjer at prosjektet kjem ut av realistiske rammer. Romprogram og utstyrskartlegging som vart utarbeidd i samband med Campusprosjektet bør nyttast så langt det er tenleg.

Rådmannen rår til slikt vedtak:

Den kommunale byggjenemnda får i oppdrag å utarbeide romprogram og skisseprosjekt for kino og kulturhus i tilknytning til Volda samfunnshus. Arealet kan, om ein ser trong om det også omfatte «Barnepark-tomta» og «Driveklepphus-tomta»

Arbeidet skal inkludere lokalitetane i dagens samfunnshus med ombygging og integrasjon til nybygg. Ulike behov og løysingar kan vurderast, og det kan leggjast fram fleire alternativ der lokale til ungdomsklubb, bibliotek og kafe er ein del av dette. Det skal gjerast faglege og kostnadsmessige vurderingar av kinoløysing, som td antal salar, nybygg eller ombygging av dagens samfunnshussal mv.

Byggjenemnda kartlegg behov og knyter til seg representasjon frå brukarinteressene. Byggjenemnda knyter vidare til seg nødvendig ekspertise i arbeidet.

Planen skal vise heilskapleg prosjekt og synleggjere ev stegvis utbygging.

Romprogram med skissprosjekt og kostnadskalkyle vert å leggje fram innan 01.11.18.

Kommunestyret vil vurdere samla eller delvis utbygging i samband med handsaminga av komande budsjett og økonomiplan.

Det er viktig at byggjenemnda orienterer kommunestyret undervegs i prosessen, samt involverer ulike interesser.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Byggjenemnda
Eigedomsavdelinga
Teknisk sjef
Økonomiavdelinga

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Asbjørn Moltudal

Arkivsak nr.: 2018/276

Arkivkode: 223

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

43/18

Formannskapet

13.03.2018

DESIGNVEGEN SYKKYLVEN-STRYN - ØKONOMISK STØTTE TIL DELTAGELSE I PROSJEKT

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret syner til søknad frå Sykkylven Næringsutvikling AS d.s. 17.12.2017 om økonomisk støtte til deltaking i prosjektet Designvegen Sykkylven —Stryn og vedtek å støtte prosjektet med inntil kr. 90.000,-. Kommunestyret føreset at den økonomisk støtta skal gå til organisering og tilrettelegging for næringslivet i nye Volda Kommune. Det vert også føresett halvårleg statusoppdatering på prosjektet.

Dekning: Omprioritering av midlar kontingent reiseliv 2018 kr. 90.000,- til tilskot «Designvegen».

Vedleggsliste:

1. Skriv frå Sykkylven Næringsutvikling AS d.s. 17.12.2017 - Søknad om økonomisk støtte til deltaking i prosjektet Designvegen Sykkylven —Strvn

Uprenta saksvedlegg:

Samandrag av saka:

Sykkylven Næringsutvikling AS søker i skriv d.s. 17.12.2017 om økonomisk støtte til deltaking i prosjektet «Designvegen Sykkylven —Stryn». Rådmannen tilrår at kommunen gjev eit tilskot til prosjektet i form av eit eingongstilskot.

Saksopplysningar/fakta:

Sykkylven Næringsutvikling AS søker i skriv d.s. 17.12.2017 om økonomisk støtte til deltaking i prosjektet «Designvegen Sykkylven —Stryn». Søknaden er på 30.000,- pr. år i 2018, 2019 og 2020 til

saman kr. 90.000,- og skal gå til organisering og tilrettelegging for næringslivet i Volda Kommune i den tre årige prosjektfasen.

«Designvegen» er både kommune- og fylkesoverbyggande, og tek mål av seg til å skape aktivitetar som kan vere med å utvikle reiselivsbransjen vidare og promotere næringslivet langs fylkesveg 60 Aursnes til Stryn, med dei positive synergiane dette vil kunne gje. Prosjektet vil tilsette prosjektleiar i full stilling, administrert av Sykkylven Næringsutvikling AS for å jobbe og samarbeide med næringslivet langs ruta.

Styringsgruppa for prosjektet er tenkt vere samansett med representantar frå alle kommunane som er med på dette og som vidare skal vidareutvikle «Designvegen» reint strategisk som ein ny inngangsport til området.

Etter at den treårige prosjektfasen er over, tek ein sikte på at «Designvegen» kan etablerast som eit eige selskap.

Prosjektet har vore presentert for ordførar, rådmann og Sunnmøre kulturnæringshage og seinare orientert om i formannskapet.

Tilsvarande søknad er sendt Hornindal-, Stryn- og Stranda kommune. Det er og sendt søknad til både Møre og Romsdal fylkeskommune og Sogn- og Fjordane fylkeskommune.

Sykkylven Kommune har gått inn i prosjektet med kr. 830.000,- og Sykkylven handelsforeining med kr. 300.000,-.

Vurdering og konklusjon:

Som det går fram ovanfor har prosjektet vore presentert for ordførar, rådmann og Sunnmøre kulturnæringshage og seinare orientert om i formannskapet. Ein har forstått det slik at kommune har sett på dette som eit svært positivt engasjement for å bygge opp om styrke næringar langs fylkesveg 60 Aursnes til Stryn.

I samband med at Volda kommune no er i ein samanslåingsprosess med Hornindal og ein ser etter moglegheiter til å styrke eksisterande næringar og skape ny næring innanfor m.a. reiseliv t.d. gjennom prosjektet «ny næring på gamle tufter» vil eit samarbeid med dette prosjektet kunne gje god synergi.

Då prosjektet tek mål av seg til å *«skape aktivitetar som kan vere med å utvikle reiselivsbransjen vidare og promotere næringslivet langs fylkesveg 60 Aursnes til Stryn, med dei positive synergiane dette vil kunne gi,»* fell dette rett inn det arbeidet ein no har starta opp med og som ein tenkjer seg skal utvikle reiselivet i den nye kommunen.

Med det som bakgrunn vil eg tilrå at noko av midlane som i budsjettet for 2018 er avsett til reiselivskontingent i destinasjonsselskap vert omprioritert til å dekke kommunen sine kostnader med dette prosjektet. I staden for å løyve kr. 30.000,- pr. år i 3 år framover vil rådmannen tilrå at heile summen kr. 90.000,- vert løyvt i 2018. Rådmannen føreset at den økonomisk støtta skal gå til organisering og tilrettelegging for næringslivet i nye Volda Kommune.

Rune Sjurgard
Rådmann

Asbjørn Moltudal
Ass.rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Sykkylven Næringsutvikling AS
Sykkylven kommune
Stranda kommune
Hornindal kommune
Stryn kommune

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Asbjørn Moltudal

Arkivsak nr.: 2013/821

Arkivkode: 242

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

44/18

Formannskapet

13.03.2018

Kommunestyret

NÆRINGSFONDET(KRAFT)- ÅRSRAPPORT 2017

Administrasjonen si tilråding:

Årsrapporten for Næringsfond(kraft) 2017 vert teken til vitende, slik den går fram av saksutgreiinga og vedlegg i denne saka.

Vedleggsliste:

1. Status årsrapportering 2017
2. Tilsagnsliste

Uprenta saksvedlegg:

K-sak 174/16, møte 15.12.16, om retningsliner for bruken.

Samandrag av saka:

Rapporten om bruken av Næringsfondet (kraft) for året 2017 vert med dette lagt fram. Eg rår til at rapporten vert teken til vitende, slik det går fram av saksutgreiinga og vedlegga i denne saka.

I vedtektene for forvaltning og bruk av Næringsfond(kraft) i Volda kommune § 8 heiter det at skal leggst fram ei melding til kommunestyret om bruken av fondet kvart år. Gjenpart av denne meldinga skal sendast fylkesmannen og fylkeskommunen.

Tilveksten til fondet:

Kraftfondet hadde i 2017 ein tilvekst på kr. 776.516,33. Av dette utgjorde konsesjonsavgifta frå Tussa Energi AS kr. 609.899,-, og frå Småkraft AS kr. 143.905,-. Renterenteinntektene var kr.22.712,33 .

Løyvingar frå fondet:

Totalt vart det i 2017 (med tidlegare vedtak) løyvd kr. 950.000,- frå fondet, jfr. *vedlegg 2*.

Det vart utbetalt til saman kr. 895.000,-. I dette ligg m.a. tilskotet til Volda Næringsforum 2017 kr. 380.000,-, kr. 150.000,- til Sunnmøre Kulturnæringshage AS og kr. 75.000,- til Dei Nynorske Festspela. I tillegg fekk Volda kunnskapspark utbetalt kr 200.000,- til Forprosjekt aasenbygget, jfr. K.sak 145/16.

To utbetalningar på til saman kr. 30.000,- vart heldne attende då rekneskap for prosjekta i 2017 ikkje var innlevert før rekneskapen vart oppgjort. «StudiebygdA Portal er ikkje lenger aktuell.

Elles er løyvingane i 2017 i samsvar med kommunestyret sitt vedtak i sak 172/16, pkt 16

Vurdering og konklusjon:

Når det gjeld retningslinjer for bruken av fondet og konkrete løyvingar for 2017 elles vert det vist til K-sak 6/14, møte 30.1.14, der det går fram at kommunestyret ynskjer å prioritere marknadsføring av dei mange ulike festivalane i Volda. Dette vart stadfesta i K.sak 174/16

Rådmannen rår til at årsrapporten vert teken til vitende slik den går fram av saksutgreiinga og *vedlegg 1 og 2*

Økonomiske konsekvensar:

Stønad frå næringsfondet(kraft) belastar ikkje kommunen sitt driftsbudsjett. Næringsfond(kraft) vert frå 2017 tilført om lag kr. 753.804,- pr. år i konsesjonsavgifter (frå Tussa Energi AS og Småkraft AS). I tillegg kjem renter.

Rune Sjurgard
Rådmann

Asbjørn Moltudal
Ass. rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
6404 Molde
Rekneskapsseksjonen, her
Revisor

Vedlegg nr. 1

Tilsagnsliste Kraftfond 2018

År	Tilsagns-nummer	Prosjektnamn	Støttemottakar	Tilsagnsdato.	Gyldig til	Beløp	Tilbakeført	Utbetalt for 2017	Utbetalt tidl. Tilsagn	Status	Merknad
2017	1	Sunnmøre kulturnæringshage	Sunnmøre kulturnæringshage	01.01.2017	31.12.2019	150 000	0	150 000		Ferdig	Utbetalt 01.02.17
2017	2	Volda Næringsforum	Volda Næringsforum	01.01.2017	31.12.2019	350 000	0	360 000		Ferdig	Utbetalt 50% 1.2-17 og 01.06.17
2017	3	Dei Nynorske Festspela	aasentunet	01.01.2017	31.12.2019	75 000	0	75 000		Ferdig	utbetalt 20.12.17
2017	4	Studentveka 2017	Studentveka i Volda	01.01.2017	31.12.2019	20 000	0	20 000		Ferdig	Utbetalt 19.05.2017
2017	5	X2 Festivalen	X2	01.01.2017	31.12.2019	50 000	0	50 000		Ferdig	Utbetalt 20.12.17
2017	6	Kammermusikkfestivalen	Kammermusikkfestivalen	01.01.2017	31.12.2019	20 000	0	20 000		Ferdig	Utbetalt 15.12.2017
2017	7	Dokumentarfilm-festivalen	Den Norske Dokumentarfilmfestivalen	01.01.2017	31.12.2019	20 000	0	20 000		Ferdig	Utbetalt 09.01.2018
2017	8	Animasjonsfilmfestivalen	AnimationVolda	01.01.2017	31.12.2019	20 000	0	0		Igangsatt	Har ikkje motteke rekneskap
2017	9	Naturfestivalen	Naturfestivalen	01.01.2017	31.12.2019	10 000	0	0		Igangsatt	Har ikkje motteke rekneskap
2016		Forprosjekt k.sak 145/16 Aasenbygget	Volda kunnskapspark	24.11.2016	24.11.2019	200 000	0	100 000	100 000		Utbetalt for 2016 og 2017
2017	10	StudiebygdA Portal	Høgskulen i Volda	01.01.2017	31.12.2019	35 000	0	0			ikkje aktuelt
						950 000	0	795 000	100 000		
								Utbetalt 2017	895 000		

Vedlegg nr. 2

Status for årsrapportering

År	2017				
Samleoversikt fondsstatus					
Akkumulerte tall for samtlige rapporteringspliktige fond:					
Beskrivelse	Inn på fond	Tilsagn 2017	Ut av fond	Saldo k.rekneskap	
Inngående saldo på fond pr.01.01.2017				1 611 331,45	
Fondsrenter:	22 712,33				
Fondstilskot:	753 804,00				
Tilsagnstilskot		950 000,00	895 000,00		
Saldo eitt tilsagnsår	776 516,33	950 000,00	895 000,00	-118 483,67	
				1 492 847,78	

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Asbjørn Moltudal

Arkivsak nr.: 2018/281

Arkivkode: 223

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

45/18

Formannskapet

13.03.2018

DEKKING AV KOSTNADER VED SKREDFAREVURDERING

Administrasjonen si tilråding:

Formannskapet syner til søknad d.s. 30.01.2018 frå Byggmester Steinar Lande AS på vegne av tiltakshavar på Gbr 146/44 og Myragjerdet utvikling om dekning av kostnader til skredfarevurdering. Formannskapet vedtek å ikkje imøtekomme søknaden.

Vedleggsliste:

1. Søknad d.s. 30.01.2018 frå Byggmester Steinar Lande AS på vegne av tiltakshavar på Gbr 146/44 og Myragjerdet utvikling om dekning av kostnader til skredfarevurdering.

Uprenta saksvedlegg:

Ingen

Samandrag av saka:

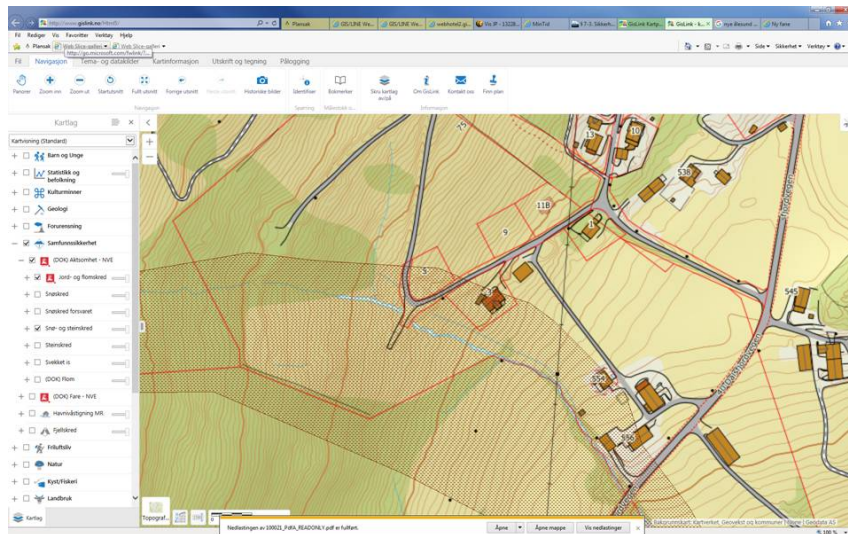
Frå Byggmester Steinar Lande AS på vegne av tiltakshavar på Gbr 146/44 og Myragjerdet utvikling har Volda kommune motteke søknad om dekning av kostnader til skredfarevurdering. Rådmannen rår til at søknaden vert avslegen.

Saksopplysningar/fakta:

I skriv d.s. 30.01.2018 søker byggmester Steinar Lande AS på vegne av tiltakshavar på Gbr 146/44 og Myragjerdet utvikling Volda kommune om dekning av kostnader til skredfarevurdering.

Saman med søknaden ligg det føre eit tilbod på geologisk rapport frå Asplan Viak AS på til saman kr. 55.000,- + mva som grunnlag for summen det vert søkt om.

Søknaden har sin bakgrunn i at tiltakshavar i byggesak på Gbr 146/44 har fått melding frå Volda kommune om at byggesak på gbr.146/44 ikkje kan handsamast før kommunen får ei utgreiing i høve til teknisk forskrift (TEK17) §7-3 mot skred då tiltaket ligg innafor NVE sitt aktsemdområde for jord- og flaumskred (jfr. Kartet under)

I søknaden vert det vist til at problemstillinga ikkje vart teke opp i samband med førehandskonferansen i desember 2016. Det vert vidare vist til at kartet ikkje er endra sidan det vart utgitt i mai 2014 og at NVE hausten 2014 påpeikte til kommunen at kartet finst, og vidare at «det heller ikkje i «byggesak for hus oppført på Gbr. 146/45 i 2014 var dette tema». Til det siste er å merke at byggesaka for 146/45 vart godkjent allereie våren 2013.

Om at problemstillinga ikkje vart teken opp i førehandskonferansen skriv utviklingssjefen i ein mail til søkjar 02.02.18;

Det burde ha verte opplyst om på førehandskonferansen, men vi tenkte dessverre ikkje på å sjekke dette sidan tomta låg i eit område som var nyleg regulert.

Vurdering og konklusjon:

I samband med byggesaker skal bygningsmynde m.a. sjekke at tiltaket vert dimensjonert og sikra mot jord- og flaumskred jfr. Teknisk forskrift (TEK17) § 7-3. Dette er tiltakshavar sitt ansvar å dokumentere. Om bygningsmynde har utegløymt problemstillinga i førehandskonferansen, fritek ikkje det tiltakshavar.

Det har vore fleire slike saker om utbygging som krev skredvurdering dei siste åra og fleire vil truleg kome. Som nemnt ovanfor er dette tiltakshavar/utbyggjar sitt ansvar å følge opp og evt. ta kostnadene med den vurderinga.

Kommunen har vore i kontakt med NVE som opplyser at eigedommen ligg i eit område som inngår i deira skredkartlegging. Den kartlegginga skal skje i løpet av 2018 og rapport derifrå vil ligge før i febr 2019. (jfr. Mail frå utviklingssjefen til søkjar 02.02.18)

Til slutt kan det også vere greitt å minne om at kommunen i samband med utbyggingsmodellen til det aktuelle feltet som vart vedteke i kommunestyret i april 2013 allereie har bidrege med kr. 500.000,-.

Rune Sjurgard
Rådmann

Asbjørn Moltudal
Ass.rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Klageinstans:

BYGGMESTER
Steinar Lande AS
DALSFJORDVEGEN 625 | 6133 LAUVSTAD
TLF +47 47 45 19 08

Volda Kommune
V/ Asbjørn Moltudal
Stormyra 2
6100 Volda

Vår ref.: Myragjerde

Deres ref.:

Dato: 30.01.2018

Søknad om dekking av kostnader til skredfarevurdering

På vegne av tiltakshaver i byggesak på gbr 146/44 og Myragjerde Utvikling AS søkes det med dette om at kommunen dekker de uforutsette utgifter knyttet til geologisk rapport/skredfarevurdering for å få «friskmeldt» byggearealene i reguleringsplan fra 2007 for utbygging.

Bakgrunn for dette er for utbyggers del at det ble avholdt forhåndskonferanse med kommunen des 2016, og da ble denne problemstilling ikke tatt opp fra kommunens side.

Aktsomhetskartet for jord- og flomskred er ikke endret siden det ble utgitt 15.05.2014. Fra da ble kartene gjort tilgjengelige i NVE Atlas og NGUs karttjeneste mv. NVE Region vest har påpekt til kommunen, tilbake til høsten 2014, at kartet finnes ifb. Arealplanlegging. (Info fra NVE v/ Eli K. Øydvin, 09.01.2018).

Myragjerde Utvikling AS har en avtale der overtakelseprotokoll er underskrevet 15.01.2016, arkivsaknr.: 2013/86, løpenr.: 481/2016. Heller ikke i forbindelse med dette har aktsomhetskartet vært et tema. Heller ikke i byggesak for hus oppført på gbr 146/45 i 2014 var dette tema, denne eiendommen ligger også innenfor aktsomhetsområdet og i samme godkjente plan.

Vedlagt ligger innhenta tilbud på tilfredsstillende geologisk rapport fra Asplan Viak AS

Det søkes med dette om å få dekket utgifter til skredfarevurdering på kr 55 000,- + mva.

Med vennlig hilsen

Steinar Lande

Byggmester Steinar Lande AS
tlf: 47 45 19 08
Steinar_land@hotmail.com

KOPI TIL: Myragjerde Utvikling AS v/Sverre Myren

Byggmester Steinar Lande AS
Steinar_lande@hotmail.com

Leikanger, 2018-01-29

SKREDFAREVURDERING FOR TO PLANOMRÅDE (146/44 OG 146/45) PÅ DRAVLAUS, VOLDA KOMMUNE.

Vi viser til ny henvending frå Steinar Lande 26.01.18.

Asplan Viak tilbyr å gjennomføre ein vurdering av ytre skredfare i bratt terreng for to planområde på henholdsvis 146/44 (tomt) og 146/45 (eksisterande bustad oppført i 2014/2015). For markering av områda som skal vurderast, sjå Figur 1.

Planområda ligg innafor aktsemdskartet til NVE for jord- og flomskred. Faren for snøskred, sørpeskred, skred i fast fjell og lausmasseskred i bratt terreng skal vurderast i forhold til tryggleikskrava gitt i byggeteknisk forskrift (TEK17) § 7.1- 7.3. Vurderingar og rapport blir utført etter gjeldande retningslinjer og standardar gitt av NVE. Planområda skal vurderast etter sikkerhetsklasse S2.

Dersom områda ikkje har tilfredsstillande tryggleik mot ytre skredfare vil forslag til eventuelle sikringstiltak bli gitt. Dimensjonering og prosjektering av eventuelle sikringstiltak ligg ikkje inne i budsjettet. Asplan Viak kan dimensjonere og prosjektere eventuelle sikringstiltak dersom funne naudsynt.

Som generelle kontraktsvilkår foreslår vi å bruke NS 8402, alminnelige kontraktsbestemmelsar for rådgivningsoppdrag.

Oppdraget vil ha eit honorarbudsjett på **55 000,- eks. mva.** Oppdraget fakturerast etter medgått tid, og dersom ein brukar tid/ressursar utover budsjettbeløp skal dette avklarast i forkant med oppdragsgivar. Oversikt over budsjett er vist under.

Arbeidsoppgåve	Budsjett
Prosjektadministrasjon	kr 5 000
Innleiande arbeid, synfaring og reisetid	kr 24 000
Vurdering og rapport	kr 24 000
Honorar	kr 53 000
Utleigg (kilometergodtgjøreelse, ferje)	kr 2 000
Tilbudssum eksklusive avgift	kr 55 000

I honorarbudsjettet er det ikkje satt opp tid til modellering av skred. Hvis det blir aktuelt med modellering vil vi gi beskjed til oppdragsgivar kort tid etter befaring. Normalt tek modellering av skred mellom 6 til 8 arbeidstimer.

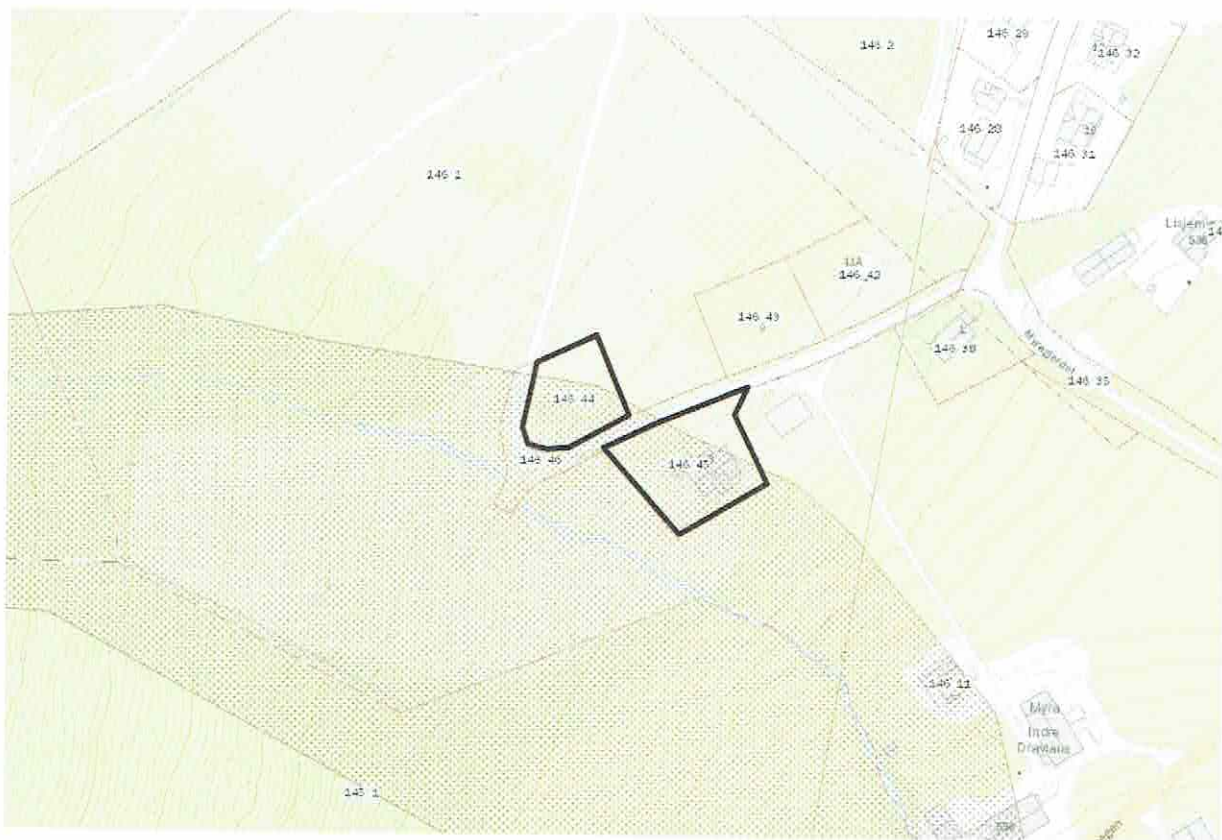
Oppdragsledar vil vere Birgit K. Rustad. Befaring og skredfaglege vurderingar vil bli utført av geologane Birgit K. Rustad og Steinar Nes. Rapporten vil ha sidemannskontroll.

Tidspunkt for befaring kan finne stad så snart som mogleg, men må utførast ved så og sei snøfrie forhold. Dvs. at at det mest truleg må venta til våren 2018. Endeleg rapport kan leverast seinast seks arbeidsveker etter befaring.

Tilbodet er gjeldende til 18. februar, 2018. Vi håpar tilbodet er av interesse.

Vennlig hilsen
ASPLAN VIAK AS

Steinar Nes
Geolog, Samferdsel Infrastruktur
Tlf: 91 59 84 25

Figur 1 viser områda som skal skredfarevurderast (svarte polygon). Gbnr. 146/44 og 146/45.

Fra: Jørgen Vestgarden[Jorgen.Vestgarden@volda.kommune.no]
Sendt: 02.02.2018 14:21:06
Til: 'Steinar Lande'
Kopi: Asbjørn Moltudal
Tittel: SV: Førebels svar, gbr 146/44

Tilleggsopplysning:

Eg har vore i kontakt med NVE som opplyser om at egedomen ligg i eit område som inngår i deira skredkartlegging. Kartlegginga vil skje i løpet av 2018 og rapport vil ligge føre i februar 2019.

Eg veit ikkje om de har tid til å vente på dette, men sjansen for at kommunen skal gå inn å dekke kostnader ved dykkar kartlegging vil nok minke siden NVE uansett skal kartlegge område innan rimeleg kort tid.

Jørgen Vestgarden
Utviklingssjef
Utvikling
Mobil 90470915
www.volda.kommune.no

Fra: Jørgen Vestgarden
Sendt: 26. januar 2018 10:54
Til: 'Steinar Lande' <steinar_lande@hotmail.com>
Kopi: Asbjørn Moltudal <asbjorn.moltudal@volda.kommune.no>
Emne: SV: Førebels svar, gbr 146/44

Hei!

Det burde ha verte opplyst om på førehandskonferansen, men vi tenkte dessverre ikkje på å sjekke dette sidan tomta låg i eit område som var nyleg regulert. Det var kanskje derfor ansvarleg prosjekterande ikkje fekk det med seg i samband med byggesaka og?

Det er riktig at det vart diskutert i eit møte, men det var i eit administrativt møte (planmøte) og ikkje i planutvalet (Formannskapet). Det vart uansett skreve referat frå møtet og her er det som står om dette punktet:

Jord- og flaumskredfare på tomter i godkjent plan. Kan kommunen ta del i kostnad for skredavklaring. Jf. avtale mellom Myragjerdet Utvikling AS om overtaking av teknisk infrastruktur? Myragjerdet Utvikling AS/tiltakshavar undersøker pris. Kan søke dekking av kostnader. Sak i FSK.

De kan adressere søknaden til Asbjørn Moltudal, men sendast til postmottak.

Jørgen Vestgarden
Utviklingssjef
Utvikling
Mobil 90470915
www.volda.kommune.no

Fra: Steinar Lande [mailto:steinar_lande@hotmail.com]
Sendt: 24. januar 2018 23:31
Til: Jørgen Vestgarden <Jorgen.Vestgarden@volda.kommune.no>
Emne: SV: Førebels svar, gbr 146/44

Hei!

Blei veldig overraska over dette svaret. Med tanke på at husbygger har hatt forhåndskonferanse og dette ikke kom fram der! Har hatt en dialog med tomteselger iløpet av jula og Sverre Myren har hatt kontakt med deg etter nyttår. Har fått beskjed fra Sverre Myren at dette blei diskutert på møte i planutvalget 10.01.18. Og fått beskjed om å sende søknad som inneholder tilbud fra geolog. Har leita etter referat fra møtet men finner det ikke på nett.

Jeg har nå fått et tilbud på jobben fra Asplan viak AS og skal sende inn søknad om å få dekke kostnader tilknyttet geologisk rapport for fristillelse av gbr 146/44. De kan ta befarng på tomta straks område er snøfritt.

- Har du referat fra møtet, så jeg kan se hva som konkret blei sagt om saken?
- Hvem skal søknad adresseres til?
- Skal den sendes til deg eller postmottak?

Vennlig hilsen
Steinar

Byggmester Steinar Lande AS
Orgnr: 812 192 922
Dalsfjordveien 625 | 6133 Lauvstad
mobil: +47 47 45 19 08
e-post: steinar_lande@hotmail.com

Fra: Jørgen Vestgarden <Jorgen.Vestgarden@volda.kommune.no>

Sendt: 20. desember 2017 12:44

Til: 'steinar_lande@hotmail.com'

Kopi: Ingvild Kalvatn

Emne: Førebels svar, gbr 146/44

Viser til motteke søknad om ny einebustad.

Tiltaket ligg innafor NVE sitt aktsemdområde for jord- og flaumskred og må difor dimensjonerast eller sikrast mot dette jf teknisk forskrift (TEK17) § 7-3. Sjå lenke til TEK17: <https://dibk.no/byggereglene/byggteknisk-forskrift-tek17/7/7-3/> og utklipp frå GisLink under.

cid:image003.jpg@01D39693.94157730

Vi kan ikkje handsama søknaden før vi får ei utgreiing i forhold til dette.

Jørgen Vestgarden

Utviklingssjef

Utvikling

Mobil 90470915

www.volda.kommune.no

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Inger-Johanne Johnsen	Arkivsak nr.:	2016/148
		Arkivkode:	223

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
46/18	Formannskapet	13.03.2018

SØKNAD OM STØTTE TIL EIT REGIONALT 8. MARS ARRANGEMENT

Administrasjonen si tilråding:

Det er ikkje avsett midlar til denne type tiltak i budsjettet for 2016. Søknaden vert derfor ikkje imøtekomen.

Vedleggsliste:

Søknad om støtte til 8. mars-markering v. Hilde Hånes

Saksopplysningar/fakta:

Nettverket «kvinner opp og fram» vart skipa våren 2017 av kvinner i Volda og Ørsta, som ein frivillig og ideell organisasjon. Dette er eit breitt samansett og tverrpolitisk nettverk for alle som ønsker å arbeide for likestilling og likeverd mellom kjønna og fremje kvinner opp og fram i samfunnet.

«Kvinner opp og fram» har gått inn som arrangør av 8. mars-arrangementet på Ørsta kulturhus, og inviterer kvinner i heile regionen til å delta. Markeringa skal kome heile lokalsamfunnet i Volda og Ørsta til gode, og både menn og kvinner er velkomne til arrangementet.

Arrangørane vil få utgifter til leige av lokale (:kunsthuset og kulturhuset i Ørsta), matservering, honorar til talar/føredragshaldar og kulturinnslag m.m.

Evt. overskytande midlar ønsker arrangørane å bruke til andre arrangement som «Kvinner opp og fram» skal ha i regionen. Seinare i år planlegg dei m.a. eit temamøte med fokus på kvinneandelen i politikken.

Økonomiske konsekvensar:

Det er ikkje sett av midlar i budsjettet til denne type tiltak, og ei økonomisk støtte må evt. dekkast av formannskapet sin disposisjonspost.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ikkje aktuelt

Vurdering og konklusjon:

Kommunen bør vurdere tiltak for å auke det politiske engasjementet og demokratisk deltaking. Dette er naturleg å sjå i samanheng med utvikling av lokaldemokratiet, der t.d formannskapet drøftar strategiar for kva virkemidlar ein ev vil ta i bruk. Demokrati er i endring med utviklinga av digitale verkty og sosiale media, samt endring i samfunnet generelt. Dette er ev noko formannskapet kan kome attende til. Søknaden som ligg føre i denne konkrete saka vert å handsame som ei sak om økonomisk tilskot.

Den politikken som er trekt opp for tilskot til kulturarrangement er dei faste/årlege tilskota til større arrangement med dekning over kraftfondet, samt ordninga med kulturmidlane som vert tildelt etter fastsette kriterier.

Ut frå at det ikkje er retningslinjer som heilt regulerer om arrangement som «Kvinner opp og fram» skal få støtte, vert konklusjonen fullt og heilt opp til det politiske skjønnet. Dersom Volda kommune skal gje økonomisk støtte dette arrangementet, så kan dette ev løyvast av formannskapet sin disposisjonspost.

Ein kan sjå for seg to alternative forslag til vedtak:

Alt 1:

Formannskapet finn å imøtekomme søknaden med eit tilskot på kr 5 000 med dekning frå formannskapet sin disposisjonspost.

Alt 2:

Formannskapet finn ikkje å imøtekomme søknaden ut frå at det ikkje er avsett midlar til formålet som det er søkt om.

Ut frå ei samla vurdering finn rådmannen å foreslå alternativ 2.

Rune Sjurgard
Rådmann

Inger-Johanne Johnsen
sektorsjef kultur og service

Utskrift av endeleg vedtak:

«Kvinner opp og fram» ved Hilde Hånes

Søknad om støtte til 8. mars-markering

Nettverket «Kvinner opp og fram» vart skipa våren 2017 av kvinner i Volda og Ørsta, som ein frivillig og ideell organisasjon. Vi er eit breidt samansett og tverrpolitisk nettverk for alle som på ein eller annan måte ynskjer å arbeide for likestilling og likeverd mellom kjønna, og fremje kvinner opp og fram i samfunnet. Føremålet med nettverket er å setje saker som angår kvinner på dagsorden og arbeide med bevisstgjerings- og kunnskapsbyggjing. Vi vil vere ein møteplass der ein kan knyte kontaktar på tvers, finne motivasjon og inspirasjon for å ta steget og engasjere seg, og slik bidra til å styrkje kvinnedeltakinga i lokalmiljøet innanfor ulike områder.

8. mars er ein viktig dag for kvinnerørsla historisk sett, men er også ein dag som er verd å markere i vår tid. #Metoo-kampanjen har vist oss nokre av mekanismene som framleis er gjeldande i samfunnet, der kvinner møter andre utfordringar og barrierar enn menn. Dei mange avsløringane av seksuell trakassering innanfor ulike samfunnsområder, som politikk, næringsliv, kunst- og kulturliv m.m., gjer det ekstra aktuelt å få til eit 8. mars-arrangement med brei appell i år.

Tidlegare år har ein tverrpolitisk 8. mars-komité arrangement 8. mars-markering på kulturhuset i Ørsta. Arrangementet har femna svært mange, frå ulike miljø og med stort aldersspenn. Kvinner Opp og Fram har no gått inn som arrangørar av 8. mars-markeringa, der vi inviterar kvinner i heile regionen. Fleire i gruppa har vore med i den tidlegare komitéen, og vi byggjer vidare på erfaringar frå føregåande år. Markeringa skal kome heile lokalsamfunnet i Ørsta og Volda til gode. Både kvinner og menn er velkomne til ei eit ope og inkluderande arrangement, der vi både viser mangfald og finn felles styrkje.

I år har vi valt temaet «Kvinner med kraft». Programmet blir tredelt. Vi startar med opning av utstilling på kunsthuset i Ørsta, som også har tittelen «Kvinner med kraft», med måleri av Marita Bett Aakre. Så blir det tog med appellar og parolar frå kunsthuset til kulturhuset, og påfylgjande markering på kulturhuset med talar, kulturinnslag, matservering og sosialt samvere. Til toget har vi valt oss hovudparolen #metoo – time's up!, med undertittel: Ny tid for frigjering. Deltakarar er i tillegg velkomne til å kome med egne parolar.

For å kunne arrangere 8. mars, er vi avhengige av både sponsorar og tilskotsmidlar. Vi har utgifter knytt til leige av lokale (kunsthuset og kulturhuset i Ørsta), matservering, honorar til talar/føredragshaldar og kulturinnslag m.m. Eit eventuelt overskot vert sett av til seinare års 8. mars-markeringar.

Vi ynskjer også å kunne bruke overskytande midlar til andre arrangement Kvinner Opp og Fram steller til i regionen. Dette året planlegg vi blant anna eit temamøte med fokus på

kvinneandelen i politikken. Dette er eit tema som er særleg aktuelt fram mot kommune- og fylkestingsvalet 2019. Kvinnedelen i kommunestyra rundt om burde vere på 50 %, men ligg ein stad på 30-talet dei fleste stader. Vi vonar at eit slikt arrangement kan bidra til at vi får fleire kvinner på listene i alle parti, og eit større mangfald blant dei folkevalde.

Vidare ser vi på moglegheitene for eit arrangement knytt til hersketeknikkar og måtar å takle dei på. Vi meiner nemleg at vi treng litt 8. mars gjennom heile året!

Vonar på positivt svar,

Venleg helsing

Kvinner Opp og Fram

v/ leiar Hilde Hånes

PS 47/18 Orienteringssaker

Volda Kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

Dykkar ref
2016/73

Vår ref
16/1568-9

Dato
21. februar 2018

Ny utlysning av riksvegssambandet Volda-Folkestad - Ny ferje og nye ruter frå 010120

Vi viser til brev datert 18. oktober 2017.

Innleiingsvis vil vi kommentere følgjande påstand: *"Det er vedteken ein overordna strategi der ein siktar mot 20 min avgangar på alle riksvegsambanda."* I St.meld. nr. 16 (2008-2009) Nasjonal transportplan 2010-2019 vart det definert ein standard for ferjedrifta, inkludert ein standard for avgangsfrekvens. I etterfølgjande NTP-periodar har ikkje staten operert med ein standard for avgangsfrekvens på riksvegferjesambanda. Samferdselsdepartementet vurderer kvart enkelt riksvegferjesamband individuelt ved ny utlysning av kontraktane. Regjeringa legg opp til å auke kapasiteten og vidareføre tilbodet på riksvegferjesambanda.

I brevet ber de om snarleg avklaring på tre spørsmål. Departementet sine vurderingar er gjeve under kvart av punkta.

1. "Det er eit vedteke overordna siktemål om at ferjene på riksvegsambanda i Norge skal ha 20 min. avgangar. Volda kommune ber om ei avklaring frå Samferdselsdepartementet kva siktemål for rutefrekvens som er gjeldande for sambandet Volda – Folkestad?"

Regjeringa vil sikre at alle nye riksvegferjer nyttar låg- eller nullutsleppsløysingar. Sambandet rv 651 Volda – Folkestad ligg godt til rette for heilelektrisk drift. Sambandet vert i dag trafikkert med eitt fartøy, med avgangsfrekvens på 30 minutt. I dag vert det rekna med 3 minutt liggetid, medan det tar om lag 6 minutt å lade batteri. For å leggje til rette for ei heilelektrisk ferje vil sambandet ha ein avgangsfrekvens på 40 minutt. Sidan opninga av E39 Kvivsvegen hausten 2012, har trafikken på sambandet vorte redusert med 33 pst. Statens

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 904

Avdeling
Veg-, by- og
trafikkikkerhetsavdeling

Saksbehandlar
Øyvind Stokka
22 24 82 24

vegvesen reknar med at trafikken på sambandet ikkje vil vekse i perioden fram mot 2028. Ruteopplegget vil gi tilstrekkeleg kapasitet og eit godt rutetilbod for trafikantane. Samtundes vil den nye ferja redusere lokal luftforureining og redusere utslepp av klimagassar.

2. "Volda kommune ber vidare Samferdselsdepartementet stadfeste at det til ei kvar tid vil vere ferjekapasitet på dette sambandet som gjer at sambandet kan ha fullverdige riksvegruter, m.a. med omsyn til rutefrekvens og tid mellom kvar avgang (på døgnbasis). – Vidare ber kommunen om ei forsikring om at fullelektrisk ferje på ein betryggande måte ivaretek sikkerheit for naudsynt beredskap mot sjukehus, politi og brannvern."

Ei fullelektrisk ferje kan på ein betryggande måte ivareta sikkerheit for naudsynt beredskap mot sjukehus, politi og brannvern. Ved bortfall av straum i el-nettet kan biodiesel, biogass og LNG nyttast for å sikre ruteproduksjon. Det er òg gode omkøyringsmoglegheiter dersom noko skulle oppstå.

3. "Skal det i sambandet Volda – Folkestad frå 2020 vere nullutslepp-ferjer, og rutefrekvensen ikkje skal forringast i høve til det den er i dag (30 min avgangar), så må det setjast inn 2 ferjer i sambandet. Vi ber om stadfesting på at dette kravet vert innfridd."

I ny kontraktperiode skal sambandet Rv 651 Volda – Folkestad verte trafikkert av ei heilelektrisk ferje. Regjeringa vil sikre at alle nye riksvegferjer nyttar låg- eller nullutsleppsteknologi. Sambandet ligg godt til rette for heilelektrisk drift. Ein avgangsfrekvens på 40 minutt gjer det mogleg med heilelektrisk drift.

Samferdselsdepartementet ber om orsaking for seint svar på brevet.

Med helsing

Ola Brattegard (e.f.)
avdelingsdirektør

Øyvind Stokka
fyrstekonsulent

Dokumentet er signert elektronisk og har derfor ikkje handskrive signaturar

Søre Sunnmøre IKT – Styremøte nr 1-2018			
Dato :	02.02.2018	Stad:	Ørsta Rådhus
Tid:	12.00 – 15.00		
Inviterte:	Andreas Nørve, Vanylven kommune (styreleiar) Dag Vaagen, Sande kommune Olaus-Jon Kopperstad, Herøy kommune Verner Larsen, Ulstein kommune Einar Vik Arset, Ulstein kommune Ragnhild Velsvik Berge, Hareid kommune Rune Sjurgard, Volda kommune Wenche Solheim, Ørsta kommune Guttorm Rimstad, dagleg leiar SSIKT		
Til stades:	Andreas Nørve, Vanylven kommune (styreleiar) Dag Vaagen, Sande kommune Olaus-Jon Kopperstad, Herøy kommune Einar Vik Arset, Ulstein kommune Ragnhild Velsvik Berge, Hareid kommune Rune Sjurgard, Volda kommune Wenche Solheim, Ørsta kommune Guttorm Rimstad, dagleg leiar SSIKT		
Ikkje til stades:	Verner Larsen		
Styret var beslutningsdyktig, jf. vedtektene			
Einar Vik Arset deltek i styrehandsaminga frå styresak 2-2018.			

Saksliste:
1. Godkjenning av innkalling, val signering av styreprotokoll 2. Godkjenning av referat frå sist møte 3. Styresak 1-2018, Nytt styremedlem Ulstein kommune 4. Styresak 2-2018, mandatet til strategigruppa 5. Styresak 3-2018, Frå strategigruppa sak 03/18: Samansetting strategigruppa 6. Styresak 4-2018, frå strategigruppa sak 07/18: Mandat frå strategigruppa til faggruppene 7. Styresak 5-2018, frå strategigruppa sak 06/18: GDPR og utarbeiding av felles rutinar internt og inn mot driftsenteret 8. Styresak 6-2018, frå strategigruppa sak 51/17: Felles Sentralbord 9. styresak 7-2018, frå strategigruppa sak 08/18: Sak/arkiv-system

Godkjenning av innkalling, val signering av styreprotokoll
Innkallinga og sakliste til styremøte vert godkjent. Dag Vaagen og Ragnhild Velsvik Berge er valt til å signere styreprotokollen. Eventuelle merknadar: ingen

Godkjenning av referat frå sist møte

Referat og protokoll frå sist styremøte vert godkjent.

Eventuelle merknadar: Ingen

Styresak 1-2018, Nytt styremedlem Ulstein kommune

Saksutgreiing:

Vedtektene til selskapet seier at rådmann eller den han/ho utpeikar være styremedlem i Søre Sunnmøre IKT:

§ 5 STYRET

1. Styret skal bestå av eitt medlem frå kvar av deltakarkommunane. Styremedlem frå den enkelte kommunen skal vere rådmannen eller den rådmannen utpeikar.

Ulstein kommune har frå 01.01.2018 ny rådmann, Einar vik Arset f 21.10.1976. Han har meldt inn endring til dagleg leiar via e-post.

Sjå vedlegg 1.1-2018.

Forslag til vedtak:

Einar vik Arset f. 21.10.1976 erstattar Verner Larsen som styremedlem i Søre Sunnmøre IKT.

Vedtak:

Einar vik Arset f. 21.10.1976 erstattar Verner Larsen som styremedlem i Søre Sunnmøre IKT.

Stemmeresultat:

Samrøystes vedteke.

Styresak 2-2018, mandatet til strategigruppa

Saksutgreiing:

Sjå vedlegg 3.1-2018

Forslag til vedtak:

Mandatet vert godkjent

Vedtak:

Saka utsettast

Vurder namn på strategigruppa

Styrets leiar lagar utkast til neste møte

Stemmeresultat:

Samrøystes vedteke.

Styresak 3-2018, Frå strategigruppa sak 03/18: Samansetting strategigruppa

Saksutgreiing:

Sjå vedlegg 2.1-2018
Forslag til vedtak: Strategigruppa ber rådmennene/styret om å vurdere kva medlemmer og samansetting ein ynskjer i strategigruppa. Det har kome forslag frå Hareid kommune om at Per Erik Akerjordet (tidlegare Hareid kommune, no SSIKT) vert erstatta av assisterande rådmann, Kariann Bigseth. Felles framlegg frå Wenche Solheim og Rune Sjurgard: Rådmann i kvar kommune peikar ut deira kommune sin medlem i strategigruppa.
Vedtak: Rådmann i kvar kommune peikar ut deira kommune sin medlem i strategigruppa.
Stemmeresultat: Samrøystes vedteke.

Styresak 4-2018, frå strategigruppa sak 07/18: Mandat frå strategigruppa til faggruppene
Saksutgreiing: Sjå vedlegg 2.1-2018
Forslag til vedtak: Strategigruppa ber om at rådmenn/styret godkjenner mandatet.
Vedtak: Utkast vert sendt på høyring til faggruppene før det vert behandla. Dagleg leiar følger opp.
Stemmeresultat: Samrøystes vedteke.

Styresak 5-2018, frå strategigruppa sak 06/18: GDPR og utarbeiding av felles rutinar internt og inn mot driftsenteret
Saksutgreiing: Sjå vedlegg 2.1-2018
Forslag til vedtak: Strategigruppa ber rådmennene om å ta stilling til om arbeidet med GDPR skal gå føre seg på ein måte det er skissert over, kven som skal vere med på arbeidet og kva mandat gruppa skal arbeide etter. GDPR gjeld frå 25.5.2018 og arbeidet må i hovudsak vere klart innan den tid.
Vedtak: Styret i SSIKT ber om at det vert satt ned ei arbeidsgruppe , bestemt av rådmenn i kvar kommune, for å sjå på minimumskrav til innføringa av GDPR i kommunane. Samt muligheit for felles malar og rutiner. SSIKT er også representert i gruppa.
Stemmeresultat:

Samrøystes vedteke.

Styresak 6-2018, frå strategigruppa sak51/17: Felles Sentralbord

Saksutgreiing:

Sjå vedlegg 2.1-2018

Forslag til vedtak:

Strategigruppa ber rådmennene om å ta stilling til vidare framdrift arbeid sett opp imot samarbeidet i Vanylven/Herøy, jamfør rapport frå arbeidsgruppa, Vedlegg 1, side 4. (vedlegg 2.1-208)

Vedtak:

Saka er av organisasjons karakter og skal ikkje behandlast i styret til SSIKT.

Saka vert sendt vidare til rådmannsgruppa.

Styret tek til etterretning at Vanylven og Herøy er pilot for prosjektet, ref sak 5 i rådmannsgruppe møte den 03.11.2017 i Volda.

Arbeidsgruppa for sentralbord av ventar vidare arbeid.

Stemmeresultat:

Samrøystes vedteke.

Styresak 7-2018, frå strategigruppa sak 08/18: Sak/arkiv-system
--

Saksutgreiing:

Sjå vedlegg 2.1-2018

Forslag til vedtak:

Strategigruppa ber rådmenn/styret vurdere sak om nytt Sak/Arkiv-system. Sjå vedlegg 4: Forslag til mandat og prosjektgruppe, side 16 og Vedlegg 5: Førebels framdriftsplan for nytt sak-arkiv-system, side 17. Framdriftsplanen syner tidkrevjande arbeid som ikkje kan vente om arbeidet skal kunne gå fram på ein **trygg** måte.

Vedtak:

Styret i SSIKT vedtar å starte utgreiings arbeidet med skifte av sak/arkiv system i samsvar med framdriftsplan i vedlegg 2.1-2018.

Stemmeresultat:

Samrøystes vedteke.

Eventuelt:

Einar Vik Arset:

SSIKT må ta i mot elevar (4 stk) frå UVS. Dagleg leiar organiserer.

Wenche Solheim:

Handlingsplan til strategiplanen. Sjå referat. Frå rådmannsgruppe møte 02.02.2018.

4 års budsjett plan for strategi prosjekt, må få oversikt over dei store prosjekt i strategiplanen.

Ragnhild:

Induct prosjektverktøy. Einar tok ein kort gjennomgang. Verner Larsen kan vise meir om løysinga seinare.

Dag:

Meiner vi må vurdere og sjå på fordelings nøkkelen. Vanylven er einig men aksepterer løysinga slik den er i dag.

Protokollen er godkjent:

Dato:

Stad:

signatur:

signatur:

Dag Vaagen

Ragnhild Velsvik Berge

BORGUNDFJORD- OG VEDDEMARKSTUNNELEN

Bytunnelen AS er som de fleste kjenner til et privat selskap som er 100% eid av Næringsforeningen Ålesundsregionen. Vi har de siste 9 – 10 årene drevet aktivt for å realisere dette viktige vegprosjektet som vil ha udelt stor betydning for hele Sunnmørsregionen. Vi tillater oss å nevne noen ganske få stikkord:

- Styrker bo- og arbeidsmarkedsforholdene
- Innkorter reisetiden for private og næringsliv
- Miljø- og tidsbesparende
- Ulykkesstatistikken reduseres betydelig
- Forenkling for nødetatene
- Næringslivet vil få STORE effektivitetsgevinster
- Vi må ikke glemme at Sula kommune ligger på en øy med kun en bro til fastlandet

Den første milepelen er nådd, og en komplett reguleringsplan ligger ute til første gangs høring i Ålesund kommune og Sula kommune. Sula kommune sendte forslaget ut på høring uten kommentarer, og Ålesund kommune har behandlet saken, der rådmannen ovenfor Plan- og byggesaksutvalget innstilte på å godkjenne reguleringsforslaget.

Plan- og byggesaksutvalget i Ålesund kommune behandlet saken på uvalgets møte 16. januar 2018, og et enstemmig utvalg vedtok å sende det ut på høring med en 6 ukers frist for innspill.

Reguleringsforslaget kan leses på følgende nettside:

<http://www.alesund.kommune.no/tjenester/samfunnsplanlegging/arealplanlegging/horingoffentlig-ettersyn/9399-borgundfjordtunnelen-detaljregulering>

Styret i Bytunnelen AS anmoder om at dere sender inn en positiv høringsuttalelse til kommunene i Ålesund og Sula innen høringsfristen på 6 uker (27. februar 2018).

Det er som regel slik, at den "tause majoritet" som gjerne ønsker sambandet forholder seg i ro, mens motstanderne mobiliserer. Hvis ikke dette prosjektet blir realisert i løpet av 3 – 4 år, kan det gå 10 – 20 år uten at vi har et alternativt vegsamband etablert, og en kan bare tenke seg hvordan det vil bli. Lerstadvegen har vært planlagt i 50 år, og er ennå ikke påbegynt, bare for å nevne det.

Mange beboere i Ålesund og Sula er til daglig plaget av eksos, støv og støy fra kjøretøy som kjører langs Borgundvegen, Lerstadvegen, Borgundfjordvegen, gjennom Blindheim, Vegsund,

Mauseidvåg og Fiskerstrand. Dette antall kjøretøy vil bli vesentlig redusert med Borgundfjord- og Veddemarkstunnelen.

Vi håper, og har tillit til at dere kan sende inn en positiv uttalelse til prosjektet innen høringsfristen.

Ålesund kommune:

[Send elektronisk høring](#)

Post: Ålesund kommune, Postboks 1521, 6025 Ålesund

E-post til: postmottak@alesund.kommune.no

Sula kommune:

Post: Sula kommune, Postboks 280, 6039 Langevåg

E-post: post@sula.kommune.no

Ålesund, 05.02.2018

Styret i Bytunnelen AS

Hans-Peter Kaaresen

sign.

styreleder

Fra: Rune Sjurgard[Rune.Sjurgard@volda.kommune.no] Sendt: 05.02.2018 16:54:16 Til: Postmottak Volda Tittel: VS: BORGUNDFJORD- OG VEDDEMARKSTUNNELEN, REGULERINGSFORSLAG 1. HØRING
Journalførast på Asbjørn

Fra: Hans-Peter Kaaresen [mailto:hans-peter.kaaresen@hpt-eiendom.no]

Sendt: 5. februar 2018 13:51

Til: odd.gjortz@koppnes.no; 'Jan Kleven' <jank@bunkeroil.no>; jan.kare.aurdal@sunnmoreregionrad.no; jan.rune.hurlen@smn.no; m-christ@online.no; gunnar@jangaard.no; rune@stokke.com; eldar@boatlabs.no; per.erik.dalen@aakp.no; finn@dyb-sandnes.no; knut.vartdal@getmail.no; postmottak@helse-mr.no; egil.gjortz@joh.no; post@sandetaxi.no; post@aurstad.no; frode@okonomiservice.net; furmyriv@live.no; arne.aambakk@alesund.kommune.no; 'Per-Egil Håhjem' <Per.Egil.Haahjem@mimer.no>; mail@etrans.no; bjorn.sandnes@mimer.no; morten.hermansen@veoy.no; palmar.blindheim@veoy.no; 'Jessica Gärtner' <jessica.gartner@rostein.com>; roger@sunn-trans.no; kundeservice.alesund@norlines.no; may-helen.molvar.grimstad@sykkylven.kommune.no; Olaus-Jon Kopperstad <olau-jon.kopperstad@heroy.kommune.no>; asehol@stranda.kommune.no; svein.molnes@mimer.no; stein@gtistribusjon.no; torill.ytreberg@nho.no; gunvor.ulstein@ulstein.com; post@rekdal-transport.no; post@07012.no; sandli@aalesund-chamber.no; atle.istad@morenett.no; oddgeir@svino.no; post@volda.forum.no; omv@orsta-nk.no; post@nmcc.com; tord.dale@maritimt-forum.no; 'Geir Thorsen' <Geir.Thorsen@alesund.kommune.no>; arnfinn.ingjerd@maritimt-forum.no; roar.salen@alesund.kommune.no; knut.helge.harstad@orskog.kommune.no; 'Geir Peter Aure' <g.p.aure@salvator.no>; 'Roar Dyb-Sandnes' <roar.dyb-sandnes@elektroskandia.no>; 'Svein Harsjøen' <sveinharsjoen@hotmail.com>; 'Bente Lund Jacobsen' <blj@morenot.no>; post@aakp.no; post@nwhrs.no; maritime@gmc.no; office@brattvaag-electro.no; 'Asbjørn Schjelderup' <asbjorn.schjelderup@gmail.com>; 'Børt Tore Marthinussen' <btm@emineo.no>; 'Inger Synnøve Remme' <inger.synnove.remme@haram.kommune.no>; 'Jack Narve Sæther' <jack.narve.sether@mr fylke.no>; 'Jan Petter Urke' <jan.urke@ulmatec.no>; 'Marit G. Alnes' <marit.g.ernes@norconsult.com>; jantry@stranda.kommune.no; oddvar.myklebust@sandoy.kommune.no; jan.kare.aurdal@sunnmoreregionrad.no; frank.sve@mimer.no; arne.mehl@aakp.no; jot@eninvest.net; rolf.fiskerstrand@fiskerstrand.no; post@vegsund-slip.no; firmapost@isowest.no; oddbjorn@olave.no; blt@blt.no; dybvik@dybvik.no; ledelse@alesund-taxi.no; Karl.Johan.Sunde@sundolitt.com; per@waagan.no; admin@sula.as; 'Knut Flakk' <knut@flakk.no>; Andreas Chr. Nørve <andreas.chr.norve@vanylven.kommune.no>; Lena Landsverk Sande <lena.landsverk.sande@vanylven.kommune.no>; ulsteintaxi@tussa.com; olsteintaxi@tussa.com; h-taxi@tussa.com; post@heroy-taxi.no; post@blindheimmaskin.no; Knut Erik Engh <knut.erik.ENGH@ulstein.kommune.no>; Einar Vik Arset <einar.arset@ulstein.kommune.no>; Ordfører Hareid <ordforar@hareid.kommune.no>; Ragnhild Velsvik Berge <ragnhild.velsvik.berge@hareid.kommune.no>; Stein Aam <stein.aam@orsta.kommune.no>; Wenche Solheim <Wenche.Solheim@orsta.kommune.no>; Rune Sjurgard <Rune.Sjurgard@volda.kommune.no>; post.moreogromsdal@politiet.no; Jørgen Amdam <jorgen.amdam@volda.kommune.no>; jantry@stranda.kommune.no; Herøy ordfører <ordforar@heroy.kommune.no>; thor@sunn-trans.no; odd.jostein.drotninghaug@sykkylven.kommune.no; kjartan.molvaer@sula.kommune.no

Emne: BORGUNDFJORD- OG VEDDEMARKSTUNNELEN, REGULERINGSFORSLAG 1. HØRING

Vedlagt oversendes info vedr. ovennevnte vegprosjekt.

Undertegnede anmoder om at dere oversender en positiv uttalelse til kommunene innen høringsfristen.

På forhånd takk!

Med vennlig hilsen

BYTUNNELEN AS

Hans-Peter Kaaresen

Styreleder

mail: hans-peter.kaaresen@hpt-eiendom.no

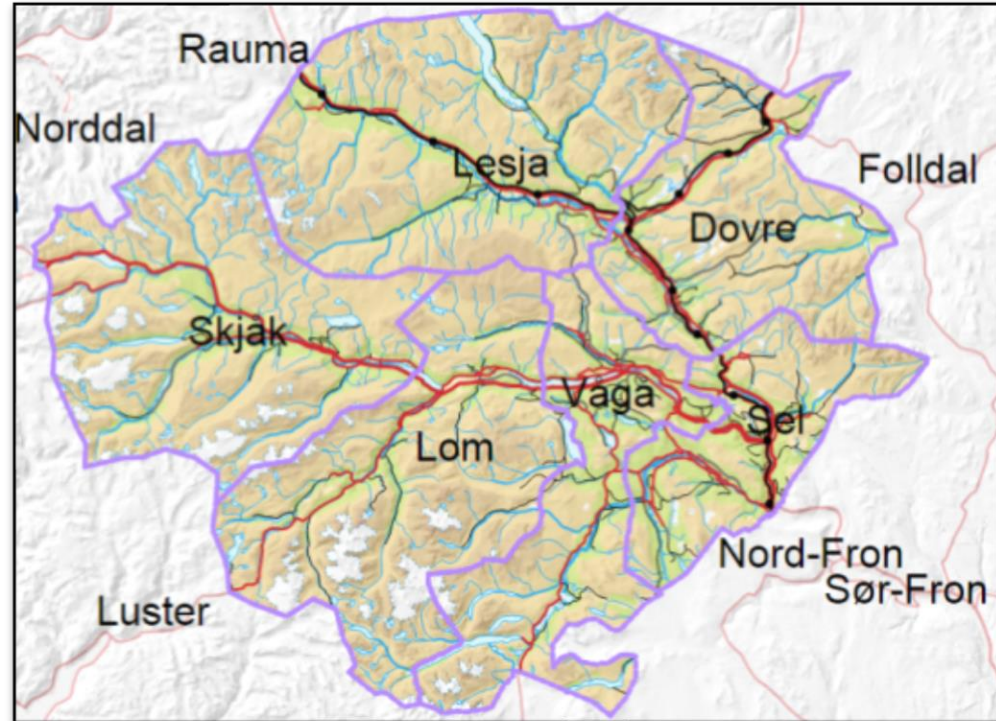
telefon: +47 701 07 200

fax: +47 701 07 201

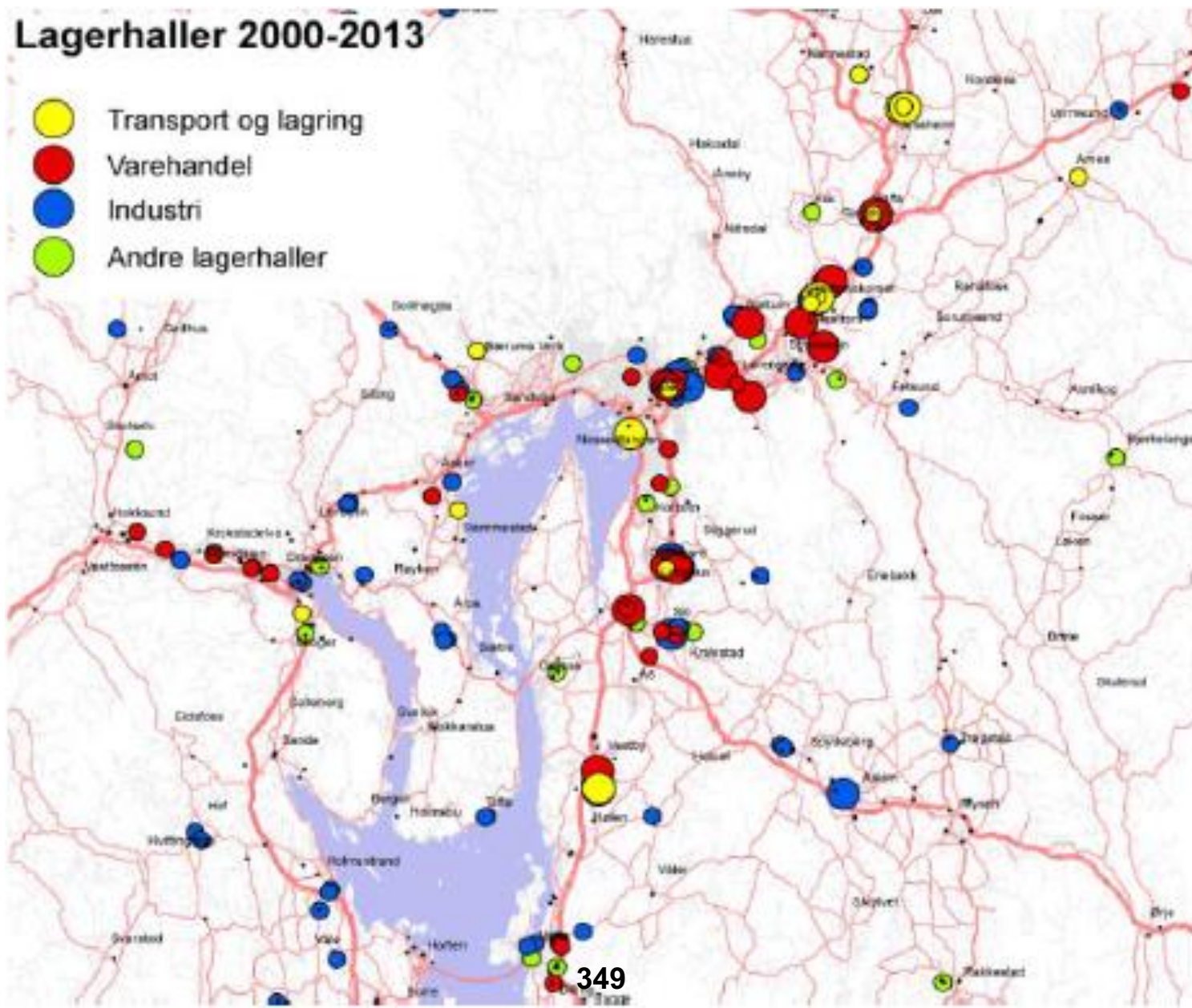
mobil: +47 917 72 500

Rute 6 c: Rv 15 Måløy-Otta.

Livsnerven for vekst og utvikling, ikkje berre Vest og Aust for Strynefjellet.

Flest reisemål: nord og aust for Oslo

Rv. 15 Folven – Breidalen: frå 26 - 22 km

Framleis ein flaskehals eller miljøvennleg og rassikker framtidsveg ?

Bildet er frå Grasdalen mellom to av tunnelane 350 (Sunnmørsposten 17. januar 2009 – arkivfoto)

Bakgrunn for konseptvalutgreiing (KVU) og Ekstern kvalitetssikring tidleg fase (KS1).

Samferdselsdepartementet 19.03.2010:

«Samferdselsdepartementet viser til tidligere kontakt om aktuelle KVU/KS1 inn mot neste rullering av NTP, senest møtet med Finansdepartementet 5. mars 2010.

På bakgrunn av innspillene fra Vegdirektoratet gis Statens vegvesen med dette oppdraget med å gjennomføre KVU for følgende vegprosjekter: Rute 6c Rv 15 Strynefjellet ...»

Vegdirektoratet 28.04.2011 om Samfunns målet i KVU:

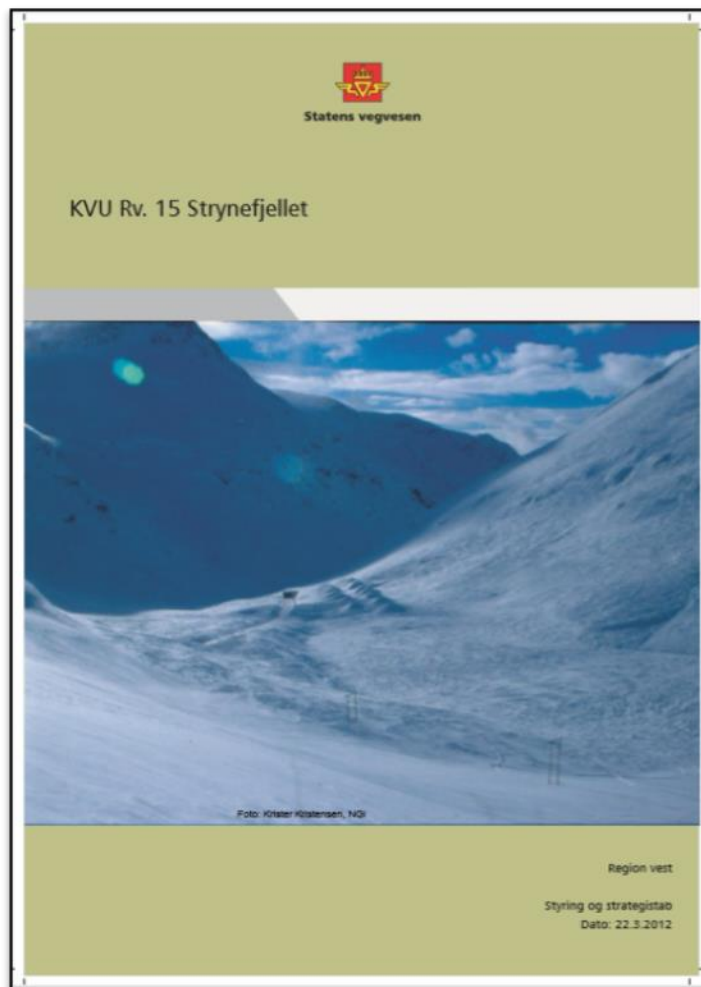
«Rv 15 Strynefjellet skal etablerast som eit trygt og påliteleg heilårssamband som stettar næringslivet og innbyggjarane sine behov for gods- og persontransport.»

Direktoratet for Økonomistyring:

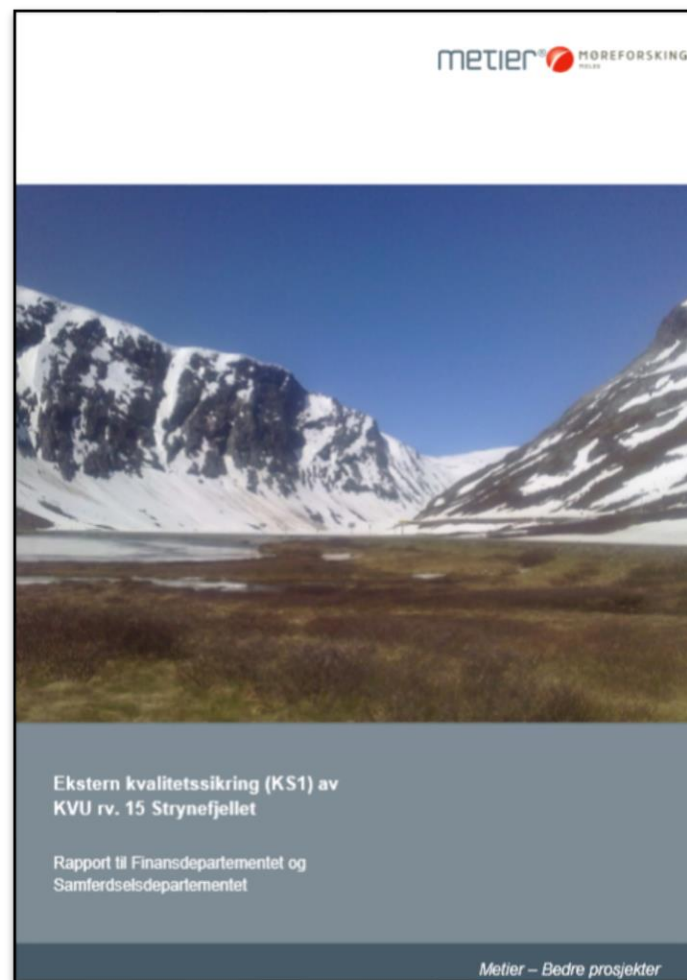
KS1-prosess skal gjennomførast på alle statlege investeringar over 750 mill.

Konseptvalutgreiinga:

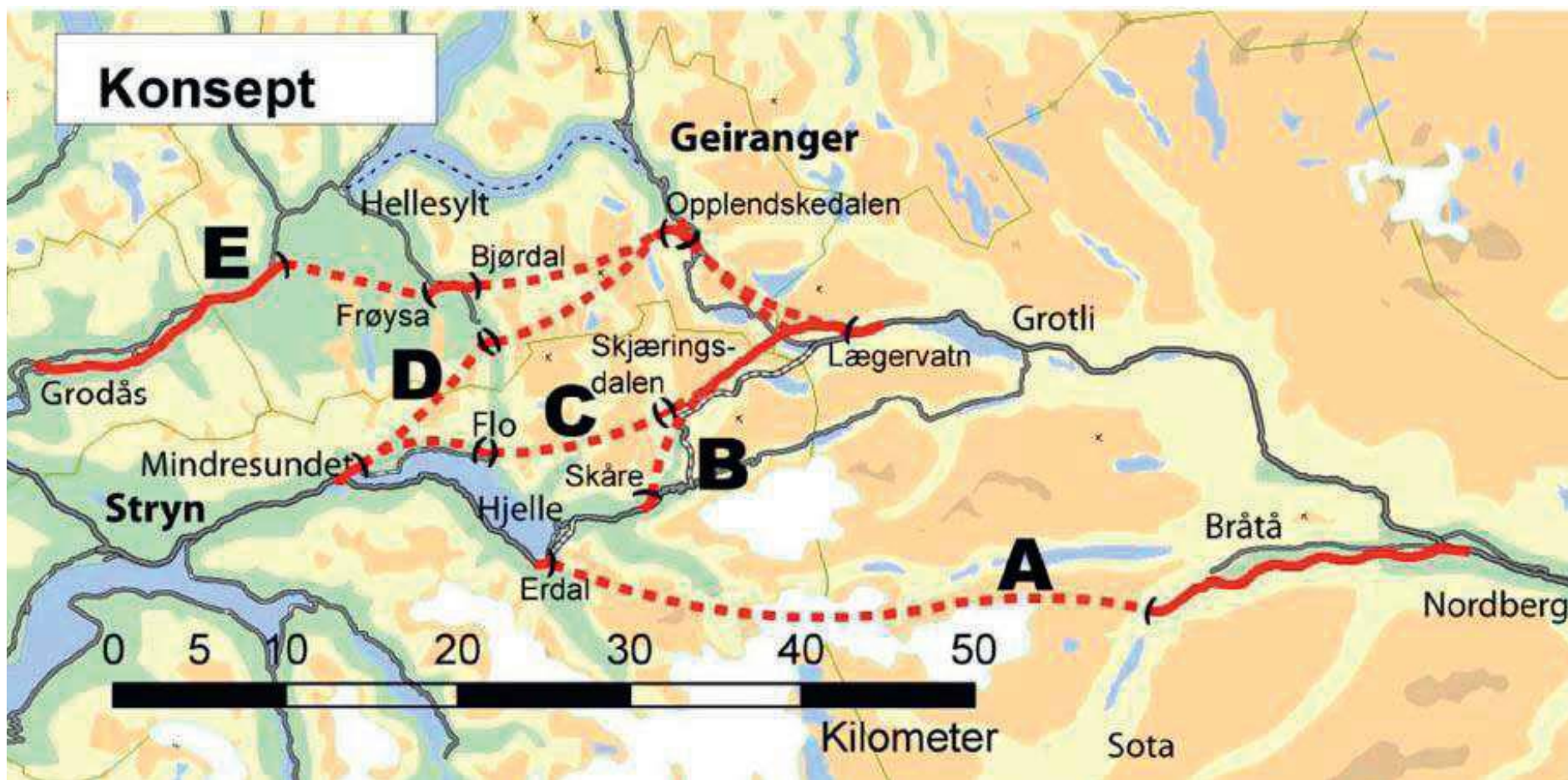
22.03.2012:

09. 01 2013:

5 hovedkonsept utgreidd:

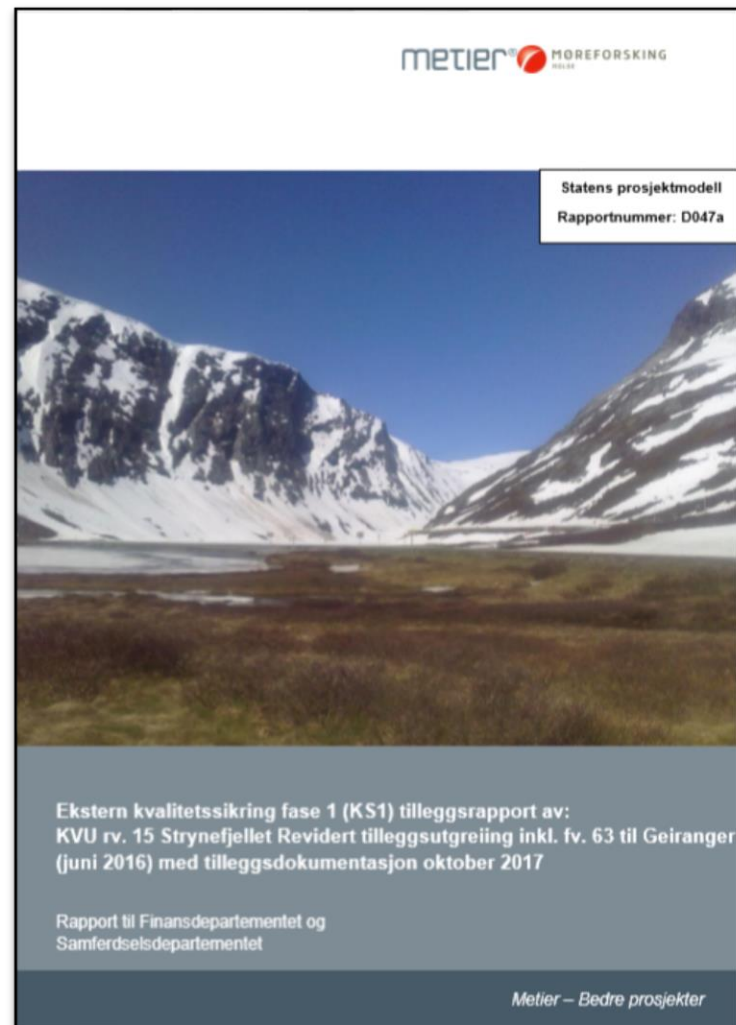

Revidert tilleggsgutgreiing

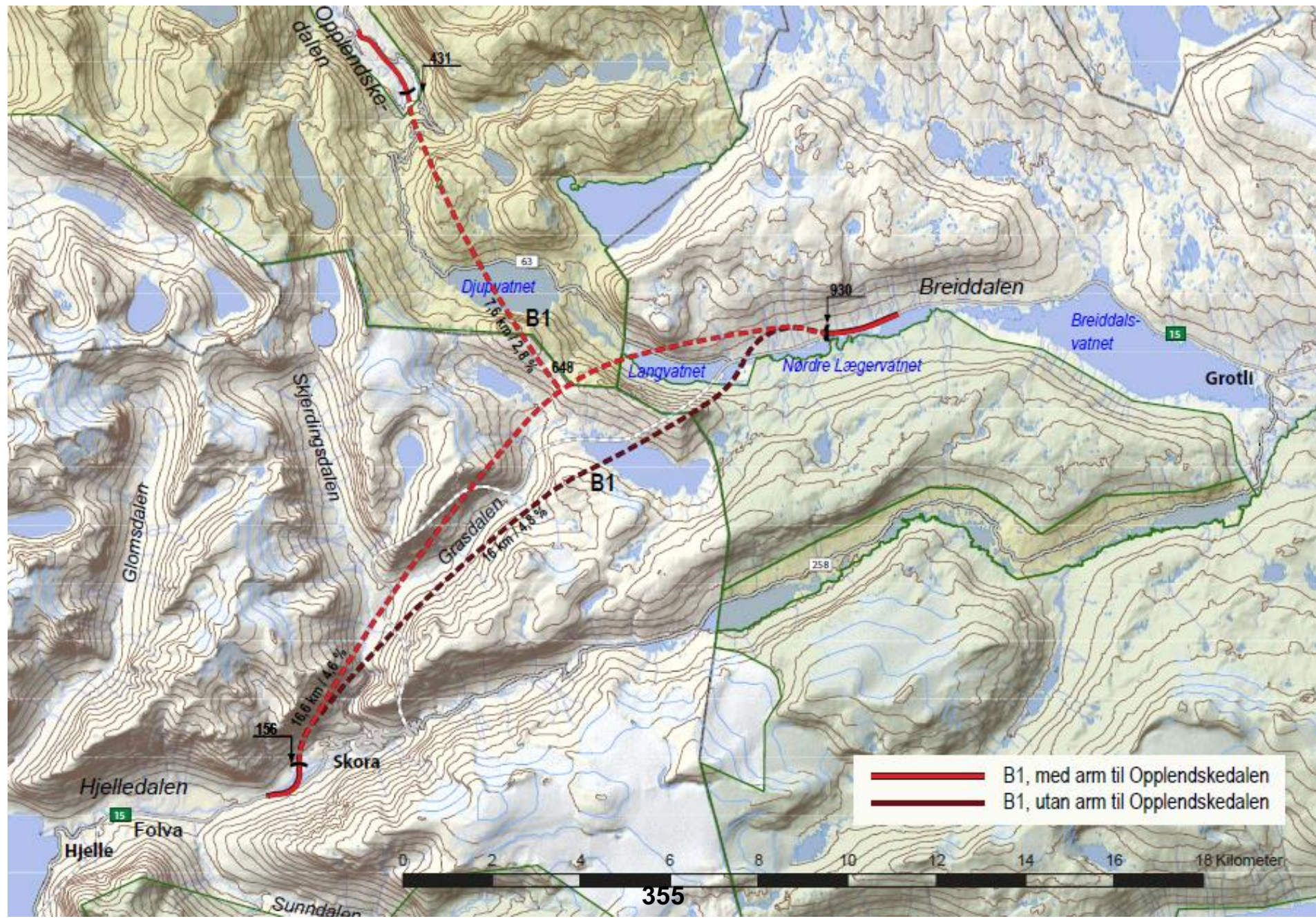
Juni 2016:

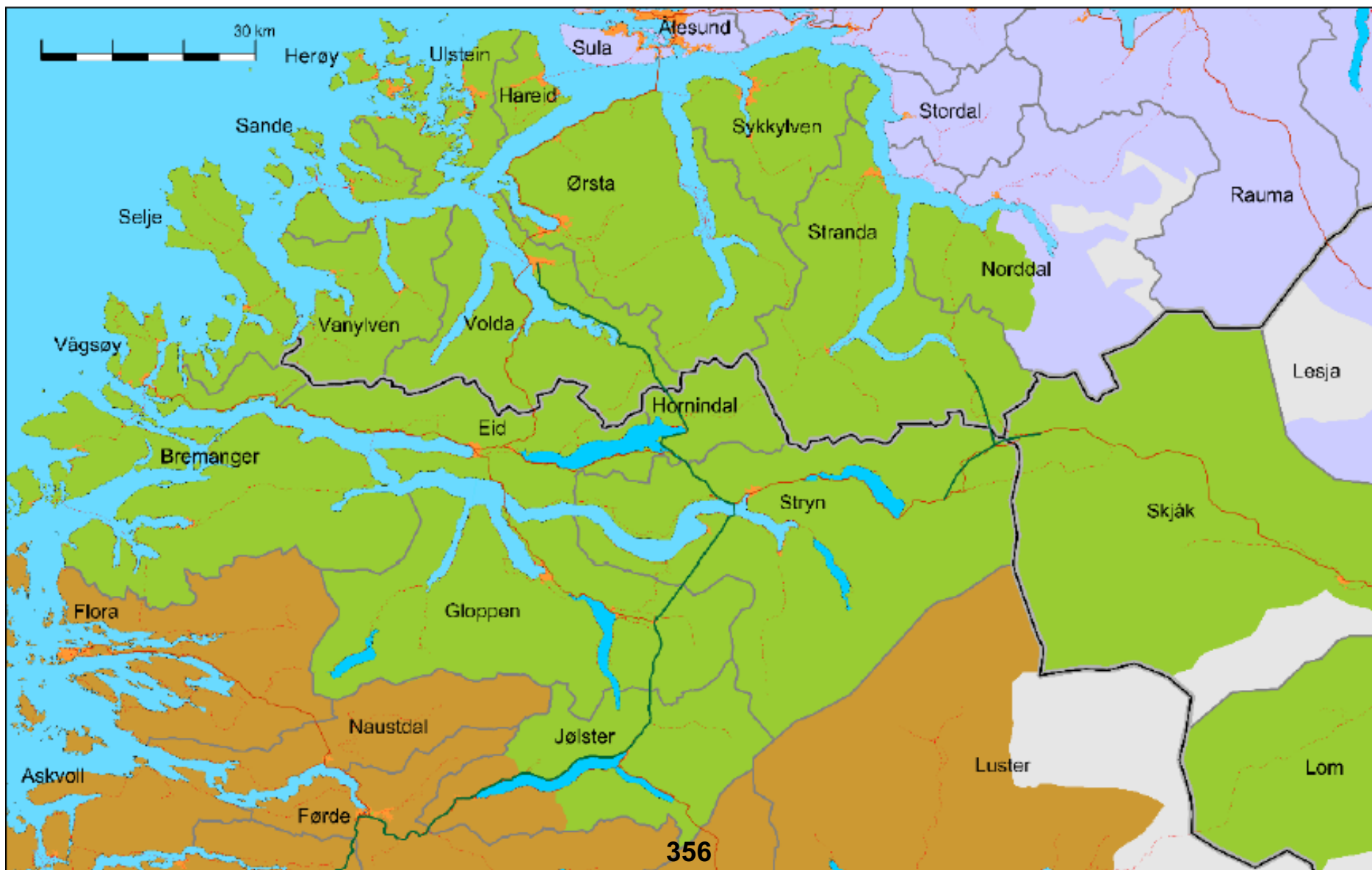
22. 12. 2017:

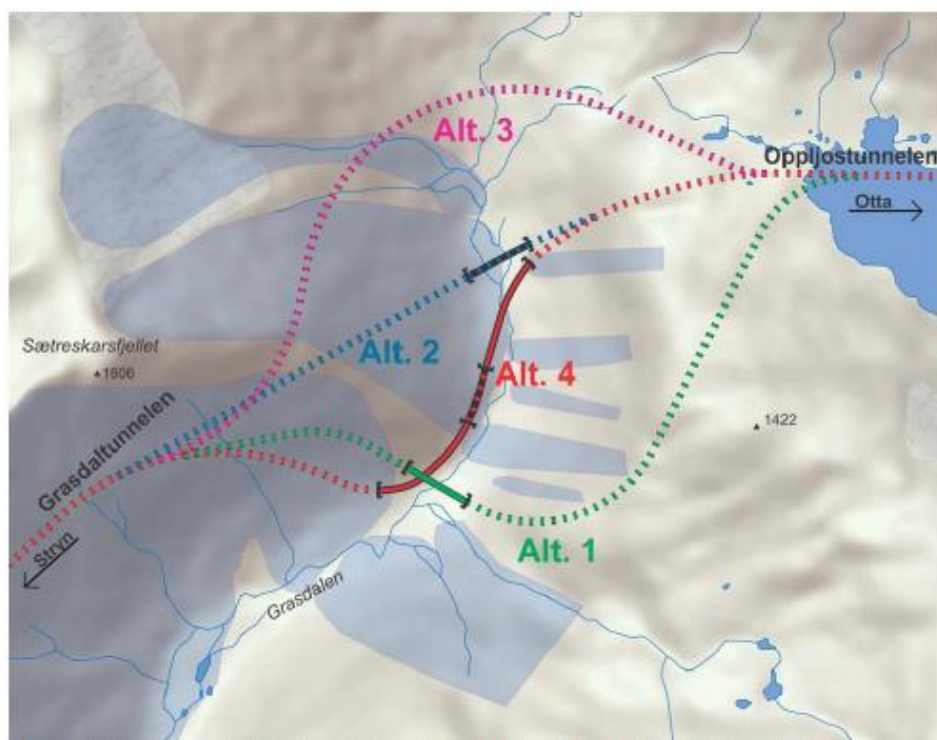
Måloppnåing: Statens vegvesen tilrår konsept B1:

Områdekart: kortaste reiserute til Gardermoen med ny Rv 15 B1 og E39 indre.

Metier og Møreforsking: legg til grunn at rassikring av Rv 15 er: **Samfunnsøkonomisk ulønnsomt**

Figur 3 Fire alternativ for skredsikring i Grasdalen. Henta frå utgreiing gjort av Statens vegvesen i 2006.

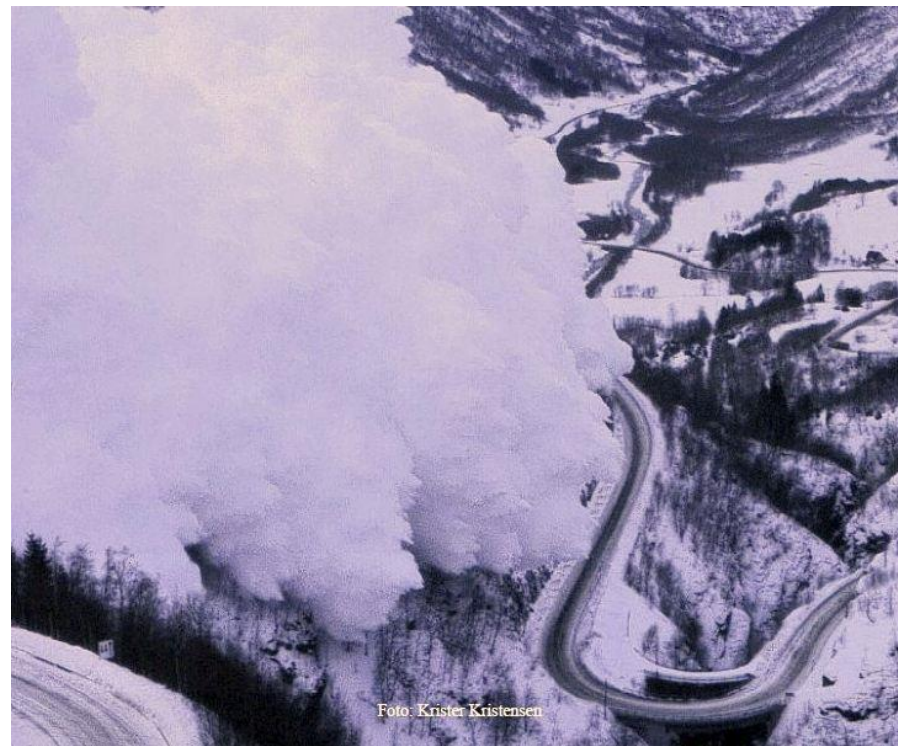

Foto: Krister Kristensen

Stenging av 3 fjelloverganger aust/vest:
Rv 15 var den mest stengde i perioden 1991-2010

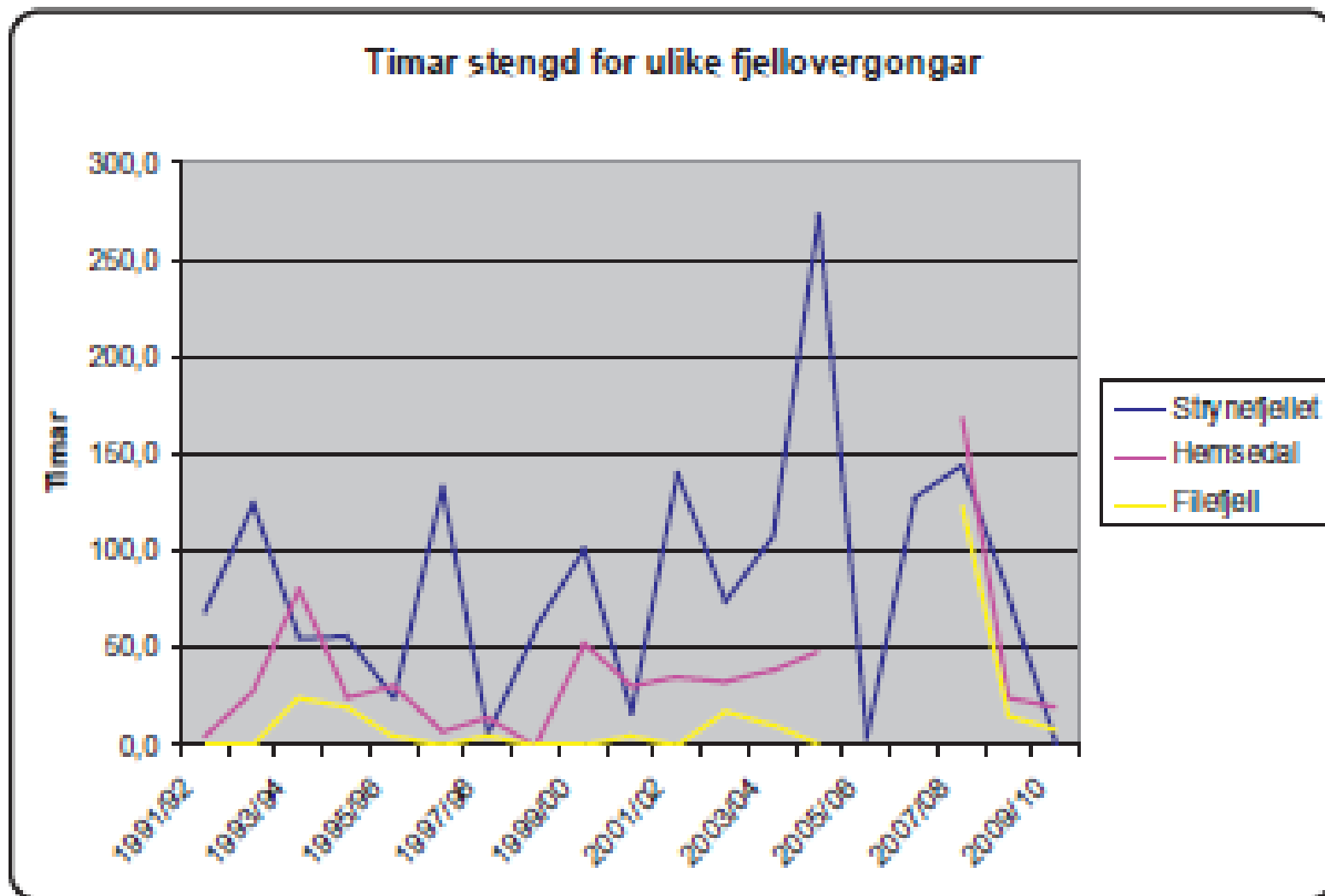
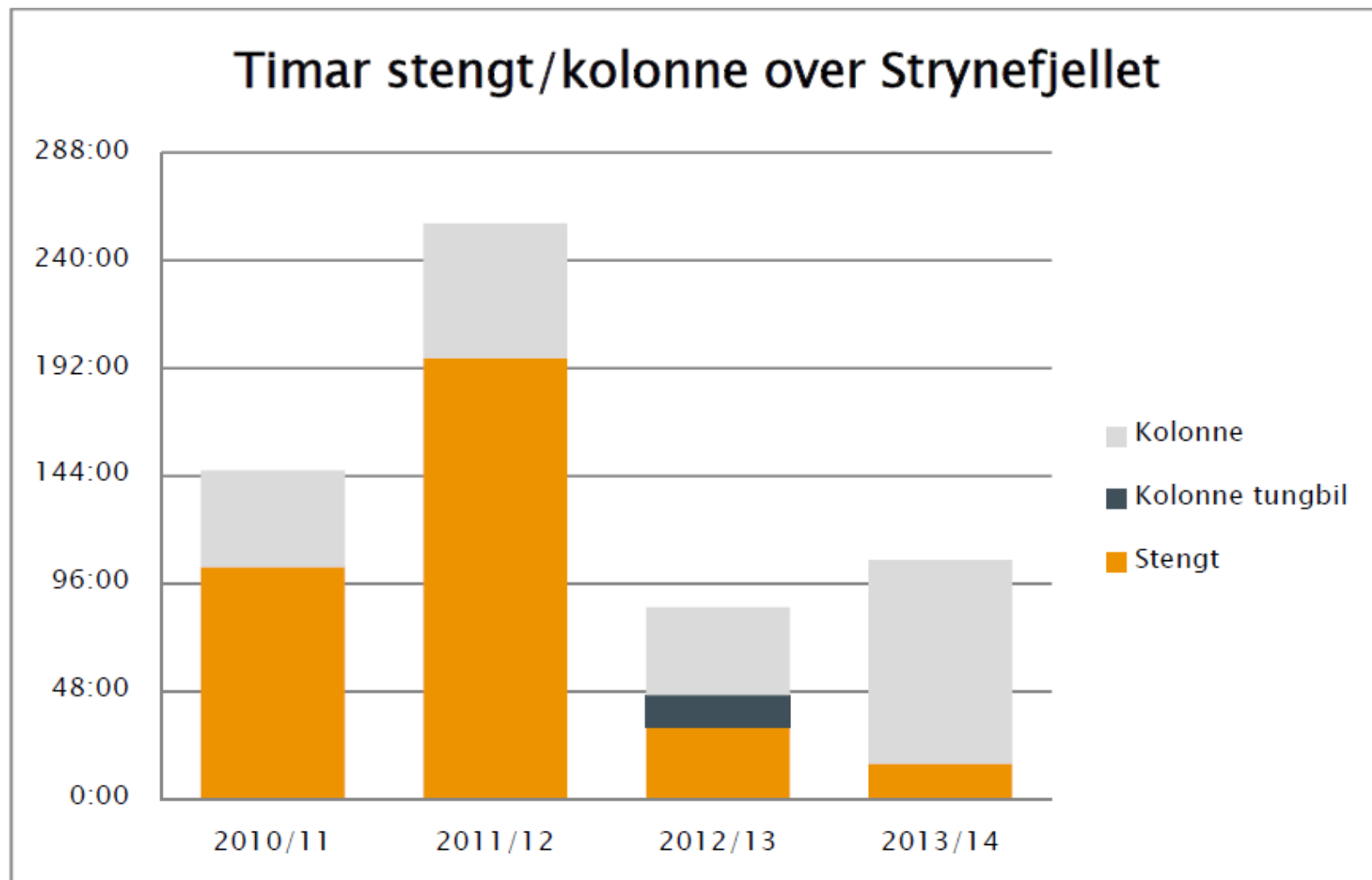

Fig. 2.12. Stenging av Strynefjellet og alternative høgfjellsoverganger i perioden 1991 – 2010

Det er utarbeidd ein KVV der alternative konsept for kryssing av fjellet på ein sikker og teneleg måte er vurderte. Tunnelane over Strynefjellet tilfredsstiller i dag langt frå krava til tryggleik i Tunnelsikkerhetsforskriften.

Rv15: Næringsvegen, som også laksen kan nytte ?

Bilderef: SMP/K.A.Aarset

Otta: viktig link for kollektiv & turisme

- Hurtigtog / Lyntog til Trondheim og Oslo, som realistisk kollektiv-tilbod, kombinert med buss frå Sunnmøre / Nordfjord.

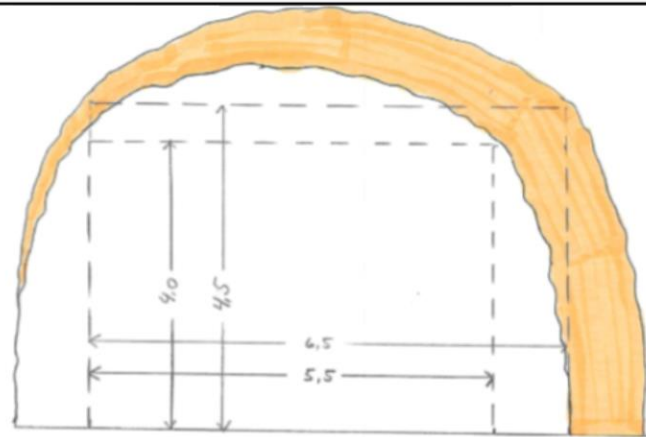
- Bildekjelde: Norsk Bane as

Ekstern kvalitetssikrar tilrår: 0++ med auka høgde til 4,5 m:
(737. mill. 2016 kr., inkl. ledebilkøyring 20 mill.)

Eit typisk profil vil sjå ut som vist på skissa nedanfor. Det som må sprengast i dagens profil er vist med oransje farge.

Kostnadsoverslaget inneheld dei same risikoreduserande tiltaka som for 0++ med høgde 4,2 m. Sidan dette er tunnelar som med ei slik opprusting ikkje vert i samsvar med dagens regelverk for utforming, seier tunnelsikkerhetsforskrifta i § 10 at det kan utførast kompenserande tiltak ut frå gjennomført risikoanalyse slik vi skildra ovanfor for 0+ – alternativet.

Resultat av kostnadsrekning finns i vedlegg 1. Kostnadsoverslaget gir følgjande resultat:

Delstrekning	Kostnad (mill. kr)
Ospelitunnelen	173
Grasdaltunnelen	248
Oppljostunnelen	316
Sum 0++ h=4,5 m	737

Dette inkluderer rigg (10 %), byggherrekostnad (10 %), mva (25 %) og uføresett (17 %).

Samanlikning av distanse og reisetid på Rv. 15, for næringstransport, ved O++ og B1 med arm

Austover iht. O++ ved B1 Rv15 (mtr.:26650-22270, tid; 32,89-19,86): 4,38 km og 13,03 minutt.

Vestover iht. O++ ved B1 Rv15 (mtr.:26650-22270, tid; 29,96-16,98): 4,38 km og 12,98 minutt.

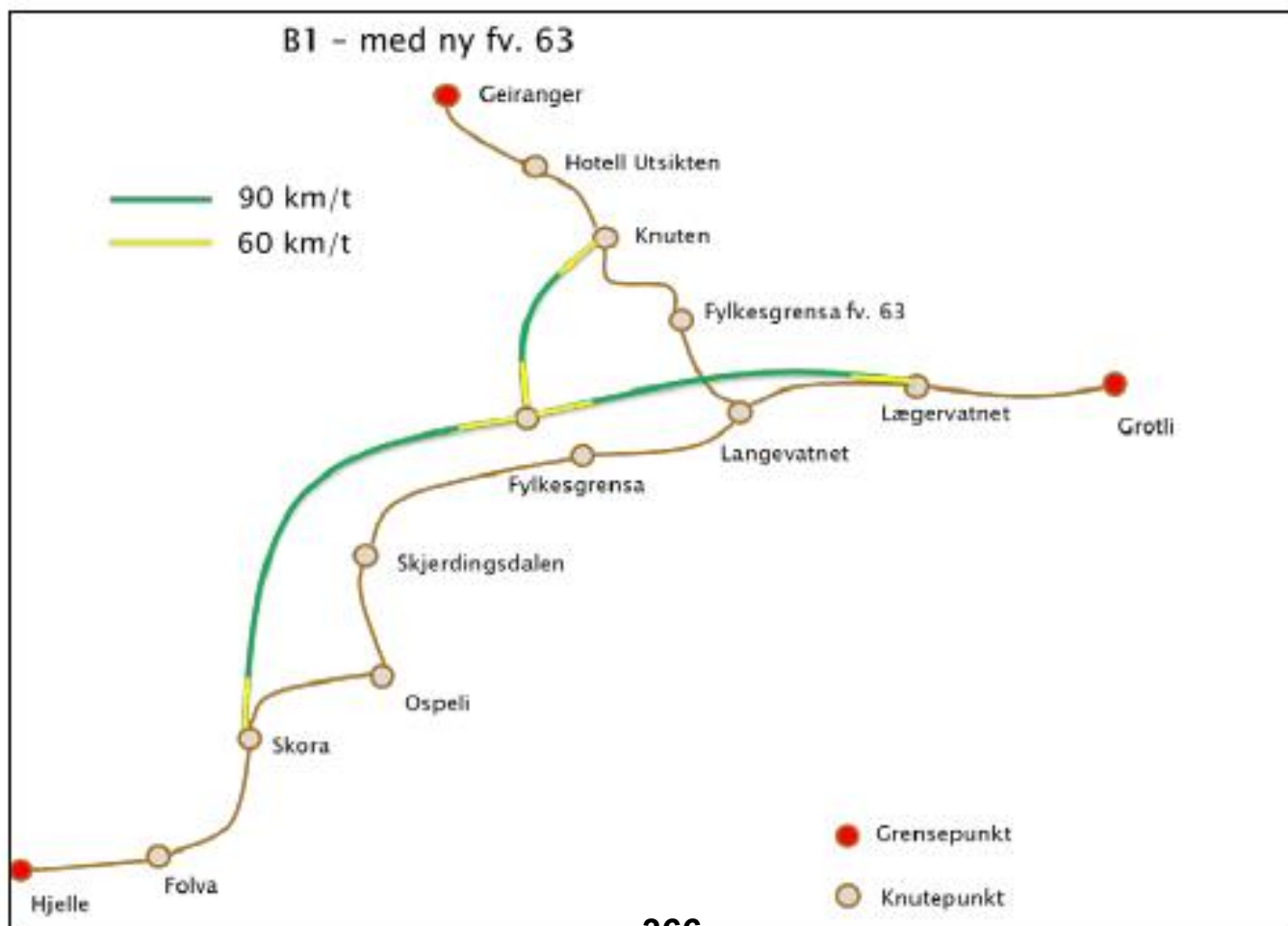
Reduksjon i distanse og køyretid tur/retur

8,76 km og 26,01 minutt.

Trafikk 2017: ÅDT 944 derav 234 tunge; 24,8 %. ÅDT-total har auka med 50 i høve KS1 analysen.

Årskonsekvens tungbil: 374.095 km innspard køyredistanse. Redusert køyretid: 18.519 timar.

Årskonsekvens all trafikk: 1.509.172 km innspard køyredistanse. 40 år: 60.366.912 km.

NHO står samla om Rv 15 B1 med arm til Geiranger

- Fastlandseksporten utgjør 49,7 prosent av all eksport og er økende.

Rekordhøy fastlandseksport i 2017

Publisert 15. januar 2018

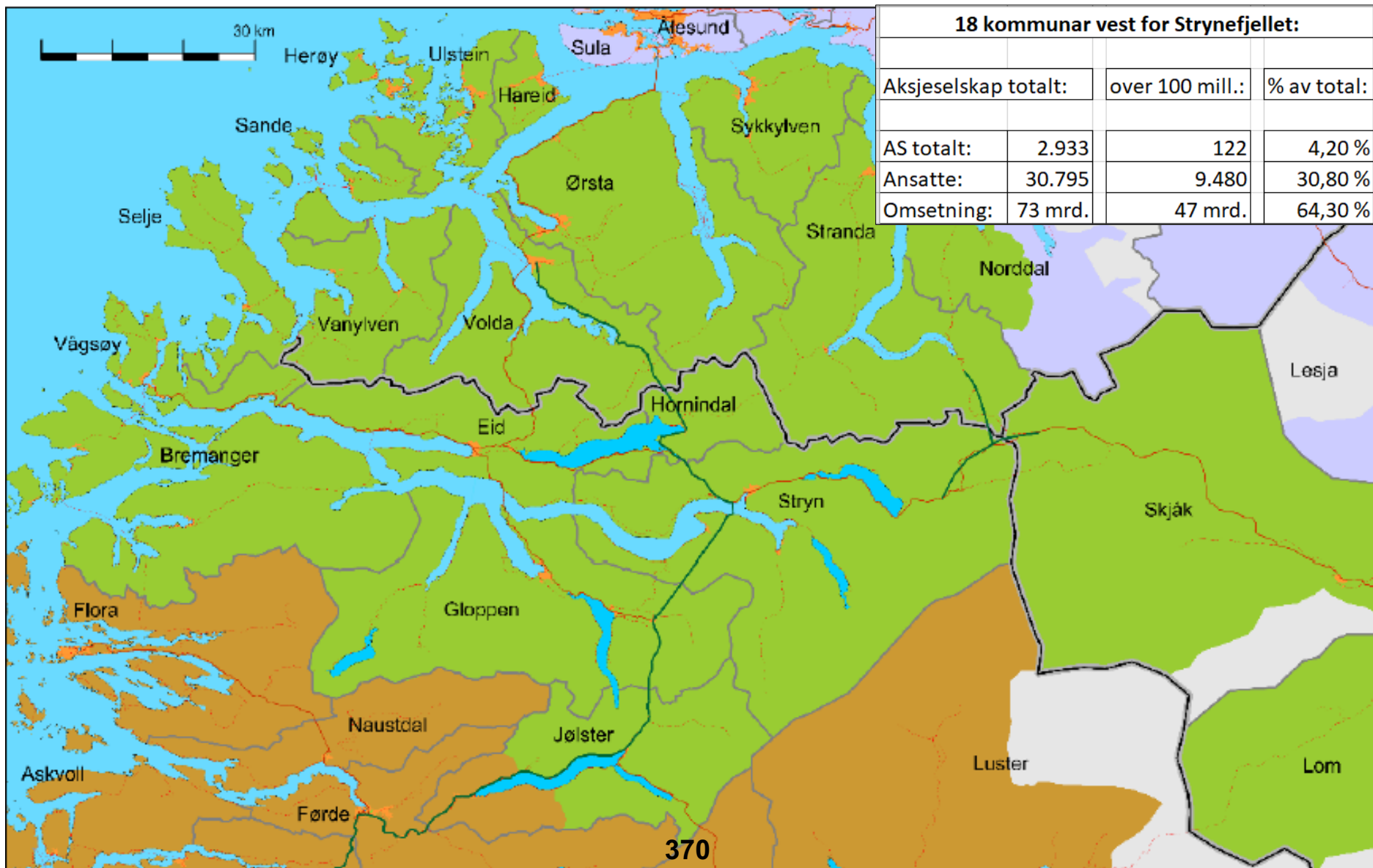
Fisk og varer fra fastlandet bidro til eksportinntekter for Norge på hele 418,7 milliarder i 2017 – etter en sterk vekst på 8,2 prosent fra året før. Dette er det høyeste nivået som er målt.

[Les mer](#)

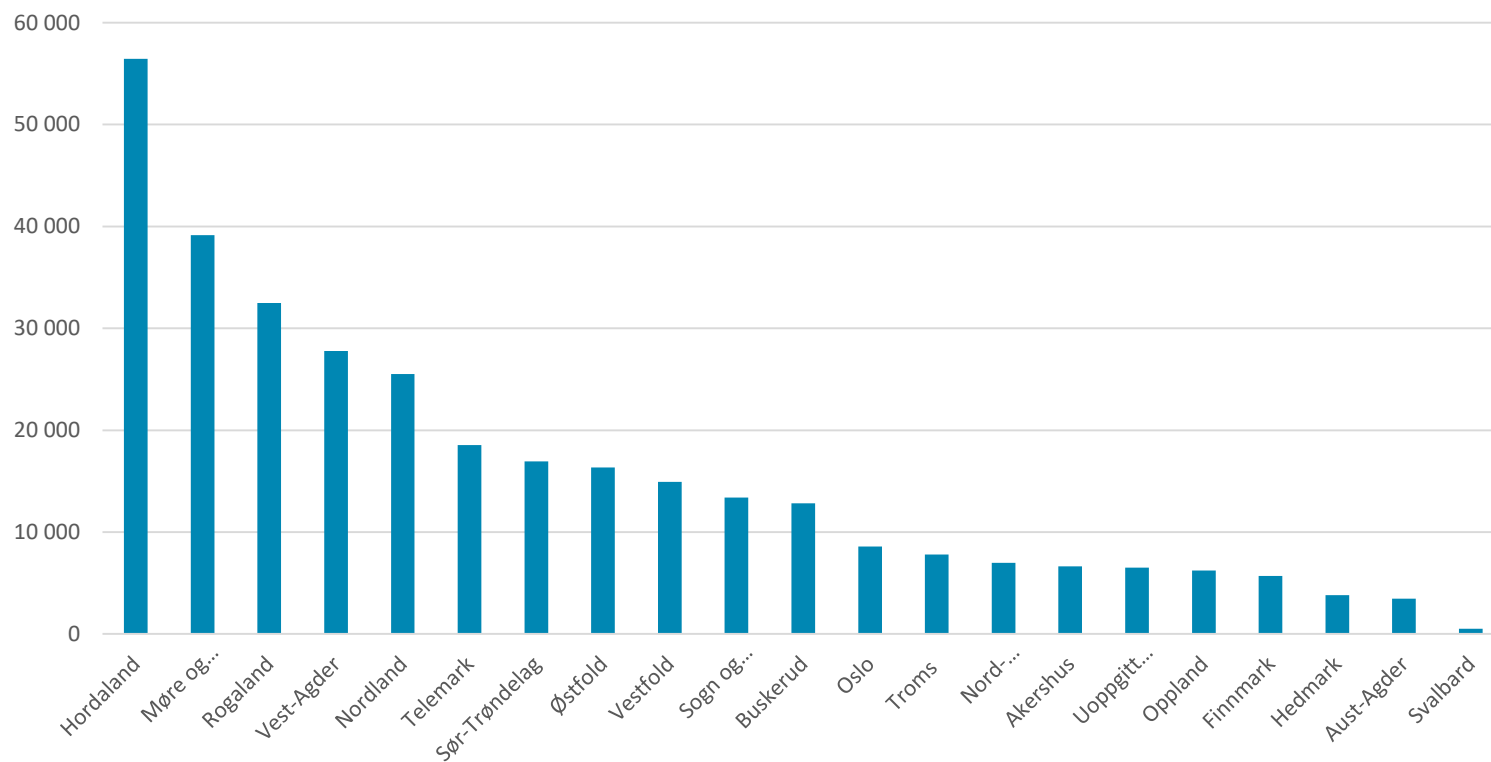
Mange viktige norske bedrifter treng ny Rv. 15

Områdekart: kortaste reiserute til Gardermoen med ny Rv 15 B1 og E39 indre.

Fastlandseksport etter produksjonsfylke, i millioner kroner

Rasfare:

Geiranger isolert etter ras - vegen åpner igjen lørdag

Fylkesveg 63 Geiranger - Eidsdal ble fredag kveld stengt på grunn av fare for ras.

NORDFJORD KJØTT I DAG 2018

Vår verksemd består av slakteri, kjøttskjæring, kjøttforedling og ferdigmat. Vi produserar ca. 28 000 tonn ferdigvare pr. år

Vi har ca. 60 000 kvm produksjonsareal

Vi er i dag ca. 350 medarbeidarar

2016: 2,3 mrd omsetning

Siste to år investert over mnok 200 – siste 10 år 1 mrd

► Vår beliggenhet er vår styrke men, også vår svakhet

- Godt Image, men;
- Langt fra markedet med usikre samferdselsforutsetninger

► Aust-vest viktig

Industrien er avhengig av god infrastruktur

Varelageret vårt på veien

- 60 millioner i omløp til ei kvar tid
- Fersk mat krever kort ledetid og presis levering - forutsigbarhet
- Forsinkelser i verdikjeden er tapt salg

Dyrevelferd og tryggleik

- Transporttid
- Kvalitet og holdbarhet
- Tryggleik underleverandørar

Konkurranseskraft

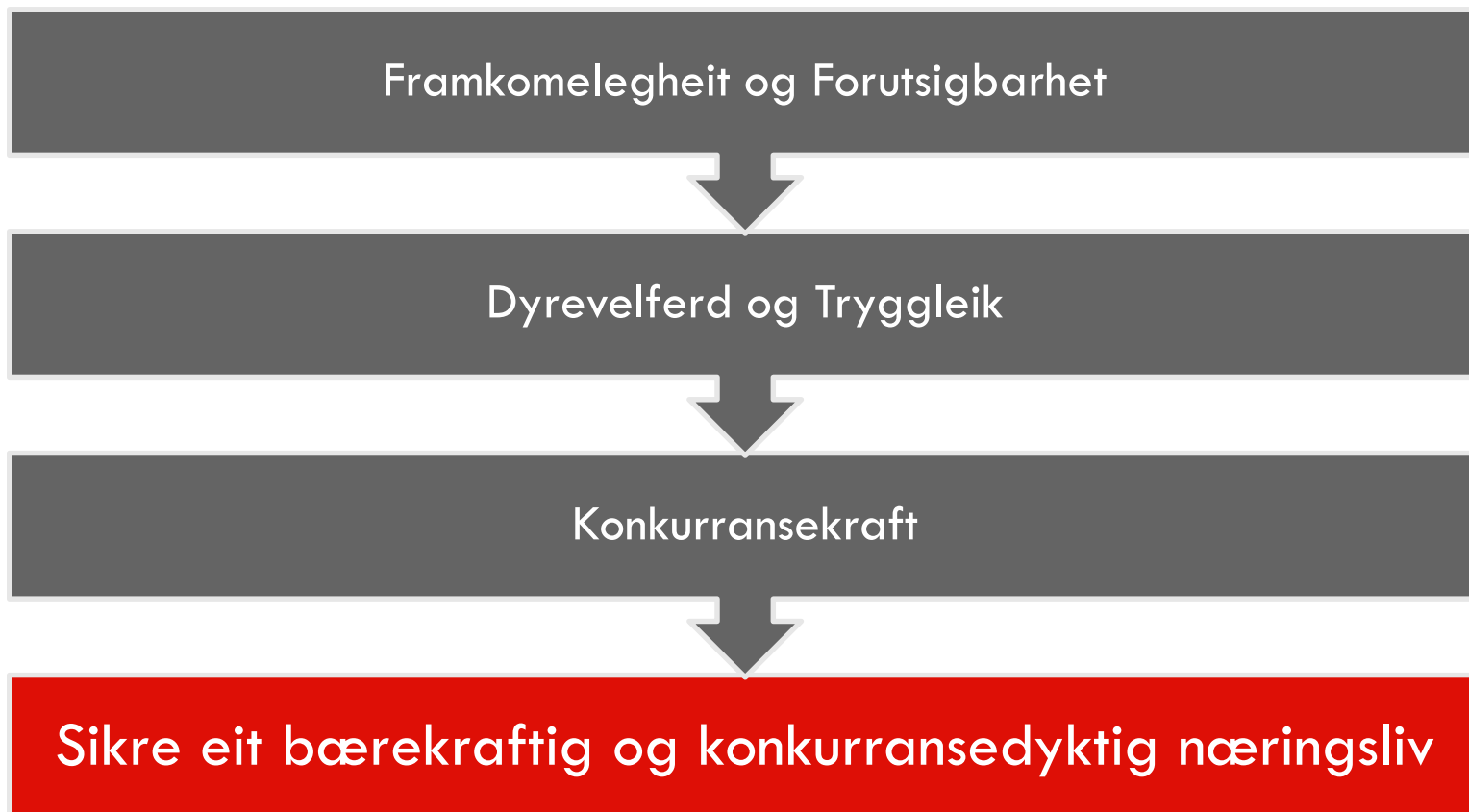
- Konkurransedyktige
- Låge prisar og HØG kvalitet
- Kontinuerlig investeringar
- Leveringspresisjon

Leveringspresisjon viktigaste konkurranseføretrinn

- ▶ Bestill innen kl. 10, levering same dag – PBL
- ▶ Leveringsgrad 98 %
- ▶ Krever enorm logistikk

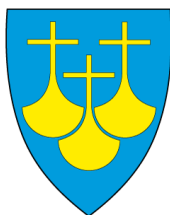
Utbetring av Strynefjellsvegen er viktig

Sterk næringsutvikling i Loen/Stryn treng også ny Rv15

Fylkesvise uttalar (2016): Revidert tilleggsutgreiing KVV.

Møre og Romsdal

Møre og Romsdal fylkeskommune støttar tilrådinga om å gå vidare med alternativ B1 med sidearm til Geiranger.

Oppland

1. Fylkesutvalget i Oppland tilrår alternativ B1 med sidearm til Geiranger som framtidig løysing for rv.15 over Strynefjellet. For å unngå oppgradering av dagens tunneller etter krav i tunnelsikkerhetsforskriften innan 2019, krev fylkesutvalget at arbeidet med reguleringsplan for anbefalt løysing igangsettes så raskt som mulig.
2. I tråd med Oppland Fylkeskommunes innspill til NTP avgitt i juni 2016, må nye tunnelloysninger med tunnellarm til Geiranger inn i planperioden 2018-29.

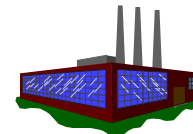

Sogn og Fjordane

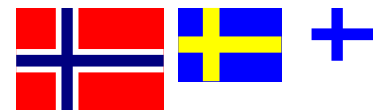
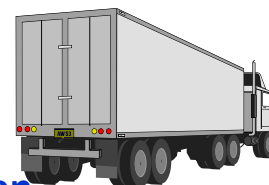
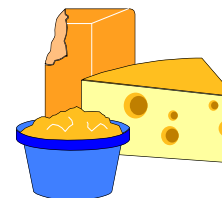
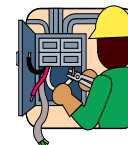
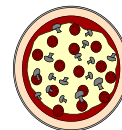
1. Fylkestinget i Sogn og Fjordane tilrår alternativ B1 med sidearm til Geiranger som framtidig løysing for rv. 15 over Strynefjellet.
2. For å unngå oppgradering av dagens tunnelar etter krava i tunnelsikkerheitsforskrifta innan 2019, krev fylkestinget at arbeidet med reguleringsplan for tilrådd løysing vert starta opp så raskt som mogleg.
3. Når det gjeld sidearm på fv. 63 til Geiranger legg fylkestinget til grunn at planlegging og finansiering må vera ei sak for Møre og Romsdal fylkeskommune.

Nøkkeltall Stabburet Stranda

- **Produksjon:** 41 mill pizza i 2004
(24 900 tonn)
- **Bemanning:** ca 150 årsverk,
- **Forbruk pr.produksjonsdag:**
 - 45 tonn mel
 - 34 tonn ost
 - 25 tonn kjøtt
 - 7 tonn tomatkonsentrat
- **Trafikk:**
 - 11 utgående vogntog pr. dag
 - ca 1700 vogntog pr år
 - 7 inngående vogntog pr. dag
 - Ca 1600 inngående vogntog pr. år
 - Av dette kommer 88% over E136 Romsdalen
- **Markedsposisjon Grandiosa** Nr. 1 i Norge, Sverige og Finland

Nationen, 14.12.2012:

Sesongavhengig: I dag er Geiranger full av turister om sommeren, men på grunn av stengte veier om vinteren tør ingen turoperatører å legge turer dit om vinteren.

FOTO: BJARNE BEKKEHEIEN AASE

* VEIUTBYGGING

Stor effekt av helårsvei

GEIRANGER VERDSARV VESTNORSK FJORDLANDSKAP

**GEIRANGERVEGEN
1889**

**15 000
Mennesker
2000
KJØYRETY**

ØRNEVEGEN

VEGEN ØSTOVER TIL STRYNEFJELLET FRÅ OPPLENSKEDAL

OPPLENSKEDAL

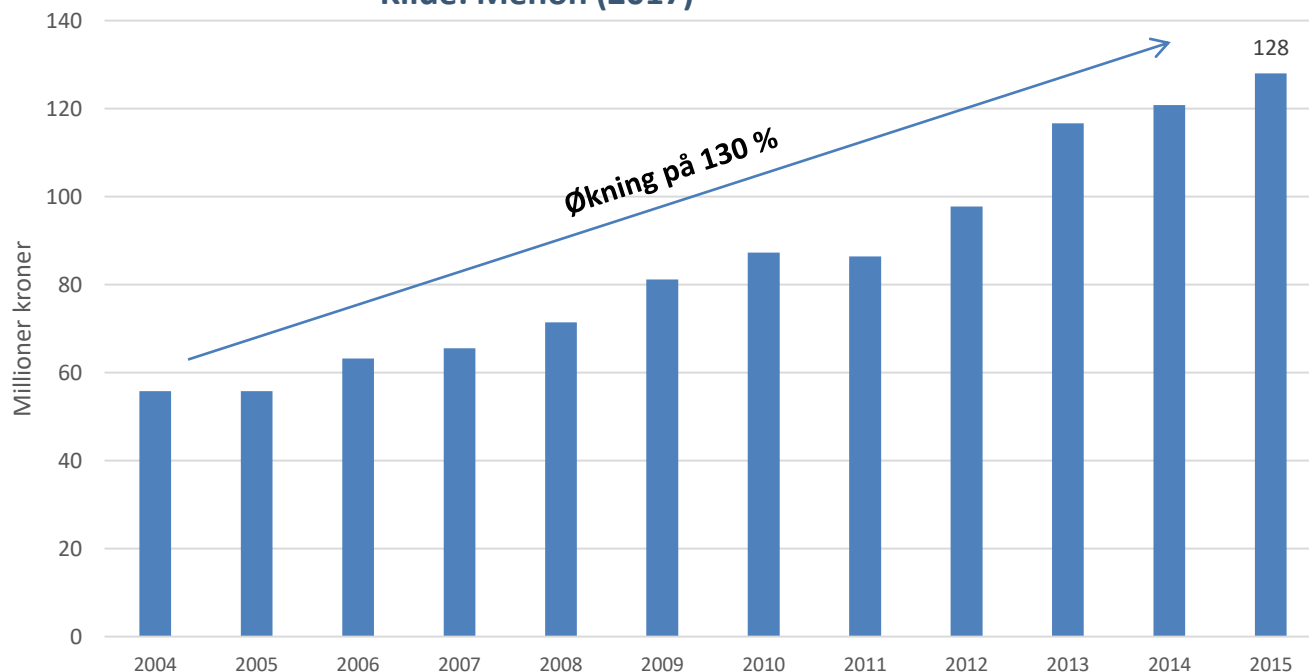
TRAFIKK UT OG INN AV GEIRANGER

Anslått av Menon 2016

Cruisepassasjerar: 350 000 +12,2 %
Tal overnattinger: 307 000 +12,2 %
Dags turistar : 300 000 Stranda – Nordal (Geiranger)

Verdiskaping i regnskapspliktige foretak i
reiselivsnæringen 2004-2015. Økning 130%

Kilde: Menon (2017)

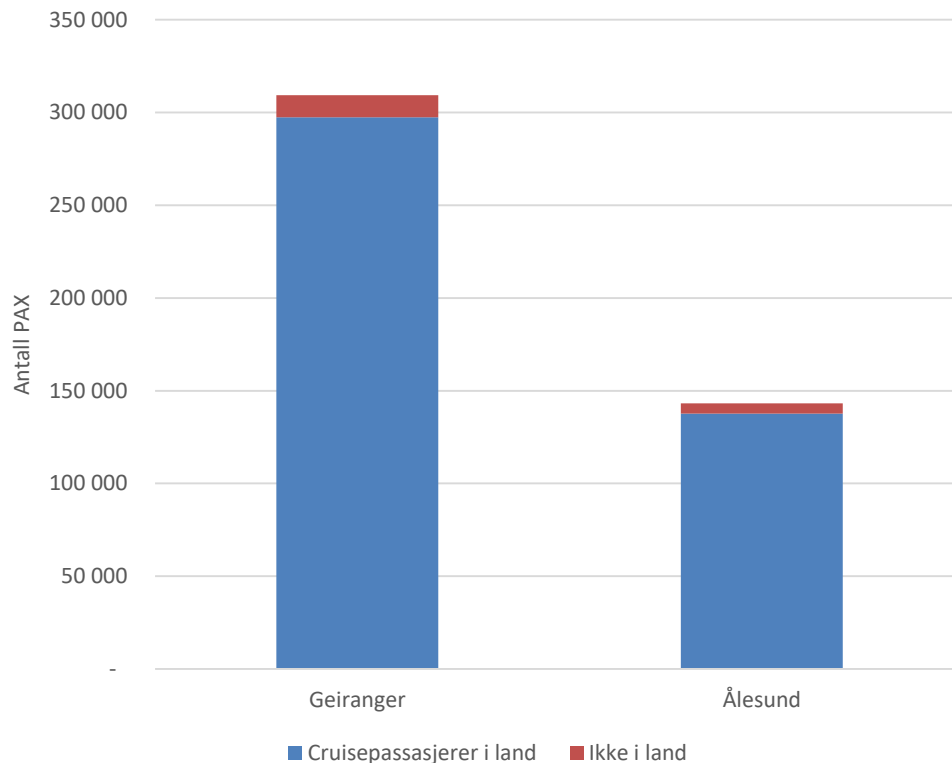
GEIRANGER NOREGS NEST STØRSTE

Cruise havn

Antall cruisepassasjerar

Cruisepassasjerer på Sunnmøre i 2015, fordelt på cruisehavner og hvorvidt passasjerene antas å gå i land.

Kilder: Cruise Norway (2017) og Innovasjon Norge (2014)

Antall turrister i Geiranger

Daglig toppsesong

Cruise : 4300

Overnatting : 2500

Dagturisme : 6500

Hurtigruta : 300

Tot: 13600

Landbasert turist vekst juni – juli - august

2015 - 2016 ein vekst på 44%

2016 – 2017 ein vekst på 16%

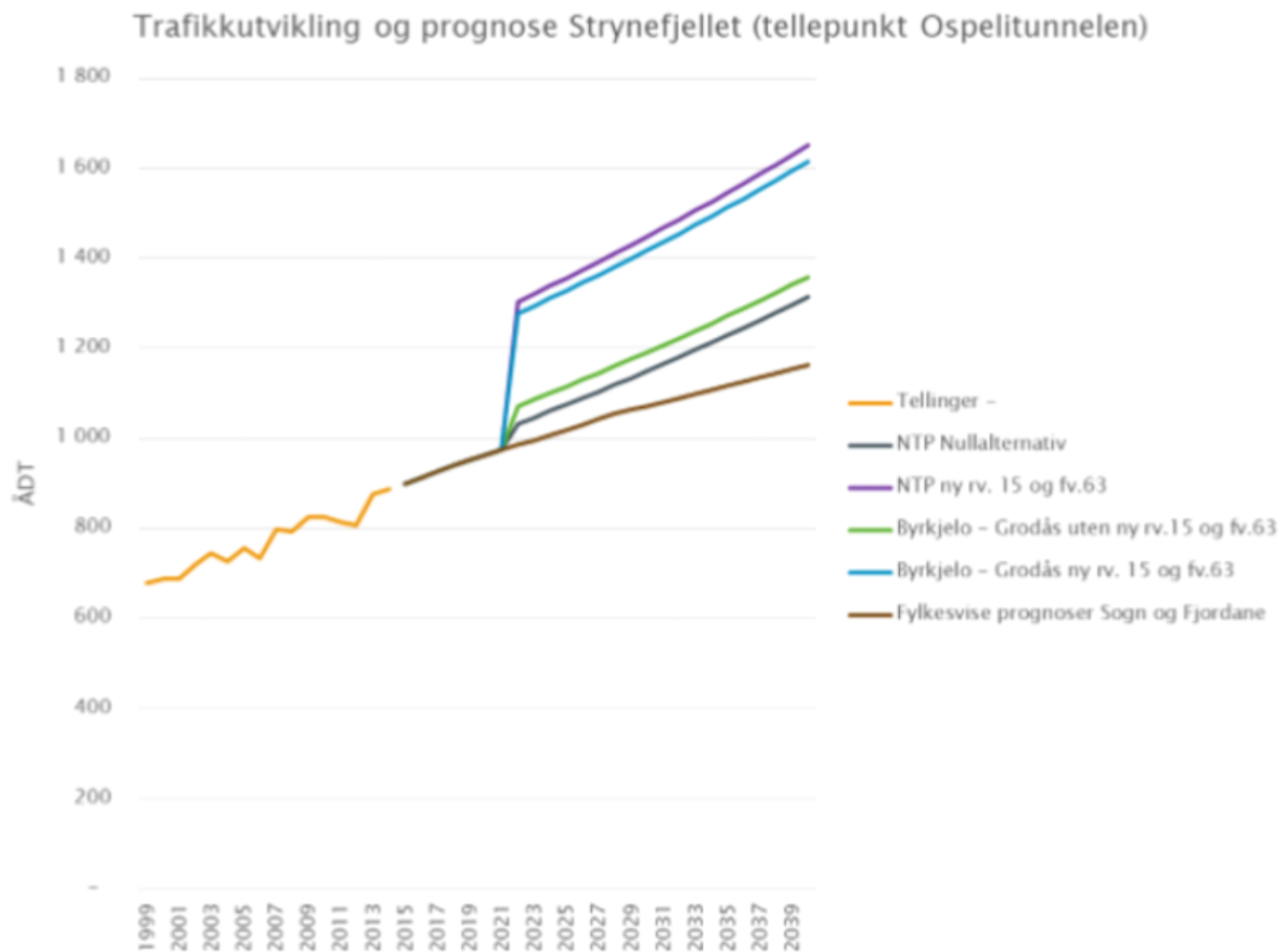
KJØRETY SNITT PR DAG JULI 2017: **1650**

PASSASJERE SNITT PR DAG

JAN	383	408
-----	-----	-----

	2017	2016
JUNI	3350	3293
JULI	5766	5599
AUG	4270	4060
	13386	12952

Trafikkgrunnlaget: Samfunnsøkonomiske berekninger

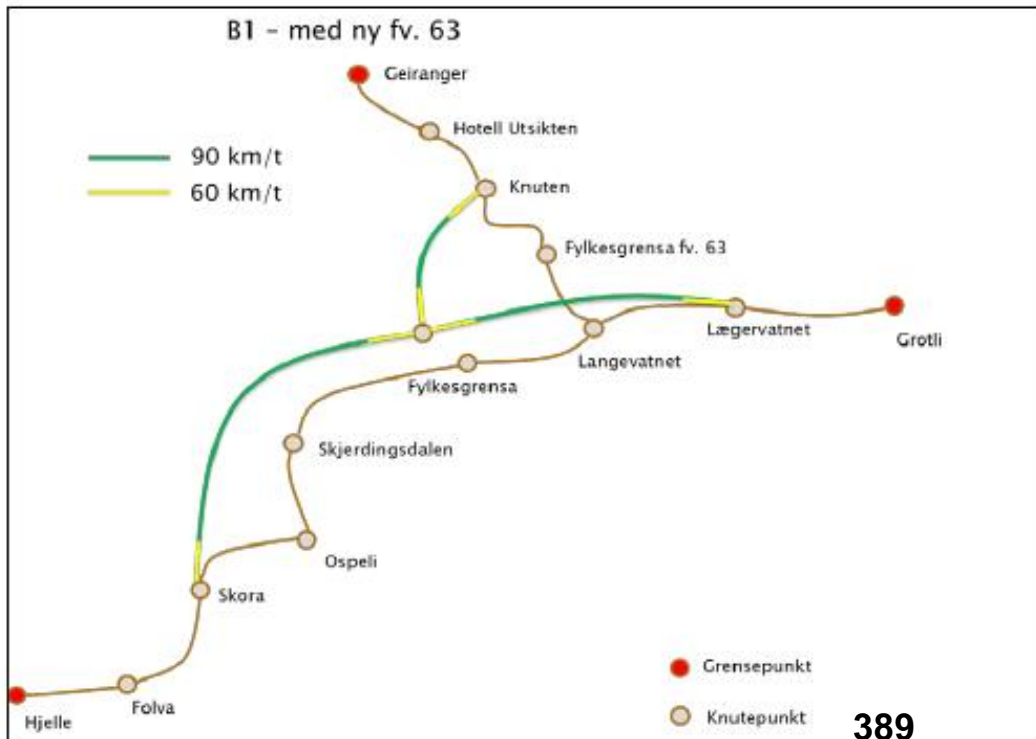

Figur 2 Trafikkutvikling og prognose Strynefjellet (Kilde: Trafikknotat, figur 5)

- Heilårsveg til Geiranger gir reiselivsbasert verdiskaping i Nord-Gudbrandsdal og Møre og Romsdal:
 - Kr 300.000.000. i årleg omsetningsauke.
 - 372 nye arbeidsplassar, 193 i M og R, 179 i Opland.
 - Opprettheld busetjing, eit vilkår for verdsarvstatus.
- I tillegg kjem:
 - Grunnlag for utvida heilårsturisme 7300 gjestedøgn.
 - Tilsvarande nytte frå aksen Oslo – Møre og Romsdal – Bergen, vil i tillegg sannsynlegvis kunne gi omsetningsauke på **600mill kr.**
 - Nytte for andre trafikantar og anna næringsliv.
 - Alternativ om «Mannen» rasar ut og sperrar Romsdalen.
 - Tilkomst til Geiranger om Åkernesrenna rasar ut.

«EKS finner det godt gjort at konkurranseflatene mot andre tiltak er tilstrekkelig belyst. EKS er også enig i at turisttrafikk (utenlands turister), helge- og hytteturer med overnatting samt utflukter gjennomført av besøkende kan antas å øke tilsvarende det som er beregnet for den øvrige trafikken i transportmodellene, med den usikkerhet som Statens vegvesen påpeker. **I den forbindelse så mener EKS at det er riktig å ikke legge inn en mulig utvikling av helårsturisme som følger av ny fv. 63. For det første så vil denne sannsynligvis trekke mest trafikk østfra, og ikke over Strynefjellet.** For det andre så er det allerede i dag tilgang til Geiranger vinterstid nordfra, inkludert tilgang for reisende som skulle velge å fly via Ålesund, Ørsta-Volda eller Molde.»

NB ! Nyskapt trafikk som følge av heilårsturisme vil bruke Rv15 med arm til Geiranger. Det samme gjeld Ørsta-Volda lufthamn Hovden. Fv 63 er vinterstengt i 6 – 8 mnd.

Inngår samarbeidsavtale:

**– Avtale mellom KLM
og Widerøe er positivt
for Ørsta/Volda
lufthamn**

SMP: 21.02.2018

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Nasjonal transportplan.

Innst. 460 S (2016–2017) Innstilling til Meld. St. 33 (2016–2017) NTP 2018-2029, (side 94):

- Komiteen viser til at det er stort behov for å ruste opp Strynefjellstunnelene til dagens sikkerhetskrav, og at forholdene er langt under det man kan forvente for en viktig fjellovergang.
- Komiteen viser til at det har vært behov for grundig utredning av hvilke tiltak som bør gjennomføres for en langsiktig utbedring av rv. 15 Strynefjellet, og at kvalitetssikring av siste utredning pågår. Komiteen merker seg at siste utredning peker på B1 som den løsningen med best måloppnåelse, og viser til at denne innebærer en lang tunnel med en mulig fylkesveiarm til Geiranger.
- Komiteen flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, imøteser en rask konklusjon for strekningen, slik at prosjektet er aktuelt for neste rullering av Nasjonal transportplan.

Vårt budskap:

- Vi ber om at Regjeringa snarast råd vel konsept B1 med arm til Opplendskedal.
- Vi viser til at Vegdirektoratet i si tilråding om konsept B1 har bedt om å få gå rett på regulering.
- Vi ber om at det raskt vert løyvd Rv15-planmidlar

Strynefjellet er livs- nerven

Ref.: Fjordingen 3. juni 2011

– Strynefjellet er sjølv livsnerven i næringslivet i indre Nordfjord, men ingen kjede er sterkare enn svakaste leddet. I dette tilfellet kommunikasjonane, seier Per Kjøllesdal og dreg fram Nordfjord Kjøtt som eitt av mange døme. Berre i siste veka før jul går det ut over 800 tonn ferdige varer til nær 500 butikkar over heile landet, og all transport frå verksemdene i Stryn til transport-sentralane i dei store byane føregår med små tidsmarginar.

● Side 5

Næringslivet treng ein trygg Strynefjellsveg, meiner Geir Egil Roksvåg, Per Kjøllesdal og Rolf Olav Tenden. (Foto: Inge Fæna)

Fra: Rune Sjurgard[Rune.Sjurgard@volda.kommune.no]
Sendt: 01.03.2018 19:30:10
Til: Jørgen Amdam
Kopi: Sonja Håvik
Tittel: VS: Presentasjon Rv 15

Denne bør vel sendast ut til formannskapet.

Rune Sjurgard
Rådmann

Mobil 90053752
www.volda.kommune.no

Fra: Svein Sunde [mailto:sveinsunde@godevegar.no]

Sendt: fredag 23. februar 2018 11:15

Til: Jørgen Amdam <Jorgen.Amdam@hivolda.no>; Rune Sjurgard <Rune.Sjurgard@volda.kommune.no>; Stein Aam <stein.aam@orsta.kommune.no>; Wenche Solheim <Wenche.Solheim@orsta.kommune.no>; Elias Sperstad <elias.sperstad@skjaak.kommune.no>; Svein Holen <svein.holen@skjaak.kommune.no>

Emne: Presentasjon Rv 15

Hei.

Legg ved presentasjonen om Rv15 frå gårsdagens møte i SD.

Skjåkordføraren vil ta kontakt inn mot Opplandsbenken for ytterlegare fokus aust-vest, kollektivtransport og beredskap.

mvh
Gode Vegar AS
Svein Sunde
-dagleg leiar-
mob. 90159678

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Nynorske Festspela v/Nynorsk Kultursentrum
Indrehovdevegen 176
6160 Hovdebygda

Dykkar ref:	Dykkar dato:	Vår ref:	Vår saksbehandlar:	Vår dato:
	14.02.2018	16116/2018/243	Hilde Hernes Hovland, 71 28 03 01	19.02.2018

Dei nynorske festspela har fått innvilga treårig driftstilskot for 2018

Møre og Romsdal fylkeskommune har i kultur- og folkehelseutvalet sak KF-2/18 løyvd 140 200 kroner til Dei nynorske festspela. Beløpet er justert for generell prisvekst med 2 prosent, og delt opp i to terminar.

75 prosent av driftstilskotet blir overført så snart som mogleg, og resten blir overført når vi har motteke rapportering.

For Dei nynorske festspela er det siste året med driftstilskot i denne treårsperioden. Søknadsfrist for den nye treårsperioden er 1. juni 2018, og alle som fortsatt ønsker treårig driftstilskot må søke. Fylkeskultursjefen vil invitere til informasjonsmøte våren 2018.

Når de tar imot tilskotet, godtar de samtidig vilkåra for kulturtilskot frå Møre og Romsdal fylkeskommune.

På side 2 i dette brevet finn de viktig informasjon om

- Vilkår for å få tilskot
- Krav til rapportering
- Kontroll
- Klagerett

Med helsing

Heidi-Iren Wedlog Olsen
fylkeskultursjef

Hilde Hernes Hovland
kontorsjef

Brevet er elektronisk godkjent og signert.

Intern informasjon for fylkeskommunen:

- For utbetaling av 105 000 kroner (75%)/ 35 200 kroner (25%). Beløpet skal rekneskapsføres på budsjettpost 14701.50000.57.7712 (KG23250550) og overføres til bankkonto nr 3991.40.21530, org. nr. 976 013 263

Kopi:

Volda kommune	Stormyra 2	6100	Volda
Ørsta kommune	Dalevegen 6	6153	ØRSTA

Vilkår for kulturtilskot frå Møre og Romsdal fylkeskommune:

- Det er stilt krav til føring og revisjon av rekneskap i organisasjonar og institusjonar som får tilskot frå Møre og Romsdal fylkeskommune. Det skal gå fram av årsmelding og **eigen post i rekneskapen** at det er motteke tilskot frå Møre og Romsdal fylkeskommune.
- Ved tilsegn over 200 000 kroner er det stilt krav om autorisert revisor ved innsending av rekneskap.
- Det skal gå fram av program, informasjonsdokument, rapportar og liknande at verksemda har motteke tilskot frå Møre og Romsdal fylkeskommune.
- Frist for å levere årsmelding og revidert rekneskap for 2017, og budsjett for 2018, er 30. juni 2018.
- Som prinsipp skal ein følgje fordeling mellom kommune/kommunar og fylkeskommune som er avtalt ved oppstart av eit tiltak. I spesielle tilfeller kan det gjerast ei anna vurdering.
- Ordninga med følgekort for funksjonshemma brukarar skal gjelde for dei opne kulturtilboda som tilskotsmottakarane står som arrangør av.
- Mottakarar av prosjekt- og driftstilskot skal så langt som råd vere tilgjengelege for alle, og bygge på prinsippet om universell utforming.
- Kulturinstitusjonar og frivillige organisasjonar gjer bruk av Kulturnett Møre og Romsdal sine tenester, www.mr.kulturnett.no
- Tilskotsmottakarar legg til rette for bruk av ordningane "kulturrabatt for ungdom".
- De må opplyse om organisasjonsnummer for å få tilskotet utbetalt.

Rapportering

- De må sende årsmelding, revidert rekneskap og budsjett til Møre og Romsdal fylkeskommune, kulturavdelinga. Det skal gå fram av dokumenta at dei er vedtekne av årsmøte eller generalforsamling.
- Siste frist for rapportering er **30.06.2018**
- Sluttbetaling blir utbetalt når **godkjent rapportering** er motteke (sjå vilkåra over).
- Rapportering skal sendast i eiga sending til kulturavdelinga per post eller på e-post: post@mrfylke.no.

Om klage

Vedtak om kulturtilskot frå Møre og Romsdal fylkeskommune til institusjonar og frivillige organisasjonar er ikkje enkeltvedtak etter Forvaltningslova. Dette betyr at det ikkje er moglegheit til å klage i slike saker.

Kontroll

Fylkeskulturavdelinga eller fylkesrevisjonen skal ha høve til å sette i verk kontroll med at midlane er eller blir brukt etter vilkåra (sak T-63/17, punkt 10).

Fra: Målfrid Nesje[malfrid.nesje@mrfylke.no]
Sendt: 19.02.2018 14:13:23
Til: Nynorske Festspela v/Nynorsk Kultursentrum
Kopi: Ørsta postmottak; Postmottak Volda
Tittel: Dei Nynorske festspela har fått innvilga treårig driftstilskot for 2018

Vedlagt er tilskotsbrev frå Møre og Romsdal fylkeskommune

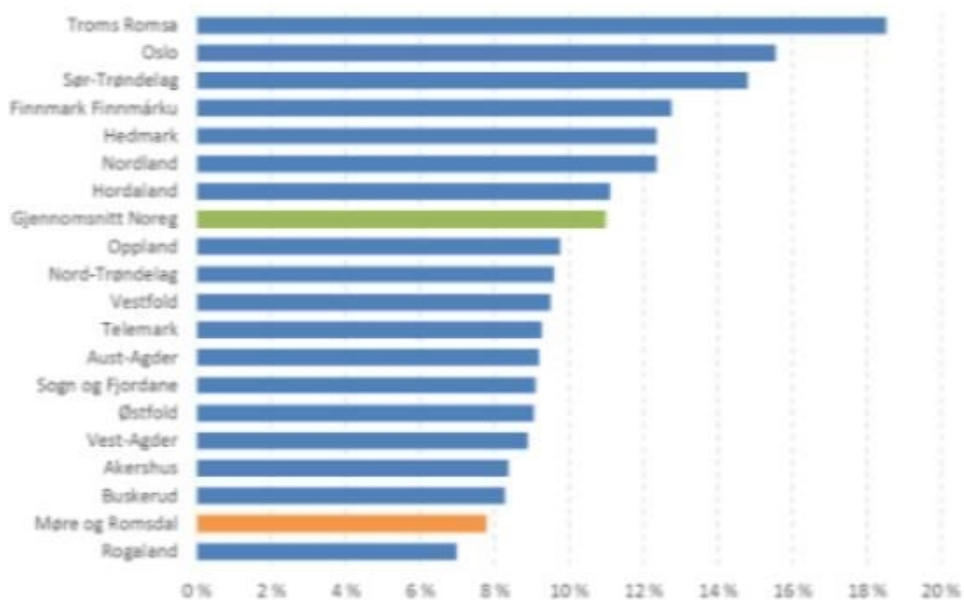
Møre og Romsdal
fylkeskommune

-Ein tydeleg medspelar

Fleire statlege arbeidsplassar til Møre og Romsdal –
Ørsta 23.02.2018

Del sysselsette personar i statleg forvaltning

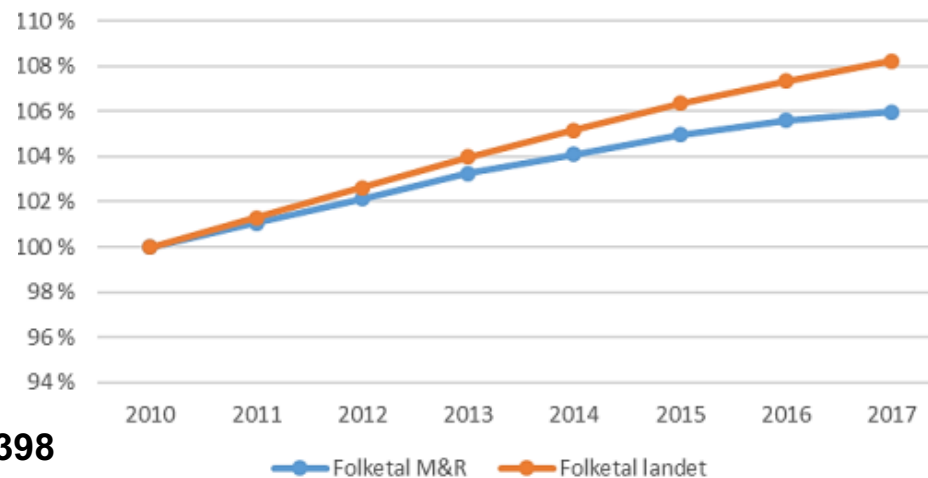
Vi manglar 4000
statlege arbeidsplassar
for å kome på
landssnittet!

Bakgrunn

Utvikling antall arbeidsplasser 2010-2016

Utvikling folketal 2010-2017

Intern fordeling i Møre og Romsdal

	Folketal	Arbeidspl.	Statlege	Del statlege
Eiksundregionen	48 188	22 080	1 357	6 %
Ålesundsregionen	96 889	48 128	4 481	9 %
Moldere regionen	65 303	31 400	3 280	10 %
Kristiansundsregionen	55 894	25 206	1 490	6 %
Sum Møre og Romsdal	266 274	126 814	10 608	8 %
Sum landet	5 258 317	2 591 904	297 875	11 %

Intern fordeling i regionen

	Folketal	Arbeidspl.	Statlege	Del statleg
Eiksundregionen	48 188	22 080	1 357	6 %
1511 Vanylven	3203	1311	21	2 %
1514 Sande	2540	1188	16	1 %
1515 Herøy	8957	3972	50	1 %
1516 Ulstein	8457	4690	67	1 %
1517 Hareid	5185	1956	34	2 %
1519 Volda	9102	4444	1039	23 %
1520 Ørsta	10744	4519	130	3 %

«Kven» er dei statlege arbeidsplassane

Sjukehuset	?
Høgskulen	333
Politi	48
NAV	45
Buf-etat	44
HELFO	40
Lånekassa	23
Skatteetaten	22
Domstolene	14
Mattilsynet	10
Andre	38
Sum statlig forvaltning	617

Fire regionale arbeidsmarknader

Kva kan Møre og Romsdal by på?

Når ein arbeider for fleire statlege arbeidsplassar til Møre og Romsdal, er det andre som avgjer, og oftast er ein i konkurranse med andre regionar og interessentar som har motsett interesse som oss. Vi treng derfor felles og forutsigbare køyrereglar internt for å stå samla og sterkt utad.

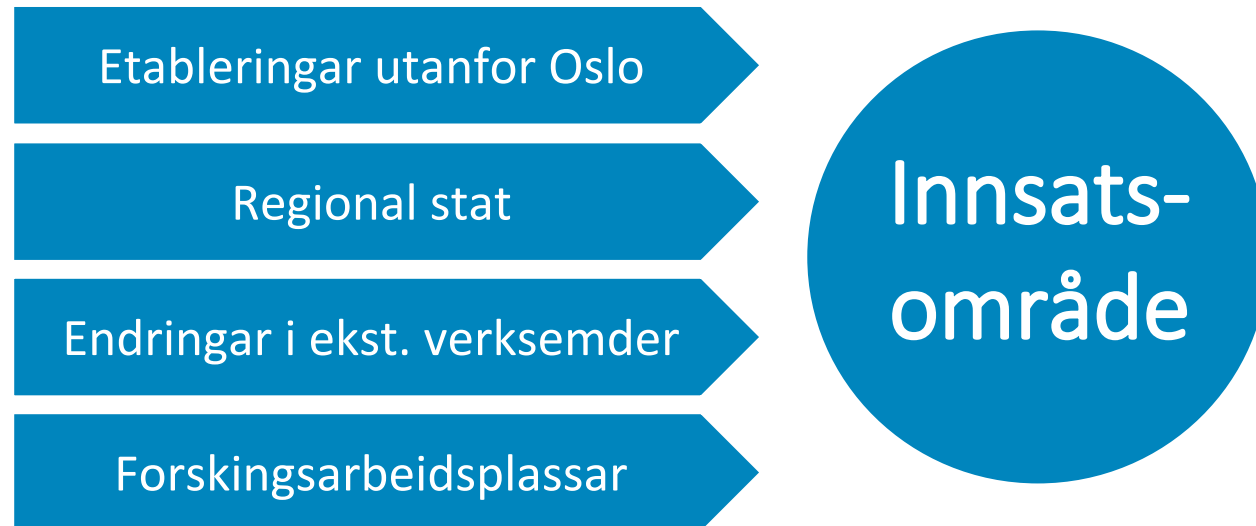
Interne køyrereglar

FORSLAG:

- A. I dette arbeidet legg ein til grunn at Møre og Romsdal har fire regionale arbeidsmarknader/ pendlingsregionar, og at i dei fleste tilfelle er det regionsenteret som er mest aktuell for lokalisering av statlege arbeidsplassar
- B. Alle dei fire regionane i fylket treng tilførsel av statlege arbeidsplassar for å kome på «landsnivå», men behovet er aller størst i Kristiansundregionen og Eiksundregionen
- C. Alle relevante partar må delta i eit «skippertak» for å kompensere Kristiansundregionen for tapet av fleire hundre statlege arbeidsplassar som følgje av nedlegging av sjukehuset i Kristiansund våren 2022
- D. I kampen om lokaliseringar, der det normalt berre er landsdelssentra som deltek, vil Møre og Romsdal fremje Ålesund sitt kandidatur med snart 100.000 innbyggjarar i regionen
- E. Det skal ikkje brukast tid på intern flytting av statlege arbeidsplassar i fylket. Allereie etablerte statlege verksemdar veks som hovudregel best der dei i dag er lokaliserte

- Utflytting frå Oslo
- Etablering av nye statlege verksemder
- Regionreformen
- Vekst og endring i eksisterande verksemder
- Auka del av statleg finansierte Fol-arbeidsplassar

FORSLAG:

- A. På kort sikt treng Møre og Romsdal tilførsel av nye statlege arbeidsplassar gjennom utflytting frå Oslo eller tildeling av nyetablerte statlege verksemder. Kvar gong slike avgjerder skal takast, bør lokalisering til Møre og Romsdal vere eit av tre alternativ som blir utgreidd og vurdert
- B. Møre og Romsdal legg til grunn at regional stat blir tilpassa dei nye regionane – og at hovudregelen blir at statlege etatar skal vere lokalisert i alle regionane
- C. Inntil Møre og Romsdal har nådd eit lik del av statlege arbeidsplassar med dei andre regionane, bør endringar i statlege verksemder allereie lokalsert til vårt fylke bidra til styrking når det skjer intern vekst og omorganiseringar
- D. Møre og Romsdal vil arbeide for at fleire statlege finansierte Fol-arbeidsplassar og forskingsmiljø i større grad blir skapt i og lokalisert til vårt fylke

Handlingsplan 1. halvår 2018

Ut av Oslo	Regional stat	Ekst. verksemder	Fol
------------	---------------	------------------	-----

Fellestiltak - Tiltak mot sentrale styresmakter og aktører - Tiltak mot regionale aktører			
---	--	--	--

Prioriterte saker			
--------------------------	--	--	--

Utdanningsdirektoratet, Molde	Plan og prioritering for lokalisering av statlege etatar for regional tilpassing avklarast i løpet av 2018	Campus Kristiansund	Helseinnovasjons-senteret, Kristiansund
Ferjekontor		Helfo, Ørsta	Forsking Helse Møre og Romsdal HF
Landbruksdir., Tingvoll		Interne nasjonale senter	Forskingsmiljøa våre

Hagen-utvalet

Innovasjon Norge - Havrommet

DogA

Til observasjon			
------------------------	--	--	--

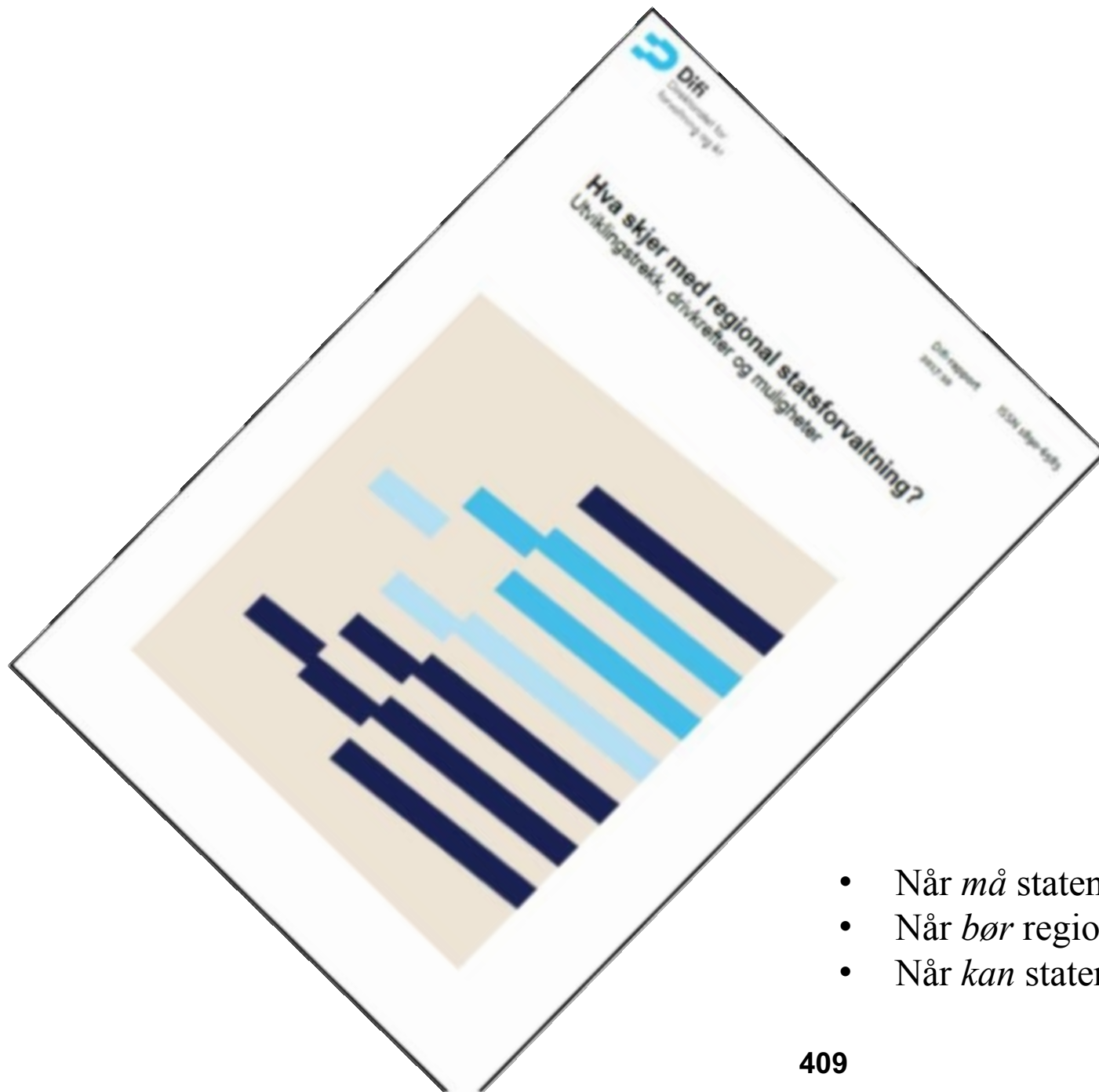
Løn-/rekneskap politiet, Kristiansund	Senter mot arbeidslivskriminalitet	Lånekassa, Ørsta	Runde miljøsenter
Skatteetaten, Krsund		Øvrige campusar	Nofima, Sunndal
		Helse Møre og Romsdal HF	NORSØK/NIBIO, Tingvoll

Aktivitetskalender 1. halvår 2018

Månad	Aktivitetar	Merknader
Januar	- Møte med Mørebenken 5.1 - Møte med KMD v/statsråden - Kontakt statlege etatar i Oslo - Utgreiing ferjekontor	Møreforsking
Februar	- Kartlegging regional stat - Møte forking - Møte Eiksundsregionen (23.02)	Rådmenn og ordførarar
Mars	- Statleg leiarforum (8.3) - Kartlegging regional stat	I samarbeid med Fylkesmannen
April	- Oppdatere kunnskapsgrunnlaget - Prosjektgruppemøte Sunnmøre	
Mai	Delrapport regional stat	
Juni	- Rapport med justert strategi og handlingsplan til fylkesutvalet 2. juli - Møte med Mørebenken	RN-utvalet 12. juni

Utfordringar på Søre Sunnmøre

1. Sjukehuset
2. Høgskulen
3. Digitale kompetansebaserte servicesenter med nasjonale eller landsdekkande funksjonar
4. Forsking

- Når *må* staten være geografisk til stede?
- Når *bør* regional stat være samordnet?
- Når *kan* staten være geografisk spredd?

21 statlige etater med regionalt apparat

Departementsområde	Direktorat/etat
ASD	Arbeids- og Velferdsetaten (NAV)
ASD	Arbeidstilsynet
BLD	Bufetat
FIN	Skatteetaten
FIN	Tolletaten
JD	Kriminalomsorgen
JD	Politietaten
JD	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)*
JD	UDI
JD	IMDi
KD	Lånekassen
KMD	Fylkesmannsembetene
KMD	Kartverket
KMD	Husbanken
KUD	Arkivverket
LMD	Mattilsynet
NFD	Fiskeridirektoratet
NFD	Justervesenet
NFD	Sjøfartsdirektoratet
OED	NVE
SD	Kystverket
SD	Statens vegvesen

65.200 ansatte

Oversikt etater, lokalisering og ansatte

Antall regioner	Antall etater	Navn på etatene med antall ansatte (2016) ^a i parentes
5	10*	Bufetat (656) DSB; EI-tilsyn* Fiskeridirektoratet (447), Kriminalomsorgen (5581) Justervesenet (101) Kystverket (1046) Mattilsynet (1365) NVE (628) Skatteetaten (6320) Statens vegvesen (7683)
6	6	Husbanken (325) IMDi (249), Sjøfartsdirektoratet (347), Tolletaten (1654), UDI (1359), Lånekassen (346)
7	2	Arbeidstilsynet (656), Arkivverket (304)
12	2	Kartverket (938) Politietaten (16 879)
17	1	Fylkesmannsembetene (2749)
19	1	NAV (14 416)
20	1*	DSB; Sivilforsvaret* 411

«Lappeteppe»

Fylkes-kom. 2020	Oslo	Akershus, Buskerud og Østfold		Agder		Vestfold Telemark	Hedmark Oppland	Rogaland	Hordaland Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Troms og Finnmark	
Politi	Oslo	Øst	S-Ø	Ag	S-V	Sør-Øst	Innlandet	Sør-Vest	Vest	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Tr	Fi
NAV*	Oslo	Øst-Vik.	V.-Vik.	Agder		Vestfold og Telem.	Hedm. og Oppland	Rogaland	Hordaland og S&F	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Troms og Finn	
Fylkesmann	Oslo, Akershus, Buskerud og Østfold			Agder		Vestfold og Telem.	Hedm. og Oppland	Rogaland	Hordaland og S&F	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Troms + Finn**	
Kartverket	Oslo			Kristiansand		Skien	Hamar	Stavanger	Bergen	Molde	Trøndelag	Bodø	Troms og Finn.	
Vegvesen	Vegregion Øst			Vegregion Sør			Vegregion Øst	Vegregion Vest		Vegregion Midt		Vegregion Nord		
NVE	NVE Øst			NVE Sør			NVE Øst	NVE Sør	NVE Vest		NVE Midt		NVE Nord	
Husbank.	Øst			Sør			Øst	Vest		Midt-Norge		Bodø	Hammerfest	
Kystverket	Kystverket Sørøst						Dekkes ikke	Vest		Midt-Norge		Nordland	Troms og Finn.	
Fiskeridir.	Sør								Vest	Midt		Nordland	Nord	
Mattils.	Stor-Oslo		Øst	Sør og Vest		Øst		Sør og Vest		Midt		Nord		
IMDi	Øst		Ind. Ø	Sør		Øst	Indre Øst	Vest		Midt-Norge		Nord		
UDI	Øst		Indre Øst.	Sør			Indre Østland	Vest		Midt-Norge		Nord		
Bufetat	Bufetat Øst			Bufetat Sør			Bufetat Øst	Bufetat Vest		Bufetat Midt-Norge		Bufetat Nord		
Krim.-oms.	Øst		Sør	Sør-Vest		Sør	Øst	Sør-Vest	Vest		Nord			
Helsefore.	Helse Sør-Øst							Helse Vest		Helse Midt-Norge		Helse Nord		
Statped	Statped Sør-Øst							Statped Vest		Statped Midt-Norge		Statped Nord		

Endringer i gang våren 2017

1. Politiet implementerer nærpolitireformen
2. Lånekassen skal redusere antall regionkontor
3. NVE har gitt et forslag til OED om ny oppgavefordeling mellom direktoratet og regionnivået
4. Skattedirektoratet har levert forslag til ny struktur til Finansdepartementet
5. For NAV er det foreslått en inndeling i 12 regioner
6. Når det gjelder Kystverket, har Samferdselsdepartementet strukturen under vurdering
7. Det er foreslått en ny inndeling for fylkesmannsembetene, som medfører en reduksjon til 10
8. Husbanken har fått et forslag til struktur fra ekstern konsulent
9. I Kriminalomsorgen starter en evaluering av organisasjonsstrukturen, med frist 1. 9. 2017
10. Tolletaten skal etter pålegg fra Finansdepartementet utrede en ettnivå-løsning.
11. Arbeidstilsynet vurderer grensene mellom regionnivået og direktoratet
12. Kartverket gjør en intern vurdering i lys av regionreformen og kommunereformen
13. Sjøfartsdirektoratet melder at strukturen vurderes fortløpende

Hva driver utviklingen?

- Likebehandling og behov for sterkere fagmiljøer
- Digitalisering og teknologisk utvikling
- Økonomi og effektivisering
- Regionreform og kommunereform
- Distriktpolitiske hensyn

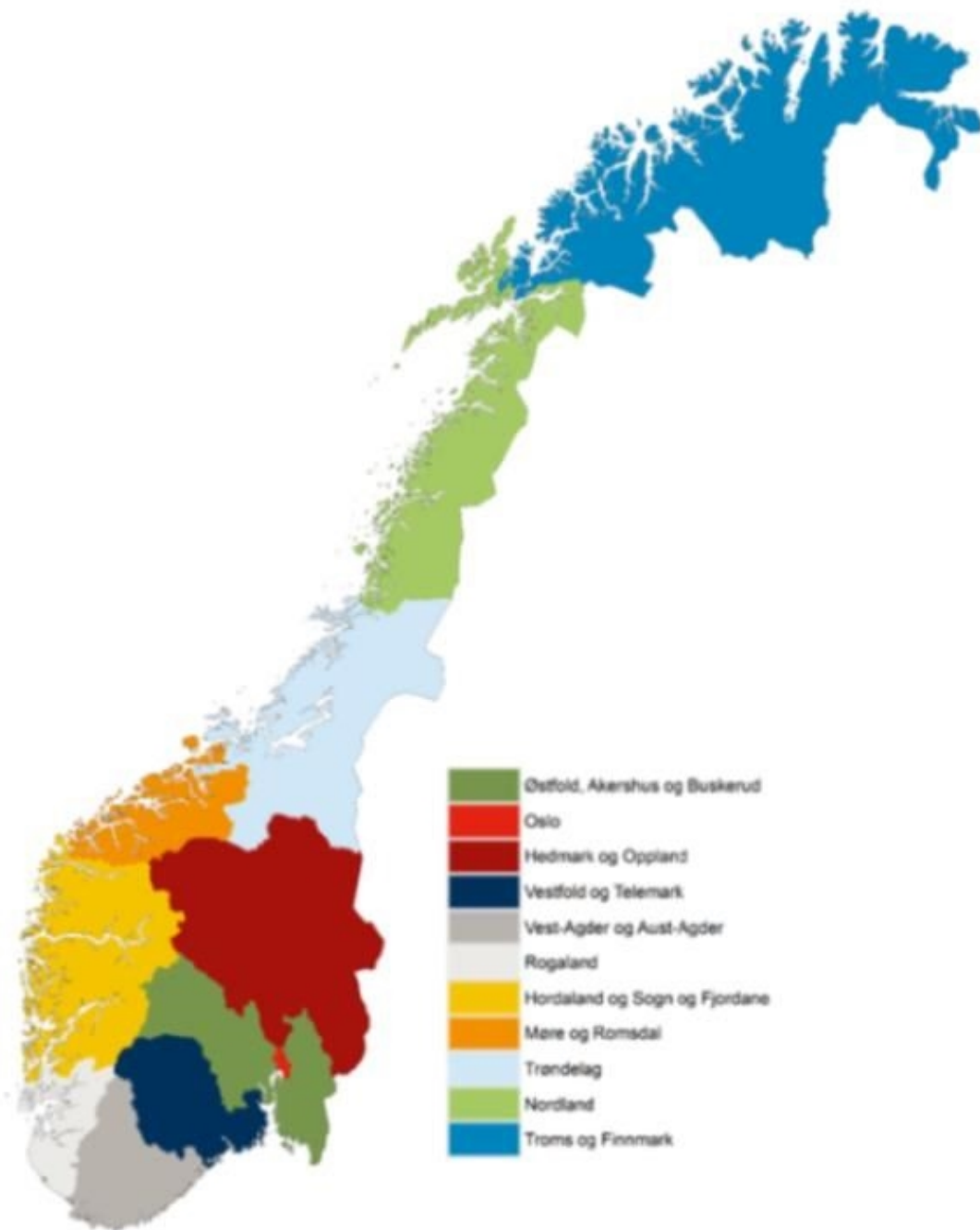
Trenger vi regional statsforvaltning?

- Fortsatt behov for at staten er fysisk til stede i hele landet, men viktigere med lokalt enn regionalt nivå
- Ulik regional inndeling er et begrenset problem
- Flere eksempel på to-nivåmodell med bare et nasjonalt styringsledd og lokale enheter (Statens naturoppsyn)
- De store etatene trenger regionale kontorer for å styre den lokale virksomheten (f.eks. NAV og Politi)
- Fra regionalisering til lokalisering dvs. det blir ikke organiseringen i regioner som blir den sentrale problemstillingen, men lokalisering til og etablering av relevante fagmiljøer
- Statlige etater står relativt fritt med hensyn til organisering, med unntak for geografisk lokalisering(!?)

1. **Nivåplassering:** På hvilket politisk-administrativt nivå vil oppgaven bli mest hensiktsmessig løst? På nasjonalt nivå, på regionalt nivå eller på lokalt nivå?
2. **Politisk skjønn:** Er det et politisk handlingsrom knyttet til oppgaveområdet, eller er oppgaveområdet underlagt tydelige nasjonale føringer som gjør det mer hensiktsmessig med en faglig administrativ behandling?
3. **Samordning med andre politikkområder:** Kan oppgaven best løses i et sektorperspektiv eller krever den koordinering med andre politikk-/fagområder?

Den nye fylkes- inndelinga

Møre og Romsdal

- 264.000 innbyggjarar
- 5 % av befolkninga
- 27 kommunar

Fylkeskommunen kan få mange nye oppgaver

Overføring av oppgaver:

- 23,5 mrd. kroner
- 4760 ansatte

Begrunnelse, strategi og løysing

Begrunnelse

- Staten er blitt for sektorisert, og sentralisert
- Kommunestrukturen krever fortsatt et mellomnivå

Strategi

- Regionane må settast i stand til å ta «samfunnsutviklarrolla»
- Fylkesmannen skal avgrense seg til tilsyn, kontroll og beredskap

Løysing

- Større fylkeskommunar som samordnar og utviklar
- Auka politisk merksemd og styring
- Sterkare oppfølging og støtte til kommunane

Nasjonal velstand og velferd bygger på regionenes evne til å utvikle særlige fortrinn innenfor rammen av en globalisert økonomi

Mer av virkemiddelapparatets midler overføres

Minst halvparten av midlene til Innovasjon Norge.
Fylkeskommunenes eierandel i IN økes til mellom 50 og 66 prosent.

Halvparten av midlene til næringsrettet forskning som i dag ligger til Forskningsrådet. Midlene forvaltes etter modell av Regionale forskingsfond.

Disse oppgavene og virkemidlene overføres

SIVA

IBU-midler landbruk

Distriktssenteret

Karrierevegledning NAV

Kompetanse Norge (VOX)

Jobb-integrering IMDI

Samle flere av virkemidlene på feltet i fylkeskommunene fordi transportformer må ses i sammenheng

- Kjøp av togruter
- Forvaltning av tilskudd til utbygging av bredbånd
- PS – eiga utgreing om overføring av vegadministrasjonen til fylkeskommunane

Klimamålene må integreres i ulike sektorer. Oppnås ved å legges til et nivå som har et helhetsansvar.

Følgende oppgaver overføres:

- Ansvar for klima-og miljøoppgavene som i dag ligger til fylkesmannen, med unntak av forurensingsområdet og oppgaver knyttet til kontroll, tilsyn og klage:
 - Artsforvaltning
 - Verneområdeforvaltning
 - Friluftsliv
 - Klima/klimatilpasning
- Relevante tilskuddsordninger som i dag forvaltes av Miljødirektoratet

Kultur skal bygge regionen. Må ses i sammenheng med andre politikkområder.

Ansvar og oppgaver som foreslås overført:

- Samtlige institusjoner med regionalt nedslagsfelt innenfor musikk, scenekunst og opera som i dag ligger til Kulturdepartementet.
- Prosjektmidler og driftsstøtte til institusjoner og arrangementer av lokal eller regional karakter som i dag ligger til Norsk Kulturråd.
- Flertallet av muséene
- Forvaltning av spillemidler til kultur og idrett

Folkehelse: Avhengig av innsats i mange sektorer. Barnevernet har samhandlingsproblemer mellom stat og kommune

- Folkehelseoppgavene som i dag ligger til fylkesmannen, med unntak av oppgaver knyttet til tilsyn.
- Tilskuddsordninger med relevans for lokalt og regionalt folkehelsearbeid som i dag ligger til Helsedirektoratet og fylkesmannen.
- Barnevernsinstitusjoner og fosterhjem, samt familievernnet, som alle ligger i Bufetat.

Utvalgets forslag

Overføring av oppgaver:

- 23,5 mrd. kroner
- 4760 ansatte

Økonomiske konsekvenser for Møre og Romsdal fylkeskommune

	Landet	M&R=5 %
Drift institusjoner	8 500	425
Tilskudd kulturområdet	4 500	225
Tilskudd næring og Fol	3 500	175
Tilskudd samferdsel	2 500	125
Tilskudd integrering	2 000	100
Annet	2 500	125
Sum	23 500	1 175

Ei auke i bruttobudsjettet på ca. **25 %** - fra 4,6 mrd. til 5,8 mrd.

Bemanningsmessige konsekvenser for Møre og Romsdal fylkeskommune

	Årsverk	M&R=5 %	Lokalisert allereie	Netto auke
Distriktssenteret	25	1	0	1
SIVA	45	2	0	2
Kompetanse Norge	95	5	0	5
IMDi	245	12	0	12
Statped	745	37	0	37
Bufetat	3 605	180	210	-30
Sum	4 760	238	210	28

Ei auka på tal tilsette med ca. **10 %** - fra ca. 2.500 tilsette til 2.750 tilsette

Konsekvenser for kommunene på Søre
Sunnmøre?

Fra: Rune Sjurgard[Rune.Sjurgard@volda.kommune.no] Sendt: 02.03.2018 12:19:18 Til: Sonja Håvik Tittel: VS: Referat frå rådmannsgruppa og ordførarar 23.02.2018
Sendast ut som orienteringssak til formannskapet.

Rune Sjurgard

Rådmann

Mobil 90053752

www.volda.kommune.no

Fra: Andreas Chr. Nørve

Sendt: fredag 2. mars 2018 09:47

Til: Wenche Solheim <Wenche.Solheim@orsta.kommune.no>; Rune Sjurgard <Rune.Sjurgard@volda.kommune.no>; Jørgen Amdam <jorgen.amdam@volda.kommune.no>; Stein Aam <stein.aam@orsta.kommune.no>; Jan Vidar Dammen-Hjelmeseth <jan.vidar.dammen-hjelmeseth@heroy.kommune.no>; Ragnhild Velsvik Berge <ragnhild.velsvik.berge@hareid.kommune.no>; Anders Riise <Anders.Riise@hareid.kommune.no>; Knut Erik Engh <knut.erik.ENGH@ulstein.kommune.no>; Lena Landsverk Sande <lena.landsverk.sande@vanylven.kommune.no>

Kopi: Einar Vik Arset <einar.arset@ulstein.kommune.no>; Olaus-Jon Kopperstad <olau-jon.kopperstad@heroy.kommune.no>; Arnulf Goksøyr <arnulf.goksoyr@heroy.kommune.no>; Dag Vaagen <dag.vaagen@sande-mr.kommune.no>; Asle Giske <asle.giske@sande-mr.kommune.no>

Emne: SV: Referat frå rådmannsgruppa og ordførarar 23.02.2018

Hei,

Presentasjonen av Oddbjørn Vassli, frå prosjektet «Fleire statlege arbeidsplassar til Møre og Romsdal», følgjer som vedlegg

Med helsing

Andreas Chr. Nørve rådmann

Vanylven kommune

Tlf 700 30000 | Dir 70030002

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
17/2054-

Dato
9. januar 2018

Høring - omfanget av leveringspliktige posttjenester

Copenhagen Economics har på oppdrag fra Samferdselsdepartementet utredet ulike scenarier for leveringspliktige posttjenester og statlig kjøp. Utredningen følger vedlagt.

På bakgrunn av denne utredningen og den økte ulønnsomheten knyttet til de leveringspliktige posttjenestene, sender Samferdselsdepartementet utkast til endringer i postloven på høring.

Departementet ønsker gjennom høringen å belyse:

- Synspunkter på de forhold som fremkommer i rapporten
- Innspill knyttet til hva som vil være et riktig nivå på leveringsplikten for posttjenester i fremtiden
- Synspunkter på de ulike alternativene til lovendringer

Departementet inviterer til et høringsmøte 5. mars klokka 12 til 15 i Akersgata 59. På dette møtet vil Copenhagen Economics' rapport og de foreslåtte endringene i postloven gjennomgås. Det vil settes av god tid til spørsmål. Påmelding innen 1. mars til Julie Rudi (jru@sd.dep.no).

Rapporten til Copenhagen Economics finnes her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---kravet-til-leveringspliktige-posttjenester-i-fremtiden--forslag-til-endring-av-postloven/id2583687/>

Høringssaken er tilgjengelig på departementet sine nettsider

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---kravet-til-leveringspliktige-posttjenester-i-fremtiden--forslag-til-endring-av-postloven/id2583687/>. Vi ber om at høringsuttalelsen blir sendt elektronisk ved bruk av den digitale løsningen for høringsuttalelser (under "Send inn høringssvar" på denne siden). Ved spesielle behov for innsending på annen måte, kan høringssvar sendes til Samferdselsdepartementet per e-post til: postmottak@sd.dep.no.

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 904

Avdeling
Luft- post- og
teleavdelingen

Saksbehandler
Randi Hovde
22 24 81 41

Alle høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og blir publisert sammen med andre høringsuttalelser.

Fristen for å gi innspill i høringen er **6. april 2018**.

Med hilsen

Heidi Kvalvåg (e.f.)
avdelingsdirektør

Randi Hovde
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Agdenes kommune
Akershus fylkeskommune
Alstahaug kommune
Alta kommune
Alvdal kommune
Andøy kommune
Arbeids- og sosialdepartementet
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Aremark kommune
Arendal kommune
Asker kommune
Askim kommune
Askvoll kommune
Askøy kommune
Audnedal kommune
Aukra kommune
Aure kommune
Aurland kommune
Aurskog - Høland kommune
Aust-Agder fylkeskommune
Austevoll kommune
Austrheim kommune
Averøy kommune
Balestrand kommune
Ballangen kommune
Balsfjord kommune
Bamble kommune
Bardu kommune
Beiarn kommune
Berg kommune
Berlevåg kommune
Bindal kommune
Birkenes kommune
Bjerkreim kommune
Bjugn kommune
Bodø kommune
Bokn kommune
Bremanger kommune
Brønnøy kommune
Buskerud fylkeskommune
Bygland kommune
Bykle kommune
Bærum kommune

Bø kommune - Telemark
Bø kommune - Vesterålen
Bømlo kommune
Båtsfjord kommune
Datatilsynet
Deltasenteret Statens kompetansesenter for
deltagelse og tilgj.het
Den Norske Fagpresses Forening
Direktoratet for forvaltning og IKT
Dovre kommune
Drammen kommune
Drammedalen kommune
Dyrøy kommune
Dønna kommune
Eid kommune
Eide kommune
Eidfjord kommune
Eidsberg kommune
Eidskog kommune
Eidsvoll kommune
Eigersund kommune
Elverum kommune
Enebakk kommune
Engerdal kommune
Etne kommune
Etnedal kommune
Evenes kommune
Evje og Hornes kommune
Farsund kommune
Fauske kommune
Fedje kommune
Fet kommune
Finansdepartementet
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Finnmark fylkeskommune
Finnøy kommune
Fitjar kommune
Fjaler kommune
Fjell kommune
Flakstad kommune
Flatanger kommune
Flesberg kommune
Flora kommune
Flå kommune

Folldal kommune
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Forsand kommune
Forsvarsdepartementet
Fosnes kommune
Fredrikstad kommune
Frogn kommune
Froland kommune
Frosta kommune
Fræna kommune
Frøya kommune
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
Fusa kommune
Fyresdal kommune
Færder kommune
Førde kommune
Gamvik kommune
Gaular kommune
Gausdal kommune
Gildeskål kommune
Giske kommune
Gjemnes kommune
Gjerdrum kommune
Gjerstad kommune
Gjesdal kommune
Gjøvik Kommune
Gloppen kommune
Gol kommune
Gran kommune
Grane kommune
Granvin herad
Gratangen kommune
Grimstad kommune
Grong kommune
Grue kommune
Gulen kommune
Hadsel kommune
Halden kommune
Halsa kommune
Hamar kommune
Hamarøy kommune
Hammerfest kommune
Haram kommune

Hareid kommune
Harstad kommune
Hasvik kommune
Hattfjelldal kommune
Haugesund kommune
Hedmark fylkeskommune
Helse- og omsorgsdepartementet
Helsedirektoratet
helthjem Mediapost
Hemne kommune
Hemnes kommune
Hemsedal kommune
Herøy kommune (Møre og Romsdal)
Herøy kommune (Nordland)
Hitra kommune
Hjartdal kommune
Hjelmeland kommune
Hobøl kommune
Hol kommune
Hole kommune
Holmestrand kommune
Holtålen kommune
Hordaland fylkeskommune
Hornindal kommune
Horten kommune
Hovedorganisasjonen Virke
Hurdal kommune
Hurum kommune
Hvaler kommune
Hyllestad kommune
Hægebostad kommune
Høyanger kommune
Høylandet kommune
Hå kommune
Ibestad kommune
Inderøy kommune
Indre Fosen kommune
Iveland kommune
Jevnaker kommune
Jondal kommune
Justis- og beredskapsdepartementet
Jølster kommune
Karasjok kommune/Kárásjohka gielda
Karlsøy kommune

Karmøy kommune
Kautokeino kommune/Guovdageainnu
Klepp kommune
Klima- og miljødepartementet
Klæbu kommune
Kommunal- og
moderniseringsdepartementet
Kongsberg kommune
Kongsvinger kommune
Konkurransetilsynet
Kragerø kommune
Kristiansand kommune
Kristiansund kommune
Krødsherad kommune
KS - Kommunesektorens interesse- og
arbeidsgiverorganisasjon
Kulturdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Kvalsund kommune
Kvam herad
Kvikkas.no AS
Kvinesdal kommune
Kvinnherad kommune
Kviteseid kommune
Kvitsøy kommune
Kvæfjord kommune
Kvænen kommunen
Kåfjord kommune/Gáivuona suohkan
Landbruks- og matdepartementet
Landslaget for Lokalaviser
Landsorganisasjonen i Norge
Larvik kommune
Lavangen kommune
Lebesby kommune
Leikanger kommune
Leirfjord kommune
Leka kommune
Lenvik kommune
Lesja kommune
Levanger kommune
Lier kommune
Lierne kommune
Lillehammer kommune
Lillesand kommune

Lindesnes kommune
Lindås kommune
Logistikk- og transportindustriens
landsforening
lokalPosten
Lom kommune
Longyearbyen Lokalstyre
Loppa kommune
Lund kommune
Lunner kommune
Lurøy kommune
Luster kommune
Lyngdal kommune
Lyngen kommune
Lærdal kommune
Lødingen kommune
Lørenskog kommune
Løten kommune
Malvik kommune
Mandal kommune
Marker kommune
Marnadal kommune
Masfjorden kommune
MediaPost AS
Mediebedriftenes Landsforening
Meland kommune
Meldal kommune
Melhus kommune
Meråker kommune
Midsund kommune
Midtre Gauldal kommune
Modalen kommune
Modum kommune
Molde kommune
Moskenes kommune
Moss kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune
Målselv kommune
Måsøy kommune
Namdalseid kommune
Namsos kommune
Namsskogan kommune
Nannestad kommune
Narvik kommune

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
Naustdal kommune
Nedre Eiker kommune
Nei til EU
Nes kommune i Akershus
Nes kommune i Buskerud
Nesna kommune
Nesodden kommune
Nesseby kommune / Unjargga gielda
Nesset kommune
Nissedal kommune
Nittedal kommune
Nome kommune
Nord-Aurdal kommune
Norddal kommune
Nord-Fron kommune
Nordkapp kommune
Nordland fylkeskommune
Nord-Odal kommune
Nordre Land kommune
Nordreisa kommune
Nore og Uvdal kommune
Norges Blindeforbund
Norges Handikapforbund
NorPost AS
Norsk Transport- og Logistikkforening
Norske Boligbyggelags Landsforbund AL
Notodden kommune
Nærings- og fiskeridepartementet
Næringslivets Hovedorganisasjon
Nærøy kommune
Odda kommune
Olje- og energidepartementet
Oppdal kommune
Oppegård kommune
Oppland fylkeskommune
Orkdal kommune
Os kommune - Hedmark
Os kommune - Hordaland
Osen kommune
Oslo kommune - Byrådet
Osterøy kommune
Overhalla kommune
Pensjonistforbundet

Porsanger kommune
Porsgrunn kommune
Posten Norge AS
Postkom
PostNord AS
Radøy kommune
Rakkestad kommune
Rana kommune
Randaberg kommune
Rauma kommune
Re kommune
Rendalen kommune
Rennebu kommune
Rennesøy kommune
Rindal kommune
Ringebu kommune
Ringerike kommune
Ringsaker kommune
Risør kommune
Roan kommune
Rogaland fylkeskommune
Rollag kommune
Rygge kommune
Rælingen kommune
Rødøy kommune
Rømskog kommune
Røros kommune
Røst kommune
Røyken kommune
Røyrvik kommune
Råde kommune
Salangen kommune
Saltdal kommune
Samnanger kommune
Sande kommune (Møre og Romsdal)
Sande kommune (Vestfold)
Sandefjord kommune
Sandnes kommune
Sandøy kommune
Sarpsborg kommune
Sauda kommune
Sauherad kommune
Schenker AS
Sel kommune

Selbu kommune
Selje kommune
Seljord kommune
Sigdal kommune
Siljan kommune
Sirdal kommune
Skaun kommune
Skedsmo kommune
Ski kommune
Skien kommune
Skiptvet kommune
Skjervøy kommune
Skjåk kommune
Skodje kommune
Skånland kommune
Smøla kommune
Småbedriftsforbundet
Snillfjord kommune
Snåsa kommune
Sogn og Fjordane fylkeskommune
Sogndal kommune
Sokndal kommune
Sola kommune
Solund kommune
Songdalen kommune
Sortland kommune
Spydeberg kommune
Stange kommune
Statistisk Sentralbyrå
Statsministerens kontor
Stavanger kommune
Steigen kommune
Steinkjer kommune
Stjørdal kommune
Stord kommune
Stordal kommune
Stor-Elvdal kommune
Storfjord kommune
Strand kommune
Stranda kommune
Stryn kommune
Strålfors AS
Sula kommune
Suldal kommune

Sund kommune
Sunndal kommune
Surnadal kommune
Sveio kommune
Svelvik kommune
Sykehusinnkjøp HF
Sykkylven kommune
Søgne kommune
Sømna kommune
Søndre Land kommune
Sør-Aurdal kommune
Sørfold kommune
Sør-Fron kommune
Sør-Odal kommune
Sørreisa kommune
Sørum kommune
Sør-Varanger kommune
Tana kommune/Deanu Gielda
Telemark fylkeskommune
Time kommune
Tingvoll kommune
Tinn kommune
Tjeldsund kommune
Tokke kommune
Tolga kommune
TollpostGlobe AS
Torsken kommune
Tranøy kommune
Troms fylkeskommune
Tromsø kommune
Trondheim kommune
Trysil kommune
Træna kommune
Trøgstad kommune
Trøndelag fylkeskommune
Tvedestrand kommune
Tydal kommune
Tynset kommune
Tysfjord kommune
Tysnes kommune
Tysvær kommune
Tønsberg kommune
Ullensaker kommune
Ullensvang herad

Ulstein kommune
Ulvik herad
Utenriksdepartementet
Utsira kommune
Vadsø kommune
Vaksdal kommune
Valgdirektoratet
Valle kommune
Vang kommune
Vanylven kommune
Vardø kommune
Vefsn kommune
Vega kommune
Vegårshei kommune
Vennesla kommune
Verdal kommune
Verran kommune
Vest-Agder fylkeskommune
Vestby kommune
Vestfold fylkeskommune
Vestnes kommune
Vestre Slidre kommune
Vestre Toten Kommune
Vestvågøy kommune
Veterinærinstituttet
Vevelstad kommune
Vik kommune
Vikna kommune
Vindafjord kommune
Vinje kommune
Volda Kommune
Voss kommune
Værøy kommune
Vågan kommune
Vågsøy kommune
Vågå kommune
Våler kommune i Solør
Våler kommune i Østfold
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
Øksnes kommune
Ørland kommune
Ørskog kommune
Ørsta kommune
Østfold fylkeskommune

Østre Toten Kommune
Øvre Eiker kommune
Øyer kommune
Øygarden kommune
Øystre Slidre kommune
Åfjord kommune
Ål kommune
Ålesund kommune
Åmli kommune
Åmot kommune
Årdal kommune
Ås kommune
Åseral kommune
Åsnes kommune

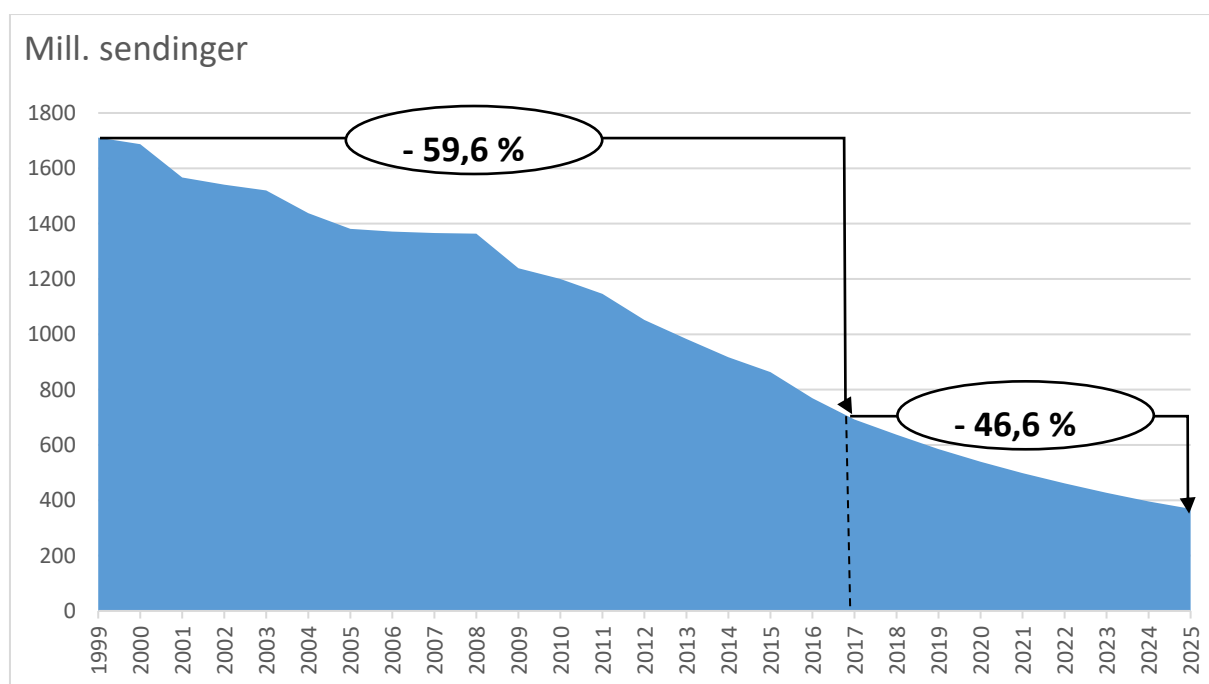
Kravet til leveringspliktige posttjenester i fremtiden – forslag til endring av postloven

1 Bakgrunn

Den digitale revolusjonen har på svært mange måter beriket samfunnet, næringslivet og hverdagen til folk flest. Vi kommuniserer i dag tryggere, raskere og mer effektivt enn noen gang tidligere, ved hjelp av digitale løsninger. Derfor er behovet for å sende fysisk post drastisk redusert. Norske husholdninger mottok i 2017 gjennomsnittlig 3,9 brev og bedrifter mottok gjennomsnittlig 13,2 brev *i uken*. Hver husholdning mottok *i hele 2017* sju småpakker (pakker som er sendt som brev og som derfor ikke hentes på postkontor eller Post i Butikk) i postkassen og dette tallet er økende. Endringene i postmarkedet skjer stadig raskere og det er behov for en raskere omstilling av leveringsplikten enn det dagens lovfestede leveringsplikt åpner for.

I Norge har vi en ordning med finansiering av de ulønnsomme delene av leveringsplikten og kjøp av distribusjon av aviser i abonnement i områder uten kommersielle avisbudnett på lørdager over statsbudsjettet. Utviklingen de siste årene har gått i retning av at ulønnsomheten tilknyttet leveringsplikten øker, til tross for at kostnadene er redusert gjennom reduksjon av servicenivået (antall egendrevne postkontorer er redusert, generell lørdagsomdeling av post ble avsluttet i 2016 og fra 2018 slås A- og B-post sammen til én felles brevstrøm). Grunnen til endringene de siste 20 årene er at vi sender færre og færre brev. Nedgangen holder frem, og det er ingen tegn til at den avtar.

Figur 1 Volum for brev, småpakker og aviser 1999 til 2025

Kilde: Posten Norge AS

I flere land i Europa, og særlig de land som har kommet langt i digitaliseringen, fører kraftig fall i brevmengden allerede til redusert omdelingsfrekvens for postsendinger. Danmark, Finland og Island har redusert eller er i ferd med å redusere servicenivået for posttjenester.

I Danmark ble omdelingsfrekvensen redusert til tre dager i uken allerede i 2008, og fra 2018 vil det i praksis omdeles ordinær post bare 1 dag per uke (men det finnes et ekspresstilbud som er tilgjengelig oftere). Fra 2018 reduseres kravet til postomdeling på Island til 2 dager i uken i hele landet. Fra 1. juli 2018 endres kravet i Finland fra 5 dager i uken i hele landet til tre dager i uken i urbane strøk og fem dager i uken i rurale strøk.

Behovet for – og dermed etterspørselen etter – brevsendinger fortsetter å falle også i Norge (se figur 1). Inntektene går ned, mens kostnadene for det landsdekkende distribusjonsnettverket i stor grad ligger fast. Derfor mener Samferdselsdepartementet at det også i Norge må gjøres en avveining mellom å fortsette å betale for dagens servicenivå eller å redusere omdelingsfrekvensen for post.

Ettersom Posten spilte inn en fundamental endring (se Boks 1), så departementet behov for å få gjennomført en ekstern utredning, for å ettergå forutsetningene for Postens beregninger og selve beregningene, og for å undersøke konsekvensene av ulike servicenivåer i leveringsplikten i årene fremover.

En slik utredning er et viktig bidrag til å sikre et solid kunnskapsgrunnlag og en oversikt over ulike mulige fremtidige servicenivåer i leveringsplikten og konsekvenser av servicenivåene for ulike grupper og for nivået på statlig kjøp av posttjenester. Bare med et slikt grunnlag kan det tas gode og velfunderte beslutninger om fremtidig servicenivå.

Boks 1 - Statlig kjøp

Etter EUs postdirektiver – og den norske postloven – kan leveringspliktig(e) tilbyder(e) anmode om kompensasjon for nettokostnadene som følger av pålegg om leveringspliktige tjenester. Norge er et av få land som regelmessig kompenserer leveringspliktig tilbyder Posten Norge AS (Posten).

Når Posten spiller inn sitt krav om statlig kjøp hviler dette på en rekke forutsetninger. Den statlige kjøpsmodellen fungerer nemlig slik at Posten definerer et servicenivå i et kontrafaktisk scenario (for eksempel antall omdelingsdager, fremsendingstider osv.) som selskapet *ville* valgt på rent forretningsmessig grunnlag dersom selskapet *ikke* var bundet av leveringsplikten (for eksempel den eksisterende plikten om å omdele post 5 dager i uken). I selskapets krav om statlig kjøp for 2018 var den forretningsmessige tilpasningen endret til at Posten bare ville omdelt post 2,5 dager i uken i *hele landet*. Dette var en stor endring, da kravet om statlig kjøp tidligere hadde hvilt på at den forretningsmessige tilpasningen i ukedagene ville vært å kutte fra fem til to omdelingsdager bare til *de 5 prosent mest kostnadskrevende husstandene*.

Statlig kjøp blir beregnet ved at de estimerte inntektseffektene og utgiftseffektene ved den forretningsmessige tilpasningen i det kontrafaktiske scenariet blir beregnet. Differansen, den såkalte nettokostnaden av leveringsplikten, er summen som blir krevd i statlig kjøp. Et eksempel på dette kan nettopp være en overgang til omdeling av post 2,5 dager i uken i hele landet. Overgangen ville gitt reduserte kostnader (til personell, biler, osv.), men den ville også gitt reduserte inntekter (på grunn av redusert etterspørsel etter Postens tjenester). Dersom kostnadene ved endringen i servicenivå estimeres til å kunne reduseres med f.eks. 800 mill. kr og inntektene estimeres til å kunne reduseres med 300 mill. kr, er nettokostnaden ved denne tjenesten i leveringsplikten differansen mellom de to tallene: 500 mill. kr. Gitt at rammebetingelsene fortsatt krever 5 dagers omdeling, vil kravet om statlig kjøp til pliktig omdelingsfrekvens i dette eksempelet bli 500 mill. kr.

2 Utredning fra Copenhagen Economics

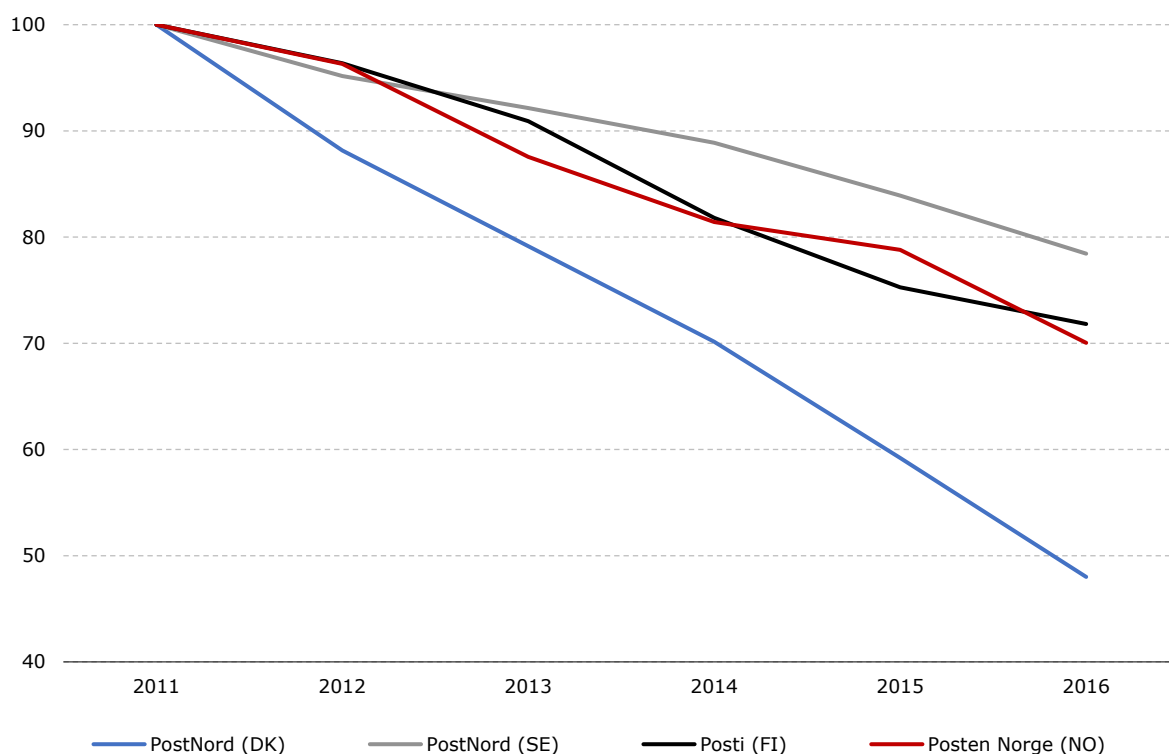
Copenhagen Economics (CE) startet i august 2017 en utredning som består av to hoveddeler. Utredningen finnes vedlagt høringssaken på departementets nettsider. Den første delen er i hovedsak en gjennomgang av Postens beregninger, både forutsetningene for beregningene og selve beregningene. Den andre delen består av en utredning av fire alternative servicenivåer og konsekvenser av servicenivåene for ulike grupper og for statlig kjøp.

2.1 Del 1 forutsetninger for og beregninger av statlig kjøp

CE konkluderer med at Postens innspill om et kontrafaktiske scenario med 2,5 omdelingsdager er rimelig og at selskapets bedriftsøkonomisk optimale distribusjonsfrekvens i 2018 ville vært 2,5 dager i stedet for de pålagte 5 dagene. Konklusjonen baseres både på en erkjennelse av at kostnadsbesparelsene veier opp for inntektstapene av en slik omlegging, og gjennom å se til de omfattende endringene som gjøres i flere av våre naboland¹ som opplever tilnærmet like fall i brevmengden som Norge (se figur 2). I tillegg kommer det faktum at Norge har både mer kostnadskrevende geografiske forhold for distribusjon og lavere befolkningstetthet enn mange andre land, noe CE også mener støtter denne konklusjonen. CE finner at modellen Posten bruker er i tråd med internasjonale retningslinjer for kalkulering av nettokostnader og at Postens modell er mer omfattende enn i mange andre land der slike kostnader blir beregnet. CE finner ingen faktiske kalkuleringsfeil. Videre konkluderer CE med at forutsetningene i modellen generelt sett er konservative.

CE påpeker likevel at modellen har noen svakheter knyttet til manglende dokumentasjon og begrunnelse for noen av forutsetningene på inntektssiden. Derfor foreslår CE enkelte endringer i forutsetningene som blir lagt til grunn for beregningene.

Figur 2 Fallet i brevvolum i de nordiske land (2011-2016, 2011=100%)

Kilde: Copenhagen Economics (2017)

¹ Endringer skjer også andre steder: I Italia er det åpnet for å gjøre unntak for de 25 prosent mest kostnadskrevende husstandene i landet, i New Zealand er det innført en ordning som likner på den finske geografisk delte ordningen, og Canada har redusert utleveringen til få lokasjoner.

2.2 Del 2 – fremtidig tjenestenivå og statlig kjøp

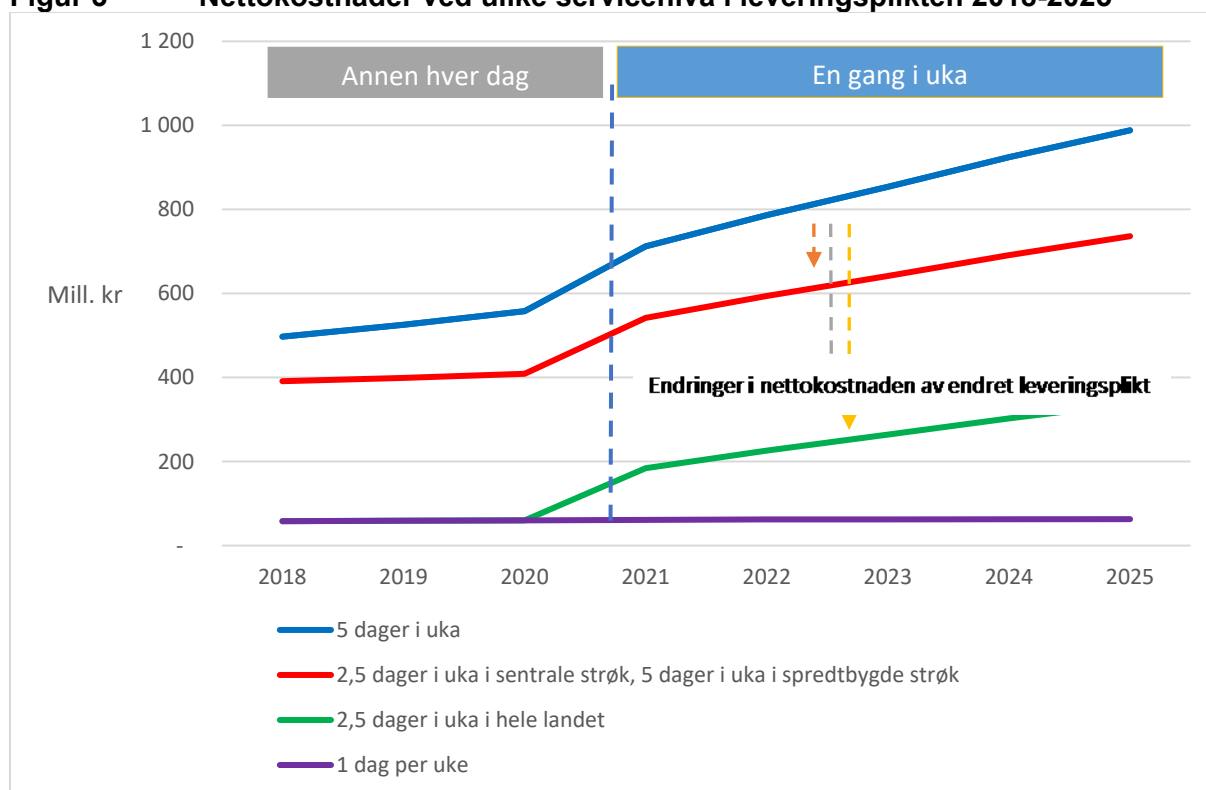
I utredningens del 2 (kapittel 3) legger CE sine egne forutsetninger og beregninger av statlig kjøp til grunn. CE beregner blant annet statlig kjøp for årene 2018-2025 for fire alternative servicenivå, som beskrevet nedenfor.

2.2.1 Beregninger av statlig kjøp for årene 2018-2025 for følgende servicenivåer:

1. Fortsatt omdeling fem dager i uken i hele landet.
2. 2,5 omdelingsdager i uken i tettbygde strøk og 5 omdelingsdager i spredtbygde strøk.
3. 2,5 omdelingsdager i uken i hele landet.
4. En omdelingsdag i uken i hele landet.

Resultatet av disse beregningene er oppsummert i Figur 3. CE understreker at enhver beregning av fremtidig statlig kjøp vil være preget av en viss grad av usikkerhet, fordi summen vil påvirkes av endringer i utviklingen i både brevolum og lønns- og arbeidskostnader og av etterspørselseffekten av endringer i servicenivå (som også vil kunne endres av konkurrerende tilbud). CE har derfor i utredningen, i tillegg til hovedestimatet ovenfor, også gjort sensitivitetsanalyser som viser et høykostnads- og lavkostnadsestimat basert på endringer i forutsetningene.

Figur 3 **Nettokostnader ved ulike servicenivå i leveringsplikten 2018-2025**

Nettokostnadene inkluderer redusert distribusjonsfrekvens, REK-sendinger fra utlandet, gratis blindeskriftsendinger og grunnleggende banktjenester i landpostnettet. Postens antatte kommersielle tilpasning antas å endres til 1 dag omdeling per uke fra 2021. Det betyr at nettokostnadene for alternativ 0, 1 og 2 forandrer seg (øker), fordi nettokostnadene er forskjellen mellom et alternativ og det kommersielt optimale senarioet.

Kilde: Copenhagen Economics (2017)

2.2.2 Konsekvensene av servicenivåene for postmottakere

Det første alternativet – det såkalte 0-alternativet – er å fortsette med dagens omdelingsfrekvens med postomdeling fem dager i uken i hele landet. Det vil øke det beregnede behovet for statlig kjøp til ca. 1 mrd. kr i 2025. Alternativet fører ikke til nye negative konsekvenser for noen grupper av postmottakere, da det reflekterer tilbudet som uansett er der fra 2018.

Det andre alternativet er en geografisk delt løsningen som vil gi omdeling annenhver dag² i uken i tettbygde strøk og fem dager i uken i spredtbygde strøk. Områdene som er klassifisert som tettbygde i denne utredningen omfatter om lag 67 pst. av husholdningene, mens områdene som er klassifisert som spredtbygde omfatter om lag 33 pst. av husstandene. Dette alternativet vil gi få negative konsekvenser, fordi det bare vil redusere omdeling i tettbygde strøk der det svært ofte finnes et rimelig alternativ til Postens omdeling, mens det vil opprettholde omdeling fem dager i uken i spredtbygde strøk der det ofte ikke finnes et rimelig alternativ til Postens omdeling. Samtidig vil dette alternativet bare redusere det beregnede behovet for statlig kjøp med 250 mill. kr i 2025, til et nivå på nær 750 mill. kr.

Det tredje alternativet er omdeling annenhver dag i uken i hele landet. Dette alternativet vil gi enkelte, men begrensede negative effekter. CE skriver at dette alternativet vil kunne gi enkelte negative konsekvenser knyttet til noen typer sendinger for enkelte eldre og/eller immobile personer i spredtbygde strøk. Det gjelder hovedsakelig aviser og medisiner til en gruppe som CE estimerer til å utgjøre maksimalt 30 - 35 000 innbyggere. Samtidig vil dette alternativet redusere statlig kjøp med 650 mill. kr i 2025 (se figur 3).

Det fjerde alternativet er å redusere omdeling til én dag per uke i hele landet. Dette alternativet vil gi flere negative konsekvenser enn de andre alternativene, fordi det innebærer en større reduksjon i omdelingsfrekvens. Det er også mer usikkerhet knyttet til effektene av en slik endring, fordi den antas å få større effekt på etterspørsel og derfor også statlig kjøpberegningene. Samtidig er det også alternativet som reduserer beregnet statlig kjøp mest, med en reduksjon på over 900 mill. kr i 2025. Det er her viktig å merke seg at Posten først ville innført dette fra 2021 ut fra kommersielle hensyn.

2.2.3 Mulige målrettede tiltak for å kompensere for negative konsekvenser av redusert omdelingsfrekvens

CE skriver i utredningen at det er mulig å opprette målrettede tiltak for å kompensere for ev. negative konsekvenser som noen grupper vil kunne oppleve av redusert omdelingsfrekvens, i stedet for å beholde et universelt høyt (og kostbart) servicenivå for hele befolkningen gjennom en bred leveringsplikt.

CE identifiserer i utredningen slike mulige alternative tiltak, blant annet:

² Med omdeling annenhver dag vil postmottakere få omdeling til postkassen mandag, onsdag og fredag én uke, tirsdag og torsdag den neste uken, osv. En slik frekvens innebærer at ett postbud kan gå to ruter: én rute om mandager, onsdager og fredager, og en annen rute tirsdager og torsdager.

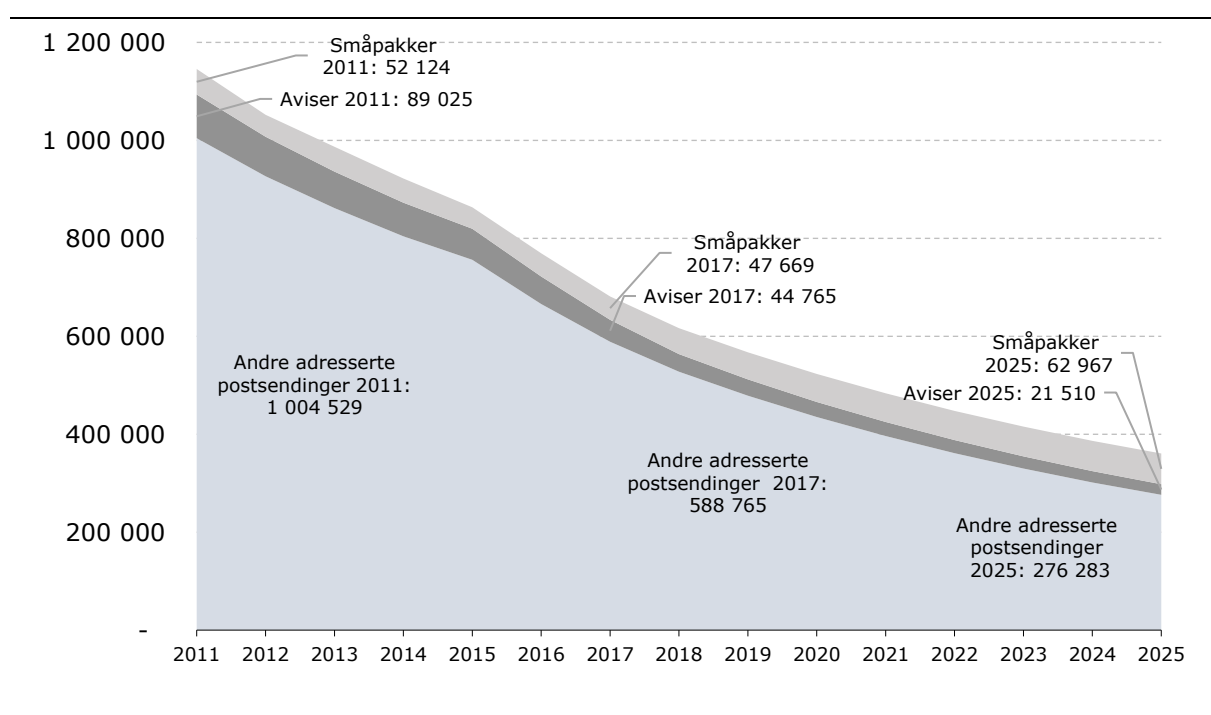
- Målrettede tiltak til enkeltgrupper tilsvarende dagens ordning for gratis fremsending av blindeskriftsendinger, altså at staten fullfinansierer nye løsninger.
- Direkte kompensasjon til sårbare brukere/brukergrupper i form av kompensasjon for bruk av eksisterende ekspresstjenester eller gratis transport til ekspedisjonssted.
- Bruk av alternative og allerede eksisterende nettverk for distribusjon, for eksempel hjemmehjelpen, skolebussen eller avisbudnett.
- Promotering av alternative teknologier, for eksempel gjennom tilbud om opplæring i bruk av digitale verktøy eller gjennom kjøp av mobilt utstyr eller mobil bredbånd.

CE understreker at klare utvelgelseskriterier, for eksempel knyttet til alder, mobilitet og/eller lokasjon, er helt avgjørende for en velfungerende ordning dersom en innfører slike målrettede tiltak. Kriteriene må sikre at bare de som har et kritisk behov får tilbud om tiltaket.

3 Samferdselsdepartementets vurdering

Vi kommuniserer i dag tryggere, raskere og mer effektivt enn noen gang tidligere ved hjelp av digitale løsninger. Derfor er behovet for å sende fysisk post drastisk redusert. Brevmengden har falt dramatisk og vil fortsette å falle i årene som kommer. Samtidig som etterspørselen i befolkningen reduseres, vil statens utgifter knyttet til statlig kjøp av ulønnsomme posttjenester fortsette å øke dersom kravene til leveringspliktige posttjenester ikke endres. På et tidspunkt vil samfunnets betalingsvilje for dagens servicenivå ikke lenger være til stede.

Figur 4 Faktisk og estimert utvikling i adresserte postkasseleverte sendinger per kategori 2011-2025 (tusen sendinger)

Kategorien andre adresserte postsendinger består av magasiner, adressert direkteteklame, administrative post, fakturaer og regninger, privatbrev, innkommende internasjonale brev og en liten andel uklassifiserte postsendinger. Kategorien småpakker omfatter innenlandske pakker og innkommende internasjonale pakker sendt som brevpost og utlevert i postkassene.

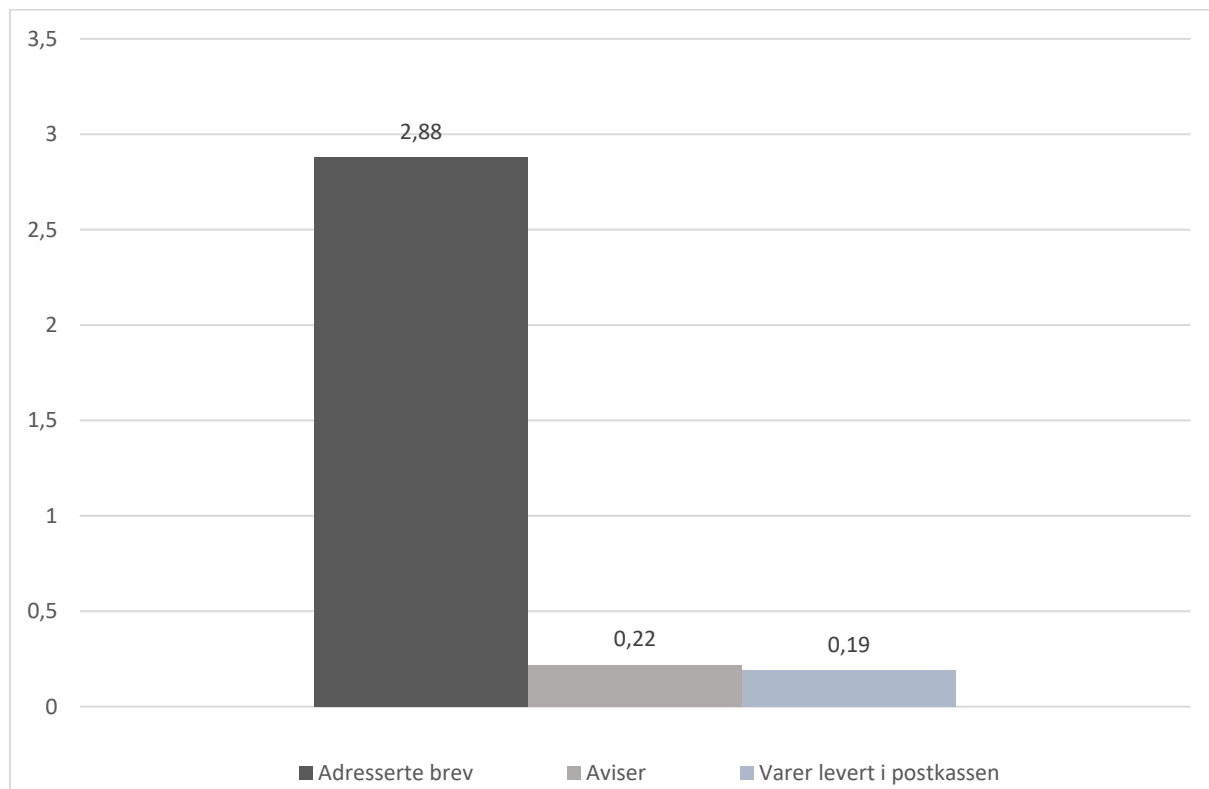
Kilde: Copenhagen Economics (2017)

Det er i løpet av de siste årene foretatt flere endringer i omfanget av de leveringspliktige posttjenestene for å begrense veksten i kjøp av ulønnsomme tjenester. Blant annet har det siden 90-tallet vært en utvikling der egendrevne postkontorer har blitt erstattet av Post i Butikk og kravet om ordinær postomdeling på lørdager er avviklet fra 2016. Fra 2018 vil A- og B-post bli slått sammen til én felles brevstrøm. Disse omstillingene har medført at Posten har kunnet effektivisere sin drift og redusert Postens kostnader med betydelige beløp. De omfattende omstillingene har medført en gjennomsnittlig årlig nedbemanning på over 500 årsverk i perioden fra 2011 til og med 2017. En positiv bieffekt av overgangen til én poststrøm fra 2018 er også at CO2-utslippet fra postvirksomheten kuttes betraktelig ettersom en større del av hovedpostgangen vil skje med bil og jernbane, i stedet for med fly som i dag.

Boks 2 Vekst i pakkemarkedet

Selv om brev volumet faller, vokser markedet for småpakker levert i postkassene. Nordmenns e-handel øker, jf. veksten i "småpakker" i figur 4 over. Selv om dette avhjelper situasjonen noe, er det langt fra nok til å oppveie for tap knytta til fallet i brev volumet. Postens tall viser at antall varesendinger i dag utgjør om lag 7 sendinger per husstand per år. Selv med en tredobling til 21 pakker per år per husstand, vil det ikke være i nærheten av å kompensere for fallende brev volum. Figur 5 illustrerer hvor liten andel småpakker utgjøre av det totale antall sendinger postbudene leverer ut i postkassene.

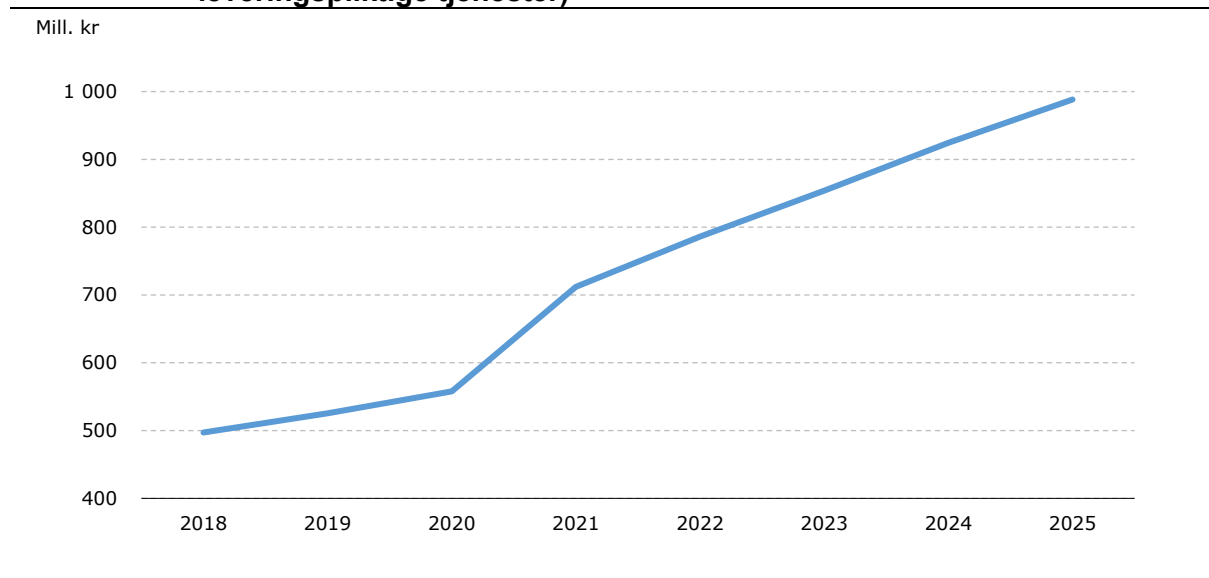
Figur 5 Forventet gjennomsnittlig antall sendinger per husstand per uke i 2019

Kilde: Posten Norge AS

Til tross for endringene i leveringsplikten og et solid effektiviseringsarbeid fra Postens side, vil kostnadene for å opprettholde nivået på leveringsplikten fortsette å øke fra 2019. Ettersom fallet i brevmengden fortsetter, vil statens kostnad per leveringspliktige brevsending bli mer enn tre ganger så stor fra 2018 til 2025. Ettersom omstilling i postsektoren tar tid, mener Samferdselsdepartementet at man allerede nå må legge planer for hvordan kravene til leveringspliktige posttjenester skal endres i takt med samfunnets behov for posttjenester.

Figur 6 **Nettokostnader for leveringspliktige tjenester 2018-2025 (dagens nivå på leveringspliktige tjenester)**

Note: Nettokostnadene inkluderer ulønnsomhet knyttet til omdelingsfrekvens, internasjonal post, levering til blinde og svaksynte, samt grunnleggende banktjenester i landpostnettet. Ulønnsomhet knyttet til å opprettholde to brevstrømmer er ikke tatt med, da denne plikten er fjernet fra 2018. Kommersiell lønnsom tilpasning endres i 2021 fra omdeling annen hver dag til omdeling én gang per uke.

Kilde: Copenhagen Economics (2017)

Som en følge av de dramatiske endringene i postmarkedet mener Samferdselsdepartementet at det er nødvendig å vurdere alternative løsninger for leveringspliktige posttjenester i fremtiden. Departementet vurderer derfor de fire alternativene CE har gjort en vurdering av i sin utredning:

1. Fortsette med dagens omfang av leveringspliktige tjenester
2. Redusere kravet til annen hver dag i byene og opprettholde krav om fem dager i uken på steder uten egen avisdistribusjon
3. Redusere kravet til omdelingsfrekvens til annen hver dag
4. Redusere kravet til omdelingsfrekvens til én gang i uken

Alternativ 1 vil ikke være bærekraftig på sikt og Samferdselsdepartementet anser det som hensiktsmessig å avvike det lovfestede kravet til fem omdelingsdager. Ettersom endringer i omdelingsfrekvens må vedtas i Stortinget, samt at det må sikres tilstrekkelig tid til omstilling for Posten, mener departementet at en slik endring vil kunne skje tidligst fra 2020.

Når det gjelder hva som ville være bedriftsøkonomisk lønnsomt for Posten, fremkommer det i utredningen fra Copenhagen Economics at det allerede i dag er ulønnsomt for Posten å omdele postsendinger fem dager i uken. Om selskapet ikke var pålagt en leveringsplikt, ville de ut fra kommersielle hensyn ønsket å distribuere annen hver dag fra 2018. Fra 2021 ville Posten ønsket å omdele postsendinger bare én dag i uken, om de sto fritt.

De beregnede nettokostnadene knyttet til de ulike alternativene fremkommer i Tabell 1. Kostnader knyttet til å tilby grunnleggende banktjenester i landpostnettet og gratis blindeskriftsendinger foreslås opprettholdt og fremstår således som minstenivået for statlig

kjøp av ulønnsomme posttjenester. Ettersom omdeling minst én gang per uke (alternativ 4) vil være lønnsomt i hele perioden, vil nettokostnadene for et pålegg om omdeling en gang i uken også følge dette minstenivået.

Tabell 1 Beregnede kostnader for alternative nivå på leveringsplikten

Alternativ	Omdelingsfrekvens	Nettokostnader (mill. kr)							
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	5 dager i uka	497	526	558	712	786	854	924	988
2	2,5 og 5 dager i uka	391	399	409	542	594	642	691	736
3	2,5 dager i uka	58	59	60	184	226	264	303	338
4	1 dag i uka	58	59	60	61	62	62	63	63

Kilde: Copenhagen Economics (2017)

Å redusere dagens leveringsplikt til annen hver dag bare i tettbygde strøk (alternativ 2), fremstår lite attraktivt av to grunner. Det gir for det første utfordringer når det gjelder avgrensning både på et gitt tidspunkt og fremover i tid av hvilke områder som skal kvalifisere for postomdeling fem dager i uken og hvilke som bare skal få annen hver dag. Det gir for det andre en begrenset reduksjon i statlig kjøp, fordi kostnaden ved å distribuere i spredtbygde strøk er betraktelig høyere enn i tettbygde strøk.

Ved å redusere leveringsplikten til annen hver dag i hele landet (alternativ 3) vil nettokostnadene i første omgang bli lave, før de vil øke fra 2021 når det vil være kommersielt lønnsomt for Posten å redusere antall omdelingsdager til én dag per uke.

3.1 Forslag som sendes på høring

Etter departementets vurdering er vi nå kommet til et punkt der kostnadene knyttet til dagens servicenivå blir så høye at vi må redusere kravene til de leveringspliktige posttjenestene. Departementet foreslår å redusere kravet til omdeling av postsendinger fra 5 dager i uken til omdeling annen hver dag i hele landet, men ønsker likevel høringsinstansenes innspill på alle de alternativene som fremgår i pkt. 2.2.1 og som er utredet i Copenhagen Economics rapport.

En reduksjon av antall omdelingsdager til annen hver dag, er beregnet til å redusere statens kostnader til statlig kjøp av ulønnsomme posttjenester med rundt 500 mill. kr årlig fra 2020, mens besparelsen fra 2025 vil ha økt til ca. 650 mill. kr årlig.

Departementet har ikke lagt opp til at det innføres særskilte kompenserende tiltak gjennom postlovgivningen i forslaget som sendes på høring. Dette skyldes blant annet at det finnes kommersielle tilbud i markedet som vil kunne sikre et høyere servicenivå ved behov, og at det kan vurderes mer målrettede kompenserende tiltak innenfor det enkelte sektorområde. I kapitlene 3.2 til 3.6 redegjøres det nærmere for utsatte brukergrupper og områder og departementets vurdering av disse. Departementet ber særskilt om tilbakemelding fra høringsinstansene på dette.

Departementet legger imidlertid opp til en forskriftshjemmel som åpner for å pålegge Posten å tilby postbokser ved alle faste ekspedisjonssteder. Tilbudet skal være kommersielt, det vil si at Posten skal ta den prisen for postboksene som er nødvendig for å dekke kostnadene selskapet har med ordningen, slik at ordningen ikke fører til økt behov for statlig kjøp. Ettersom brev- og pakkestrømmen fremdeles vil gå daglig til alle faste ekspedisjonssteder, vil et slikt pålegg sikre fortsatt daglig utlevering av postsendinger.

3.2 Aviser

Det omdeles om lag 1 million aviser i abonnement daglig i Norge. Basert på de seneste offentliggjorte tallene fra avisbransjen (februar 2017) omdeler Posten ca. 15 pst. av aviseksemplarene. Om lag halvparten av disse 15 prosentene vil ikke bli utlevert til abonnentene på utgivelsesdagen når utlevering skjer annen hver dag.

Som nevnt i kapittel 3.1 legger departementet imidlertid opp til en forskriftshjemmel som åpner for å pålegge Posten å tilby postbokser ved alle faste ekspedisjonssteder. Utlevering til faste ekspedisjonssteder vil skje som tidligere, og derfor vil postmottakere kunne motta lokal og regionalt innleverte aviser daglig så fremt de leier en postboks.

Da ordinær postdistribusjon på lørdager ble avvirket, utlyste Samferdselsdepartementet en kontrakt om distribusjon av aviser i abonnement på lørdager i områder uten egen avisdistribusjon. Kontrakten var ment å dekke opp de uheldige virkningene avvikling av lørdagsdistribusjon ville få for avisabonnenter i distriktene.

Når Samferdselsdepartementet nå ikke foreslår en tilsvarende kontrakt for avisdistribusjon på dager uten ordinær postdistribusjon, skyldes dette flere forhold. For det første er det stadig færre avisabonnenter som utelukkende leser avisen på papir. Økt bredbåndsdekning³, stadig flere bredbåndsabonnement⁴ og stadig økende digital kompetanse i hele befolkningen⁵, gjør at papiravisen som et middel for informasjon til befolkningen om aktuelle nyheter er blitt et supplement til nettaviser- og etermedier. For det andre er en eventuell kontrakt på avisdistribusjon annen hver dag i områder uten egne avisbudnett en kompleks kontrakt som vanskelig lar seg operasjonalisere både på et gitt tidspunkt og – i et skiftende og nedadgående marked – spesielt fremover i tid. For det tredje ville kontrakten trolig blitt så kostbar at en betydelig del av reduksjonen i statlig kjøp av posttjenester ville måtte brukes til statlig kjøp av avisomdeling. Når Samferdselsdepartementet nå vurderer å kutte i omdelingsfrekvensen av ordinær post til hele befolkningen fordi den teknologiske og markedsmessige utviklingen gjør det nødvendig, og fordi det vanskelig kan forsvares å bruke opp mot 1 mrd. kr årlig på kjøp av posttjenester når behovet er så synkende, er det vanskelig å forsvare å benytte de innsparne midlene – som kunne gått til andre viktige tiltak i samfunnet – til omdeling av papiraviser til en svært begrenset gruppe av befolkningen.

³ [Analysys Mason: Dekningsanalysen 2017](#). Rapport utarbeidet for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

⁴ SSBs [internettmåling](#).

⁵ SSBs [bruk av IKT i husholdningene](#) og [Undersøkelse gjort av Kantar Telenors og Finans Norge](#) om forbruker- og finanstrender.

Dette rasjonale gjelder også for ordningen med kjøp av lørdagsdistribusjon av aviser. I en fremtid der omdeling av postsendinger til utleveringspostkassene bare skjer annen hver dag, og på sikt kanskje enda sjeldnere, er det vanskelig å forsvare at man bruker i størrelsesorden 100 mill. kr årlig på omdeling av aviser på lørdag til en svært begrenset del av befolkningen. Det må derfor vurderes om også denne ordningen må endres eller avvikles fra 2020 eller 2021. Stortinget vil i så tilfelle få dette spørsmålet til behandling.

Samferdselsdepartementet ber spesielt om høringsinstansenes syn på dette.

3.3 Biologiske preparater

Frakt av prøvemateriale fra legekontorer og inn til laboratoriene for analyse vil berøres av omstillinger i postmarkedet.

Medisinske laboratorier tilbyr ofte hentetjenester fra legekontorer i sine nærområder. Laboratiefirmaet Fürst tilbyr for eksempel en hentetjeneste på Østlandet der de også tar med prøver til andre laboratorier, både på Øst- og Vestlandet og i Midt-Norge. Tilsvarende ser man at det som en respons på bortfallet av lørdagsdistribusjon er etablert budbilruter for innsamling av prøver til analyse i deler av landet der dette ikke har vært tilbudt tidligere.

I forbindelse med at antall brevstrømmer reduseres fra to til én fra 2018, har Sykehusinnkjøp HF inngått avtale med Posten Norge AS om frakt av laboratorieprøver fra legekontorer til sykehusene. Avtalen er ment å sikre rask levering av prøver, uavhengig av hvor i landet de er tatt. Avtalen omfatter også levering til laboratoriene på lørdager, slik at blodprøver som sendes fredag vil ankomme laboratoriene neste dag. Avtalen innebærer at helseforetakene kjøper Bedriftspakke ekspress over natt fra Posten, det vil si at de tar i bruk en eksisterende tjeneste i markedet.

Når det gjelder en reduksjon i antall omdelingsdager, vil dette etter vår vurdering bare påvirke utdeling til laboratorier i den grad disse opererer med gateadresser og ikke postboksadresser. Forsendelser som haster vil således måtte sendes til en postboksadresse, eller tjenesten Bedriftspakke ekspress over natt vil måtte benyttes.

Samferdselsdepartementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

3.4 Medisiner

Frakt av medisiner fra lokale apotek og nettapotek og ut til forbrukerne kan deles i to: Sendinger som kvalifiserer for fraktrefusjon og vanlige sendinger som inneholder medisiner og medisinsk forbruksmateriell.

For at en medisinsending skal ha rett til fraktrefusjon, må den inneholde legemidler for noen få, alvorlige sykdommer, eller være spesialproduserte legemidler med kort holdbarhet. Ut fra alvorlighetsgraden antas det at disse allerede i stor grad sendes ekspress over natt, og at endringen i postloven som foreslås nå ikke vil påvirke forsendelsesmåten og dermed kostandene knyttet til fraktrefusjonsordningen.

Når det gjelder vanlige medisiner og medisinsk forbruksmateriell fra apotek, opererer apotekene allerede i dag med en leveringstid fra én til tre dager. Fra 2018 vil dette med forsendelse med Posten normalt bli to til fire dager når én felles poststrøm blir innført.

Ved innføring av postdistribusjon annen hver dag, vil leveringstiden øke med én dag for 50 pst. av sendingene. Normalt sett vil dette være tilstrekkelig for de fleste apotek kunder som mottar disse sendingene, med mindre det er inntruffet forhold som tilsier at distribusjonen haster mer.

Det er svært mange forutsetninger som må være til stede for at sending av vanlige medisiner og forbruksmateriell skal ha behov for ekspress over natt, for ikke å snakke om at en økt leveringstid på én dag for 50 pst. av sendingene skal gi negative konsekvenser.

1. Behovet må være akutt, enten på grunn av manglende planlegging eller på grunn av at en akutt situasjon har oppstått.
2. Den akutte situasjonen må være mindre alvorlig enn noe som fordrer innleggelse på institusjon, og mindre alvorlig enn det som utløser rett på fraktfusjon.
3. Videre må personen både bo hjemme, være immobil og ikke ha borgerstyrt personlig assistent, hjemmehjelp eller hjemmesykepleie.
4. Til slutt må det ikke eksistere aktører med ekspresstilbud som leverer til området.

Samferdselsdepartementet viser ellers til Prop. 131 S (2016-2017) der Stortinget sluttet seg til at det på grunn av svært lavt behov for fremsending av medisiner over natt ikke skal opprettes spesialløsninger for fremsending av medisiner ved overgangen til én brevstrøm. På denne bakgrunn er overgangen til postomdeling annen hver dag, som vil gi økt leveringstid på én dag for 50 pst. av sendingene, en mindre endring enn overgangen til én brevstrøm.

Samferdselsdepartementet ser på denne bakgrunn ikke behov for å opprette nye statlige, kostbare spesialløsninger for fremsending av medisiner.

Når det gjelder det mulige kompenserende tiltaket at staten kan betale for ekspress-sendinger/enkeltsendinger, som CE drøfter som et mulig tiltak, anser Samferdselsdepartementet at en eventuell utvidelse av fraktfusjonsordningen ville vært den naturlige løsningen og ikke en spesialløsning i postregelverket for statlig finansiert postomdeling til en svært begrenset gruppe.

Samferdselsdepartementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

3.5 Særlig om sårbare grupper

CE har i utredningen pekt på en gruppe bestående av maksimalt 30 - 35 000 eldre og bevegelseshemmede i spredtbygde strøk som trolig ikke har tilgang på alternativ til Posten til en overkommelig pris og som heller ikke har digital kompetanse. Denne gruppen vil dermed kunne oppleve negative effekter av endret omdelingsfrekvens når det gjelder fremsendingstid for papiraviser og medisiner. CE har kort drøftet mulige kompenserende tiltak for slike grupper.

Som det fremkommer av gjennomgangen i kapitlene 3.2 og 3.4 foreslår Samferdselsdepartementet ikke å opprette egne kostbare statlige løsninger for å dekke disse behovene, og det foreslås heller ikke en ordning med statlig kjøp av ekspressendinger. Departementet vil i det videre gjennomgå grunnlaget for dette valget.

Det er for det første viktig å påpeke at alle fremdeles vil kunne få tilsendt aviser og medisiner gjennom bruk av det ordinære tjenestetilbudet. En omlegging til postomdeling annen hver dag betyr at fremsendingstiden forlenges med én dag for 50 pst. av sendingene, ikke at sendingene ikke kommer frem til mottakeren. Videre vil som nevnt leie av postboks kunne sikre mottak av lokalt og regionalt innleverte aviser på utgivelsesdagen.

For det andre er papiravisenes innhold og rolle i ferd med å endre seg fra ren nyhetsformidling til reportasjer, dypere innsiktsartikler og reaksjoner på og oppfølging av hendelsesnyheter. Umiddelbare hendelsesnyheter blir nå formidlet på nettaviser og andre nettsider. Alle, også den nevnte gruppen på 30 - 35 000 postmottakere, har tilgang til TV og radio der hendelsesnyheter og andre nyheter formidles mange ganger daglig. Utbredelsen av bredbåndsdekning og papiravisenes nettilbud gjør også at få er avhengige av papiravisen for å få sitt umiddelbare informasjonsbehov dekket. Under 1 000 husstander mangler i dag tilbud om nedlastingshastigheter på 4 Mbit/s⁶, som er nok til å lese nettaviser og andre nettsider der nyheter formidles. For distribusjon av papiraviser er det derfor en viktig distinksjon mellom *behov* og *ønsker*, noe CE også understreker i sin utredning.

For det tredje vil denne gruppen mennesker i stor grad bo slik til at de har tilgang på landposttjeneste, det vil si at postbudet kan tilkalles for å utføre grunnleggende post- og banktjenester der de bor. I tillegg tilbyr landpostbudene hjemkjøring av pakker etter avtale. For den sårbare gruppen mennesker vil derfor en omlegging av utdelingen fortrinnsvis bety noe dersom det er snakk om sendinger med svært stor grad av hast, for eksempel livsviktige medisiner.⁷ Det har imidlertid formodningen mot seg at eldre, immobile personer i en slik situasjon ikke har kontakt med hjemmesykepleien eller en helseinstitusjon slik at sendingene kan hentes i Post i Butikk eller formidles til mottakerne på andre måter.

For det fjerde finnes det kommersielle ekspresstilbud som dekker hele landet, til alle deler av landet med levering over natt, til mange deler av landet levering samme dag. Enkelte typer leveringer til enkelte steder vil være veldig dyre. Men de er tilgjengelige og dersom en forsendelse haster nok vil også betalingsviljen være til stede.

Det er også slik at postlovens formål er å "legge til rette for at brukere over hele landet skal få tilgang til gode og fremtidsrettede posttjenester, og et likeverdig tilbud av leveringspliktige tjenester til overkommelig pris, gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser." Når det digitale skiftet fører til sterkt fall i etterspørselen etter tradisjonelle posttjenester, vil det ikke være fremtidsrettet å opprettholde et tjenestenivå som er tilpasset en annen tid. Det er derfor viktig å skille mellom leveringspliktige posttjenester som er grunnleggende og spesielle

⁶ [Analysys Mason: Dekningsanalysen 2017](#). Rapport utarbeidet for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

⁷ Merk også, som nevnt i kapittel 3.4, at behovet for fremsending av medisiner over natt anses som svært lavt.

tjenester som bør tilbys på kommersielle vilkår. Det vil ikke være effektiv bruk av samfunnets ressurser å opprette egne kostbare løsninger som likevel i de aller fleste tilfeller vil kunne løses gjennom eksisterende ordinære tilbud og som i de resterende tilfeller vil kunne løses ved å bruke eksisterende ekspresstjenester.

Samferdselsdepartementet ber særlig om høringsinstansenes syn på dette.

3.6 Forhåndsstemmer

Endringen i antall omdelingsdager kommer i liten grad til å påvirke fremsending av forhåndsstemmer. Det vil fortsatt være daglig innsamling av postsendinger fra PiB og terminaler og daglig bokslegging av sendinger i postboksanleggene. Dette innebærer at det bare er forhåndsstemmer som enten sendes som frimerkefrankert brev lagt i en rød postkasse som befinner seg i en distribusjonsrute eller som utleveres andre steder enn i et postboksanlegg som vil bli påvirket av den foreslåtte endringen.

For kommunene vil det da være viktig å sikre at innlevering av postsendinger som inneholder forhåndsstemmer skjer til PiB eller på en måte som sikrer daglig innsamling av sendingene. Videre er det en fordel om adressen til valgstyret er knyttet til en postboksadresse, slik at det sikres daglig omdeling. Et flertall av de kommunale valgstyrene har i dag bare postadresser som er gateadresser, jf. [Valgdirektoratets nettside](#). Ettersom en omlegging til postomdeling annen hver dag vil gjøre det fordelaktig for kommuner som ønsker daglig postmottak å gå over til postboksadresse, antas det at valgstyrene etter hvert også vil få postboksadresser.

Dersom adressering av forhåndsstemmer til postboksadresser anses som umulig å gjennomføre, vil et alternativ være å sikre innsamling og utlevering av forhåndsstemmer siste helg før valgdagen med hjemmel i postloven § 12. Dette kan gjøres ved statlig kjøp av ekspresstjenester eller ved et pålegg i samsvar med postloven § 12.

Samferdselsdepartementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

3.7 Innsamling av prøver til Veterinærinstituttet

Endringer i inn- og utlevering av postsendinger vil også kunne påvirke innsamling av prøvemateriale til Veterinærinstituttet, innenfor både dyrehelse og mattrygghet. Ettersom det fortsatt vil være utlevering til postboksanlegg fem dager i uken, vil mottak av prøvemateriale i postbokser fortsatt kunne skje som før. En tilpasning vil derfor kunne være at også de resterende av Veterinærinstituttets laboratorier oppretter postboksadresser. I den grad innlevering av prøvemateriale skjer til innsamlingspostkasser i distribusjonsnett, vil slik innlevering måtte flyttes til innsamlingssteder med daglig hentefrekvens som for eksempel Post i Butikk eller postkontor.

Ettersom Veterinærinstituttet allerede har gode rutiner for innsamling av prøvemateriale, både gjennom postnett og på andre måter, synes det som om det kun er behov for mindre justeringer av dagens praksis.

Samferdselsdepartementet ber likevel spesielt om høringsinstansenes syn på dette.

4 Forholdet til postdirektivet

EUs postdirektiv artikkel 3 setter rammene for de leveringspliktige tjenestene. For antall omdelingsdager følger dette av artikkel 3 nummer 3:

Member States shall take steps to ensure that the universal service is guaranteed not less than five working days a week, save in circumstances or geographical conditions deemed exceptional, and that it includes as a minimum:

- *one clearance,*
- *one delivery to the home or premises of every natural or legal person or, by way of derogation, under conditions at the discretion of the national regulatory authority, one delivery to appropriate installations.*

Any exception or derogation granted by a national regulatory authority in accordance with this paragraph must be communicated to the Commission and to all national regulatory authorities.

Inntil nylig ble denne bestemmelsen tolket slik at leveringspliktig tilbyder som hovedregel skal samle inn og levere ut post minst fem dager i uken, jf. postloven § 7 nummer 2 og 3. Kravet ble innført i 1997 når direktivet ble fastsatt, og det gjenspeilet betydningen av postomdeling i datidens samfunn. Nedgangen i brevmengden siden direktivet ble fastsatt har også i EUs medlemsland vært betydelig. EUs medlemsland har imidlertid merket nedgangen i ulik grad. Det er de mest digitaliserte landene som naturlig nok har hatt den største nedgangen, (jf. figur 2). Det har på denne bakgrunn blitt innført ulike nasjonale ordninger i Europa slik at samfunnets kostnader for postomdeling tilpasses nye nasjonale behov. De mest digitaliserte landene har innført nye måter å tolke leveringsplikten i artikkel 3 på i sin gjennomføring av direktivet som ikke har ført til sanksjoner fra tilsynsmyndighetene i Brussel.

Med de ordningene for omdeling som nå er innført i sammenlignbare land ellers i Europa, ligger det an til at det er tilstrekkelig at det finnes et tilbud om en kommersiell tjeneste som kan benyttes for å oppnå daglig utdeling av sendinger.

I de alternativene som vurderes i Norge, vil det fortsatt være mulig for alle norske borgere å sende post på daglig basis og å motta postsendinger i postboks på daglig basis, ettersom post- og pakkestrømmen til og fra postkontor og post i butikk vil gå daglig. Basert på ordningene som er innført i sammenlignbare land ellers i Europa, er det departementets foreløpige vurdering at dette bør være tilstrekkelig til at direktivets krav også her hos oss anses oppfylt. Departementet vil utrede dette nærmere.

5 Forslag til lovendring

På bakgrunn av gjennomgangen over, vil Samferdselsdepartementet foreslå å endre kravene til utleveringsdager i postloven § 7 første ledd nummer 3 fra fem dager i uken til annenhver dag, det vil si tre dager den ene uken og to dager den andre uken. Slik kan ett postbud betjene to postruter.

Det foreslås også å presisere bestemmelsen i postloven § 7 annet ledd om avisdistribusjon seks dager i uken på steder uten tilbud fra kommersielle avisbudnett, slik at det klart fremgår at denne ordningen bare omfatter avisutlevering på lørdager.

Videre foreslås det å endre postloven § 7 annet ledd andre punktum for å gi departementet hjemmel til å pålegge at det skal tilbys postbokser ved alle faste ekspedisjonssteder.

Departementet ser også at det er behov for å endre kravet til innsamling av postsendinger, i den grad innsamlingen skjer ute i den enkelte postrute. Ettersom det bare er fem prosent av den totale postmengden som samles inn i postrutene/fra røde postkasser, ser ikke departementet behov for å endre § 7 første ledd nummer 2, men heller gi et unntak i postloven § 8 for plikten til daglig innsamling av postsendinger for de innleveringspostkassene som blir berørt.

Ettersom departementet ønsker innspill til alle alternativer som fremgår i 2.2.1 og som er utredet av Copenhagen Economics, vil vi også synliggjøre hvilke lovendringer som vil være nødvendig dersom andre alternativer enn Samferdselsdepartementets anbefaling velges.

5.1 Endringer i § 7 om leveringsplikt

5.1.1 Nytt § 7 første ledd nummer 3:

Alternativ 1

3. én utlevering av postsendinger *annen hver dag, mandag til fredag*, til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårige bosted,

Alternativ 2

3. utlevering av postsendinger *minst én gang i uken* til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårige bosted.

Alternativ 3

3. utlevering av postsendinger til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårige bosted minst fem dager i uken *i spredtbygde strøk og annen hver dag, mandag til fredag, i øvrige områder*.

5.1.2 Endret fjerde ledd:

Myndigheten kan gi forskrift om utlevering av aviser i abonnement *på lørdag* til mottakere som ikke har annen avisdistribusjon. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfanget av og krav til de leveringspliktige tjenestene, *herunder om tilbud ved alle faste ekspedisjonssteder om leie av postboks*. Myndigheten kan også gi forskrift og fatte enkeltvedtak om geografisk dekningsområde, service og kvalitet, innsamlingsordning og antall og plassering av ekspedisjonssteder.

5.2 Endringer i § 8 om unntak fra leveringsplikt

§ 8 nytt tredje ledd:

Kravet til fem dagers innsamling av postsendinger etter § 7 første ledd nummer 2 gjelder ikke i forbindelse med utlevering annen hver dag etter § 7 første ledd nummer 3.

6 Merknader til lovforslaget

6.1 Merknader til endringene i § 7

6.1.1 Til § 7 første ledd nummer 3:

Alternativ 1

Med formuleringen *annen hver dag, mandag til fredag* menes at omdeling av post skal skje annenhver dag i en to-ukers syklus, det vil si mandag, onsdag og fredag den første uken, og tirsdag og torsdag den andre uken. På denne måten kan samme postbud dekke to ruter ved å alternere mellom rutene. Bestemmelsen åpner for at det er leveringspliktig tilbyder som ut fra operasjonelle hensyn deler inn rutene og avgjør hvilke ruter som skal gås på hvilke dager.

Alternativ 2

Med formuleringen *minst én gang i uken* menes at omdeling av post skal skje ukentlig, det vil si minst én gang fra og med mandag til og med fredag. På denne måten kan samme postbud dekke fem postruter i løpet av en arbeidsuke. Bestemmelsen åpner for at det er leveringspliktig tilbyder som ut fra operasjonelle hensyn deler inn rutene og avgjør hvilke ruter som skal gås på hvilke dager.

Alternativ 3

Denne bestemmelsen innebærer en mer tyngende leveringsplikt for spredtbygde områder, for eksempel de områdene som ikke mottar aviser gjennom et kommersielt avisbudnett (omfatter ikke avisbudnett som finansieres ved statlig kjøp). Ettersom avisbudnettene kan ha en dynamisk utbredelse, vil det kunne være vanskelig å avgjøre hvor det er krav til femdagers omdeling og regler for dette vil kunne fastsettes etter eksisterende forskriftshjemmel.

6.1.2 Til § 7 fjerde ledd første punktum

Endringen i fjerde ledd første punktum innebærer at hjemmelen til å fastsette forskrift om avisdistribusjon på steder uten avisbudnett begrenses til lørdagsdistribusjon. Dette innebærer en videreføring av dagens hjemmel, men ikke en utvidelse med mulighet for kompensierende tiltak ved overgangen til postomdeling annen hver dag.

6.1.3 Til § 7 fjerde ledd annet punktum

Endringen i fjerde ledd annet punktum innebærer at Samferdselsdepartementet får hjemmel til å pålegge Posten å tilby leie av postbokser til alle postmottakere som måtte ønske å leie én postboks. Tilbudet skal være kommersielt, dvs. at Posten skal ta minimum den prisen som er nødvendig for å dekke selskapets utgifter ved ordningen slik at kostnadene ikke skal kunne bli del av statlig kjøp-krav i fremtiden. Tilbudet vil blant annet sikre at regionalt og lokalt innleverte aviser vil kunne hentes av postmottakere på utgivelsesdagen og at brev fremdeles kan ha to dagers normal fremsendingstid.

6.2 Merknader til § 8

Til Nytt siste punktum i § 8 annet ledd:

§ 8 annet ledd får et nytt siste punktum som avgrenser plikten til daglig innsamling av postsendinger etter § 7 nummer 2, til bare å gjelde innsamlingspunkter som betjenes på daglig basis, det vil si innleveringssteder som ikke bare oppsøkes i forbindelse med at postbudet utleverer postsendinger.

Det er bare om lag 5 prosent av postsendingene som samles inn i røde postkasser, resten innleveres på faste ekspedisjonssteder eller på terminal. De fleste av de røde innleveringskassene er plassert i tilknytning til et ekspedisjonssted og vil således tømmes daglig også etter en omlegging. For de innleveringskassene som er plassert ut i postbudrutene, vil tømning bare skje i forbindelse med at postbudet utleverer postsendinger.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

De økonomiske konsekvensene på statsbudsjettet, isolert sett, av å redusere omdelingsfrekvensen fremgår av figur 3 i kapittel 2 og tabell 2 nedenfor. I 2025 vil nedgangen i statlig kjøp være estimert til mellom 925 og 252 mill. kr i året, avhengig av hvilken løsning som velges.

Tabell 2 Besparelse knytta til å endre leveringsplikten (mill. kr)

Alternativ	Statlig kjøp 2025	Besparelse
Opprettholde dagens løsning	988	0
Omdeling hver dag eller annenhver dag avhengig av avisbudnett	736	252
Omdeling annen hver dag i hele landet	338	650
Omdeling én dag i uka	63	925

Når det gjelder eventuelt økte utgifter knyttet til endringer på andre poster, er dette gjennomgått i kapittel 3. I stor grad vil mulige økte utgifter være knyttet til utvidet bruk av ekspressløsninger slik som bedriftspakke ekspress over natt. Som det redegjøres for mener Samferdselsdepartementet at dette ikke vil få et stort omfang.

For forhåndsstemmer, er det allerede i dag tilfeller der fremsendingstiden mellom innleveringssted og mottakende valgstyre tilsier bruk av bedriftspakke ekspress over natt for de stemmene som avgis fredag før valgdagen. For innsending av forhåndsstemmer til valgstyret uten postboksadresse, vil man ved utlevering annen hver dag måtte bruke eksepresstjenester uansett fremsendingstid, for å sikre daglig utlevering. Dersom alle valgstyret i norske kommuner leier en postboks, vil dette begrense ekstrakostnaden til 1 100 kr for hver postboks, til sammen 282 700 kr for de 257 kommunene hvis valgstyret ikke oppga en postboksadresse ved forrige stortingsvalg. Noen av disse kommunene vil trolig opprette postboksadresser av helt andre årsaker enn kun mottak av forhåndsstemmer på valgdagen og dagen etter annen hvert år.

Miljøeffekter av forslaget

Når det gjelder effekten på miljøet av en omlegging til omdeling annenhver dag i hele landet, vil dette gi opp mot en halvering av total kjøreavstand for Postens bud og medføre ca. 20 mill. km mindre kjøring i året. Posten har over flere år hatt en aktiv strategi for overgang til bruk av elektriske kjøretøy og disponerer i dag mer enn 1 000 el-mopeder og el-biler som benyttes til postdistribusjon, primært i sentrale områder hvor avstandene i budrutene gjør det mulig å benytte elektriske kjøretøy. Resultatet av kjøretøystrategien samt avviklingen av lørdagsomdeling i 2016 er at det allerede er tatt ut store effekter i form av reduserte klimagassutslipp fra postomdelingen, fra om lag 20 000 tonn CO₂ i 2013 til 12 600 tonn estimert for 2017. Overgangen til 2,5 omdelingsdager anslås å redusere de årlige utslippene med ytterligere 5 000 tonn CO₂. For omdelingen betyr det en reduksjon i utslipp på ca. 40 pst. sammenlignet med 2017. Tiltaket vil således medføre vesentlig mindre belastning på miljøet.

Til kommunane på Søre Sunnmøre

Volda 28 februar 2018

Vedteken uttale på årsmøtet for Human - Etisk Forbund Søre Sunnmøre lokallag 28.februar 2018:

Tilgjengelege livssynslokale for alle

I fleire kommunar er det lokale som truleg kan nyttast til verdslege seremoniar. Undersøkingar syner at mange finn det uoversiktleg og problematisk å finne lokale som høver for livssynsnøytrale seremoniar.

Human-Etisk forbund på Søre Sunnmøre ber om at kommunane set dette på dagsorden og bidreg til at verdige livssynsnøytrale lokale er tilgjengeleg for alle i kommunen.

Dette ansvaret er m.a. tydeleg no som kommunane har fått vigfels rett. Human-Etisk Forbund har gjennom sine vigslingar erfart at brudepar ønskjer å ha fleire bryllaupsgjester tilstades, og at det vert laga ei verdig ramme rundt dette med musikk, dikt med meire. Det er og eit prekært behov å finne gode lokale for dei som vil ha ei verdsleg gravferd.

Kommunane vert bedne om å finne gode løysingar på dette behovet. Dersom kommunane set ned utval for å greie ut om seremonirom kan HEF Søre Sunnmøre hjelpe til med utgreiing.

Beste helsing

Human-Etisk Forbund, Møre og Romsdal

Fra: Bjørn Jacobsen[bjorn.jacobsen@human.no]

Sendt: 02.03.2018 10:52:05

Til: Postmottak Volda; Ørsta postmottak; Ulstein Postmottak; Postmottak Hareid; Postmottak Herøy;
postmottak@sande.kommune.no; Postmottak Vanylven

Tittel: Uttale frå Human-Etisk Forbund Søre Sunnmøre

Sender over uttale

Beste helsing

Human-Etisk Forbund, Møre og Romsdal
Strandgata 13, 6415 Molde

Følg oss på:

